Seletuskiri
relvaseaduse eelnõu

1. Sissejuhatus

Riigikaitsekomisjon otsustas oma 2026. aasta 24. novembri istungil konsensuslikult algatada relvaseaduse tervikteksti eelnõu, mille ettevalmistajaks oli Siseministeerium. Eelnõu ja seletuskirja teksti täpsustas riigikaitsekomisjoni nõunik-sekretariaadijuhataja.

1.1. Sisukokkuvõte

Relvaseaduse (edaspidi *RelvS*) eelnõuga kehtestatakse uus tervikseadus, mis reguleerib relvade, nende osade, tulirelva lisaseadmete, laskemoona ja muude relvadega seotud esemete käitlemist. Eelnõu eesmärk on kaitsta inimeste elu ja tervist, avalikku korda ning riigi julgeolekut ning luua selged tingimused relvade õiguspäraseks omandamiseks, hoidmiseks ja kasutamiseks. Relvaomaniku jaoks peab seadusest selguma, millise relva ta võib omandada, kus ja kuidas ta võib seda hoida, kellele ta võib relva kasutada anda ning millistel tingimustel võib ta seda kanda või kasutada. Riigil peab omakorda olema võimalik kindlaks teha, kelle valduses relv on, kas inimesel on õigus seda käidelda ning millal tuleb ohu ennetamiseks või tõrjumiseks sekkuda.

Uue tervikteksti koostamise vajadus tuleneb sellest, et RelvS-i on eri aegadel muudetud üksikute probleemide lahendamiseks. Selle tulemusel paiknevad ühe tegevuse kohta käivad nõuded sageli seaduse eri osades ja sarnase sisuga õigusi kirjeldatakse erinevate mõistetega. Näiteks eeldab küsimus, kas inimene võib kasutada teisele isikule kuuluvat relva, korraga arusaamist omaniku õigustest, kasutaja loa ulatusest, relva kasutusse andmise tingimustest ja registrikande tähendusest. Samal ajal on muutunud relvade tehnilised omadused, nende kasutusviisid ja riigi võimalused kontrollida loa kehtivust elektrooniliselt. Tervikteksti võimaldab need küsimused koos lahendada ning vaadata üle ka need menetlused, mille eesmärki saab nüüd saavutada inimesele ja riigile väiksema koormusega.

Eelnõus eristatakse senisest selgemalt **eseme tehnilisi omadusi, selle kasutamise otstarvet ja käitlemisele kohaldatavaid piiranguid**. Tehniliste tunnuste järgi tehakse kindlaks, millise relva või muu esemega on tegemist. Käiberežiim määrab, kas ja millistel tingimustel tohib seda eset tsiviilkäibes omandada või vallata. Kasutusotstarbest sõltub omakorda, milliseid toiminguid võib konkreetse relvaga teha. Nii ei anna näiteks õigus hoida tulirelva kollektsioonis iseenesest õigust seda turvalisuse tagamiseks kanda. Samast loogikast lähtudes täpsustatakse relva oluliste osade, lisaseadmete, padrunisalvede, laskemoona ja padrunikomponentide käitlemise aluseid. Üldsätetesse koondatakse läbivalt kasutatavad mõisted ning reeglid, mille järgi tuleb tegutseda relva leidmise, kaotsimineku või hävimise korral või siis, kui relva käitlemise või kasutamisega on tekitatud kahju.

Loamenetluse keskne muudatus on relvaloa ja relva omandamise õiguse sidumine. Kooskõlas relvaseaduse eelnõu väljatöötamise kavatsuses (edaspidi *VTK*) seatud suunaga loobutakse eraldi soetamis- ja võõrandamisloast. Kui inimese või juriidilise isiku õigus omandada kindlat liiki relv kindlal otstarbel on relvaloa andmisel juba kindlaks tehtud, saab ta sellele õigusele tugineda ka relva omandamisel. Enne relva üleandmist kontrollitakse, kas omandaja luba kehtib, kas konkreetne relv kuulub tema loaga hõlmatud relvaliigi ja otstarbe alla ning kas relva võib tsiviilkäibesse anda. Omaniku vahetus registreeritakse tehingu käigus. Nii väheneb vajadus esitada eraldi taotlusi ning kontroll toimub ajal, mil relv tegelikult ühe

isiku valdusest teise läheb. Uut liiki relva või uue kasutusotstarbe korral tuleb esmalt hinnata, kas loa omaja vastab selleks ette nähtud nõuetele.

Teine oluline muudatus on **üldjuhul tähtajatu relvaluba koos perioodilise kontrolliga**. Nõuetele vastav loa omaja ei pea üksnes loa kehtivusaja lõppemise tõttu uuesti luba taotlema. Politsei- ja Piirivalveamet (edaspidi *PPA*) kontrollib vähemalt kord viie aasta jooksul, kas loa omaja vastab jätkuvalt seaduse nõuetele ja kas loale kantud õiguste alused on alles. Füüsilise isiku puhul on muu hulgas oluline, kas tema terviseseisund võimaldab relva ohutult käidelda. Juriidilise isiku puhul tuleb kontrollida, kas relva omamise aluseks olev tegevus ja selleks vajalikud tingimused on säilinud. Kui enne korralist kontrolli ilmneb konkreetne ohule või nõuete rikkumisele viitav asjaolu, saab PPA sellele kohe reageerida. Selline korraldus seob õiguse jätkumise inimese või juriidilise isiku tegeliku nõuetele vastavusega ning võimaldab eristada ajutist takistust olukorrast, kus relva käitlemise õigus tuleb lõpetada.

Eelnõus eristatakse **relva omamist ja teisele isikule kuuluva relva kasutamist**. Senise paralleelrelvaloa asemel nähakse ette paralleelkasutusõigus. Samuti saab füüsilise isiku relvaloale kanda lisaõiguse juriidilisele isikule kuuluva relva kasutamiseks seaduses ette nähtud ülesande või tegevuse raames. See on oluline näiteks töötaja või laskespordiklubi liikme puhul, kes kasutab organisatsioonile kuuluvat relva. Loast ja registriandmetest peab nähtuma, kellele relv kuulub, kellel on õigus seda kasutada ning millisel otstarbel ja tingimustel ta seda teha võib. Alaealiste jahipidamise ja laskespordiga tegelemise puhul eristatakse omakorda õigust kasutada relva seaduses lubatud tegevuseks ning õigust iseseisvalt soetada relva, laskemoona või muid piiratud käibega esemeid. Nii saab noor omandada ohutu relvakäsitsemise oskusi tema vanusele ja tegevusele vastavatel tingimustel.

Relva õiguspärase käitlemise nõuded peavad arvestama ka tegevuse laadiga. Jahipidamisel, treeningul, turvalisuse tagamisel, kollektsioneerimisel ja kutsetegevuses kasutatakse relva erinevates olukordades ning erineb ka oht kõrvalistele inimestele. Seetõttu seotakse hoidmise, kandmise, edasitoimetamise ja kasutamise tingimused relva liigi, koguse ja otstarbega. Ettevõtjate jaoks korrastatakse relvade ja laskemoona käitlemisega seotud tegevusnõudeid ning arvestuse pidamise kohustusi. Eraldi käsitletakse sõjarelvade, relvasüsteemide, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona käitlemist, mille puhul tuleb arvestada nii esemete ohtlikkuse, riigikaitselise otstarbe kui ka nende kõrvalise isiku valdusse sattumise võimalike tagajärgedega. Teenistus- ja sõjaväerelvade kasutamine avaliku ülesande täitmisel jääb seotuks vastava asutuse pädevuse ja inimesele seaduse alusel antud volitusega.

Loamenetluse lihtsustamise eelduseks on **usaldusväärne relvaarvestus**. Teenistus- ja tsiviilrelvade registri (edaspidi *relvaregister*) andmete põhjal peab olema võimalik enne relva üleandmist kontrollida omandaja või kasutaja õigust ning hiljem kindlaks teha relva omanik ja õigustatud valdaja. Kontrolli tegemiseks vajalike andmete ulatus sõltub ülesandest. Näiteks vajab relvakaupmees kinnitust selle kohta, kas ostjal on õigus konkreetset relva omandada. Ostja terviseandmed ja loa andmisel kogutud taustateave ei ole talle selleks vajalikud. Relvaregistri kasutamise aluste täpsustamine teenib seega korraga relvade jälgitavuse ja isikuandmete kaitse eesmärki.

Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) õiguses on eelnõu keskne lähtealus Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2021/555 relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta (edaspidi

tulirelvadirektiiv).[1] Tulirelvadirektiiv sätestab selle kohaldamisalasse kuuluvate tulirelvade ja nende oluliste osade liigitamise, omandamise, valduse ja jälgitavuse nõuded. Muu hulgas peab liikmesriik tagama, et tulirelva on võimalik selle tunnuste järgi tuvastada ning et pädev asutus saab kindlaks teha, kellelt ja millal relv saadi ning kelle omandis või valduses see on olnud. RelvS-i reguleerimisala on laiem. See hõlmab ka muid relvaliike ning teenistus- ja sõjaväerelvade käitlemise küsimusi, mille puhul lähtub Eesti riigisisestest ohutus- ja julgeolekuvajadustest.

Rahvusvahelise õiguse seisukohalt on olulised ÜRO rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise konventsiooni täiendav tulirelvade protokoll[2] ning relvakaubandusleping[3]. Tulirelvade protokolli eesmärk on tõkestada tulirelvade, nende osade ja laskemoona ebaseaduslikku valmistamist ja nendega ebaseaduslikku kauplemist. Selleks on muu hulgas vaja tagada tulirelvade märgistamine, pidada nende päritolu ja liikumise tuvastamiseks vajalikku arvestust ning kontrollida piiriüleseid saadetisi. Relvakaubandusleping käsitleb tavarelvade rahvusvahelist kaubandust ja nende kõrvalesuunamise vältimist. Eesti õiguses täidetakse neid kohustusi RelvS-i ja strateegilise kauba kontrolli normide koosmõjus. Tervikteksti ülesanne on tagada, et riigisisene arvestus ja piiriülese liikumise kontroll oleksid omavahel seotud: relva päritolu, üleandmise õiguslik alus ja õigustatud saaja peavad olema tuvastatavad ka siis, kui relv liigub ühest riigist teise.

Eelnõu peamine praktiline mõju on erinev relvaomaniku, ettevõtja ja riigi jaoks. Relvaomanikul väheneb korduvate loataotluste arv ning tal on lihtsam aru saada, millised õigused tema loast tulenevad. Ettevõtja jaoks muutub olulisemaks omandaja õiguse kontroll ja tehingu õigeaegne registreerimine. PPA töökoormus kandub osaliselt üksiklubade menetlemiselt perioodilisele kontrollile, registriandmete õigsuse tagamisele ja ohule viitava teabe hindamisele. Üleminekul uuele korrale on seetõttu määrava tähtsusega nii relvaregistri valmisolek kui ka selged rakendussätted, mille järgi saavad inimesed ja ettevõtjad kindlaks teha, kuidas jätkuvad nende senised õigused ja millal tuleb täita uued nõuded.

Eelnõu koostamisel on lähtutud Justiits- ja Digiministeeriumi (edaspidi *JDM*) halduskoormuse tasakaalustamise reegli rakendamise juhisest[4]. Halduskoormust vähendatakse eelkõige eraldi soetamis- ja võõrandamislubadest loobumise ning paralleelrelvaloa, kollektsioneerimisloa ja juriidilise isiku relvakandmisloa asemel vastavate otstarvete ja õiguste relvaloale kandmisega. Menetluste lihtsustamine seotakse registripõhise kontrolliga, säilitades isiku sobivuse, relvade jälgitavuse ja ohutu käitlemise nõuded. Lisanduvate ja vähenevate kohustuste mõju käsitletakse sihtrühmade kaupa seletuskirja mõjude osas.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeerium.

---

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2021/555, 24. märts 2021, relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta (kodifitseeritud tekst), ELT L 115, 6.4.2021, lk 1–25: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32021L0555.

[2] Rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni täiendav tulirelvade ja nende osade ning laskemoona ebaseaduslikku tootmist ja nendega ebaseaduslikku kauplemist tõkestav protokoll (RT II 2004, 7, 23).

[3] Relvakaubandusleping (RT II, 18.01.2017, 1).

[4] Justiits- ja Digiministeerium. Halduskoormuse tasakaalustamise reegli rakendamise juhis. Kättesaadav: https://www.justdigi.ee/sites/default/files/documents/2025-05/Halduskoormuse%20tasakaalustamise%20reegli%20rakendamise%20juhis.pdf

1.3. Märkused

Eelnõuga kavandatakse kehtiva RelvS-i asendamist uue terviktekstiga. Teiste seaduste muutmise vajadus tuleneb eeskätt terminoloogia, viidete, pädevuse ja menetluste kooskõlastamisest uue regulatsiooniga.

Seoses uute põhimõtete rakendamisega relvaomanikuks saamisel ja uues terviktekstis viidete asukohtade muutumise tõttu, on vaja muuta ka teisi seadusi. Eelnõu koostades võeti seaduste muutmisel aluseks järgmised redaktsioonid:

- abipolitseiniku seadus – RT I, 30.06.2026, 2;
- atmosfääriõhu kaitse seadus – RT I, 30.06.2026, 6;
- biotsiidiseadus – RT I, 12.05.2026, 27;
- geneetiliselt muundatud mikroorganismide suletud keskkonnas kasutamise seadus – RT I, 12.05.2026, 30;
- geneetiliselt muundatud organismide keskkonda viimise seadus – RT I, 12.05.2026, 31;
- jahiseadus – RT I, 11.07.2026, 22;
- julgeolekuasutuste seadus – RT I, 09.07.2026, 57;
- jäätmeseadus – RT I, 12.05.2026, 33;
- Kaitseliidu seadus – RT I, 09.07.2026, 59;
- kaitseväeteenistuse seadus – RT I, 11.07.2026, 20;
- kalapüügiseadus – RT I, 21.10.2026, 2;
- karistusseadustik – RT I, 09.07.2026, 28;
- kemikaaliseadus – RT I 12.05.2026, 38;
- keskkonnaseadustiku üldosa seadus – RT I, 09.07.2026, 21;
- keskkonnaseire seadus – RT I 12.05.2026, 39;
- kiirgusseadus – RT I, 30.06.2026, 58;
- korrakaitseseadus – RT I, 09.07.2026, 55;
- kriminaalmenetluse seadustik – RT I, 11.07.2026, 79;
- laeva lipuõiguse ja laevaregistrite seadus – RT I, 17.04.2025, 31;
- lennundusseadus – RT I, 09.07.2026, 69;
- looduskaitseseadus – RT I, 09.07.2026, 47;
- loomakaitseseadus – RT I, 12.05.2026, 41;
- maapõueseadus – RT I, 12.05.2026, 42;
- metsaseadus – RT I, 12.05.2026, 20;
- meresõiduohutuse seadus – RT I, 11.07.2026, 56;
- perekonnaseadus – RT I, 07.05.2025, 17;
- planeerimisseadus – RT I, 09.07.2026, 75;
- päästeseadus – RT I, 30.06.2026, 23;
- riigilõivuseadus – RT I, 21.10.2026, 10;
- sadamaseadus – RT I, 30.06.2026, 30;
- strateegilise kauba seadus – RT I, 07.05.2025, 8;
- turvategevuse seadus – RT I, 09.07.2026, 65;
- täitemenetluse seadustik – RT I, 11.07.2026, 97;
- tööstusheite seadus – RT I, 30.06.2026, 36;
- vangistusseadus – RT I, 11.07.2026, 66;
- veeseadus – RT I, 11.07.2026, 69;
- välisinvesteeringu usaldusväärsuse hindamise seadus – RT I, 11.07.2026, 100.

Eelnõu ei ole seotud ühegi menetluses oleva eelnõuga.

Eelnõu on seotud **Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi 2023–2027** (edaspidi *VVTP*)[5] eesmärgiga tagada relvaloa saamise ja pikendamise reeglite lihtsus ning kaotada loa taotlemisel liigne bürokraatia.[6]

Eelnõus arvestatakse Eesti Reformierakonna ja Erakonna Eesti 200 valitsusliidu aluslepingu punktis 4 „Siseturvalisus" toodud kokkulepet, mis näeb ette, et efektiivsuse suurendamiseks vähendame dubleerimist ja bürokraatiat ning suurendame nüüdisaegsete tehnoloogiliste lahenduste kasutuselevõttu. Ajakohastame RelvS-i ning lähtume inimeste elu ja tervise kaitsmisel teaduspõhisusest.[7]

Eelnõu on seotud EL õiguse rakendamisega ja **„Siseturvalisuse arengukava 2020–2030"**[8] programmi „Siseturvalisus 2024–2027" meetmega „Ennetava ja turvalise elukeskkonna kujundamine", mille peaeesmärk on muu hulgas järgmine: „Eesti on ohutu elukeskkonna ja turvaliste kogukondadega ühiskond, kus elanikud oskavad turvalisusriske märgata, neid vältida ja vajadusel neile adekvaatselt reageerida. Tehakse mitmekesist ennetustööd, mida iseloomustab valdkondadeülesus, kogukonnakesksus ja eri partnerite koostöö. Igaühe kaasatus ja panus iseenda ning kogukonna turvalisusesse vähendab ohtu elule, tervisele, keskkonnale ja varale.". Lisaks on eelnõu seotud programmi meetmega „Kiire ja asjatundlik abi", milles tähtsustatakse seda, et „inimesed tunnevad ennast kaitstuna ja avalikus kohas turvaliselt" ning „järelevalvet avaliku ruumi üle ja sündmuste lahendamist toetavad vähem bürokraatlik õiguskeskkond ning jätkusuutlikud infotehnoloogia- ja sidelahendused".

Nende eesmärkide saavutamiseks nähakse programmi „Ennetava ja turvalise elukeskkonna kujundamine" tegevuses „Turvalise keskkonna kujundamine" muu hulgas ette vajadus uuendada relvaomanikuks saamise korda ja relvade käitlemise järelevalvet, lähtudes eraomandi puutumatusest ning relvaomaniku vastutusel põhinevast relvakultuurist.

VTK seostas reformi relvaloa saamise ja pikendamise lihtsustamise, bürokraatia vähendamise ning siseturvalisuse arendamise eesmärkidega. Eelnõu toetab nende eesmärkide saavutamist menetluste ja terminoloogia korrastamise kaudu.

Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on vaja Riigikogu poolthäälteenamust Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 78 kohaselt, sest muudetakse kriminaalmenetluse seadustikku.

2.1. Taust ja seaduse vajadus

Kehtiv RelvS võeti vastu 13. juunil 2001. aastal ning jõustus põhiosas 31. märtsil 2002. aastal. Selle aja jooksul on muutunud relvadega seotud tehnilised võimalused, õiguspärase relvakäibe korraldus, riigi julgeolekuvajadused ning võimalused kontrollida andmeid elektrooniliselt. Seadust on korduvalt täiendatud konkreetsete rakendusprobleemide lahendamiseks ja EL õiguse ülevõtmiseks. Üksikmuudatustega on ajakohastatud paljusid nõudeid, kuid seaduse ülesehitust ja läbivaid mõisteid ei ole tervikuna ümber kujundatud. Uue tervikteksti vajadus

[5] Vabariigi Valitsuse 19. juuni 2025. aasta protokollilise otsuse punkt 13.
[6] Aluslepingu ja Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga on võimalik tutvuda internetiaadressil https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/3060/3202/4006/VV_2024_60k_lisa.pdf.
[7] Eesti Reformierakonna ja Erakonna Eesti 200 valitsusliidu alusleping, p 4 „Sisejulgeolek". Kättesaadav: https://valitsus.ee/valitsuse-eesmargid-ja-tegevused/valitsemise-alused/koalitsioonilepe-2025-2027/sisejulgeolek.
[8] Siseministeerium. Siseturvalisuse arengukava 2020–2030.

tuleneb eelkõige vajadusest siduda eri ajal lisatud regulatsioon ühtseks, arusaadavaks ja järjepidevalt rakendatavaks süsteemiks.

VTK-s kirjeldatud probleemid puudutavad muu hulgas üld- ja erinormide vahekorda, relvade ja nendega seotud esemete liigitamist ning eri käitlemistoimingutele kohalduvate nõuete leidmist. Seaduse kasutajal on vaja kindlaks teha, millise esemega on õiguslikus tähenduses tegemist, milliseid toiminguid ta võib sellega teha ning millist luba, relvaloale kantud otstarvet või õigust selleks vajab. Kui vastused sõltuvad mitme peatüki koosmõjust ja ebaselgetest eranditest, suureneb eksimise võimalus ka inimesel või ettevõtjal, kes soovib nõudeid täita.

Näiteks võib laskespordiga tegelev inimene soovida kasutada treeningul klubile kuuluvat relva, omandada hiljem isikliku relva ning osaleda sellega välisriigis võistlusel. Tegemist on omavahel seotud, kuid õiguslikult erinevate olukordadega. Klubi relva kasutamine eeldab kasutamise ja valdamise tingimuste täitmist, isikliku relva ostmine omandamise tingimuste täitmist ja tehingu vormistamist ning välisvõistlusele sõitmine piiriülese liikumise nõuete järgimist. Eelnõuga eristatakse neid toiminguid senisest selgemalt ning seotakse iga toiming sellele kohalduvate nõuetega.

Samuti täpsustatakse relva omandiõiguse ning selle valdamise ja kasutamise õiguse vahekorda. Näiteks võib relv kuuluda pärandvara hulka, kuigi pärijal puudub relvaluba. Sellises olukorras on vaja tagada relva ohutu hoidmine ning anda pärijale selged võimalused taotleda relvaluba, relv võõrandada või korraldada selle muu lubatud edasine käitlemine. Eelnõuga seotakse omandi üleminekut puudutavad sätted käitlemisnõuetega, kaitstes nii pärija varalisi õigusi kui ka teiste inimeste ohutust.

VTK-s on eraldi esile toodud sõjarelvade regulatsiooni ja üldsätete koostoime, tulirelva lisaseadmete õiguslik staatus ning ametirelvade suhtes kohaldatavad erandid. Nendes küsimustes on oluline eristada eseme tehnilisi omadusi, selle kasutusvaldkonda ja käitleja õiguslikku staatust. Näiteks ei saa eraõigusliku ettevõtja valduses oleva sõjalise otstarbega relva käitlemise nõudeid tuletada üksnes sellest, et samalaadset relva kasutab Kaitsevägi. Eelnõuga määratakse ettevõtja tegevusele kohalduvate üld- ja erinõuete seos ning piiritletakse avalike ülesannete täitmiseks ette nähtud erandid.

Tehniliste omaduste täpne arvestamine on vajalik ka hoiatus- ja signaalrelvade, akustiliste relvade ning airsoft- ja paintball-relvade puhul. Eseme väljanägemine või kaubanduslik nimetus ei anna alati piisavat teavet selle ohtlikkuse ja õigusliku staatuse kohta. Näiteks võib tulirelva meenutav harrastusvahend erineda tulirelvast oluliselt oma tööpõhimõtte ja toime poolest. Hoiatus- ja signaalrelva puhul on aga oluline, kas selle ehitus välistab eseme ümbertegemise tulirelvaks. Eelnõuga seotakse esemete liigitamine ja käitlemisnõuded nende tegelike omadustega, et sarnase väljanägemisega, kuid erineva ohuga esemeid käsitataks põhjendatult erinevalt.

Õigusselguse puudumine võib põhjustada nii tarbetut koormust kui ka puudujääke kontrollis. Õiguspäraselt tegutsev isik võib teha üleliigseid menetlustoiminguid või loobuda lubatud tegevusest, sest nõuete sisu ei ole arusaadav. Samal ajal võib ebaselge kohaldamisala jätta mõne ohtliku eseme või tegevuse piisava kontrollita. Seetõttu parandatakse eelnõuga terminoloogiat ja seaduse ülesehitust viisil, mis toetab ühtaegu halduskoormuse vähendamist ja ohutuse tagamist.

Uue tervikteksti vajadust mõjutab ka avalike teenuste ja andmevahetuse areng. Riigil on võimalik kontrollida osa loa andmiseks vajalikest asjaoludest registritest ning siduda relva üleandmise vormistamine relvaloa kontrolli ja registrikandega. Sama asjaolu korduv tõendamine eri menetlustes ei anna alati täiendavat kindlust, kui usaldusväärne ja ajakohane teave on juba olemas. Eelnõuga korraldatakse menetlused ümber selliselt, et vajalik kontroll tehakse selleks sobival ajal ning menetlusosaliste ülesanded ja vastutus on selgelt määratud.

Euroopa ja Eesti julgeolekukeskkond on viimastel aastatel oluliselt halvenenud. Venemaa agressioon Ukraina vastu ning tema eesmärgid Euroopa julgeolekukorralduse muutmisel on suurendanud ohte Eesti ja tema liitlaste julgeolekule. Muutunud olukord eeldab järjepidevat valmisolekut, millesse panustavad lisaks riigiasutustele ettevõtjad, vabaühendused ja inimesed. Eesti julgeolekupoliitika lähtub riigikaitse laiast käsitusest, mille kohaselt toetavad riigi kaitsmist ja selleks valmistumist nii sõjalised kui ka mittesõjalised võimed ja vahendid[9].

RelvS-i ajakohastamine toetab seda valmisolekut oma reguleerimisala piires. Selged ja põhjendatud nõuded võimaldavad arendada ning säilitada ohutut relvakäsitsemis- ja laskeoskust, korraldada väljaõpet, tagada relvade ja laskemoona õiguspärast kättesaadavust ning arendada kaitsetööstust. Riigikaitseliste vajaduste arvestamine hõlmab seejuures nii rahuajal kujundatavat valmisolekut kui ka võimet jätkata vajalikku tegevust muutunud julgeolekuolukorras. Selle eelduseks on, et relvaomanikud, väljaõppe korraldajad, ettevõtjad ja pädevad asutused mõistavad oma ülesandeid ning saavad vajalikke toiminguid teha selge õigusliku aluse järgi.

Praktiliselt on oluline näiteks see, et riigikaitses osaleval inimesel oleks võimalik seaduses sätestatud tingimustel oma laskeoskust järjepidevalt harjutada ning selleks sobivat relva kasutada. Samuti vajab väljaõpet korraldav organisatsioon selgust relva kasutusse andmise, laskemoona käitlemise, laskmiskoha kasutamise ja ohutuse eest vastutamise kohta. Eelnõuga korrastatakse neid seoseid ning vähendatakse korduvaid loamenetlusi, mis ei anna isiku sobivuse või tegevuse ohutuse kohta täiendavat kindlust.

Riigikaitseline vajadus väljendub ka kodumaise kaitsetööstuse ja tarnekindluse toetamises. Eesti kaitsetööstuspoliitika[10] käsitab kaitsetööstust riigi kaitsevõime osana nii rahu-, kriisi- kui ka sõjaajal ning seab muu hulgas eesmärgiks tootmisvõimekuse, tootearenduse ja testimisvõimaluste arendamise. RelvS-i eelnõuga luuakse selgemad tingimused relvade, laskemoona ja lahingumoona õiguspäraseks valmistamiseks, parandamiseks, hoidmiseks ja muuks käitlemiseks. Ettevõtja jaoks vähendab see õiguslikku ebakindlust ning aitab kavandada investeeringuid, töökorraldust ja koostööd tellijatega.

Riigikaitselise valmisoleku toetamine ja siseturvalisuse tagamine on omavahel seotud. Relvade ja laskemoona parem kättesaadavus õiguspäraseks tegevuseks eeldab usaldusväärset kontrolli käitlejate sobivuse, esemete liikumise ja hoiutingimuste üle. Eelnõuga seotakse menetluslikud lihtsustused relvaloa kontrolli, ajakohase registriarvestuse ja järelevalvega. Tsiviilrelva omamine või laskeoskuse olemasolu ei anna iseenesest õigust täita avaliku võimu ülesandeid ega kasutada relva väljaspool seadusega lubatud aluseid. Riigikaitselistes ülesannetes osalemine toimub selleks ette nähtud õiguslikel alustel ja juhtimiskorralduse järgi.

---

[9] Kaitseministeerium. Eesti kaitsetööstuspoliitika. Kättesaadav: https://www.kaitseministeerium.ee/sites/default/files/documents/2026-03/kaitsetoostuspoliitika_2024_2030_0.pdf

[10] Kaitseministeerium. „Eesti kaitsetööstuspoliitika 2024–2030“.

2.2. Eesmärgid ja kavandatud lahendused

Seaduse üldeesmärk on tagada relvade, nende osade, laskemoona, lahingumoona ja muude seaduses nimetatud esemete õiguspärane ning ohutu käitlemine ja eesmärgipärane kasutamine. Regulatsiooniga ennetatakse nende esemete ebaseaduslikku käivet, õnnetusi ja väärkasutust ning kaitstakse avalikku korda ja riigi julgeolekut. Selle keskmes on inimeste elu ja tervise ning teiste isikute õiguste kaitse. Samal ajal luuakse selged ja põhjendatud tingimused õiguspäraseks jahipidamiseks, laskespordiks, ettevõtluseks, kollektsioneerimiseks, kultuuripärandi säilitamiseks ja muudeks seadusega lubatud tegevusteks.

Õigusselguse ja seaduse kasutatavuse parandamine

Eelnõuga kujundatakse seaduse ülesehitus selliselt, et üldised mõisted ja kohaldamispõhimõtted paiknevad seaduse alguses ning konkreetseid tegevusi reguleerivad nõuded on koondatud neid käsitlevatesse peatükkidesse. Relvade liigitamisel eristatakse kasutusvaldkonda, tsiviilkäibe piiranguid, relvaliiki ja relvaklassi. Selline ülesehitus aitab vältida olukorda, kus ühe liigituse alusel tehtud järeldus kantakse põhjendamatult üle teise küsimuse lahendamisele.

Näiteks ei anna eseme kuulumine teatavasse relvaliiki veel täielikku vastust sellele, kes võib seda omandada, millisel otstarbel kasutada või üle riigipiiri toimetada. Need küsimused lahendatakse vastavate käitlemisnõuete alusel. Mõistete järjepidev kasutamine ja nõuete selgem paigutus aitavad nii relvaomanikul, relvakaupmehel kui ka menetleval ametnikul mõista, millised sätted konkreetsele olukorrale kohalduvad.

Relvaloa keskne loakorraldus

Eelnõuga kujundatakse relvaluba piiratud tsiviilkäibega relva omandamise ja omamise keskseks aluseks. Relvaloale kantakse relva omamise ja kasutamise otstarbed ning isikule antud õigused. Loalt ja sellega seotud registriandmetest selgub, milliseid relvi ning millisel otstarbel ja tingimustel võib isik omandada, omada või kasutada. Relvaloa alusel tehtavatele toimingutele kohalduvad ühtlasi RelvS-is sätestatud hoidmise, kandmise, edasitoimetamise, üleandmise ja kasutamise nõuded.

Senistest eraldi soetamis- ja võõrandamislubadest loobutakse. Relva omandamisel kontrollitakse relvaloa kehtivust ja ulatust, muude omandamistingimuste täitmist ning konkreetse tehingu nõuetekohast vormistamist. Relva võõrandamisel kontrollitakse võõrandaja õigust relv üle anda ja omandaja relvaloa vastavust omandatavale relvale ning tehakse nõutavad registrikanded.

Näiteks ei pea kehtiva relvaloaga jahimees või laskesportlane taotlema iga järgmise relva ostmiseks eraldi soetamisluba, kui omandatav relv vastab tema relvaloale kantud otstarbele ja lubatud relvaliigile ning muud omandamise tingimused on täidetud. Kui soovitud relva omandamine eeldab relvaloale uue otstarbe või relvaliigi lisamist, hinnatakse selle eeldusi relvaloa muutmise menetluses. Nii vähendatakse samade asjaolude korduvat kontrollimist ja eraldi taotluste esitamist, säilitades kontrolli enne relva üleandmist.

Senine paralleelrelvaluba asendatakse relvaloale kantava paralleelkasutusõigusega. Selle alusel saab isik seaduses sätestatud tingimustel vallata ja kasutada teisele isikule kuuluvat relva. Relva omand jääb selle omanikule ning paralleelkasutusõigus kajastab teise isiku õigust sama relva

kasutada. Näiteks saavad kaks selleks nõuetele vastavat pereliiget kasutada ühele neist kuuluvat relva, ilma et teisele väljastataks eraldi paralleelrelvaluba. Paralleelkasutusõigus ei anna iseenesest relva omandamise õigust.

Samuti asendatakse eraldi kollektsioneerimisluba relvaloale kantava kollektsioneerimisõigusega. Seega kajastub kollektsiooni kuuluvate relvade omandamise ja omamise õigus relvaloal. Kollektsioneerimisõigusega kaasnevad selle tegevusega seotud erinõuded ja piirangud. Kollektsioneerimisõiguse kandmine relvaloale ei anna iseenesest õigust omandada ega omada relva, relva osa või laskemoona muul eesmärgil.

Juriidilisele isikule kuuluva relva kandmiseks ei väljastata edaspidi eraldi juriidilise isiku relvakandmisluba. Selle asemel kantakse vastav õigus füüsilise isiku relvaloale. Nii kajastub näiteks ettevõtja töötaja või laskespordiklubi liikme õigus juriidilisele isikule kuuluvat relva kanda ja kasutada tema enda relvaloal. Juriidilise isiku relvaluba on relva omandamise ja omamise alus ning füüsilise isiku relvaloale tehtud kanne näitab tema õigust seda relva seaduses sätestatud tingimustel vallata, kanda ja kasutada.

Lubade ühendamine muudab loakorralduse inimesele ja menetlejale arusaadavamaks. Ühelt relvaloalt ja sellega seotud registriandmetest selguvad isiku relvadega seotud otstarbed ning talle antud õigused. Samal ajal säilivad iga otstarbe ja õiguse saamise sisulised eeldused. Näiteks ei anna isikliku jahirelva omamiseks väljastatud relvaluba automaatselt paralleelkasutusõigust ega õigust kanda tööandjale kuuluvat relva. Vastav otstarve või õigus lisatakse relvaloale pärast selleks nõutavate tingimuste kontrollimist.

Omandi, kasutamise ja vastutuse selgem eristamine

Ühtse loakorralduse kõrval eristatakse eelnõus relva omamist teisele isikule kuuluva relva valdamisest ja kasutamisest. Näiteks võib laskespordiklubi olla relva omanik, samal ajal kui relva kasutab treeningul klubi liige. Eelnõuga määratakse nii klubi kohustused relva hoidmise ja üleandmise korraldajana kui ka kasutaja kohustused relva vastuvõtmisel, valdamisel ja kasutamisel.

Sama põhimõtet rakendatakse ettevõtjate ja nende töötajate puhul. Juriidilise isiku relvaluba ei asenda konkreetse inimese sobivuse ja pädevuse kontrolli. Relva kasutamine seotakse selleks õigustatud inimese ja lubatud otstarbega. Töötaja või klubi liikme kasutusõiguse lõppemine seotakse omakorda relvale juurdepääsu lõpetamise ja vajalike arvestustoimingutega. Sellega välditakse olukorda, kus relva omandi kuulumisest järeldatakse põhjendamatult mõne teise inimese õigust seda relva kasutada.

Registripõhised menetlused ja väiksem halduskoormus

Loakorralduse lihtsustamist toetab registripõhine kontroll. Relva üleandmise vormistamine seotakse relvaloa ja sellele kantud andmete kontrollimise ning registrikande tegemisega. Menetluses kasutatakse andmekogudes juba olemasolevaid usaldusväärseid andmeid. Nii väheneb vajadus samu andmeid ning dokumente korduvalt küsida ning vähendatakse nende dubleerivat või mitmekordset säilitamist. Täiendavaid andmeid küsitakse vaid siis, kui menetluses vajalik teave puudub või see on vajalik muutunud asjaolude kontrollimiseks.

Registripõhise korralduse näide on Prantsusmaa relvainfosüsteem (*Système d'information sur les armes*, SIA)[11], kus omandatud C-kategooria relv kantakse automaatselt ostja digitaalsesse relvaloendisse.. Prantsusmaa siseministeeriumi kirjelduse kohaselt edastatakse relva ostmisel vastav deklaratsioon elektrooniliselt pädevale asutusele ning relv kajastub omaniku digitaalses relvade loetelus. See näitab võimalust siduda relvakäibe vormistamine ja riigi arvestus üheks andmevahetuseks. Prantsusmaa lahendus ei tähenda, et sealsete relvakategooriate omandamistingimused oleksid Eestiga samad. Eesti jaoks seisneb võrdluse väärtus eeskätt selles, kuidas korraldada teabe liikumine müüja, relvaomaniku ja riigi vahel.

Isiku sobivuse ja pädevuse kontroll kogu relvaloa kehtivuse ajal

Loakorralduse lihtsustamine seotakse jätkuva kontrolliga selle üle, et inimene vastaks nõuetele ka pärast relvaloa saamist. Eelnõus käsitletakse eraldi tervisenõudeid, tervisekontrolli, esmaabikoolitust ja relvaeksamit ning relvaloa ja sellele kantud õiguste peatamise ja kehtetuks tunnistamise aluseid. Relvaloa olemasolu ning sellele kantud otstarbed ja õigused seotakse seega isiku tegeliku sobivuse ja pädevusega.

Näiteks võib relvaomaniku terviseseisund või käitumine aja jooksul muutuda viisil, mis annab aluse tema sobivust uuesti hinnata. Samuti võib lõppeda töösuhe või muu alus, mille tõttu oli isiku relvaloale kantud õigus kasutada juriidilisele isikule kuuluvat relva. Eelnõuga võimaldatakse reageerida sellistele muutustele ning eristatakse konkreetse relvaloale kantud õiguse lõppemist asjaoludest, mis mõjutavad relvaloa kehtivust tervikuna. Ühtlasi tagatakse inimesele võimalus parandada tema kohta kasutatavaid ebaõigeid andmeid ja vaidlustada tema õigusi piirav otsus.

Relvade jälgitavus ja ohutu käitlemine

Eelnõu seob relva ja laskemoona liigitamise, tüübikinnituse, markeerimise, registreerimise ja arvestuse nende edasise käitlemisega. Eesmärk on tagada, et vajaduse korral oleks võimalik tuvastada ese, selle õiguspärane käitleja ja asjakohased käitlemistoimingud. Jälgitavus toetab nii tavapärast järelevalvet kui ka relva varguse, kaotsimineku või võimaliku väärkasutuse asjaolude väljaselgitamist.

Näiteks võimaldavad relva õiged identifitseerimisandmed ja ajakohane registrikanne seostada leitud relva selle omanikuga ning kontrollida, kas relv on teatatud varastatuks. Relva kaotsiminekust või selle käitlemisega tekitatud kahjust teatamise kohustusega tagatakse pädevale asutusele võimalus kiiresti hinnata ohtu ja kavandada vajalikud toimingud. Leiuregulatsioon annab inimesele selge tegevusjuhise ka siis, kui ta leiab relva päranduseks saadud majast või muust hoiukohast ega tea selle päritolu või tehnilist seisukorda.

Ohutust toetavad relva hoidmise, kandmise, edasitoimetamise ja kasutamise eristamine ning lasketiirude ja laskepaikade nõuete korrastamine. Laskmise korraldamisel määratakse vastutava ja laskmist läbiviiva isiku ülesanded. Selge vastutuse jaotus aitab vältida olukorda, kus ohutuse seisukohalt vajalik toiming jääb tegemata, sest selle täitja ei ole määratud või osalised mõistavad oma ülesandeid erinevalt.

Ettevõtlustingimuste ja eriregulatsioonide ettenähtavus

[11] Prantsusmaa ametlik haldusportaal Service Public. « Espace détenteurs du système d'information sur les armes (SIA) » (relvainfosüsteemi kasutajakeskkond relvavaldajatele). Kättesaadav: https://www.service-public.gouv.fr/

Eelnõuga täpsustatakse käitlemistoiminguid ja relvakaupmehe mõistet ning käsitletakse eraldi muu hulgas valmistamist, müüki, parandamist, ümbertegemist, laskekõlbmatuks muutmist ja hävitamist. Ettevõtjal on selle alusel võimalik enne tegevuse alustamist kindlaks teha, millist tegevusluba, käitlemiskohta, pädevust ja arvestust kavandatav tegevus nõuab.

Näiteks eristatakse relva parandamist sellisest ümbertegemisest, millega kaasnevad täiendavad nõuded. Selged piirid aitavad ettevõtjal kavandada investeeringuid ja töökorraldust ning toetavad samalaadse tegevusega ettevõtjate ühetaolist kohtlemist. Sõjarelvade ja lahingumoona käitlemisel sätestatakse tegevuse eripärast tulenevad nõuded, sealhulgas ettevõtja, tema töötajate ja käitlemiskoha kontroll.

Eraldi käsitletakse olukordi, kus relvi kasutatakse piiriüleses koostöös või erilise õigusliku aluse järgi. Nende hulka kuuluvad relvastatud laevakaitse, relvastatud pardasaatjad ning teise riigi või EL ameti ametnike ametirelvad. Näiteks seotakse ühisele teenistusülesandele saabuva välisriigi ametniku relva käitlemise tingimused tema Eestis tegutsemise õigusliku alusega ning reguleeritakse relva sissevedu, hoidmist, kasutamist ja väljavedu.

Riigikaitselise valmisoleku ja kaitsetööstuse toetamine

Eelnõuga toetatakse riigikaitselist valmisolekut, korrastades laskeoskuse arendamiseks ja säilitamiseks, relvade õiguspäraseks kasutamiseks ning väljaõppe korraldamiseks vajalikke tingimusi. Relvaloa keskne loakorraldus vähendab eraldi lubade taotlemist ning võimaldab koondada isiku relvadega seotud otstarbed ja õigused ühele relvaloale. See lihtsustab asjaajamist ka nende inimeste ja organisatsioonide jaoks, kelle tegevus toetab riigikaitselist ettevalmistust.

Näiteks saab juriidilisele isikule kuuluva relva kasutamise õigus kajastuda füüsilise isiku relvaloal, ilma et selleks väljastataks eraldi relvakandmisluba. Paralleelkasutusõigus võimaldab seaduses sätestatud tingimustel kasutada teisele isikule kuuluvat relva. Sellised lahendused toetavad olemasolevate relvade eesmärgipärast kasutamist ja oskuste harjutamist, säilitades kontrolli selle üle, kes relva kasutab ning millisel alusel ja otstarbel seda tehakse.

Väljaõppe kvaliteeti ja ohutust toetavad lasketiirude ja laskepaikade nõuded ning laskmise korraldajate ülesannete selge jaotus. Ohutu relvakäsitsemine, laskeoskus ja esmaabipädevus on oskused, mille säilitamine eeldab regulaarset harjutamist. Eelnõuga seotakse harjutamise võimalused nõuetekohaste laskmiskohtade, pädevate läbiviijate ja osalejate vastutusega. Nii luuakse õiguslikud eeldused, et õiguspärane harrastus- ja väljaõppetegevus saaks toetada ka riigikaitseks vajalikku ettevalmistust.

Kaitsetööstuse puhul seotakse tegevuslubade, käitlemiskohtade, töötajate ja arvestuse nõuded ettevõtja tegeliku tegevusega. Näiteks vajab sõjarelvi parandav ettevõtja selget korda relva vastuvõtmiseks, hoidmiseks, parandamiseks, kontrollimiseks ja tellijale tagastamiseks. Eelnõuga korrastatakse nende toimingute omavahelisi seoseid ning üld- ja erinõuete kohaldamist. See toetab Eestis vajaliku tootmis- ja hooldusvõimekuse arendamist ning ettevõtjate osalemist rahvusvahelistes tarneahelates.

Samal ajal säilitatakse kaitsetööstusega seotud julgeolekuriskide maandamiseks vajalikud kontrollid. Sõjarelvade ja lahingumoona käitlemisega kaasnev vastutus eeldab usaldusväärseid ettevõtjaid ja töötajaid, kaitstud käitlemiskohti ning kontrollitavat arvestust. Selgete nõuete

kaudu toetatakse ettevõtluse arengut viisil, mis arvestab nii riigikaitselist vajadust kui ka relvade väärkasutamise ja ebaseaduslikku käibesse sattumise ohtu.

Isikuandmete ja menetlusõiguste kaitse

Registripõhiste menetluste laiendamisega koos korrastatakse andmetöötluse õiguslikke aluseid. Eelnõus käsitletakse isikuandmete töötlemist ja õiguste kaitset eraldi peatükis, et siduda andmete kasutamine konkreetsete ülesannete ja eesmärkidega. Relvaloa ja sellele kantud õiguste kontrollimiseks tehakse kättesaadavaks vajalik teave ning juurdepääs piiritletakse vastava ülesande täitmiseks vajalikuga.

Näiteks vajab relvakaupmees teavet selle kohta, kas ostja relvaluba võimaldab konkreetset relva omandada. Selle kontrolli jaoks ei ole üldjuhul vaja avaldada ostja terviseandmeid ega tema suhtes tehtud sobivushinnangu üksikasju. Selline eristus võimaldab ühendada kiirema teeninduse eraelu kaitsega. Andmete kvaliteet, kasutamise kontrollitavus ning võimalus parandada ekslikke andmeid toetavad omakorda õiglast menetlust ja aitavad vältida põhjendamatuid õiguste piiranguid.

Eelnõuga taotletav tulemus on arusaadavam loakorraldus, vähem korduvaid menetlustoiminguid ning paremini seotud relvaloa kontroll ja registriarvestus. Halduskoormust vähendatakse toimingute arvelt, mille kordamine ei anna täiendavat ohutust. Säilitatakse kontroll isiku sobivuse, relva lubatavuse, käitlemise eesmärgi ja ohutusnõuete täitmise üle.

Halduskoormuse vähendamine ja tasakaalustamine

Eelnõu koostamisel on lähtutud JDM-i halduskoormuse tasakaalustamise reegli rakendamise juhisest. Selle kohaselt hinnatakse uute nõuetega kaasnevat koormust koos võimalustega vähendada olemasolevaid kohustusi. Hindamine hõlmab nii andmete esitamise ja säilitamisega seotud koormust kui ka nõuete täitmiseks vajalikku aja- ja tööjõukulu ning muid vastavuskulusid[12].

Eelnõuga vähendatakse halduskoormust eelkõige soetamis- ja võõrandamislubadest loobumise ning seniste eraldi lubade relvaloaga ühendamise kaudu. Paralleelrelvaloa asemel kantakse relvaloale paralleelkasutusõigus, kollektsioneerimisloa asemel kollektsioneerimise otstarve ning juriidilise isiku relvakandmisloa asemel vastav õigus füüsilise isiku relvaloale. Nii väheneb eraldi taotluste ja lubade arv ning lihtsustub ülevaade isikule lubatud tegevustest.

Koormuse vähenemine seisneb eelkõige taotluste koostamisele, dokumentide kogumisele, andmete korduvale esitamisele ja menetluses osalemisele kuluva aja vähenemises. Relvaloa kontrolli ja registrikannete sidumine relva üleandmisega võimaldab teha vajalikud toimingud ühtse menetluse osana. Seejuures eristatakse toimingu tegelikku lihtsustumist olukorrast, kus sama ülesanne liigub ühelt osaliselt teisele. Näiteks käsitletakse relvakaupmehe kontrolli- ja registreerimisülesannetega kaasnevat töökoormust koos relvaomaniku ja ametiasutuse menetlustoimingute vähenemisega.

Uute või täpsustatud kohustuste vajadus seotakse konkreetse ohutuse, jälgitavuse või järelevalve eesmärgiga. Nendega kaasneva koormuse tasakaalustamiseks kõrvaldatakse samas

[12] Justiits- ja Digiministeerium. Halduskoormuse tasakaalustamise reegli rakendamise juhis. Kättesaadav: https://www.justdigi.ee/sites/default/files/documents/2025-05/Halduskoormuse%20tasakaalustamise%20reegli%20rakendamise%20juhis.pdf

eelnõus korduvaid loamenetlusi ja andmete esitamise kohustusi. Koormuse muutuse hindamisel arvestatakse mõjutatud sihtrühma, kohustuse täitmise sagedust, ajakulu ning ühekordseid ja püsivaid vastavuskulusid. Riigilõivude võimalikku muutust käsitletakse eraldi rahalise mõjuna, sest JDM-i juhise järgi ei kuulu riigilõivud halduskoormuse tasakaalustamise arvestusse.

JDM-i juhis näeb ette erandi riigikaitse või julgeoleku olulistest vajadustest tulenevatele nõuetele. Erandi kohaldamine seotakse konkreetse nõude eesmärgi ja põhjendusega. Eelnõu üldine seos riigikaitsega ei asenda üksikute kohustuste vajaduse ja proportsionaalsuse hindamist ega nende mõju kirjeldamist.

2.3. Kaalutud alternatiivid

VTK-s käsitleti olemasoleva olukorra säilitamist, avalikkuse teavitamist ja kehtiva regulatsiooni paremat rakendamist. Alternatiivide hindamisel eristati probleeme, mis tulenevad vähesest teadlikkusest, ning probleeme, mille põhjus on seaduse enda ülesehitus või sisu.

Olemasoleva olukorra säilitamine väldiks uue regulatsiooniga kohanemise vahetuid kulusid. Relvaomanikud, ettevõtjad ja asutused saaksid jätkata tuttavate menetluste kasutamist. Samas jääksid lahendamata mõistete, kohaldamisala ja eri menetluste seostega seotud probleemid. Samuti säiliks eraldi lubadel põhinev korraldus olukordades, kus vajalikud andmed ja kontrollid on võimalik koondada relvaloaga seotud menetlustesse. Seaduse rakendamist tuleks jätkuvalt selgitada üksikjuhtumite kaupa, mis kulutab nii isikute kui ka ametiasutuste aega ja võib soodustada ebaühtlast praktikat.

Juhendamine ja koolitamine aitavad nõudeid paremini mõista. Näiteks saab juhendiga selgitada, millised dokumendid tuleb taotlusele lisada või kuidas toimida relva leidmisel. Juhendiga ei saa aga luua seaduses puuduvat õigust, kohustust ega järelevalvepädevust. Samuti ei saa juhendiga kõrvaldada eraldi loa taotlemise kohustust, kui see tuleneb seadusest. Seetõttu kasutatakse teavitamist ja koolitamist reformi rakendamist toetavate meetmetena, samal ajal kui õiguslikud probleemid lahendatakse seaduse muutmisega.

Kehtiva seaduse üksikute sätete muutmine oleks sobiv lahendus siis, kui probleemid piirduksid mõne selgelt eristatava küsimusega. Kavandatav reform puudutab aga läbivaid mõisteid, relvade liigitamist, loakorraldust, omamise ja kasutamise eristamist, registriarvestust ning üld- ja erinormide vahekorda. Näiteks mõjutab soetamisloast loobumine nii relvaloa sisu, relva omandamise tingimusi, relvakaupmehe kontrollikohustusi kui ka registreerimist. Nende küsimuste muutmine senise struktuuri sees nõuaks ulatuslikke ristviidete ja erandite parandusi ning võiks muuta seaduse kasutamise veel keerulisemaks. Uue tervikteksti koostamisega lahendatakse omavahel seotud küsimused koos ning kujundatakse järjepidev ülesehitus.

Tervikteksti koostamisel säilitatakse toimivad ja põhjendatud sisulised lahendused ning paigutatakse need süsteemis sobivasse kohta. Regulatsiooni ei muudeta üksnes uue struktuuri pärast. Uute piirangute, kontrollide ja kohustuste põhjendused seotakse konkreetse ohu või rakendusprobleemiga ning nende mõju käsitletakse vastavate sätete selgitustes ja mõjude hinnangus.

VTK-s ei käsitletud rahastuse suurendamist iseseisva põhilahendusena. Täiendav personal või suurem eelarve võib aidata menetlusi kiiremini läbi viia, kuid ei kõrvalda ebaselgeid mõisteid ega dubleerivaid õiguslikke nõudeid. Samal ajal kaasnevad reformi rakendamisega

infosüsteemide arendamise, rakendusaktide muutmise, töötajate koolitamise ja sihtrühmade teavitamise kulud. Menetluste lihtsustamisest oodatav hilisem kokkuhoid ei kõrvalda esialgsete arendus- ja üleminekukulude vajadust.

2.4. EL ja rahvusvaheline õigus

EL õiguse keskne lähtealus on tulirelvadirektiiv. Eelnõus arvestatakse tulirelvadirektiiviga eelkõige tulirelvade ja nende oluliste osade määratlemisel ja liigitamisel, omandamise ja valduse tingimuste kujundamisel, markeerimisel, arvestuse pidamisel ning liikmesriikide vahelise liikumise korraldamisel. Tulirelvadirektiiv nõuab ka süsteemi, mis võimaldab kontrollida loa tingimuste täitmist selle kehtivuse jooksul. Eelnõuga seotakse loamenetluste lihtsustamine seetõttu edasise kontrolli ja vajaduse korral sekkumise võimalusega.

Tulirelvadirektiivi kohaldamisala ei hõlma kogu RelvS-iga reguleeritavat valdkonda. Riigisisene seadus käsitleb ka muid relvi ja esemeid ning avalike ülesannete täitmisega seotud erisusi. Eelnõus eristatakse EL õigusest tulenevaid kohustusi ja riigisiseseid valikuid. Näiteks seotakse airsoft- ja paintball-relvade nõuded vastavate esemete omaduste ja kasutamisega kaasneva ohuga. Tulirelvadirektiiv lubab oma kohaldamisalas ka rangemaid riigisiseseid nõudeid, mille kehtestamist põhjendatakse konkreetse kaitsevajadusega.

Tulirelvadirektiiviga moodustavad ühtse regulatsiooni selle rakendamist täpsustavad komisjoni rakendusaktid ja delegeeritud õigusaktid. Osa neist võeti vastu varasema nõukogu direktiivi 91/477/EMÜ alusel, mille direktiiv (EL) 2021/555 kodifitseeris ja asendas. Need õigusaktid täpsustavad muu hulgas tulirelvade laskekõlbmatuks muutmist, märgistamist, hoiatus- ja signaalrelvade tehnilisi nõudeid ning liikmesriikide vahelist teabevahetust. Eelnõuga seotakse nendest õigusaktidest tulenevad nõuded RelvS-i regulatsiooniga ning sätestatakse nende rakendamiseks vajalik riigisisene pädevus ja menetluskord.

Tulirelvade laskekõlbmatuks muutmine

Komisjoni 15. detsembri 2015. aasta rakendusmäärusega (EL) 2015/2403[13] kehtestatakse tulirelvade laskekõlbmatuks muutmise norme ja meetodeid käsitlevad ühised suunised, et tagada laskekõlbmatuks muudetud tulirelvade jäädav kasutuskõlbmatus. Määrust on muudetud komisjoni rakendusmäärusega (EL) 2018/337[14]. Ühtsete nõuete eesmärk on vältida olukorda, kus laskekõlbmatuks tunnistatud relva saab taastada laskekõlblikuks või selle osi kasutada toimiva tulirelva koostamiseks.

Eelnõuga reguleeritakse relva laskekõlbmatuks muutmist, laskekõlbmatusnõuetele vastavuse tuvastamist ja sellise relva edasist käitlemist, lähtudes nimetatud määrusest. Määratakse laskekõlbmatuks muutmise ja selle nõuetekohasuse kontrollimisega seotud ülesanded ning tulemuse tõendamise kord. Nii on näiteks kollektsiooni või muuseumi jaoks laskekõlbmatuks muudetud relva puhul võimalik kontrollida, milliste nõuete järgi ja millal see laskekõlbmatuks

[13] Komisjoni 15. detsembri 2015. aasta rakendusmäärus (EL) 2015/2403, millega kehtestatakse tulirelvade laskekõlbmatuks muutmise norme ja meetodeid käsitlevad ühised suunised, et tagada laskekõlbmatuks muudetud tulirelvade jäädav kasutuskõlbmatus (ELT L 333, 19.12.2015, lk 62–72).
[14] Komisjoni 5. märtsi 2018. aasta rakendusmäärus (EL) 2018/337, millega muudetakse rakendusmäärust (EL) 2015/2403, millega kehtestatakse tulirelvade laskekõlbmatuks muutmise norme ja meetodeid käsitlevad ühised suunised, et tagada laskekõlbmatuks muudetud tulirelvade jäädav kasutuskõlbmatus (ELT L 65, 8.3.2018, lk 1–16).

muudeti. Üksnes asjaolu, et relvast ei ole selle hetke tehnilise seisukorra tõttu võimalik tulistada, ei ole piisav alus käsitada seda nõuetekohaselt laskekõlbmatuks muudetud relvana.

Tulirelvade ja nende oluliste osade märgistamine

Komisjoni 16. jaanuari 2019. aasta rakendusdirektiiviga (EL) 2019/68 nähakse ette tulirelvade ja nende oluliste osade märgistamise tehnilised nõuded[15]. Seda on muudetud komisjoni 19. jaanuari 2024. aasta rakendusdirektiiviga (EL) 2024/325, millega täpsustati märgistuse minimaalset sügavust[16]. Nõuete eesmärk on tagada, et relva ja selle olulisi osi oleks võimalik usaldusväärselt identifitseerida ning märgistus oleks piisavalt püsiv ja loetav.

Eelnõuga seotakse märgistamise nõuded relvade valmistamise, registreerimise ja arvestuse regulatsiooniga. Tehnilisi nõudeid täpsustatakse RelvS-i alusel antavates rakendusaktides. Märgistus seob füüsilise eseme selle kohta relvaregistrisse kantud andmetega ning võimaldab kontrollida eseme päritolu ja käitlemisajalugu. Selliselt toetavad märgistamise nõuded ja registriarvestus ühiselt relvade jälgitavust kogu nende käitlemise vältel.

Hoiatus- ja signaalrelvade tehnilised nõuded

Komisjoni 16. jaanuari 2019. aasta rakendusdirektiiviga (EL) 2019/69[17] nähakse ette hoiatus- ja signaalrelvade tehnilised nõuded. Direktiiv määrab nõuded, millele asjaomased seadmed peavad vastama, et neid ei käsitataks tulirelvana, ning näeb ette nõuetele vastavuse kontrollimise ja liikmesriikide koostöö.

Eelnõuga seotakse hoiatus- ja signaalrelvale kohalduv käitlemiskord selle tehniliste omaduste ja nõuetele vastavusega. Näiteks ei käsitata müügil hoiatusrelvana kirjeldatud eset automaatselt tulirelvast erineva esemena, kui selle ehitus võimaldab selle ümbertegemist tulirelvaks või see ei vasta nõutavatele tehnilistele tingimustele. Hoiatus- ja signaalrelvade nõuded seotakse nende vastavuse kontrollimise, liigitamise ja järelevalvega. Samuti eristatakse neid esemeid tulirelvadest, mis on ümber tehtud üksnes paukpadrunite laskmiseks.

Liikmesriikide vaheline teabevahetus

Komisjoni 16. jaanuari 2019. aasta delegeeritud määrusega (EL) 2019/686[18] nähakse ette liidusisest tulirelvade üleandmist käsitleva teabe korrapärase elektroonilise vahetamise üksikasjalik kord. Määrus toetab relvade liikumise jälgitavust liikmesriikide vahel. Eelnõu piiriülest liikumist ja EL-s tehtavat koostööd käsitlevate sätetega reguleeritakse Eesti pädeva asutuse ülesandeid teabe edastamisel, vastuvõtmisel ja kasutamisel. Teabevahetusega seotakse üleandmise õiguslik alus, relva andmed ja vastuvõtja andmed.

---

[15] Komisjoni 16. jaanuari 2019. aasta rakendusdirektiiv (EL) 2019/68, millega nähakse ette tulirelvade ja nende oluliste osade märgistamise tehnilised nõuded vastavalt nõukogu direktiivile 91/477/EMÜ relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta (ELT L 15, 17.1.2019, lk 18–21).

[16] Komisjoni 19. jaanuari 2024. aasta rakendusdirektiiv (EL) 2024/325, millega muudetakse rakendusdirektiivi (EL) 2019/68 tulirelvade ja nende oluliste osade märgistuse miinimumsügavuse osas (ELT L, 2024/325, 22.1.2024).

[17] Komisjoni 16. jaanuari 2019. aasta rakendusdirektiiv (EL) 2019/69, millega nähakse ette hoiatus- ja signaalrelvade tehnilised nõuded vastavalt nõukogu direktiivile 91/477/EMÜ relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta (ELT L 15, 17.1.2019, lk 22–26).

[18] Komisjoni 16. jaanuari 2019. aasta delegeeritud määrusega (EL) 2019/686, milles nähakse ette nõukogu direktiivi 91/477/EMÜ kohane üksikasjalik kord liidusisest tulirelvade üleandmist käsitleva teabe korrapäraseks elektroonseks vahetamiseks (ELT L 116, 3.5.2019, lk 1–4).

Komisjoni 21. mai 2021. aasta delegeeritud määrusega (EL) 2021/1423[19] nähakse ette teatavate tulirelvade omandamise või valdamise lubade andmisest keeldumist käsitleva teabe korrapärase elektroonilise vahetamise üksikasjalik kord. Selline teabevahetus aitab vältida olukorda, kus ühes liikmesriigis tuvastatud oluline takistus jääb teises liikmesriigis loa taotlemisel teadmata. Eelnõu loamenetluse ja andmetöötluse sätetega luuakse alus asjakohase teabe kontrollimiseks ja selle arvestamiseks konkreetse taotluse lahendamisel.

Teabevahetuse regulatsiooniga seotakse andmete kasutamine konkreetse ülesande ja eesmärgiga ning piiratakse juurdepääs ülesande täitmiseks vajalikuga. Andmete õigsuse ja ajakohasuse tagamine aitab vältida põhjendamatuid piiranguid. Näiteks ei anna muudetud või kehtetuks tunnistatud keeldumisotsust kajastav aegunud teave alust käsitada varasemat takistust automaatselt jätkuvalt kehtivana. Teisest liikmesriigist saadud teavet hinnatakse selle sisu ja õigusliku tähenduse järgi ning tagatakse isiku menetlusõigused.

Piiriülene liikumine ja rahvusvahelised kohustused

Piiriülese liikumise regulatsioonis arvestatakse ka EL-i vahetult kohaldatavate õigusaktidega. Sealhulgas on vastu võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2025/41, mis käsitleb tulirelvade, oluliste osade ja laskemoona impordi-, ekspordi- ja transiidimeetmeid, millega rakendatakse rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni täiendava tulirelvade, nende osade ja laskemoona ebaseaduslikku valmistamist ja nendega ebaseaduslikku kauplemist tõkestava ÜRO protokolli (ÜRO tulirelvade protokoll) artiklit 10[20]. Määrust kohaldatakse põhiosas alates 12. veebruarist 2029, kuid osa selle sätteid kohaldub varem. Eelnõu piiriülese liikumise regulatsiooni ja rakendussätete kujundamisel arvestatakse nende erinevate kohaldamistähtaegadega. Nii seotakse riigisisesed menetlused ja asutuste pädevus asjaomasel ajal kohaldatavate EL-i nõuetega.

Rahvusvahelise õiguse seisukohalt on oluline rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise ÜRO konventsiooni täiendav tulirelvade ja nende osade ning laskemoona ebaseaduslikku tootmist ja nendega ebaseaduslikku kauplemist tõkestav protokoll[21]. Protokolli eesmärkidega seostuvad muu hulgas tulirelvade markeerimine, arvestuse pidamine, piiriülese liikumise kontroll ja riikidevaheline koostöö. Eelnõuga toetatakse nende kohustuste täitmist, sidudes õiguspärase relvakäibe kontrolli esemete identifitseerimise ja käitlemisandmete säilitamisega. Need meetmed aitavad vältida relvade sattumist ebaseaduslikku käibesse ning võimaldavad nende päritolu ja liikumist hiljem tuvastada.

[19] Komisjoni 21. mai 2021. aasta delegeeritud määrus (EL) 2021/1423, millega nähakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile (EL) 2021/555 ette teatavate tulirelvade omandamise või valdamise lubade andmisest keeldumist käsitleva teabe korrapärase elektroonilise vahetamise üksikasjalik kord (ELT L 307, 1.9.2021, lk 3–8).

[20] Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2025/41, mis käsitleb tulirelvade, oluliste osade ja laskemoona impordi-, ekspordi- ja transiidimeetmeid, millega rakendatakse rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni täiendava tulirelvade, nende osade ja laskemoona ebaseaduslikku valmistamist ja nendega ebaseaduslikku kauplemist tõkestava ÜRO protokolli (ÜRO tulirelvade protokoll) artiklit 10. Kättesaadav: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32025R0041

[21] Rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni täiendav tulirelvade ja nende osade ning laskemoona ebaseaduslikku tootmist ja nendega ebaseaduslikku kauplemist tõkestav protokoll (RT II 2004, 7, 23).

Relvakaubandusleping käsitleb tavarelvade rahvusvahelise kaubanduse kontrolli ning ebaseadusliku kaubanduse ja kõrvalesuunamise ennetamist. Selle rakendamisel on oluline RelvS-i ja strateegilise kauba seaduse koostoime. Lepingust ei tulene ühtset riigisisest relvaloa taotlemise korda kõigile relvaomanikele. Eelnõus seotakse rahvusvahelised kohustused nende esemete ja toimingutega, mille suhtes need kohalduvad, ning riigisisesed menetluslikud lihtsustused piiritletakse viisil, mis säilitab nõutava piiriülese kontrolli.

EL-i õigusaktide rakendamisel eristatakse vahetult kohaldatavaid määrusi ja riigisisesesse õigusesse ülevõetavaid direktiive. Rakendusmääruste ja delegeeritud määruste kohaldamist toetatakse pädevus-, menetlus- ja järelevalvesätetega. Rakendusdirektiivide nõuded võetakse üle RelvS-i ja selle alusel antavate määrustega. Selline lahendus seob EL-i tehnilised ja menetluslikud nõuded Eesti loakorralduse, registriarvestuse ja järelevalvega.

Teiste liikmesriikide praktikat kasutatakse eelkõige võimalike korralduslike lahenduste võrdlemiseks. Seejuures arvestatakse, et ühes riigis kasutatav lihtsam omandamistoiming võib olla seotud teistsuguse relvaliigituse, müüja kontrollikohustuse või hilisema järelevalvega. Eelnõus kohandatakse võrdlusest saadud lahendused Eesti õigussüsteemi ja menetluskorraldusega.

2.5. VTK ja eelnõu seos

Eelnõu väljatöötamise aluseks on 18. detsembril 2025 kooskõlastamisele saadetud RelvS-i eelnõu VTK. Selles kavandati relvaomanikuks saamise korra ja menetluste ajakohastamist ning seaduse terviklikku korrastamist. Uue tervikteksti ettevalmistamise kõrval algatati kiireloomulisemate küsimuste lahendamiseks eraldi seaduse muutmine. Eelnõus arvestatakse ka vahepeal vastu võetud muudatustega ning seotakse need uue tervikteksti mõistete, ülesehituse ja menetlustega.

VTK koostamisel kaardistati koos PPA-ga rakendusprobleeme ning kaasati relvaomanike, jahinduse, laskespordi, relvakaubanduse, turvategevuse, tervishoiu ning airsoft- ja paintball-valdkonna esindajaid ja asjaomaseid riigiasutusi. Kaasamise eesmärk oli selgitada välja nii nõuete täitmisel tekkivad praktilised raskused kui ka ohutuse ja järelevalve seisukohalt olulised vajadused. VTK järgi ei tehtud eraldi uuringuid, vaid kasutati muu hulgas rakenduspraktikat, kohtulahendeid, EL-i õigust ja välisriikide kogemust.

Eelnõu järgib VTK põhisuunda korrastada seaduse kohaldamisala ja terminoloogiat ning vähendada põhjendamatut menetluskoormust. Üldsätted ja liigitamise alused on eristatud omandamise, relvaloa, registreerimise, valdamise, kasutamise ja võõrandamise regulatsioonist. Eraldi peatükkides käsitletakse ettevõtlust, piiriülest liikumist, laskmiskohti, sõjarelvade käitlemist ning järelevalvet. Isikuandmete töötlemise ja õiguste kaitse eraldi käsitlemisega toetatakse registripõhiste lahenduste läbipaistvat rakendamist.

VTK-st erineb eelnõu sõjarelvade regulatsiooni paiknemise poolest. VTK I osas pakuti sõjarelvade käitlemise reguleerimist eraldi seaduses, mille väljatöötamine oleks Kaitseministeeriumi ülesanne. Kuna ettepanek ei leidnud VTK kooskõlastamisel Kaitseministeeriumi toetust, säilitatakse sõjarelvade regulatsioon RelvS-s.

Sellest tulenevalt määratakse uues terviktekstis relvade käitlemise üldnõuete ja sõjarelvade erinõuete omavaheline seos. Eelnõus kasutatavad sõjarelva ja sõjaväerelva mõisted täidavad erinevat ülesannet. Sõjarelva mõiste kirjeldab relva sõjalist otstarvet või konstruktsiooni,

sõjaväerelva mõiste aga selle kuulumist vastavasse ametirelvade kasutusvaldkonda. Üksnes relva liigitamine sõjarelvaks ei anna alust kohaldada sellele sõjaväerelva jaoks ette nähtud erandeid.

Praktiliselt on see oluline näiteks ettevõtja puhul, kes valmistab või parandab sõjalise otstarbega relvi. Ettevõtja valduses oleva relva käitlemise õiguslik alus tuleneb tema tegevusele kohaldatavatest loa- ja ohutusnõuetest. Relva hilisem üleandmine sõjaväelisele kasutajale võib muuta sellele kohalduvat käitlemiskorda, kuid ettevõtja tegevuse ajal on vastutus ja järelevalve seotud ettevõtjale kehtestatud nõuetega.

VTK-s kirjeldatud põhimõtted viiakse eelnõuga konkreetsete lubade, otstarvete, õiguste, kohustuste ja menetlusreeglite tasandile. Piiratud tsiviilkäibega relva omandamise ja omamise keskseks aluseks kujundatakse relvaluba. Loobutakse eraldi soetamis- ja võõrandamislubadest, paralleelrelvaluba asendatakse relvaloale kantava paralleelkasutusõigusega ning kollektsioneerimisluba relvaloale kantava kollektsioneerimise otstarbega. Ka juriidilisele isikule kuuluva relva kandmise õigus kajastatakse edaspidi füüsilise isiku relvaloal.

Menetluste lihtsustamine seotakse relvaloa ja sellele kantud andmete kontrolli, registrikannete ning vastutuse selge jaotusega. Tehniliste mõistete korrastamine seotakse esemete liigitamise ja nende suhtes kohaldatavate nõuetega. Ohutuse tagamine hõlmab kogu käitlemist alates eseme valmistamisest või omandamisest kuni selle võõrandamise, laskekõlbmatuks muutmise või hävitamiseni. Nii koondatakse seni eri lubade ja menetlustega seotud nõuded ühtsesse regulatsiooni, säilitades iga tegevuse jaoks vajalikud sobivus-, pädevus- ja ohutusnõuded.

3. Eelnõu vastavus põhiseadusele

1. Asjassepuutuvad põhiõigused ja analüüsi lähtekohad

RelvS reguleerib inimese võimalust omandada, omada ja kasutada relva, ettevõtja õigust tegutseda relvade käitlemisega seotud tegevusalal ning riigi õigust kontrollida, kelle valduses relv on ja millistes tingimustes seda hoitakse. Seaduse põhiseaduspärasuse hindamisel tuleb seetõttu arvestada kahte omavahel seotud küsimust. Esiteks peab riik kaitsma inimesi relva väärkasutamise, õnnetuse või relva kõrvalise isiku valdusse sattumise eest. Teiseks peab iga selleks kehtestatud piirang olema põhjendatud just selle isiku, eseme või tegevuse puhul, kellele või millele piirang laieneb.

Eelnõu puudutab eelkõige PS § 19 lõikes 1 kaitstud vaba eneseteostust, §-s 12 sätestatud võrdsuspõhiõigust, §-s 26 kaitstud era- ja perekonnaelu, §-s 27 kaitstud perekonda ning vanema ja lapse õigusi, § 29 lõikes 1 sätestatud kutsevabadust, §-s 31 sätestatud ettevõtlusvabadust, §-s 32 kaitstud omandit ja pärimisõigust ning §-s 33 kaitstud kodu puutumatust. Registriandmete kasutamisel on oluline ka PS § 44 lõikest 3 tulenev õigus tutvuda enda kohta hoitavate andmetega. Loa andmisel, peatamisel ja kehtetuks tunnistamisel tuleb tagada PS §-dest 14 ja 15 tulenev õigus kohasele menetlusele ja tõhusale kohtulikule kaitsele. Õigusselguse ja üleminekusätete hindamisel on asjakohased PS §-d 10 ja 13 ning karistusnormide puhul PS §-d 22 ja 23. Põhiõigused laienevad PS § 9 lõike 2 kohaselt juriidilistele isikutele niivõrd, kuivõrd see on kooskõlas asjaomase õiguse olemusega. RelvS-i puhul on see oluline eelkõige ettevõtlusvabaduse, omandi ja kohtuliku kaitse seisukohalt.

PS § 11 kohaselt peab põhiõiguse piirang olema demokraatlikus ühiskonnas vajalik. Selle hindamisel tuleb kõigepealt kindlaks teha, millist ohtu piirang aitab ära hoida. Seejärel tuleb

hinnata, kas valitud abinõu aitab eesmärki saavutada, kas sama tõhus oleks ka inimest vähem koormav abinõu ning kas piirangu raskus on saavutatava kasuga mõistlikus vahekorras. Relva puhul võib ka väikese tõenäosusega ohu realiseerumisel olla pöördumatu tagajärg. See õigustab ennetavat kontrolli juba enne kahju tekkimist. Samal ajal vajab seda tugevamat põhjendust lahendus, mis võtab inimeselt õiguse pikaks ajaks, hõlmab kõiki talle antud õigusi või välistab tema tegeliku olukorra arvestamise.

2. Õigus vabale eneseteostusele ning riigi kohustus kaitsta elu ja tervist – PS § 19 lõige 1, § 16 ja § 28 lõige 1

Põhiseadus ei sätesta eraldiseisvat õigust relvale. Riigikohus on siiski korduvalt leidnud, et relva soetamine, omamine ja kasutamine võib kuuluda PS § 19 lõikes 1 kaitstud vaba eneseteostuse alla. Kohus on seda sõnaselgelt tunnustanud relvaga jahipidamise ning relva abil enese ja vara kaitsmise puhul. Sama põhiõiguse seisukohalt tuleb hinnata ka laskespordi ja relvade kollektsioneerimise piiranguid. Kaitse ulatus sõltub sellest, mida konkreetne piirang inimesel teha takistab. Näiteks kollektsioonirelva kandmise keeld jätab alles võimaluse relva säilitada ja eksponeerida. Jahirelva kasutusõiguse peatamine võib seevastu välistada inimese osalemise jahil, kus jahipidamisviis eeldab tulirelva kasutamist.

Relvaloa nõude, tervisekontrolli, eksami ning hoidmis- ja kandmispiirangute eesmärk on kaitsta eelkõige inimeste elu ja tervist. PS §-st 14 koostoimes §-ga 16 ja § 28 lõikega 1 tuleneb riigile kohustus võtta nende õiguste kaitseks meetmeid ka siis, kui oht lähtub teise inimese tegevusest. Tulirelva puhul ei pruugi hilisem sekkumine kannatanule enam kaitset pakkuda. Seetõttu on põhjendatud kontrollida inimese teadmisi, oskusi ja tervisenõuetele vastavust enne, kui ta saab õiguse relva iseseisvalt käidelda, ning näha ette võimalus sekkuda, kui loa kehtivuse ajal ilmnevad uued ohule viitavad asjaolud.

Eelnõuga kavandatud **tähtajatu relvaluba koos perioodilise kontrolliga** vähendab vaba eneseteostuse riivet. Inimene, kes vastab jätkuvalt nõuetele, ei pea üksnes kalendritähtaja saabumise tõttu uuesti luba taotlema. Ohutuse seisukohalt on selle lahenduse eelduseks, et vähemalt iga viie aasta järel kontrollitakse kõiki jätkuva loaõiguse seisukohalt olulisi tingimusi. Üksnes tervisetõendi kehtivuse kontrollist selleks ei piisa. Samuti peab PPA saama reageerida enne järgmist korralist kontrolli, kui talle saab teatavaks konkreetne asjaolu, mis seab kahtluse alla relva ohutu käitlemise. Tähtajatu loa põhjendatus seisneb seega selles, et nõuetele vastava inimese õigus jätkub katkestuseta, samal ajal kui riigil säilib tegelik võimalus ohu korral sekkuda.

Ka eraldi soetamisloa kaotamine vähendab inimese menetluskoormust. Selle lahenduse sobivus sõltub sellest, kas enne relva üleandmist kontrollitakse omandaja kehtivat õigust, selle ulatust ja konkreetse relva lubatavust ning kas omaniku või valdaja vahetus kajastub relvaregistris õigel ajal. Kui need kontrollid toimuvad enne üleandmist, saab vältida sama küsimuse lahendamist kahes järjestikuses menetluses. Kui relva saab omandada eri viisidel, sealhulgas teiselt füüsiliselt isikult, peab kontroll toimima kõigi seadusega lubatud omandamisviiside puhul.

3. Relvaloa andmisest keeldumine, õiguse peatamine ja loa kehtetuks tunnistamine

Kõige intensiivsemalt riivavad vaba eneseteostust sätted, mille kohaselt inimene relvaluba ei saa või kaotab talle juba antud õiguse. Juba antud õiguse kaotamisel võib korraga olla mitu tagajärge. Inimene võib kaotada võimaluse tegeleda oma spordialaga, täita tööülesandeid või

hoida enda valduses talle kuuluvat vara. Seetõttu tuleb eristada loa andmisest keeldumist, ajutist peatamist ja lõplikku kehtetuks tunnistamist ning põhjendada, miks on konkreetse takistuse korral vajalik just valitud tagajärg.

Riigikohus on kohtuasjas **3-4-1-16-08** leidnud, et relvaloa kohustuslik peatamine üksnes kahtlustatava või süüdistatava menetlusseisundi tõttu oli ebaproportsionaalne, kuna arvestada ei saanud inimest ega kahtlustuse või süüdistuse sisu. Kohtuasjas **3-4-1-12-13** tunnistas kohus põhiseadusvastaseks regulatsiooni osas, milles see välistas relvaloa vahetamisel kriminaalkorras karistatud inimese ja tema toime pandud teo arvestamise. Samas ei tulene kohtupraktikast nõuet anda PPA-le kaalutlusõigus igal üksikjuhul. Ka seadusandja võib teha vajaliku kaalumise seaduses, kui keelu alus on piisavalt täpselt piiritletud ja tagajärg kõigi hõlmatud juhtude jaoks mõõdukas. Seda eristust on kohus selgitanud muu hulgas asjas **5-19-26/13**, punktides 51–53.

Eelnõus sätestatud absoluutsete välistuste puhul tuleb seetõttu näidata, **milline tunnus muudab kõik normiga hõlmatud juhtumid relvaohutuse seisukohalt piisavalt sarnaseks**. Näiteks on tahtlikul relvaga toime pandud vägivallateol vahetu seos relva väärkasutamise ohuga. Vormilise kohustuse rikkumise, ammu toime pandud teo või üksnes alustatud menetluse puhul võib seos olla märksa nõrgem. Karistusseadustiku paragrahvide loetelu vajab põhjendust süüteorühmade kaupa, võttes arvesse teo laadi, tahtlust, seost vägivalla või relvaga, möödunud aega ja keelu kestust. Sama kehtib kaitseväeteenistusega seotud kohustustest kõrvalehoidmise kohta. Kui välistuse eesmärk on tagada selle kohustuse täitmine, tuleb eraldi põhjendada, miks on relvaõiguse piiramine selleks vajalik, millal loetakse kõrvalehoidmine tuvastatuks ja millal piirang lõpeb.

Tervisetõendi kehtivuse lõppemine ja tuvastatud tervisehäire vajavad erinevat õiguslikku käsitlust. Esimesel juhul puudub riigil ajakohane kinnitus nõuetele vastavuse kohta. Teisel juhul on olemas sisuline alus järeldada, et inimene ei saa relva ohutult käidelda. Mõlemad võivad põhjendada kohest ajutist piirangut. Tõendi uuendamisega kõrvaldatava puuduse puhul vajab aga eraldi põhjendust, miks tuleks luba lõplikult kehtetuks tunnistada või sundida inimest relva võõrandama. Samamoodi peab eestkoste puhul hindama selle ulatust ja seost inimese otsustusvõimega relva käitlemisel. Üksnes konkreetsete varaliste tehingute tegemiseks seatud eestkoste ei vasta iseenesest küsimusele, kas inimene suudab relva ohutult käsitseda.

4. Võrdne kohtlemine – PS § 12

Võrdsuspõhiõigus nõuab, et sarnases olukorras olevate inimeste erineval kohtlemisel oleks mõistlik ja asjakohane põhjus. RelvS-s on erinev kohtlemine sageli vajalik. Alaealisele järelevalve all sportimiseks antud kasutusõigus ja täisealise õigus hoida isiklikku relva kodus erinevad nii vastutuse kui ka ohu poolest. Samuti on põhjendatud seada rangemad nõuded relvale, mille omadused suurendavad võimaliku väärkasutuse tagajärgi. Iga eristuse juures peab siiski olema arusaadav, milline tegelik erinevus õigustab just seda tingimust.

Eraldi põhjendamist vajavad **kodakondsusel, elamisõigusel ja elamisloa tähtajal põhinevad erinevused**. Kui relvaloa kehtivus seotakse ajutise Eestis viibimise alusega, võib seda põhjendada vajadus tagada, et isiku suhtes on võimalik teha jätkuvat kontrolli ja korraldada relva edasine õiguspärane käitlemine tema Eestist lahkumisel. Kodakondsusel põhinev täielik keeld on intensiivsem. Selle puhul tuleb määratleda võrreldavad isikurühmad, kirjeldada asjakohast julgeolekuriski ning selgitada, miks individuaalne taustakontroll, lisatõend või

kitsama ulatusega luba ei taga samaväärset kaitset. Eriti oluline on see varem loa saanud ja Eestis püsivalt elavate inimeste puhul. Riigikohus on ka varasemas relvaloa praktikas kontrollinud, kas välismaalasele seatud konkreetne lisatingimus on taotletava eesmärgiga tegelikult seotud.

Võrdse kohtlemise küsimus tekib ka tervisenõuete, eksamierandite ja ametialaste erisuste puhul. Kui teenistusrelva kandmise õigusega inimene vabastatakse mõnest kontrollist, peab erandi alus olema tuvastatav. Põhjendus võib seisneda selles, et samaväärset oskust või tervisenõuetele vastavust on teises menetluses hiljuti kontrollitud ning tulemus on endiselt kehtiv. Samuti peab tervisenõue kirjeldama relva ohutuks käitlemiseks olulist võimet. Puue, diagnoos või teenistuslik staatus üksi ei selgita, miks kaks muus osas võrdset inimest peaksid saama erineva otsuse.

5. Era- ja perekonnaelu, isikuandmete kaitse ning enda kohta käiva teabega tutvumine – PS § 26 ja § 44 lõige 3

Relvaloa menetlemisel ja selle tingimuste täitmise kontrollimisel saab riik inimese kohta teavet, mis võib anda tema eraelust üksikasjaliku ülevaate. Relva hoiukoht võib olla inimese kodu. Tervisetõend sisaldab teavet tema tervise kohta. Taustakontrolli andmetest võivad nähtuda varasemad õigusrikkumised ning registrikannetest see, millal, kellelt ja mis otstarbel on inimene relva kasutanud. Eraelu riive tekib juba andmete kogumisel ja seostamisel, sõltumata sellest, kas andmed hiljem kellelegi väljastatakse.

Sellist töötlemist võivad PS § 26 alusel õigustada eelkõige teiste inimeste õiguste ja tervise kaitse, avalik kord ning kuriteo tõkestamine. Seadus peab andma inimesele ja menetlejale piisavalt selge vastuse, **millist asjaolu, millise otsuse tegemiseks ja millises ulatuses kontrollitakse**. Näiteks on põhjendatud kontrollida, kas relvaloa taotlejal on kehtiv tervisetõend ja kas pädev tervishoiutöötaja on kinnitanud tema vastavust relva käitlemise tervisenõuetele. Sellest eesmärgist ei tulene üldist vajadust anda loaametnikule juurdepääs inimese haigusloole. Samuti ei ole põhjendatud teha kõigi taotlejate kohta kõiki tehniliselt võimalikke päringuid, kui osa andmeid on vajalikud üksnes konkreetse ohukahtluse kontrollimisel.

Tähtajatu loa puhul vajab eraldi põhjendamist andmete **säilitamise kestus**. Relva liikumise jälgitavuse tagamiseks võib olla vaja hoida eseme ja selle valdajate andmeid kaua. Samast eesmärgist ei tulene, et sama kaua tuleb säilitada iga aegunud tervisetõendit, kontaktandmete varasemat versiooni, pereelu puudutavat alusdokumenti või päringulogi. Säilitamistähtaeg tuleb siduda andmete kasutamise eesmärgi ja vajadusega otsuse õiguspärasust hiljem kontrollida. Kui tähtaeg tuleneb EL-i õigusest, tuleb eristada vahetult nõutavat andmekoosseisu Eesti seadusandja enda valitud lisaandmetest.

PS § 44 lõige 3 kaitseb inimese õigust tutvuda tema kohta avaliku võimu valduses olevate andmetega. Eriti oluline on see juhul, kui registriandmetest sõltub relvaloa peatamine või loa andmisest keeldumine. Ekslik seos teise inimese rikkumisega peab olema parandatav. Kui osa teabest tuleb jätta avaldamata teise isiku õiguste, süüteo tõkestamise või muu põhiseaduses lubatud eesmärgi kaitseks, tuleb piirang seostada konkreetse teabega. Julgeolekukaalutlus ei põhjenda automaatselt kogu otsuse ega kõigi selle aluste varjamist. Inimesele peab võimalikult suures ulatuses jääma arusaadavaks, milline asjaolu tingis otsuse ja kuidas seda vaidlustada.

6. Kodu puutumatus – PS § 33

Relva hoiutingimuste kontroll võib riivata lisaks eraelule ka kodu puutumatust. Riive puudutab nii loa omajat kui ka temaga koos elavaid inimesi. Kontrolli käigus võib ametnik näha eluruumi paigutust, perekonnaliikmete vara ja muid asjaolusid, millel ei ole relva hoidmisega seost. Relvaloa taotlemist ei saa seetõttu käsitada üldise ja tähtajatu nõusolekuna siseneda inimese koju.

Põhiseaduspärasuse seisukohalt tuleb eristada **kokkulepitud hoiukohakontrolli, valdaja tahte vastast sisenemist ja ruumide läbivaatamist**. Kui kontrolli eesmärk on veenduda relvakapi olemasolus, kinnituses või kõrvaliste isikute juurdepääsu välistamises, tuleb piirduda selleks vajaliku ruumi ja toimingutega. Korralise kontrolli puhul on asjakohane hinnata, kas eesmärgi saab piisava kindlusega saavutada ette teatades või mõnel juhul dokumentide abil. Kui seevastu on alust arvata, et relv on sattunud lapse kätte või seda võidakse kohe kasutada teise inimese vastu, võib viivitus muuta sekkumise kasutuks. Sellises olukorras võib põhjendatud olla kiire ja intensiivsem meede.

PS § 33 lubab valdaja tahte vastast sekkumist üksnes seaduses sätestatud juhtudel ja korras ning PS-s nimetatud eesmärkidel. Seetõttu peab RelvS-i ja korrakaitseseaduse koosmõjust üheselt nähtuma, millal võib siseneda, millal ruume läbi vaadata, kelle otsust või luba see eeldab ja kuidas toiming dokumenteeritakse. Üldine õigus teha RelvS-i nõuete täitmise üle järelevalvet ei ole iseenesest piisav põhjendus igaks kodus tehtavaks toiminguks.

7. Omandipõhiõigus ja pärimisõigus – PS § 32

Omandipõhiõigus kaitseb inimesele või juriidilisele isikule kuuluvat relva, selle osi, lisaseadmeid ja muud seaduslikult omandatud vara. Relvaloa nõue enne eseme omandamist riivab eelkõige isiku tegevusvabadust. Kui ese on juba omandatud, puudutavad selle hoidmise, kasutamise, üleandmise, võõrandamise ja hävitamise nõuded vahetult ka omandipõhiõigust. Seletuskirjas tuleb seetõttu eristada **eseme omanikuks olemist ja õigust eset enda valduses hoida või kasutada**.

Hoidmisnõuded, laskemoona koguselised piirangud ja kohustus registreerida omaniku vahetus on üldjuhul omandi kasutamise ja käsutamise kitsendused. Nende eesmärk on hoida ära kõrvaliste isikute juurdepääs, võimaldada relva liikumise jälgimist ning vähendada õnnetuse või väärkasutuse tagajärgi. Piirang on paremini põhjendatud, kui nõude raskus vastab tegelikule ohule. Näiteks võivad hoidmisviisi mõjutada relvade arv, liik ja laskemoona kogus. Kindla arvulise piirmäära põhjendamisel tuleb näidata, millist riski see maandab ning miks saab väiksema koguse puhul piirduda leebema lahendusega. Uue nõude tõttu relvakapi või hoiuruumi ümbertegemiseks peab üldjuhul olema mõistlik kohanemisaeg.

Loa peatamise või kehtetuks tunnistamise korral võib olla vajalik relv viivitamata hoiule võtta, kuid relva füüsiline äravõtmine ja omandi lõppemine on erinevad tagajärjed. Kui ohutuse saab tagada eseme hoiuleandmisega, peab olema põhjendatud, mis hetkest ja miks muutub vajalikuks ka võõrandamine. Omanikul peab võimaluse korral olema tegelik võimalus müüa ese õigustatud omandajale või valida muu seaduslik lahendus. **Kui vara võõrandatakse omaniku nõusolekuta avalikes huvides PS § 32 lõike 1 tähenduses, on nõutav õiglane ja kohene hüvitis ning võimalus vaidlustada kohtus nii võõrandamine kui ka hüvitise suurus.**

PS § 32 lõige 4 kaitseb pärimisõigust. Relva pärimine ei saa anda pärijale automaatselt õigust relva kanda või kasutada. Samas peab kord võimaldama pärijal pärandvara säilitada ja teha tegelik valik, kas taotleda luba, võõrandada relv või kasutada muud seaduslikku lahendust. Tähtaja mõõdukuse hindamisel tuleb arvestada, millal sai pärija oma õigusest teada ning kas ta saab nõutud toimingud temast sõltuvatel asjaoludel tähtaja jooksul teha. Õiguspäraselt esitatud loataotluse menetlemise aeg ei peaks iseenesest sundima pärijat esemest loobuma.

8. Ettevõtlusvabadus ja kutsevabadus – PS §-d 31 ja 29

Relvade, laskemoona ja nende osade valmistamise, müügi, parandamise, hoidmise ja muu kutselise käitlemise nõuded riivavad ettevõtlusvabadust. Riive võib seisneda nii turule sisenemise tingimustes kui ka igapäevastes kuludes, näiteks nõudes rajada turvaline hoiuruum, kontrollida ostja õigust, teha registrikanne või määrata nõuetekohase pädevusega vastutav isik. Põhjendatud on tegevusloa nõue seal, kus ettevõtjal on vahetu juurdepääs suurele hulgale relvadele või kus viga võib teha ohtliku eseme kättesaadavaks kõrvalisele isikule. Tegevusloa, majandustegevusteate ja tavapärase järelkontrolli vahel valides tuleb arvestada konkreetse tegevuse riski.

Eelnõu puhul tuleb eraldi hinnata **kontrolli üleviimist tehingu tegemise aega**. Eraldi soetamisloast loobumine vähendab ostja asjaajamist, kuid võib suurendada relvakaupmehe kohustusi ja vastutust. Kui ettevõtja peab enne üleandmist kontrollima ostja õigust ning kandma tehingu relvaregistrisse, peavad talle olema kättesaadavad otsustamiseks vajalikud andmed. Ettevõtjal piisab üldjuhul vastusest, kas isikul on õigus konkreetset eset omandada. Selleks ei ole tal vaja teada loa andmise aluseks olnud tervise- või taustakontrolli üksikasju. Samuti vajab lahendamist olukord, kus riigi infosüsteem ei tööta. Kontrollimata üleandmise vältimise kõrval peab olema selge, kuidas saab ettevõtja tehingut hiljem õiguspäraselt jätkata ning millise eksimuse eest ta vastutab.

Sõjarelvade, relvasüsteemide ja lahingumoona käitlemisel on riigi julgeoleku ning inimelude kaitse kaal eriti suur. See õigustab rangemat eelkontrolli, personali ja ruumide nõudeid ning käitlemisahela jälgitavust.

PS § 29 lõikes 1 kaitstud kutsevabaduse riive tekib siis, kui inimese võimalus töötada valitud kutsealal sõltub relva käitlemise õigusest. Näiteks võib relvaloa kehtetuks tunnistamine takistada laskeinstruktoril või relva kandmist eeldaval turvateenistujal oma tööülesandeid täita. Kutsealane mõju on oluliselt tugevam kui vabaajategevuse ajutine piirang. See ei välista ohutuse seisukohalt vajalikku sekkumist, kuid suurendab põhjendamisvajadust. Otsustamisel tuleb võimaluse korral eristada, kas takistus puudutab kõiki relvaliike ja tegevusi või piisab ainult konkreetse tööülesande, relvaliigi või lisaõiguse piiramisest.

9. Lapse õigused, vanema kasvatusõigus ja ühinemisvabadus – PS §-d 26, 27 ja 48

Alaealise osalemine jahipidamises ja laskespordis puudutab lapse vaba eneseteostust, tema elu ja tervise kaitset ning vanema õigust ja kohustust last kasvatada ja tema eest hoolitseda. Lapse huvidega arvestamine tähendab siin nii võimalust õppida ja osaleda juhendatud tegevuses kui ka kaitset sellise vastutuse eest, mida laps ei ole veel valmis iseseisvalt kandma. Vanema nõusolek on oluline tagatis, kuid riigil säilib kohustus määrata tegevuse ohutud piirid.

Eelnõu lahendus, mis eristab **alaealise piiratud kasutusõigust relva või laskemoona iseseisvast omandamisest**, võimaldab neid huve tasakaalustada. Spordiks või jahiks antav

paralleelkasutusõigus võib võimaldada osaleda konkreetses tegevuses, ilma et alaealisel tekiks õigus soetada endale iseseisvalt relva, püssirohtu või laskemoonavaru. Vanusepiiride erinevust tuleb põhjendada juhendamise tegeliku ulatusega. Kontrollitud tingimustes lasketiirus harjutamine ja jahil iseseisvaid otsuseid nõudev olukord võivad eeldada erinevat küpsust ja kogemust. Seadusest peab üheselt nähtuma, millal on nõutav vahetu järelevalve, kes vastutab relva üleandmise ja tagasivõtmise eest ning millise õiguse annab vanema nõusolek.

PS §-s 48 tagatud ühinemisvabadus muutub asjakohaseks siis, kui spordiorganisatsiooni kuulumine on loa saamise vältimatu tingimus. Konkreetse kõrgema riskiga spordirelva puhul võivad klubiliikmesus ja tõendatud regulaarne treenimine aidata kindlaks teha tegeliku spordiotstarbe ja oskuse relva kasutada.

10. Hea haldus, kohtulik kaitse ja süütuse presumptsioon – PS §-d 14, 15 ja 22

RelvS-s on menetluslikud tagatised olulised just seetõttu, et ohuhinnang võib põhineda erineva kaaluga andmetel ja otsusel võivad olla inimesele vahetud tagajärjed. Isik peab saama aru, millist õigust piiratakse, mis ajast piirang kehtib, mida ta peab tegema enda valduses oleva relvaga ning kuidas saab ta piirangu lõpetamist või otsuse kontrollimist taotleda. Kui luba hõlmab mitut relvaliiki, otstarvet või lisaõigust, peab otsusest nähtuma, milliseid neist piirang puudutab.

Üldjuhul tuleb anda inimesele enne koormava otsuse tegemist võimalus selgitusi esitada. Vahetu ohu korral võib olla põhjendatud relva viivitamatu hoiulevõtmine või õiguse ajutine peatamine ka enne ärakuulamist. Sellisel juhul on eriti tähtis, et inimene saaks pärast esmast sekkumist kiiresti esitada oma vastuväited ning et piirangu jätkamise vajadus vaadataks läbi ajakohaste asjaolude põhjal. Ajutine meede võib kujuneda sisuliselt pikaajaliseks keeluks, kui selle lõppemise tingimus või läbivaatamise kord on ebaselge.

Sama põhimõte kehtib suulise loaotsuse puhul. Taotlust täielikult rahuldava suulise otsuse kasutamine võib muuta menetluse kiiremaks. Selle eelduseks on, et relvaregistrist või muust inimesele kättesaadavast kinnitusest on üheselt tuvastatavad otsuse tegija, jõustumise aeg, lubatud relvaliigid, otstarbed ja lisaõigused. Kui taotlus rahuldatakse ainult osaliselt või loale lisatakse piirang, peab inimesel olema võimalik teada saada piirangu põhjused ja seda tõhusalt vaidlustada.

PS § 22 lõikes 1 sätestatud süütuse presumptsioon ei takista riigil tegutseda enne kriminaalmenetluse lõppu, kui olemasolevad asjaolud näitavad relva väärkasutamise konkreetset ohtu. Sellise otsuse põhjendamisel tuleb siiski eristada ohuhinnangut ja süüküsimust. Näiteks võib kontrollitav teave relvaga ähvardamise kohta õigustada relva ajutist hoiulevõtmist ka enne kohtuotsust. Ainuüksi teadmine, et isik on mõnes kriminaalasjas kahtlustatav, ei kirjelda aga veel relva käitlemisega seotud ohtu. Riigikohtu praktika kohaselt on oluline just võimalus arvestada menetluse aluseks olevaid asjaolusid ja inimese käitumist.

11. Seaduslikkus, õigusselgus, õiguspärane ootus ja karistusnormide määratletus – PS §- d 3, 10, 11, 13 ja 23

RelvS-i rikkumisega võivad kaasneda nii loa kaotus, vara võõrandamise kohustus kui ka väärteo- või kriminaalvastutus. Seetõttu peab inimene saama seadusest enne tegutsemist mõistlikult kindlaks teha, millise esemega on tegemist, millist toimingut ta teha võib ja millal on vaja luba. See on eriti tähtis piiratud ja piiramata tsiviilkäibega esemete, tulirelva oluliste

osade, lisaseadmete, padrunikomponentide ning kasutamise ja omandamise eristamisel. Näiteks peab eelnõust selguma, kas õigus kasutada relva lubab võtta treeningu ajaks vastu vajalikud padrunid, kas nende ülejääk tuleb tagastada ning kas sama isik tohib padruneid iseseisvalt osta. Sama toimingu lubatavus ei tohiks sõltuda üksnes asutusesisesest juhendist.

PS § 3 lõikest 1 ja §-st 11 tulenevalt peab olulised põhiõiguste piirangud kehtestama seadusandja. Seaduses tuleb määrata vähemalt loakohustuse ulatus, loa andmist välistavad asjaolud, loa peatamise ja kehtetuks tunnistamise põhialused, põhilised andmetöötluse eesmärgid ning intensiivsete järelevalvemeetmete eeldused. Ministri määrusega saab täpsustada näiteks eksami läbiviimise korda, relvakapi tehnilisi nõudeid või registrikande vormi. Kui tehniline nõue välistab tegelikult seadusega lubatud relvaliigi kasutamise või terve isikurühma juurdepääsu loale, on tegemist sisulise piiranguga, milleks peab olema piisavalt täpne seaduslik alus.

PS § 23 lõike 1 seisukohalt vajavad erilist tähelepanu väärteokoosseisud ja nende piiritlemine karistusseadustikus sätestatud kuritegudest. Kui vastutuse liik sõltub laskemoona „ebaolulisest kogusest“ või „suurest kogusest“, peab nende tähendus olema inimesele piisavalt ettenähtav. Seletuskirjast peab nähtuma, kas arvestatakse padrunite arvu, komponendi liiki, massi või mitme tunnuse kombinatsiooni ning kuidas käsitletakse eri liiki esemeid ühes juhtumis. Relvaomanikule lubatud **hoidmiskogus ja süüteo raskust määrav kogus täidavad erinevat eesmärki**. Nende sidumine vajab iseseisvat põhjendust, sest näiteks sportlase lubatud laskemoonavaru ei anna iseenesest vastust sellele, millal loata isiku käes oleva laskemoona oht õigustab kriminaalvastutust.

PS §-st 10 tuleneva õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse seisukohalt on tervikteksti puhul määravad üleminekusätted. Seadusandja võib relvade käitlemise tingimusi muuta, kuid inimene või ettevõtja peab saama aru, **mis saab jõustumise päeval tema olemasolevast loast, relvast, pooleliolevast taotlusest ja senisest tegevusest**.

Eelnõu põhivalik **asendada korduv loataotlemine tähtajatu loa, perioodilise kontrolli ja tehinguaegse õiguse kontrollimisega** on põhiõiguste seisukohalt põhjendatav. See vähendab nõuetele vastava inimese ja ettevõtja korduvat asjaajamist ning võimaldab suunata riigi kontrolli nendele hetkedele, mil oht võib tegelikult tekkida: relva üleandmisele, loa tingimuste muutumisele ja konkreetse ohuteabe ilmnemisele. Samuti võimaldab omamise, valdamise ja piiratud kasutusõiguse selgem eristamine valida piirangu, mis vastab inimese tegelikule tegevusele.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Võrreldes kehtiva RelvS-iga on uues eelnõus oluliselt muudetud peatükkide järjekorda ja arvu ning liigendatud peatükke jagudeks, et eelnõukohane seadus oleks loogilisem, arusaadavam ja erinevaid teemasid lihtsam leida. Eelnõu koosneb 25 peatükist ning need on järgmised:

- 1. peatükk Üldsätted
- 2. peatükk Relvade, laskemoona ja nende osade liigitamine
- 3. peatükk Relva ja laskemoona tüübikinnitus
- 4. peatükk Nõuded akustilisele relvale ning hoiatus- ja signaalrelvale
- 5. peatükk Relva, selle osa ja laskemoona omandamine ja registreerimine
- 6. peatükk Relvaluba ja teisele isikule kuuluva relva kasutamine
- 7. peatükk Relva ja laskemoona arvestus
- 8. peatükk Relva võõrandamine ja omandi üleminek

- 9. peatükk Relva ja laskemoona üleandmine, valdusesse ja kasutusse andmine, valdamine, hoidmine ning kandmine
- 10. peatükk Relva ja relva osa kasutamine
- 11. peatükk Eesti riigilippu kandval laeval relvastatud laevakaitsel relvade ja laskemoona käitlemine
- 12. peatükk Relvastatud pardasaatja ning teise riigi ja EL-i Ameti ametniku ametirelvad ja nende laskemoona käitlemine
- 13. peatükk Relvade kollektsioneerimine
- 14. peatükk Tegevusluba ja teatamiskohustus relva ja laskemoona käitlemiseks majandustegevuses
- 15. peatükk Relva ja laskemoona valmistamine, markeerimine, müük, parandamine, ümbertegemine, laskekõlbmatuks muutmine ning laskekõlbmatusnõuetele vastavuse tuvastamine, lammutamine ja hävitamine
- 16. peatükk Relva ja laskemoona edasitoimetamine ja vedu
- 17. peatükk Lasketiirud ja laskepaigad
- 18. peatükk Nõuded laskespordiorganisatsioonile ja laskespordiklubile ning riigikaitses osaleva isiku esindusorganisatsioonile
- 19. peatükk Sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona käitlemine
- 20. peatükk Teabevahetus ja koostöö EL-s
- 21. peatükk Isikuandmete töötlemine ja õiguste kaitse
- 22. peatükk Haldusülesande täitmiseks volituse andmine
- 23. peatükk Riiklik ja haldusjärelevalve
- 24. peatükk Vastutus
- 25. peatükk Rakendussätted

Järgnev annab ülevaate eelnõu sisust eelnõu peatükkide kaupa.

1. peatükk. Üldsätted

Eelnõu § 1 lõikes 1 sätestatakse seaduse eesmärk ja reguleerimisala. Seaduse eesmärk on tagada relvade, nende osade, laskemoona, lahingumoona ja nendega seotud esemete õiguspärane käitlemine ja eesmärgipärane kasutamine, kaitsta avalikku korda ja riigi julgeolekut ning ennetada relvade, laskemoona ja lahingumoona ebaseaduslikku käitlemist. Lõige lähtub kehtiva RelvS-i § 1 lõikest 1. Eelnõus esitatakse reguleerimisala punktidena, et seadusega hõlmatud valdkonnad oleksid üldsätetest hõlpsasti leitavad.

Punkt 1 hõlmab relva, selle osa, laskemoona, lahingumoona ja muu seaduses nimetatud eseme käitlemist. Käitlemisnõuded määravad kindlaks, millistel tingimustel ja korras võib teha seaduses nimetatud toiminguid, näiteks relva valmistada, omandada, hoida, kanda või võõrandada. Nende nõuetega tagatakse, et seaduses nimetatud esemeid käideldakse õiguspäraselt.

Punkt 2 hõlmab seaduses sätestatud lubade andmise, muutmise, peatamise ja kehtetuks tunnistamise aluseid ja korda. Reguleerimisalasse kuulub ka pädevate asutuste vahel selliste andmete vahetamine, mis on loa menetlemisel asjakohased ja vajalikud.

Punkt 3 hõlmab relva ja laskemoona tüübikinnituse tegemist. Tüübikinnituse käigus tehakse kindlaks, kas relva- või padrunimudelit või tulirelva olulist osa võib tsiviilkäibesse lubada, ning määratakse selle kasutusvaldkond.

Punkt 4 hõlmab relva, selle osa, laskemoona, lahingumoona ja muu seaduses nimetatud eseme registreerimist ning teenistus- ja tsiviilrelvade registri (edaspidi *relvaregister*) pidamist. Registreerimine ja relvaregistri pidamine võimaldavad seaduses ette nähtud ulatuses pidada esemete, nende omanike ja valdajate ning väljastatud lubade üle arvestust. Registriandmed võimaldavad jälgida esemete liikumist ja toetavad loamenetlust ning järelevalvet.

Punkt 5 hõlmab sõjaväerelvade registri pidamist. Sõjaväerelvade registri eesmärk on pidada arvestust Kaitseväele lahingutegevuseks ning Kaitseministeeriumi valitsemisala asutustele teenistusülesannete ja -kohustuste täitmiseks soetatud relvade üle.

Punkt 6 hõlmab lasketiiru ja laskepaiga rajamise ja kasutamise nõudeid ning laskmise ohutusnõudeid. Nõuetega tagatakse, et lasketiiru või laskepaiga asukoht, rajamine ja kasutamine võimaldavad korraldada laskmist ohutult nii laskjate kui ka ümbruses viibijate jaoks.

Punkt 7 hõlmab riikliku ja haldusjärelevalve teostamist ning vastutust seaduse nõuete rikkumise eest. Järelevalve sätted määravad kindlaks, kes ja millises korras kontrollib seaduse nõuete täitmist. Vastutussätted määravad kindlaks, milliste nõuete rikkumise eest ja millistel tingimustel vastutus järgneb.

Lõikega 2 sätestatakse, et RelvS-i kohaldatakse avalikku võimu teostava valitsusasutuse, kohaliku omavalitsuse üksuse, kohtu, sisekaitselise rakenduskõrgkooli omandis ja valduses oleva teenistusrelva, selle olulise osa ja laskemoona ja lahingumoona suhtes üksnes juhul, kui see on käesolevas seaduses sätestatud.

Teenistusrelvade käitlemise ja kasutamise nõuded võivad tuleneda ka asjaomase asutuse tegevust või ülesannete täitmist reguleerivatest õigusaktidest. Näiteks sätestab vangistusseaduse § 71 vanglateenistuse teenistusrelvade kasutamise ja käitlemise nõuded. Lõige 2 selgitab, millal tuleb teenistusrelva ja teiste selles lõikes nimetatud esemete puhul lähtuda RelvS-st. Käesoleva seaduse sätet kohaldatakse juhul, kui seadus näeb ette selle kohaldamise asjaomase eseme suhtes. Näiteks võib RelvS reguleerida teenistusrelva registreerimist, samal ajal kui teenistusülesande täitmisel relva kasutamise tingimused tulenevad vastavat valdkonda reguleerivast seadusest.

Lõikes 3 piiritletakse RelvS-i kohaldamine sõjaväerelvadele ja Kaitseliidu relvadele, nende osadele ja laskemoonale ning Kaitseväe ja Kaitseliidu valduses olevatele muudele relvadele, relvaosadele, laskemoonale ja lahingumoonale. RelvS-i kohaldatakse nende esemete suhtes üksnes RelvS-s ette nähtud juhtudel.

Sätte eesmärk on selgelt eristada, millal tuleb nende esemete puhul lähtuda käesolevast seadusest ja millal tulenevad nõuded muudest õigusaktidest. Näiteks sätestab Kaitseliidu seaduse § 42 Kaitseliidu relva käitlemise ja kasutamise korra lähtekohad ning eristab seejuures relvi, mida loetakse relvaseaduse tähenduses sõjarelvaks, ja muid Kaitseliidu relvi. RelvS-s reguleeritava küsimuse näide on sõjaväerelvade registri pidamine. Lõike kohaldamisala hõlmab ka Kaitseväe ja Kaitseliidu valduses olevaid muid lõikes nimetatud esemeid. Ka nende

suhtes tuleb iga küsimuse puhul lähtuda sellest, kas relvaseadus näeb ette asjaomase nõude kohaldamise või mitte.

Lõike 4 kohaselt kohaldatakse RelvS-i riigi omandis ja Eesti Kohtuekspertiisi Instituudi valduses olevale relvale, selle olulisele osale, laskemoonale ja lahingumoonale, mida instituut kasutab ekspertiiside tegemiseks, üksnes kohtuekspertiisiseaduses sätestatud juhul. Ekspertiiside tegemiseks kasutatavate esemete käitlemise korra kehtestamise volitusnorm sätestatakse kohtuekspertiisiseaduses, sest see kord puudutab vahetult instituudi ekspertiisiülesannete täitmist.

Lõike 5 kohaselt piiramata tsiviilkäibega relva, selle osa ja laskemoona käitlemisele kohaldatakse ka käesoleva seaduse § 3 lõikes 1, § 11 lõikes 4, § 35, §-s 114, §-s 117, § 123 lõikes 4, § 124 lõigetes 1–3 ja 5, § 135 lõikes 1, § 156 lõike 1 punktis 7, § 164 lõike 1 punktides 2 ja 3 ning lõike 2 punktides 1–4 ja lõikes 3, § 165 lõigetes 3 ja 5, § 167 lõike 3 punktides 2 ja 3, §-des 170, 172 ja 173, § 188 lõigetes 2 ja 3, § 189 lõikes 4, § 192 lõikes 4 ning § 300 lõikes 1 sätestatut.

Sätte eesmärk on täpsustada, milliseid RelvS-i sätteid kohaldatakse ka piiramata tsiviilkäibega relva, selle osa ja laskemoona käitlemisele. Viited täiendavad eelnõus mujal sätestatud piiramata tsiviilkäibega esemete käitlemise nõudeid. Esemeid võib omandada vähemalt 18-aastane füüsiline isik või juriidiline isik. Omandamiseks ei ole vaja relvaluba ning esemete andmeid üldjuhul relvaregistrisse ei kanta. Valdamisel, hoidmisel, kandmisel ja kasutamisel tuleb järgida lõikes viidatud nõudeid. Näiteks tuleb relva kasutamisel arvestada kõrvaliste isikute ohutusega ning gaasipihusti puhul järgida selle täidisele ja gaasi kontsentratsioonile seatud piiranguid. Lõikes viidatud sätted hõlmavad ka ettevõtja kohustusi. Viidatud juhtudel on valmistamiseks nõutav tegevusluba ning müügiga alustamisel tuleb esitada majandustegevusteade. Samuti kohaldatakse lõikes viidatud arvestuse, ümbertegemise, veo ja järelevalve sätteid nende kohaldamisala piires.

Lõike 6 kohaselt kohaldatakse käesolevat seadust ametirelvale ja selle laskemoonale, mida kannab relvastatud pardasaatja või teise riigi pädeva asutuse või EL-i ameti ametnik, kes on kaasatud politsei või tolli tegevusse välislepingu või EL-i õigusakti alusel üksnes juhul, kui see on käesolevas seaduse 12. peatükis sätestatud. Lõige lähtub kehtiva RelvS-i § 2 lõike 1 punktist 10. Lõige 6 sätestatu lähtub sellest, et relvastatud pardasaatja ning politsei või tolli tegevusse kaasatud teise riigi või Euroopa Liidu ameti ametnik kannavad ametirelva konkreetse ülesande täitmiseks. Näiteks võib Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti ametnik kanda Eestis ametirelva ühise piirioperatsiooni ajal. Selleks et oleks selge, milliseid RelvS-i nõudeid tuleb sellise ülesande täitmisel ametirelva ja laskemoona käitlemisel järgida, viidatakse lõikes 6 otse eelnõu 12. peatükis sätestatud erikorrale.

Lõikes 7 määratakse kindlaks, milliseid RelvS-i peatükke kohaldatakse Eesti riigilippu kandval laeval relvastatud laevakaitset osutava ettevõtja relva, selle osa ja laskemoona käitlemisele, kui relv on relvaregistris registreerimata. Laevakaitseks kasutatakse välisriigis registreeritud relvi. Et oleks selge, millises ulatuses kohaldatakse nende käitlemisele Eesti RelvS-i, loetletakse lõikes ammendavalt kohaldatavad peatükid.

Relvade, laskemoona ja nende osade liigitamisel lähtutakse eelnõu 2. peatükist ning nende käitlemisel relvastatud laevakaitse osutamise ajal 11. peatükist. Riiklikku ja haldusjärelevalvet reguleerib 23. peatükk ning vastutust nõuete rikkumise eest 24. peatükk. Lõige lähtub kehtiva RelvS-i § 2 lõike 1 punktist 12. Peatükiviited on viidud kooskõlla eelnõu ülesehitusega.

Lõikes 8 loetletakse esemed ja toimingud, millele RelvS-i ei kohaldata. Esemete puhul lähtutakse muu hulgas nende konstruktsioonist ja kasutusotstarbest. Lõikes piiritletakse ka RelvS-i kohaldamisala strateegilise kauba seaduse ja lõhkematerjaliseaduse suhtes.

Punkt 1 jätab RelvS-i kohaldamisalast välja asjad, mis on konstrueeritud muuks otstarbeks ja mida ei ole relvaks kohandatud. Näiteks võib haamrit kasutada inimese vigastamiseks, kuid ainuüksi selline kasutusvõimalus ei muuda tööriista RelvS-i tähenduses relvaks.

Punkt 2 käsitleb kindlaks eriotstarbeks valmistatud esemeid. Erandi puhul on määrav nii eseme ettenähtud otstarve kui ka see, kas eset saab tegelikult kasutada üksnes selleks otstarbeks. Näiteks kuulub erandi alla üksnes looma uinutamiseks kasutatav seade. Selline piiritlemine võimaldab jätta eriotstarbelised seadmed kohaldamisalast välja ka siis, kui nende tööpõhimõte sarnaneb relva omaga.

Punkt 3 sätestab, et RelvS-i ei kohaldata strateegilise kauba seaduse 7^1. peatüki kohaselt demilitariseeritud sõjarelvale, selle olulisele osale ja lahingumoonale ning nende laskekõlbmatuks muutmisele ja laskekõlbmatuks tunnistamise nõuetele. Võrreldes kehtiva RelvS-ga on säilitatud reservatsioon „kui käesolev seadus ei sätesta teisiti". Reservatsiooni eesmärk on tagada võimalus kohaldada demilitariseeritud esemete suhtes käesolevas seaduses sätestatud üksikuid erinorme juhtudel, kui seadus seda sõnaselgelt ette näeb. Demilitariseeritud sõjarelvade, nende oluliste osade ja lahingumoona laskekõlbmatuks muutmise ning laskekõlbmatuks tunnistamise nõuded tulenevad jätkuvalt strateegilise kauba seadusest ja selle alusel kehtestatud õigusaktidest. Võrreldes kehtiva õigusega ei ole selles osas sisulist muudatust kavandatud.

Punkt 4 määrab, millise seaduse järgi lahendatakse lõhkematerjali või pürotehnilist toodet puudutav küsimus. Kui nõue või menetlus on reguleeritud lõhkematerjaliseaduses, lähtutakse sellest seadusest. Erandist jäetakse välja sõjarelva laskemoon, sõjalise otstarbega pürotehniline toode ja lahingumoon. Nende puhul lähtutakse RelvS-st, kui see ei sätesta teisiti.

Punkt 5 täpsustab koduses majapidamises või olmes kasutamiseks valmistatud terariistade käsitlust. Näiteks jääb tavaline kööginuga RelvS-i kohaldamisalast välja. Erandi kohaldamiseks peab terariist olema valmistatud majapidamis- või olmeotstarbeks ning sellel peavad puuduma eelnõu § 13 lõike 2 punktis 2 nimetatud eritunnused. Näiteks võib kõnnikepp, mille sisse on peidetud torketera, väliselt näida tavalise tarbeesemena, kuid sellele kohaldatakse RelvS-i.

Punkt 6 piiritleb RelvS-i kohaldamise pürotehnilist ainet sisaldava padruni puhul selle valmistamisotstarbe järgi. Erand hõlmab padrunit, mille valmistaja on ette näinud muuks otstarbeks kui relvas kasutamiseks. Seega tuleb erandi kohaldamisel lähtuda padruni ettenähtud kasutusest.

Lõike 9 kohaselt lähtutakse RelvS-s sätestatud haldusmenetluses haldusmenetluse seaduse üldreeglitest. Kui RelvS näeb konkreetse küsimuse lahendamiseks ette erisuse, kohaldatakse selles küsimuses RelvS-i. Näiteks kui RelvS sätestab relvaloa taotluse lahendamiseks eraldi tähtaja, tuleb lähtuda sellest tähtajast. Muudes menetlusküsimustes, näiteks menetlusosalise ärakuulamisel, kohaldatakse haldusmenetluse seadust, kui RelvS ei sätesta teisiti. Lõige vastab sisult kehtiva RelvS- i § 1 lõikele 1^1.

Lõige 10 selgitab, kuidas kohaldatakse RelvS-i ja majandustegevuse seadustiku üldosa seadust (edaspidi *MSÜS*), kui ettevõtja tegeleb relvade käitlemisega majandustegevusena. Majandustegevuse alustamisel, teostamisel ja lõpetamisel lähtutakse MSÜS-i üldreeglitest ning arvestatakse RelvS-s sätestatud valdkondlike erisustega. Näiteks kui relvaseadus näeb tegevusloa saamiseks ette täiendavad nõuded, peab ettevõtja täitma ka need nõuded. Kui RelvS sätestab mõne küsimuse lahendamiseks MSÜS-st erineva korra, lähtutakse selles küsimuses RelvS-st. Lõige lähtub kehtiva RelvS-i § 1 lõikest 1^2.

Lõige 11 sätestab üldreegli, mille kohaselt kohaldatakse RelvS-i EL-i ja selle liikmesriikide kohta sätestatut ka Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriikide ja Šveitsi suhtes. Sätte eesmärk on tagada õigusselgus, sest osa EL-i relvade ja laskemoona käitlemist käsitlevast regulatsioonist kohaldub ka EL-i mittekuuluvates Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriikides ja Šveitsis. Üldsäte võimaldab seaduse eri sätetes kasutada viidet EL-le või selle liikmesriigile, ilma et iga kord tuleks eraldi nimetada Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriike ja Šveitsi. Näiteks kui RelvS näeb ette erikorra relva või laskemoona toimetamiseks ühest EL-i liikmesriigist teise, laieneb see kord ka asjaomastele toimingutele Norra või Šveitsiga. Lõige vastab sisult kehtiva RelvS-i § 2 lõikele 3.

Eelnõu §-s 2 määratletakse RelvS-s kasutatavad mõisted. Need on eelnõus loetletud tähestikulises järjekorras.

Punktis 1 määratletakse **adapter**. Kehtiva RelvS-i § 21 lõike 4 kohaselt on adapter tulirelva relvarauda paigutatav relvaraud või vahetatav mehhanism. Eelnõus täpsustatakse mõiste teist osa, asendades üldise väljendi „vahetatav mehhanism“ sõnastusega „kaliibri muutmiseks vajalike relvaosade komplekt“. Täpsustus arvestab sellega, et tulirelva kaliibri muutmiseks kasutatakse ka mitmest vahetatavast osast koosnevaid komplekte. Näiteks võib selline komplekt sisaldada relvarauda, lukku või püstolikelku ning padrunisalve. Eelnõu sõnastus toob selgelt esile, mille järgi sellist komplekti adapterina käsitatakse. Määrav on komplekti otstarve muuta tulirelva kaliibrit.

Punktis 2 määratletakse **airsoft-relv**, mis on airsoft-mängus kasutamiseks valmistatud relv, millest lastakse suruõhu, kokkusurutud gaasi, vedrujõu või muu samalaadse jõu toimel välja 6 mm või 8 mm kaliibriline plast- või geelkuul. Airsoft mäng on taktikaline spordiala. Airsoft relva mõistet on vaja, et oleks selge, millistele relvadele kohaldatakse eelnõus airsoft-relvade kohta ette nähtud nõudeid. Airsoft-relva eristamisel arvestatakse koos selle valmistamisotstarvet, tööpõhimõtet ning väljalastava kuuli materjali ja kaliibrit. Näiteks võib nii airsoft-relv kui ka pneumorelv töötada suruõhuga. Airsoft-relva puhul on lisaks määrav, et see on valmistatud airsoft-mänguks ja laseb välja 6 või 8 mm kaliibriga plast- või geelkuule.

Punktis 3 määratletakse **akustiline relv**. Mõiste lähtub kehtiva RelvS-i § 11 punktist 8. Akustilise relva määrav tunnus on, et tulirelv on ümber ehitatud või kohandatud üksnes tulirelva paukpadrunite tulistamiseks. Selliselt võib ümber ehitada või kohandada ka automaattulirelva. Selle võimaluse sõnaselge nimetamine on oluline eelkõige ajalooliste lahingustseenide taasetendamisel. Sõjaajaloos kasutati näiteks kuulipildujaid ja püstolkuulipildujaid ning neist ümber ehitatud akustilised relvad võimaldavad kujutada ajaloolisi sündmusi tõetruumalt.

Punktis 4 määratletakse **ametirelv**. Ametirelvaks liigitamisel on määrav, mis otstarbeks on relv seaduse alusel ette nähtud. Ametirelv on näiteks politseiametniku teenistusülesannete täitmiseks ette nähtud relv. Mõiste hõlmab ka relva, mis on ette nähtud näiteks politseiametnike

laskeõppeks. Kehtivas seaduses nimetatakse ametirelva mõistes asutused, kelle ülesannete täitmiseks on relv ette nähtud. Eelnõus määratletakse ametirelv selle otstarbe kaudu.

Punktis 5 määratletakse **automaattulirelv**. Mõiste lähtub kehtiva RelvS-i § 12^1 lõike 1 punktist 1. Automaattulirelva iseloomustavad kaks tunnust koos. Relv laeb end pärast lasku automaatselt ümber ning päästiku ühekordse rakendamisega saab sooritada rohkem kui ühe lasu. Viimane tunnus eristab automaattulirelva poolautomaattulirelvast, millega tuleb iga lasu sooritamiseks päästik uuesti rakendada.

Punktis 6 määratletakse **Eesti riigilippu kandval laeval relvastatud laevakaitset osutav ettevõtja.** Mõiste seob RelvS-s sätestatud laevakaitse erikorra meresõiduohutuse seaduse §- ga 75^3, mis reguleerib ettevõtja kaasamist laevakaitse osutamiseks kõrgendatud ohu piirkonnas. Ettevõtja määratlemine on RelvS-s vajalik, sest mereturvatöötaja võib oma ülesannete täitmisel kasutada laevakaitset osutavale ettevõtjale kuuluvaid relvi. Mõiste võimaldab seega kindlaks teha, millise ettevõtja relvade käitlemisele kohaldatakse laevakaitse erikorda.
Punktis 7 määratletakse **elektrišokirelv**. Kehtiva RelvS-i § 11 punkti 6 kohaselt elektrišokirelv on relv, mille toime põhineb elektrienergia kasutamisel. Eelnõus täpsustatakse nii relva otstarvet kui ka toime avaldamise viisi. Mõiste hõlmab relvi, mis on valmistatud inimese ajutiseks teovõimetuks muutmiseks või tema tegevuse piiramiseks ja mis edastavad elektriimpulsi kas vahetu kontakti või väljapaisatavate elektroodide kaudu.
Punktis 8 määratletakse **gaasipihusti**. Gaasipihusti otstarve on avaldada elusolendile ärritava gaasiga lühiajalist kahjustavat toimet. Gaasipihustit eristab gaasipadrunit kasutavast relvast padrunipesa puudumine. Lubatud toimeained ja nende kontsentratsiooni piir sätestatakse eraldi gaasipihusti koostisenõudena. Nii saab kõigepealt kindlaks teha, kas seade on gaasipihusti, ning seejärel hinnata, kas selle koostis vastab seaduse nõuetele.

Punktis 9 määratletakse **harjutusala**. Mõistet on vaja, et oleks selge, millise kasutusotstarbega kohale kohaldatakse eelnõus harjutusala kohta sätestatud nõudeid. Harjutusala võib olla nii väljas asuv maa-ala kui ka siseruum. Mõlemal juhul on määrav, et koht on ette nähtud punktis 10 nimetatud harjutusrelva kasutamiseks ning relvast väljuva lendkeha kineetiline energia ei ületa punktis 71 sätestatud 7,5 džauli piiri.

Punktis 10 määratletakse **harjutusrelv**. Mõiste lähtub kehtiva RelvS-i § 3 lõikest 4. Harjutusrelv on ametirelv, mis on spetsiaalselt konstrueeritud või kohandatud mittekahjustava või vähe kahjustava suunatud lendkeha väljalaskmiseks ja milles kasutatakse mittekahjustavat või vähe kahjustavat laskemoona, või treeninguks kasutatav tulirelv, millest ei ole võimalik tulistada. Harjutusrelvad jagunevad treeningrelvadeks ja õpperelvadeks. Harjutusrelv on oluline õppevahend Sisekaitseakadeemias, PPA-s, Kaitseväes ja teistes asutustes ning Kaitseliidus relvaõppe korraldamisel. Harjutusrelv võib olla spetsiaalselt harjutusrelvaks valmistatud relv, näiteks läbipaistvast plastist valmistatud revolver või püstol, või tavapärasest tulirelvast kohandatud relv, millel näiteks on lukukeel lühemaks tehtud või relval terve lukk asendatud õppeotstarbeks tehtud spetsiaalse lukuga. Harjutusrelv võib olla valmistatud nii sõjarelva kui ka mittesõjarelva tundmaõppimise eesmärgil. Harjutusrelvas ei kasutata tavapärast tulirelva laskemoona, vaid kummikuule ja muud sarnast, kui relvast on võimalik ka lasta. Sellist relva nimetatakse ka treeningrelvaks. Kui relv on ette nähtud ainult relvaõppe

eesmärgil, et õppida relva lahti võtmist ja kokku panemist, nimetatakse sellist relva õpperelvaks. Harjutusrelvad ei ole tsiviilkäibes lubatud relvad.[22]

Punktis 11 määratletakse **heitrelv**. Mõiste võetakse üle kehtiva RelvS § 11 punktist 5. Heitrelv on relv, milles lendkeha saab suunatud liikumise inimese kehalise jõu või mehaanilise seadise abil. Heitrelva eristab teistest relvaliikidest viis, kuidas lendkeha liikuma pannakse. Näiteks annab viskenoale suunatud liikumise inimese kehaline jõud, ammunoole aga ammu mehhanism.

Punktis 12 määratletakse **helisummuti**. Mõiste keskne tunnus on seadme otstarve summutada relva kasutamisel tekkivat heli. Kehtiva RelvS § 20[1] lõikes 3 on helisummuti mõiste ja selle kasutamise tingimused sätestatud koos. Eelnõus esitatakse mõiste eraldi ning sõnastatakse see üldisemalt.

Punktis 13 määratletakse **hoiatus- ja signaalrelv**. Mõiste lähtub kehtiva RelvS § 11 punktist 7. Eelnõus täpsustatakse, millise laskemoonaga tulistamiseks võib seade olla kavandatud. Lisaks paukpadrunitele ja signaali andmiseks mõeldud laskemoonale nimetatakse ka ärritavaid või muid toimeaineid. Seadme liigitamisel on oluline ka selle ümberehitamise võimalus. Kui seadet saab ümber ehitada nii, et sellest saab püssirohu toimel välja lasta haavli, kuuli või muu tahke pihtamislaengu, ei vasta see hoiatus- ja signaalrelva määratlusele.

Punktis 14 määratletakse **Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväli.** Mõiste võetakse üle kehtiva RelvS § 85 lõikest 1. Harjutusväli hõlmab maa- või mereala, selle kohal olevat õhuruumi ning seal paiknevaid väljaõppeehitisi. Ehitised kuuluvad mõiste alla seetõttu, et väljaõpe toimub nii alal tervikuna kui ka selle eri osades. Näiteks võivad ühel maismaal paikneval harjutusväljal olla laskeväljad, lasketiirud ja linnavõitlusalad, mida kasutatakse erinevateks väljaõppetegevusteks.

Punktis 15 määratletakse **Kaitseväe ja Kaitseliidu lasketiir**. Mõiste võetakse üle kehtiva RelvS § 85 lõikest 2. Lasketiir on üksik väljaõppeehitis, mida kasutatakse alaliselt käsitulirelvadest laskmise harjutamiseks. Lasketiir võib olla osa harjutusväljast või paikneda eraldi, näiteks väljaõppekeskuse juures. Harjutusvälja mõiste hõlmab seevastu tervet ala koos seal paiknevate väljaõppeehitistega ning võimaldab lisaks laskmisele korraldada ka muid punktis 14 nimetatud tegevusi.

Punktis 16 määratletakse **kohalik relvavedu**. Mõiste võetakse üle kehtiva RelvS § 56 lõikest 2. Kohalikku ja rahvusvahelist relvavedu eristatakse selle järgi, kas veo käigus ületatakse riigipiir. Kohalik relvavedu toimub tervikuna Eesti piires.

Punktis 17 määratletakse **kumminui**. Mõiste lähtub kehtiva RelvS § 15 lõikest 2. Kehtivas RelvS-s nimetatakse kumminuia materjalina kummi ja plastmassi. Eelnõus lähtutakse materjali omadustest. Lisaks kummile hõlmab mõiste muud materjali, mille elastsus on kummiga samalaadne. Kumminuia otstarve on enesekaitse ja ründe tõkestamine ründaja lühiajalise kahjustamise teel.

Punktis 18 määratletakse **käitlemine**. Käitlemine hõlmab seadusega reguleeritud relva, laskemoona, lahingumoona, relva olulise osa või lisaseadme valmistamist, müüki, laenutamist,

[22] Relvaseaduse, strateegilise kauba seaduse, lõhkematerjaliseaduse ja teiste seaduste muutmise seadus 615 SE, seletuskiri, lk 12.

omandamist, omamist, valdamist, hoidmist, kasutamist, kandmist, edasitoimetamist, vedu, sissevedu, väljavedu, võõrandamist, üleandmist või hävitamist. Käitlemisena käsitatakse ka relva hooldamist, parandamist, ümbertegemist, laskekõlbmatuks muutmist või lammutamist.
Võrreldes kehtiva RelvS § 1^1 lõikega 2 nimetatakse käideldavate esemetena sõnaselgelt ka lahingumoona, relva olulist osa ja lisaseadet. Käitlemistoimingute loetellu lisatakse kasutamine ja üleandmine. Kasutamise eraldi nimetamine teeb selgeks, et käitlemine hõlmab ka relva rakendamist selle toime saavutamiseks. Loetelu määrab, milliseid toiminguid RelvS-s käitlemisena käsitatakse. Iga toimingu lubatavus ja tingimused tulenevad seda reguleerivatest sätetest. Pärimist ei nimetata käitlemistoimingute loetelus eraldi. Piiratud tsiviilkäibega relva, selle osa ja laskemoona omandiõigus läheb pärijale üle pärimisseaduses sätestatud korras sõltumata sellest, kas pärijal on relvaluba. Pärija edasised kohustused ja PPA poolt esemete pärijale üleandmise tingimused sätestatakse eelnõus eraldi.

Punktis 19 määratletakse **käsitulirelv**. Käsitulirelvana käsitatakse tulirelva, mis ei ole püsivalt relvaalusele kinnitatud või mida inimene suudab kanda ja käsitseda ilma täiendava varustuseta. Mõiste eesmärk on luua ühtne alus käsitulirelvade eristamiseks muudest tulirelvadest ning tagada terminoloogia järjepidev kasutamine kogu seaduses. Definitsioon ei lähtu üksnes relva kaliibrist, vaid relva konstruktsioonist ja kasutusviisist. Selline lähenemine võimaldab käsitulirelvana käsitada ka relvi, mis ületavad varasemates õigusaktides kasutatud kaliibripiire, kuid mille olemus ja kasutusviis vastavad käsitulirelva tunnustele, sealhulgas § 240 lõike 2 punktis 5 nimetatud madala algkiirusega püstolgranaadiheitjat.

Punktis 20 määratletakse **külmrelv**. Kehtiva RelvS-i § 11 punkt 4 seob külmrelva toime lihasjõu kasutamise ja vahetu kontaktiga. Eelnõus kirjeldatakse külmrelva selle toime kaudu. Külmrelva kahjustav toime tekib külmrelva vahetul kokkupuutel sihtmärgiga. Näiteks tekitab nuga vigastuse teraga lõigates või torgates ning nui löögi kaudu. Mõiste välistab relvad, mille kahjustava toime saavutamiseks kasutatakse paiskelaengut, suruõhku, kokkusurutud gaasi või muud energiaallikat.

Punktis 21 määratletakse **lahingumoon**. Lahingumoonaks on sõjaliseks otstarbeks ette nähtud või selleks kohandatav vahend või materjal, mis sisaldab lõhkeainet, pürotehnilist ainet, süüteainet või muud süttimis- või plahvatusvõimelist keemilist ainet. Lahingumoona mõiste hõlmab vahendeid ja materjale, mis on ette nähtud või mida saab kasutada vastase elavjõu või lahingutehnika kahjustamiseks või hävitamiseks, lahinguvälja valgustamiseks, suitsukatte tegemiseks või signaliseerimiseks. Lahingumoona mõistest on välja jäetud laskemoon, mida käsitatakse eraldi õigusobjektina.
Punktis 22 määratletakse **lasersihik**. Lasersihik on relvale kinnitamiseks ette nähtud või selleks kohandatud seade, mille tekitatud laserkiirt kasutatakse relva sihtimiseks. Eelnõus täpsustatakse kehtiva RelvS-i § 20^1 lõikes 4 sätestatud mõistet, tuues eraldi esile seadme kinnitamise otstarbe. Samuti kasutatakse mõistes tulirelva asemel üldisemat sõna relv.

Punktis 23 määratletakse **laskekõlbmatu relv**. Mõiste võetakse üle kehtiva RelvS-i § 11 punktist 9 ja see lähtub tulirelvadirektiivis sätestatud põhimõttest, et relv peab olema muudetud jäädavalt kasutuskõlbmatuks. Selleks muudetakse kõik tulirelva olulised osad kasutuskõlbmatuks viisil, mis välistab nende eemaldamise, asendamise või ümberehitamise relva laskekõlblikkuse taastamiseks. Mõiste hõlmab ka akustilist relva, sest üksnes paukpadrunite tulistamiseks ümber ehitatud tulirelva saab omakorda jäädavalt laskekõlbmatuks muuta.

Punktis 24 määratletakse **laskemoon**. Laskemoonana käsitatakse RelvS-s terviklikku padrunit, padruni komponenti ning pneumo-, airsoft- või paintball-relva kuuli, mida kasutatakse eraldiseisva lendkehana. Padruni ja selle komponendi eraldi nimetamine võimaldab käsitada laskemoonana ka sellist komponenti, mis ei ole veel tervikliku padruni osa. Pneumo-, airsoft- ja paintball-relva kuulid nimetatakse sõnaselgelt, sest neid kasutatakse ka ilma padrunita. Laskemoona mõiste hõlmab nii tsiviil- kui ka sõjalisel otstarbel kasutatavat laskemoona, sealhulgas valgustus-, suitsu- ja signaallaskemoona ning sõjarelva laskemoona. See, milliste laskemoona liikide omandamiseks, valdamiseks või käitlemiseks on nõutav luba või millised muud nõuded neile kohalduvad, tuleneb vastavatest sätetest.

Punktis 25 määratletakse **laskepaik**. Laskepaik on väljaspool lasketiiru laskmiseks kasutatav koht, mis vastab RelvS-s ja selle alusel kehtestatud ohutusnõuetele.

Laskepaik erineb lasketiirust eelkõige oma kasutusotstarbe ja rajatiste poolest. Lasketiir on spetsiaalselt laskmiseks rajatud või kohandatud koht, mis on ette nähtud laskmise regulaarseks korraldamiseks ning millele kehtivad asjaomased ehituslikud ja tehnilised ohutusnõuded. Laskepaik seevastu võimaldab korraldada laskmist ka kohas, mis ei ole spetsiaalselt lasketiiruks rajatud, näiteks ajutiselt laskeharjutuse või -võistluse läbiviimiseks sobivaks kohandatud maa-alal.

Laskepaiga eraldi määratlemise eesmärk on võimaldada laskmist ka väljaspool lasketiire, tagades seejuures inimeste ja ümbritseva keskkonna ohutuse. Laskepaigale kohaldatakse selle kasutamise iseloomu ja võimalikke ohte arvestavaid ohutusnõudeid, mis võivad erineda lasketiirule kehtestatud ehituslikest ja tehnilistest nõuetest. Seega ei pea laskepaik vastama kõigile lasketiirule esitatavatele nõuetele, kuid laskmise ohutus peab olema tagatud sõltumata sellest, kas laskmine toimub lasketiirus või laskepaigas.

Punktis 26 määratletakse **laskespordiklubi**. Mõiste võetakse üle kehtiva RelvS § 1^1 lõikest 4. Laskespordiklubi on RelvS-i tähenduses laskespordiga tegelevaid füüsilisi isikuid ühendav eraõiguslik juriidiline isik, kelle põhitegevus on laskespordi arendamine ja kes on Eesti laskespordiorganisatsiooni liige. Kuivõrd eelnõu kohaselt reguleeritakse laskespordiga tegelemisega seonduv ja pannakse laskespordiklubidele kindlad kohustused, on selguse huvides oluline määratleda ka see, milline spordiklubi RelvS-i kohaselt on laskespordiklubi.[23]

Punktis 27 määratletakse **laskespordiorganisatsioon**. Mõiste aitab kindlaks teha, milline üleriigiline klubide ühendus täidab RelvS-s laskespordiorganisatsioonile pandud ülesandeid. Eelnõus seotakse ühenduse rahvusvaheline liikmesus asjaomase laskespordialaga. Kehtiva RelvS-i § 1^1 lõige 3 näeb ette ka võimaluse kuuluda rahvusvaheliselt tunnustatud laskespordiühendusse. Eelnõus seda võimalust eraldi ei nimetata. Samuti kirjeldatakse ühenduse tegevust laskespordi edendamise ja korraldamisena. Kehtiv mõiste nimetab eraldi võistluste korraldamist.

Punktis 28 määratletakse **lasketiir**. Eelnõus lähtutakse sellest, et ehitis või maa-ala on rajatud alaliselt laskmiseks ja vastab laskmiseks ette nähtud ohutusnõuetele. Kehtiva RelvS-i § 84 lõikes 1 on määrav koha alaline kasutamine laskevõistlusteks või -harjutusteks. Eelnõus on määrav koha rajamise otstarve ja selle vastavus ohutusnõuetele. Lasketiiru mõiste aitab koos

[23] Relvaseaduse, riigilõivuseaduse ja strateegilise kauba seaduse muutmise seadus (tulirelvadirektiivi ülevõtmine) 62 SE, seletuskiri, lk 6.

punktis 25 sätestatud laskepaiga mõistega kindlaks teha, milliseid nõudeid laskmiseks kasutatavale kohale kohaldatakse.

Punktis 29 määratletakse **muuseum**. Mõiste võetakse üle kehtiva RelvS-i § 1^1 lõikest 5. Määratlus eristab muuseumi RelvS-i alusel relvi kollektsioneerivast isikust. Muuseumi jaoks on relvade ja nendega seotud esemete kogumine, säilitamine, uurimine ning eksponeerimine osa kultuuripärandi hoidmisest ja üldsusele vahendamisest. Selle ülesande tõttu on RelvS-s muuseumidele ette nähtud eraldi kord. Mõiste hõlmab riigimuuseumi, riigile kuuluvat muuseumikogu kasutavat muuseumi ning muuseumide andmekoguga (edaspidi *MuIS*) vabatahtlikult liitunud muuseumi, kui täidetud on sättes nimetatud tingimused. Riigile kuuluvat muuseumikogu kasutava muuseumi hõlmamine võimaldab kohaldada muuseumidele ette nähtud korda ka siis, kui riigi kogu kasutab halduslepingu alusel näiteks sihtasutus. Vabatahtliku liitumise kaudu võib määratluse alla kuuluda ka nõuetele vastav eramuuseum. MuIS-i kaudu saab pidada arvestust relvakollektsiooni kuuluvate esemete üle.[24]

Punktis 30 määratletakse **muuseumi relvakollektsioon**. Mõiste võetakse üle kehtiva RelvS- i § 1^1 lõikest 6. Määratlus aitab kindlaks teha, milliste muuseumi valduses olevate esemete suhtes kohaldatakse RelvS-s muuseumi relvakollektsiooni kohta sätestatud nõudeid. Kollektsiooni võib kuuluda ka üksikese. Ese peab olema ajaloolise või kultuurilise väärtusega, olema kasutatav eksponeerimiseks või uurimistööks ning olema kantud MuIS-i. Näiteks võib muuseumi relvakollektsiooni kuuluda ka üks ajaloolise väärtusega relv, mida hoitakse uurimistööks ja mis on andmekogusse kantud.

Punktis 31 määratletakse **padrun**. Eelnõus eristatakse terviklikku padrunit ja selle komponente, mis kuuluvad punktis 24 sätestatud laiema laskemoona mõiste alla. Üldjuhul koosneb padrun kestast, sütikust ja paiskelaengust ning sisaldab lendkeha või toimeainet. Padruni terviklikkust hinnatakse selle otstarbe järgi. Näiteks on paukpadrun oma otstarbe jaoks terviklik ka kuuli või muu lendkeha puudumisel. Toimeaine nimetamine võimaldab mõiste alla hõlmata ka näiteks ärritava toimeainega hoiatus- ja signaalrelva padruni.

Punktis 32 määratletakse **padrunisalv**. Mõiste hõlmab nii relva sisse ehitatud kui ka vahetatavat salve. Mõlemal juhul on salve ülesanne mahutada padruneid ja võimaldada nende laadimist padrunipessa. Varasemas seletuskirjas põhjendati termini „padrunisalv“ valikut sellega, et „laadimisseade“ on laiem mõiste ja võib hõlmata ka näiteks padrunilinti. Padrunisalve määratlus annab lähtekoha punktis 34 sätestatud piiratud käibega padrunisalve mõistele.

Punktis 33 määratletakse **paintball-relv**. Paintball on harrastusmäng, milles osalejad tabavad vastasmängijaid värvikuulidega. Relva liigitamisel arvestatakse selle valmistamisotstarvet, tööpõhimõtet ja kasutatava kuuli omadusi. Suruõhku või kokkusurutud gaasi kasutatakse ka teistes relvades. Paintball-relvale on iseloomulik, et sellest lastav kuul puruneb tabamisel ja jätab värvijälje.

Punktis 34 määratletakse **piiratud käibega padrunisalv**. Salve liigitamisel arvestatakse nii selle mahutavust kui ka seda, millisele relvale salv sobib. Piiratud käibega on kesktulepadrunit kasutavale poolautomaatsele tulirelvale sobiv salv, mis mahutab lühikese tulirelva puhul üle 20 padruni või pika tulirelva puhul üle kümne padruni. Mõiste lähtub kehtiva RelvS-i § 20^1 lõigetest 7 ja 8. Ajalooliste relvade salvede erand sõltub kahest tingimusest. Salv peab olema

[24] [24] Sama, teise lugemise muudatusettepanekud.

ette nähtud enne 1946. aastat tootma hakatud relvale ja seda ei tohi olla võimalik kinnitada pärast 1945. aastat tootma hakatud relvamudelile. Seega tuleb ka vanemale relvale ette nähtud salve puhul kontrollida selle sobivust hilisematele relvamudelitele.

Punktis 35 määratletakse **piiratud tsiviilkäibega laskemoon**. Mõiste hõlmab piiratud tsiviilkäibega relvas kasutatavat laskemoona ning eraldi ka püssirohtu ja sütikuid. Nende sõnaselge nimetamine teeb selgeks, et piiratud tsiviilkäibe nõuded võivad kohalduda ka eraldi käideldavale püssirohule ja sütikutele. Mõiste lähtekoht on kehtiva RelvS-i § 19 lõige 3, milles neid esemeid käsitletakse koos omandamisõigust reguleerivas sättes.

Punktis 36 määratletakse **pneumorelv**. Kehtiva RelvS-i § 11 punktis 3 kirjeldatakse pneumorelva selle tööpõhimõtte kaudu. Eelnõus lisatakse relva valmistamisotstarve. Pneumorelv on valmistatud elusolendi või objekti kahjustamiseks ning selle lendkeha saab suunatud liikumise suruõhu või muu surugaasi energiast. Airsoft- ja paintball-relvad võivad töötada samal põhimõttel, kuid eelnõus liigitatakse need eraldi relvaliikideks nende mängulise kasutusotstarbe ja kasutatava kuuli tunnuste järgi.

Punktis 37 määratletakse **rahvusvaheline relvavedu**. Mõiste võetakse üle kehtiva RelvS- i § 56 lõikest 4. Rahvusvahelist relvavedu eristab punktis 16 määratletud kohalikust relvaveost riigipiiri ületamine.

Punktis 38 määratletakse **raskerelv**. Eelnõus sõltub raskerelvaks liigitamine relva sõjalisest otstarbest, relvaraua liigist ja kaliibrist. Sileraudse relva puhul peab kaliiber ületama 20 mm ning vintraudse relva puhul 12,7 mm. Kaliibripiirid lähtuvad kehtivast sõjarelvade liigituse määrusest.[25]

Punktis 39 määratletakse **relv**. Mõiste seob relva eelnõu §-s 14 loetletud relvaliikidega. Eseme või seadme liigitamisel lähtutakse nii relva üldmõistest kui ka asjaomase relvaliigi tunnustest. Relva mõiste lähtub sellest, milleks ese või seade on valmistatud või kohandatud. Näiteks võib tavalise tööriistaga inimest vigastada, kuid pelgalt selline kasutusvõimalus ei anna alust käsitada tööriista relvana. Sama põhimõte väljendub eelnõu § 1 lõike 8 punktis 1, mille kohaselt jääb RelvS-i kohaldamisalast välja ese, mida saab küll relvana kasutada, kuid mida ei ole selleks konstrueeritud ega kohandatud. Kahjustamise kõrval nimetatakse mõistes ka sihtmärgi tabamist ja mõjutamist. Nii hõlmab määratlus näiteks paintball-relva, mille eesmärk on tabada sihtmärki värvikuuliga, ja elektrišokirelva, mis on ette nähtud inimese tegevuse ajutiseks piiramiseks. Mõistes nimetatud toimeviisid kirjeldavad, kuidas relv sihtmärgile mõjub. Näiteks avaldab külmrelv toimet mehaaniliselt, gaasipihusti ärritava aine kaudu ja elektrišokirelv elektriimpulsi abil.

Punktis 40 määratletakse **relva hoidmine**. Hoidmine tähendab relva säilitamist selleks ette nähtud kohas. Nõuded hoiukohale ja relva seal hoidmise tingimused sätestatakse eelnõus eraldi.

Punktis 41 määratletakse **relva hooldamine**. Hooldamine hõlmab relva puhastamist, seisukorra kontrollimist ja muid tavapäraseid korrashoiutoiminguid. Mõiste piiritlemisel lähtutakse sellest, mida toiming relva juures muudab. Hooldamise käigus säilivad relva konstruktsioon ja olulised tehnilised omadused.

[25] Kaitseministri 7. juuni 2025. a määrus nr 7 „Sõjarelvade, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona ning nende osade, sealhulgas oluliste osade või komponentide täpsustav loetelu ja liigitus“ § 4 lg 1.

Punktis 42 määratletakse **relva hävitamine**. Mõiste hõlmab nii relva kui terviku kui ka relva olulise osa hävitamist. Määrav on toimingu pöördumatu tulemus. Hävitatud relva või olulist osa peab olema võimatu taastada ja uuesti relva või relva olulise osana kasutada.

Punktis 43 määratletakse **relva ja laskemoona edasitoimetamine**. Edasitoimetamise puhul on relv ja laskemoon isikuga kaasas selleks, et viia need ühest kohast teise. Näiteks võib edasitoimetamise eesmärk olla viia relv hoiukohast lasketiiru, kus relva kasutatakse pärast kohalejõudmist. Mõiste kohaldamisel on oluline, et teekonna ajal puudub relva kasutamise eesmärk. Edasitoimetamine võib toimuda nii jalgsi kui ka sõidukiga.

Punktis 44 määratletakse **relva kandmine**. Relva kandmine tähendab relva endaga kaasas kandmist väljaspool relva hoiukohta nii, et relva saab vajaduse korral vahetult kasutusele võtta. Relva kandmine ei eelda, et relv oleks isikul käes: näiteks on relv kantud ka siis, kui see paikneb ametniku vööl kabuuris või muul viisil tema küljes ning on kiireks kasutamiseks kättesaadav. Relva kandmist tuleb eristada relva edasitoimetamisest ja hoidmisest. Võrreldes kehtiva RelvS § 49 lõikega 1 täpsustatakse mõistet relva vahetu kasutamise võimaluse kaudu. Seega on kandmise puhul määrav relva kaasasoleku viis, punktis 43 määratletud edasitoimetamise puhul aga relva kaasavõtmise eesmärk. Näiteks relva viimine hoiukohta või sealt lasketiiru suletud kohvris, millest relva ei saa vahetult kasutusele võtta, ei ole selle määratluse järgi relva kandmine. Relva hoidmine hoiukohas ei ole samuti kandmine. Mõiste määratlus selgitab üksnes seda, millist tegevust käsitatakse relva kandmisena. See ei anna iseseisvat õigust relva kanda ega kasutada: kandmiseks peab isikul olema seaduses ette nähtud õigus ning relva kasutamisel tuleb järgida kasutamise kohta sätestatud tingimusi.

Punktis 45 määratletakse **relva kasutamine**. Relva kasutamise mõiste hõlmab relva rakendamist selle toime või omaduste kasutamiseks. Kasutamine ei piirdu relvast laskmisega, sest relva eesmärgipärane kasutamine sõltub relva liigist ja selle toimeviisist. Määratlus peab hõlmama ka olukordi, kus relva kasutatakse löömiseks, torkamiseks, elektri- või muu toime avaldamiseks või teise isiku käitumise mõjutamiseks relva demonstreerides või sellega ähvardades.
Näiteks kasutatakse külmrelva siis, kui sellega lüüakse või torgatakse või kui seda näidatakse teisele isikule tema käitumise mõjutamiseks. Gaasipihusti kasutamine hõlmab selle toime rakendamist isiku ründe tõrjumiseks. Elektrišokirelva kasutatakse selle elektrilise toime rakendamisel. Tulirelva kasutamine hõlmab nii lasu tegemist kui ka relva sihipärast demonstreerimist või sellega ähvardamist, kui eesmärk on mõjutada teise isiku käitumist. Hoiatus- ja signaalrelva kasutatakse näiteks signaali andmiseks või hoiatamiseks. Relva kasutamine võib toimuda ka jahipidamisel, laskespordiga tegelemisel või töö- ja teenistusülesande täitmisel.

Määratluses nimetatud eesmärgid on näitlikud. Relva kasutamise mõiste ei tähenda iseenesest, et relva kasutamine mõnel nimetatud eesmärgil oleks alati lubatud. Kasutamise õigus ja tingimused tulenevad vastava relvaliigi, kasutusolukorra ja isiku kohta kehtivatest sätetest. Näiteks ei anna relva kasutamise mõiste enesekaitse nimetamist aluseks relva kasutamiseks, kui enesekaitseks vajalikud õiguslikud eeldused ei ole täidetud.

Relva üksnes kandmine, hoidmine, vedamine või edasi toimetamine ei ole relva kasutamine, kui relva ei rakendata ega kasutata selle toime või omaduste abil eesmärgi saavutamiseks. Samuti ei käsitata relva demonstreerimisena relva näitamist näiteks õppetöö või tutvustamise käigus, kui selle eesmärk ei ole teise isiku käitumist mõjutada.

Punktis 46 määratletakse **relvakollektsioon**. Kollektsiooni tunnuseks on esemete eesmärgipärane koondamine ja säilitamine tervikuna, mitte üksnes ühe või mitme relva omamine. Kollektsiooni võib kujundada näiteks kindla ajajärgu, tootja, tehnilise lahenduse või relvade ajaloolise kasutusotstarbe järgi. Nii võib kollektsioon toetada relvade tehnilise arengu uurimist, ajalooliste esemete säilitamist ning nende tutvustamist hariduslikul või kultuurilisel eesmärgil.

Relvakollektsiooni võivad kuuluda relvad, relva olulised osad, piiratud käibega padrunisalved ja laskemoon. Relva oluliste osade nimetamine relvade, mitte üksnes tulirelvade oluliste osadena tuleneb eelnõu laiemast relvamõistest ning võimaldab kollektsiooni hõlmata ka muude relvaliikide olulisi osi. Piiratud käibega padrunisalvede ja laskemoona lisamine arvestab, et need võivad olla kollektsiooni sisuliselt olulised osad, näiteks konkreetse relvatüübi ajaloo või tehnilise arengu uurimisel. Nende arvamine kollektsiooni hulka ei vabasta siiski esemete omandamisele, valdamisele, hoidmisele ega registreerimisele kehtivatest nõuetest.

Mõiste lähtub kehtiva RelvS § 25 lõikest 1, kus on mõistena toodud „relva- ja padrunikollektsioon“. Eelnõuga muudetakse mõistet, et see oleks lihtsam, kuid selle sisu ei muutu.

Kollektsioneerimise eesmärkide loetelu lähtub tulirelvadirektiivi artikli 1 lõike 1 punktis 8 sätestatud kollektsionääri määratlusest. Selles nimetatakse ajaloolisi, kultuurilisi, teaduslikke, tehnilisi, hariduslikke ja pärandiga seotud eesmärke. Direktiivi määratlus hõlmab tulirelvi, nende olulisi osi ja laskemoona; eelnõu mõiste esemeline ulatus on laiem, sest hõlmab ka muid relvi, nende olulisi osi ja piiratud käibega padrunisalvi. Seega tuleneb direktiivist eeskätt eesmärkide loetelu, samal ajal kui esemete laiema ringi hõlmamine on Eesti õiguses kavandatav lahendus.

Punktis 47 määratletakse **relva lammutamine**. Relva lammutamine tähendab relva kui terviku kasutamisest loobumist selle osadeks lahtivõtmise teel. Erinevalt relva ajutisest lahtivõtmisest hooldamise, parandamise või ümberehitamise eesmärgil ei ole lammutamise eesmärk relva kui terviku edasine kasutamine. Lammutamise tulemusena relv terviklikul kujul enam ei säili, kuid selle osad võivad jääda kasutuskõlblikuks. Osade edasine käitlemine sõltub sellest, millised osad pärast lammutamist alles jäävad ja millised nõuded neile RelvS-i kohaselt kohalduvad.

Punktis 48 määratletakse **relva laskekõlbmatuks muutmine**. Mõiste keskne tunnus on tulirelva laskekõlbmatuse püsivus. Selleks tuleb muuta püsivalt kasutuskõlbmatuks kõik tulirelva olulised osad. Olulisi osi tuleb töödelda nii, et nende eemaldamise, asendamise või muutmisega ei oleks võimalik tulirelva uuesti laskekõlblikuks teha. Punkt 49 kirjeldab toimingut ja selle tulemust. Punktis 23 määratletakse laskekõlbmatu relv.

Punktis 49 määratletakse **relvaluba**. Relvaluba tõendab, et isikul on RelvS-s sätestatud tingimustel õigus loaga hõlmatud liiki ja otstarbega relva, selle olulist osa ja laskemoona omandada, omada või vallata. Loa ulatuse määravad seega nii relva liik kui ka otstarve. Relvaloa annab PPA.

Punktis 50 määratletakse **relvalukk** selle ülesande järgi. Relvalukk sulgeb padrunipesa ja hoiab löögimehhanismi padrunipesa suhtes lasu sooritamiseks vajalikus asendis. Relva konstruktsioonist olenevalt võib seda ülesannet täita eraldi detail või teise relvaosaga ühendatud detail. Näiteks võib poolautomaatse püstoli lukk moodustada kelguga terviku.

Punktis 51 määratletakse **relva oluline osa**. Mõiste seob eelnõu § 24 lõikes 1 loetletud olulised osad relvadega, mille puhul neid sellisena käsitatakse. See hõlmab tulirelva, eelnõu § 17 punktis 1 või 2 nimetatud hoiatus- ja signaalrelva, akustilist relva ning laskekõlbmatut relva. Osa käsitamisel relva olulise osana tuleb seega lähtuda nii relva liigist kui ka eelnõu § 24 lõikes 1 sätestatud loetelust.

Punktis 52 määratletakse **relva osa**. Mõiste hõlmab samade relvade osi, mida nimetatakse punktis 51, kuid osade kindlakstegemisel lähtutakse eelnõu § 23 lõike 1 loetelust. See võimaldab seaduse kohaldamisel kindlaks teha, millal tuleb lähtuda relva osa kohta sätestatud nõuetest ja millal relva olulise osa kohta sätestatud nõuetest.

Punktis 53 määratletakse **relva paralleelkasutusõigus**. Selle õiguse alusel võib füüsiline isik seaduses sätestatud tingimustel vallata, kanda ja kasutada teisele füüsilisele isikule kuuluvat relva. Õigus seondub konkreetse relvaga ja eeldab selle omaniku nõusolekut.

Punktis 54 määratletakse **relva parandamine**. Parandamine hõlmab nii relva kui ka selle olulise osa puuduse kõrvaldamist või töökorras oleku taastamist. Näiteks võib parandamine olla vajalik ka siis, kui relv veel töötab, kuid selle olulisel osal on puudus. Eelnõus lähtutakse parandamise piiritlemisel sellest, kas toimingu tulemusena säilivad relva liik ja klass. Kehtiva RelvS § 76 lõige 1 lähtub sellest, kas puuduse kõrvaldamisega kaasneb relva omaduste oluline muutumine.

Punktis 55 määratletakse **relvasüsteem**. Relvasüsteemi võib moodustada üks sõjarelv või mitu sõjarelva koos nende sihipäraseks kasutamiseks vajalike seadmete ja komponentidega. Kui süsteemi kuulub mitu sõjarelva, peavad need olema omavahel funktsionaalselt seotud ehk toimima ühe süsteemi osadena. Süsteemi võivad kuuluda näiteks sihtimis- ja tulejuhtimisseadmed ning relvaplatvorm. Mõiste lähtub kehtiva RelvS § 83^3 lõikest 1^1. Eelnõus tuuakse mitme sõjarelva omavaheline funktsionaalne seos sõnaselgelt esile.

Punktis 56 määratletakse **relva valdamine**. Valdamisel on määrav, kas relv on isiku vahetu kontrolli all või kas isikul on võimalik selle üle tegelikku kontrolli teostada. Näiteks võib isik vallata ka hoiukohas olevat relva, kui tal on sellele tegelik juurdepääs ja ta saab selle enda kontrolli alla võtta. Mõiste lähtub asjaõigusseaduse §-s 32 sätestatud valduse üldmõttest, mille keskne tunnus on tegelik võim asja üle.

Punktis 57 määratletakse **relva valmistamine**. Mõiste hõlmab ka olemasolevatest osadest relva või selle olulise osa kokkupanemist. Toimingu käsitamisel valmistamisena on määrav selle tulemus. Valmima peab kasutuskõlblik relv või relva oluline osa. Seega võib valmistamise tulemus olla ka eraldi kasutuskõlblik oluline osa.

Punktis 58 määratletakse **relvavedu**. Mõiste hõlmab relva, selle osa, laskemoona ja lahingumoona vedu õhus, raudteel, veeteel või autoga. Relvavedu on kohalik, kui see toimub Eesti piires, ning rahvusvaheline, kui sellega kaasneb riigipiiri ületamine. Mõiste lähtub kehtiva RelvS-i § 56 lõikest 1. Eelnõus nimetatakse veo esemena sõnaselgelt ka relva osa ja lahingumoona.

Punktis 59 määratletakse **relva võõrandamine**. Võõrandamise puhul läheb relva või selle olulise osa omandiõigus tehinguga üle teisele isikule. Selline tehing võib olla näiteks müük või kinkimine. Mõiste piiritlemisel on määrav omandiõiguse üleminek. Kui relv antakse teisele

isikule ajutiselt kasutada ja omandiõigus jääb senisele omanikule, on tegemist relva kasutusse andmisega.

Punktis 60 määratletakse **relva ümbertegemine**. Ümbertegemine hõlmab relva või selle olulise osa konstruktsiooni või tehniliste omaduste muutmist. Määrav on muudatuse mõju relvale tervikuna. Toiming on ümbertegemine, kui see muudab või võib muuta relva liiki, klassi, tööpõhimõtet või muud liigitamise seisukohalt olulist omadust. Seega võib ümbertegemisega olla tegemist ka siis, kui relva liik ja klass jäävad samaks, kuid muutub selle tööpõhimõte. Võrreldes kehtiva RelvS-i § 77 lõikega 1 nimetatakse eelnõus sõnaselgelt ka olulise osa muutmist ning täpsustatakse, millistele relva omadustele võib muudatus mõju avaldada.

Punktis 61 määratletakse **riigikaitses osalev isik**. Mõiste piiritleb füüsiliste isikute ringi, kellele võivad kohalduda eelnõus riigikaitses osalevale isikule ette nähtud erisused. Määratluses nimetatud alused on alternatiivsed: isik kuulub mõiste alla, kui ta vastab vähemalt ühele neist; eeldus ei ole, et ta vastaks neile kõigile. Mõiste hõlmab kaitseväeteenistuse seaduse tähenduses tegevväelast või vabatahtlikku teenistujat, Kaitseliidu tegev- või toetajaliiget ning riigieelarvest tegevustoetust saava reservis olevate isikute esindusorganisatsiooni liiget.

Punktis 62 määratletakse **sõjarelv**. Relva käsitatakse sõjarelvana selle sõjalise kasutuse või otstarbe alusel. Mõiste hõlmab nii sõjalisel otstarbel kasutatavat relva kui ka selleks konstrueeritud, valmistatud, määratud või kohandatud relva. Sõjarelv võib olla ka relvasüsteemi oluline osa. Punktis 56 määratletud relvasüsteem hõlmab omakorda sõjarelva või omavahel seotud sõjarelvi koos nende sihipäraseks kasutamiseks vajalike seadmete ja komponentidega. Sõjarelva määratlus vastab kehtiva RelvS-i § 3 lõikele 3.

Punktis 63 määratletakse **sõjarelva laskemoon**. Laskemoona liigitamisel on määrav selle ettenähtud kasutusotstarve. Sõjarelva laskemoon on laskemoon, mis on mõeldud spetsiaalselt sõjarelvas kasutamiseks. Määratlus vastab kehtiva RelvS-i § 83^3 lõikele 2^1.

Punktis 64 määratletakse **sõjaväerelv**. Sõjaväerelv on ametirelv, mille määratluses on oluline, kellele ja milliste ülesannete täitmiseks relv on ette nähtud. Sõjaväerelv on ette nähtud Kaitseministeeriumi valitsemisala asutustele või Kaitseliidule teenistusülesannete või teenistuskohustuste täitmiseks.

Punktis 65 määratletakse **teenistusrelv**. Teenistusrelv on ametirelv, mille määratlemisel lähtutakse sellest, kellele ja milliste ülesannete täitmiseks relv on ette nähtud. Valitsusasutustele, kohaliku omavalitsuse organitele ja asutustele ning kohtutele on see ette nähtud teenistusülesannete täitmiseks. Sisekaitseline rakenduskõrgkool võib teenistusrelva kasutada ka õppetööks. Mõiste lähtub kehtiva RelvS-i § 3 lõike 2 punktist 1.

Punktis 66 määratletakse **tsiviilrelv**. Mõiste lähtub relva peamisest kasutusotstarbest. Eelnõus tuuakse tsiviilrelva kasutusotstarvetena esile jahipidamine, asjaomase spordialaga tegelemine ja turvalisuse tagamine. Need on kehtiva RelvS-i § 3 lõike 1 punktis 2 nimetatud kasutusotstarbed. Eelnõus annab sõna „eelkõige“ loetelule näitliku iseloomu.

Punktis 67 määratletakse **tulirelv**. Tulirelva tunnus on see, et püssirohu-, põlemis- või plahvatusgaasidest tekkiv gaasisurve paiskab lendkeha suunatult välja. Mõiste hõlmab nii relva või seadet, mis on algselt selliseks otstarbeks ette nähtud, kui ka relva või seadet, mis on selleks kohandatud. Määratlus lähtub kehtiva RelvS § 11 lõike 1 punktist 1.

Punktis 68 määratletakse **varitsev ründemoon**. Tegemist on sõjaliseks otstarbeks projekteeritud ja valmistatud lahingumoonaga, mis põhineb mehitamata õhu-, maismaa- või veesõidukil. Mõiste keskne tunnus on lahingumoona võime püsida sõidu või lennu ajal teatava aja vältel ooterežiimis. See võimaldab lahingumoonal enne rünnakut sihtmärki otsida ja tuvastada ning seejärel sihtmärki rünnata selle hävitamiseks.

Punktis 69 määratletakse **öösihik**. Öösihik võib olla nii vahetult relvale kinnitatav sihtimisseade kui ka olemasolevale sihikule lisatav seade. Mõlemal juhul võimaldab kujutise muundur või elektrooniline võimendus näha sihtimiseks piisavalt hästi ka valgusoludes, kus ilma seadmeta sihtida ei saaks. Mõiste lähtub kehtiva RelvS § 20^1 lõikest 5. Eelnõus täpsustatakse, et määratlus hõlmab ka sihikule lisatavat seadet, ning nimetatakse puuduliku valguse kõrval sõnaselgelt ka pimedust.

Eelnõu §-s 3 sätestatakse, millistest relvaga seotud juhtumitest peab relvavaldaja PPA-d viivitamata teatama.

Lõike 1 kohaselt peab relvavaldaja PPA-le viivitamata teatama, kui relva käitlemise või kasutamisega on põhjustatud inimese surm, tervisekahjustus või varaline kahju. Teatamiskohustuse tekkimisel on määrav, et kahju tekkis relva käitlemise või kasutamise tagajärjel. Eelnõu § 2 punkti 18 järgi hõlmab käitlemine muu hulgas relva hoidmist, kandmist ja hooldamist. Seega tuleb teatada ka näiteks relva hooldamisel toimunud juhulasust, kui see põhjustas sättes nimetatud tagajärje. Relva kasutamise mõiste on sätestatud eelnõu § 2 punktis 46.

Viivitamata teatamine võimaldab PPA-l hinnata, kas sündmuskohal püsib oht, korraldada vajaduse korral abi ning selgitada välja juhtumi asjaolud. Kui teates ilmnevad kuriteo tunnused, alustatakse kriminaalmenetlust kriminaalmenetluse seadustikus sätestatud tingimustel. Menetluses saab muu hulgas hinnata, kas relva kasutamine oli asjaolusid arvestades lubatud.

Lõike 2 kohaselt peab relvavaldaja PPA-le viivitamata teatama igast relva, selle olulise osa või piiratud käibega padrunisalve kaotsimineku või hävimise juhtumist. Kaotsiminekust kiiresti teatamine võimaldab PPA-l asuda eset otsima ja vähendada ohtu, et see satub isiku kätte, kellel puudub õigus seda vallata. Hävimisest teatamine võimaldab PPA-l kontrollida juhtumi asjaolusid ning vajaduse korral ajakohastada registriandmeid. Võrreldes kehtiva RelvS § 10 lõikega 3 nimetatakse eelnõus teatamiskohustuse esemena relva kõrval sõnaselgelt ka selle olulist osa ja piiratud käibega padrunisalve.

Lõikes 3 täpsustatakse esmase teate minimaalne sisu. Teates tuleb esitada teataja nimi ja kontaktandmed ning teadaolevad andmed juhtumi aja, koha, asjaolude, tagajärje ja juhtumiga seotud eseme kohta. Nõue on sõnastatud paindlikult, arvestades, et teate esitamise hetkel ei pruugi kõik asjaolud olla välja selgitatud. Kui juhtumi tagajärjel on inimene saanud vigastada või hukkunud, tuleb võimaluse korral esitada ka tema tuvastamiseks vajalikud andmed. Vigastuse kohta esitatakse üksnes esmaseks reageerimiseks ja juhtumi lahendamiseks vajalik teave. Sätte eesmärk ei ole panna teatajale kohustust koguda või edastada ulatuslikke terviseandmeid, vaid tagada pädevale asutusele piisav teave kiireks reageerimiseks ning juhtumi asjaolude väljaselgitamiseks.

Eelnõu §-s 4 sätestatakse leiu puhul leidja kohustused, leiu avalikustamise kord ja tingimused, mille korral võib leidja leitud relva või selle olulise osa omandada. Paragrahv lähtub kehtiva RelvS §-st 9.

Lõike 1 kohaselt peab isik, kes on leidnud kaotatud, maetud, peidetud või mahajäetud eseme ja võtnud selle oma valdusse, leiust viivitamata PPA-d teavitama ning andma leiu PPA-le üle eelnõu §-s 90 sätestatud korras. Teatamine ja üleandmine võimaldavad PPA-l leiu oma kontrolli alla võtta ja selgitada välja selle päritolu. Kehtivas RelvS-s on nimetatud relv ja laskemoon. Eelnõus nähakse sama kohustus sõnaselgelt ette ka relva olulise osa, piiratud käibega padrunisalve ja lahingumoona puhul.

Lõike 2 kohaselt avalikustab politsei teate leitud relva või selle olulise osa kohta, et omanik või valdaja saaks leiust teada ja politseiga ühendust võtta. Avaliku teate sisu piirdub teabega, mida on vaja selleks, et omanik või õigustatud valdaja saaks leiu ära tunda ja politseiga ühendust võtta. Sel eesmärgil avaldatakse vajalikus ulatuses eseme kirjeldus ning leiukoht ja -aeg. Leidja ega võimaliku omaniku või valdaja isikuandmeid selleks avaldada ei ole vaja. Teade avaldatakse seitsme tööpäeva jooksul. Tähtaega arvestatakse leiu politseile üleandmise päevale järgnevast päevast. Kehtiva RelvS-i järgi avalikustatakse teade leitud relva ja laskemoona kohta. Eelnõus kohaldatakse avaliku teatamise korda relva ja selle olulise osa suhtes.

Lõike 3 kohaselt võib leidja leitud relva või selle olulise osa omandada, kui avalikust teatamisest on möödunud kuus kuud, omanik või valdaja ei ole selle aja jooksul selgunud ning ei ole tuvastatud, et leidu on varem kasutatud seadusvastastes toimingutes. Kuuekuuline tähtaeg annab omanikule või valdajale võimaluse pärast teate avaldamist endast märku anda. Leidja saab omandamisõigust kasutada eelnõu 5. peatüki 4. jaos sätestatud korras. Kehtiva RelvS-ga võrreldes nähakse leidjale omandamise võimalus ette relva ja selle olulise osa puhul. Kehtivas sättes nimetatud laskemoon jääb eelnõus sellest korrast välja.

2. peatükk
RELVADE, LASKEMOONA JA NENDE OSADE LIIGITAMINE

Peatükk sätestab relvade ja laskemoona liigitamise alused ning kirjeldab, milliste tunnuste järgi neid seaduses rühmitatakse. Liigitusest sõltub, milliseid omandamise, valdamise, hoidmise, kandmise, kasutamise ja muu käitlemise nõudeid esemele kohaldatakse. Sama ese võib olla korraga näiteks tsiviilrelv, piiratud tsiviilkäibega relv ja kindlat liiki tulirelv.

Kehtiva RelvS-i liigitamise alused paiknevad eri sätetes, eelkõige seaduse §-des 3 ja 11–21. Eelnõu koondab liigitamise üldpõhimõtted eraldi peatükki ning eristab kasutusvaldkonna, tsiviilkäibe, relvaliigi ja relvaklassi järgi liigitamist. Selle eesmärk on teha selgemaks, millisele küsimusele iga liigitus vastab ja millist regulatsiooni selle alusel kohaldatakse.

Tulirelvadirektiiv määratleb muu hulgas tulirelva, hoiatus- ja signaalrelva, akustilise relva ning laskekõlbmatu relva ja liigitab tulirelvad A-, B- ja C-kategooriasse. Direktiiv ei ühtlusta kõigi pneumorelvade, külmrelvade, heitrelvade ega harrastusrelvade käiberežiimi. Nende esemete riigisisene liigitus ja käitlemine on valdavalt Eesti õiguse küsimus. Direktiivi artikkel 3 lubab liikmesriikidel kehtestada rangemaid norme, kuid seletuskirjas tuleb selgelt eristada direktiivist tulenevaid nõudeid Eesti enda valitud lisapiirangutest.

1. jagu. Relvade ja laskemoona liigitamise alused ja viisid

§ 5. Relvade ja laskemoona liigitamise alused

Paragrahv sätestab relva ja laskemoona liigitamise üldised lähtekohad. Liigitamisel tuleb lähtuda seaduses nimetatud tunnustest, mitte üksnes eseme nimetusest, välimusest või müüja antud kirjeldusest.

Lõige 1 loetleb relva liigitamisel arvestatavad tunnused: konstruktsioon, tööpõhimõte, toime saavutamise viis, tehnilised omadused ning kasutatav laskemoon või muu toimevahend. Tunnuseid hinnatakse koos ning arvestatakse, millised neist on konkreetse liigituse puhul RelvS-s määravaks tehtud. Näiteks võivad kaks väliselt sarnast püstolit kuuluda eri relvaliikidesse: ühest väljub lendkeha põleva paiskelaengu toimel, teisest surugaasi toimel. Samuti ei muuda relva akustiliseks relvaks pelgalt see, et omanik kasutab selles paukpadruneid. Määravad on RelvS-s sätestatud konstruktsiooni- ja tehnilised tunnused.

Relva kasutusotstarvet arvestatakse siis, kui seadus seob liigitamise või sellest tuleneva õigusliku tagajärje kasutusotstarbega. Seega ei muuda omaniku nimetus „spordirelv" või „jahirelv" iseenesest relva tehnilist liiki. Otstarve võib olla oluline näiteks selle hindamisel, kas isikul on õigus relva kindlal eesmärgil omada või kasutada.

Kehtivas RelvS-is tulenevad liigitamise alused eri relvaliikide ja käibeliikide sätetest. Eelnõu koondab üldpõhimõtte eraldi normi, et muuta erisätete kohaldamine ühetaolisemaks.

Lõige 2 täpsustab tulirelva liigitamise aluseid. Lisaks lõikes 1 nimetatud tunnustele arvestatakse tulirelva laadimis- ja laskemehhanismi. Mõõtmeid, kaliibrit, relvaraua omadusi ja muid tehnilisi näitajaid arvestatakse siis, kui seadus seob nendega konkreetse liigituse.

Näiteks sõltub automaat- või poolautomaatrelvaks liigitamine relva laadimis- ja laskemehhanismist ning sellest, mitu lasku saab teha päästiku ühekordsel rakendamisel. Relva või relvaraua pikkus võib olla oluline tulirelva liigi või relvaklassi määramisel. Üldnorm selgitab, milliseid omadusi tuleb hinnata, kuid ei asenda RelvS-s ja tulirelvadirektiivis sätestatud konkreetseid mõõte ega muid tingimusi.

Lõige 3 sätestab laskemoona liigitamise alused. Arvestada tuleb laskemoona kaliibrit, konstruktsiooni, toime saavutamise viisi ja kasutusotstarvet ning relvaliiki, milles laskemoon on kasutamiseks ette nähtud. Kaliibritähis aitab laskemoona tuvastada, kuid ei määra üksinda selle õiguslikku staatust. Sama kaliibriga padrunid võivad erineda näiteks kuuli, laengu või toime poolest ning kuuluda seetõttu eri käibekategooriatesse.

Väljend „relvaliigis, milles kasutamiseks laskemoon ette on nähtud" seob liigitamise laskemoona tehnilise sobivusega. Määrav ei ole see, millises relvas keegi padrunit tegelikult kasutada soovib. Keelatud või piiratud omadustega laskemoon ei muutu lubatuks selle tõttu, et seda kavatsetakse kasutada muul eesmärgil.

Kehtiva RelvS-i laskemoona liigitamise ja käibepiirangud paiknevad eelkõige §-des 17–20. Eelnõu koondab liigitamise üldised lähtekohad siia paragrahvi.

Lõige 4 reguleerib olukorda, kus relv või laskemoon vastab korraga mitmele liigitamise tunnusele, mille alusel kohalduvad eri nõuded või piirangud. Sellisel juhul kohaldatakse rangemaid nõudeid ja piiranguid, kui RelvS-st ei tulene teisiti.

Säte aitab lahendada olukorra, kus sama küsimust reguleerivad normid näivad lubavat eri rangusega lahendusi. See ei tähenda, et ühe nõude täitmine vabastaks teise, teist küsimust reguleeriva nõude täitmisest. Näiteks tuleb vajaduse korral täita korraga nii relva registreerimise kui ka hoidmise nõudeid.

Lõige 5 näeb ette, kuidas liigitada relv, mis ei vasta täielikult ühegi seaduses nimetatud relvaliigi tunnustele. Selline relv liigitatakse selle relvaliigi alla, mille tunnustele see oma konstruktsiooni, tehniliste omaduste, tööpõhimõtte ja toime poolest kõige enam vastab. Sätte eesmärk on käsitleda ka uusi või tavapärasest erinevaid tehnilisi lahendusi.

Sätet tuleb kohaldada seaduses kirjeldatud liigitustunnuste piires. Näiteks ei saa üksnes välise sarnasuse alusel jätta arvestamata seaduses nimetatud olulist tehnilist tunnust. Kui uus ese ei vasta ühegi relvaliigi kohustuslikele tunnustele, võib olla vaja seadust täiendada. Võrdlusena võimaldab Saksamaa relvaseaduse § 2 lõige 5 pädeval asutusel huvitatud isiku taotlusel otsustada, kas ese kuulub RelvS-i kohaldamisalasse või kuidas seda seaduse määratluste järgi liigitada. Eesti eelnõus sellist eraldi taotlusmenetlust ei sätestata.

Lõige 6 annab PPA-le pädevuse määrata relva või laskemoona liigitus juhul, kui seda ei ole võimalik tehniliste omaduste või muude seaduses nimetatud tunnuste põhjal üheselt kindlaks teha. Ekspertiis või muu asjakohane eksperdihinnang võib aidata tuvastada näiteks relva tööpõhimõtet, laadimis- või laskemehhanismi või ümberehituse mõju. Ekspert selgitab eriteadmisi nõudvad asjaolud, kuid liigituse määrab PPA.

§ 6. Relvade ja laskemoona liigitamise viisid

Paragrahv loetleb relvade ja laskemoona liigitamise eri alused. Need vastavad eri küsimustele ega asenda üksteist. Näiteks võib ese olla korraga tsiviilrelv, piiratud tsiviilkäibega relv, tulirelv ja teatavasse relvaklassi kuuluv relv.

Lõike 1 järgi liigitatakse relvi kasutusvaldkonna, tsiviilkäibe, relvaliigi ning seaduses sätestatud juhtudel A-, B-, C- või D-klassi järgi. Kasutusvaldkond eristab näiteks ameti- ja tsiviilrelvi. Tsiviilkäibe liigitus näitab, kas käive on piiramata, piiratud või keelatud. Relvaliik kirjeldab relva tehnilist olemust ning relvaklass seob tulirelva seaduses nimetatud klassitunnustega. Tulirelvadirektiiv kasutab A-, B- ja C-kategooriaid. Eelnõu D-klass on riigisisene lahendus, mitte direktiivist tulenev kategooria.

Lõige 2 määrab, et laskemoona liigitatakse kasutusvaldkonna, tsiviilkäibe ja selle järgi, millises relvaliigis laskemoona kasutamiseks ette nähtud on. See võimaldab siduda laskemoona käitlemisnõuded selle tehnilise sobivuse ja toimega. Relva käibeliik ei määra automaatselt kogu selles kasutatava laskemoona käibeliiki.

2. jagu.
Relvade liigitamine kasutusvaldkonna järgi

§ 7. Relva liigitamine kasutusvaldkonna järgi

Paragrahv jagab relvad ametirelvadeks ja tsiviilrelvadeks ning jätkab kehtiva RelvS §-s 3 kasutatud jaotust. Ametirelv on relv, mis on seaduse kohaselt määratud avaliku võimu ülesande täitmiseks või sõjaliseks riigikaitseks. Tsiviilrelv on relv, mille suhtes kohaldatakse

tsiviilrelvade käitlemist reguleerivaid sätteid. Jaotus aitab määrata, millist käitlemiskorda relvale kohaldada.

Kasutusvaldkond ei tulene üksnes relva ehitusest. Sama mudelit võib kasutada nii asutuse teenistusrelvana kui ka tsiviilrelvana. Näiteks võib sama mudeli püstol olla asutuse teenistusrelv, kui see on asutusele ametirelvaks määratud, või tsiviilrelv, kui selle omandab füüsiline isik seaduses ette nähtud korras. Seega tuleb relva liigitamisel arvestada lisaks tehnilistele omadustele ka selle õiguslikku staatust ja kasutamise alust.

Tulirelvadirektiivi artikli 2 lõige 2 jätab direktiivi kohaldamisalast välja relvade ja laskemoona omandamise ning valdamise relvajõudude, politsei ja avaliku võimu asutuste poolt, kui see toimub riigisisese õiguse kohaselt. Erand puudutab nende asutuste vastavat käitlemist; see ei muuda relva mudelit püsivalt direktiivi kohaldamisalast väljapoole jäävaks. Kui sama relv antakse hiljem tsiviilkäibesse või omandab selle füüsiline- või juriidiline isik, hinnatakse käitlemist tsiviilrelvadele kohalduvate reeglite järgi.

§ 8. Ametirelvad

Lõige 1 jagab ametirelvad teenistusrelvadeks ja sõjaväerelvadeks. Jaotus jätkab kehtiva RelvS-i süsteemi ning eristab relvi nende kasutamise õigusliku aluse järgi: teenistusrelvi kasutatakse avaliku võimu ülesannete täitmisel, sõjaväerelvi aga sõjalise riigikaitse ülesannete täitmisel. Jaotus ei tähenda, et igal ametirelval oleks eriline konstruktsioon. Sama mudeli relv võib olla ühes asutuses teenistusrelv ja teises olukorras tsiviilrelv; määrav on relva õiguslik staatus ja kasutamise alus.

Kehtiva korra järgi loetleb siseministri 11. septembri 2018. aasta määrus nr 19 „Teenistusrelvade ja nende laskemoona ning lahingumoona liigid ja teenistusrelvade, nende laskemoona ja lahingumoona, tulirelva osade käitlemise ning üleandmise kord“[26] § 2 teenistusrelvade liigid, sealhulgas tulirelva, sõjarelva, gaasirelva, külmrelva ja harjutusrelva. Vanglateenistuse relvade liigid on sätestatud ka vangistusseaduse § 70[1] lõikes 2.

Lõige 2 annab valdkonna eest vastutavale ministrile volituse määrata teenistusrelvade, nende osade, laskemoona ja lahingumoona liigid ning kehtestada nende käitlemise ja üleandmise kord. Volitus hõlmab praktilisi toiminguid, nagu relvade ja laskemoona soetamine, arvelevõtmine, hoidmine, väljastamine, kasutamiseks andmine, tagastamine ja hävitamine. Need üksikasjad on otstarbekas kehtestada määrusega, sest need sõltuvad teenistusrelvi valdavate asutuste töökorraldusest ja võivad vajada seadusest paindlikumat ajakohastamist.

Praegu reguleerib neid küsimusi siseministri 11. septembri 2018. aasta määrus nr 19 „Teenistusrelvade ja nende laskemoona ning lahingumoona liigid ja teenistusrelvade, nende laskemoona ja lahingumoona, tulirelva osade käitlemise ning üleandmise kord“. Määrus sätestab muu hulgas teenistusrelvade liigid ning soetamise, arvelevõtmise, hoidmise, arvestuse, väljastamise ja üleandmise reeglid. Uue seaduse jõustumisel tuleb määrus uuesti kehtestada ning selle terminoloogia viia uue RelvS-ga kooskõlla.

Lõige 3 näeb ette, vanglateenistuse relvade liikidele ning nende käitlemisele ja üleandmisele kohaldatakse teenistusrelvade kohta kehtestatud korda, kui vangistusseaduses ei ole sätestatud

[26] Siseministri 11. septembri 2018. aasta määrus nr 19 „Teenistusrelvade ja nende laskemoona ning lahingumoona liigid ja teenistusrelvade, nende laskemoona ja lahingumoona, tulirelva osade käitlemise ning üleandmise kord“.

teisiti. Nii saab vanglateenistuse relvade puhul kasutada teenistusrelvade üldist korraldust, säilitades vanglateenistuse eripärast tulenevad erinormid. Vangistusseaduse § 70[1] lõikes 2 nimetatakse vanglateenistuse teenistusrelvade liigid ning lõige 3 sätestab RelvS-i ja vangistusseaduse erisuste koosmõju.

Vanglateenistuse teenistusrelvade ja laskemoona kasutamist, käitlemist ja üleandmist täpsustab justiitsministri 5. septembri 2011. aasta määrus nr 44 „Järelevalve korraldus vanglas“[27]. Selle määruse sätteid tuleb uue RelvS-i jõustumisel samuti hinnata, et viited, kasutatavad mõisted ja käitlemise kord oleksid uue RelvS-ga kooskõlas.

Lõige 4 annab sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutavale ministrile volituse määrata sõjaväerelvade, nende osade, laskemoona ja lahingumoona liigid ning kehtestada nende käitlemise ja üleandmise kord. Eraldi volitus on vajalik, sest sõjaväerelvade käitlemine peab arvestama sõjalise väljaõppe, valmisoleku, varustamise ja logistika korraldusega.

Praegu reguleerib sõjaväerelvade ja nende laskemoona ning lahingumoona käitlemist kaitseministri 9. juuli 2018. aasta määrus nr 9 „Sõjaväerelvade, nende laskemoona ja lahingumoona käitlemise ning üleandmise kord“[28]. Riigipiiri ületava sõjaväerelva ja laskemoona käitlemise ning üleandmise kohta kehtib lisaks kaitseministri 11. detsembri 2014. aasta määrus nr 29 „Sõjaväerelva, lahingutehnika, lahingumoona ning kaitseotstarbelise erivarustuse väljaveo ja sisseveo ning riigipiiri ületava sõjaväerelva ja laskemoona käitlemise ja üleandmise kord“[29]. Sõjaväerelvi käitlevate tegevusloaga ettevõtjate suhtes kehtestab nõuded eraldi kaitseministri 29. mai 2025. aasta määrus nr 6 „Sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona käitlemise nõuded ja kord“[30]. Need määrused katavad eri olukordi ning tuleb uue seaduse jõustumisel üle vaadata, et nende mõisted oleksid uue regulatsiooniga kooskõlas.

§ 9. Tsiviilrelvad

Paragrahv suunab tsiviilrelvade liigitamisel kasutama sama peatüki 3.–5. jao sätteid. Tsiviilrelvade liik, tsiviilkäibe staatus ja klass määratakse seega nende sätete alusel. Tsiviilrelvaks liigitamine ei tähenda, et relva võiks alati loata omandada või piiranguteta kasutada. Näiteks võib tsiviilkäibesse lubatud tulirelv eeldada relvaluba, registreerimist ja nõuetekohast hoidmist.

3. jagu. Relvade ja laskemoona liigitamine tsiviilkäibe järgi

§ 10. Relvade liigitamine tsiviilkäibe järgi

Lõige 1 sätestab kolm tsiviilkäibe liiki: piiramata, piiratud ja keelatud. Selline jaotus sisaldub ka kehtivas RelvS-is, kuid eelnõu toob selle eraldi normi. Liigitus näitab, kas relva käitlemine

[27] Justiitsministri 5. septembri 2011. aasta määrus nr 44 „Järelevalve korraldus vanglas“.
[28] Kaitseministri 9. juuli 2018. aasta määrus nr 9 „Sõjaväerelvade, nende laskemoona ja lahingumoona käitlemise ning üleandmise kord“.
[29] Kaitseministri 11. detsembri 2014. aasta määrus nr 29 „Sõjaväerelva, lahingutehnika, lahingumoona ning kaitseotstarbelise erivarustuse väljaveo ja sisseveo ning riigipiiri ületava sõjaväerelva ja laskemoona käitlemise ja üleandmise kord“.
[30] Kaitseministri 29. mai 2025. aasta määrus nr 6 „Sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona käitlemise nõuded ja kord“.

on lubatud seaduse üldise korra järgi, sõltub seaduses ettenähtud loast või on tsiviilkäibes keelatud.

Lõige 2 sätestab, et tsiviilkäibe liigitus määratakse relvaliigi, tehniliste omaduste ja muude seaduses nimetatud tunnuste alusel. Relva turunduslik nimetus või kavandatud kasutus üksi ei määra, kas relv on piiramata või piiratud käibega.

§ 11. Piiramata tsiviilkäibega relvad ja laskemoon

Lõige 1 loetleb piiramata tsiviilkäibega relvad. Piiramata käive ei tähenda, et relv oleks seaduse nõuetest vaba. Kohalduda võivad näiteks vanuse-, ohutu kasutamise, kandmise ja muu käitlemise nõuded.

Kehtiva RelvS-i § 18 lõikes 1 on juba nimetatud gaasipihusti, teatavate näitajatega pneumorelv, jahinuga ja -puss, tääknuga, torketääk, allveenuga, vehklemisrelv, traditsiooniline külmrelv või selle koopia, amb, sportvibu ja allveerelv. Eelnõu säilitab suure osa senisest loetelust, lisab airsoft- ja paintball-relva ning viskerelva, asendab „sportvibu" nimetusega „vibu" ja seab pneumorelva piiramata käibele lisaks kaliibrile ka energiapiiri.

Punkt 1 – **gaasipihusti**. Gaasipihusti jääb piiramata tsiviilkäibega relvaks, nagu kehtiva RelvS-i § 18 lõike 1 punktis 1. Piiramata käive ei vabasta toimeainele ja selle kontsentratsioonile kehtestatud piirangutest, mida täpsustab lõige 4.

Punkt 2 – **pneumorelv**. Piiramata käibesse kuulub pneumorelv, mille kaliiber ei ületa 4,5 millimeetrit ja mille lendkeha kineetiline energia ei ületa 7,5 džauli. Eelnõu järgi peavad mõlemad tingimused olema täidetud. Seega ei piisa sellest, et relva kaliiber jääb 4,5 millimeetri piiridesse, kui selle energia ületab 7,5 džauli. Kehtiva RelvS-i piiramata käibe säte lähtub eeskätt kaliibrist; eelnõu lisab selgesõnalise energiapiiri. Kehtiva RelvS § 18 lõike 1 punkt 2 liigitab piiramata tsiviilkäibega relvaks kuni 4,5-millimeetrise kaliibriga pneumorelva. Kaliiber näitab lendkeha läbimõõtu, kuid ei kajasta pneumorelva võimsust ega lendkeha energiat. Sama kaliibriga relvad võivad seetõttu olla erineva toimega. Eelnõu lisab kaliibripiirile lendkeha kineetilise energia ülempiiri, et piiramata tsiviilkäibesse kuuluksid üksnes nii väikese kaliibri kui ka piiratud energiaga pneumorelvad. Mõlemad tingimused peavad olema täidetud; suurema energiaga relv kuulub piiratud tsiviilkäibesse ka siis, kui selle kaliiber ei ületa 4,5 millimeetrit. 7,5 džauli piiri lisamine võimaldab siduda pneumorelva käibeliigi selle tehnilise toimega ning piirata suurema energiaga relvade käitlemist loakohustusliku režiimiga. Sama energiapiiri kasutatakse Eesti ohutusnõuetes plast- või värvikuule kasutava vähem kahjustava harjutusrelva määratlemisel. See annab riigisiseses regulatsioonis võrdluspunkti, kuid ei tähenda, et alla 7,5-džaulise energiaga relva kasutamine oleks riskivaba.

Punkt 3 – **airsoft-relv**. Airsoft-relva sõnaselge nimetamine on uus lahendus, mis määrab selle käibeliigi ja loob selgema aluse asjakohaste nõuete kohaldamiseks. Kaubanimi üksi liigitust ei määra. Kui seade vastab tulirelva määratlusele või seda saab ümber ehitada tulirelvaks, tuleb hinnata selle tegelikke tehnilisi omadusi.

Punkt 4 – **paintball-relv**. Paintball-relva eraldi nimetamine võimaldab siduda käitlemisnõuded selle tavapärase kasutuse ja laskemoonaga. Piiramata käive ei luba kasutada laskemoona, mis on seaduses keelatud, näiteks ärritavat toimeainet sisaldavat paintball-kuuli.

Punkt 5 – **amb**. Amb jääb piiramata tsiviilkäibega relvaks, nagu kehtiva RelvS-i § 18 lõike 1 punktis 7. Loetellu kuulumine määrab selle käibeliigi, kuid ei anna automaatselt õigust kasutada seda jahipidamisel või muul seadusega reguleeritud eesmärgil.

Punkt 6 – **vibu**. „Vibu" asendab senise nimetuse „sportvibu". Muudatus kirjeldab relvaliiki üldisemalt ega seo seda üksnes sportliku kasutusega. See ei muuda iseenesest vibu jahipidamisel kasutamise tingimusi. Kuna jahiseadus kasutab praegu mõistet „sportvibu", tuleb sellega seotud viited üle vaadata ja vajaduse korral muuta.

Punkt 7 – **viskerelv**. Viskerelva nimetamine on uus täiendus, mis annab §-s 19 nimetatud relvaliigile selge tsiviilkäibe staatuse. Piiramata käive ei vabasta kasutajat kohustusest tagada ohutus ega luba kasutada relva viisil, mis ohustab teisi.

Punkt 8 – **allveerelv**. Allveerelv säilitab kehtiva RelvS-i § 18 lõike 1 punktis 9 nimetatud staatuse. Seda tuleb eristada allveenoast, mis on loetletud punktis 12.

Punkt 9 – **jahinuga ja -puss**. See rühm säilitab kehtiva RelvS-i lahenduse. Nimetus ei tähenda, et iga nuga või puss oleks automaatselt piiramata tsiviilkäibega relv; hinnata tuleb eseme konstruktsiooni ja seaduses sätestatud tunnuseid.

Punkt 10 – **tääknuga** ja punkt 11 – **torketääk** säilitavad kehtiva RelvS-i piiramata käibe loetelus nimetatud relvad. Eraldi nimetamine aitab neid eristada muudest torke- ja lõikerelvadest.

Punkt 12 – **allveenuga**. Allveenuga säilitab kehtiva RelvS-i staatuse. Seda ei tohi segi ajada allveerelvaga.

Punkt 13 – **spordiotstarbeline vehklemisrelv**. See jätkab kehtivas RelvS-is sätestatud lahendust. Spordiotstarbe tunnus seob piiramata käibe vehklemiseks kavandatud relvadega ega hõlma automaatselt muid löögi- või torkerelvi.

Punkt 14 – **ajaloolise kultuuri-, võitlus- või sporditraditsiooniga seonduv külmrelv või selle koopia**. See säilitab kehtiva RelvS-i loetelus nimetatud rühma. Näiteks võib siia kuuluda traditsioonilise mõõga või pistoda koopia, kui see on seotud nimetatud traditsiooniga. Pelgalt ajalooline välimus ei tähenda, et iga ese kuuluks sellesse rühma.

Tulirelvadirektiiv ei määra loetletud pneumorelvade, külmrelvade, heitrelvade ega harrastusrelvade tsiviilkäibe staatust. Need lahendused tulenevad Eesti õigusest. Direktiivi tuleb siiski arvestada, kui konkreetne seade vastab tulirelva mõistele või on tulirelvaks ümber ehitatav.

Lõige 2 määrab piiramata tsiviilkäibega laskemoona relva ja laskemoona liigi järgi. Piiramata käibega on lõikes 1 nimetatud relvas kasutamiseks ette nähtud laskemoon, välja arvatud eelnõu §-des 12 ja 13 nimetatud laskemoon. Seega ei muutu iga piiramata käibega relvas kasutatav lendkeha automaatselt piiramata käibega laskemoonaks.

Lõige 3 nimetab piiramata käibega padrunikomponentidena eriohtlikkuseta kuuli, haavli või muu lendkeha ja padrunikesta. Piiramata staatuse eelduseks on, et komponent ei kuulu keelatud või piiratud rühma. Tulirelvadirektiivi laskemoona mõiste hõlmab komponente juhul, kui need on asjaomases liikmesriigis loakohustuslikud.

Lõige 4 lubab piiramata tsiviilkäibesse üksnes CS-i või kapsaitsiini sisaldava gaasipihusti, mille toimeaine kontsentratsioon ei ületa viit protsenti. See jätkab kehtiva RelvS-i lahendust, mille järgi on lubatud üksnes CS-i või kapsaitsiiniga täidetud gaasipihustid ning kasutatava gaasi kontsentratsioon võib olla kuni viis protsenti.

Piirangu eesmärk on hoida piiramata käibega gaasipihusti toime ja võimalik terviserisk mõõdukana. Kuna sellist pihustit võib omandada ja vallata ilma relvaloa või muu eriloata, peab seadus piiritlema nii lubatud toimeained kui ka nende kontsentratsiooni. Nii jäävad piiramata käibesse tavapärased enesekaitseks mõeldud pihustid, kuid välistatakse suurema toimeainekontsentratsiooniga või muu, potentsiaalselt ohtlikuma koostisega vahendid. See aitab vähendada raske või pikaajalise tervisekahjustuse ohtu väärkasutuse, juhusliku kokkupuute või pihusti kasutamise korral kitsas ruumis, kaitstes samal ajal inimese võimalust kasutada enesekaitseks piiramata käibega gaasipihustit.

Seega ei tähenda piiramata tsiviilkäive piiranguteta valikut: gaasipihusti peab vastama seaduses nimetatud toimeaine ja kontsentratsiooni tingimustele. Tegemist on Eesti õiguses kehtestatud piiranguga.

§ 12. Piiratud tsiviilkäibega relvad ja laskemoon

Lõike 1 punkt 1 hõlmab tulirelvad, välja arvatud RelvS § 13 lõikes 1 nimetatud tsiviilkäibes keelatud tulirelvad. See jätkab kehtiva RelvS-i põhimõtet: tulirelvade käitlemine sõltub seaduses sätestatud tingimustest ja üldjuhul nõutavast loast.

Punkt 2 hõlmab akustilise relva. Akustiline relv on tulirelvast paukpadrunite tulistamiseks ümber ehitatud relv. Selle päritolu ja algne kategooria jäävad oluliseks, mistõttu ei saa akustilist relva samastada algusest peale paukpadruniga kasutamiseks valmistatud seadmega. Mõiste lähtub tulirelvadirektiivi artikli 1 lõike 1 punktist 5.

Punkt 3 hõlmab hoiatus- ja signaalrelvad, välja arvatud RelvS § 17 punktis 4 nimetatud seade. Hoiatus- ja signaalrelva liigitamisel on oluline konstruktsioon ning see, kas seadet saab ümber ehitada tulirelvaks. Direktiivi artikli 1 lõike 1 punkt 4 ja rakendusdirektiiv (EL) 2019/69 sätestavad hoiatus- ja signaalrelvade tehniliste omaduste kohta nõudeid, mille eesmärk on vältida nende ümberehitamist tulirelvaks. Eesti käibeliigi valik on riigisisene.

Punkt 4 hõlmab pneumorelvad, mis ei vasta RelvS § 11 lõike 1 punktis 2 nimetatud piiramata käibe tingimustele. Seega on piiratud tsiviilkäibega ka pneumorelv, mille kaliiber või lendkeha energia ületab vastava piirmäära.

Punkt 5 hõlmab külmrelvad, mis ei kuulu eelnõu § 11 piiramata käibe loetellu ega § 13 lõikes 2 nimetatud keelatud relvade hulka. Külmrelvade käibekord tuleneb Eesti õigusest, sest tulirelvadirektiiv neid ei reguleeri.

Punkt 6 paigutab piiratud tsiviilkäibesse enne 1870. aastat valmistatud tulirelvad ja nende koopiad, kui neist ei saa tulistada lõikes 3 või eelnõu §-s 13 nimetatud laskemoona. Eelnõu muudab kehtiva õiguse süsteemi, tuues antiikrelvad sõnaselgelt RelvS-i kohaldamisalasse. See võimaldab reguleerida nende omandamist, arvestust ja laskemoona kasutamist. Tulirelvadirektiivi I lisa III osa punkt b jätab antiikrelvade käsitluse liikmesriigi õiguse määrata. Eesti valitud 1870. aasta piir ei tulene direktiivist.

Punkt 7 hõlmab relva, mis on laskekõlbmatuks muudetud Euroopa Komisjoni rakendusmääruse (EL) 2015/2403 järgi ja mille kohta on väljastatud selle määruse III lisas nimetatud tõend. Relva ajutine rike või asjaolu, et sellest parajasti lasku teha ei saa, ei tähenda veel nõuetekohast laskekõlbmatuks muutmist. Oluline on jäädav tehniline muutmine ja selle nõuetekohane tõendamine.

Punkt 8 käsitleb relvi, mis muudeti laskekõlbmatuks enne 8. aprilli 2016 Eesti tollal kehtinud korra järgi ja mille kohta on väljastatud Eesti tunnistus. Neid relvi eristatakse hiljem laskekõlbmatuks muudetud relvadest, sest alates nimetatud kuupäevast kohaldatakse EL-is ühiseid tehnilisi nõudeid, mille eesmärk on muuta tulirelva olulised osad jäädavalt kasutuskõlbmatuks ja välistada relva taastamine tulistamiskõlblikuks. Varasemad riigisisesed nõuded ja muutmisviisid ei pruukinud nende nõuetega kattuda. Seetõttu tõendab Eesti tunnistus relva muutmist tollal kehtinud korra järgi, kuid ei tähenda iseenesest, et relv vastab EL-i ühistele tehnilistele nõuetele või et sellele on väljastatud nende nõuete kohane tunnistus ja märgistus.

Eraldi kategooria säilitab võimaluse käsitada sellist relva Eestis laskekõlbmatuks muudetud relvana, kui selle kohta on nõutav Eesti tunnistus. See ei anna aga automaatselt õigust relva teise liikmesriiki üle anda või seal turule viia. Sellisel juhul tuleb järgida EL-i reegleid, sealhulgas nõuet, et relval oleks ühine märgistus ja nõuetekohane laskekõlbmatuks muutmise tunnistus. Direktiiv näeb erandi ette relvadele, mis muudeti enne 8. aprilli 2016 riigisisese korra järgi ja mille aluseks olnud nõuded on EL-i tasandil tunnistatud ühiste nõuetega samaväärseks. Seega ei piisa piiriülesel liikumisel üksnes sellest, et relvale on Eestis väljastatud varasem tunnistus.

Lõige 2 võimaldab sõjarelva piiratud tsiviilkäivet, kui sellele on tehtud eelnõu § 26 kohane tüübikinnitus ning relv ei kuulu keelatud relvade hulka ega määrusega kehtestatud keelatud loetellu. Tüübikinnitus määrab relva tehnilised omadused ja tsiviilkäibesse lubatavuse, kuid ei anna konkreetsele isikule automaatselt õigust relva omandada või käidelda. Kui relv kuulub tulirelvadirektiivi A-kategooriasse, peab selle valdamine vastama direktiivis ja Eesti seaduses lubatud eranditele.

Lõike 3 punkt 1 seob piiratud tsiviilkäibega tulirelva padruni käibeliigi relva käibeliigiga. Piiratud käibega tulirelvas kasutamiseks ette nähtud padrun on piiratud tsiviilkäibega, kui see ei ole eelnõu § 13 järgi keelatud.

Punkt 2 hõlmab hoiatus- ja signaalrelvas kasutatava gaasipadruni. Padruni käibeliik sõltub selle koostisest ja toimest. Keelatud toimeainet sisaldavale padrunile kohaldub eelnõu § 13.

Punkt 3 hõlmab hoiatus- ja signaalrelvas või akustilises relvas kasutatavat paukpadrunit. Lendkeha puudumine ei tähenda, et padrun oleks ohutu või piiramata käibega. Paukpadrun sisaldab sütikut ja paiskelaengut ning selle kasutamisel tekivad gaasirõhk ja helilaine.

Punkt 4 hõlmab piiratud tsiviilkäibega tulirelvas või hoiatus- ja signaalrelvas kasutatavat signaalpadrunit. Liigitamisel arvestatakse nii padruni toimet kui ka relva, milles seda kasutatakse.

Punkt 5 hõlmab piiratud tsiviilkäibega pneumorelvades kasutatavat kuuli. Laskemoona käibeliik seotakse vastava pneumorelva käibeliigiga.

§ 13. Tsiviilkäibes keelatud relvad ja laskemoon

Lõige 1 loetleb tsiviilkäibes keelatud tulirelvad. Loetelu jätkab ja täpsustab kehtiva RelvS-i piiranguid. Punkt 1 keelab relva, mis imiteerib muud eset või on peidetud muu eseme sisse. Keelu eesmärk on takistada relva varjamist viisil, mis muudab selle teistele raskesti märgatavaks. See haakub tulirelvadirektiivi I lisa A-kategooria esemena varjatud tulirelvade käsitlusega.

Punkt 2 keelab pika tulirelva, mille kogupikkust saab nimetatud kaba abil vähendada alla 60 sentimeetri, säilitades lasuvõime. Eelnõu kasutab konkreetset mõõdupiiri. Tulirelvadirektiivi I lisa A-kategooria punkt 8 käsitleb sarnast riski teatavate poolautomaatsete pikkade tulirelvade puhul. Eelnõu sõnastuse ulatus võib olla direktiivi vastavast rühmast laiem, mistõttu tuleb seletuskirjas põhjendada, kas riigisisene rangem keeld on kavandatud kõigile selles punktis kirjeldatud pikkadele tulirelvadele.

Punkt 3 keelab tulirelva, millest saab lasta ka lahtivõetuna. Säte välistab relva osalise lahtivõtmise kasutamise viisil, mis võimaldaks relva varjatult kaasas kanda, säilitades selle lasuvõime.

Punkt 4 keelab automaattulirelva. Keeld jätkab kehtiva RelvS-i põhimõtet ja on kooskõlas tulirelvadirektiivi A-kategooria üldise käsitlusega, arvestades seaduses sätestatud erandeid.

Punkt 5 keelab tsiviilkäibes tulirelva, millel puudub seaduse kohaselt nõutav markeering. Markeering võimaldab relva tuvastada ja jälgida ning toetab tulirelvade märgistamise ja registreerimise nõuete täitmist. Sätte kohaldamisel tuleb lähtuda relva märgistamise korrast ning arvestada olukordi, kus relv on õiguspäraselt pädeva asutuse valduses märgistamiseks või kontrollimiseks.

Punkt 6 hõlmab eriohtlikkusega relva, granaadiheitjat ja viidatud sõjarelvi. Keelu ulatus sõltub eriohtlikkusega relvade loetelust ning viidatud sõjarelvade määratlusest. Tegemist on relvadega, mille toime või võimalik kahju ulatus erineb tavapärases tsiviilkäibes olevatest relvadest. Tulirelvadirektiivi A-kategooria hõlmab muu hulgas teatavaid sõjalisi lõhkeseadeldisi ja nende laskemoona.

Lõige 2 sätestab tsiviilkäibes keelatud külmrelvad. Punkt 1 nimetab kasteedi, kasteetnoa, teraspiitsa ja muud spetsiaalselt kehavigastuse tekitamiseks kõvast materjalist valmistatud esemed. „Spetsiaalselt valmistatud" tunnus aitab eristada keelatud relva tavalisest esemest, mida võidakse väärkasutada, kuid mille põhifunktsioon ei ole kehavigastuse tekitamine.

Punkt 2 keelab lõike-, torke- või löögirelva, mis jäljendab muud eset või on selle sisse peidetud. Tavapärane tööriist ei muutu keelatud relvaks üksnes seetõttu, et seda saab väärkasutada; hinnata tuleb eseme konstruktsiooni ja kavandatud otstarvet.

Punkt 3 keelab noa, mille tera avaneb vedru jõul või randmeliigutusega ning lukustub seejärel jäigalt; keeld hõlmab juhul esitatud sõnastuse järgi ka nuga, mille tera on mõlemalt poolt teritatud. Jäik lukustus hoiab tera kasutamise ajal avatuna ning vedru või randmeliigutusega avamine võimaldab selle kiiresti kasutusvalmis seada. Need tunnused eristavad kirjeldatud nuga tavalisest käsitsi avatavast kokkupandavast noast, mille tera tuleb avada eraldi toiminguga.

Kehtiva RelvS § 20 lõike 2 punkti 3 järgi on keelatud vedru- või raskusjõul avaneva ja seejärel jäigalt kinnituva teraga nuga, kui tera on üle 8,5 sentimeetri pikk või kahelt poolt teritatud. Eelnõu muudab seda määratlust sisuliselt: raskusjõu tunnuse asemel nimetatakse randmeliigutust ning esitatud sõnastuses ei ole tera pikkuse alusel keeldu. Seetõttu muutub keelatud nugade ring: näiteks ei pruugi enam selle punkti alla kuuluda pikk, ühelt poolt teritatud raskusjõul avanev nuga, samas võib sinna kuuluda lühikese teraga, kuid kahelt poolt teritatud vedru- või randmeliigutusega avanev nuga.

Sellise noa eristamise eesmärk on piirata tsiviilkäibes nugasid, mille tera avaneb kiiresti ja lukustub kindlalt ning mille konstruktsioon või tera kuju võib muuta need ohtlikumaks relvana kasutamisel. Külmrelvade liigitust ja käibepiiranguid tulirelvadirektiiv ei reguleeri.

Lõige 3 säilitab tsiviilkäibes elektrišokirelva keelu. Tegemist on Eesti õiguse valikuga, sest tulirelvadirektiiv elektrišokirelvi ei käsitle. Keeld puudutab tsiviilkäivet ega muuda ametirelvade erirežiimi.

Lõige 4 sätestab tsiviilkäibes keelatud laskemoona loetelu. Loetelu eesmärk on kaitsta inimeste elu ja tervist ning avalikku korda ja julgeolekut. Osa keelde tuleneb tulirelvadirektiivi A-kategooria nõuetest; osa on Eesti riigisisesed piirangud, mille kehtestamist direktiivi artikkel 3 lubab.

Punkt 1 keelab hoiatus- ja signaalrelva padruni, mis sisaldab närviparalüütilise, nahakahjustava, üldmürgitava või lämmatava toimega ainet, mis võib põhjustada arstiabi vajava tervisekahjustuse. Tulirelvadirektiivi tehnilised nõuded hoiatus- ja signaalrelvadele ei reguleeri selliste ainete lubatavust. Eesti keeld välistab tervist oluliselt kahjustavate toimeainete kasutamise tsiviilkäibes.

Punktid 2–4 keelavad soomustläbiva, lõhke- ja süütelaskemoona. Tulirelvadirektiivi artikli 9 lõige 1 koostoimes I lisa A-kategooria punktiga 4 nõuab läbistavate, lõhke- või süütekuulidega laskemoona keelamist. Soomustläbiv kuul võib läbistada kaitsevahendeid, lõhkekuul tekitab sihtmärgiga kokkupuutel plahvatuse ning süütekuul põhjustab tuleohtu.

Punkt 5 keelab trasseeriva kuuliga laskemoona. Tulirelvadirektiiv ei nimeta trasseerivat laskemoona eraldi keelatud kategooriana. Eesti keelu põhjuseks on kuuli põleva koostise tekitatav tuleoht, eriti kuivas maastikus või hoonestatud keskkonnas, ning selle tüüpiline sõjaline kasutus tule juhtimiseks.

Punkt 6 keelab õõnsaotsalise kuuliga püstoli- ja revolvripadruni. Tulirelvadirektiivi A-kategooria punkt 5 käsitleb ekspansiivse ehk laieneva kuuliga püstoli- ja revolvrimoona. Eelnõu kasutab mõistet „õõnsaotsaline”, mis ei pruugi hõlmata kõiki direktiivi tähenduses laienevaid kuule ega olla nendega täpselt samatähenduslik.

Punkt 7 hõlmab eriohtlikkusega relva, granaadiheitja ja viidatud sõjarelva laskemoona, sealhulgas 12,7 × 99 NATO (.50 BMG) padruni ja muu sõjaliseks kasutuseks ette nähtud padruni. Keelu eesmärk on välistada suure toimeulatuse, läbistusvõime või purustusjõuga sõjalise laskemoona tsiviilkäive.

Punkt 8 keelab airsoft- või paintball-relva kuuli, mis on valmistatud metallist, klaasist, keraamikast või samaväärse kõvadusega materjalist või sisaldab sellisest materjalist osakesi.

Need materjalid suurendavad löögi tagajärjel raske vigastuse ohtu. Tulirelvadirektiiv selliste harrastusrelvade laskemoona ei reguleeri.

Punkt 9 keelab ärritavat toimeainet sisaldava paintball-relva kuuli. Keelu eesmärk on vältida mängu- või harrastusrelva kasutamist toimeaine sihtmärgile kandmiseks.

Lõige 5 keelab ka laskemoona, mille kuul või muu lendkeha ühendab soomustläbiva, lõhke- või süütelaskemoona omadusi. Nii välditakse olukorda, kus mitut keelatud omadust ühendav kuul jääks loetelust välja põhjusel, et see ei vasta ainult ühe keelatud laskemoonaliigi kirjeldusele.

Lõige 6 laiendab keeldu tervikpadrunilt selle keelatud kuulile, muule lendkehale või muule komponendile, mille omaduse tõttu on laskemoon keelatud. Eesmärk on vältida keelust möödahiilimist keelatud padruni osade eraldi käitlemisega.

Lõige 7 annab valdkonna eest vastutavale ministrile volituse kehtestada eriohtlikkusega relvade ja laskemoona liikide loetelu. Määrus võimaldab tehniliste tunnustega relvi ja laskemoona täpsemalt määratleda ning loetelu vajaduse korral ajakohastada. Võrreldes kehtiva RelvS-i § 20 lõike 5 volitusnormiga ei muudeta kavandatava sätte ulatust.

4. jagu. Relvade liigitamine relvaliigi järgi

§ 14. Relvaliigid

Paragrahv loetleb relvaliigid, mida RelvS kasutab. Relvaliigi nimetus kirjeldab relva tehnilist olemust ja toimeviisi. See ei määra üksinda relva tsiviilkäibe liiki, omandamise vanusepiiri, loakohustust ega kasutamise lubatavust. Need küsimused lahendatakse vastavate erisätete alusel.

Kehtiva RelvS-i § 11 koondab osa relvaliike ja nende määratlusi samasse loetellu. Eelnõu eristab relvaliikide loetelu nende sisulistest tunnustest, mis on sätestatud peatüki järgnevates paragrahvides. Selline ülesehitus vähendab kordusi ja võimaldab iga liigi määratlusi käsitleda ühes kohas.

§ 15. Tulirelva liigid

Lõige 1 eristab püstolit, revolvrit ja püssi. Püstoli määratluses on nimetatud üldpikkus, relvaraua pikkus ning padrunite paiknemine padrunisalves. Revolvri määratluses on lisaks mõõtmetele keskne trummel, mis täidab padrunisalve ja padrunipesa ülesannet. Püss on jääkmääratluse järgi tulirelv, mis ei ole püstol ega revolver. See aitab vältida olukorda, kus tehniliselt tulirelvaks olev ese jääks nende kahe lühikese relva kirjeldustele mittevastamise tõttu liigitamata.

Lõige 2 annab ministrile volituse kehtestada relva üldpikkuse ja relvaraua pikkuse mõõtmise kord. Ühtne mõõtmiskord aitab tagada, et sama relva hinnataks eri menetlustes võrreldavalt. Määrusega saab täpsustada mõõtmise tehnilist viisi ja relva mõõtmise ajal arvestatavat konfiguratsiooni. Volitus ei anna alust muuta seaduses või tulirelvadirektiivis sätestatud piirmõõte ega kasutada mõõtmismeetodit, mis muudaks need sisutuks.

Lõige 3 eristab tulirelvi kasutatava laskemoona järgi kesk- ja ääretulepadrunit kasutavateks relvadeks. Jaotus põhineb padruni süütamisviisil. See on oluline tulirelvaklassi määramisel, sest direktiivi A-, B- ja C-kategooria loeteludes sõltub klass mitmel juhul sellest, kas relv kasutab kesk- või ääretulepadrunit.

Lõige 4 eristab sileraudset, vintraudset ja kombineeritud tulirelva. Sileraudse ja vintraudse tulirelva määratlemisel seob eelnõu relvaliigi relvaraua ning selles kasutamiseks ette nähtud padruni omadustega. Kombineeritud tulirelvaks liigitatakse relv, millel on vähemalt üks sileraudne ja vähemalt üks vintraudne relvaraud. Liigitamise eesmärk on kirjeldada relva tehnilisi omadusi, mis on olulised muu hulgas relva käibeliigi, klassi ja lubatud kasutusotstarbe määramisel. Liigitus peab põhinema relva konstruktsioonil ja relvaraua objektiivsetel tehnilistel omadustel. Padruni nimetus või kasutaja valitud laskemoon üksi ei saa muuta relva liiki. Seetõttu tuleb kontrollida, kas eelnõu sõnastus kirjeldab piisavalt relvaraua ehitust ning seost padruniga, mille kasutamiseks relvaraud on ette nähtud.

Lõige 5 koondab laadimis- ja laskemehhanismi alusel eristatavad relvaliigid. Automaattulirelv laeb end pärast lasku automaatselt ümber ning võimaldab päästiku ühe rakendamisega teha rohkem kui ühe lasu. Poolautomaatrelv laeb samuti automaatselt ümber, kuid päästiku ühekordne rakendamine võimaldab ainult ühe lasu. Seega ei tähenda automaatne ümberlaadimine iseenesest, et relv on automaattulirelv.

Käsitsi laetava tulirelva puhul laeb laskja relva pärast iga lasku käsitsi käitatava mehhanismi abil. Ühelasulise tulirelva padrun asetatakse enne iga lasku käsitsi padrunipessa või relvaraua tagaosas asuvasse laadimiskohta. Sõnastus aitab eristada käsitsi ümberlaetavat mitmelasulist relva ühelasulisest relvast, millel puudub padrunisalv.

§ 16. Tulirelva eriliigid

Paragrahv nimetab tulirelva eriliikidena harjutusrelva, akustilise relva ja laskekõlbmatu relva. Nende ühine nimetamine juhib tähelepanu relvadele, mille kasutuseesmärk või muudetud lasuvõime toob kaasa eriregulatsiooni.

Harjutusrelv on RelvS-i järgi tulirelv ja kuulub ametirelvade hulka. Selle eraldi nimetamine võimaldab eristada väljaõppeks ette nähtud ametirelva tavapärasest teenistusrelvast ning rakendada sellele sobivaid käitlemis- ja kasutamisreegleid. Harjutusrelva nimetus ei tähenda, et iga treeningul kasutatav tsiviilrelv oleks selle sätte tähenduses harjutusrelv.

Akustiline relv ja laskekõlbmatu relv on eriliikidena olulised nende erineva tehnilise seisundi tõttu. Akustilise relvaga saab ettenähtud viisil kasutada paukpadruneid; laskekõlbmatu relv peab olema nõuetekohaselt ja jäädavalt kasutuskõlbmatuks muudetud. Akustiline relv ei ole seetõttu automaatselt laskekõlbmatu relv.

§ 17. Hoiatus- ja signaalrelva liigid

Paragrahv jagab hoiatus- ja signaalrelvad konstruktsiooni ning ettenähtud toime järgi nelja rühma. Liigitus aitab eristada paukpadruniga kasutatavat seadet, gaasi- või signaalpadruniga kasutatavat seadet, sütikuga töötavat tulirelva kujulist seadet ning helisignaali andmiseks ette nähtud muud seadet.

Punkt 1 hõlmab relvaraua ja padrunipesaga seadet, mis on ette nähtud üksnes paukpadrunitega tulistamiseks ega ole ümber ehitatav tahke lendkeha väljalaskmiseks.

Punktis 2 nimetatud seade on ette nähtud gaasipadruni või valgussignaali andva laskemoona kasutamiseks ning peab samuti olema mitteümberehitatav tahke lendkeha väljalaskmiseks.

Punkt 3 hõlmab tulirelva kujulist, kuid relvaraua ja padrunipesata seadet, mis on ette nähtud üksnes sütikuga tulistamiseks.

Punkt 4 käsitleb relvarauata ja tulirelva kujuga mitteseotud seadet, mille eesmärk on elusolendi hoiatamine või helisignaali andmine paukpadruni abil.

Tulirelvadirektiivi mõistes on hoiatus- ja signaalrelvade puhul oluline, et seadet ei saaks ümber ehitada tulirelvaks. Eelnõu loetelu ja vastavad tehnilised nõuded tuleb kohaldamisel siduda direktiivi ja selle rakendusaktiga. Nõuetekohane hoiatus- ja signaalrelv erineb akustilisest relvast selle poolest, et akustiline relv on tulirelvast ümber ehitatud seade.

§ 18. Külmrelva liigid

Paragrahv liigitab külmrelvad konstruktsiooni ja peamise toimeviisi järgi. See aitab eristada löögi-, torke-, lõike-, torke-raie- ja kombineeritud toimega relvi. Liigitus kirjeldab relva tehnilist olemust ega määra üksinda selle tsiviilkäibe staatust.

Punkt 1 hõlmab löögirelvi, näiteks kumminuia, teleskoopnui, kettnuia, teraspiitsa või kasteeti. Punkt 2 hõlmab torkerelvi, näiteks pistoda, torketääki või stiletti. Punkt 3 hõlmab lõikerelvi, näiteks jahinuga, jahipussi, allveenuge või tääknuga. Punkt 4 hõlmab relvi, mille toime saavutatakse torke või raiuva löögiga, näiteks mõõka. Punkt 5 hõlmab relvi, mis on konstruktsiooni poolest ette nähtud kahjustava toime saavutamiseks mitmel nimetatud viisil.
Näited aitavad kirjeldada tüüpilisi relvi, kuid ei asenda iga eseme konstruktsiooni hindamist. Samuti tuleb külmrelva liik eristada küsimusest, kas konkreetne ese on piiramata, piiratud või keelatud tsiviilkäibega.

§ 19. Heitrelva liigid

Paragrahv loetleb heitrelvadena ammu, vibu, allveeheitrelva ja viskerelva. Heitrelva puhul saavutatakse toime lendkeha heitmise teel, kuid mitte tulirelvale omase põleva paiskelaengu toimel. Loetelu jätkab kehtiva RelvS-i heitrelvade rühmitust, ajakohastades nimetusi ja sidudes need peatükis kasutatava relvaliikide süsteemiga.

Vibu nimetamine üldmõistena asendab varasema „sportvibu” nimetuse. See ei muuda iseenesest vibu kasutamist reguleerivaid eriseadusi. Kuna jahiseadus kasutab sportvibu mõistet, tuleb selle seaduse vastavad viited üle vaadata. Allveeheitrelv tuleb omakorda eristada allveenoast, mis on külmrelv.

5. jagu. Relvade liigitamine klassidesse

§ 20. Relvade liigitamine klassidesse

Paragrahv liigitab tulirelvad A-, B- ja C-klassi ning lisab riigisisese D-klassi. A-, B- ja C-klassi süsteem lähtub tulirelvadirektiivi I lisa II osast. D-klass on Eesti õiguse lisandus ega ole

tulirelvadirektiivi kategooria. Klassi määramine ja tsiviilkäibe staatus on seotud, kuid eri küsimused: näiteks võib antiikrelv kuuluda D-klassi, olles samal ajal piiratud tsiviilkäibega.

Lõige 1 loetleb A-klassi relvad. Punktid 1 ja 2 hõlmavad automaattulirelvi ning tulirelvi, mis jäljendavad muud eset. Punkt 3 hõlmab automaattulirelvast poolautomaatseks ümber ehitatud relva. Nende relvade algne konstruktsioon ja ümbertegemise ajalugu võivad olla klassi määramisel olulised.

Punktid 4 ja 5 käsitlevad suure mahutavusega padrunisalvega poolautomaatseid kesktulerelvi. Liigitamisel tuleb arvestada nii salve mahtuvust kui ka seda, mitu lasku saab teha padrunisalve vahetamata. Need tunnused tulenevad tulirelvadirektiivi A-kategooria punktist 7.

Punkt 6 hõlmab poolautomaatset püssi, mille pikkust saab kokkukäiva, teleskoopilise või tööriistadeta eemaldatava kaba abil vähendada alla 600 millimeetri, mõjutamata relva funktsioone. See seondub direktiivi A-kategooria punktiga 8. Punkt 7 säilitab A-klassi kuuluvuse direktiivis nimetatud relvade puhul ka pärast nende akustiliseks relvaks ümberehitamist.

Lõige 2 loetleb B-klassi relvad. Punkt 1 hõlmab poolautomaatseid ja käsitsi ümberlaetavaid mitmelasulisi püstoleid ning revolvreid. Punktid 2 ja 3 eristavad ühelasulisi püstoleid ning revolvreid kasutatava padruni süütamisviisi ja üldpikkuse järgi. Punktid 4–6 liigitavad poolautomaatseid püsse ja püstoleid padrunisalve ning padrunipesa mahutavuse alusel.

Punkt 7 hõlmab poolautomaatset või käsitsi ümberlaetavat mitmelasulist sileraudset püssi, mille relvaraud on kuni 600 millimeetrit. Punkt 8 jätkab B-klassi kuuluvate relvade klassi pärast akustiliseks relvaks ümberehitamist. Punkt 9 hõlmab teatavaid tsiviilkasutuseks mõeldud poolautomaatseid tulirelvi, mis sarnanevad automaattulirelvadega, kuid ei kuulu lõike 1 punktides 3–6 nimetatud rühmadesse.

B-klassi loetelu tuleb lugeda koos A-klassi tunnustega, et vältida olukorda, kus sama relv paigutatakse vastuoluliselt kahte klassi.

Lõige 3 loetleb C-klassi relvad. Punktid 1–6 eristavad relvi nende laadimisviisi, relvaraua omaduste, kasutatava padruni süütamisviisi ja mahutavuse järgi. Punkt 7 nimetab vähemalt 280-millimeetrise üldpikkusega ühelasulise ääretulepadrunit kasutava püstoli. Punkt 8 käsitleb lõikes nimetatud tulirelvade akustiliseks ümberehitamist, punkt 9 nõuetekohaselt laskekõlbmatuks muudetud tulirelvi ning punkt 10 eelnõu § 12 lõike 1 punktides 3 ja 4 nimetatud relvi.

Tulirelvadirektiivi C-kategooria hõlmab eri laadimisviisi ja tehniliste omadustega tulirelvi ning nõuetekohaselt laskekõlbmatuks muudetud relvi. Relva klassi määramisel tuleb hinnata kõiki selle tehnilisi tunnuseid ja kontrollida, kas relv vastab mõne A- või B-klassi tunnusele. Seletuskirjas tuleb selgitada, kuidas eelnõu klasside omavaheline suhe lahendatakse, kui relv vastab mitme klassi tunnustele, ning kuidas rakendub sellisel juhul eelnõu § 5 lõikes 4 sätestatud rangema nõude põhimõte.

Lõige 4 kehtestab D-klassi relvade loetelu. See hõlmab peamiselt § 11 piiramata käibega relvi ning antiikrelva. D-klass võimaldab koondada need relvad riigisiseses süsteemis ühte klassi, kuid ei tähenda, et kõik D-klassi relvad oleksid piiramata tsiviilkäibega. Antiikrelv on eelnõu

järgi piiratud tsiviilkäibega. Samuti ei või D-klassi käsitada tulirelvadirektiivi kategooriana ega kanda seda välisriigi dokumentidesse direktiivi klassi tähenduses.

Lõige 5 sätestab, millal kantakse relva klassi puudutav teave seaduses nimetatud dokumendile. Kande eesmärk on muuta relva klass selle käitlemisel tuvastatavaks ning tagada, et relvale kohaldatavad nõuded oleksid menetlejale ja relva valdajale arusaadavad.

§ 21. Laskemoona liigitamine

Lõige 1 loetleb laskemoona liigid ning täpsustab nende otstarvet. Kehtiv RelvS eristab laskemoona üldisemalt; eelnõu nimetab eraldi tulirelva-, toimeaine-, pauk- ja signaalpadruni ning pneumorelva, airsoft-relva ja paintball-relva kuuli. See võimaldab siduda iga rühma puhul kohaldatavad käitlemisnõuded laskemoona konstruktsiooni ja toimega.

Punkt 1 määratleb tulirelvapadruni padrunina, mille laskmisel väljub kuul, haavel või muu lendkeha. „Muu lendkeha" hõlmamine aitab vältida olukorda, kus padruni õiguslik staatus sõltuks üksnes lendkeha tavapärasest nimetusest.

Punkt 2 määratleb toimeainepadruni hoiatus- ja signaalrelvas kasutatava padrunina, mis vabastab laskmisel ärritava või muu toimeaine. Mõiste on gaasipadrunist laiem.

Punkt 3 määratleb paukpadruni padrunina, mis ei sisalda kuuli, haavleid ega muud lendkeha ning mille peamine toime on heli. Seda kasutatakse tulirelvast, akustilisest relvast või hoiatus- ja signaalrelvast. Lendkeha puudumine ei tähenda, et padrun oleks ohutu või et selle kasutamisel ei kehtiks piiranguid.

Punkt 4 määratleb signaalpadruni valgus-, heli- või muu signaali tekitamiseks ette nähtud padrunina. Paukpadruni ja signaalpadruni piiritlemisel tuleb hinnata padruni kavandatud peamist toimet ja konstruktsiooni, et sama padrun ei saaks vastuoluliselt eri käibekategooriatesse kuuluda.

Punktid 5–7 nimetavad eraldi pneumorelva, airsoft-relva ja paintball-relva kuulid. Nende nimetamine võimaldab viidata vastavale laskemoonale erisätetes. Kuuli liigitus sõltub selle relva liigist ja omadustest, milles see on kasutamiseks ette nähtud. Laskemoona nimetus ei anna iseenesest õigust kasutada keelatud materjalist või toimeainega kuuli.

Lõige 2 eristab tulirelvapadruneid kesk- ja ääretulepadruniteks. Määrav on süüteaine paiknemine padrunipõhjas: keskel või äärikus. Eristus on oluline tulirelva tehnilise liigituse ja relvaklassi määramisel.

§ 22. Padrunikomponendid

Paragrahv loetleb padrunikomponendid: püssirohu või muu paiskelaengu, sütiku, kuuli, haavli või muu lendkeha või pihtamislaengu ning padrunikesta. Loetelu aitab eristada tervikpadrunit selle osadest ning seostada komponentide käitlemise nende omadustega. Näiteks ei pea tühja padrunikesta ja püssirohu käitlemisele kohalduma ühesugused nõuded. Samas ei tähenda komponendi nimetamine loetelus, et selle omandamine, valmistamine või kasutamine oleks automaatselt lubatud. Käibepiirangud tulenevad vastavatest sätetest, sealhulgas eelnõu §-dest 11 ja 13 ning laskemoona omandamise ja kasutamise nõuetest.

Tulirelvadirektiivi artikli 1 lõike 1 punkt 3 hõlmab laskemoona komponente siis, kui need on asjaomases liikmesriigis loakohustuslikud.

7. jagu. Relva osad ja olulised osad

§ 23. Relva osad

Lõige 1 loetleb relvaosad ja varuosad, sealhulgas relvaraua, relvaraami, lukukoja, püstolikelgu, trumli, relvaluku, padrunipesa, kaitsriivi, adapteri ja padrunisalve. Lõikes nimetatud osade hulka kuuluvad ka muud osad või varuosad, mis on spetsiaalselt relva jaoks konstrueeritud ja ette nähtud relva kasutamiseks.

Kehtiv RelvS käsitleb §-s 20[1] tulirelva osi. Eelnõu kasutab üldisemat relvaosa mõistet, et sätestada osade reeglid laiemalt. Kõik relvaosad ei ole olulised osad: näiteks padrunisalv või kaitseriiv võib olla relvaosa, kuid nende suhtes ei kohaldu automaatselt olulisele osale kehtiv käitlemisrežiim. Üldotstarbeline detail ei muutu relvaosaks üksnes seetõttu, et seda oleks võimalik mõne relva juures kasutada; määrav on spetsiaalne konstruktsioon ja ettenähtud kasutus.

Lõige 2 käsitab relvaosadena ka vastava relvaliigi välist relvaraami ning helisummutit, lasersihikut ja öösihikut, mida nimetatakse ühiselt lisaseadmeteks. Ühisnimetus lihtsustab nende kajastamist muudes sätetes, kuid ei muuda seadmete erinevaid tehnilisi tunnuseid ega nende kasutamise piiranguid. Näiteks ei tähenda öösihiku relvaosa või lisaseadmena käsitamine iseenesest, et selle kasutamine jahipidamisel oleks lubatud.

Tulirelvadirektiivi oluliste osade loetelu ei hõlma üldjuhul helisummutit, lasersihikut ega öösihikut. Nende käsitlemine relvaosana on Eesti õiguse lahendus. Helisummuti piiriülesele käibele võivad siiski kohalduda määruse (EL) 2025/41 nõuded selle määruse kohaldamisalas.

§ 24. Relva olulised osad

Lõige 1 nimetab relva olulised osad: relvaraud, relvaraam, relva lukukoda, püstolikelk, trummel, relvalukk, sulgur ja adapter. Oluline osa liigitatakse relvaga samasse klassi, kui see on kinnitatud või ette nähtud kinnitamiseks. Selle eesmärk on tagada, et relva käitlemisnõuetest ei saaks mööda minna relva põhiosade eraldi omandamise või üleandmisega.

Loetelu põhineb kehtiva RelvS-i § 21 lõikel 1 ja tulirelvadirektiivi artikli 1 lõike 1 punktil 2. Adapter on lisatud Eesti normi; see ei esine direktiivis samanimelise olulise osana. Olulise osa klassi määramisel tuleb lähtuda relvast, millele osa on kinnitatud või mille külge see on ette nähtud.

Lõige 2 hõlmab oluliste osadena ka lõikes 1 nimetatud osade lõpetamata toorikuid, nõuetele mittevastavalt laskekõlbmatuks muudetud relvaosi ning muid esemeid, mida saab nende materjali või konstruktsiooni kasutades üldlevinud vahenditega töödelda või kohandada lõikes 1 nimetatud osaks. Sätte eesmärk on vältida olukorda, kus olulise osa käitlemise nõuetest saadakse mööda, turustades sama osa peaaegu valmis kujul või nimetades seda muuks tooteks.

Sätte kohaldamisel tuleb eristada konkreetse olulise osa toorikut tavalisest materjalist, mida oleks teoreetiliselt võimalik relvaosa valmistamiseks kasutada. Hinnata tuleb eseme

valmistusastet, konstruktsiooni ja tegelikku kohandatavust. Üksnes abstraktsest võimalusest, et materjali saab töödelda relvaosaks, ei piisa.

Eesti toorikute regulatsioon ei ole sõnastuselt sama mis tulirelvadirektiivi olulise osa määratlus. Määrus (EL) 2025/41 käsitleb piiriüleses kaubanduses eraldi poolvalmis tulirelvi ja olulisi osi. Seetõttu tuleb riigisisest olulise osa määratlust kohaldada kooskõlas selle määruse eraldi impordi- ja loareeglitega.

Lõige 3 sätestab, et relva olulise osa käitlemisele kohaldatakse üldjuhul sama korda nagu vastavat liiki relvale, kui seadus ei sätesta teisiti. See võimaldab kohaldada olulisele osale asjakohaseid omandamise, hoidmise, üleandmise ja muu käitlemise nõudeid. Üldreeglit tuleb rakendada vastavalt toimingu sisule: relvaraua omandamise nõue võib järgida relvarežiimi, kuid relva kasutamist või kandmist käsitlev nõue ei pruugi olla mõistlikult kohaldatav eraldi osale.

3. peatükk
RELVA JA LASKEMOONA TÜÜBIKINNITUS

1. jagu
Tüübikinnitus

Peatükiga sätestatakse relva, selle olulise osa ja laskemoona mudelipõhise tüübikinnituse ning menetluse raames antava erialase hinnangu alused. Tüübikinnituse eesmärk on tagada relvade ja laskemoona ühetaoline liigitamine ning teha kindlaks nende tsiviilkäibesse lubatavus. Hindamisel lähtutakse eseme konstruktsioonist, tööpõhimõttest ja muudest õigusliku liigituse seisukohalt olulistest tehnilistest omadustest.

Kehtiva RelvS § 23 näeb juba ette relva ja laskemoona tüübikinnituse, mudelite ja modifikatsioonide eristamise ning tüübikinnituse andmete kandmise teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse. Eelnõuga ei looda tüübikinnituse süsteemi esimest korda, vaid täpsustatakse selle ülesehitust, menetluse aluseid, otsuse ulatust ja registriandmeid. Samuti tuuakse EKEI pädevus vahetult seadusesse.

Peatükk eristab kaht sisult erinevat toimingut. Tüübikinnitus on mudeli või modifikatsiooni kohta tehtav otsus, mille tulemusel määratakse kindlaks eseme liik ja tsiviilkäibesse lubatavus. Erialane hinnang antakse aga konkreetse järelevalve-, süüteo- või loamenetluse jaoks ning see vastab menetleja esitatud tehnilisele küsimusele. Erialane hinnang ei ole tüübikinnitus, ei asenda menetleja otsust ega anna isikule õigust eset käidelda. Erialase hinnangu eraldi reguleerimiseks laiendatakse peatüki pealkirja ning moodustatakse tüübikinnituse ja erialase hinnangu jaoks eraldi jaod.

Tüübikinnitus ei asenda relvaluba, tegevusluba ega muud käitlemiseks nõutavat luba. Samuti ei tõenda mudelipõhine tüübikinnitus iga üksikeksemplari tehnilist korrasolekut või kasutusohutust. Selle eesmärk on määrata õiguslik liigitus ja käibestaatus, mida saab kohaldada sama mudeli või modifikatsiooni nõuetele vastavate esemete suhtes.

Peatükk toetab tulirelvadirektiivi rakendamist osas, milles riigisisene liigitamine peab arvestama direktiivis määratletud tulirelva, olulise osa ja laskemoona tunnuseid ning tulirelvade klasse. Direktiiv ei nõua samas kirjeldatud kujul üldist riigisisest tüübikinnitusmenetlust kõigi relvaliikide kohta. Tüübikinnitus on riigisisene menetluslik

vahend seaduses sätestatud liigituse ja käibepiirangute järjepidevaks kohaldamiseks. Tulirelva olulise osa hindamisel arvestatakse selle seost relvaga, millele osa on kinnitatud või kinnitamiseks ette nähtud.

Muudatuse mõju avaldub eelkõige hindamise ühetaolisemas korralduses, modifikatsioonide eristamises ning tüübikinnituse andmete süsteemsemas registrisse kandmises. Tehniliselt samaväärsete esemete puhul saab tugineda olemasolevale tüübikinnitusele; liiki või tsiviilkäibesse lubatavust mõjutavad erinevused tuleb eraldi hinnata. Mõju EKEI töökoormusele, katsekuludele ja registri arendamise vajadusele sõltub menetlusse jõudvate taotluste ja modifikatsioonide arvust. Seda mõju ei ole esitatud andmete põhjal võimalik arvuliselt hinnata.

§ 25. Relva ja laskemoona tüübikinnitus

Paragrahvi lõikes 1 sätestatakse tüübikinnituse sisu: selle käigus määratakse kindlaks relvamudeli, relvamodifikatsiooni, relva olulise osa, laskemoonamudeli või laskemoonamodifikatsiooni liik ning kas ese on piiramata tsiviilkäibega, piiratud tsiviilkäibega või tsiviilkäibes keelatud. Hindamisel lähtutakse RelvS-i 2. ja 13. peatükis sätestatud liigitus- ja käibereeglitest. Tehnilisi tunnuseid hindab EKEI, kuid liigituse õiguslik alus tuleneb RelvS-st.

Lõikes 2 määratakse tüübikinnituse kehtivuse esemeline ulatus. Otsusele saab tugineda sama mudeli või modifikatsiooni puhul üksnes siis, kui eseme konstruktsioon, tööpõhimõte ja tsiviilkäibesse lubatavust mõjutavad tehnilised omadused vastavad otsuse aluseks olnud andmetele. Üksnes sama kaubanduslik nimetus ei tõenda, et konkreetne ese kuulub varasema otsuse alla. Kui tehnilised omadused on muutunud, tuleb hinnata, kas tegemist on tüübikinnitusega hõlmatud modifikatsiooni või eraldi tüübikinnitust vajava mudeliga.

Lõikes 3 rõhutatakse, et tüübikinnitus ei anna isikule iseseisvat käitlemisõigust. Näiteks ei anna relvamudeli piiratud tsiviilkäibesse lubatavuse tuvastamine isikule õigust seda omandada, valmistada või müüa, kui konkreetseks tegevuseks on vaja luba või tegevusluba.

§ 26. Relva- ja laskemoonamudel ning modifikatsioon

Paragrahvis määratletakse relva- ja laskemoonamudel ning nende modifikatsioonid. Mõisted on vajalikud, et piiritleda tüübikinnituse otsuse ulatus: otsus peab hõlmama üksnes neid relvi või laskemoona, millel on hinnatud mudeliga samad liigituse seisukohalt olulised tunnused. Määratlused võimaldavad eristada tehniliselt sama mudeli alla kuuluvaid variante sellistest relvadest või laskemoonast, mille erinevus mõjutab liiki või tsiviilkäibesse lubatavust ja mis vajab seetõttu eraldi tüübikinnitust.

Mudeli või modifikatsiooni määratlemisel ei piisa tootja antud nimetusest ega kaubanduslikust tähisest. Neid tähiseid kasutatakse eseme identifitseerimiseks, kuid otsustavaks jäävad konstruktsioon, tööpõhimõte ja muud õigusliku liigituse seisukohalt olulised tehnilised omadused. Sama nimetuse all turustatavad relvad või laskemoon ei kuulu seetõttu automaatselt samasse mudelisse. Samuti ei tähenda erinev kaubanduslik nimetus iseenesest, et tegemist oleks eri mudelitega.

Lõikes 1 määratletakse relvamudel relvade kogumina, millel on ühine põhikonstruktsioon, tööpõhimõte ja põhilised tehnilised omadused ning mida tähistatakse sama nimetuse või muu

eristava tähisega. Määratlus võimaldab ühe tüübikinnitusotsusega hõlmata mitu sama mudeli alla kuuluvat relva, tingimusel et nende olulised tunnused vastavad otsuse aluseks olnud andmetele. Näiteks võib sama relvamudeli alla kuuluda mitu relva, mille markeering või tootmisnumber on erinev, kuid mille põhikonstruktsioon ja liigitust mõjutavad omadused on samad.

Lõikes 2 määratletakse relvamodifikatsioon sama mudeli variandina. Modifikatsioon võib erineda näiteks mõõtmete, relvaraua pikkuse, kasutaja parema- või vasakukäelisusele kohandatud konstruktsiooni, viimistluse või püssilae ja käepideme materjali poolest. Erinevus ei tohi muuta relva liiki, tööpõhimõtet ega tsiviilkäibesse lubatavust. Seega võib modifikatsioon olla konstruktsiooniliselt või tehniliselt mudelist erinev, kuid selle erinevus ei tohi kaasa tuua erinevat õiguslikku liigitust ega käiberežiimi.

Lõikes 3 määratletakse laskemoonamudel sama põhikonstruktsiooni ja kaliibriga laskemoona kogumina, mida tähistatakse sama nimetuse või muu eristava tähisega. Mudeli määratlemisel hinnatakse kaliibrit koos laskemoona põhikonstruktsiooniga. Kaliibritähis üksi ei pruugi olla piisav, sest sama kaliibriga laskemoon võib erineda konstruktsioonilt või muude õigusliku liigituse seisukohalt oluliste omaduste poolest.

Lõikes 4 määratletakse laskemoonamodifikatsioon sama laskemoonamudeli variandina. Modifikatsioon võib erineda näiteks kuuli, haavlite, padrunikesta, sütiku või laengu poolest, kui erinevus ei muuda laskemoona liiki ega tsiviilkäibesse lubatavust. Nende tunnuste nimetamine näitab, millised komponendid võivad laskemoona tehnilist varianti iseloomustada, kuid ei tähenda, et iga komponendi muutus oleks automaatselt liigituse seisukohalt ebaoluline. Erinevuse mõju tuleb hinnata RelvS-s sätestatud tunnuste alusel.

Lõikes 5 täpsustatakse sünonüümsete kaliibritähiste käsitlemist. Kui sama kaliibrit tähistatakse eri nimetustega, ei käsitata neid üksnes tähistuse erinevuse tõttu eri mudelitena või modifikatsioonidena. See aitab vältida sama laskemoona dubleerivat käsitlemist. Reegel kehtib juhul, kui laskemoona muud tehnilised omadused on samad; erinev konstruktsioon või muu liigitust mõjutav omadus võib endiselt tingida eraldi mudeli või modifikatsiooni määratlemise.

Lõikes 6 sätestatakse, et relva või laskemoona erinevust, mis muudab selle liiki või tsiviilkäibesse lubatavust, käsitatakse tüübikinnituse tegemisel eraldi mudelina ning sellele tehakse eraldi tüübikinnitus. See täiendab mudeli ja modifikatsiooni määratlusi: modifikatsioonina saab käsitada üksnes sellist varianti, mille erinevus ei muuda liiki ega tsiviilkäibesse lubatavust. Näiteks kui laskemoona konstruktsiooniline erinevus muudab selle seaduse järgi keelatud laskemoonaks, ei saa seda hõlmata sama mudeli varasema tüübikinnitusega üksnes ühise kaliibri või kaubandusliku nimetuse tõttu. Samamoodi tuleb relva eraldi hinnata, kui selle konstruktsiooniline või tehniline erinevus muudab relva liiki või käibestaatust.

Paragrahvi lõigete 2, 4 ja 6 koosmõju tagab selge piiri modifikatsiooni ja eraldi tüübikinnitust vajava mudeli vahel. Tüübikinnituse otsust saab kohaldada mudeli modifikatsioonile üksnes siis, kui erinevus ei muuda relva või laskemoona liiki ega tsiviilkäibesse lubatavust. Kui selline muutus siiski esineb, käsitatakse eset tüübikinnituse tegemisel eraldi mudelina.

§ 27. Relva ja laskemoona tüübikinnituse tegemine

Lõikes 1 määratakse tüübikinnituse tegijaks EKEI. EKEI-le on tüübikinnituse tegemise ülesanne antud kehtiva õiguse alusel juba Vabariigi Valitsuse 6. novembri 2001. a määrusega nr 341 „Relva ja laskemoona tüübikinnituse teostamiseks volitatud asutuse määramine“[31]. Eelnõuga tuuakse EKEI pädevus määruse tasandilt seadusesse. EKEI pädevuse sätestamine seaduses muudab relva ja laskemoona tehnilise hindamise eest vastutava asutuse ning tema ülesanded selgemaks ja taotlejale paremini ettenähtavaks. Kehtiva õiguse järgi on EKEI tüübikinnituse tegijaks määratud Vabariigi Valitsuse määrusega nr 341. Eelnõuga tuuakse see pädevus seaduse tasandile ning seotakse EKEI ülesanne vahetult nii tüübikinnituse kui ka erialase hinnangu regulatsiooniga. Selline lahendus on põhjendatud ka seetõttu, et Eestis ei ole mitut sama ülesande täitmiseks võrdselt sobivat riiklikku ekspertiisiasutust, kelle vahel tuleks valitsusel valida. Relvaekspertiisi ja tüübikinnituse tegemiseks vajalik erialane pädevus on koondunud EKEI-sse. Asutuse nimetamine seaduses väldib tarbetut pädevuse delegeerimist määruse tasandile ning tagab, et vastutava asutuse muutmine eeldab seaduse muutmist. Eelnõuga ei looda uut ülesannet ega asutust, vaid sätestatakse seaduses selgelt pädevus, mida EKEI juba kehtiva korra alusel täidab.

Lõikes 2 loetletakse huvitatud isiku taotlusel tüübikinnituse tegemise alused: eseme Eestisse toomine Eestis tsiviilkäibesse lubamise eesmärgil, Eestis valmistamine, teisest kasutusvaldkonnast tsiviilkäibesse ületoomine, relva ümberehitamine ning muu juhtum, kus liigituse kindlakstegemine on eseme käitlemiseks vajalik. Punkti 4 kohaselt on ümberehitamisel tüübikinnitus vajalik siis, kui ümberehitus muudab või võib muuta relva liiki või tsiviilkäibesse lubatavust. Punkti 5 tuleb kohaldada seoses konkreetse käitlemisvajadusega; see ei tohiks kujuneda määratlemata üldiseks tüübikinnituse nõudeks.

Lõikes 3 määratakse tüübikinnituse objekt: relva- või laskemoonamudel, nende modifikatsioon ning vajaduse korral relva oluline osa. Mudelipõhine hindamine võimaldab kohaldada üht otsust sama mudeli alla kuuluvatele nõuetele vastavatele esemetele. Olulise osa eraldi nimetamine võimaldab hinnata selle liiki ja käibestaatust juhul, kui seda ei ole võimalik või vajalik hinnata üksnes tervikrelva menetluses.

Lõigetes 4 ja 5 eristatakse modifikatsiooni, mille puhul võib kasutada olemasolevat tüübikinnitust, erinevusest, mis nõuab uut tüübikinnitust. Kui erinevus ei muuda relva või laskemoona liiki ega tsiviilkäibesse lubatavust, eraldi tüübikinnitust ei tehta ning modifikatsiooni andmed kantakse relvaregistrisse eelnõu § 28 kohaselt. Kui erinevus muudab liiki või lubatavust, tuleb teha eraldi tüübikinnitus. Nii välditakse nii tarbetut kordushindamist kui ka olukorda, kus varasem otsus laieneks õiguslikult erinevale esemele.

Lõikes 6 sätestatakse hindamise põhialused. EKEI hindab konstruktsiooni, tööpõhimõtet ja tehnilisi omadusi ning määrab nende põhjal kindlaks eseme liigi ja tsiviilkäibesse lubatavuse. Hindamise ulatus sõltub sellest, millised omadused on konkreetse liigituse või piirangu kohaldamiseks olulised.

Lõikes 7 määratakse hindamisel kasutatavad materjalid ja EKEI õigus nõuda lisateavet või näidist. Näidise küsimine ei ole automaatne nõue: see on põhjendatud juhul, kui otsustamiseks olulisi omadusi ei saa olemasolevate dokumentide põhjal usaldusväärselt tuvastada. Nõutud materjalid peavad olema seotud lahendatava liigitamisküsimusega. Lisaks tuuakse lõikes 7 välja, et tüübikinnituse taotluse menetlemiseks töödeldakse taotleja ja tema esindaja

[31] Vabariigi Valitsuse 6. novembri 2001. a määrus nr 341 „Relva ja laskemoona tüübikinnituse teostamiseks volitatud asutuse määramine“.

tuvastamis- ja kontaktandmeid ning esindusõiguse andmeid. Eesti Kohtuekspertiisi Instituut peab taotluse menetlemisel teadma, kes taotluse esitas, kuidas taotlejaga menetluse käigus ühendust võtta ning kas taotluse esitanud esindajal on õigus taotleja nimel tegutseda. Neid andmeid on vaja näiteks taotluse puuduste kõrvaldamise ettepaneku, täiendavate dokumentide või relva või laskemoona näidise esitamise nõude ning menetluses tehtud otsuse edastamiseks. Kui taotleja on juriidiline isik, aitab esindusõiguse kontroll veenduda, et taotlus ja menetlustoimingud on seotud isikuga, kellel on õigus juriidilist isikut esindada.

Andmete töötlemise nimetamine seaduses muudab isikuandmete töötlemise eesmärgi ja ulatuse taotlejale ning tema esindajale selgemaks ja ettenähtavamaks. See aitab piiritleda, milliseid andmeid võib tüübikinnituse taotluse menetlemiseks töödelda, ning toetab eesmärgipärasuse ja minimaalsuse põhimõtte järgimist: töödelda võib üksnes menetluseks vajalikke andmeid, mitte kasutada seda sätet üldise alusena muude andmete kogumiseks või muul eesmärgil töötlemiseks. Isikuandmete kaitse üldmääruse kohaselt peab töötlemine olema seaduslik, õiglane ja läbipaistev ning piirduma kindlaksmääratud eesmärgi saavutamiseks vajalike andmetega; avaliku ülesande täitmisel võib riigisisene õigus täpsustada ka töödeldavate andmete liike ja töötlemise eesmärki.

Lõige 8 võimaldab arvestada välisriigi pädeva asutuse või katseasutuse dokumente. See aitab kasutada olemasolevaid katseandmeid ja vältida tarbetut korduskatsetamist. Dokumendi arvestamine sõltub selle väljaandja pädevusest, hinnatava mudeli või modifikatsiooni samasusest ning sellest, kas dokument võimaldab hinnata RelvS-i kohaseid tunnuseid. Välisriigi dokumendis antud õiguslik liigitus ei asenda Eesti seaduse alusel tehtavat otsust.

Lõikes 9 sätestatakse tüübikinnituse vormistamine otsusena, selle teatavakstegemine taotlejale ja andmete kandmine registrisse. EKEI teeb otsuse selle kohta, milline on relvamudeli, laskemoonamudeli, nende modifikatsiooni või relva olulise osa liik ning kas see on piiramata või piiratud tsiviilkäibega või tsiviilkäibes keelatud. Otsus koondab tüübikinnituse käigus hinnatud tehnilised asjaolud ja neist tuleneva õigusliku liigituse.

Otsuse teatavakstegemine annab taotlejale teada menetluse tulemuse ja võimaldab tal sellega tutvuda ning vajaduse korral kasutada õiguskaitsevahendeid. Tüübikinnituse andmete registrisse kandmine võimaldab pädevatel asutustel ja teistel registri kasutajatel lähtuda sama mudeli või modifikatsiooni käitlemisel ühtsest liigitusest. Registrikanne talletab ja teeb otsuse andmed kasutatavaks, kuid ei asenda otsust ega anna isikule iseseisvat õigust relva või laskemoona käidelda. Tüübikinnituse otsus ei asenda ka relvaluba, tegevusluba ega muud käitlemiseks nõutavat luba. Kehtiva RelvS § 23 kirjeldab tüübikinnituse tulemusena kindlaks tehtavat tsiviilkäibesse lubatavust. Eelnõu täpsustab tulemust, hõlmates sõnaselgelt ka relva ja laskemoona liigi ning otsuse registrisse kandmise.

Lõikega 10 antakse valdkonna eest vastutavale ministrile volitus kehtestada tüübikinnituse tegemise ja taotlemise kord ning tüübikinnituse otsuse vormistamise nõuded. Määruses saab täpsustada näiteks taotluse esitamise viisi ja andmeid, menetluses esitatavaid dokumente ning otsuse vormi ja selles esitatavate andmete vormistamist. Nii on menetlus taotlejale selgem ning EKEI-l on võimalik taotlusi ühtsetel alustel menetleda.

Volitus hõlmab menetluse ja otsuse dokumenteerimise üksikasju, kuid mitte tüübikinnituse sisulisi aluseid. Need tulenevad seadusest. Samuti ei saa selle volituse alusel kehtestada registri andmekoosseisu või registrisse kandmise korda, mida reguleerib eelnõu § 28 lõige 5. Kehtivas õiguses on tüübikinnituse menetluse kord juba reguleeritud eraldi määrusega.

Lõige 11 annab EKEI-le õiguse nõuda taotlejalt tüübikinnituseks vajaliku katsetamisega seotud tegelike ja põhjendatud kulude hüvitamist. Katsetamine võib olla vajalik näiteks siis, kui dokumentide põhjal ei ole võimalik relva, selle olulise osa või laskemoona tehnilisi omadusi või vastavust nõuetele piisava kindlusega hinnata.

Kulude hüvitamise kohustus seotakse konkreetse taotluse menetlemiseks vajaliku katsetamisega. Tegemist ei ole tüübikinnituse eest võetava kindla tasu ega üldise menetlustasuga: hüvitada saab üksnes katsetamisega tegelikult kaasnenud ja põhjendatud kulud. Nii jääb kulunõude suurus seotuks tehtud töö ja kasutatud vahenditega. Säte täiendab kehtivat RelvS § 23 regulatsiooni, milles ei ole tüübikinnituseks vajaliku katsetamise kulude taotlejalt hüvitamise kohustust sõnaselgelt ette nähtud. Kuna tegemist on taotlejale lisanduva rahalise kohustusega, tuleb selle alus seaduses selgelt sätestada. HMS § 5 lõige 3 lubab menetlustoimingu eest tasu võtta üksnes seaduses sätestatud juhul.

Lõige puudutab üksnes tüübikinnituse menetluses vajalikku katsetamist. See ei hõlma eelnõu § 29 alusel antava erialase hinnangu kulusid, mida reguleeritakse eraldi.

Lõikega 12 antakse valdkonna eest vastutavale ministrile volitus kehtestada lõikes 11 nimetatud kulude arvestamise alused ja hüvitamise kord. Määruses saab täpsustada, milliseid katsetamisega vahetult seotud kulusid arvestatakse, milliste dokumentide põhjal need kindlaks tehakse, kuidas kulunõue taotlejale esitatakse ning millise tähtaja jooksul tuleb kulud hüvitada.

Volitusnormi eesmärk on tagada, et kulunõue oleks läbipaistev, kontrollitav ja eri taotlejate puhul ühetaoliselt arvestatud. Määrusega ei saa kehtestada kindlasummalist tüübikinnituse tasu ega laiendada seaduses sätestatud kulude hüvitamise kohustust muudele menetlustoimingutele. Hüvitamise nõude ulatus jääb piiratuks lõikes 11 nimetatud tegelike ja põhjendatud katsetamiskuludega.

§ 28. Tüübikinnituse andmete kandmine teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse

Lõige 1 sätestab, et relvaregistrisse kantakse nii tüübikinnituse otsuse andmed kui ka otsusega hõlmatud relvamudeli, laskemoonamudeli, relva- või laskemoonamodifikatsiooni ja relva olulise osa andmed. Nii seostatakse hinnatud ese selle liigi ja tsiviilkäibesse lubatavuse kohta tehtud otsusega. Registriandmed võimaldavad sama mudeli või modifikatsiooni hilisemal käitlemisel lähtuda juba tehtud tüübikinnitusest, toetavad pädevate asutuste ühetaolist praktikat ning aitavad vältida sama küsimuse tarbetut korduvat hindamist.

Tüübikinnituse andmete registrisse kandmine on ette nähtud ka kehtivas RelvS-is ja selle rakendusaktides. Eelnõuga täpsustatakse relvaregistrisse kantavate andmete süsteemi ja nende seost tüübikinnituse otsusega. Tüübikinnituse registrikannet tuleb eristada konkreetse relva registreerimisest omaniku või valdaja nimele: esimene puudutab mudelit või selle modifikatsiooni ning teine konkreetset relva ja selle valdajat.

Lõige 2 reguleerib sellise relva- või laskemoonamodifikatsiooni andmete registrisse kandmist, millele ei tehta eraldi tüübikinnitust eelnõu § 27 lõike 4 alusel. Enne andmete kandmist peab EKEI kindlaks tegema, et modifikatsiooni erinevused juba tüübikinnituse saanud mudelist ei muuda relva või laskemoona liiki ega tsiviilkäibesse lubatavust. Registrikanne ei põhine seega üksnes taotleja nimetusel või väitel, et tegemist on sama mudeli variandiga.

Kontrolli tulemusel saab modifikatsiooni siduda selle aluseks oleva mudeli ja tüübikinnituse otsusega. Kui EKEI tuvastab, et erinevus muudab liiki või tsiviilkäibesse lubatavust, ei saa modifikatsiooni andmeid kanda registrisse sama mudeli tüübikinnituse alusel, vaid tuleb kohaldada RelvS § 28 lõiget 5 ja teha eraldi tüübikinnitus. Selline lahendus väldib olukorda, kus varasemat otsust kohaldatakse tehniliselt või õiguslikult erinevale esemele.

Lõike 3 sissejuhatav lause määrab kindlaks tüübikinnituse kohta relvaregistrisse kantavate andmete põhikoosseisu. Loetelu eesmärk on, et registrist nähtuks nii hindamise õiguslik tulemus kui ka selle tulemuse kohaldamiseks vajalik teave hinnatud eseme kohta. Andmed võimaldavad tuvastada, millist mudelit või osa otsus puudutab, milliste tunnuste alusel see liigitati ning milline on selle tsiviilkäibesse lubatavus.

Punktis 1 nimetatakse relva, selle olulise osa või laskemoona liik. See on tüübikinnituse üks keskseid tulemusi, sest määrab, millise relva- või laskemoonaliigi suhtes kehtivaid nõudeid tuleb esemele kohaldada.

Punktis 2 nimetatakse relva, selle olulise osa või laskemoona mark, mudel ja modifikatsioon. Need andmed aitavad hinnatud eseme registris üheselt tuvastada ning eristada seda sama tootja või nimetusega muudest toodetest.

Punktis 3 nimetatakse kaliiber või kaliibritähis. See on eelkõige oluline relva ja laskemoona tuvastamisel ning nende omavahelise sobivuse ja liigitamise hindamisel. Sünonüümsed kaliibritähised tuleb esitada viisil, mis ei tekita muljet, et tegemist on eri esemete või kaliibritega, kui tähised viitavad samale kaliibrile.

Punktis 4 nimetatakse relva tööpõhimõte. See kirjeldab relva toimimist ja võib olla määrav selle liigi või seaduses sätestatud käibepiirangute kindlakstegemisel.

Punktis 5 nimetatakse relva või selle olulise osa põhilised tehnilised omadused, mida on vaja eseme identifitseerimiseks ja liigitamiseks. Relvaregistrisse tuleb kanda need omadused, mis on konkreetse eseme puhul õigusliku hinnangu seisukohalt olulised. Loetelu ei tähenda, et registrisse tuleb kanda kogu tüübikinnituse menetluses esitatud tehniline dokumentatsioon.

Punktis 6 nimetatakse laskemoona põhikonstruktsioon ja muud selle liigitamiseks vajalikud tehnilised omadused. Need andmed võimaldavad hinnata, kas laskemoona konstruktsioon mõjutab selle liiki või tsiviilkäibesse lubatavust ning kas varasem tüübikinnitus hõlmab ka hiljem hinnatavat varianti.

Punktis 7 nimetatakse relva, selle olulise osa või laskemoona tsiviilkäibesse lubatavus. Relvaregistrisse kantakse, kas ese on piiramata või piiratud tsiviilkäibega või tsiviilkäibes keelatud. See võimaldab registri kasutajal näha tüübikinnituse õiguslikku tulemust, kuid ei anna isikule iseseisvat õigust eset käidelda.

Punktis 8 nimetatakse tüübikinnituse otsuse number ja kuupäev. Need võimaldavad registriandmed siduda konkreetse otsusega ning kontrollida, millise menetluse ja otsuse alusel andmed registrisse kanti.

Lõige 4 piirab relvaregistrisse kantavate andmete hulga konkreetse mudeli, modifikatsiooni või olulise osa tuvastamiseks ja liigitamiseks vajalikuga. Kõik lõikes 3 nimetatud andmed ei pruugi iga objekti puhul olla asjakohased. Näiteks ei kohaldu relva tööpõhimõtte andmeväli

laskemoona hindamisel samal viisil. Samas tuleb registrisse kanda kõik konkreetsel juhul liigitamise või tsiviilkäibesse lubatavuse seisukohalt olulised andmed.

Säte aitab vältida nii asjakohatute andmete kogumist kui ka olukorda, kus relvaregistrisse kantakse üksnes üldine liigitustulemus, kuid mitte selle kasutamiseks vajalikku teavet. Registrisse ei pea kandma kogu taotleja esitatud tehnilist dokumentatsiooni, kui see ei ole vajalik eseme identifitseerimiseks ja liigitamiseks.

Lõikega 5 antakse volitus sätestada relvaregistri põhimääruses RelvS § 28 lõikes 3 nimetatud andmete täpsem koosseis ning nende registrisse kandmise kord. Seaduses määratakse kindlaks registrisse kantavate andmete põhiliigid ja nende töötlemise eesmärk. Registri põhimääruses saab täpsustada, milliste andmeväljade kaudu neid andmeid esitatakse, kuidas need registris seostatakse ning kuidas EKEI andmed registrisse kannab.

Põhimäärusega täpsustamine peab jääma RelvS § 28 lõigetes 3 ja 4 sätestatud raamidesse: see ei või laiendada registrisse kantavate andmete eesmärki ega ette näha andmeid, mis ei ole vajalikud eseme identifitseerimiseks, liigitamiseks või tsiviilkäibesse lubatavuse kindlakstegemiseks. Relvaregistri põhimääruses on tüübikinnituse andmete koosseis ja registrikanded reguleeritud ka kehtivas süsteemis.

Need volitused täidavad eri ülesandeid: RelvS § 27 lõike 10 alusel reguleeritakse tüübikinnituse menetlust ja otsuse vormistamist, RelvS § 28 lõike 5 alusel aga registriandmete täpsemat koosseisu ja nende kandmist relvaregistrisse.

2. jagu
Erialane hinnang

§ 29. Erialane hinnang relva, selle olulise osa ja laskemoona kohta

Paragrahv sätestab võimaluse saada EKEI eriteadmistele tuginev hinnang relva, selle olulise osa või laskemoona tehniliste omaduste kohta pooleliolevas järelevalve-, süüteo- või loamenetluses. Hinnang võib olla vajalik juhul, kui menetluses olulise asjaolu väljaselgitamine eeldab relvatehnilisi või muid erialateadmisi. Näiteks võib olla vaja selgitada eseme konstruktsiooni või tööpõhimõtet, tuvastada selle tehnilist muutmist või hinnata tunnuseid, mis on vajalikud eseme liigitamiseks.

Erialane hinnang on mõeldud konkreetse menetluse tarbeks ning erineb mudelipõhisest tüübikinnitusest. Tüübikinnituse tulemusena määratakse mudeli või modifikatsiooni liik ja tsiviilkäibesse lubatavus ning vastavad andmed kantakse teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse. Erialane hinnang vastab seevastu menetleja esitatud tehnilisele küsimusele konkreetse menetluse raames. See ei ole haldusotsus, ei anna isikule relva käitlemise õigust ega asenda menetlust läbiviiva asutuse otsust.

Lõikes 1 antakse menetlust läbiviivale asutusele võimalus taotleda EKEI-lt erialast hinnangut järelevalve-, süüteo- või RelvS-i alusel toimuvas loamenetluses (nt loa andmisel, loa kehtivuse peatamisel või loa kehtetuks tunnistamisel). Hinnang võib puudutada relva, selle olulise osa või laskemoona liiki, konstruktsiooni, tööpõhimõtet või muud menetluses tähtsust omavat tehnilist omadust. EKEI selgitab eriteadmisi nõudvaid tehnilisi asjaolusid, menetluse faktilisi ja õiguslikke asjaolusid hindab ning otsuse teeb menetlust läbiviiv asutus.

Erialast hinnangut võib vaja minna näiteks siis, kui järelevalve käigus leitakse ese, mille liiki või tehnilist seisundit ei ole välise vaatluse põhjal võimalik kindlaks teha. EKEI-lt võib küsida näiteks, kas hoiatus- ja signaalrelvaks nimetatud seade on algselt valmistatud tulirelvana või on see ümber ehitatud tulirelvast; kas seadet on muudetud nii, et sellest saab lasta tahke lendkeha; või kas laskekõlbmatuks muudetud relv on tehniliselt jäädavalt kasutuskõlbmatu. Samuti võib olla vaja hinnata, kas leitud detail on relva oluline osa või kas selle konstruktsioon ja tööpõhimõte vastavad relva tehnilisele määratlusele.

Erialast hinnangut võib vaja minna ka laskemoona kontrollimisel, näiteks kui tuleb selgitada, kas padruni kuul sisaldab keelatud laskemoonale omast kõvasüdamikku või muud liigitamise seisukohalt olulist konstruktsioonilist tunnust. Loamenetluses võib hinnang aidata tuvastada, kas taotluses või registris märgitud relva tehnilised omadused vastavad tegelikule esemele või kas relva ümberehitus on muutnud selle liiki või muid loaotsuse jaoks olulisi omadusi.

Süüteomenetluses võib tehnilist hinnangut kasutada menetluse käigus tekkinud tehnilise küsimuse selgitamiseks. Kui asjaolu tuleb tõendada ekspertiisiga, tuleb ekspertiis siiski määrata ja teha kriminaalmenetluse või väärteomenetluse seadustiku kohaselt. Eelnõu § 29 alusel antav erialane hinnang ei asenda sellist ekspertiisi.

Lõikes 2 täpsustatakse hinnangu küsimusepõhist ja menetlust toetavat iseloomu. Hinnangu ulatus sõltub menetleja esitatud küsimusest. EKEI tehniline järeldus ei asenda menetleja otsust näiteks loa andmise, kehtivuse peatamise või kehtetuks tunnistamise kohta. Menetleja hindab hinnangut koos muude asjas kogutud tõendite ja asjaoludega ning vastutab lõpliku otsuse õiguspärasuse eest.

Lõikes 3 sätestatakse, et erialase hinnangu alusel ei teki tüübikinnitust. Hinnang ei kinnita relvamudelit, relva olulist osa, laskemoonamudelit ega nende modifikatsiooni ega laiene automaatselt teistele sama nimetuse või tähisega esemetele. Hinnangu andmeid ei kanta teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse tüübikinnitusena. Nii välditakse üksikjuhtumi tehnilise hinnangu käsitamist üldise mudelipõhise liigitamisotsusena.

Lõikes 4 sätestatakse, et erialase hinnangu regulatsioon ei muuda kriminaalmenetluse või väärteomenetluse seadustikus ette nähtud ekspertiisi määramise ega tegemise korda. Kui süüteomenetluses on vaja formaalset ekspertiisi, tuleb see määrata ja teha asjaomase menetlusseaduse kohaselt. Käesoleva paragrahvi alusel küsitav erialane hinnang ei asenda menetlusseaduses ette nähtud ekspertiisi ega muuda selle tegemise eeldusi või korda.

Lõikes 5 antakse EKEI-le õigus nõuda hinnangu tegemisega seotud tegelike ja põhjendatud kulude hüvitamist hinnangu taotlenud asutuselt. Hüvitatavad kulud peavad olema vajalikud konkreetse hinnangu andmiseks ja sellega seostatavad. Kulude hüvitamise kohustus lasub hinnangu taotlenud asutusel, mitte menetlusosalisel ega loa taotlejal. Kui tegemist on menetlusseaduse alusel tehtava ekspertiisiga, kohaldatakse ekspertiisi kulude arvestamisele ja hüvitamisele asjaomases menetlusseaduses ning kohtuekspertiisiõiguses sätestatud korda. Kohtuekspertiisiseadus reguleerib ekspertiisikulude arvestamist ja riikliku ekspertiisiasutuse ekspertiiside rahastamist.

Lõikes 6 antakse valdkonna eest vastutavale ministrile volitus kehtestada lõikes 5 nimetatud kulude arvestamise alused ja hüvitamise kord. Määruses saab täpsustada kulude dokumenteerimist, arve esitamist ja tasumise korda. Volituse rakendamisel tuleb lähtuda seaduses sätestatud piirist, et hüvitada võib üksnes hinnangu tegemisega seotud tegelikke ja

põhjendatud kulusid. HMS § 5 lõike 3 kohaselt võib haldusorgan menetlustoimingu eest tasu võtta üksnes seaduses sätestatud juhul ja suuruses.

4. peatükk
NÕUDED AKUSTILISELE RELVALE NING HOIATUS- JA SIGNAALRELVALE

Peatükiga sätestatakse akustilise relva ning hoiatus- ja signaalrelva tehnilised nõuded, nõuetele vastavuse kontrollimise alused ja nõuetele mittevastava relva käitlemise tingimused. Regulatsiooni eesmärk on vältida selliste esemete käitlemist hoiatus-, signaal- või akustiliste relvade lihtsustatud korras, mille tehnilised omadused või varasem liigitus nõuavad tulirelvale kehtestatud kontrollimeetmete kohaldamist. Samuti määratakse kindlaks akustilise relva nõuetekohase käitlemise eest vastutavad isikud.

Kehtivas RelvS-s reguleerib neid küsimusi 12^1. peatükk, eelkõige §-d 87^1, 87^2, 87^5 ja 87^6. Relvaliikide määratlused sisalduvad RelvS § 11 punktides 7 ja 8 ning akustiliseks ümber ehitatud relvade klassidesse liigitamist käsitleb § 12^1. Tehnilised nõuded on kehtestatud siseministri 21. märtsi 2019. aasta määrusega nr 13 „Tehnilised nõuded hoiatus- ja signaalrelvadele ning akustilistele relvadele".[32] Eelnõuga säilitatakse suur osa senise regulatsiooni aluspõhimõtetest, kuid täpsustatakse tehniliste tunnuste seost relva õigusliku liigitusega, korraldatakse ümber hoiatus- ja signaalrelvade nõuetele vastavuse kontroll ning täiendatakse nõuetele mittevastavate relvade käitlemise piiranguid.

Peatüki EL-i õiguse aluseks on tulirelvadirektiiv. Käesoleva peatüki seisukohalt on keskse tähtsusega tulirelvadirektiivi artikli 1 lõike 1 punktid 1, 4 ja 5, artikli 4 lõige 4, artikli 14 lõiked 1 ja 2 ning I lisa II osa A-kategooria punkt 9, B-kategooria punkt 8 ja C-kategooria punkt 5. Hoiatus- ja signaalrelvade tehnilisi nõudeid ning nende kontrolli täpsustavad komisjoni rakendusdirektiivi (EL) 2019/69 artiklid 1–3 ja lisa. Tulirelvadirektiivi artikli 14 lõige 3 annab komisjonile rakendusaktide vastuvõtmise pädevuse; see ei ole iseseisev liikmesriigis ülevõetav tehniline nõue. Rakendusdirektiivi 2019/69 algne õiguslik alus oli direktiivi 91/477/EMÜ artikli 10a lõige 3, millele vastab kodifitseeritud tulirelvadirektiivis artikli 14 lõige 3.

Akustilise relva ning hoiatus- ja signaalrelva õiguslikku käsitlust tuleb eristada. Akustiline relv on tulirelvast üksnes paukpadrunite tulistamiseks ümber ehitatud relv ning selle varasem relvaklass säilib ka pärast nõuetekohast ümberehitamist. Hoiatus- ja signaalrelv on seevastu selleks otstarbeks valmistatud seade, mille tulirelvade regulatsioonist väljajäämine eeldab, et see ei ole tulirelvaks ümber ehitatav ning vastab kohaldatavatele EL-i tehnilistele nõuetele. Seetõttu ei saa kummagi relvaliigi puhul tugineda üksnes kaubanduslikule nimetusele, kasutaja kavatsusele või asjaolule, et relvas kasutatakse parajasti paukpadruneid. [33]

§ 30. Nõuded akustilisele relvale

[32] Siseministri 21. märtsi 2019. aasta määrus nr 13 „Tehnilised nõuded hoiatus- ja signaalrelvadele ning akustilistele relvadele", eelkõige §-d 2–4: https://www.riigiteataja.ee/akt/126032019020.

[33] Komisjoni rakendusdirektiiv (EL) 2019/69, 16. jaanuar 2019, millega nähakse ette hoiatus- ja signaalrelvade tehnilised nõuded vastavalt nõukogu direktiivile 91/477/EMÜ relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta, ELT L 15, 17.1.2019, lk 22–26: https://eur-lex.europa.eu/eli/dir_impl/2019/69/oj. Asjakohased on artiklid 1–4 ja lisa

Lõikes 1 sätestatakse akustiliseks ümber ehitatud tulirelva põhiline tehniline nõue: relv peab olema ette nähtud üksnes paukpadrunite tulistamiseks ning sellest ei tohi olla võimalik tulistada põleva paiskelaengu toimel tahket lendkeha. Nõue kirjeldab ümberehituse tulemust, mitte üksnes relva kasutamise viisi. Tulirelv ei muutu akustiliseks relvaks seetõttu, et omanik kasutab selles ainult paukpadruneid. Võrreldes kehtiva RelvS § 87[1] lõikega 1 tuuakse tehnilistele nõuetele vastavuse üldkohustuse kõrvale seadusesse selgesõnaline funktsionaalne nõue. Akustilise relva olemus tulirelvast ümber ehitatud relvana sisaldub juba kehtiva RelvS § 11 punktis 8.

Lõikega täpsustatakse tulirelvadirektiivi artikli 1 lõike 1 punktis 5 määratletud akustilise relva tunnuseid. Nimetatud säte käsitleb spetsiaalselt üksnes paukpadrunite kasutamiseks ümber ehitatud tulirelvi, mida kasutatakse näiteks teatrietendustel, filmivõtetel ja ajalooliste sündmuste taasetendamisel. Tulirelva akustiliseks relvaks ümbertegemist ei tohi samastada tulirelva laskekõlbmatuks muutmisega tulirelvadirektiivi artikli 1 lõike 1 punkti 6 ja artikli 15 tähenduses. Akustiline relv on endiselt tulirelvadirektiiviga hõlmatud tulirelv ning selle kategooria tuleneb relvadirektiivi I lisa II osa vastavast sättest. Ka tehnilistele nõuetele vastava akustilise relva puhul tuleb seega täita asjakohase relvakategooria omandamis-, valdamis- ja muid käitlemisnõudeid.

Lõikes 2 säilitatakse kohustus, mille järgi akustiline relv peab vastama RelvS-i alusel kehtestatud tehnilistele nõuetele. Säte vastab sisult kehtiva RelvS § 87[1] lõikele 1. Üldise funktsionaalse nõude täitmist tuleb hinnata koos tehniliste üksikasjadega, sest üksnes relva välisvaatlus või omaniku kinnitus ei pruugi võimaldada tuvastada ümberehituse nõuetekohasust. Kohustus puudutab relva vastavust käitlemise ajal; varasem nõuetele vastavuse tuvastamine ei õigusta hilisemat konstruktsiooni muutmist vastuolus nõuetega. Akustiliste relvade tehnilised üksikasjad on riigisisene regulatsioon. Rakendusdirektiivi 2019/69 hoiatus- ja signaalrelvade nõudeid ei saa automaatselt käsitada akustiliste relvade nõuetena, sest need aktis reguleeritud esemed ja nende õiguslik staatus erinevad.

Lõikes 3 antakse valdkonna eest vastutavale ministrile volitus kehtestada akustiliste relvade tehnilised nõuded. Võrreldes kehtiva RelvS § 87[1] lõikega 2 volitusnormi ei muudeta. Määruses saab reguleerida tehnilisi lahendusi, mille kaudu tagatakse lõikes 1 ette nähtud tulemus, ning nõudeid ümberehitatud relva osadele. Volitus ei võimalda muuta seaduses sätestatud relvaklasse ega vabastada akustilist relva tema varasemast kategooriast tulenevatest nõuetest.

Lõikes 4 säilitatakse kaks eraldiseisvat kontrollimeedet: ümberehitajal peab olema selleks sobiv tegevusluba ning konkreetse relva ümberehitamiseks peab olema relva ümbertegemise luba. Tegevusluba tõendab ettevõtja õigust vastaval tegevusalal tegutseda, üksikrelva luba võimaldab hinnata kavandatava toimingu lubatavust ja tagada relva arvestuse järjepidevuse. Põhimõte sisaldub kehtiva RelvS § 87[1] lõikes 3 koos viitega §-le 80. Eelnõus asendatakse viited uue seaduse vastavate sätetega.

Lõige toetab tulirelvadirektiivi artikli 4 lõike 4, eelkõige punkti b ülevõtmist koos RelvS tegevuslubade regulatsiooniga. Tulirelvadirektiivi artikli 1 lõike 1 punkti 9 alapunkt a hõlmab relvakaupmehe tegevusena ka tulirelvade parandamist ja ümbertegemist. Direktiiv ei nõua samas sõnaselgelt iga akustiliseks ümberehitamise jaoks just Eesti mudelile vastavat eraldi üksikrelva luba; see on riigisisene kontrollimeede. Kui ümber ehitatakse A-kategooria tulirelv, ei muutu see ümberehituse tõttu B- või C-kategooria relvaks. Käitlemise lubatavust tuleb hinnata ka artikli 9 alusel, sealhulgas lõike 2 erandlike kultuuriliste või ajalooliste eesmärkide ning lõike 4 ettevõtjatele lubatavate tegevuste järgi, kui vastav erand on riigisiseselt ette nähtud.

Lõikes 5 säilitatakse erikord enne 1. jaanuari 2019 akustiliseks ümber ehitatud relva ning teises riigis akustiliseks ümber ehitatud relva nõuetele vastavuse tuvastamiseks. Relvaomaniku või -valdaja taotlusel annab selleks loa PPA. Sätte eesmärk on võimaldada kontrollida relvi, mille ümberehitamine ei ole toimunud kehtiva Eesti loamenetluse raames. Põhimõte vastab kehtiva RelvS § 87[1] lõikele 4. Kuupäev 1. jaanuar 2019 on seotud Eesti senise akustiliste relvade regulatsiooniga ega ole tulirelvadirektiivist tulenev üldine üleminekutähtaeg. Seda ei tohi samastada tulirelvadirektiivi artikli 14 lõikes 3 nimetatud 14. septembriga 2018 ega rakendusdirektiivi 2019/69 artikli 4 lõikes 1 nimetatud 17. jaanuariga 2020. Viimased puudutavad hoiatus- ja signaalrelvade tehnilise regulatsiooni ajalist kohaldamist ja ülevõtmist.

Lõikes 6 säilitatakse nõuetele vastavuse tehnilise kontrolli tegemine relva parandamise või ümbertegemise tegevusloa omaja poolt lõikes 5 nimetatud juhtudel. Säte vastab kehtiva RelvS § 87[1] lõikele 5. PPA ülesanne on anda menetluseks vajalik luba, tegevusloa omaja ülesanne on teha erialane kontroll. Kontrolli tulemus peab võimaldama seostada hinnangu konkreetse relvaga ja tuvastada, milliste nõuete täitmist kontrolliti. Sättega ei anta ettevõtjale iseseisvat pädevust muuta relva õiguslikku kategooriat või otsustada isiku käitlemisõiguse üle. Lõiget tuleb kohaldada koos eelnõukohase RelvS 3. peatükis sätestatud tüübikinnituse ja erialase hinnangu korraga.

§ 31. Akustilise relva käitlemise eest vastutav isik

Lõikes 1 sätestatakse, et füüsilisele isikule kuuluva akustilise relva käitlemise eest vastutab selle omanik. Omaniku ülesanne on korraldada relva käitlemine RelvS-i nõuete kohaselt, sealhulgas tagada nõuetekohane hoidmine ja kontrollida relva teisele isikule üleandmise eeldusi. Kehtiva RelvS § 87[2] lõige 1 nimetab vastutajana omanikku või relva kasutada andmise korral relvaluba omavat isikut. Eelnõus säilitatakse omaniku vastutus üldreeglina ning tegeliku valdaja vastutus sätestatakse eraldi lõikes 3. Seega rõhutatakse, et relva üleandmine ei vabasta omanikku talle endale kuuluvate kohustuste täitmisest. See ei tähenda omaniku automaatset süüteovastutust iga teise isiku teo eest: konkreetse rikkumise eest vastutamine eeldab vastava vastutuse aluste täitmist. Tulirelvadirektiiv ei määra sellist vastutavate isikute jaotust; tegemist on riigisisese korraldusnormiga.

Lõikes 2 seotakse juriidilise isiku akustilise relva käitlemise eest vastutamine RelvS §-s 85 sätestatud vastutava isiku regulatsiooniga. Nii kohaldatakse akustilistele relvadele sama vastutuse korraldust nagu juriidilise isiku muudele asjakohastele relvadele ning välditakse paralleelse vastutava isiku süsteemi loomist. Kehtiva RelvS § 87[2] lõige 2 viitab §-s 38 sätestatud isikule või relva kasutada andmise korral relvaluba või relvakandmisluba omavale isikule. Eelnõus käsitletakse valdaja vastutust lõikes 3. Vastutava isiku määramine ei kõrvalda juriidilise isiku enda seadusest tulenevaid kohustusi.

Lõikes 3 lisatakse relva teise isiku valdusse andmise korral tegeliku valdaja vastutus relva nõuetekohase käitlemise eest. Sõna „ka" näitab, et valdaja kohustused lisanduvad omaniku või juriidilise isiku vastutava isiku kohustustele. Iga isik vastutab talle kohalduvate nõuete täitmise eest: üleandja peab järgima üleandmise tingimusi, valdaja aga näiteks relva hoidmise, kandmise, edasitoimetamise ja kasutamise nõudeid. Säte ei kehtesta iseenesest tsiviilõiguslikku solidaarvastutust ega kollektiivset süüteovastutust.

Võrreldes kehtiva RelvS § 87[2] alternatiivse sõnastusega tehakse vastutuse paralleelne esinemine selgemaks ning kasutatakse üldisemat valduse mõistet. Säte ei ole samas iseseisev

alus relva teisele isikule andmiseks. Valdaja vastutuse nimetamisest ei saa järeldada, et relva võib üle anda loata või ilma nõutava järelevalveta.

§ 32. Nõuded hoiatus- ja signaalrelvale

Lõikes 1 sätestatakse hoiatus- ja signaalrelva põhiline ohutus- ja liigitamiskriteerium. Relva konstruktsioon peab välistama selle kasutamise põleva paiskelaengu toimel haavli, kuuli või muu lendkeha väljalaskmiseks ning selleks ümberehitamise. Sellega võetakse üle tulirelvadirektiivi artikli 14 lõikes 1 sätestatud liikmesriigi kohustus ning täpsustatakse artikli 1 lõike 1 punktis 4 esitatud mõistet. Ümberehitamise võimalikkust tuleb hinnata koos rakendusdirektiivi 2019/69 lisa tehniliste nõuetega, sealhulgas punktis 2 nimetatud tavapäraste tööriistadega muutmise kriteeriumiga. Üksnes tootja märgistusest või kasutusjuhendis sisalduvast keelust relva ümber teha ei piisa.

Kehtiva RelvS § 11 punkt 7 sisaldab juba tulirelvaks kohandamise välistamise tunnust, kuid § 87^5 lõige 1 sätestab eraldi gaasipadruni gaasilaenguga tulistamise keelu. Eelnõu § 33 sellist keeldu ei sisalda. Tulirelvadirektiivi artikli 1 lõike 1 punkt 4 hõlmab ka ärritava või muu toimeaine ning pürotehnilise signaali andmiseks mõeldud laskemoonaga seadmeid.

Lõikes 2 säilitatakse kohustus vastata RelvS alusel kehtestatud tehnilistele nõuetele. Kehtivas RelvS-s sisaldub sama üldkohustus § 87^5 lõikes 2. EL-i õiguses tuleneb selle kohustuse sisu rakendusdirektiivi 2019/69 artiklist 1: asjaomane seade peab direktiivi kohaldamisalas vastama lisa tehnilistele nõuetele, et seda ei käsitataks tulirelvana. Nõuetele vastamine peab olema pidev, mitte üksnes esmakordse turule laskmise ajal tuvastatud asjaolu. Kui relv pärast kontrolli ümber ehitatakse või selle asjakohased omadused muutuvad, tuleb liigitamisel lähtuda selle tegelikust seisundist. Lõiget rakendatakse koos lõike 3 alusel kehtestatava määruse ja eelnõu § 34 õiguslike tagajärgedega.

Lõikes 3 täpsustatakse volitust kehtestada hoiatus- ja signaalrelvade konstruktsiooni, materjalide ja tulirelvaks ümberehitamise vältimise tehnilised nõuded. Kehtiva RelvS § 87^5 lõike 3 üldise volitusega võrreldes tuuakse volituse ese seaduses üksikasjalikumalt välja. Määrusega tuleb tagada rakendusdirektiivi 2019/69 artikli 1 ja lisa täielik ülevõtmine selle kohaldamisalas. Lisa hõlmab muu hulgas lubatud padrunite nõudeid, ümberehitatavuse välistamist, osade tulirelvades kasutamise takistamist ning konstruktsiooni ja materjalide nõudeid.

Lõikes 4 antakse hoiatus- ja signaalrelva nõuetele vastavuse kontroll EKEI ülesandeks ning seotakse see RelvS-i 3. peatükis sätestatava tüübikinnituse menetlusega. Kehtiva RelvS § 87^5 lõike 4 kohaselt kontrollib hoiatus- ja signaalrelva vastavust tehnilistele nõuetele PPA. Seega muudetakse nii seaduses sätestatud pädevusjaotust kui ka kontrolli menetluslikku vormi.

Pädevuse üleandmise eesmärk on koondada relvamudeli tehniline hindamine ja selle õigusliku liigi kindlakstegemine ühe asutuse menetlusse. Hoiatus- ja signaalrelva nõuetele vastavuse kontroll eeldab relva konstruktsiooni, tööpõhimõtte ja tehniliste omaduste hindamist. Muu hulgas tuleb kindlaks teha, kas relva ehitus välistab tahke lendkeha väljalaskmise ning kas relva on võimalik tulirelvaks ümber ehitada. Need asjaolud on määravad ka eseme õiguslikul liigitamisel: kontrolli tulemusest sõltub, kas eset saab käsitada hoiatus- ja signaalrelvana või tuleb sellele kohaldada tulirelva kohta sätestatud nõudeid. Seetõttu on nõuetele vastavuse kontroll sisuliselt tihedalt seotud tüübikinnituse käigus lahendatavate küsimustega.

EKEI täidab juba relvade ja laskemoona tüübikinnituse ülesannet. Hoiatus- ja signaalrelvade tehnilise kontrolli sidumine selle ülesandega võimaldab kasutada olemasolevat relvade tehnilise hindamise kogemust ning kujundada ühtset hindamispraktikat. Ühes menetluses saab hinnata nii mudeli vastavust hoiatus- ja signaalrelva tehnilistele nõuetele kui ka selle liiki ja tsiviilkäibesse lubatavust. Selline korraldus vähendab vajadust hinnata samu tehnilisi asjaolusid eri menetlustes ning riski, et nõuetele vastavuse kontrollimisel ja relva liigitamisel lähtutakse erinevatest tehnilistest järeldustest.

Kontrolli sidumine tüübikinnitusega võimaldab kasutada hindamise tulemust teiste sama mudeli või modifikatsiooni eksemplaride puhul, kui nende konstruktsioon ja asjakohased tehnilised omadused vastavad hinnatud mudelile või modifikatsioonile. See aitab vältida sisult samaväärsete esemete korduvat täielikku hindamist ning muudab nõuete kohaldamise tootjale, maaletoojale ja teistele käitlejatele etteaimatavamaks. Mudelipõhine hindamine ei välista konkreetse eksemplari kontrollimist, kui tekib kahtlus selle vastavuses tüübikinnituse aluseks olnud andmetele või kui relva on hiljem muudetud.

Lõikes 5 võimaldatakse kasutada teiste liikmesriikide kontrollitulemusi ning välisriigi pädeva asutuse või tunnustatud katseasutuse dokumente. Eesmärk on vältida usaldusväärselt tuvastatud tehniliste omaduste tarbetut korduskontrolli. Dokumendi arvestamine eeldab, et selles käsitletud mudel ja tehniline variant vastavad hinnatavale relvale, kontroll hõlmab kohaldatavaid nõudeid ning tulemused on piisavad ja usaldusväärsed. Üksnes üldine kasutusohutuse tõend ei pruugi tõendada tulirelvaks ümberehitamise võimatust või kõigi rakendusdirektiivi nõuete täitmist. EKEI-le jääb kohustus hinnata esitatud teabe asjakohasust ja vajaduse korral küsida lisateavet.

Lõige toetab rakendusdirektiivi 2019/69 artikli 2 lõikes 2 ette nähtud liikmesriikide koostööd. Artikli 3 kohaselt tuleb liikmesriigil anda teise liikmesriigi taotlusel kontrollitulemusi, määrata vähemalt üks riiklik kontaktpunkt ja edastada selle kontaktandmed komisjonile. Eelnõu võimalus välisriigi dokumente arvestada ei võta neid kohustusi iseseisvalt täielikult üle: kontaktpunkti ülesanded ning teabe andmise ja küsimise kord peavad tulenema muust sättest või rakendusaktist. Kolmanda riigi dokumentide arvestamine on täiendav riigisisene võimalus. Direktiiv ei kehtesta selle sätte kaudu üldist kohustust tunnustada automaatselt välisriigi relvaliigitust või iga sertifikaati.

§ 33. Nõuetele mittevastava hoiatus- ja signaalrelva ning akustilise relva liigitamine ja käitlemine

Lõikes 1 sätestatakse, et hoiatus- ja signaalrelvana valmistatud eset, mis suudab tulistada põleva paiskelaengu toimel tahket lendkeha või mida saab selleks ümber ehitada, käsitatakse tulirelvana. Seejärel määratakse selle liik, relvaklass ja tsiviilkäibesse lubatavus tulirelvale kohaldatavate normide alusel. Sätte eesmärk on välistada olukord, kus tootja antud nimetus või kavandatud kasutusviis võimaldab vältida eseme tegelikest omadustest tulenevat kontrolli. Tulirelvaks liigitamine ei tähenda alati üksnes loakohustust: sõltuvalt tunnustest võib ese kuuluda ka tsiviilkäibes keelatud relvade hulka.

Lõikega võetakse üle tulirelvadirektiivi artikli 14 lõige 2 ning rakendatakse artikli 1 lõike 1 punktis 1 sätestatud tulirelva määratlust. Kehtiva RelvS § 87^6 lõige 1 näeb ümberehitatava või tehnilistele nõuetele mittevastava hoiatus- ja signaalrelva puhul ette piiratud tsiviilkäibega relva käitlemise korra, kuid ei väljenda samas sättes sama selgelt tulirelvaks liigitamise

kohustust. Eelnõu seob tagajärje vahetult tulirelva liigi ja klassiga ning muudab kohaldatava korra määramise täpsemaks.

Lõikes 2 soovitakse eristada tehnilistele nõuetele mittevastavat hoiatus- ja signaalrelva, millel puuduvad lõikes 1 kirjeldatud tulirelva tunnused. Sellele nähakse ette piiratud tsiviilkäibega hoiatus- ja signaalrelva kord. Lahenduse eesmärk on vältida kõigi tehniliste puuduste automaatset samastamist tuvastatud tulirelva omadustega. Kehtiva RelvS § 87^6 lõikes 1 on mõlemad juhud hõlmatud ühe üldise käitlemisnormiga.

Lõikes 3 sätestatakse tulirelva käitlemisnõuete kohaldamine akustilisele relvale, mis suudab tulistada tahket lendkeha, on selleks ümber ehitatav või ei vasta tehnilistele nõuetele. Sätte esimene lause arendab edasi kehtiva RelvS § 87^6 lõikes 2 sätestatud põhimõtet. Teise lausega täpsustatakse, et liigi, klassi ja tsiviilkäibesse lubatavuse määramisel tuleb hinnata nii relva tehnilisi omadusi kui ka akustiliseks muutmisele eelnenud liigitusest tulenevaid nõudeid. See välistab varasema õigusliku staatuse tähelepanuta jätmise üksnes ümberehitamise tõttu.

Tulirelvadirektiivi I lisa II osa A-kategooria punkt 9, B-kategooria punkt 8 ja C-kategooria punkt 5 hõlmavad vastava kategooria relvi pärast akustiliseks või muul sättes nimetatud viisil ümbertegemist. Põhimõte kehtib kõigi selliselt ümber ehitatud relvade, mitte ainult nõuetele mittevastavate relvade kohta. Näiteks A-kategooria automaattulirelv jääb akustiliseks relvaks ümbertegemisel A-kategooriasse ka siis, kui selle tehniline kontroll on edukalt läbitud. Akustiliste relvade klassifikatsiooni käsitleb ka kehtiv RelvS § 12^1. Uues seaduses on relvade klassid toodud RelvS §-s 20.

Lõikes 4 nähakse ette nõue valmistada relvi tehniliste nõuete kohaselt ning keeld tuua nõuetele mittevastavaid relvi Eestisse, lasta neid turule või võõrandada neid hoiatus- ja signaalrelvana või akustilise relvana kuni puuduste kõrvaldamise ja nõuetele vastavuse tuvastamiseni. Säte täiendab kehtiva RelvS § 87^6 üldisi käitlemisreegleid konkreetsete turustamispiirangutega. Eesmärk on vältida puudusega eseme jõudmist kasutajani sellise relvaliigi nimetuse ja käitlemiskorra alusel, mille nõudeid see ei täida. Nõuetele vastavuse taastamise järel tuleb arvestada, et akustilise relva varasem relva klass säilib.

Hoiatus- ja signaalrelvade puhul toetab lõige tulirelvadirektiivi artikli 14 lõike 1 ning rakendusdirektiivi 2019/69 artiklite 1 ja 2 rakendamist. Direktiivid ei sätesta siiski täpselt sellises sõnastuses Eesti võõrandamiskeeldu ega selle kõrvaldamise menetlust. Need on riigisisesed täitmist tagavad abinõud. Keelu sõnastus „hoiatus- ja signaalrelvana või akustilise relvana" tähendab, et norm reguleerib eseme turustamist nende relvaliikidena. Kui eesmärk on keelata ka tulirelvana nõuetekohane võõrandamine, peab see sõnaselgelt tulenema seadusest. Samuti ei anna puuduse kõrvaldamise eesmärk iseenesest erandit sisseveonõuetest.

Lõikes 5 tehakse võõrandamiskeelust sihipärane erand, et relva saaks anda üle isikule, kellel on õigus seda parandada, ümber teha, laskekõlbmatuks muuta või hävitada. Erand võimaldab mittevastavuse kõrvaldada või relva õiguspäraselt käibest eemaldada. Vastuvõtjal peab olema õigus teha toimingut just asjaomase liigi ja klassi relvaga ning üleandmise tegelik eesmärk peab vastama seaduses nimetatud toimingule. Üldine tegevusluba ei asenda vajaduse korral nõutavat üksikrelva luba või eritingimusi. Säte täpsustab senise käitlemisnormiga võrreldes puuduse kõrvaldamiseks lubatud tehingut.

Teine lause kohustab järgima relva liigi ja klassi käitlemisnõudeid ka kontrollimiseks või nimetatud toiminguteks üleandmisel. Tulirelvaks liigitatud eset ei saa seega üle anda piiramata

tsiviilkäibega hoiatusrelva korras. A-kategooria relvade puhul on EL õiguses asjakohane tulirelvadirektiivi artikli 9 lõige 4, mis lubab liikmesriigil anda ettevõtjatele nende kutsetegevuses õigusi teatavateks toiminguteks rangetel turvatingimustel. Eesti erand peab jääma vastavalt lubatud tegevuste ja loasüsteemi raamidesse. Relva laskekõlbmatuks muutmise korral kohalduvad lisaks tulirelvadirektiivi artikkel 15 ja määrus (EL) 2015/2403. Käesolev lõige üksnes võimaldab relva toimingu tegemiseks üle anda ega võta laskekõlbmatuks muutmise nõudeid üle.

Lõikes 6 antakse EKEI-le pädevus teha kindlaks käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 nimetatud relva liik ja relvaklass, tsiviilkäibesse lubatavus ning vastavus tehnilistele nõuetele. Tegemist on eriteadmisi nõudva tehnilise hindamisega: relva tunnuste tuvastamiseks võib olla vaja uurida selle konstruktsiooni, tööpõhimõtet, tehnilisi omadusi või ümberehituse mõju. Sellise hindamise koondamine EKEI-sse toetab relvade ühetaolist liigitamist.

Kehtiva RelvS § 87^5 lõike 4 järgi kontrollib PPA hoiatus- ja signaalrelva vastavust tehnilistele nõuetele. Kehtiva RelvS § 23 lõige 9 näeb ette võimaluse teha tüübikinnitus järelevalvet teostava või süüteoasja menetleva asutuse taotlusel. Eelnõuga sätestatakse tehnilise hindamise pädevus seaduses vahetult ning antakse see EKEI-le. PPA ülesandeks jäävad järelevalve ja tema pädevusse kuuluvate haldusasjade lahendamine.

Lõikes nimetatud hindamiseks kasutatakse vajaduse korral Eelnõu §-s 25 sätestatud tüübikinnitust või §-s 29 sätestatud erialast hinnangut. Tüübikinnitus sobib eeskätt siis, kui tuleb kindlaks teha mudeli või modifikatsiooni liik ja tsiviilkäibesse lubatavus. Erialane hinnang vastab konkreetse menetluse käigus tekkinud tehnilisele küsimusele, näiteks milline on menetluses oleva relva tööpõhimõte või kas selle tehnilisi omadusi on ümberehitusega muudetud.

Näiteks võib järelevalve käigus olla vaja hinnata, kas hoiatus- ja signaalrelvana esitatud seade on ümber ehitatud selliselt, et sellest saab lasta tahke lendkeha, või kas laskekõlbmatuks muudetud relv vastab tehnilistele nõuetele. Samuti võib olla vaja kindlaks teha, kas relva ümberehitus on muutnud selle liiki või relvaklassi. Need näited kirjeldavad tehnilisi asjaolusid, mille tuvastamiseks võib EKEI eriteadmisi vaja minna.

Kui küsimus kerkib süüteomenetluses, ei muuda lõige 6 kriminaalmenetluse või väärteomenetluse seadustiku alusel tehtava ekspertiisi korda. Eelnõu § 29 alusel antav erialane hinnang ei asenda formaalset ekspertiisi juhul, kui asjaolu tuleb menetlusseaduse järgi tõendada ekspertiisiga.

5. peatükk
RELVA, SELLE OSA JA LASKEMOONA OMANDAMINE NING REGISTREERIMINE

Peatükk koondab relva, selle osa ja laskemoona omandamise üldtingimused, relvaliigiti kehtivad omandamisreeglid ning relvade registreerimise korra. Peatüki 4. jagu käsitleb eraldi pärimise, leiu ja autasuna saadud relva omandamist ning välisriigist omandamist. Regulatsiooni keskne põhimõte on, et **omandiõigus ja relva käitlemise õigus on eri asjad**: eseme omanikuks saamine ei anna iseenesest õigust relva enda valdusse võtta, hoida, kanda ega kasutada.

Kehtivas RelvS-s on need küsimused jaotatud mitme sätte vahel. Piiratud tsiviilkäibega relva omandamiseks on üldjuhul vaja soetamisluba ning relv registreeritakse omandaja nimele; seda reguleerivad eelkõige RelvS §-d 32 ja 33. Pärimise ja leiu erisused on sätestatud vastavalt §-des 5 ja 6. Eelnõuga korraldatakse omandamine ümber nii, et piiratud tsiviilkäibega relva omandamise õigus tuleneb isikule antud relvaloast ja selle ulatusest ning iga relva jaoks eraldi soetamisluba ei taotleta. Registreerimine jääb seejuures oluliseks kontrolli- ja jälgitavusmeetmeks. Kehtiva seaduse soetamisloa ja registreerimise põhireeglid kajastuvad muu hulgas RelvS §-des 32 ja 33.

Tulirelvadirektiiv reguleerib relvade omandamist ja valdamist eeskätt tulirelvade puhul. Direktiivi artiklid 6–8 sätestavad eri relvakategooriate omandamise ja valdamise põhinõuded, artikli 10 lõige 5 piirab teatavate suure mahutavusega padrunisalvede omandamist ning artiklid 4 ja 5 käsitlevad muu hulgas tulirelvade jälgitavust ja kaugmüügi korral ostja tuvastamist. Liikmesriik võib direktiivi artikli 3 alusel kehtestada rangemaid nõudeid. Eelnõu peatükk hõlmab lisaks tulirelvadele ka muid riigisiseselt reguleeritud relvi, nende osi ja laskemoona; nende puhul ei tulene peatüki iga nõue tulirelvadirektiivist.

§ 34. Relva, selle osa ja laskemoona omandamise üldnõuded

Lõikes 1 sätestatakse üldpõhimõte, et relva, selle osa ja laskemoona võib omandada üksnes isik, kellel on selleks RelvS-i kohane õigus. Säte seob omandamise õiguse konkreetse eseme ja isiku puhul kohaldatavate nõuetega. Näiteks ei piisa piiratud tsiviilkäibega tulirelva ostmiseks üksnes sellest, et isik on täisealine: tal peab olema õigus omandada asjaomast liiki relv ja omandamine peab jääma tema loa või muu seadusliku aluse piiridesse.

Lõikes 2 loetletakse asjaolud, mida tuleb omandamisel arvestada: eseme tsiviilkäibesse lubatavus, omandaja vanus, relva omamise otstarve, relvaloa ulatus ja muud seadusest tulenevad piirangud. Sätte eesmärk on vältida tõlgendust, mille järgi üldine omandamisõigus vabastaks isiku konkreetse relvaliigi või otstarbega seotud nõuetest. Näiteks ei anna jahipidamise otstarbeks antud relvaluba automaatselt õigust omandada relva, mida sellel otstarbel kasutada ei või.

Lõikes 3 sätestatakse eelnõu oluline muudatus: relvaluba annab õiguse omandada piiratud tsiviilkäibega relvi ja nende olulisi osi loa ulatuses, ilma et iga relva või olulise osa jaoks tuleks taotleda eraldi soetamisluba. Kehtivas RelvS-s on relva omandamiseks üldjuhul vaja soetamisluba, mis seob omandamise konkreetse relvaliigi ja loa tingimustega. Eelnõus täidab seda funktsiooni relvaluba koos registrisse kandmise ja omandamisel tehtavate kontrollidega. Näiteks saab relvaloa omaja omandada talle lubatud otstarbeks sobiva relva, kui relv vastab loa ulatusele, selle omandamine ei ületa seaduses sätestatud piiranguid ning nõutavad hoiutingimused on tagatud.

Lõikes 4 rõhutatakse, et omandiõiguse tekkimine ei tähenda automaatselt õigust eset enda valdusse võtta, hoida, kanda või kasutada. Omandiõiguse tekkimise erijuhud on reguleeritud peatüki 4. jaos. Näiteks võib pärija saada relva omanikuks pärimisseaduse alusel, kuid kui tal puudub relva valdamiseks vajalik relvaluba, ei anna omandiõigus talle õigust relva pärandaja kodust enda valdusse võtta. Sellisel juhul tuleb järgida seaduses ette nähtud hoiuleandmise ja edasise toimimise korda.

§ 35. Piiramata tsiviilkäibega relva, selle osa ja laskemoona omandamine

Lõikes 1 sätestatakse, et piiramata tsiviilkäibega relva, selle osa ja sellele ettenähtud laskemoona võib omandada vähemalt 18-aastane füüsiline isik või juriidiline isik. Täisealisuse nõue võimaldab piiramata tsiviilkäibega esemete puhul vältida relvaloa menetlust, säilitades samas vanuselise miinimumi. Näiteks võib täisealine inimene omandada piiramata tsiviilkäibega pneumorelva, kui ese vastab vastava relvaliigi nõuetele.

Lõikes 2 täpsustatakse, et nimetatud esemete omandamiseks ei ole vaja relvaluba. Säte on vajalik, sest peatüki üldreegel nõuab omandamisõiguse olemasolu. Piiramata tsiviilkäibega esemete puhul on omandamisõigus vahetult seaduses ette nähtud ning eraldi loa taotlemine ei ole nõutav.

Lõikes 3 sätestatakse, et nende esemete andmeid üldjuhul teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse ei kanta, kui seadus ei näe ette teisiti. See eristab piiramata tsiviilkäibega esemeid registreerimisele kuuluvatest relvadest. Erand võimaldab siiski kanda registrisse konkreetse eseme siis, kui eriregulatsioon seda nõuab. Säte on riigisisene ega tulene tulirelvadirektiivist, mille registreerimis- ja jälgitavusnõuded puudutavad direktiiviga hõlmatud tulirelvi ja nende olulisi osi.

§ 36. Piiratud tsiviilkäibega relva ja selle olulise osa omandamine

Lõikes 1 nimetatakse piiratud tsiviilkäibega relva ja selle olulise osa omandamise peamised õiguslikud alused: vastava relva ja otstarbega relvaluba, asjakohane tegevusluba või Kaitseliidu seaduse alusel antud soetamisluba. Nii eristatakse eraisiku relvaloa alusel toimuvat omandamist ettevõtja tegevusloaga lubatud käitlemisest ning Kaitseliidu relvastuse soetamist. Näiteks võib isik omandada jahipidamiseks sobiva piiratud tsiviilkäibega relva talle selleks antud relvaloa alusel, relvamüüja aga relvi tegevusloa alusel oma tegevuse raames.

Lõikes 2 tehakse piiratud erand lõike 1 punktides 1 ja 3 sätestatud loa nõudest seaduses nimetatud relvade puhul. Sellist relva võib omandada vähemalt 18-aastane füüsiline isik või juriidiline isik ning lõikes nimetatud teatamiskohustusega isik. Erandi eesmärk on võimaldada nende relvade omandamist ilma tavapärase relvaloa või Kaitseliidu soetamisloata. Erandit tuleb siiski tõlgendada kitsalt: **õigus omandada ei tähenda automaatselt õigust eset vallata või kasutada**, kui muu säte nõuab selleks luba või seab täiendavaid tingimusi. Näiteks võib relv olla omandatud ja registreeritud, kuid jääda PPA hoiule kuni selle valdamise õiguse tekkimiseni.

Lõikes 3 seotakse füüsilise isiku tulirelvade omandamine talle antud relvaloa ulatuse ning relva omamise otstarbe ja hoiutingimustega. Nii välditakse olukorda, kus isik omandab relva, milleks tema luba või hoiukoht ei vasta nõuetele. Näiteks võib isiku senine hoiukoht olla piisav ühe relva jaoks, kuid mitte pärast uue relva omandamist kohalduma hakkavate rangemate nõuete jaoks.

Lõikes 4 selgitatakse, et olulise osa omandamine ei anna iseenesest õigust sellest relva valmistada ega relva ümber teha, kui selleks on nõutav tegevusluba. Näiteks ei anna relvaraami või relvaraua omandamine eraisikule õigust ehitada sellest tulirelva ega teha tööd, mis seaduse järgi kuulub tegevusloaga ettevõtja tegevusalasse.

Lõikes 5 kehtestatakse turvalisuse tagamise või harrastuslaskmise otstarbel füüsilisele isikule kuuluvate tulirelvade koguarvule ülempiir. Piirang on riigisisene meede, millega ohjatakse nende otstarvete puhul relvade arvu. Selle kohaldamisel tuleb arvestada, millised relvad

kuuluvad isiku omandisse ja milliseid otstarbeid säte hõlmab; piirang ei tähenda iseenesest, et sama isik ei võiks omada relvi muul seaduses lubatud otstarbel.

Lõikes 6 sätestatakse, et relvade omandamiseks peavad olema tagatud relvade liigile ja arvule vastavad hoiutingimused. Säte loob omandamise ja ohutu hoidmise vahel selge seose. Näiteks tuleb enne uue relva omandamist hinnata, kas olemasolev hoiukoht ja turvalahendus vastavad pärast omandamist kohaldatavatele nõuetele.

Lõikes 7 nähakse ette PPA eelkontroll juhul, kui uue relva omandamine toob kaasa senisest rangemad hoidmisnõuded. See võimaldab kontrollida, et vajalik hoiulahendus on olemas enne, kui relv omandaja valdusse antakse. Näiteks võib relvade arvu või liigi muutumine tuua kaasa nõude kasutada senisest turvalisemat hoiukohta; sellisel juhul kontrollib PPA selle olemasolu enne omandamist.

Lõikes 8 sätestatakse registreerimiskohustus pärast piiratud tsiviilkäibega relva või selle olulise osa omandamist. Registreerimine tagab relva jälgitavuse ning võimaldab kontrollida omandamise õiguslikku alust, relva andmeid ja omandaja õigust. Tulirelvadirektiivi artikli 4 lõige 4 nõuab direktiiviga hõlmatud tulirelvade ja oluliste osade jälgitavust ning vastavate andmete kandmist andmekogusse. Eelnõus esitatud registreerimiskord on samal ajal laiem riigisisene lahendus, mis hõlmab ka muid seaduses nimetatud esemeid.

§ 37. Piiratud tsiviilkäibega laskemoona omandamine

Lõikes 1 määratakse kindlaks, millistel isikutel on õigus piiratud tsiviilkäibega laskemoona omandada: relvaloa omajal, vastava relvaloa või tegevusloaga juriidilisel isikul ning Kaitseliidu seaduse alusel vastava õigusega isikul. Nõude eesmärk on siduda laskemoona omandamine isiku õigusega omada relva või tegeleda laskemoona käitlemisega. Näiteks ei saa isik osta piiratud tsiviilkäibega padruneid üksnes seetõttu, et ta on täisealine; tal peab olema seaduses nimetatud õiguslik alus.

Lõikes 2 piiratakse omandatava laskemoona liiki selle relvaga, mis on isiku õiguspärases valduses, ning selle relva omamise otstarbega. See välistab sobimatu või otstarbega seostamatu laskemoona omandamise. Näiteks ei anna jahipidamise otstarbel antud õigus alust soetada laskemoona, mida isikul ei ole õigust vastava relva ja tegevuse puhul kasutada.

Lõikes 3 sätestatakse, et 15–17-aastase isiku paralleelkasutusõigus ei anna talle õigust piiratud tsiviilkäibega laskemoona omandada. Paralleelkasutus võimaldab noorel relva kasutada seaduses lubatud tingimustel, kuid ei muuda teda iseseisvaks laskemoona omandajaks. Praktikas omandab ja korraldab laskemoona kasutamise noore eest vastava õigusega täisealine või juriidiline isik.

Lõikes 4 seotakse füüsilise isiku laskemoona omandamine seaduses ette nähtud koguse ülempiiriga. Omandamise järel ei tohi isiku valduses või hoiul olev laskemoon ületada vastavat piirmäära. Näiteks tuleb müüjal või muul kontrollijal hinnata kavandatava ostu mõju kogusele, mitte ainult ostetavate padrunite arvu eraldi.

Tulirelvadirektiiv sisaldab laskemoona omandamise nõudeid ja piiranguid eeskätt direktiivi artiklis 10; selle sätted ei asenda riigisiseseid koguse- ja hoiureegleid.

§ 38. Püssirohu ja sütikute omandamine

Lõikes 1 määratakse kindlaks isikute ring, kellel on õigus püssirohtu ja sütikuid omandada. Õigus seotakse füüsilise isiku jahipidamise või laskespordi relvaloaga, antiikrelva õiguspärase valdamisega või juriidilise isiku vastava relva- või tegevusloaga. Näiteks võib antiikrelva õiguspäraselt valdav isik omandada selle kasutamiseks vajalikke komponente, kuid üksnes seaduses sätestatud koguse- ja hoidmisnõudeid järgides.

Lõikes 2 sätestatakse, et püssirohtu ja sütikuid võib omandada ja omada üksnes seaduses ette nähtud koguses. Piirang kehtib nii ostuhetkel kui ka hilisema valdamise ajal.

Lõikes 3 välistatakse 15–17-aastase paralleelkasutaja õigus püssirohtu ja sütikuid omandada. Nagu laskemoona puhul, ei tähenda relva kasutamise õigus õigust hankida iseseisvalt selle kasutamiseks vajalikke piiratud komponente.

Lõikes 4 rõhutatakse, et omandatud püssirohu ja sütikute hoidmisele kohalduvad seaduses sätestatud kogusepiirangud ja hoidmisnõuded. Omandamise õiguse olemasolu ei vabasta kohustusest komponente turvaliselt hoida.

Tulirelvadirektiivi laskemoona mõiste hõlmab ka püssirohtu ja sütikuid juhul, kui need on liikmesriigis loakohustuslikud; täpsem omandamise ja hoidmise kord jääb suures osas riigisisese õiguse määrata.

§ 39. Tulirelva lisaseadme omandamine

Lõikes 1 määratakse kindlaks isikud, kes võivad omandada tulirelva lisaseadme. Õigus sõltub sellest, kas isiku relvaluba või muu seaduses nimetatud alus annab õiguse omada tulirelva, millele lisaseade on ette nähtud. Tegevusloa omaja võib lisaseadme omandada tegevusloaga lubatud tegevuse raames. Näiteks ei anna ühe tulirelva valdamise õigus automaatselt õigust omandada lisaseadet, mis on ette nähtud teisele, isiku loaga hõlmamata relvale.

Lõikes 2 kehtestatakse tulirelva lasersihiku omandamisele eritingimus: füüsiline või juriidiline isik võib selle omandada laskespordi otstarbel, kui tema luba hõlmab vastaval spordialal kasutatavat tulirelva. Tegevusloa alusel tegutseva isiku puhul rakendub lõikes ette nähtud erand. Näiteks võib vastava tegevusloaga relvakaupmees omandada lasersihiku lubatud majandustegevuse tarbeks, samas kui eraisiku puhul peab olema täidetud laskespordi seos.

Lõikes 3 seotakse öösihiku omandamine jahipidamise või jahinduse otstarbel püssi omamise õigusega. Nii piiratakse öösihiku omandamist konkreetse relva ja otstarbega. Tegevusloa omaja võib seda teha oma lubatud tegevuse raames.

Lõikes 4 lubatakse helisummutit omandada lõikes 1 nimetatud isikul sõltumata tulirelva omamise otstarbest. Säte kõrvaldab helisummuti omandamisel otstarbepõhise piirangu, kuid ei vabasta isikut lisaseadme valdamise, hoidmise, relvale kinnitamise ega kasutamise nõuetest.

Lõikes 5 sätestatakse, et tulirelva lisaseadme valdamisele ja kasutamisele kohaldatakse RelvS-i ning helisummuti ja öösihiku puhul ka jahiseaduse nõudeid. See välistab arusaama, et seadme omandamine annab piiranguteta õiguse seda igal viisil või igas olukorras kasutada.

§ 40. Piiratud käibega padrunisalve omandamine

Paragrahvis loetletakse isikud ja õiguslikud alused, mille korral võib omandada piiratud käibega padrunisalve. Õigus seotakse üldjuhul tulirelvaga, millele salv on ette nähtud; eraldi on nimetatud kollektsionäär, Kaitseliit, tegevusloa omaja, riigikaitses osalev isik ja relvastatud laevakaitse õigusega isik.

Näiteks võib kollektsionäär omandada salve oma kollektsiooni kuuluva tulirelva jaoks, kuid selline omandamisõigus ei pruugi anda õigust salve kasutada väljaspool kollektsioneerimise otstarvet. Riigikaitses osaleva isiku puhul peab registris olema vastava relva kohta märge, mis kinnitab õigust salve omada.

§ 41. Piiratud tsiviilkäibega relva ja selle olulise osa registreerimine tegevusloa omaja või teatamiskohustusega isiku poolt

Lõikes 1 sätestatakse relvamüügi tegevusloa omaja ja teatamiskohustusega isiku kohustus registreerida relv või selle oluline osa enne selle omandajale üleandmist, välja arvatud seaduses sätestatud erandid. Nii ühendatakse omandamise kontroll, registrikanne ja relva üleandmine üheks toiminguks. Ostja saab relva kätte alles pärast seda, kui registripidaja on saanud kontrollida omandamisõigust ja relva andmeid.

Lõikes 2 loetletakse kontrollid, mida tegevusloa omaja registreerimisel teeb: isikusamasus või juriidilise isiku ning esindaja andmed, omandamisõigus, relvaloa ulatus, relva tsiviilkäibesse lubatavus ja relva andmete õigsus. Näiteks kontrollib relvamüüja, kas ostja luba katab konkreetse relvaliigi ja kas relva kaliiber, mudel ning seerianumber vastavad registrisse kantavatele andmetele.

Lõikes 3 nähakse teatamiskohustusega isikule ette antiikrelva ja laskekõlbmatu relva registreerimisel tehtavad erikontrollid. Kontrollitakse omandaja isikut ja vanust, juriidilise isiku esindusõigust ning seda, kas ese vastab antiikrelva või laskekõlbmatu relva tunnustele. Laskekõlbmatu relva puhul kontrollitakse ka nõuetekohase laskekõlbmatust kinnitava dokumendi olemasolu. Näiteks ei piisa relva müügil üksnes väitest, et relv on laskekõlbmatu; seda peab kinnitama nõuetekohane dokument ja relv peab vastama kohaldatavatele nõuetele.

Lõikes 4 määratakse registrisse kantavad põhiandmed: omandaja ja võõrandaja andmed, relva või olulise osa tuvastamisandmed ning omandamise kuupäev ja õiguslik alus. Andmestik peab võimaldama tuvastada, milline ese kellele ja millisel alusel üle anti. Tulirelvadirektiivi artikli 4 lõige 4 nõuab tulirelvade ja oluliste osade jälgitavust andmekogus ning reguleerib andmete säilitamist. Direktiivi järgi tuleb jälgitavusandmeid säilitada 30 aastat pärast relva või olulise osa hävitamist; andmetele juurdepääs on seotud kindlate eesmärkide ja tähtaegadega.

Lõikes 5 sätestatakse, et relva või selle olulise osa võib üle anda pärast registrikande tegemist, kui omandajal on õigus see enda valdusse võtta. See täpsustab, et registreerimine ei asenda valdamisõigust. Näiteks kui omandiõigus on tekkinud, kuid omandajal puudub vajalik relvaluba, võib relva registrisse kandmine olla lubatud erisätte alusel, kuid relva üleandmine omandaja valdusse ei ole lubatud.

§ 42. Piiratud tsiviilkäibega relva ja selle olulise osa registreerimine Politsei- ja Piirivalveameti poolt

Lõikes 1 sätestatakse PPA pädevus registreerida piiratud tsiviilkäibega relv või oluline osa omandaja taotluse alusel juhul, kui seda ei registreerita eelnõu § 41 järgi. See hõlmab olukordi, kus tehingut ei tee tavapärane relvamüügi tegevusloa omaja või teatamiskohustusega isik.

Lõikes 2 loetletakse taotluses esitatavad andmed: omandaja andmed, kontaktandmed, eseme tuvastamisandmed, omandiõiguse tekkimise aeg ja alus ning teadaolevad senise omaniku andmed. Nõue võimaldab PPA-l tuvastada nii eseme kui ka omandamise asjaolud.

Lõikes 3 nõutakse omandiõiguse tekkimist tõendavat dokumenti. Kui vajalikud andmed on PPA-le seaduslikult kättesaadavas andmekogus, ei pea isik neid uuesti esitama. Sätte eesmärk on vähendada korduvat andmete küsimist, säilitades samal ajal kohustuse esitada taotlus ja võimaldada omandamise õiguspärasust kontrollida.

Lõikes 4 määratakse PPA kontrolli ese: omandaja õigus, relvaloa ulatus, eseme tsiviilkäibesse lubatavus, andmete õigsus ja omandiõiguse tekkimise õiguslik alus. Näiteks saab PPA keelduda registrikandest, kui relva müügileping on esitatud, kuid isikul puudub vastavat liiki relva omandamise õigus.

Lõikes 5 võimaldatakse PPA-l nõuda relva või olulise osa esitamist, kui seda on vaja andmete, liigituse või tsiviilkäibesse lubatavuse kontrollimiseks. Näiteks võib dokumentides märgitud relvaliik või seerianumber olla ebaselge ning vajada võrdlust relval oleva märgistusega.

Lõikes 6 määratakse, et PPA kannab registrisse samad põhiandmed, mis on sätestatud eelnõu § 41 lõikes 4. See tagab, et registri andmestik on ühetaoline sõltumata sellest, kas registreerimise teeb ettevõtja või PPA.

Lõikes 7 sätestatakse registreerimisest keeldumise alused. PPA keeldub registrikandest muu hulgas siis, kui omandajal puudub omandamisõigus, ese on tsiviilkäibes keelatud või omandiõiguse tekkimise alus ei ole tõendatud. Näiteks ei saa registrikanne seadustada relva omandamist, milleks omandajal puudub seaduslik alus.

Lõikes 8 võimaldatakse seaduses nimetatud erijuhtudel relv registreerida ka siis, kui omanikul ei ole selle omamiseks vajalikku relvaluba. See on vajalik näiteks pärimise või leiu korral, kus omandiõigus võib üle minna enne, kui isik on saanud loa või leidnud relvale muu seadusliku lahenduse.

Lõikes 9 selgitatakse lõike 8 piiratud tagajärge: registrikanne ei anna õigust relva vallata, hoida, kanda ega kasutada. Kui valdamiseks on vaja relvaluba ja omanikul seda ei ole, antakse relv PPA-le hoiule. Nii hoitakse lahus omandiõigus ja ohutuse tagamiseks vajalik tegelik valdus.

§ 43. Välisriigist omandatud relva ja selle olulise osa registreerimine

Lõikes 1 määratakse, et välisriigist omandatud piiratud tsiviilkäibega relva või selle olulise osa registreerib PPA omaniku taotluse alusel. Välisriigis toimunud omandamine ei vabasta Eestis registreerimise ja valdamisõiguse nõuetest.

Lõikes 2 sätestatakse taotluse esitamise tähtaeg ja lisateave, mida omanik peab esitama. Eelnõu järgi tuleb taotlus esitada kümne tööpäeva jooksul eseme Eestisse toomisest arvates. Võrreldes kehtiva RelvS §-ga 33, mis näeb ette seitsme tööpäeva tähtaja, muudetakse tähtaega pikemaks.

Lisateave riigi, saabumise kuupäeva ja sisseveo aluseks oleva dokumendi kohta aitab eristada relva ostmist välisriigist selle Eestisse toomisest. Kehtiv registreerimiskohustus ja seitsme tööpäeva tähtaeg tulenevad RelvS §-st 33.

Lõikes 3 kohustatakse esitama välisriigist omandamise ja Eestisse toomise seaduslikkust tõendavad dokumendid, kui vajalik teave ei ole PPA-le muul seaduslikul viisil kättesaadav. Näiteks võib tõendiks olla müügidokument, väljaveo- või sisseveoluba või muu asjaomases riigis nõutud dokument.

Lõikes 4 täpsustatakse, et PPA kontrollib lisaks tavapärastele registreerimistingimustele ka relva Eestisse toomise seaduslikkust. Registreerimine ei asenda välisriigist sisseveoks või liikmesriikidevaheliseks üleandmiseks nõutavaid lube.

Lõikes 5 võimaldatakse PPA-l nõuda eseme esitamist andmete õigsuse või tsiviilkäibesse lubatavuse kontrollimiseks. Näiteks võib olla vaja kontrollida, kas välisriigi dokumentides märgitud mudel ja kaliiber vastavad tegelikule esemele.

Lõikes 6 määratakse, et registrisse kantakse eelnõu § 41 lõikes 4 nimetatud andmed. Ühtne andmestik võimaldab võrrelda Eestis omandatud ja välisriigist toodud relvade andmeid.

Tulirelvadirektiivi artiklid 11 ja 12 käsitlevad tulirelvade liikmesriikidevahelist üleandmist ja liikumist. Seetõttu tuleb eelnõu registreerimiskohustust kohaldada koos vastavate loa- ja üleandmisnõuetega; pelk Eesti registrisse kandmine ei muuda eelnevat piiriülest tehingut seaduslikuks.

§ 44. Kaitseliidu seaduse alusel omandatud relva ja selle olulise osa registreerimine teenistus- ja tsiviilrelvade registris

Lõikes 1 sätestatakse Kaitseliidu seaduse alusel omandatud ja sõjaväerelvade registrisse kantud relva registreerimine teenistus- ja tsiviilrelvade registris omaniku taotluse alusel. Säte loob aluse relva arvestuse üleviimiseks tsiviilrelvade registrisse.

Lõikes 2 suunatakse kohaldama tavapäraseid registreerimisnõudeid, arvestades paragrahvis sätestatud erisusi. Nii kasutatakse olemasolevat kontrolli- ja andmekoosseisu, kuid ei nõuta Kaitseliidult ega omanikult sama menetluse uuesti läbimist ulatuses, milles vajalik teave on juba olemas.

Lõikes 3 antakse PPA-le õigus küsida Kaitseliidult tuvastamis- ja omandamisandmeid siis, kui need pole riigi infosüsteemi kaudu kättesaadavad. Kaitseliit edastab andmed viivitamata. Tõendavaid dokumente edastatakse ainult vajalikus ulatuses. Näiteks võib PPA küsida relva seerianumbrit ja senist registrikannet selleks, et siduda Kaitseliidu arvestuses olev ese konkreetse omanikuga.

Lõikes 4 kohustatakse PPA-d teavitama Kaitseliitu relva kandmisest tsiviilrelvade registrisse ning esitama teates relva ja omaniku tuvastamiseks vajalikud andmed. Kuupäeva ja kellaaja märkimine võimaldab kahe registri kannete ülemineku täpselt ajastada.

Lõikes 5 kohustatakse Kaitseliitu lõpetama relva registreering sõjaväerelvade registris pärast PPA teate saamist. Lõppemise aeg seotakse uue registrikande ajaga, et vältida põhjendamatut ajalist vahet või relva topeltarvestust.

Lõikes 6 kohustatakse Kaitseliitu teavitama PPA-d senise registreeringu lõpetamisest. Tagasiside kinnitab, et üleminek on mõlemas registris lõpule viidud.

Lõikes 7 sätestatakse, et lõppenud registrikande andmed säilitatakse sõjaväerelvade registri säilitamisnõuete järgi ning registrisse lisatakse lõpetamise aeg ja põhjus. Nii jääb alles relva arvestuse ajalugu ning on võimalik tuvastada, miks ja millal relva senine registreering lõpetati.

See paragrahv reguleerib riigisisest registritevahelist arvestust. Tulirelvadirektiivi sätted ei nõua sellist Kaitseliidu ja tsiviilrelvade registri vahelist menetlust; direktiivi artikli 2 lõige 2 jätab relvade omandamise ja valdamise riigiasutuste poolt riigisisese õiguse reguleerida.

§ 45. Relva ja selle olulise osa registreerimine registri tehnilise häire korral

Lõikes 1 luuakse ajutine menetluskord juhuks, kui teenistus- ja tsiviilrelvade registri tehnilise häire tõttu ei ole tavapärast registrikannet võimalik teha. Registreerija dokumenteerib vajalikud andmed ja tehtud kontrollid kirjaliku registreerimistoimingu aktiga. Kui relv antakse üle, kajastatakse aktis ka üleandmine. Näiteks saab tõendatud registrikatkestuse ajal relva üleandmist dokumenteerida, kui kõik omandamise ja valdamise eeldused on enne kontrollitud.

Lõikes 2 sätestatakse, et tehniline häire ei vabasta registreerijat tavapäraste kontrollide tegemisest. Kui tingimuste täitmist ei ole võimalik usaldusväärselt kontrollida, ei või erikorda kasutada. See välistab võimaluse käsitada registri tõrget põhjusena, miks jätta ostja või relva andmed kontrollimata.

Lõikes 3 loetletakse akti kohustuslikud andmed: registreerimisel vajalikud isiku- ja relvaandmed, akti koostamise aeg, registreerija ja toimingu tegija andmed, tehtud kontrollid ja nende allikad, tehnilise häire märge ning vajaduse korral üleandmise aeg. Kontrolli allika dokumenteerimine võimaldab tagantjärele hinnata, millele registreerija otsus tugines.

Lõikes 4 määratakse akti allkirjastajad. Akti allkirjastab toimingu teinud isik; kui dokumenteeritakse ka üleandmine, allkirjastavad selle ka võõrandaja ja omandaja või nende esindajad. Näiteks kinnitavad pooled akti allkirjastamisega, et konkreetsel kuupäeval ja kellaajal anti neile märgitud relv üle.

Lõikes 5 tehakse erand üldreeglist, mille järgi antakse relv üle pärast registrikande tegemist. Üleandmine enne kannet on lubatud ainult siis, kui vajalikud kontrollid on tehtud, omandajal on õigus ese omandada ja enda valdusse võtta ning üleandmine dokumenteeritakse nõuetekohase aktiga. Seega ei luba tehniline häire üle anda relva isikule, kellel puudub valdamisõigus.

Lõikes 6 kohustatakse registreerijat akti asjaosalistele kättesaadavaks tegema ja seda säilitama ühe aasta jooksul registrikande tegemisest. Säilitamise eesmärk on tagada võimalus võrrelda hilisemat registrikannet algse toimingu ja üleandmise asjaoludega.

Lõikes 7 kohustatakse tegevusloa omajat ja teatamiskohustusega isikut edastama akt PPA-le viivitamata pärast selle koostamist, kasutades tehnilise häire ajal toimivat turvalist kanalit. See võimaldab PPA-l pidada arvestust ka ajal, mil registri tavapärane kasutamine pole võimalik.

Lõikes 8 sätestatakse hilisema registrikande andmed. Registrisse kantakse asjaomase registreerimisjuhtumi nõutavad andmed, tegelikud omandamise ja üleandmise ajad ning erikorra kasutamise märge. Registrikande tegemise aeg kajastatakse eraldi, et seda ei aetataks segi tegeliku tehingu ajaga.

Lõikes 9 sätestatakse Kaitseliidu relvade registri erikord: akti koostamine üksi ei lõpeta sõjaväerelvade registri kannet. Kaitseliitu teavitatakse pärast teenistus- ja tsiviilrelvade registrikande tegemist ning senine registreering lõpetatakse § 44 järgi. Nii välditakse olukorda, kus relv kaob ühe registri arvestusest enne, kui teise registri kanne on tehtud.

Lõikes 10 rõhutatakse, et tehnilise häire erikord ei vabasta võõrandajat, omandajat, omanikku ega registreerijat muudest seadusest tulenevatest kohustustest. Näiteks jäävad kehtima piirangud relva omandamisele, valdamisele, hoiule ja üleandmisele.

§ 46. Relva, selle olulise osa ja laskemoona omandamine pärimise teel

Lõikes 1 sätestatakse, et pärija omandab pärandvara hulka kuuluva piiratud tsiviilkäibega relva, olulise osa ja laskemoona pärimisseaduse kohaselt, sõltumata relvaloa olemasolust. Säte eristab pärimise teel tekkivat omandiõigust relva valdamise õigusest. Näiteks võib pärija saada relva omanikuks enne relvaloa taotlemist, kuid ta ei või relva enda valdusse võtta, kui tal selleks õigust ei ole.

Lõikes 2 kohustatakse pärijat, kellel puudub õigus pärandvara eset omada, tegema kuue kuu jooksul ühe seaduses nimetatud toimingu: taotlema relvaluba või selle muutmist, võõrandama eseme õigustatud isikule, laskma relva või olulise osa laskekõlbmatuks muuta või anda see hävitamiseks. Nii antakse pärijale võimalus valida pärandvara ja oma õiguste jaoks sobiv lahendus. Näiteks võib pärija, kes ei soovi relvaluba taotleda, võõrandada relva isikule, kellel on selle omandamise õigus.

Lõikes 3 sätestatakse, et kui pärijal on vajalik relvaluba või see antakse talle taotluse alusel, annab PPA relva, olulise osa ja laskemoona pärijale üle pärast registreerimist tema nimele. Omandiõigusest üksi ei piisa eseme üleandmiseks; enne tuleb tagada vajalik luba ja registrikanne.

Lõikes 4 nähakse ette uus tähtaeg juhuks, kui pärijale relvaluba ei anta. Pärija peab kuue kuu jooksul keeldumisotsuse teatavakstegemisest tegema lõike 2 punktides 2–4 nimetatud toimingu. See võimaldab tähtaja kulgemist siduda tegeliku teadmisega loa andmisest keeldumise kohta ning annab pärijale aja eseme seaduslikuks võõrandamiseks, laskekõlbmatuks muutmiseks või hävitamiseks.

Lõikes 5 reguleeritakse tsiviilkäibes keelatud, kuid kollektsioneerimiseks lubatud pärandvara eseme võõrandamist. Selle võib üle anda riigile või isikule, kellel on õigus sellist eset kollektsioneerida. Säte väldib olukorda, kus pärija saaks pärimise tõttu keelatud relva tavakäibes edasi omada või võõrandada.

Lõikes 6 nähakse ette tagajärg juhuks, kui pärija tähtajaks nõutud toimingut ei tee: kohaldatakse kohustusliku võõrandamise korda. See tagab, et pärandvara relv ei jää määramata ajaks isiku kätte, kellel puudub õigus seda vallata või omada.

Kehtiva RelvS § 5 reguleerib samuti pärandvara hulka kuuluva relva politseile üleandmist, relvaloa taotlemist ja relva võõrandamist. Eelnõu lahendus täpsustab pärija võimalikke samme ning eristab selgemalt omandiõiguse tekkimist ja relva füüsilist üleandmist.

§ 47. Leitud relva, selle olulise osa, laskemoona ja lahingumoona omandamine

Lõikes 1 suunatakse leitud relva ja olulise osa omandamisel kohaldama asjaõigusseaduse leiureegleid, arvestades RelvS-i erisusi. Nii säilitatakse üldine leiuõigus, kuid relva ohtlikkusest ja käitlemise loakohustusest tulenevad täiendavad kontrollid.

Lõikes 2 välistatakse laskemoona ja lahingumoona omandi üleminek pelgalt leidmise tõttu. Need hävitab PPA. Lahendus arvestab, et laskemoona ohutuse ja päritolu hindamine võib olla keeruline ning selle andmine leidja valdusse ei ole põhjendatud. Näiteks ei või leitud padruneid endale jätta ka juhul, kui need leitakse koos muu pärandvara või esemetega.

Lõikes 3 kohustatakse PPA-d enne omandiõiguse üleminekut välja selgitama senine omanik või õigustatud valdaja ning tagastamist või üleandmist takistavad asjaolud. Näiteks tuleb kontrollida, kas ese on varastatud või seotud poolelioleva menetlusega.

Lõikes 4 kirjeldatakse senise omaniku või valdaja tuvastamiseks kasutatavaid andmeid: registriandmeid, politsei andmekogu teavet ja isiku esitatud tõendeid. Isikuandmeid kasutatakse eesmärgipäraselt eseme õigustatud omaniku leidmiseks.

Lõikes 5 piiratakse menetlusandmete kasutamist ainult eseme tagastamist või üleandmist mõjutava asjaolu tuvastamiseks ja juhul, kui PPA-l on õigus neid andmeid sel eesmärgil kasutada. Näiteks võib olla asjakohane teave, et relv on tõendina arestitud, kuid mitte kogu menetlustoimiku sisu.

Lõikes 6 sätestatakse, et kui omanikku või õigustatud valdajat ei ole kuue kuu jooksul avalikust teatamisest arvates tuvastatud, võib leidja omandada eseme asjaõigusseaduse alusel, kui relva, olulise osa või piiratud käibega padrunisalve kasutamist õigusvastases tegevuses ei ole tuvastatud. Näiteks ei saa leiuõiguse alusel omandada eset, mille seos kuriteoga takistab selle üleandmist leidjale.

Lõikes 7 rõhutatakse, et leiu teel omandiõiguse tekkimine ei anna leidjale õigust eset käidelda. Ese jääb PPA hoiule kuni selle üleandmiseni õigustatud isikule või muu seadusliku lahenduseni.

Lõikes 8 kohustatakse leidjat, kellel puudub relvaluba, tegema kolme kuu jooksul ühe lõikes nimetatud toimingu: taotlema relvaluba, võõrandama eseme õigustatud isikule, laskma selle nõuetekohaselt laskekõlbmatuks muuta või andma hävitamiseks. See võimaldab leidjal valida enda olukorrale vastava lahenduse.

Lõikes 9 sätestatakse relva leidjale üleandmise tingimused: tal peab olema vajalik relvaluba või see peab olema talle antud ning relv peab olema registreeritud tema nimele. Nii ei anta leitud relva leidjale üle pelgalt leiuõiguse tekkimise tõttu.

Lõikes 10 nähakse ette toimimisnõue, kui PPA keeldub leidjale relvaluba andmast. Leidja peab kuue kuu jooksul keeldumisotsuse teatavakstegemisest tegema võõrandamise, laskekõlbmatuks muutmise või hävitamise toimingu.

Lõikes 11 reguleeritakse leitud tsiviilkäibes keelatud, kuid kollektsioneerimiseks lubatud relva ja olulise osa võõrandamist: neid võib anda riigile või isikule, kellel on õigus selliseid esemeid kollektsioneerida.

Lõikes 12 nähakse ette kohustuslik võõrandamine, kui leidja ei ole tähtajaks nõutud toimingut teinud. Nii välditakse leitud relva jäämist määramata ajaks isiku valdusse, kellel puudub selle käitlemise õigus.

Kehtiv RelvS § 6 käsitleb samuti leitud relva ja laskemoona, nende hoiuleandmist ning leidjale tekkida võivat omandamisõigust. Eelnõu täpsustab menetlusetappe ning eristab leitud relva, olulise osa, laskemoona ja lahingumoona õiguslikku käsitlust.

§ 48. Nimelise tulirelva omandamine

Lõikes 1 sätestatakse nimelise tulirelva omandamise erialus: omandiõigus tekib autasustamise otsuse alusel. Erinevalt tavapärasest relva omandamisest ei ole omandiõiguse tekkimise aluseks müügileping või muu võõrandamistehing, vaid pädeva asutuse või isiku otsus anda konkreetne tulirelv konkreetsele isikule autasuks. Näiteks kui isikule antakse pikaajalise teenistuse või erilise panuse tunnustamiseks nimeline püstol, tekib tal selle omandiõigus autasustamise otsuse alusel.

Omandiõiguse tekkimine ei tähenda siiski, et autasustatu võiks relva kohe enda valdusse võtta või kasutada. Relva tegelik üleandmine toimub lõikes 3 sätestatud tingimustel. Samuti peab autasustamise otsusest või sellega seotud dokumendist olema võimalik üheselt tuvastada autasustatud isik ja talle antav tulirelv. Kui otsuses on märgitud üksnes relva liik, kuid mitte konkreetset relva, võib tekkida ebaselgus selle kohta, millise eseme omandiõigus üle läheb.

Kehtivas RelvS-s on nimelise tulirelvaga autasustatule ette nähtud erisus relvaloa andmisel: talle antakse nimelise relva relvaluba tähtajatult. Kehtiva RelvS § 33 lõike 3 järgi ei nõuta nimelise tulirelva registreerimisel soetamisluba. Eelnõu kirjeldab eraldi ka omandiõiguse tekkimise alust ning seob selle otseselt autasustamise otsusega.

Lõikes 2 määratakse, millise dokumendi alusel nimeline tulirelv registreeritakse: selleks on autasustamise otsus või tunnistus. Dokument peab võimaldama PPA-l kontrollida, et relv on antud just sellele isikule autasuks, ning siduda otsuse konkreetse registrisse kantava relvaga. Näiteks võib otsuses või tunnistusel olla märgitud relva liik, mark, mudel ja seerianumber. Kui seerianumber ei ole autasustamise otsuse tegemise ajal teada, peab dokumentatsioon võimaldama relva ja otsuse hiljem usaldusväärselt kokku viia.

Dokumendi nõue aitab eristada nimelist autasu tavalisest kingitusest või relva tasuta üleandmisest. Näiteks ei muutu relva üleandmine nimeliseks autasuks ainuüksi seetõttu, et üleandja nimetab seda autasuks; omandiõiguse erialus eeldab seaduses sätestatud korras tehtud ja tõendatavat autasustamisotsust.

Lõikes 3 sätestatakse, et nimelise tulirelva võib omanikule füüsiliselt üle anda alles pärast seda, kui relv on registreeritud tema nimele ja talle on antud relvaluba. See eristab omandiõiguse tekkimist relva valduse saamisest. Autasustamise otsus võib teha isiku relva omanikuks, kuid relva tegelik üleandmine on lubatud alles pärast relva registreerimist ja relvaloa saamist.

Näiteks kui autasustamise otsus on tehtud, kuid PPA ei ole veel relvaloa taotlust lahendanud, jääb relv kuni loa andmiseni üleandja või muu seadusliku valdaja valdusse. Kui relvaluba ei anta, ei või autasustatu relva enda valdusse võtta; sel juhul tuleb lahendada relva edasine käitlemine seaduses ette nähtud korras. Autasustamine ei vabasta isikut relvaloa saamise üldtingimustest ega anna talle automaatselt õigust relva kanda või kasutada.

Kehtiva RelvS-i järgi tuleb nimelise tulirelvaga autasustatule samuti anda relvaluba, ehkki kehtiv seadus näeb ette selle tähtajatu kehtivuse. Eelnõu väljendab eraldi, et relva üleandmine toimub alles pärast registreerimist ja relvaloa andmist. See muudab üleandmise eeldused selgemaks ega käsita autasustamist relvaloa asendajana.

Lõikes 4 suunatakse nimelise tulirelva ja selle omaniku andmed kandma teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse üldises korras. Registrikanne tagab relva jälgitavuse ning võimaldab siduda relva konkreetse omaniku ja autasustamise alusega. Näiteks peab registrist olema võimalik tuvastada, kellele relv kuulub ning milliste andmete alusel see tema nimele registreeriti.

Säte ei loo nimelisele tulirelvale eraldi registrit ega vabasta seda tavapärasest arvestusest. Nimelise relva eripära seisneb omandiõiguse tekkimise aluses, mitte selles, et relv jääks üldisest registreerimis- ja kontrollisüsteemist välja. Tehniline viide registreerimise korrale tuleb lõplikus eelnõutekstis kontrollida ja viia kooskõlla vastava paragrahvi õige numbriga.

§ 49. Relva, selle osa ja laskemoona omandamine välisriigist

Lõikes 1 loetletakse isikud, kes võivad välisriigist omandada piiratud tsiviilkäibega relva, selle olulise osa või laskemoona. Õigus seotakse relvaloa, tegevusloa või Kaitseliidu soetamisloa olemasoluga. Näiteks ei anna Eesti relvaluba iseenesest õigust relva välisriigis osta, kui sealne õigus nõuab eraldi luba või kui liikmesriikidevahelise üleandmise jaoks on vaja täiendavat dokumenti.

Lõikes 2 juhitakse tähelepanu, et välisriigist omandatud eseme Eestisse sisseveol või edasitoimetamisel tuleb järgida RelvS-i 15. peatüki, strateegilise kauba seaduse ja EL-i õigusaktide nõudeid. Omandamine, riigipiiri ületamine ja Eestis registreerimine on eri toimingud ning igaühele võivad kohaluda oma nõuded. Näiteks ei seadusta Eestis kehtiv relvaluba relva sissevedu, kui selleks nõutav EL-i või riigisisene üleandmisluba puudub.

Lõikes 3 määratakse, et välisriigist omandatud piiratud tsiviilkäibega relv ja oluline osa tuleb registreerida vastavas üldises korras. See seob rahvusvahelise tehingu Eesti registri- ja kontrollisüsteemiga. Tulirelvadirektiivi artiklid 11 ja 12 reguleerivad liikmesriikidevahelist üleandmist ja liikumist; eelnõu registreerimisnõue lisandub nendele nõuetele ega asenda neid.

6. peatükk
RELVALUBA JA TEISELE ISIKULE KUULUVA RELVA KASUTAMINE

Peatükis sätestatakse relvaloa andmise, kehtivuse ja sellega antavate õiguste alused ning teisele isikule kuuluva relva kasutamise tingimused. Regulatsioon eristab õigust omandada ja omada relva õigusest kasutada teisele füüsilisele või juriidilisele isikule kuuluvat relva. Nende õiguste kajastamine ühtses loasüsteemis võimaldab kontrollida isiku õigusi tervikuna, säilitades iga õiguse tekkimise ja teostamise eritingimused.

Relvaloa keskne ülesanne on määrata, milliseid relvi ja millisel otstarbel võib isik omandada, omada ning käidelda. Relvaloaga antud õiguste määramine ja konkreetse relva registreerimine täidavad erinevaid ülesandeid. Relvaluba määrab isikule lubatud tegevuse piirid, relva registreerimine seob konkreetse eseme selle omaniku ja omandamise alusega.

1. jagu. Relvaluba

Jaos sätestatakse relvaloa üldine sisu, õiguste ulatuse määramise põhimõtted, relva omamise otstarbed, loa kehtivusaeg ning taotlemise ja taotluse lahendamise üldnõuded. Neid sätteid kohaldatakse koos füüsiliste ja juriidiliste isikute ning konkreetsete relvaliikide ja kasutusõiguste kohta sätestatud erinõuetega.

§ 50. Relvaluba

Relvaluba määrab, milliseid piiratud tsiviilkäibega relvi ja millise otstarbega võib füüsiline või juriidiline isik omandada ja omada ning millised relvaga seotud õigused talle antakse. Relvaluba ja relva registreerimine täidavad eri ülesandeid: relvaluba määrab isikule antud õiguste ulatuse, registrikanne seob konkreetse relva selle omaniku ja omandamise alusega.

Eelnõu järgi tuleneb loaga hõlmatud piiratud tsiviilkäibega relva omandamise õigus relvaloast. Iga relva omandamiseks ei tule seega enam eraldi soetamisluba taotleda. Konkreetse omandamise õiguspärasust kontrollitakse omandamist ja registreerimist reguleerivate sätete alusel. Tulirelvadirektiivi artikli 10 lõige 3 lubab ühendada B-kategooria tulirelva omandamis- ja valdamisloa üheks haldusotsuseks.

Lõikes 1 määratakse relvaloa põhiline õiguslik tähendus: see annab füüsilisele või juriidilisele isikule õiguse omandada ja omada piiratud tsiviilkäibega relva seaduses sätestatud tingimustel ja loaga määratud ulatuses. Relvaluba ei anna üldist õigust omandada mis tahes piiratud tsiviilkäibega relva. Arvestada tuleb loa ulatuse, relva liigi ja vajaduse korral klassi, omamise otstarbe ning loale kantud piirangutega. Seda üldreeglit tuleb lugeda koos lõikega 5, mis võimaldab füüsilise isiku relvaloale kanda ka teisele isikule kuuluva relva kasutusõiguse. Selline õigus ei muuda kasutajat relva omanikuks ega anna talle lõikes 1 kirjeldatud omandamisõigust.

Loa ulatuse määramisel lähtutakse eelnõu §-st 51 ning omandamisel kohaldatakse 5. peatükis sätestatud tingimusi ja registreerimiskorda. Näiteks saab isik, kelle loal on jahipidamise otstarbel vintraudse püssi omandamise õigus, omandada sellele õigusele vastava püssi ilma eraldi soetamisluba taotlemata. Omandamisel kontrollitakse endiselt loa ulatust, relva tsiviilkäibesse lubatavust ning muid tehingu eeldusi.

Kehtivas RelvS-s täidavad neid ülesandeid üldjuhul §-s 32 sätestatud soetamisluba ja §-s 34 sätestatud relvaluba. Kahe loa koondamine vähendab korduvaid taotlusi olukorras, kus PPA on isiku sobivust ja tema õiguse ulatust juba hinnanud. Konkreetse relva seos omanikuga tekib registris omandamise registreerimisel. Tulirelvadirektiivi artikli 10 lõige 3 lubab anda B-kategooria tulirelva omandamise ja valdamise loa ühe haldusotsusega. Artikli 10 lõige 4 seob mitmeaastase loa muu hulgas tehingutest teatamise ja loa tingimuste jätkuva täitmise kontrolliga.

Lõikes 2 loetletakse toimingud, mida relvaloa alusel võib teha. Iga toimingu lubatavust hinnatakse selle kohta kehtiva sätte ja relvaloale kantud piirangute järgi. Näiteks võib kollektsioneerimiseks antud relvaluba anda õiguse relva nõuetekohaselt hoida, samal ajal kui selle kandmisele ja kasutamisele kohaldatakse kollektsioonirelva kohta sätestatud piiranguid. Võõrandamisel tuleb lisaks senise omaniku õigusele kontrollida omandaja õigust relva omandada ja enda valdusse võtta. Võrreldes kehtiva RelvS § 34 lõigetes 2 ja 6 füüsilise ja juriidilise isiku kohta eraldi kirjeldatud õigustega annab eelnõu ühise lähtekoha. Konkreetse isiku õigused selguvad loa, relva otstarbe ja vastava toimingu normi koosmõjus.

Lõikes 3 seotakse juriidilise isiku relva füüsilise isiku valdusse ja kasutusse andmine §-des 111 ja 112 sätestatud alustega. Juriidiline isik jääb relva omanikuks ning füüsilise isiku õigus tuleneb talle kohaldatavast kasutamise alusest. Näiteks peab laskespordiklubi oma relva liikmele andmisel kontrollima, kas liikmel on asjaomases olukorras nõutav kasutusõigus või kohaldub seaduses sätestatud muu kasutamise alus. Võrreldes kehtiva RelvS § 34 lõikes 6 ja §-s 53 kasutatud relvakandmisloa mudeliga eristab eelnõu selgemalt juriidilise isiku õigust relva omada ning füüsilise isiku õigust relva vallata ja kasutada.

Selline eristus hoiab lahus juriidilise isiku õiguse relva omada ja füüsilise isiku õiguse seda tegelikult käidelda. Kasutajale relva andmisel tuleb kontrollida nii §-des 111 ja 112 ette nähtud eeldusi kui ka konkreetse toimingu kohta kehtivaid nõudeid.

Lõikes 4 seotakse relvaluba relvale ettenähtud laskemoona ja relvaosade omandamise ning käitlemisega. Selle õiguse täpne ulatus tuleneb vastava eseme ja toimingu erisättest. Näiteks hinnatakse laskemoona omandamisel, kas see on ette nähtud isiku õiguspärases valduses olevale relvale ja kas relva omamise otstarve võimaldab laskemoona omandada. Pärandrelva säilitamiseks antud loa puhul kohaldub § 51 lõike 10 piirang. Seos relva ja sellele ettenähtud laskemoona vahel vastab tulirelvadirektiivi artikli 13 lõike 1 esimese lõigu põhimõttele. Olulise osa puhul tuleb arvestada ka direktiivi artikli 1 lõike 1 punktiga 2, mille järgi kuulub eraldiseisev oluline osa asjaomase tulirelva kategooriasse.

Lõikes 5 võimaldatakse füüsilise isiku relvaloale kanda teisele füüsilisele isikule kuuluva relva ja selle osa paralleelkasutusõigus või juriidilisele isikule kuuluva relva ja selle osa kasutusõigus. Võrreldes kehtiva paralleelrelvaloa ja relvakandmisloa süsteemiga koondatakse õigused isiku relvaloale. Nii saab isiku õigusi kontrollida ühe loa andmete põhjal ja iga kasutusõigust eraldi muuta või lõpetada. Näiteks võib isiku loal olla tema enda jahirelva omamise õigus ja laskespordiklubile kuuluva relva kasutusõigus. Klubi relva kasutamise õigus ei anna talle õigust seda relva omandada ega edasi müüa. Kasutusõiguse lubatud toimingud ja eeldused tulenevad vastavatest erisätetest. Tulirelvadirektiivi artikli 12 lõige 2 jätab ajutise üleandmise menetluse liikmesriigi määrata. Selle kõrval tuleb järgida asjaomase relvakategooria valdamisnõudeid.

Lõikes 6 sätestatakse, et Politsei- ja Piirivalveamet annab relvaloa pädeva ametniku suulise otsuse alusel ning vormistab loa digitaalselt teenistus- ja tsiviilrelvade registris. Relvaloa andmise otsus on HMS § 51 lõike 1 tähenduses haldusakt, millega PPA annab taotlejale seaduses ette nähtud õigused ja määrab nende ulatuse. Suulise otsuse võimalus on HMS § 55 lõikes 2 sätestatud kirjaliku vormi üldreegli erand. HMS lubab eriseaduses ette näha haldusakti andmise muus vormis. Eelnõu jätkab kehtiva RelvS § 34 lõikes 1 kasutatud lahendust ja sätestab sõnaselgelt, et loa sisu vormistatakse registris.

Suuline vorm puudutab otsuse tegemist. Enne otsustamist peab ametnik kontrollima § 53 lõikes 5 nimetatud asjaolusid ja hindama, millises ulatuses on taotluse rahuldamine lubatud. Otsus peab HMS § 55 lõike 1 kohaselt olema selge ja üheselt mõistetav. Registris vormistatud luba kajastab ametniku otsusega antud õigusi ja nende piiranguid. Lõike 7 kohaselt jäädvustatakse registris ka otsuse teinud ametnik ja otsuse tegemise aeg. Nii saab loa omaja hiljem kontrollida, milline õigus talle anti, ning PPA saab vaidluse korral tuvastada, kes otsuse tegi ja millal.

Otsuse vorm ja selle teatavakstegemise viis on eri küsimused. Suulise otsuse tõttu ei pea taotleja ilmuma PPA teenindusse ega saama ametnikult telefonikõnet. Lõike 7 järgi teavitab PPA loa omajat loa andmisest ja teeb loa andmed talle registris kättesaadavaks. Teatavakstegemise viis peab võimaldama isikul otsuse sisuga tutvuda, sealhulgas aru saada talle antud õigustest ja nende piirangutest. HMS § 61 lõike 1 järgi hakkab haldusakt adressaadi suhtes üldjuhul kehtima teatavakstegemisest või kättetoimetamisest, kui aktis ei ole ette nähtud hilisemat kehtima hakkamist. Ametniku otsuse tegemise või registrikande aeg üksi ei määra seega loa kehtima hakkamise aega. Kui kohaldub HMS § 62 lõikes 2 ette nähtud kättetoimetamise nõue, tuleb järgida selleks sätestatud korda.

Näiteks kui taotleja soovib relvaluba vintraudse püssi omamiseks jahipidamise otstarbel ja vastab kõigile nõuetele, teeb ametnik loa andmise otsuse. PPA vormistab registris loa, millelt nähtub relvaliik ja otstarve, ning teavitab taotlejat loa andmisest. Taotleja saab registrist vaadata, millises ulatuses tema taotlus rahuldati. **Kui PPA rahuldab taotluse ainult osaliselt**, näiteks annab õiguse ühel kahest taotletud otstarbest, tuleb teise õiguse andmisest keeldumine § 53 lõike 6 kohaselt põhjendada, vormistada kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis ja taotlejale teatavaks teha. Loale kantud õiguste loetelu üksi ei selgita, miks ülejäänud taotlus rahuldamata jäeti.

HMS § 55 lõike 2 järgi tuleb suuliselt antud haldusakt põhjendatud huviga isiku taotlusel viivituseta tagantjärele kirjalikult vormistada. Näiteks võib loa omajal olla põhjendatud huvi kirjaliku haldusakti saamiseks, kui tekib vaidlus talle antud õiguse ulatuse üle. Sel juhul vormistab PPA juba tehtud otsuse kirjalikult ning järgib HMS § 55 lõikes 4 sätestatud vorminõudeid ja §-s 56 sätestatud põhjendamisnõudeid. Kui taotlus rahuldati ja kolmanda isiku õigusi ega vabadusi ei piirata, lubab HMS § 56 lõige 4 jätta kirjalikus põhjenduses esitamata otsuse faktilise aluse.

Lõikes 7 eristatakse loa sisu, otsuse jälgitavuseks säilitatavad andmed ja loa omaja teavitamine. Loale kantakse õigused ja nende piirangud. Registris jäädvustatakse otsustaja ja otsuse tegemise aeg, et vajaduse korral oleks võimalik kontrollida otsuse päritolu ja lahendada vaidlus selle sisu üle. Loa omajat teavitatakse loa andmisest ning talle tehakse loa andmed registris kättesaadavaks. Näiteks saab ta enne tehingut kontrollida, kas loale kanti taotletud relvaliik ja otstarve. Säte täiendab digitaalse loa korraldust menetluslike tagatistega, mille abil saab isik otsuse sisust teada ja PPA saab hiljem selle tegemise asjaolusid kontrollida.

§ 51. Relvaloaga antud õiguste ulatus ja relva omamise otstarve

Lõikes 1 määratakse loa ulatus relva omamise otstarbe, relvaliigi, vajaduse korral relvaklassi ning seaduses sätestatud piirangute järgi. See on oluline, sest üks relvaluba võib olla aluseks mitmele omandamisele. Loalt peab seetõttu nähtuma, milliste esemete suhtes ja millisel eesmärgil isik õigust kasutada võib. Näiteks võib loal olla sileraudse püssi omamise õigus turvalisuse tagamiseks ja vintraudse püssi omamise õigus jahipidamiseks. Kehtiva RelvS §-des 28 ja 29 kajastuv seos otstarbe ja lubatud relva vahel viiakse eelnõus üle loa sisu määravaks

üldreegliks. Tulirelvadirektiivi artikli 6 lõige 1 nõuab tulirelva omandamiseks ja valdamiseks mõjuvat põhjust.

Lõikes 2 sätestatakse loa andmise piir. PPA hindab, kas taotletud otstarbel on seda liiki ja vajaduse korral seda klassi relva omada lubatud. Näiteks hinnatakse esmalt, kas taotletud relvaliik on harrastuslaskmiseks isiku vanuses lubatud, ning seejärel muid loa andmise eeldusi. Relvaklassi arvestamine võimaldab kohaldada direktiivi artiklites 9–11 sätestatud erinevaid A-, B- ja C-kategooria nõudeid ka siis, kui eelnõu loetleb otstarbe juures relvaliigi üldisemalt.

Lõikes 3 esitatakse füüsilise isiku relva omamise otstarvete loetelu. Kehtiva RelvS § 28 regulatsiooni edasiarendusena eristatakse laskespordialaga tegelemisest **harrastuslaskmine**. Nii saab lasketiirus iseseisvalt harrastusena laskmist käsitada omaette otstarbena ja kehtestada sellele eraldi relvaliigi, vanuse ja relvade arvu piirangud. Laskespordialaga tegelemine jääb otstarbeks juhul, kui relva vajadus tuleneb konkreetse spordiala harrastamisest. Piiratud käibega padrunisalvega tulirelva vajav laskesport säilib eraldi otstarbena, et kõrgema riskiga relvadele saaks kohaldada täiendavaid nõudeid. Direktiivi artikli 9 lõige 6 seab selles nimetatud A-kategooria relvade puhul tingimused muu hulgas võistlusteks harjutamise või võistlemise, klubilise tegevuse ja relva spordialale vastavuse tõendamisele. Padrunisalve omandamise piirang tuleneb direktiivi artikli 13 lõike 1 teisest lõigust.

Loetellu lisatakse eraldi ka kollektsioneerimine, kutsealal tegutsemine, päritud relva säilitamine ja autasuks saadud nimelise tulirelva omamine. Kollektsioneerimine, pärimine ja nimelise tulirelvaga autasustamine on kehtivas õiguses juba reguleeritud. Eelnõu muudatus seisneb nende kajastamises relvaloal omaette otstarvetena, mille järgi saab määrata loa ulatuse. Kutsealal tegutsemise alus võimaldab siduda loa konkreetse kutsealase vajaduse ja seadusest tuleneva kasutusõigusega. A-kategooria relvade puhul tuleb kollektsioneerimise ja muude erandite korral järgida direktiivi artikli 9 vastavaid tingimusi.

Lõikes 4 määratakse, milliseid relvi võib vähemalt 18-aastane isik vastaval otstarbel omada.

- **Punktis 1** säilitatakse kehtiva RelvS § 29 lõikes 3 nimetatud jahitulirelvade ring. Relvaloa alusel omamise tingimusi ja relva jahil kasutamise tingimusi reguleerivad eri sätted. Näiteks piiritleb jahiseadus eraldi juhud, mil jahipidamisel võib püstolit või revolvrit kasutada.
- **Punktides 2 ja 3** seotakse laskespordi luba spordialal kasutatava relvaga. Punkti 3 eraldi esitamine võimaldab kontrollida ka spordiala vajadust piiratud käibega padrunisalvega tulirelva järele. Kehtiva RelvS § 29 loetleb vastava spordiala jaoks ka heit- ja teatavaid külmrelvi. Eelnõu punkti 2 loetelu on kitsam ja hõlmab tulirelvi ning asjaomasel laskespordialal kasutatavaid piiratud tsiviilkäibega pneumorelvi. Heit- ja külmrelvade suhtes tuleb lähtuda eelnõu liigitusest ning nende omandamise ja valdamise erisätetest.
- **Punktis 4** lubatakse 18-aastasel isikul harrastuslaskmiseks taotleda luba sileraudse või vintraudse püssi jaoks. See annab lasketiirus regulaarselt laskvale isikule võimaluse taotleda relvaluba tegeliku tegevuse alusel. Püstoli ja revolvri puhul rakendub lõikes 5 sätestatud kõrgem vanusepiir.
- **Punktis 5** säilitatakse vähemalt 18-aastase isiku võimalus omada turvalisuse tagamiseks sileraudset püssi. Kehtiva RelvS § 29 lõike 1 punktis 1 nimetatud gaasirelv jääb loetelust välja, sest eelnõus loobutakse gaasirelva mõistest. Hoiatus- ja signaalrelva õiguslik käsitlus tuleneb eelnõu selle relvaliigi kohta sätestatud normidest.

- **Punktis 6** seotakse kollektsioneerimisotstarve relvadega, mida seadus lubab kollektsioneerida. Näiteks peab ajalooliste tulirelvade kogu täiendamisel hindama nii eseme kollektsioneerimiseks lubatavust kui ka hoiutingimusi. Tulirelvadirektiivi artikli 9 lõige 3 lubab A-kategooria relvi kollektsioneerida erandlikel ja põhjendatud juhtudel ning rangetel turvatingimustel.
- **Punktis 7** seotakse ajaloolise sündmuse taasetendamine ja muu kultuuriline eesmärk akustilise relvaga. Näiteks võib asjakohane eesmärk olla ajaloolise sündmuse taasetendus või lavastus. Lahendus jätkab kehtiva RelvS §-des 28 ja 29 kasutatud põhimõtet. Konkreetse akustilise relva suhtes tuleb järgida selle klassist tulenevaid nõudeid.
- **Punktis 8** nõutakse korraga kutsealast vajadust ja õiguslikku alust relva sellel eesmärgil kasutada. Nii saab PPA hinnata, kas relv on vajalik taotleja konkreetsete ülesannete täitmiseks ning kas seadus näeb nende ülesannete puhul sellise kasutamise ette.
- **Punktides 9 ja 10** seotakse luba konkreetse päritud relva või autasuks saadud nimelise tulirelvaga. Näiteks võib pärija soovida säilitada perekonnale kuulunud relva mälestusesemena. Sellisel juhul kajastab luba säilitamise eesmärki ja selle ulatust täpsustab lõige 10. Autasuks saadud nimelise tulirelva kohta tuleb sätet lugeda koos eelnõu §-ga 48.

Lõikes 5 laiendatakse vähemalt 21-aastase isiku puhul harrastuslaskmiseks lubatud relvade ringi püstoli ja revolvriga ning turvalisuse tagamiseks lubatud relvade ringi vintraudse ja kombineeritud püssi, püstoli ja revolvriga. Turvalisuse tagamisel jätkatakse kehtiva RelvS § 29 lõike 1 punkti 2 lahendust. Harrastuslaskmise puhul kehtestatakse uuele otstarbele riigisisene vanusepiir. Näiteks võib 19-aastane seaduses sätestatud tingimustel taotleda püstoli jaoks luba laskespordialaga tegelemiseks, kuid harrastuslaskmise otstarbel saab ta seda teha alates 21. eluaastast. Vanusepiiri põhjendab võimalus siduda lühikese tulirelva omamine enne 21. eluaastat konkreetse spordiala vajaduse ja sellele otstarbele ette nähtud kontrolliga. Direktiivi artikli 6 lõike 1 üldine vanuse alampiir on 18 aastat ning artikkel 3 võimaldab kehtestada rangemaid riigisiseseid nõudeid.

Lõikes 6 sätestatakse tagajärg juhuks, kui relva omamise otstarbe aluseks olev õigus, staatus või muu asjaolu lõpeb. PPA peab hindama, millist loale kantud õigust muutus puudutab. Näiteks kui isiku kutsealane tegevus lõpeb, saab lõpetada sellel alusel antud õiguse ning hinnata eraldi tema jahipidamiseks antud õigust. Lahendus aitab rakendada tulirelvadirektiivi artikli 6 lõike 2 nõuet kontrollida loa tingimuste täitmist kogu loa kehtivuse jooksul ja lõpetada asjaomane luba, kui selle tingimused enam täidetud ei ole.

Lõikes 7 võimaldatakse anda füüsilisele isikule relvaluba ka alaealise jahipidamise või laskespordi toetamiseks. Näiteks võib täisealine taotleda luba alaealise regulaarseks laskesporditegevuseks vajaliku relva omamiseks. Loa taotleja peab täitma asjaomase otstarbe ja relva kohta sätestatud nõuded. Alaealise õigus relva kasutada tuleb kindlaks teha kasutamist reguleerivate sätete alusel. Direktiivi artikli 6 lõike 1 punkt a võimaldab jahipidamiseks ja laskespordiks alla 18-aastaste puhul erandit ostust erinevale omandamisele ja valdamisele, seades sõltuvalt olukorrast nõusoleku, juhendamise või heakskiidetud treeningukoha tingimused ning nõudes vastutust nõuetekohase hoidmise eest.

Lõikes 8 viidatakse juriidilise isiku relvaloa otstarvete ja ulatuse määramisel peatüki 3. jaole. Juriidilise isiku puhul tuleb hinnata relva seost organisatsiooni tegevusega. Näiteks tuleneb laskespordiklubi relvavajadus klubi tegevusest, relva konkreetse liikme valdusse ja kasutusse

andmine lahendatakse aga eelnõu § 50 lõike 3 kaudu. Kehtivas RelvS-s paiknevad juriidilise isiku otstarbed samuti eraldi, eelnõu §-s 31.

Lõikes 9 võimaldatakse kanda ühele relvaloale mitu otstarvet, kui isik vastab iga otstarbe nõuetele. Seos otstarbe ja relvaliigi vahel peab olema registris üheselt mõistetav. Näiteks saab PPA ja tehingut kontrolliv isik tuvastada, kas vintraudse püssi omamise õigus kehtib jahipidamiseks, harrastuslaskmiseks või mõlemal otstarbel. Lahendus võimaldab iga õiguse eeldusi eraldi kontrollida ja vajaduse korral muuta üksnes seda loa osa, mida asjaolude muutus puudutab.

Lõikes 10 seotakse pärandrelva säilitamise või nimelise tulirelva omamise luba konkreetse relvaga. Isik saab relva seaduses sätestatud tingimustel säilitada, kuid üksnes sellel otstarbel antud luba ei anna õigust relva kanda, kasutada ega omandada sellele olulist osa, lisaseadet või laskemoona. Näiteks võib pärija säilitada päritud relva perekondliku väärtuse tõttu. Kui ta soovib sama relva ka laskespordis kasutada, tuleb selleks taotleda vastavat õigust ja täita selle eeldused. Võrreldes kehtiva RelvS § 5 pärimisreegli ja § 34 lõike 9 nimelise tulirelva loa erisusega määrab eelnõu sõnaselgelt nende otstarvete alusel antava loa piiri. Nii saab säilitada isiku jaoks väärtusliku eseme ilma säilitamise eesmärgist kaugemale ulatuvat käitlemisõigust andmata.

Lõikes 11 eristatakse konkreetse relva registriandmete muutmist relvaloaga antud õiguste muutmisest. Näiteks kui isik müüb oma viimase jahipidamiseks registreeritud vintraudse püssi, lõpeb selle relva seos tema kui omanikuga. Loale kantud õigus omandada jahipidamiseks seda liiki relv säilib seni, kuni loa vastavat õigust § 87 alusel muudetakse või selle kehtivus muul seaduses sätestatud alusel lõpeb. See on vajalik, sest eelnõu järgi saab relvaluba anda ka relvaliigi ja otstarbega määratud omandamisõiguse, mis ei sõltu ühe konkreetse relva jätkuvast omamisest. Lõike 10 alusel konkreetse relvaga seotud lubade puhul tuleb arvestada selle erisusega.

§ 52. Relvaloa kehtivusaeg

Lõikes 1 kehtestatakse tähtajatu relvaluba üldreeglina. Kehtiva RelvS § 34 lõike 7 järgi kehtib relvaluba üldjuhul kuni viis aastat ja kehtivuse jätkamiseks tuleb läbida pikendamise menetlus. Eelnõu järgi säilib luba üldjuhul ilma uue pikendamistaotluseta ning PPA kontrollib perioodiliselt loa tingimuste jätkuvat täitmist. Muudatus vähendab korduva loa taotlemise koormust nende isikute puhul, kes endiselt vastavad nõuetele. Tulirelvadirektiivi artikli 6 lõige 2 nõuab toimivat seiresüsteemi. Artikli 9 lõige 7 ja artikli 10 lõige 4 näevad asjaomaste lubade puhul ette perioodilise läbivaatamise kuni viieaastaste vahedega.

Eelnõus tagatakse selle nõude täitmine perioodilise kontrolliga, mille käigus hinnatakse loa andmise tingimuste jätkuvat täitmist. Tähtajatu loa mudeli puhul on seega keskne kontrolli regulaarsus ja sisuline tõhusus. Tähtajatu luba ei tähenda muutumatut ega kontrollivaba õigust relva omada. Loa omaja peab nõuetele vastama kogu loa kehtivuse ajal ning nõuetele mittevastavuse korral rakendatakse loa peatamise, muutmise või kehtetuks tunnistamise korda.

Lõikes 2 säilitatakse kehtiva RelvS § 34 lõikes 8^1 ette nähtud põhimõte, et tähtajalise elamisloa või elamisõiguse alusel Eestis elava välismaalase relvaluba ei või kehtida elamisalusest kauem. Näiteks kui elamisõigus kehtib veel kaks aastat, saab relvaluba anda kõige kauem selleks ajaks. See on riigisisene kehtivusreegel. Sellest eraldi tuleb B-kategooria tulirelva puhul kohaldada

direktiivi artikli 10 lõigetes 1 ja 2 ette nähtud nõudeid, kui isiku elukoht on teises liikmesriigis. Need nõuded lähtuvad elukohast.

Lõikes 3 piiratakse tegevusloaga seotud otstarbe kehtivust tegevusloa tähtajaga. Näiteks kui juriidilise isiku relvaluba hõlmab nii tähtajalise tegevusloaga seotud tegevust kui ka eraldi õiguslikul alusel toimuvat kollektsioneerimist, kohaldub tähtajapiirang esimesele otstarbele. Võrreldes kehtiva RelvS § 34 lõike 8 punktiga 3, mis käsitleb juriidilise isiku tegevuse määratud tähtaega üldisemalt, võimaldab eelnõu siduda tähtaja konkreetse õiguse aluseks oleva tegevusloaga. Nii välditakse vajadust piirata samal relvaloal teisi iseseisva alusega õigusi.

Mitme otstarbega relvaloa puhul kohaldatakse ajalist piirangut üksnes tegevusloaga seotud otstarbele. Nii ei lõpeta ühe tegevusloa kehtivusaja saabumine automaatselt muid relvaloaga antud õigusi, mille eeldused on jätkuvalt täidetud.

Lõikes 4 viidatakse paralleelkasutusõiguse ja juriidilise isiku relva kasutusõiguse kehtivuse erisustele. Eraldi kehtivusreeglid on vajalikud, sest tuletatud kasutusõiguse alus võib lõppeda ajal, mil isiku enda relvaluba ja muud õigused kehtivad edasi. Näiteks tuleb kasutusõigust eraldi hinnata, kui relva omanik lõpetab teise isiku kasutusõiguse või juriidilise isiku relva kasutamise alus langeb ära. Kehtiva RelvS § 34 lõige 7 seob paralleelrelvaloa kehtivuse samuti relvaomaniku loa ja tahtega. Eelnõus kohaldatakse seda loogikat relvaloale kantud üksikule kasutusõigusele.

Lõikes 5 määratakse perioodilise kontrolli tähtpäeva õiguslik tagajärg. Tähtpäev ise ei lõpeta relvaluba. Kui loa omaja jätab kontrollikohustuse täitmata või kontrollis ilmneb nõuetele mittevastavus, rakendatakse eelnõu §-des 84, 88 ja 89 ette nähtud menetlust. Näiteks kui isik jätab kontrolliks nõutud tõendi esitamata, peab PPA tegutsema nendes sätetes ette nähtud korras. Lahendus eristab tähtaja saabumist PPA otsusest isiku õigust piirata või lõpetada. Direktiivi täitmiseks peab menetlus tagama õigeaegse kontrolli ka siis, kui loa omaja ise vajalikke samme ei tee.

Lõikes 6 sätestatakse eriolukorra puhuks ajutine kehtivuse jätkumine lõigetes 2 ja 3 nimetatud lubadele. Eesmärk on vältida õiguse katkemist olukorras, kus eriolukorra tõttu on tavapäraste menetluste läbimine takistatud. Kehtiva RelvS § 34 lõike 7^1 järgi kohaldub 60 päeva reegel üldisemalt eriolukorra ajal lõppevale relvaloale ja paralleelrelvaloale. Eelnõus piiritletakse erand nende tähtajaliste lubadega, mis jäävad tähtajatu loa mudeli kõrval alles. PPA õigus luba seaduses sätestatud alusel peatada või kehtetuks tunnistada säilib. Eelnõus tuleb täpsustada, kas erand võib pikendada õigust ka siis, kui elamis- või tegevusluba ennast enam ei ole. Sõna „lõpeb“ võib hõlmata nii tähtaja saabumist kui ka alusloa kehtivuse lõppemist muul põhjusel, mille tagajärjed tuleks vajaduse korral eristada.

§ 53. Relvaloa taotlemise ja taotluse lahendamise üldnõuded

Lõikes 1 sätestatakse relvaloa menetluse algatamine PPA-le esitatava taotlusega. Taotlusega koos esitatavad andmed ja dokumendid sõltuvad taotlejast, soovitud otstarbest ja taotletavate õiguste ulatusest. Taotlus määratleb menetluse eseme: sellest peab nähtuma, millist õigust isik soovib. Selle alusel saab PPA kindlaks teha, milliseid loa andmise tingimusi tuleb kontrollida.

Lõikes 2 kohaldatakse andmete ühekordse esitamise põhimõtet. PPA kasutab olemasolevaid andmeid, kui need on talle riigi infosüsteemist kättesaadavad ja neid on lubatud selles menetluses kasutada. Näiteks võib PPA kontrollida registrist isiku olemasoleva relvaloa

andmeid ilma taotlejalt loa koopiat küsimata. Taotlus on vajalik ka siis, kui tõendid on juba kättesaadavad, sest sellest selgub, millist õigust ja millisel otstarbel isik soovib. Andmekogule juurdepääs ja õigus kasutada selle andmeid konkreetses menetluses peavad mõlemad olema olemas.

Lõikes 3 sätestatakse kohustus tasuda relvaloa taotluse läbivaatamise eest riigilõivu riigilõivuseaduses ette nähtud määras. Lõige puudutab taotluse läbivaatamist. Relvaeksami eest tasutava riigilõivu alus ja tasumise aeg tulenevad eksami kohta kohaldatavatest sätetest. Nende toimingute eristamine on vajalik näiteks juhul, kui taotleja on tasunud loataotluse läbivaatamise lõivu, kuid peab menetluses veel sooritama relvaeksami. Ka kehtiv RelvS eristab taotluse läbivaatamise ja relvaeksamiga seotud lõivu.

Lõikes 4 säilitatakse kehtiva RelvS § 35 lõikes 1 ja § 37 lõikes 1 sätestatud kahekuuline menetlustähtaeg. Tähtaega arvestatakse ajast, mil kõik nõutavad andmed ja dokumendid on olemas ning riigilõiv on tasutud. Näiteks kui taotleja esitab puuduva dokumendi nädal pärast taotlust ja lõiv on selleks ajaks tasutud, arvestatakse tähtaega dokumendi esitamisest. Koostoimes lõikega 2 tuleb tähtaja arvestamisel lugeda PPA-le seaduslikult kättesaadavad andmed olemasolevaks. Kui relvaeksam toimub loamenetluse käigus, tuleb eelnõu §-de 53 ja 59 koostoimes üheselt määrata, kuidas eksami korraldamine, kordussooritus või eksamile ilmumata jätmine mõjutab taotluse lahendamise tähtaega.

Lõikes 5 sätestatakse, mida peab PPA enne relvaloa andmist kontrollima. PPA teeb kindlaks, kas taotleja vastab talle kohalduvatele loa andmise tingimustele, kas taotletud relvaliiki ja vajaduse korral relvaklassi on märgitud otstarbel lubatud omada, kas nõutavad hoiutingimused on tagatud ning kas esineb loa andmist välistavaid asjaolusid. Lõige koondab kontrollikohustuse. Konkreetsed nõuded tulenevad sätetest, mis reguleerivad asjaomast taotlejat, relva ja taotletavat õigust.

Relva omamise otstarbe kontrollimisel hindab PPA, kas taotleja vastab märgitud otstarbe eritingimustele ja kas taotletav õigus vastab sellel otstarbel lubatud relvaliigile ja -klassile. Näiteks laskespordi otstarbel relvaluba taotledes tuleb täita asjaomase laskespordiala kohta sätestatud nõuded. Kui taotletakse õigust omada tulirelva sellise laskespordialaga tegelemiseks, milleks on vaja piiratud käibega padrunisalvega tulirelva, kontrollib PPA ka selle otstarbe jaoks ette nähtud täiendavate tingimuste täitmist. Kui isik taotleb õigust mitmel otstarbel, hinnatakse iga otstarbe eeldusi eraldi.

Hoiutingimusi kontrollitakse ulatuses, milles need taotletava õiguse kasutamisel taotlejale kohalduvad. Näiteks kui isik taotleb õigust omada relva ja hoida seda oma elukohas, kontrollib PPA, kas kavandatud hoiukoht vastab asjaomase relva liigist ja hoitavate relvade arvust tulenevatele nõuetele. Kui isik taotleb üksnes õigust kasutada laskespordiklubile kuuluvat relva ning relva hoitakse klubi hoiukohas, hinnatakse taotleja puhul talle selle kasutusõigusega kaasnevaid kohustusi. Taotlejal tuleb tagada oma hoiukoht üksnes juhul, kui seadus seda taotletava õiguse kasutamiseks nõuab.

Relvaeksami edukas sooritamine on üks relvaloa andmise eeldustest, kui eksam on taotlejale nõutav. PPA arvestab relvaeksami tulemust lõpliku otsuse tegemisel koos ülejäänud kontrolli tulemustega. Näiteks kui taotleja on eksami edukalt sooritanud, kuid tal puuduvad taotletava õiguse jaoks nõutavad hoiutingimused või ilmneb loa andmist välistav asjaolu, saab PPA loa anda alles siis, kui kõik asjaomased eeldused on täidetud.

Säte aitab rakendada tulirelvdirektiivi artikli 6 lõiget 1 ja artiklit 7. Artikli 6 lõike 1 järgi peab tulirelva omandamiseks ja valdamiseks olema mõjuv põhjus ning isik peab vastama vanuse ja ohutusega seotud tingimustele. Artikkel 7 kohustab liikmesriike kehtestama tulirelvade ja laskemoona turvalise hoidmise nõuded, et vähendada kõrvaliste isikute juurdepääsu ohtu. Hoiutingimuste kontrolli põhjalikkus peab vastama asjaomaste tulirelvade ja laskemoona arvule ning kategooriale. Eelnõu järgi kontrollib PPA loa andmisel nende hoiutingimuste täitmist, mis asjaomasel juhul seadusest tulenevad.

Lõikes 6 sätestatakse relvaloa andmisest keeldumise otsuse vorm, põhjendamise kohustus ja taotlejale teatavakstegemise kord. Paragrahvi 50 lõike 6 järgi võib PPA anda relvaloa ametniku suulise otsuse alusel. Loa andmisest täieliku või osalise keeldumise korral peab PPA vormistama põhjendatud otsuse kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Nii saab taotleja otsuse sisuga tutvuda, kontrollida selle aluseks võetud asjaolusid ja hinnata, kas otsus vaidlustada.

Põhjendusest peab nähtuma, **millise taotletud õiguse andmisest keelduti, millisele õigusnormile PPA tugines ja millised tuvastatud asjaolud selle normi kohaldamist õigustasid**. Näiteks kui PPA tuvastab seaduses sätestatud loa andmist välistava asjaolu, tuleb otsuses selgitada, milles see asjaolu seisneb ja kuidas see mõjutab taotletud õiguse andmist. Kui seadus jätab PPA-le otsustamisel kaalutlusruumi, tuleb HMS § 56 lõike 3 kohaselt esitada ka otsustamisel määravaks saanud kaalutlused. Enne keeldumist tuleb taotlejale üldjuhul anda võimalus esitada arvamus ja vastuväited. See on vajalik näiteks siis, kui PPA kavatseb tugineda andmekogust saadud teabele, mille õigsuse või tähenduse kohta võib taotlejal olla täpsustusi.

Põhjendamise kohustus kehtib ka siis, kui taotlus rahuldatakse osaliselt. Näiteks kui isik taotleb relvaluba jahipidamiseks ja laskespordialaga tegelemiseks ning täidab üksnes jahipidamise otstarbel loa andmise tingimused, vormistab PPA loa selles ulatuses ja põhjendab eraldi laskespordi otstarbel õiguse andmisest keeldumist. Otsusest peab selguma, milline laskespordi otstarbe eritingimus jäi täitmata ja mille põhjal PPA selle järelduse tegi. Registrist nähtuv jahipidamise õigus näitab taotluse rahuldatud osa. Keeldumise põhjused esitatakse taotlejale teatavaks tehtavas otsuses.

Keeldumisotsus tehakse taotlejale teatavaks HMS-is sätestatud korras. Otsuses märgitakse HMS § 57 kohaselt ka vaidlustamise võimalus, koht, tähtaeg ja kord. Sel viisil saab taotleja otsuse koos põhjenduste ja vaidlustamisviitega kätte ka siis, kui taotluse rahuldatud osa vormistatakse digitaalse relvaloana relvaregistris.

Tulirelvadirektiivi (EL) 2021/555 artikli 18 lõige 4 käsitleb keeldumisotsustega seotud teabevahetust liikmesriikide pädevate asutuste vahel. Kui direktiivi artiklis 9 või 10 nimetatud luba jäetakse andmata julgeoleku või isiku usaldusväärsusega seotud põhjusel, tuleb hinnata, kas otsus kuulub liikmesriikide vahel elektrooniliselt vahetatava teabe hulka. Teabevahetuse üksikasjad sätestab komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2021/1423. Lõige 6 reguleerib otsuse vormistamist ja taotlejale teatavakstegemist. Liikmesriikidevahelise teabe edastamise kohustus tuleneb EL-i õigusest ning sellekohased sätted on esitatud eelnõu 20. peatükis.

Lõikes 7 sätestatakse, kuidas PPA toimib, kui taotlus vajab täiendamist või riigilõiv on tasumata. HMS § 15 järgi võtab PPA puudustega taotluse üldjuhul vastu ja määrab esimesel võimalusel tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Teates tuleb täpselt märkida, millised andmed või dokumendid puuduvad või milline muu puudus tuleb kõrvaldada, ning selgitada, et tähtpäevaks puuduse kõrvaldamata jätmisel **võib** PPA jätta taotluse läbi vaatamata. Tähtaeg peab andma

taotlejale tegeliku võimaluse puudus kõrvaldada. Näiteks tuleb kolmanda isiku väljastatava tõendi puhul arvestada selle hankimiseks mõistlikult vajaliku ajaga.

Lõiget kohaldatakse koos eelnõu § 53 lõikega 2. Kui vajalik dokument või andmed on PPA-le riigi infosüsteemi kuuluvast andmekogust kättesaadavad ja ametil on õigus neid selles menetluses kasutada, loetakse need menetluses olemasolevaks. Näiteks kui PPA saab olemasoleva relvaloa andmeid kontrollida teenistus- ja tsiviilrelvade registrist, ei pea taotleja esitama relvaloa koopiat. Kui aga nõutav tõend ei ole PPA-le kättesaadav, tuleb taotlejale selgitada, millise asjaolu tõendamiseks dokumenti vajatakse ja mis tähtajaks tuleb see esitada. Puuduse kõrvaldamisel jätkab PPA menetlust ning arvestab taotluse lahendamise tähtaega eelnõu § 53 lõike 4 kohaselt.

Taotluse läbi vaatamata jätmine ja loa andmisest keeldumine on erineva tähendusega otsustused. Näiteks kui taotleja jätab nõutava tõendi pärast PPA teadet ja antud tähtaja möödumist esitamata ning selle puudumise tõttu ei ole võimalik taotlust sisuliselt lahendada, võib PPA jätta taotluse läbi vaatamata. Kui PPA-l on aga asja lahendamiseks piisavad andmed ja neist nähtub, et taotleja ei vasta loa andmise sisulisele tingimusele, teeb PPA lõike 6 kohase põhjendatud keeldumisotsuse. Näiteks kui taotleja vanus on teada ja ta ei ole taotletava õiguse jaoks nõutavas vanuses, on tegemist loa andmise sisulise eeldusega.

Tähtaja möödumine annab PPA-le õiguse jätta taotlus läbi vaatamata. Enne selle õiguse kasutamist tuleb hinnata, kas puudus on endiselt kõrvaldamata ja kas see takistab taotluse lahendamist. Läbi vaatamata jätmist tuleb HMS § 14 lõike 7 järgi kirjalikult põhjendada. Põhjendusest peaks nähtuma, milline puudus esines, kuidas anti taotlejale võimalus see kõrvaldada ning miks ei olnud taotlust võimalik olemasoleva teabe põhjal lahendada. Nii saab taotleja hinnata, kas menetluse lõpetamine oli põhjendatud ja kas tal on võimalik esitada uus, nõuetekohane taotlus.

2. jagu. Füüsilise isiku relvaluba

Jaos sätestatakse füüsilise isiku relvaloa andmise tingimused, loa andmist välistavad asjaolud, tervisekontrolli, esmaabikoolituse ja relvaeksami nõuded ning taotluse lahendamise kord. Võrreldes kehtiva RelvS-iga eristatakse selgemalt **taotleja vastavust loa andmise tingimustele, konkreetse otstarbe või kasutusõiguse tõendamist ning loa andmise järel tehtavat kontrolli**. See on oluline, sest eelnõu kohaselt võib üks relvaluba hõlmata mitut otstarvet ja kasutusõigust ning luba antakse üldjuhul tähtajatult.

Relvaloa saamise eeldused täiendavad üksteist ning neid hinnatakse kogumis. Tervisenõuetele vastavus ei asenda relva käitlemiseks vajalikke teadmisi ja oskusi ning relvaeksami edukas sooritamine ei kõrvalda isiku käitumisest tulenevat ohtu ega muud seaduses sätestatud takistust. Samal ajal arvestatakse nõuete kohaldamisel taotletava õiguse ulatust. Näiteks ei pea üksnes teise isiku relva kasutamise õiguse saamisega kaasnema kohustust luua isiklik hoiukoht, kui relva seal hoidma ei hakata.

Regulatsioon seondub tulirelvadirektiivi artikliga 6, mille kohaselt peab tulirelva omandamiseks ja valdamiseks olema mõjuv põhjus ning isik ei tohi tõenäoliselt ohustada ennast, teisi, avalikku korda ega avalikku julgeolekut. Direktiiv nõuab ka kontrollisüsteemi, mis võimaldab hinnata loa tingimuste täitmist loa kehtivuse ajal, sealhulgas võtta arvesse asjakohast meditsiinilist ja psühholoogilist teavet. Eelnõus täidavad seda eesmärki esmane

sobivuse hindamine, perioodiline kontroll ning võimalus reageerida kontrollide vahelisel ajal ilmnenud asjaoludele.

§ 54. Füüsilisele isikule relvaloa andmise tingimused

Lõikes 1 koondatakse füüsilise isiku relvaloa andmise tingimused. Kehtivas RelvS-s tuleb neid lugeda koosmõjus eelkõige §-dest 29, 30 ja 34–36. Eelnõu annab PPA-le ja taotlejale ühise lähtekoha, mille järgi saab enne otsustamist kindlaks teha, millised nõuded konkreetsel juhul kehtivad. Tingimusi kohaldatakse koos taotletava otstarbe, relvaliigi ja kasutusõiguse erisustega.

Punktide 1 ja 2 alusel kontrollitakse, kas taotleja vastab vanuse, kodakondsuse ja elamisaluse nõuetele ning kas taotletud relvaliik on soovitud otstarbel lubatud. Näiteks võib sama relvaliigi puhul olla isik laskespordi otstarbel loa taotlemiseks piisavalt vana, kuid harrastuslaskmise otstarbel kehtib kõrgem vanusepiir. Punktid 3 ja 4 puudutavad tervisenõudeid, esmaabioskusi ja relvaeksamit. Kui taotlejale kohaldub erand, kontrollib PPA selle eelduste täitmist. Näiteks võib isik olla vabastatud laskekatsest, kuid tal tuleb siiski edukalt sooritada teooriaeksam.

Punkt 5 seob hoiutingimuste tagamise taotletava õigusega. Kui taotleja soovib relva ise hoida, peab tal olema selleks nõuetekohane hoiukoht. Kui taotletakse üksnes teise isiku relva kasutamise õigust ja relva ei viida kasutaja hoiukohta, lähtutakse selle kasutusõiguse kohta kehtivatest nõuetest. Punkt 6 eristab kohustuslikke välistusi ja kaalutlusel põhinevat keeldumist. Esimesel juhul tuleneb keeldumise tagajärg seadusest. Teisel juhul hindab PPA tuvastatud asjaolusid ja põhjendab, miks keeldumine on konkreetsel juhul vajalik. Tulirelvadirektiivi artikli 6 lõige 1 seob tulirelva omandamise ja valdamise mõjuva põhjuse, vanuse ning isiku ohutusega. Artikkel 7 käsitleb relva ja laskemoona turvalist hoidmist.

Sarnane mitme eelduse samaaegsel täitmisel põhinev lähenemine on kasutusel Saksamaal. Saksamaa relvaseaduse § 4 järgi hinnatakse muu hulgas taotleja vanust, usaldusväärsust, isiklikku sobivust, vajalikke teadmisi ja relva omamise vajadust. Seega ei põhine loa andmine üksnes eksami sooritamisel või karistuste puudumisel, vaid mitme iseseisva eelduse kontrollil.

Lõikes 2 seotakse üksnes teisele isikule kuuluva relva kasutamiseks antav relvaluba peatüki neljandas jaos sätestatud erinõuetega. Üldistele isikulistele tingimustele lisanduvad sel juhul nõuded, mis puudutavad kasutusõiguse tekkimist, selle ulatust ning relva kasutusse andmist.

Sätte eesmärk on tagada, et kasutusõiguse taotleja sobivust hinnatakse ka siis, kui ta ei soovi relva omandada. Relva kasutamisega seotud oht sõltub kasutaja teadmistest, oskustest, terviseseisundist ja käitumisest sõltumata sellest, kellele relv kuulub. Samas võimaldab viide erinõuetele arvestada kasutusõiguse piiratud ulatust ning vältida selliste kohustuste kohaldamist, mis seonduvad üksnes relva omandamise või isiklikus hoiukohas hoidmisega.

§ 55. Füüsilise isiku relvaloa andmist välistavad asjaolud

Paragrahvis eristatakse **kohustuslikke keeldumisaluseid**, mille esinemisel PPA relvaluba ei anna, ning **kaalutlusõiguslikke keeldumisaluseid**, mille puhul PPA hindab, kas tuvastatud asjaolud õigustavad konkreetsel juhul loa andmisest keeldumist. Suur osa alustest jätkab kehtiva RelvS § 36 regulatsiooni. Eelnõu täpsustab nende kohaldamise eeldusi ja ajalist mõju ning sätestab asjaolud, mida PPA peab kaalutlusotsuse tegemisel arvestama.

Tulirelvadirektiivi artikli 6 lõike 1 punkti b järgi võib tulirelva omandada ja vallata isik, kellest tõenäoliselt ei lähtu ohtu talle endale, teistele isikutele, avalikule korrale ega avalikule julgeolekule. Tahtliku vägivaldse kuriteo eest süüdimõistmist tuleb käsitada sellisele ohule viitava asjaoluna. Konkreetsete süütegude loetelu, keeldude kestus ning kaitseväeteenistuse ja lapse ülalpidamise kohustusega seotud piirangud on riigisisesed valikud. Iga piirangu ulatust tuleb põhjendada selle eesmärgi järgi.

Lõikes 1 loetletakse asjaolud, mille esinemisel PPA keeldub relvaloa andmisest. PPA peab iga aluse puhul tuvastama kõik seaduses nimetatud eeldused, sealhulgas arvestama lõigetes 2–6 sätestatud erandeid, ajalisi piire ning pädeva asutuse või kohtu otsuse nõuet.

- **Punkt 1** seob relvaloa andmise isiku vastavusega tervisenõuetele. Nõude eesmärk on vältida relva andmist isikule, kelle terviseseisund välistab selle ohutu käitlemise. PPA lähtub tervisenõuetele vastavuse kohta seaduses ette nähtud korras antud hinnangust.
- **Punkt 2** käsitleb kaitseväeteenistusest kõrvalehoidumist. Selle eesmärk on toetada riigikaitselise kohustuse täitmist. Punkti kohaldamisala peab olema selgelt eristatav punktist 13, mis eeldab väärteokaristust, ning punktist 14, mille kohaldamine eeldab lõikes 3 nimetatud otsust. Sellest eristusest sõltub, mida PPA peab kontrollima ja millal piirang lõpeb.
- **Punkt 3** seob piirangu kahe eeldusega. Isiku teovõime on piiratud ja talle on seetõttu määratud eestkostja. Sätte eesmärk on arvestada isiku suutlikkust mõista ja juhtida relva käitlemisega seotud tegevust ning täita sellega kaasnevaid kohustusi. Eelduste tuvastamisel tuleb lähtuda kohtulahendist ja arvestada selles määratud eestkoste ulatust.
- **Punktid 4 ja 5** eristavad kuriteokaristusel põhinevaid keelde nende kestuse järgi. Punktis 4 nimetatud kuritegude puhul lõpeb kohustuslik keeld karistusandmete kustutamisel. Punkt 5 hõlmab muu hulgas tulirelva, laskemoona, lõhkeseadeldise või lõhkeainega toime pandud kuritegusid ning seaduses loetletud raskeid isiku- ja riigivastaseid kuritegusid. Nendel juhtudel kestab keeld ka pärast karistusandmete kustutamist. Pikema piirangu eesmärk on ennetada juurdepääsu relvale juhtudel, kus varasem tegu näitab eriti rasket ohtu elule, tervisele, avalikule korrale või riigi julgeolekule. Kuna keeld võib praktikas kujuneda eluaegseks, tuleb selle põhjendamisel näidata iga hõlmatud kuriteorühma seost kaitstava õigushüvega ning selgitada, miks tähtajaline piirang või individuaalne ohuhinnang ei oleks piisav. Punktis 4 vajab eraldi põhjendamist KarS §-des 117 ja 119 sätestatud ettevaatamatuskuritegude hõlmamine. Nende puhul tuleb selgitada, miks õigustab süüteokoosseisust tulenev risk kohustuslikku keeldu kogu karistusandmete kehtivuse ajal. Kehtiv RelvS eristab samuti kustutamisega lõppevaid ja kustutamisest sõltumatuid keelde.
- **Punkt 6** hõlmab relva, tulirelva olulise osa või laskemoona käitlemise nõuete rikkumise eest määratud väärteokaristusi. Need nõuded kaitsevad vahetult relva käitlemise ohutust. Näiteks võib relva hoidmise nõude rikkumise tõttu sattuda relv kõrvalise isiku valdusse. Keelu kestust piirab lõige 5.
- **Punkt 7** käsitleb tagaotsimist ning kahtlustatava või süüdistatava seisundit. Piirangu eesmärk on vältida relvaõiguse andmist seaduses nimetatud kuriteo menetlemise ajal. Menetlusseisund ei väljenda hinnangut isiku süüle. Riigikohus on varasema RelvS-i alusel leidnud, et üksnes kahtlustatava või süüdistatava seisundil põhinev automaatne relvaõiguse piirang võib olla ebaproportsionaalne, kui hinnangus jäetakse arvestamata isik ja kahtlustuse või süüdistuse asjaolud. Eelnõu puhul tuleb seetõttu põhjendada, miks punktides 4 ja 5 nimetatud kuritegude puhul on automaatne keeld vajalik ning miks kaalutlusõiguslik alus ei tagaks piisavat kaitset. Sõnastusest peab ühtlasi selguma, kas viide nendes punktides nimetatud kuritegudele laieneb ka tagaotsitavale.

- **Punkt 8** kaitseb relvaloa menetluses kasutatava teabe usaldusväärsust. PPA peab tuvastama, et taotleja esitas valeandmed või jättis andmed esitamata teadlikult ning et andmed olid loa andmise tingimuste või välistavate asjaolude hindamisel olulised. Näiteks võib alus kohalduda, kui taotleja jätab teadlikult esitamata temalt nõutud teabe asjaolu kohta, mis võib loa andmise välistada. Kirjavea või kogemata täitmata jäänud välja korral saab PPA vajaduse korral anda eelnõu § 53 lõike 7 alusel tähtaja puuduse kõrvaldamiseks.
- **Punkt 9** tagab, et seaduse järgi nõutavad hoiutingimused oleksid olemas enne vastava õiguse andmist. Kui taotleja soovib hoida relva enda hoiukohas, peab PPA kontrollima selle vastavust asjaomasele relvale ja laskemoonale kohaldatavatele nõuetele. Paralleelkasutusõiguse taotleja erand on sätestatud lõikes 2.
- **Punktid 10 ja 11** seovad keelu vastavalt sõiduki alkoholi mõju all juhtimise ja narkootilise või psühhotroopse aine väikeses koguses ebaseadusliku käitlemise eest määratud väärteokaristusega. Punkti 10 puhul seisneb seos relvaohutusega selles, et isik on eiranud ohutusnõuet olukorras, kus tema tegevus võib ohustada teisi. Punkti 11 kohaldamise eeldus on nimetatud väärteokaristus. Piirangu sisulisel põhjendamisel tuleb arvestada, et väärteokoosseis hõlmab erineva laadiga tegusid ning karistusest üksi ei saa järeldada sõltuvust või joobeseisundis käitumist. Mõlema keelu kestust piirab lõige 5.
- **Punkt 12** käsitleb vaenu õhutamise või rahvusvahelise kuriteo toetamise ja õigustamise eest määratud väärteokaristust. Piirangu eesmärk on kaitsta inimesi ja avalikku korda olukorras, kus isiku karistamise aluseks oli seaduses täpselt määratletud käitumine. Keeld lõpeb asjaomaste karistusandmete kustutamisel.
- **Punktid 13 ja 14** käsitlevad ajateenistuse või reservteenistuse kohustuse eiramist ning punktis 14 ka kutsealuse terviseseisundi hindamisel mitteosalemist. Punkti 13 kohaldamise alus on väärteokaristus ja selle ajaline mõju tuleneb lõikest 5. Punkti 14 kohaldamisel lähtub PPA lõikes 3 nimetatud otsusest ning piirangu lõpetamisel lõikest 6.
- **Punkt 15** seob relvaloa andmise piirangu lapse ülalpidamise kohustuse täitmisega. PPA kohaldab alust lõikes 4 nimetatud jõustunud kohtumääruse põhjal. Piirang toetab lapse elatisnõude täitmist täitemenetluses kohtu määratud ulatuses.

Lõikes 2 sätestatakse erand hoiutingimuste nõudest paralleelkasutusõiguse taotlejale, kes relva ja vabastatakse paralleelkasutusõiguse taotleja oma hoiukoha nõudest, kui ta relva ja laskemoona seal ei hoia. Näiteks kui relva hoitakse omaniku nõuetekohases hoiukohas ja kasutaja tagastab relva pärast kasutamist, puudub alus nõuda temalt eraldi hoiukoha rajamist. Kui kasutaja soovib hiljem relva enda juures hoida, peab hoidmine vastama seaduses sellele kohaldatavatele nõuetele. Nii järgib hoiukoha nõue tegelikku hoidmise korraldust.

Lõikes 3 seotakse lõike 1 punkti 14 kohaldamine Kaitseressursside Ameti või Kaitseväe otsusega. Teenistuskohustuse sisu, selle täitmist ja võimalikke vabandavaid asjaolusid hindab selleks pädev asutus. PPA kontrollib, kas seaduses nimetatud otsus on olemas ja taotleja suhtes kohaldatav. Näiteks üksnes teade, et isik jättis terviseseisundi hindamisele ilmumata, ei ole punkti 14 kohaldamiseks piisav.

Lõikes 4 seotakse lõike 1 punkti 15 kohaldamine täitemenetluse seadustiku § 177² alusel tehtud jõustunud kohtumäärusega. Kohus hindab piirangu kohaldamise eeldusi elatise sissenõudmiseks algatatud täitemenetluses. PPA arvestab menetluses kohtumäärusega ja selles määratud piirangu ulatusega. Näiteks kui taotleja suhtes on algatatud elatise sissenõudmiseks

täitemenetlus, kuid kohus ei ole teinud relvaloa andmist piiravat määrust, puudub PPA-l alus selle punkti kohaldamiseks.

Lõikes 5 määratakse, millal lõpeb lõike 1 punktides 4, 6 ja 10–13 sätestatud karistusel põhinev keeld. Pärast asjaomaste karistusandmete kustutamist hindab PPA taotlust ülejäänud loa andmise tingimuste alusel. Kui PPA tugineb mõnele teisele keeldumisalusele, peab ta tuvastama selle aluse iseseisvad eeldused ja järgima andmete kasutamise reegleid. Punktis 5 nimetatud karistustele kohaldatakse selles punktis sätestatud erireeglit. Lapse ülalpidamise kohustusega seotud piirangu lõpetamisel lähtub PPA täitemenetluse seadustiku § 177[5] lõike 1 alusel tehtud jõustunud kohtumäärusest.

Lõikes 6 sätestatakse lõike 1 punktis 14 nimetatud piirangu lõpetamise kord. Kui piirangu aluseks olnud asjaolud langevad ära, teavitab Kaitseressursside Amet või Kaitsevägi sellest PPA-d. Näiteks kui isik täidab kohustuse, mille eiramise tõttu piirang kehtestati, saab PPA pädeva asutuse teate põhjal arvestada piirangu lõppemisega ka pooleliolevas relvaloa menetluses. Teavitamine tagab, et PPA otsus tugineb ajakohasele teabele.

Lõikes 7 sätestatakse asjaolud, mille esinemisel PPA võib relvaloa andmisest keelduda. Nende asjaolude tuvastamine avab kaalutlusruumi. Otsuse tegemisel tuleb hinnata nende tähendust konkreetse isiku ja taotletava õiguse puhul, lähtudes lõikest 9.sätestatakse kaalutlusõiguslikud keeldumisalused.

1. **Punkt 1** võimaldab arvestada varasema relvaloa kehtetuks tunnistamisega vähem kui viie aasta jooksul, kui selle põhjustas relva kaotsiminek või sättes nimetatud käitlemisnõude rikkumine. PPA hindab muu hulgas, mis kaotsimineku või rikkumise põhjustas ning mida isik on hiljem teinud selle kordumise vältimiseks.
2. **Punkt 2** võimaldab vähem kui kahe aasta jooksul arvestada varasema keeldumisega, mis põhines lõike 1 punktides 7–9 nimetatud asjaolul. Näiteks kui varasem keeldumine tulenes puudulikest hoiutingimustest ja isik on puuduse kõrvaldanud, peab PPA hindama, kas varasema keeldumise asjaoludel on uue taotluse lahendamisel veel tähtsust.

Varasema relvaloa kehtetuks tunnistamise või loa andmisest keeldumise arvestamine võimaldab kontrollida, kas varasema otsuse põhjustanud probleem on kõrvaldatud. Seaduses nimetatud viie- ja kaheaastane ajavahemik piiritlevad vastavate aluste kasutamise võimaluse. Need ei tähenda, et igale selle aja jooksul esitatud taotlusele tuleb tingimata vastata keeldumisega.

3. **Punkt 3** võimaldab hinnata isiku käitumisest tulenevat ohtu tema enda või teiste elule või tervisele või avalikule korrale. Käitumisega seotud keeldumisalus võimaldab hinnata konkreetsetest tuvastatud asjaoludest tulenevat relvaohutuse riski ka siis, kui puudub jõustunud karistus või muu kohustuslik keeldumisalus. Näiteks võivad dokumenteeritud ähvardused või korduv ohtlik käitumine anda põhjust hinnata, kas relva kättesaadavus suurendaks isikust lähtuvat ohtu. Otsus peab tuginema kontrollitud asjaoludele ja nende seosele relva ohutu käitlemisega. Üldine negatiivne mulje, kontrollimata väide või pelk erimeelsus taotlejaga ei ole piisav. Lõike 7 punkti 3 kohaldamiseks võib PPA koguda ja kasutada üksnes relva omamisest või käitlemisest tuleneva ohu hindamiseks vajalikke isikuandmeid. Säte piiritleb andmete töötlemise eesmärgi ja ulatuse. Konkreetsete andmete saamiseks peab PPA-l olema selleks seaduses ette nähtud alus.

4. **Punkt 4** võimaldab keelduda loa andmisest, kui tuvastatud asjaolud annavad põhjendatud aluse kahtlustada ohtu Eesti Vabariigi julgeolekule. Otsuse põhjenduses tuleb selgitada normi kohaldamist õigustavaid asjaolusid ulatuses, milles seadus lubab neid avaldada.
5. **Punkt 5** võimaldab arvestada korduvate süütegude eest karistamisega, kuni asjaomased karistusandmed on karistusregistris. PPA hindab rikkumiste sisu, korduvust ja ajalist seost ning seda, mida need asjaolud näitavad isiku sobivuse kohta taotletava õiguse saamiseks.
6. **Punkt 6** võimaldab arvestada KrMS § 202, § 203[1] või § 205 alusel lõpetatud kriminaalmenetluses ilmnenud asjaoludega. Menetluse lõpetamine annab seaduses nimetatud ajaks aluse kaalumiseks. PPA peab põhjendama, millised kontrollitud asjaolud on relvaloa seisukohalt olulised ja miks need toetavad keeldumist. Menetluse lõpetamist ei käsitata süüdimõistva kohtuotsusena.

Keeldumisalus ei anna Politsei- ja Piirivalveametile üldist õigust koguda teavet taotleja eraelu kohta. Selle kohaldamiseks kogutakse ja kasutatakse üksnes relva omamisest või käitlemisest tuleneva ohu hindamiseks vajalikke isikuandmeid seaduses sätestatud alustel ja korras.

Võrdlusena saab tuua, et näiteks ka Soomes lähtutakse tulirelvaseaduse (*Ampuma-aselaki*) § 45 alusel taotleja sobivusest tema terviseseisundi ja käitumise põhjal. Soome politsei ametliku juhise järgi kutsutakse taotleja vestlusele ka juhul, kui menetluses ilmneb võimalikule sobimatusele viitav asjaolu, näiteks vägivaldne käitumine, joovastavate ainete tarvitamisega seotud probleem või tervisega seotud kahtlus. Soome näide aitab põhjendada eelnõu lõike 7 punkti 3 ja lõike 9 koostoimet. Sobivuse hindamisel on määrav konkreetse asjaolu tegelik tähendus relvale juurdepääsu seisukohalt ning kahtlus võib vajada enne otsust täiendavat väljaselgitamist.

Saksamaal eristab relvaseadus (*Waffengesetz*) usaldusväärsust ja isiklikku sobivust. Paragrahv 5 seob eri liiki süüdimõistvate otsustega erinevaid õiguslikke tagajärgi ning kasutab osa karistuste puhul viie- või kümneaastaseid tähtaegu. Võrdlus on eelnõu jaoks asjakohane karistusel põhinevate keeldude kestuse põhjendamisel. See näitab, et piirangu saab siduda teo laadi, karistuse raskuse ja süüdimõistmisest möödunud ajaga.

Lõikes 8 piiritletakse kriminaalmenetluse lõpetamisega seotud kaalutlusõigusliku keeldumisaluse ajaline kohaldamine. Selle kasutamine seotakse vastavalt menetluse lõpetamise alusele määratud kohustuse täitmise või seaduses nimetatud tähtaja möödumisega. Selline piiritlemine väldib olukorda, kus lõpetatud kriminaalmenetlus jääks määramata ajaks iseseisvaks takistuseks relvaloa saamisel. Samal ajal võimaldab see arvestada perioodiga, mille jooksul isik peab täitma menetluse lõpetamisel määratud kohustusi või millele seadus annab muu õigusliku tähenduse. Selle aluse kohaldamise võimaluse lõppemisel hinnatakse taotlust ülejäänud kehtivate tingimuste järgi.

Lõikes 9 sätestatakse kaalutlusotsuse tegemise kriteeriumid. PPA arvestab asjaolu laadi ja raskust, sellest möödunud aega, isiku hilisemat käitumist ning taotletava õiguse otstarvet ja ulatust. Näiteks on hiljutisel korduval ähvardaval käitumisel üldjuhul teistsugune kaal kui üksikul varasemal rikkumisel, mille põhjused on kõrvaldatud ja millele on järgnenud nõuetekohane käitumine. Samuti võib hinnangut mõjutada see, kui ulatusliku juurdepääsu relvale taotletav õigus annab. Keeldumise korral peab PPA seostama oma järelduse konkreetsete asjaoludega ja selgitama, miks keeldumine on vajalik.

Lõikes 10 kohaldatakse samu keeldumisaluseid ka paralleelkasutusõiguse ja juriidilise isiku relva kasutusõiguse andmisel ning relvaloa muutmisel uue relvaliigi, otstarbe või kasutusõiguse lisamiseks. Isiku sobivust tuleb hinnata ka teisele isikule kuuluva relva kasutamisel, sest juurdepääs relvale võib tekitada ohu omandisuhtest sõltumata. Näiteks kui kehtiva relvaloa omaja taotleb laskespordiklubile kuuluva relva kasutusõigust, hindab PPA taotluse lahendamise ajal esinevaid keeldumisaluseid, arvestades kasutusõiguse erisusi. Olemasoleva loa suhtes tehakse vajaduse korral eraldi otsus selle muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamise sätete alusel.

§ 56. Tervisenõuded ja tervisekontroll

Paragrahvis sätestatakse relvaloa taotleja ja omaja tervisenõuded, tervisekontrolli kord, tervisetõendi kehtivus ning tõendi kehtivuse lõppemise, peatamise ja kehtetuks tunnistamise tagajärjed. Kehtivas RelvS-is käsitlevad neid küsimusi eelkõige § 35[1], § 36 lõike 1 punktid 1–3 ning loa kehtivuse osas § 34 lõige 7. Eelnõu põhiline muudatus on tervisetõendi kehtivuse lahutamine relvaloa enda kehtivusest. Tähtajatu loa korral kontrollitakse tervisenõuetele vastavust loa kehtivuse ajal ning tõendi lõppemisel peatuvad seaduses nimetatud õigused. Selline korraldus aitab täita tulirelvadirektiivi artikli 6 lõike 2 nõuet jälgida loa tingimuste täitmist kogu loa kehtivuse jooksul ja hinnata asjakohast meditsiinilist ning psühholoogilist teavet. Direktiiv jätab kontrolli korralduse liikmesriigi määrata.

Lõikes 1 sätestatakse relvaloa taotlejale ja omajale sisuline tervisenõue: isikul ei tohi olla tervisehäiret, mis välistab relva ohutu käitlemise. Nõue kehtib nii loa taotlemisel kui kogu relvaloa kehtivuse ajal.

Hindamisel on määrav, kas tervisehäire välistab relva ohutu käitlemise. Nii seotakse piirang konkreetse tervisehäire mõjuga relva ohutule käitlemisele. Tervisehäirete loetelu kehtestatakse lõike 18 alusel ning nõuetele vastavust hindab tervishoiutöötaja. Näiteks võib terviseseisundi muutus anda aluse uueks hindamiseks ka siis, kui inimese varasem tervisetõend kehtib veel mitu aastat.

Lõikes 2 nähakse ette tervisekontrolli läbimise üldkohustus. Üldreegel jätkab kehtiva RelvS § 35[1] põhimõtet. Tervisekontroll annab meditsiinilise aluse otsustamiseks, kas taotleja või loa omaja vastab relva ohutuks käitlemiseks nõutavatele tervisenõuetele.

Kontrolli vajalikkus tuleneb sellest, et relva käitlemiseks vajalikku tervislikku sobivust ei saa usaldusväärselt tuvastada üksnes taotleja kinnituse, ametniku tähelepanekute või relvaeksami tulemuse põhjal. Meditsiiniline hindamine võimaldab võtta arvesse asjaolusid, mis ei pruugi tavapärases suhtluses avalduda, kuid võivad mõjutada relva ohutut kasutamist. Samas piirdub kontrolli eesmärk relva käitlemiseks vajaliku sobivuse hindamisega.

Lõikes 3 võimaldatakse selles nimetatud teenistujate ja abipolitseinike puhul arvestada neile teenistuses või ülesannete täitmisel kehtestatud tervisenõuetele vastavust. Sel juhul ei pea isik läbima sama eesmärki täitvat uut RelvS-i kohast tervisekontrolli. Olemasoleva RelvS-i kohase tervisetõendi arvestamist esmakordsel taotlemisel käsitleb eraldi § 61 lõige 4.

Erandid on seotud sättes nimetatud teenistusülesannete, tulirelva kandmise õiguse ja tervisenõuetele vastavusega. Üksnes ametinimetus, teenistussuhe või organisatsiooni liikmesus ei ole piisav alus kontrollist vabastamiseks. Näiteks tuleb eristada asutuses töötamist sellest,

kas isikul on tegelikult õigus teenistusülesannete täitmisel tulirelva kanda ja kas tema tervislikku sobivust on selleks kontrollitud.

Lahendus vähendab taotleja aja- ja rahakulu ning tervishoiuteenuse osutaja koormust, säilitades samal ajal nõude, et relva käitlemiseks vajalik tervislik sobivus peab olema tõendatud.

Kehtiva RelvS § 35 lõige 10 käsitleb mitut liiki erandeid koos. Eelnõus paikneb tervisekontrolli erand §-s 56 ja relvaeksami erand §-s 60, sest terviseseisundit ja relva käitlemise oskust tõendatakse erinevalt.

Lõikes 4 määratakse pädeva asutuse kinnituse andmed. PPA vajab isiku tuvastamiseks nime ja isikukoodi ning erandi kohaldamiseks kinnituse kuupäeva ja teavet kahe eelduse kohta: tulirelva kandmise õigus ja tervisenõuetele vastavus. Näiteks piisab abipolitseiniku puhul kinnitusest, et tal on tulirelva kandmise õigus ja ta vastab abipolitseinikule kehtestatud tervisenõuetele. PPA-le esitatakse hinnangu tulemus. Diagnoosid, uuringutulemused ja muud meditsiinilised alusandmed jäävad tervishoiu või teenistusliku tervisekontrolli menetlusse.

Lõikes 5 nähakse ette, et isik ei pea lõikes 4 nimetatud kinnitust esitama, kui PPA saab erandi kohaldamiseks vajalikud andmed riigi infosüsteemi kuuluvast andmekogust seaduses sätestatud alusel. Sellega välditakse samade andmete korduvat esitamist ja dokumentide vahendamist inimese kaudu. Andmekogust saadavate andmete ulatus piirdub erandi kohaldamiseks vajaliku teabega, mis on nimetatud lõikes 4. Üksnes andmete tehniline kättesaadavus ei anna õigust neid sellel eesmärgil kasutada.

Lõikes 6 säilitatakse võimalus nõuda eelnõu § 57 alusel täiendavat tervisekontrolli ka isikult, kes kasutas loa taotlemisel lõike 3 erandit. Teenistusliku tervisekontrolli arvestamine vähendab dubleerimist loa andmisel. Hiljem ilmnenud asjaolu võib siiski tekitada põhjendatud kahtluse isiku praeguses terviseseisundis ja vajada uut meditsiinilist hinnangut.

Säte on vajalik, sest terviseseisund võib muutuda ka kehtiva tõendi või teenistusliku kinnituse olemasolul. Kui ilmneb põhjendatud kahtlus isiku võimes relva ohutult käidelda, peab PPA saama lasta seda pädeval tervishoiutöötajal kontrollida sõltumata sellest, millisel alusel isik tavapärasest tervisekontrollist vabastati.

Lõikes 7 määratakse tervisekontrolli korraldajaks ja tervisetõendi väljastajaks perearst, kes kaasab vajaduse korral eriarsti. ee jätkab kehtiva RelvS § 35[1] lahendust. Perearsti ülesanne on koondada hindamiseks vajalik teave ning teha selle põhjal otsus tervisenõuetele vastavuse ja tõendi kehtivusaja kohta.

Selline korraldus võimaldab seostada relvaloa jaoks tehtava hindamise isiku terviseseisundi laiema käsitlusega. Kui mõne asjaolu hindamine eeldab erialast pädevust või täiendavaid uuringuid, kaasatakse eriarst. Nii ei pea kõiki taotlejaid suunama ühetaoliselt samadele eriuuringutele, kuid vajalik täiendav hindamine peab olema tagatud.

Tervisetõendi andmete kandmine tervise infosüsteemi loob ühtse aluse tõendi kehtivuse ja staatuse kontrollimiseks ning edasiseks andmevahetuseks. See vähendab sõltuvust paberdokumendist ja võimaldab arvestada ka tõendi hilisema muutmisega.

Lõikes 8 säilitatakse tervisetõendi kuni viieaastane kehtivusaeg. Perearst võib määrata lühema aja, kui isiku terviseseisund vajab varasemat kordushindamist. Näiteks võib arst anda tõendi kaheks aastaks, kui praegu on tervisenõuded täidetud, kuid seisundi arengut on vaja varem uuesti hinnata. Tervisetõendi viieaastane ülempiir ja tulirelvadirektiivi artikli 9 lõikes 7 ning artikli 10 lõikes 4 sätestatud loa läbivaatamise kuni viieaastane vahemik puudutavad eri kontrolle. Tervisetõend käsitleb tervisenõuet. Loa perioodilisel läbivaatamisel hinnatakse ka muid loa kehtimise eeldusi.

Lõikes 9 pannakse loa omajale kohustus läbida uus tervisekontroll enne tõendi kehtivuse lõppemist. Tähtajatu relvaloa puhul peab loa omaja jälgima tervisetõendi tähtaega eraldi. Õiguste katkemise vältimiseks tuleb arvestada ka tõendi väljastamiseks ja registrisse jõudmiseks vajaliku ajaga. Tähtaja jälgimist toetab lõikes 16 ette nähtud teabe kättesaadavus.

Lõikes 10 nähakse ette seadusest tulenev õiguste peatumine tervisetõendi kehtivuse lõppemisel. Peatuvad relva ja laskemoona omandamise ning relva kandmise ja kasutamise õigused. Õigused taastuvad, kui registrisse kantakse uue, tervisenõuetele vastavust kinnitava tõendi andmed ning puudub muu õiguste taastumist takistav alus. Näiteks kui tõend on aegunud, peab loa omaja enne relva kasutamist ootama uue tõendi andmete registrisse kandmist. Register kajastab õiguste peatumist ja taastumist ning PPA teeb mõlemad relvaloa omajale viivitamata teatavaks. Õiguste peatumine tuleneb tõendi kehtivuse lõppemisest. Teavitamine annab loa omajale sellest teada.

Lahendus arvestab, et aegunud tõend ei anna enam ajakohast kinnitust tervisenõuetele vastavuse kohta. Seetõttu ei ole põhjendatud lubada senises ulatuses jätkata relva kasutamist või omandada juurde relvi ja laskemoona. Õigused taastuvad pärast uue nõuetele vastavust kinnitava tervisetõendi andmete relvaregistrisse kandmist. Registriandmete ajakohasus on vajalik selleks, et õiguste kehtivust saaksid kontrollida nii loa omaja kui ka isikud ja asutused, kellel on vastav kontrollikohustus.

Peatumisest ja taastumisest teavitamine aitab loa omajal mõista oma õiguste hetkeseisu. Teavitamine ei asenda kohustust jälgida tervisetõendi kehtivust, kuid vähendab eksimuste võimalust.

Õiguste taastumine seotakse registrikandega, et nende kehtivus oleks kontrollitav ka relva ja laskemoona üleandmisel. Andmevahetuse viivituse või ebaõigete registriandmete korral saab loa omanik esitada PPA-le tervisetõendi või selle andmed kontrollimiseks. PPA kontrollib tõendi kehtivust ja tervisenõuetele vastavuse otsust ning muude takistuste puudumisel teeb või parandab registrikande viivitamata. Nii tagatakse õiguste taastamise võimalus ka juhul, kui tõendi andmed ei ole tavapärase andmevahetuse kaudu registrisse jõudnud.

Lõikes 11 nähakse ette võimalus esitada tõend PPA-le, kui uus kehtiv tõend ei ole registrisse jõudnud või registriandmed on ebaõiged. Näiteks võib loa omaja olla tervisekontrolli õigel ajal läbinud, kuid registris kuvatakse andmevahetuse vea tõttu endiselt varasem tõend. PPA kontrollib esitatud tõendi kehtivust ja arsti otsust, samuti muude takistuste puudumist, ning teeb või parandab kande viivitamata. Nii saab inimene andmevea lahendamiseks ise menetluse algatada.

Lõikes 12 täpsustatakse, et tervisetõendi kehtivusaja möödumine ei lõpeta iseenesest relvaloa kehtivust ega välista relva nõuetekohast hoidmist. Sellega eristatakse ajakohase

tervisekinnituse puudumist olukorrast, kus isiku tervislik sobimatus on meditsiiniliselt tuvastatud.

Tõendi aegumine võib tuleneda näiteks sellest, et isik ei ole uut tervisekontrolli õigel ajal läbinud. Tervisetõendi kehtivuse lõppemine ei tõenda iseenesest, et isiku terviseseisund ei võimaldaks relva või laskemoona ohutut hoidmist. Seetõttu peatatakse relvaloast tulenevad aktiivsed õigused, kuid relvaluba ei muutu automaatselt kehtetuks ning üksnes tervisetõendi aegumise tõttu ei nõuta relva viivitamatut võõrandamist ega hoiuleandmist. Nõuetekohase hoidmise korral säilivad kõik relva ja laskemoona ohutut hoiustamist tagavad kohustused.

Samas ei ole põhjendatud lubada relva ja laskemoona hoidmist ilma kehtiva tervisenõuetele vastavuse kinnituseta tähtajatult. Seetõttu võib isik pärast õiguste peatumist hoida relva ja laskemoona nõuetekohases hoiukohas kuni kolm kuud. Kolmekuulise tähtaja eesmärk on anda isikule mõistlik aeg uue tervisekontrolli läbimiseks ja tervisenõuetele vastavuse tõendamiseks, vältides samal ajal relva ja laskemoona viivitamatu hoiuleandmisega kaasnevat ebaproportsionaalset koormust. Kui õiguste peatumise alus selle aja jooksul ei lange ära, tuleb relv ja laskemoon anda hoiule seaduses sätestatud korras. Nii tasakaalustatakse isiku omandiõigus ja õiguspärane ootus säilitada relv oma hoiukohas avaliku julgeoleku huviga tagada, et relva valdamise õiguse eelduseks olevad nõuded on täidetud.

Lõikes 13 sätestatakse perearsti kohustus reageerida, kui tervisetõendi kehtivuse ajal ilmneb asjaolu, mille tõttu isik ei vasta enam tervisenõuetele. Perearst peatab tervisetõendi kehtivuse või tunnistab selle kehtetuks ning kannab vastava teabe viivitamata tervise infosüsteemi. PPA õigus saada tervise infosüsteemist tervisetõendi andmeid on sätestatud lõikes 14.
Säte võimaldab arvestada terviseseisundi muutumisega enne järgmise korralise kontrolli aega. PPA saab arsti otsuse alusel hinnata relvaloa kehtivuse või sellest tulenevate õiguste peatamise või relvaloa kehtetuks tunnistamise vajadust. Tervishoiu ja politsei vahelise teabevahetuse vajadust arvestab näiteks ka Soome relvaseadus. Selle § 114 näeb teatavates tõsise ohuga seotud olukordades ette arsti teatamiskohustuse ning annab arstile ja muule tervishoiutöötajale õiguse teatada politseile põhjendatud hinnangust, et isik ei sobi terviseseisundi või käitumise tõttu tulirelva valdama. Eelnõus seotakse PPA-le vajaliku teabe saamine tervise infosüsteemi kantud tervisetõendi andmetega.

Lõikes 14 sätestatakse ammendavalt, milliseid andmeid on PPA-l õigus saada tervise infosüsteemist relvaloa taotleja või omaja tervisenõuetele vastavuse kontrollimiseks. Isiku tuvastamisandmed võimaldavad seostada tõendi õige isikuga. Arsti otsusest nähtub, kas isik vastab tervisenõuetele, ning tõendi kuupäevade ja kehtivuse muutumise andmete põhjal saab PPA kindlaks teha, kas tõend asjaomasel ajal kehtib. Diagnoose, tervisedeklaratsiooni, uuringutulemusi ega muid tervisekontrolli meditsiinilisi alusandmeid ja -dokumente PPA-le selle lõike alusel ei edastata.

Lahendus eristab tervishoiutöötaja ja loamenetleja ülesandeid. Meditsiinilise hinnangu annab tervishoiutöötaja, PPA otsustab selle hinnangu õigusliku tähenduse üle relvaloa menetluses. Piiratud andmevahetus võimaldab täita relvaohutuse eesmärki, avaldamata loamenetlejale selleks mittevajalikke terviseandmeid.

Ka tervisenõuetele vastavuse otsus ja tõendi staatus on terviseandmed ning nõuavad eriliigilistele isikuandmetele ettenähtud kaitsemeetmeid. Töötlemise eesmärk on kaitsta inimeste elu ja tervist ning avalikku julgeolekut. Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 9 lõike 2 punkt g võimaldab sellisel eesmärgil töötlemist liikmesriigi õiguse alusel, kui regulatsioon

on proportsionaalne ning näeb ette sobivad ja konkreetsed kaitsemeetmed. Seetõttu peavad piiratud andmekoosseisuga kaasnema ülesandepõhine juurdepääs, turvaline andmevahetus ja töötlemise kontrollitavus.

Lõikes 15 nähakse ette PPA kohustus otsustada tervisetõendi peatamise või kehtetuks tunnistamise korral viivitamata relvaloa või sellega antud õiguste edasine kehtivus seaduses sätestatud alustel.

Erinevalt tervisetõendi tavapärasest aegumisest on tervisetõendi peatamise või kehtetuks tunnistamise korral olemas tervishoiuteenuse osutaja otsus, mis seab kahtluse alla isiku vastavuse relva käitlemiseks kehtestatud tervisenõuetele. Seetõttu ei ole sellises olukorras põhjendatud piirduda üksnes tervisetõendi aegumisega kaasneva relvaloast tulenevate õiguste automaatse peatumisega, vaid Politsei- ja Piirivalveamet peab hindama, milline käesolevas seaduses sätestatud õiguslik tagajärg on konkreetse juhtumi asjaolusid arvestades asjakohane.

Tervisetõendi kehtivuse peatamine või kehtetuks tunnistamine ning relvaloa suhtes otsuse tegemine on seejuures eraldiseisvad toimingud. Tervise infosüsteemi ja relvaregistri vaheline automatiseeritud andmevahetus tagab Politsei- ja Piirivalveametile otsuse tegemiseks vajaliku teabe jõudmise, kuid ei asenda ameti kohustust hinnata seaduses sätestatud aluste olemasolu ning otsustada, kas konkreetsel juhul tuleb peatada relvaloa kehtivus, relvaloast tulenevad õigused või tunnistada relvaluba kehtetuks. Riive ulatuse valikul võetakse arvesse tervisenõuetele mittevastavuse olemust, kestust ja mõju relva ohutule käitlemisele.

Tervise infosüsteemist andmete saamiseks kavandatakse X-tee kaudu üks kord ööpäevas tehtavat automatiseeritud päringut. Relvaloast tulenevate õiguste taastumist kajastava registrikande teeb PPA ametnik. Päringu automatiseerimine ei tähenda seega PPA otsuse ega õigusi taastava registrikande automaatset tegemist. Kui uue tervisetõendi andmed registris puuduvad või on ebaõiged, saab isik esitada tõendi või selle andmed PPA-le kontrollimiseks § 56 lõikes 11 sätestatud korras.

Lõikes 16 tagatakse relvaloa omajale võimalus saada ülevaade tervisetõendi kehtivusest ja järgmise tervisekontrolli tähtajast. See võimaldab isikul kontrolli aegsasti kavandada ning vältida õiguste peatumist.

Teabe kättesaadavus on eriti oluline tähtajatu relvaloa korral, sest loa enda kehtivusaeg ei tuleta isikule enam meelde vajadust tervisekontrolli uuendada. Tervisetõendi tähtaja selge eristamine relvaloa kehtivusest aitab mõista, et tähtajatu luba ei vabasta perioodiliste nõuete täitmisest.

Lõikes 17 sätestatakse, et tervisekontrolli kulud kannab relvaloa taotleja või omaja. Tervisenõuetele vastavuse tõendamine on isiku soovitud relva käitlemise õiguse saamise ja säilitamise eeldus ning kontrolli kulu seotakse selle õiguse taotleja või kasutajaga. Kulu kandmise reegel hõlmab nii esmast kui ka korralist korduskontrolli. Täiendava tervisekontrolli kulud on reguleeritud eelnõu § 57 lõikes 4.

Kulukoormuse põhjendamatuks suurendamiseks ei ole alust: juba tehtud kontrolli või kehtiva tõendi arvestamist võimaldavad erandid ning kontrolli vajaduspõhine korraldamine aitavad vältida dubleerimist. Eriarsti kaasamine ja täiendavad uuringud peavad lähtuma terviseseisundi hindamise vajadusest.

Lõikes 18 antakse Vabariigi Valitsusele volitus täpsustada tervisehäirete loetelu, tervisekontrolli korraldust ja tervisetõendi nõudeid. Kehtiv RelvS § 35[1] sisaldab samuti tervisekontrolli ja tervisetõendi volitusnormi. Eelnõu täiendab seda, hõlmates sõnaselgelt tervisetõendi kehtivuse peatamise ja kehtetuks tunnistamise korra. Seaduses sätestatakse tervisenõue ja selle õiguslikud tagajärjed.

Tervisetõendi meditsiinilise sisu täpsustamine määruses ei laienda PPA-le edastatavate terviseandmete ringi. PPA-le edastatava teabe piirid sätestatakse eelnõu § 56 lõikes 14 ja § 57 lõikes 8.

Täpsemate meditsiiniliste ja menetluslike nõuete kehtestamine määrusega aitab tagada ühetaolist hindamist eri tervishoiuteenuse osutajate juures. Samuti võimaldab see ajakohastada kontrolli korraldust ja tehnilisi lahendusi seaduses määratud eesmärgi ja volituse piires. Määrusega ei saa lisada seaduses ette nägemata iseseisvaid relvaloa andmisest keeldumise aluseid.

§ 57. Täiendav tervisekontroll

Paragrahv võimaldab reageerida uuele teabele relvaloa omaja terviseseisundi kohta enne korralise tervisekontrolli tähtaega. Sellega toetatakse tulirelvadirektiivi artikli 6 lõike 2 nõuet hinnata loa tingimuste täitmist kogu loa kehtivuse jooksul. PPA hindab kontrolli vajadust, arst hindab terviseseisundit ning PPA teeb tulemuse põhjal loa kohta otsuse.

Lõikes 1 antakse antakse PPA-le õigus kohustada loa omajat läbima täiendav tervisekontroll, kui selleks on põhjendatud kahtlus. PPA peab tuvastama, milline teave kahtluse tekitas ja miks see võib olla relva ohutu käitlemise seisukohalt oluline. Näiteks võib kontrolli vajadus ilmneda, kui PPA-le saab teatavaks usaldusväärne teave olulisest terviseseisundi muutusest pärast viimast kontrolli. Täiendava kontrolli eesmärk on saada meditsiiniline hinnang. PPA ülesanne on põhjendada kontrolli vajadust; tervisehäire olemasolu ja selle tähendust hindab tervishoiutöötaja. Nii välditakse olukorda, kus meditsiiniline järeldus tehakse üksnes ametniku oletuse põhjal.

Sarnane lahendus on Saksamaa relvaseaduse § 6 lõikes 2. Kui konkreetsete asjaolude põhjal tekib kahtlus isiku sobivuses või esitatud tõendi usaldusväärsuses, nõuab pädev asutus isikult meditsiinilise või psühholoogilise hinnangu esitamist. Võrdlus näitab, et varasema tõendi olemasolu ei pea välistama uue, põhjendatud kahtluse kontrollimist.

Lõikes 2 nähakse ette täiendava tervisekontrolli tähtaja määramine ning isiku teavitamine kontrollile suunamise põhjustest ja kohustuse täitmata jätmise tagajärgedest. Isik peab saama aru, milline asjaolu on tekitanud kontrollivajaduse, mida temalt nõutakse ja mis ajaks tuleb kohustus täita.

Tähtaeg peab võimaldama kontrolli tegelikult läbida, arvestades vajaduse korral eriarsti vastuvõtu või uuringu korraldamist. Kontrolli kättesaadavusest tulenevaid viivitusi tuleb eristada isiku põhjendamatust tegevusetusest. Selge teavitamine on oluline ka seetõttu, et mõjuva põhjuseta kontrollimata jätmisega kaasneb relvaloa kehtetuks tunnistamine.

Ka Saksamaa relvaseaduse rakendusmääruse § 4 järgi peab asutus isikule selgitama sobivuses tekkinud kahtluse põhjuseid ja määrama hinnangu esitamiseks tähtaja. Samuti tuleb isikut teavitada tema vastutusel esitamata jäänud hinnangu võimalikust tähendusest otsustamisel.

Lõikes 3 võimaldatakse täiendava tervisekontrolli tulemuse selgumiseni peatada relvaloa kehtivus või sellega antud õigused. Tegemist on ajutise abinõuga olukorraks, kus kontrolli kestel relva käitlemise jätkamine võib põhjustada ohtu.

Kontrollile suunamine ei tähenda iseenesest, et iga juhtumi puhul tuleb peatada kõik relvaloaga antud õigused. Peatamise vajadust ja ulatust hinnatakse selleks ette nähtud regulatsiooni järgi, lähtudes kahtluse aluseks olevatest asjaoludest. Meetme eesmärk on vältida võimaliku ohu realiseerumist ajal, mil meditsiiniline hinnang ei ole veel selgunud.

Lõikes 4 sätestatakse täiendava tervisekontrolli korraldaja ja kulude kandmise põhimõte. Kontrolli korraldab perearst, kes kaasab vajaduse korral eriarsti. Nii saab hinnata konkreetset kahtlust vajaliku erialase pädevusega ning seostada hinnangu isiku muu tervisealase teabega.

Kontrolli kulud kannab isik, sest tervisliku sobivuse tõendamine on relva käitlemise õiguse säilitamise eeldus. Sellest tulenevalt on oluline, et kontrollile suunamine oleks põhjendatud ja kontrolli ulatus vastaks selgitatavale küsimusele. Ka Saksamaa relvaseaduse § 6 lõikes 2 ette nähtud täiendava sobivushinnangu kulud kannab isik, kellelt hinnangut nõutakse.

Lõikes 5 sätestatakse, kuidas PPA otsustab relvaloa kehtivuse üle pärast täiendavat tervisekontrolli või selle läbimiseks määratud tähtaja möödumist. Kui relvaloa omanik jätab kontrolli mõjuva põhjuseta määratud tähtajaks läbimata, jääb põhjendatud kahtlus tema võimes relva ohutult käidelda kõrvaldamata. Sellisel juhul, nagu ka kontrollis tuvastatud relva ohutut käitlemist välistava püsiva tervisetakistuse korral, tunnistab PPA relvaloa eelnõu § 88 alusel kehtetuks.

Lõige 6 näeb ette, et kui kontrollis tuvastatakse relva ohutut käitlemist välistav ajutine tervisetakistus, peatab PPA eelnõu § 88 alusel relvaloa kehtivuse või sellest tulenevad õigused vajalikus ulatuses. Eelnõu § 89 lõike 2 punkti 2 kohaselt tunnistatakse luba kohustuslikult kehtetuks, kui loa andmist välistava asjaolu kõrvaldamine ei ole võimalik. Ajutise tervisetakistuse korral kohaldatakse §-s 88 sätestatud peatamise aluseid. Kui loa kehtivus või sellest tulenevad õigused olid kontrolli tulemuse selgumiseni lõike 3 alusel peatatud ja luba ei tunnistata lõike 5 alusel kehtetuks, otsustab PPA kontrolli tulemuse põhjal, kas peatamist jätkata, selle ulatust muuta või peatamine lõpetada.
Mõjuva põhjuse arvestamine väldib kontrollist kõrvalehoidmise samastamist olukorraga, kus isik ei saanud kontrolli temast sõltumatul põhjusel õigeks ajaks läbida. Näiteks võib tähtaja järgimist takistada ootamatu hospitaliseerimine või vajalikule uuringule pääsemise viivitus. PPA peab enne kohustuse rikkumisele tuginemist asjaolud välja selgitama ja hindama, kas kontrollimata jätmine oli põhjendatud.

Lõikes 7 kohustatakse PPA-d pärast kontrolli tulemuse saamist üle vaatama varem rakendatud ajutine peatamine. PPA teeb tulemuse põhjal otsuse peatamise jätkamise, ulatuse muutmise või lõpetamise kohta. Näiteks kui arst kinnitab isiku vastavust tervisenõuetele ja muud peatamise alust ei esine, tuleb tervisekahtluse tõttu rakendatud peatamine lõpetada.

Lõikes 8 määratakse andmed, mida PPA vajab täiendava tervisekontrolli tulemuse alusel otsustamiseks. PPA-le edastatakse täiendava tervisekontrolli kuupäev ja perearsti otsus koos andmetega, mis võimaldavad tulemuse õige isikuga seostada. Tervisenõuetele mittevastavuse korral on perearsti hinnang takistuse ajutisuse või püsivuse kohta vajalik, sest sellest sõltub,

kas PPA peatab loa kehtivuse või sellest tulenevad õigused või tunnistab loa kehtetuks. Selle otsuse tegemiseks piisab perearsti hinnangust ja meditsiinilisi alusandmeid PPA-le ei edastata.

Isiku tuvastamisandmed ja kontrolli kuupäev võimaldavad seostada tulemuse õige isiku ja kontrolliga. Kui isik tervisenõuetele ei vasta, vajab PPA ka perearsti hinnangut takistuse ajutisuse või püsivuse kohta, sest sellest sõltub, kas kohaldada loa või sellega antud õiguste peatamise või loa kehtetuks tunnistamise sätteid. PPA tugineb otsustamisel perearsti hinnangule. Diagnoosid, uuringutulemused ja muud meditsiinilised alusandmed jäävad tervishoiuteenuse osutaja ja tervise infosüsteemi kasutusse nende töötlemiseks ette nähtud korras.

Võrdlusena, Saksamaa relvaseaduse (*Waffengesetz*) § 6 lõige 2 võimaldab pädeval asutusel nõuda arsti või psühholoogi hinnangut, kui teadaolevad asjaolud annavad alust kahelda inimese isiklikus sobivuses. Võrdlus toetab põhjendatud kahtluse kasutamist täiendava kontrolli lävendina. Eesti eelnõu määrab eraldi kindlaks, millist arsti hinnangu osa vajab PPA loa kohta otsustamiseks.

§ 58. Esmaabikoolitus

Lõikes 1 sätestatakse relvaloa taotlejale esmaabialaste teadmiste ja praktiliste oskuste nõue. Taotleja peab omandama teadmised ja praktilised oskused, mis võimaldavad õnnetuse korral hinnata kannatanu seisundit, kutsuda abi ja anda elupäästvat esmaabi. Näiteks võib lasketiirus või jahil tekkinud õnnetuse korral olla relvaloa omaja esimene kohalviibija, kes saab kannatanut abistada. Kehtiva RelvS § 35 lõike 2 punkt 4 sätestab vähemalt 16-tunnise koolituse ja koolitaja kvalifikatsiooni. Eelnõu kirjeldab seaduses omandatavaid oskusi ning jätab koolituse mahu ja üksikasjad määrusesse.

Lõikes 2 võimaldatakse arvestada varem läbitud esmaabikoolitust või kutse- ja erialase ettevalmistuse käigus omandatud samaväärseid teadmisi ja oskusi. Sätte eesmärk on vältida sisult samaväärse väljaõppe põhjendamatut kordamist.

Samaväärsuse hindamisel on määrav ettevalmistuse tegelik sisu ja praktiliste oskuste tase. Üksnes koolituse nimetus või isiku ametinimetus ei pruugi tõendada, et kõik nõutavad oskused on omandatud. Näiteks võib tööalase väljaõppe raames läbitud koolitus olla piisav, kui see hõlmab nõutud elupäästva esmaabi teemasid ja praktilisi harjutusi. Kui ettevalmistus katab üksnes osa vajalikust, ei saa seda ilma sisulise hindamiseta tervikuna samaväärseks lugeda.

Varasema õppe arvestamine vähendab taotleja aja- ja rahakulu, säilitades eesmärgi, et igal relvaloa saajal oleks nõutav esmaabipädevus.

Lõikes 3 antakse valdkonna eest vastutavale ministrile volitus kehtestada esmaabikoolituse ja varasema ettevalmistuse samaväärsuse hindamise täpsemad nõuded. Ühtsete nõuetega määratakse koolituse vajalik sisu ja maht, praktilise väljaõppe osa ning koolitaja pädevus.

Täpsem regulatsioon aitab tagada, et koolituse läbimine tähendaks võrreldavate teadmiste ja oskuste omandamist sõltumata koolituse pakkujast. Samaväärsuse hindamise nõuded annavad taotlejale ja menetlejale selge aluse otsustamiseks, millal saab varasemat väljaõpet arvestada. See vähendab juhuslikke erinevusi menetluspraktikas ning aitab suunata koolituse tegeliku tegutsemisoskuse saavutamisele.

§ 59. Relvaeksam

Paragrahvis sätestatakse relvaeksami eesmärk, ülesehitus ja korraldamise põhialused. Relvaeksamiga kontrollitakse, kas taotlejal on relva õiguspäraseks ja ohutuks käitlemiseks vajalikud teadmised ning praktilised oskused. Eksam täiendab taotleja terviseseisundi ja usaldusväärsuse kontrolli: tervisenõuetele vastavus ja keeldumisaluste puudumine ei tõenda iseenesest oskust relva ohutult käsitseda.

Regulatsioon jätkab senise RelvS § 35 lõikes 6 sätestatud põhimõtet, mille kohaselt koosneb relvaeksam teooriaeksamist ja relva käsitsemise katsest. Eelnõus tuuakse eksami põhisisu ja oskuste kontrollimise lähtekohad senisest selgemalt seaduse tasandile. See muudab taotlejale arusaadavamaks, millist pädevust temalt nõutakse, ning annab täpsema raami eksamikorraldust reguleerivale määrusele.

Lõikes 1 sätestatakse relvaeksami sooritamise üldkohustus. Eksam peab kinnitama, et taotleja tunneb relva käitlemise õiguslikke tingimusi, mõistab relvaga kaasnevaid ohte ning oskab neid oma tegevusega vältida. Kohustusest võib kõrvale kalduda üksnes seaduses sätestatud erandi alusel.

Eksami vajalikkus tuleneb relva käitlemise võimalikest tagajärgedest. Ebapiisavad teadmised või oskused võivad ohustada nii relva kasutajat kui ka kõrvalisi isikuid isegi siis, kui kasutajal puudub kavatsus kellelegi kahju tekitada. Seetõttu ei saa relva käitlemise pädevuse hindamisel tugineda üksnes taotleja kinnitusele, et ta on relvadega varem kokku puutunud. Eksam võimaldab kontrollida teadmisi ja oskusi ühtsete nõuete järgi.

Relvaeksami nõue toetab tulirelvadirektiivi artiklis 6 väljendatud eesmärki, et tulirelva omandamise ja valdamise õigus antakse isikule, kes tõenäoliselt ei ohusta ennast, teisi, avalikku korda ega riigi julgeolekut. Direktiiv ei näe kõigile relvaloa taotlejatele ette ühesuguse ülesehitusega eksamit.

Lõikes 2 seotakse eksamile lubamine muude loa andmise eelduste eelneva kontrollimise ja riigilõivu tasumisega. Menetluse selline järjestus võimaldab esmalt välja selgitada, kas taotlejal esineb asjaolusid, mis välistavad loa andmise sõltumata eksamitulemusest.

Eelkontroll aitab vältida taotleja põhjendamatut aja- ja rahakulu ning eksamikorraldaja koormust. Näiteks ei ole otstarbekas korraldada eksamit isikule, kelle puhul on juba tuvastatud kohustuslik keeldumisalus. Ühtlasi võimaldab varasem kontroll lahendada dokumentide ja taotletava õiguse ulatusega seotud küsimused enne praktilise katse korraldamist.

Selline menetlusjärjestus toetab võimalust teha pärast eksami edukat sooritamist relvaloa andmise otsus, kui kõik ülejäänud eeldused on täidetud. Eksami sooritamine ei tähenda siiski loa automaatset saamist: kui enne otsuse tegemist ilmneb uus oluline asjaolu, tuleb seda arvestada. Riigilõivu eelneva tasumise nõue jätkab RelvS § 35 lõikes 8 sätestatud põhimõtet.

Lõikes 3 sätestatakse eraldi eksami vastuvõtmise riigilõiv. Lõiv tasutakse enne eksami sooritamist riigilõivuseaduses sätestatud määras. Loataotluse läbivaatamine ja eksami vastuvõtmine on eri toimingud. Kui laskekatse antakse halduslepinguga üle ning katse läbiviija võib võtta tasu, peab kohaldatavatest sätetest selguma eksaminandi kogukulu ja see, millise toimingu eest kumbki makse tehakse.

Lõikes 4 määratakse relvaeksami ülesehitus, eristades teooriaeksamit ja praktilist laskekatset. Mõlemal osal on iseseisev eesmärk. Teooriaeksamiga kontrollitakse, kas taotleja mõistab käitlemisnõudeid ja oskab neid olukordade hindamisel rakendada. Laskekatsega kontrollitakse, kas ta suudab teadmisi relva käsitsemisel ka tegelikult järgida.

Kaheosaline eksam väldib olukorda, kus üht liiki pädevust peetakse ekslikult piisavaks. Õigusnormide ja ohutusreeglite tundmine ei tõenda veel praktilist käsitsemisoskust. Samuti ei näita hea laskmistulemus, et isik tunneb relva kandmise, hoidmise, üleandmise või kasutamise õiguslikke piire.

Teooria- ja praktilise osa eristamine on kasutusel ka Saksamaal. Saksamaa relvaseaduse rakendusmääruse § 2 järgi koosneb pädevuseksam mõlemast osast ning eksamitulemus tuleb dokumenteerida viisil, millest selgub tõendatud pädevuse laad ja ulatus.

Lõikes 5 määratakse teooriaeksami põhiteemad. Teooriaeksami eesmärk on kontrollida teadmisi, mida on vaja relva ja laskemoona õiguspäraseks ning ohutuks käitlemiseks. Taotleja peab mõistma nii tehnilisi ohutusnõudeid kui ka oma õiguste piire.

Õigusalaste teadmiste kontroll on vajalik, sest relvaluba ei anna piiramatut õigust relva käidelda. Näiteks peab loa omaja teadma, millistel tingimustel võib relva kanda või teisele isikule üle anda ning millised nõuded kehtivad relva hoidmisele ja edasitoimetamisele. Samuti tuleb eristada relva omamise otstarvet konkreetse kasutamise õiguslikust alusest: turvalisuse tagamiseks antud relvaluba ei anna iseenesest õigust kasutada relva igas ohtlikuna tajutud olukorras.

Eksamiküsimused peavad võimaldama hinnata nõuete sisulist mõistmist. Selleks sobivad lisaks mõistete tundmise kontrollile olukorrapõhised küsimused, milles taotleja peab eristama lubatud ja keelatud tegevust või tuvastama ohutu tegutsemisviisi.

Saksamaa relvaseaduse rakendusmääruse § 1 hõlmab samalaadselt relvaõiguse, hädakaitse ja hädaseisundi tundmist, relvatehnilisi teadmisi ning ohutut käsitsemist. See näitab, et relvaalast pädevust käsitatakse õiguslike teadmiste ja praktiliste oskuste kogumina.

Lõikes 6 sätestatakse laskekatse käigus kontrollitavad oskused. Laskekatse hõlmab relva ohutut käsitsemist kogu katse vältel, sealhulgas tegevuse ettevalmistamisel ja lõpetamisel. Tabamistäpsus on üks hinnatav oskus, kuid see ei asenda ohutusnõuete järgimist.

Selline käsitlus on vajalik, sest oht võib tekkida ka enne laskmist või pärast selle lõpetamist. Taotleja peab oskama kontrollida relva seisundit, järgida eksamineerija korraldusi ning tegutseda viisil, mis välistab teiste isikute ohustamise. Hindamisel tuleb seetõttu pöörata tähelepanu kogu tegevusele, mitte üksnes märklehel nähtavale tulemusele.

Laskekatse eesmärk on tõendada iseseisvaks ohutuks käitlemiseks vajalikku oskustaset. Hea tabamistulemus ei saa korvata ohtlikku käsitsemisviga. Täpsemad kontrollitoimingud, vead ja nende mõju katse tulemusele määratakse rakendusmääruses, et hindamine oleks ühetaoline ja ette teada.

Lõikes 7 seotakse laskekatse taotletava relvaliigiga ning sätestatakse nõue sooritada edukalt kõik taotlejale kohustuslikud eksamiosad. Seejuures arvestatakse eelnõu §-s 60 sätestatud erandeid.

Relvaliigipõhine kontroll on vajalik, sest relvade ehitus, tööpõhimõte ja käsitsemine võivad erineda. Ühe relvaliigi kasutamisel omandatud kogemus ei tõenda automaatselt teise relvaliigi ohutut käsitsemist. Näiteks võib senine püssi kasutamise kogemus anda üldised ohutusteadmised, kuid püstoli käsitsemiseks vajalikke oskusi tuleb hinnata eraldi, kui varasem katse neid ei hõlmanud.

Samal ajal peab eksami ulatus vastama taotletavale õigusele. Isikult ei ole põhjendatud nõuda sellise relvaliigi käsitsemisoskuse tõendamist, mille omandamise või kasutamise õigust ta ei taotle. Ka Saksamaa relvaseaduse üldmääruse (*Allgemeine Waffengesetz-Verordnung*, AWaffV) § 1 lõike 2 kohaselt tuleb relva- ja laskemoonaalaseid teadmisi tõendada üksnes taotletava relva- ja laskemoonaliigi ning loa taotlemisel põhjendatud vajadusest tuleneva ja sellega seotud otstarbe ulatuses.[34]

Lõikes 8 võimaldatakse korrata ebaõnnestunud eksamiosa. Näiteks kui teooriaeksam on edukalt sooritatud, kuid laskekatse ebaõnnestub, teeb taotleja teooriatulemuse kehtivuse ajal uuesti üksnes laskekatse. See vähendab tarbetut kordamist ja säilitab mõlema osa eraldi hindamise.

Lõikes 9 j sätestatakse, et relvaeksami korraldab PPA. PPA vastutab relvaeksami korraldamise eest, sealhulgas teooriaeksami ja laskekatse läbiviimise ning hindamise eest. Relvaeksami nõuded ja läbiviimise täpsem kord kehtestatakse lõike 12 alusel valdkonna eest vastutava ministri määrusega.

Lõikes 10 sätestatakse relvaeksami keelena eesti keel. Sellega jätkatakse kehtiva RelvS § 35 lõikes 7 sätestatud põhimõtet.

Eestikeelne eksam toetab ühtset eksamikorraldust ja võimaldab kontrollida, kas taotleja mõistab relva käitlemisel kasutatavaid eestikeelseid mõisteid ning ohutuskorraldusi. Praktilises olukorras võib korralduse kiire ja üheselt mõistetav täitmine olla oluline vahetu ohu vältimiseks. Seaduses sätestatud keelenõue rakendub nii teooriaeksamile kui ka laskekatsele.

Lõikes 11 sätestatakse, kui kaua saab edukalt sooritatud relvaeksami tulemust relvaloa andmisel arvestada. Relvaeksam kinnitab, et isikul olid eksami sooritamise ajal relva ohutuks ja õiguspäraseks käitlemiseks vajalikud teadmised ning nõutava laskekatse korral ka praktilised oskused. Tulemuse kehtivusaeg tagab, et Politsei- ja Piirivalveamet (PPA) saab loa andmisel tugineda piisavalt hiljutisele kontrollile. Pikema aja jooksul võivad praktilised oskused väheneda ja relva käitlemise nõuded muutuda. Samal ajal annab kehtivusaeg taotlejale võimaluse kasutada juba sooritatud eksami tulemust, kui loa andmise muude eelduste täitmine või tõendamine võtab aega.

Kehtiva RelvS § 35 lõike 6 kohaselt kehtib relvaeksami tulemus üks aasta eksami sooritamise päevast arvates. Eelnõuga säilitatakse tulemuse tähtajalise arvestamise põhimõte ja antakse tähtaja määramine lõike 12 alusel valdkonna eest vastutava ministri pädevusse. Määruses tuleb eristada kogu relvaeksami tulemuse kehtivusaega ja lõikes 8 nimetatud üksiku eksamiosa tulemuse kehtivusaega. Kui teooriaeksam ja laskekatse sooritatakse eri päevadel, tuleks kogu eksami tulemuse kehtivusaega arvestada päevast, mil viimane nõutav eksamiosa edukalt

[34] Allgemeine Waffengesetz-Verordnung (AWaffV), § 1 Absatz 2. Kättesaadav: https://www.gesetze-im-internet.de/awaffv/__1.html?

sooritati. Kui isik on laskekatsest vabastatud, arvestatakse tähtaega teooriaeksami edukast sooritamisest.

Eksamitulemuse kehtivus tuleb siduda **tulemuse arvestamisega relvaloa andmisel**, sest eelnõu § 59 lõike 2 järgi võib taotleja sooritada eksami juba pooleliolevas loamenetluses. Näiteks esitab isik esmalt relvaloa taotluse, PPA kontrollib enne eksamile lubamist muid hinnatavaid tingimusi ning isik sooritab seejärel eksami. PPA arvestab tulemust juba esitatud taotluse lahendamisel. Edukalt sooritatud eksam täidab ühe loa andmise eelduse ning PPA kontrollib enne otsustamist ka teiste tingimuste täitmist. Kui tulemuse kehtivusaeg möödub, tuleb nõutavad teadmised ja oskused uuesti tõendada, arvestades eelnõu §-s 60 sätestatud erisusi.

Lõikes 12 antakse valdkonna eest vastutavale ministrile volitus kehtestada eksami läbiviimise, sisu, hindamise ja tulemuse vormistamise täpsemad nõuded. Seadus määrab eksami eesmärgi ja põhistruktuuri, määrus täpsustab nende rakendamist.

Ühtsed nõuded peavad võimaldama taotlejal ette teada, millist pädevust kontrollitakse ja mille alusel tulemus kujuneb. Samuti peavad need tagama, et samaväärset sooritust hinnatakse ühtemoodi sõltumata eksami toimumiskohast või laskekatse läbiviijast. See on eriti oluline halduslepingu alusel ülesande üleandmisel.

Tulemuse vormistamise nõuded peavad võimaldama tuvastada, millised eksamiosad ja millise relvaliigi käsitsemise katse isik sooritas. Selline dokumentatsioon on vajalik nii eksamitulemuse kontrollimiseks kui ka varasema eksami arvestamiseks loa hilisemal muutmisel. Hindamise põhjenduste piisav talletamine võimaldab selgitada ebaõnnestumise põhjust ja lahendada tulemusega seotud vaidlusi.

§ 60. Relvaeksami sooritamise erisused

Paragrahvis sätestatakse juhud, mil relvaeksamit või selle osa ei ole vaja uuesti sooritada või mil katse vajadus sõltub taotletava õiguse sisust. Erisuste eesmärk on vältida juba tõendatud teadmiste ja oskuste põhjendamatut korduskontrolli ning piirduda pädevusega, mida taotletava õiguse kasutamine tegelikult eeldab.

Erand eksamist ei ole erand relva ohutu ja õiguspärase käitlemise kohustusest. Samuti ei kõrvalda see muid relvaloa saamise tingimusi. Varasema ettevalmistuse arvestamisel tuleb lähtuda konkreetsest seaduses sätestatud alusest, selle ulatusest ning nõutavatest tõenditest.

Lõikes 1 vabastatakse relvaeksamist seaduses nimetatud teenistusliku relvakandmisõigusega isikud, abipolitseinikud ja Kaitseliidu tegevliikmed. Erandi aluseks on nende tegevusega seotud relvaalane ettevalmistus ja pädevuse kontroll.

Vabastus ei tulene üksnes asutuses töötamisest või organisatsiooni kuulumisest. Täidetud peavad olema sättes nimetatud tingimused, sealhulgas nõutav relvakandmisõigus. Nii seotakse erand asjaoluga, mis tõendab isiku ettevalmistust relva kandmiseks ja kasutamiseks.

Samasisuline põhimõte sisaldub kehtiva RelvS § 35 lõikes 10, mis näeb ette erandid muu hulgas teenistus- või sõjaväerelva kandmise õigusega isikutele, tulirelva kandmise õigusega abipolitseinikele ja Kaitseliidu relva kandmise loaga tegevliikmetele. Eelnõus jätkatakse ettevalmistuse arvestamise põhimõtet eraldi eksamierisuste paragrahvis.

Erand vähendab isiku ja eksamikorraldaja koormust olukorras, kus seadusandja on pidanud vastavat väljaõpet ja kontrolli piisavaks. Samas peab ka eksamist vabastatud isik tsiviilrelva käitlemisel järgima tsiviilkäibele kehtestatud nõudeid. Teenistuslik relvakandmisõigus ei laienda tsiviilrelva kasutamise aluseid.

Lõikes 2 võimaldatakse arvestada hiljuti sooritatud jahilaskekatset või suuruluki laskekatset. Erandi eesmärk on vältida praktiliste oskuste korduvat kontrollimist lühikese ajavahemiku jooksul, kui nõutav pädevus on juba sobiva katsega tõendatud.

Kuuekuuline ajavahemik piiritleb, kui hiljutist tulemust võib selle erandi alusel arvestada. Tähtaja eesmärk on säilitada piisavalt vahetu seos varasema katse ja relvaloa menetluse vahel. Tähtaeg ei tähenda, et oskused kuue kuu möödumisel automaatselt kaovad; see annab kontrollitava piiri varasema tulemuse arvestamiseks.

Lisaks ajalisele tingimusele peab varasem katse vastama sisuliselt taotletava relvaliigi laskekatsele. Näiteks ei saa üksnes jahilaskekatse sooritamise faktist järeldada, et kontrollitud on kõigi jahipidamiseks lubatud relvaliikide käsitsemist. Arvestamisel tuleb tuvastada, millise relvaga ja milliseid oskusi varasemal katsel hinnati.

Vabastus puudutab laskekatset. Teooriaeksam tuleb sooritada, kui selle suhtes ei kohaldu eraldi erand, sest jahialase katse läbimine ei tõenda iseenesest kõigi tsiviilrelva käitlemise õiguslike nõuete tundmist.

Varasema jahialase ettevalmistuse tunnustamine on kasutusel ka Saksamaal, kus relvaseaduse üldmääruse § 3 võimaldab relvaalast pädevust tõendada muu hulgas jahieksami sooritamisega[35]. Saksamaa lahendus on ulatuselt erinev, kuid selle lähtekoht on samuti juba kontrollitud pädevuse arvestamine.

Lõikes 3 sätestatakse laskekatse erisus hoiatus- ja signaalrelva ning akustilise relva puhul. Erand lähtub sellest, et tavapärane laskekatse, millega kontrollitakse muu hulgas lendkeha märki suunamise oskust, ei vasta nende relvade ettenähtud kasutusviisile.

Erand ei tähenda, et nimetatud relvade käitlemine oleks ohutu või et nende puhul puuduksid käsitsemisnõuded. Nende kasutamisel tuleb arvestada muu hulgas heli, gaaside ja muude vahetute mõjudega ning vältida inimeste ohustamist. Taotleja peab tundma vastava relva käitlemise nõudeid ulatuses, mida kontrollitakse talle kohalduva teooriaeksamiga.

Senise RelvS § 35 lõikes 6 on praktilise katse erand seotud gaasi- ja akustilise relvaga. Eelnõus tuleb sama põhimõtet kohaldada uue relvaliikide jaotuse järgi, arvestades hoiatus- ja signaalrelva määratlust.

Lõikes 4 vabastatakse laskekatsest isik, kes taotleb relvaluba üksnes laskemoona kollektsioneerimiseks. Sel juhul puudutab taotletav õigus laskemoona käitlemist ja säilitamist. Teooriaeksam võimaldab hinnata selle tegevuse jaoks asjakohaseid ohutus- ja õigusnõudeid. Kollektsioneerija peab siiski tundma talle kohalduvaid käitlemisnõudeid, sealhulgas esemete omandamise, hoidmise ja võõrandamise tingimusi.

[35] Allgemeine Waffengesetz-Verordnung (AWaffV), § 1 Absatz 2. Kättesaadav: https://www.gesetze-im-internet.de/awaffv/__1.html?

Lõikes 5 võimaldatakse relvaloa muutmisel arvestada varem sooritatud eksamit ulatuses, milles see katab uute taotletavate õiguste jaoks vajalikud teadmised ja oskused. Täiendav kontroll keskendub sellele pädevusele, mida varasem eksam ei hõlmanud.

Selline lahendus väldib kogu eksami kordamist olukorras, kus muutus puudutab ainult osa loaga antud õigustest. Näiteks võib uue relvaliigi lisamisel olla vajalik selle relva praktilise käsitsemise kontroll, kuigi üldised õigusalased teadmised on varem tõendatud. Varasema eksami arvestamiseks peavad selle sisu ja ulatus olema dokumentidest tuvastatavad.

Põhimõte seondub senise RelvS § 35 lõikega 12, mille järgi ei nõuta loa kehtivuse ajal järgmise sama liiki relva soetamisel uut relvaeksamit, kuid teist liiki tulirelva puhul tuleb sooritada käsitsemise katse. Eelnõus kohandatakse varasema pädevuse arvestamine relvaloa õiguste ulatuse muutmisega.

Lõikes 6 võimaldatakse seaduses nimetatud juhul arvestada dokumenteeritud regulaarset lasketegevust. Sätte eesmärk on tunnustada oskuste järjepidevat kasutamist ja säilitamist olukorras, kus selle kohta on olemas usaldusväärne ning sisuliselt piisav tõendus.

Üksnes lasketiiru külastuste arv või laskemoona kasutamise kogus ei näita, kas inimene käsitseb relva ohutult. Dokumentatsioon peab võimaldama hinnata seaduses nõutud oskusi, tegevuse regulaarsust ning seost asjaomase relvaliigiga. Pelgalt broneering või osalemismärge ei pruugi neid asjaolusid tõendada.

Erandi kohaldamisel tuleb eristada lasketegevuses osalemist ja nõutava pädevuse tõendamist. Regulaarne harjutamine võib aidata oskusi säilitada, kuid selle arvestamise tingimused peavad välistama automaatse vabastuse ilma sisulise aluseta. Samuti ei asenda praktilise tegevuse tõendamine teooriaeksamit, kui seadus sellist erandit ette ei näe.

Tulirelvadirektiivis kasutatakse regulaarset laskespordiga tegelemist teistsuguses kontekstis: artikli 9 lõikes 6 on teatavate A-klassi tulirelvade laskesportlasele lubamise eelduseks muu hulgas tunnustatud organisatsiooni tõend klubisse kuulumise ja vähemalt 12 kuud kestnud regulaarse laskespordiga tegelemise kohta. See kinnitab dokumenteeritud tegevuse tähtsust loa tingimuste kontrollimisel, kuid ei näe ette üldist vabastust riigisisesest relvaeksamist.

Lõikes 7 antakse volitus kehtestada varasema ettevalmistuse ja lasketegevuse arvestamise täpsemad nõuded. Ühtsed tingimused on vajalikud, et samaväärset ettevalmistust hinnataks ühetaoliselt ning taotlejal oleks ette teada, milliseid tõendeid tuleb esitada.

Täpsemalt tuleb määrata, kuidas tõendatakse varasema katse või tegevuse sisu, aega, kasutatud relvaliiki ja nõutavate oskuste kontrollimist. Regulaarse lasketegevuse puhul võimaldavad ajavahemiku ja minimaalse tegevusmahu nõuded eristada järjepidevat tegevust üksikust osalemisest. Mahulised näitajad peavad olema seotud sisuliste tingimustega, sest külastuste arv üksi ei tõenda ohutut käsitsemisoskust.

Rakendusmääruse ülesanne on muuta RelvS-s sätestatud erandid läbipaistvalt rakendatavaks. Määrusega ei saa luua uusi eksamist vabastamise aluseid ega laiendada osalist vabastust kogu eksamile. Arvestamise otsusest peab olema tuvastatav, millise tõendi alusel ja millisest eksamiosast isik vabastati.

§ 61. Füüsilise isiku relvaloa taotlemine

Paragrahvis sätestatakse füüsilise isiku relvaloa taotlemisel esitatavad andmed ja dokumendid. Regulatsiooni eesmärk on anda PPA-le loa andmiseks vajalik teave, nõudmata taotlejalt andmeid, mis ei ole taotletava õiguse hindamiseks vajalikud või on riigile juba kättesaadavad. Taotluse sisu peab võimaldama eristada relva omandamise ja omamise õigust üksnes teisele isikule kuuluva relva kasutamise õigusest.

Lõikes 1 määratakse relvaloa taotluse põhiandmed. Isikuandmed võimaldavad tuvastada taotleja ja teha tema suhtes vajalikud kontrollid. Kontaktandmeid kasutatakse menetluses suhtlemiseks, sealhulgas puudustest teatamiseks, täiendava teabe küsimiseks ja otsuse teatavaks tegemiseks.

Relvaliigi, vajaduse korral relvaklassi, relva omamise otstarbe ja taotletavate õiguste märkimine määrab menetluse eseme. Nende andmete põhjal selgub, milliseid vanuse-, väljaõppe-, otstarbe- ja muid erinõudeid tuleb kontrollida. Näiteks erinevad üksnes pärandatud relva säilitamiseks taotletava loa tingimused laskespordiks relva omandamise ja kasutamise õiguse tingimustest.

Hoiukoha aadressi nõutakse juhul, kui taotletav õigus hõlmab relva hoidmist. Nii ei pea üksnes teise isiku relva kasutamiseks luba taotlev isik esitama andmeid hoiukoha kohta, mida ta ei kasuta. Taotluse põhielemendid jätkavad RelvS § 35 lõikes 2 kasutatud lähenemist, mille kohaselt esitatakse isiku- ja kontaktandmed ning soovitava relva liik, otstarve ja hoiukoht. Eelnõus seotakse need selgemalt taotletavate õiguste ulatusega.

Lõikes 2 nähakse alaealise jahipidamise või laskespordiga tegelemise toetamiseks esitatavas taotluses ette toetatava alaealise andmed. Need võimaldavad kontrollida, et täiskasvanu taotlus on seotud konkreetse alaealise tegeliku tegevusega.

Täiskasvanule antud relvaluba ja alaealise õigus relva kasutada on eraldiseisvad. Alaealise nimetamine taotluses ei muuda teda relvaloa taotlejaks ega anna talle õigust täiskasvanu luba iseseisvalt kasutada. Relva alaealisele kasutusse andmisel tuleb järgida selleks ette nähtud vanuse-, nõusoleku-, järelevalve- ja muid tingimusi.

Täiskasvanu ja alaealise õiguste eristamine on kasutusel ka Soomes. Soome politsei juhise järgi võib eestkostja saada alaealise paralleelloaga seotud relva hoidmise ja edasitoimetamise loa, mis ei anna eestkostjale iseenesest õigust relvast tulistada. Kuigi eelnõu lahendus on teistsugune, näitab võrdlus vajadust määrata kummagi isiku õigused eraldi.

Lõikes 3 loetletakse loa andmise tingimuste täitmist tõendavad dokumendid. Dokumentide nõudmine peab lähtuma sellest, millist asjaolu on konkreetse taotluse lahendamiseks vaja kontrollida. Ühe otstarbe jaoks nõutavat dokumenti ei saa automaatselt nõuda kõigilt taotlejatelt.

Näiteks jahipidamise või laskespordiga seotud tõend kinnitab vastava otstarbe eelduste täitmist, kuid ei asenda tervisenõuetele vastavuse või vajaliku väljaõppe kontrolli. Samuti ei tõenda tervisetõend taotleja õigust tegeleda konkreetse tegevusega. Dokumentidel on seega erinev tõenduslik ülesanne.

Sätet kohaldatakse koos riigi infosüsteemis olemasolevate andmete kasutamise põhimõttega. Kui vajalik teave on PPA-le kättesaadav ja piisavalt ajakohane, ei pea taotleja seda eraldi dokumendina esitama.

Lõikes 4 eristatakse tervisetõendi nõudeid esmakordsel relvaloa taotlemisel, olemasoleva relvaloa muutmisel ja sellele kasutusõiguse lisamisel. Erisus lähtub sellest, kas Politsei- ja Piirivalveamet (PPA) hindab isiku vastavust relvaloa andmise tingimustele esimest korda või on isiku tervisenõuetele vastavus juba tõendatud kehtiva tervisetõendiga.

Esmakordsel taotlemisel ei tohi tervisetõendi väljastamisest taotluse esitamise ajaks olla möödunud üle kolme kuu. Selle nõude eesmärk on tagada, et isiku esmakordsel hindamisel saaks PPA tugineda piisavalt hiljutisele meditsiinilisele hinnangule. Tervisetõend võidakse hankida enne seda, kui inimene on valmis relvaloa taotlust esitama. Kolme kuu nõue piirab aega, mis võib jääda tervisekontrolli ja loamenetluse alustamise vahele. Seda tähtaega hinnatakse taotluse esitamise seisuga. Kui tõend vastas esitamise ajal kolme kuu nõudele, ei teki ainuüksi menetluse kestuse tõttu kohustust hankida uut tõendit. Tõendi kehtivust hinnatakse sellel märgitud kehtivusaja järgi.

Tolliametniku, keskkonnakaitseinspektori ja Kaitseliidu tegevliikme puhul võib esmakordsel taotlemisel arvestada ka üle kolme kuu tagasi väljastatud tervisetõendit. Erandi kohaldamiseks peab isikul olema lõikes nimetatud kehtiv tulirelva kandmise õigus või Kaitseliidu relva kandmise luba ning ühtlasi kehtiv, käesoleva seaduse nõuetele vastav tervisetõend. Erand arvestab, et neil isikutel on juba relva kandmise õigus ja nende tervisenõuetele vastavus on tõendatud sama seaduse alusel. Näiteks kui Kaitseliidu tegevliikme tervisetõend väljastati aasta tagasi ja see kehtib endiselt, saab PPA tsiviilrelvaloa taotlemisel seda tõendit arvestada. Nii välditakse sama tervisenõude kontrollimiseks uue arstivisiidi ja tervisetõendi kulu.

Relvaloa muutmisel või kasutusõiguse lisamisel arvestatakse olemasolevat kehtivat tervisetõendit, kui täiendava tervisekontrolli vajadust ei ole tuvastatud. Loa muutmine võib puudutada relva omamise otstarvet või kasutusõiguse ulatust, ilma et sellega kaasneks uut teavet isiku terviseseisundi kohta. Näiteks kui relvaloa omaja taotleb teisele isikule kuuluva relva kasutusõiguse lisamist, kontrollib PPA selle õiguse andmise tingimusi ja saab tervisenõuetele vastavuse hindamisel tugineda kehtivale tõendile. Kui menetluses ilmneb põhjendatud kahtlus, et isiku terviseseisund võib takistada relva ohutut käitlemist, saab PPA nõuda eelnõu § 57 alusel täiendavat tervisekontrolli ka kehtiva tõendi korral. Seega sõltub uue tervisekontrolli vajadus tõendi kehtivusest ja isiku terviseseisundit puudutavatest asjaoludest.

Lõikes 5 välditakse juba tõendatud asjaolude põhjendamatut uut tõendamist. Näiteks ei ole vaja uuesti esitada dokumenti varem arvestatud väljaõppe kohta, kui selle andmed on PPA-l olemas ja varasem ettevalmistus hõlmab taotletavat õigust.

Säte ei välista asjaolu uuesti kontrollimist, kui see võib olla muutunud või olemasolev teave on vastuoluline. Muutumatut väljaõppe läbimise fakti tuleb eristada näiteks klubilise kuuluvuse, relvakandmisõiguse või tervisetõendi kehtivusest, mis võivad aja jooksul muutuda. Täiendava tõendamise nõue peab olema seotud konkreetse kontrollivajadusega.

Lõikes 6 sätestatakse taotluse läbivaatamise eest riigilõivu tasumine. Riigilõiv seondub taotluse menetlemisega, mille käigus kontrollitakse isiku sobivust, taotletava õiguse lubatavust ja esitatud tõendeid.

Lõivu tasumine ei taga loa saamist ega asenda ühtegi sisulist tingimust. Samuti tuleb eristada taotluse läbivaatamise lõivu eksami või muu toimingu eest ette nähtud lõivust. Lõivu tasumise ja võimaliku tagastamise küsimused lahendatakse riigilõivuseaduse järgi.

§ 62. Relvaloa taotlemisel otstarbe tõendamise erisused

Paragrahvis täpsustatakse, kuidas tõendada relva omamise otstarvet. Otstarve määrab, millise relva ja milliste õiguste saamiseks võib loa anda. Seetõttu peab taotluses nimetatud eesmärk olema sisuline ja kontrollitav, mitte piirduma sobiva nimetuse valimisega.

Võrdlusena nõuab Saksamaa relvaseaduse (*Waffengesetz*, WaffG) § 8 nii tunnustatava isikliku või majandusliku huvi kui ka relva või laskemoona sobivuse ja vajalikkuse usutavat põhjendamist. Eelnõu kasutab otstarvete kaupa määratud tõendeid, mis annavad taotlejale konkreetsema ülevaate nõutavast.

Lõikes 1 seotakse jahipidamise otstarbe tõendamine kehtiva jahitunnistusega. Tunnistus võimaldab kontrollida, et taotlejal on jahipidamisega õiguslikult asjakohane seos ja vastav ettevalmistus. Jahitunnistuse olemasolu ei asenda relvaluba ega anna õigust pidada jahti igas kohas ja igal ajal. Konkreetsele jahipidamisele kohalduvad ka jahiseadusest tulenevad tingimused. Relvaloa menetluses tõendab tunnistus eelkõige omamise otstarbe eeldust.

Lõikes 2 seotakse laskespordi otstarbe tõendamine vastava laskespordiklubiga. Klubi kaudu on võimalik kontrollida, millise spordialaga isik tegeleb ja kas taotletav relv on sellel alal kasutatav.
Klubiline kuuluvus loob kontrollitava seose taotleja ja tegevuse vahel. Samas tuleb arvestada konkreetse sätte nõuetega: üldist liikmesuse tõendit ei saa automaatselt pidada piisavaks siis, kui taotletava relva puhul nõutakse ka kindla kestusega treeningtegevust või võistlusosalust.

Lõikes 3 nähakse piiratud käibega padrunisalvega tulirelva puhul ette põhjalikum otstarbe tõendamine. Kontrollitakse tegevuse järjepidevust, klubilist kuuluvust, treenimist või võistlemist ning relva ja padrunisalve vastavust asjaomase spordiala nõuetele. Nõuete eesmärk on tagada, et erandlik omandamisõigus teeniks tegelikku laskespordivajadust.

Tulirelvadirektiivi artikli 9 lõige 6 lubab teatavaid A-klassi poolautomaatseid tulirelvi laskesportlastele eritingimustel. Nõutav on muu hulgas tõend aktiivse harjutamise või võistlemise kohta ning tunnustatud organisatsiooni kinnitus klubilise kuuluvuse, vähemalt 12-kuulise regulaarse harjutamise ja relva spordialale vastavuse kohta.

Eelnõus nimetatud kaheaastane tegevusperiood ja vähemalt ühe võistluse nõue viimase 12 kuu jooksul on direktiivi miinimumist rangemad sisulised tingimused. Pikema perioodi eesmärk on võimaldada hinnata tegevuse püsivust; hiljutine võistlusosalus kinnitab seost võistlusspordiga ka taotluse esitamisele lähedasel ajal. Neid tingimusi tuleb põhjendada iseseisvate riigisiseste valikutena.

Soomes eristatakse varasema laskesporditegevuse tõendamise nõudeid relva järgi. Soome tulirelvaseaduse (*Ampuma-aselaki*, 1/1998) § 45 lõike 6 kohaselt tuleb § 9 punkti 5 alapunktis b nimetatud eriti ohtliku pika tulirelva puhul tõendada vähemalt taotlusele eelnenud 12 kuu pikkust aktiivset laskespordi- või laskmisharrastust. Sama paragrahvi lõige 5 nõuab § 9 punkti 5 alapunktis a nimetatud eriti ohtliku lühikese tulirelva puhul vähemalt kaheaastast aktiivset

tegevust. Mõlemal juhul tõendatakse tegevust seaduses nimetatud ühenduse relvakoolitaja väljastatud tõendiga[36][37].

Lõikes 4 nähakse ette tõendid alaealise jahipidamise toetamiseks taotletava relvaloa puhul. Tõendid võimaldavad kontrollida, kas alaealisel on seadusega lubatud võimalus jahipidamises osaleda ja kas taotletav relv on selle tegevusega seotud.

Täiskasvanu soov alaealist toetada peab olema seotud tegeliku tegevusega. Samal ajal peab täiskasvanu ise vastama tema suhtes kehtivatele relvaloa tingimustele. Alaealise jahialane ettevalmistus ei asenda täiskasvanu tervisenõudeid, usaldusväärsuse kontrolli ega talle kohalduvaid väljaõppenõudeid.

Lõikes 5 täpsustatakse alaealise laskesporditegevuse tõendamist. Klubi või muu sättes nimetatud tõend võimaldab tuvastada alaealise spordiala, tegevuse sisu ja taotletava relva seose selle tegevusega. Näiteks peab taotletav relv vastama alale, millega alaealine tegelikult tegeleb. Üksnes üldine huvi laskespordi vastu ei tõenda vajadust iga laskespordis kasutatava relvaliigi järele. Kui taotletakse eritingimustega relva, tuleb täita ka vastavad erinõuded.

Lõikes 6 sätestatakse riigikaitses osalemise märke ja sellega seotud piiratud käibega padrunisalve õiguse taotlemisel nõutavad tõendid. Nende eesmärk on kinnitada taotleja seaduses nõutud seost riigikaitselise tegevuse ja asjaomase organisatsiooniga.

Tõend peab kajastama konkreetset õiguslikult olulist staatust või tegevust. Üldine huvi riigikaitse vastu või varasem teenistuskogemus ei asenda sättes nimetatud tingimusi. Märke tegemine peab olema seotud vastava relva ja õigusega, et selle ulatust saaks hiljem kontrollida.

A-klassi relvade puhul võimaldab tulirelvadirektiivi artikli 9 lõige 2 riigikaitse eesmärgil üksikjuhtudel põhjendatud erandeid. Sellest ei tulene üldist õigust erandile üksnes organisatsiooni kuulumise tõttu.

Lõikes 7 seotakse akustilise relva kultuuriline otstarve taotleja tegeliku osalemisega asjaomase organisatsiooni või etendusasutuse tegevuses. Tõend võimaldab kontrollida, millises tegevuses ja millisel eesmärgil relva vajatakse.

Näiteks võib asjakohane olla osalemine ajaloolise sündmuse taasetendamises või lavastuses. Kultuurilise eesmärgi nimetamine ei anna õigust kasutada relva väljaspool loa ja seadusega lubatud tingimusi. Taotleja tegevusseose kontroll aitab vältida kultuurilise otstarbe kasutamist üksnes formaalse alusena.

Lõikes 8 nõutakse kollektsioneerimise eesmärgi, esemete ringi ja hoiutingimuste kirjeldamist. Need andmed võimaldavad määrata, milliseid esemeid ja millises ulatuses luba hõlmab ning milliseid turvameetmeid kavandatav kogu vajab.

Kollektsiooni kirjeldus võib lähtuda näiteks ajaloolisest perioodist, tootjast, tehnilisest arengust või muust selgelt määratletud kogumispõhimõttest. Taotluses tuleb esitada seaduses nõutud

[36] *Ampuma-aselaki* (1/1998), 45 §, 5 ja 6 momentti. Finlex. Kättesaadav: https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1998/1

[37] Poliisi. *Aseluvan hakeminen*, alajaotis „Ampumaurheiluperuste“.Kättesaadav: https://poliisi.fi/aseluvan-hakeminen

ulatuses kontrollitav kirjeldus; menetleja ei saa lisada omal algatusel uusi kunstilise või teadusliku väärtuse nõudeid.

Saksamaa WaffG § 17 seob kollektsioneerija omandamisvajaduse kultuurilooliselt olulise koguga, mille hulka võib kuuluda ka teaduslik-tehniline kogu. See on näide kollektsiooni sisu arvestamisest, kuid Saksamaa kitsamat kriteeriumi ei saa ilma vastava Eesti normita taotlejale üle kanda.

Lõikes 9 seotakse pärandatud relva säilitamise otstarve pärimise aluse ja konkreetse relvaga. Dokumendid võimaldavad kontrollida, et taotleja on asjaomase relva omandanud ning soovib säilitada just seda eset. Pärimist tõendav dokument ei asenda relvaluba ega anna iseenesest relva kasutamise õigust. Esemega seotud säilitamisõigus võimaldab arvestada relva varalist või mälestuslikku tähendust, laiendamata selle kaudu üldist relvade omandamise õigust.

Pärimisjuhtu reguleeritakse eraldi ka Saksamaa WaffG §-s 20. Seal eristatakse pärimise tõttu relva omamist tavapärasel vajadusel põhinevast omamisest ning teatavatel juhtudel nõutakse relva blokeerimist. Eelnõu kasutab teistsugust lahendust, sidudes säilitamisloa konkreetse relva ja piiratud õigustega.

Lõikes 10 nõutakse autasuks saadud nimelise tulirelva omamise aluse tõendamist. Autasustamise dokument ja relva identifitseerimisandmed võimaldavad seostada erilise loa aluse konkreetse isiku ja esemega. Autasustamine ei kõrvalda loa saamise üldtingimusi. Samuti ei saa ühe nimelise relva omamiseks antud luba kasutada teiste relvade omandamise üldise alusena. Kui isik soovib relva kanda või kasutada muul lubatud otstarbel, tuleb vastavad õigused taotleda eraldi.

§ 63. Välismaalase relvaloa taotlemise erisused

Paragrahv käsitleb kaht eri küsimust. **Kodakondsusriigi dokument** aitab PPA-l hinnata taotleja sobivust, kui loa andmiseks vajalik teave Eesti andmekogudest ei nähtu. **Elukohaliikmesriigi nõusolek ja teavitamine** võimaldavad koordineerida relva omandamise või valdamise õiguse andmist juhul, kui isik elab ühes EL-i liikmesriigis ja taotleb vastavat õigust teises. Kodakondsus ja elukoht võivad olla eri riikides ning sõltuvalt asjaoludest võivad ühe taotluse puhul kohalduda mõlemad nõuded.

Lõikes 1 nähakse ette, et eelnõu § 52 lõikes 2 nimetatud välismaalane esitab kodakondsusriigi pädeva asutuse väljastatud dokumendi. Selle abil saab PPA kontrollida välisriigis ilmnenud asjaolusid, mis võivad mõjutada relvaloa andmist. Näiteks võib dokument sisaldada andmeid jõustunud süüdimõistva kohtuotsuse või muu sellise asjaolu kohta, mida välisriigi asutus saab oma pädevuse piires tõendada. Tõend aitab vähendada erinevust nende taotlejate vahel, kelle kohta on otsustamiseks vajalik teave Eestis kättesaadav, ja nende vahel, kelle puhul tuleb osa teabest saada välisriigist.

Kehtiva õiguse võrdlusalus on RelvS § 30 lõige 2 ja § 36^1 lõige 4^1. Viimane nõuab kodakondsusriigi pädeva asutuse õiendit RelvS § 36 lõike 1 punktides 6–8 nimetatud andmete kohta. Eelnõu viitab laiemalt nii § 55 lõikes 1 sätestatud kohustuslikele kui ka lõikes 7 sätestatud kaalutlusõiguslikele keeldumisalustele. Seda viidet tuleb mõista dokumendi kasutamise eesmärgina. Välisriigi asutus tõendab oma pädevusse kuuluvaid asjaolusid. PPA hindab, milline tähendus on neil asjaoludel Eesti õiguse järgi ja kas otsustamiseks on vaja

lisateavet. Näiteks tõendab välisriigi karistusregistri õiend selles registris kajastuvaid asjaolusid. Hinnangu taotleja sobivusele annab PPA kõigi menetluses kogutud andmete põhjal.

Lõikes 2 reguleeritakse teises EL-i liikmesriigis elava isiku taotluse lahendamist. Tulirelvadirektiivi artikli 10 lõike 1 kohaselt peab teises liikmesriigis elava isiku puhul olema B-kategooria tulirelva omandamise õiguse andmiseks elukohaliikmesriigi eelnev nõusolek. Nõue sõltub isiku elukohast. Näiteks kehtib see ka Eesti kodanikule, kelle elukoht on Soomes ja kes taotleb Eestis õigust omandada B-kategooria tulirelv. Elukohariigi asutus saab enne õiguse andmist hinnata, kas ta on omandamisega nõus. Eesti loa andmise tingimuste täitmist kontrollib PPA.
Nõusolek võib sisalduda eri liiki dokumendis, kuid sellest peab üheselt nähtuma, **millise omandamisega ja millises ulatuses elukohariigi pädev asutus nõustub**. Seetõttu tuleks eelnõus väljend „või muu tõend selle kohta, et loa andmiseks ei ole takistusi“ asendada viitega dokumendile, **millest nähtub elukohaliikmesriigi pädeva asutuse eelnev nõusolek**. Näiteks kui nõusolek puudutab üht konkreetset tulirelva, saab seda arvestada selle relva omandamisel. Kui Eesti relvaluba võimaldab hiljem omandada teisigi relvi, peab eelnõu määrama, kes kontrollib enne järgmist omandamist, kas olemasolev nõusolek seda hõlmab või on vaja uut nõusolekut. Samuti tuleb lõikes endas piiritleda, kas nõusolekut nõutakse ainult direktiivis nimetatud B-kategooria tulirelva omandamise õiguse puhul või soovitakse kehtestada laiem riigisisene nõue.

Soomes nõuab tulirelvaseaduse (*Ampuma-aselaki*) § 42, et taotleja, kellel ei ole Soomes elukohajärgset omavalitsust, esitaks elukohariigi asutuse nõusoleku taotluses nimetatud tulirelva, suure võimsusega õhkrelva või relvaosa omandamiseks. Soome näide illustreerib nõusoleku sidumist taotluses kirjeldatud esemega. **Saksamaal** eristab relvaseaduse (*Waffengesetz*) § 11 olukordi, kus teises liikmesriigis elav taotleja viib relva elukohariiki või kavatseb seda vallata Saksamaal. B-kategooria tulirelva puhul nõuab Saksamaa säte elukohaliikmesriigi eelnevat nõusolekut nii omandamise kui ka valdamise loa andmiseks. Viimane on direktiivi artikli 10 lõikes 2 sätestatud teavitamiskohustusest ulatuslikum riigisisene nõue.

Lõikes 3 nähakse ette elukohaliikmesriigi pädeva asutuse teavitamine. Tulirelvadirektiivi artikli 10 lõige 2 seob teavitamise B-kategooria tulirelva valdamiseks loa andmisega. Artikli 11 lõige 2 seob teavitamise C-kategooria tulirelva konkreetse omandamisega. Viimasel juhul teavitavad elukohaliikmesriiki nii omandamise liikmesriik kui ka omandaja. Eelnõu üldine teade relvaloa andmisest saab kajastada valdamisõiguse andmist. C-kategooria relva puhul tuleb tagada, et elukohariigini jõuaks teave ka hiljem toimunud omandamise kohta. Näiteks võib relvaluba olla antud märtsis, kuid konkreetne C-kategooria tulirelv omandatakse juunis. Sel juhul tuleb teavitamiskohustus siduda juunikuise omandamisega, vajaduse korral selle registrisse kandmise kaudu. Teabe edastamisel tuleb arvestada ka direktiivi artikli 18 lõikega 2.

Lõikes 4 sätestatakse lõikes 1 nimetatud välisriigi dokumendi legaliseerimise või apostilliga kinnitamise üldreegel. Selle eesmärk on võimaldada PPA-l kontrollida dokumendi päritolu, sealhulgas allkirja ehtsust ja allakirjutaja pädevust. Dokumendi tõendusväärtust hinnatakse selle sisu järgi. Kui välisleping või EL-i õigus vabastab dokumendi legaliseerimisest või apostilliga kinnitamisest, kohaldatakse vastavat erandit.

Siin on asjakohane Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/1191, millega edendatakse kodanike vaba liikumist, lihtsustades teatavate avalike dokumentide Euroopa

Liidus esitamise nõudeid, ja muudetakse määrust (EL) nr 1024/2012[38]. Määruse artikli 4 kohaselt on selle kohaldamisalasse kuuluvad dokumendid legaliseerimisest ja apostilliga kinnitamisest vabastatud. Artikli 2 lõike 1 punkt m hõlmab karistusregistrikande puudumist tõendavat avalikku dokumenti, mille liikmesriigi asutus väljastab selle liikmesriigi kodanikule. Näiteks kuulub erandi alla Soome pädeva asutuse poolt Soome kodanikule väljastatud ja Eestis esitatav tõend karistusregistrikande puudumise kohta. Muude dokumentide puhul, sealhulgas elukohaliikmesriigi nõusoleku puhul, tuleb vabastuse alust eraldi hinnata.

Lõikes 5 nähakse ette võõrkeelse dokumendi eestikeelse tõlke nõue. Tõlge võimaldab PPA-l kindlaks teha, mida välisriigi asutus tõendab ja milline on tõendi ulatus. Näiteks võib tõend hõlmata üksnes kindlat ajavahemikku või teatavat liiki registrikandeid. Määruse (EL) 2016/1191 kohaldamisalas tuleb järgida selle artiklit 6. Kui dokumendile on lisatud mitmekeelne standardvorm ja selles sisalduvast teabest piisab dokumendi menetlemiseks, tõlget ei nõuta. Kui vajalik on kinnitatud tõlge, tuleb aktsepteerida ka teises liikmesriigis selle õiguse kohaselt pädeva isiku tehtud kinnitatud tõlget. Mitmekeelne standardvorm esitatakse koos avaliku dokumendiga ja see aitab dokumendi sisust aru saada.

Lõikes 6 võimaldatakse pikendada taotluse lahendamise tähtaega kuni 30 päeva võrra korraga, kui otsustamiseks on vaja välisriigist saadud teavet täiendavalt kontrollida. Näiteks võib PPA vajada välisriigi asutuselt kinnitust dokumendi ehtsuse kohta või selgitust, kas nõusolek hõlmab kogu taotletavat õigust. Pikendamise kestus peab vastama konkreetseks kontrolliks vajalikule ajale. Taotlejale tehakse pikendamise põhjus ja uus tähtpäev teatavaks enne senise tähtaja möödumist. Kui kontrollivajadus püsib, tuleb iga järgnevat pikendamist eraldi põhjendada. Säte annab PPA-le aluse menetlustähtaega pikendada. HMS § 41 kohustab haldusorganit tähtajast mittekinnipidamise korral viivituseta teatama selle põhjuse ja otsuse tegemise tõenäolise aja.

§ 64. Füüsilisele isikule relvaloa andmine ja selle andmisest keeldumine

Lõikes 1 sätestatakse, millal Politsei- ja Piirivalveamet (PPA) annab füüsilisele isikule relvaloa. Taotleja peab vastama nii eelnõu §-s 54 sätestatud üldtingimustele kui ka taotletava relvaliigi, relva omamise otstarbe ja kasutusõiguse kohta kehtivatele eritingimustele. Näiteks võib taotleja vastata vanuse- ja tervisenõuetele, kuid laskespordi otstarbel loa saamiseks peab ta täitma ka selle otstarbe kohta kehtivad nõuded. Kui relvaeksam on nõutav, peab taotleja olema selle edukalt sooritanud ja tulemus peab olema eelnõu § 59 järgi loa andmisel arvestatav. Selline sõnastus seob loa andmise eksami tulemusega. Eksamile registreerumine, eksamil osalemine või üksnes ühe nõutava eksamiosa edukas sooritamine ei täida eksaminõuet tervikuna.

Lõikes 2 täpsustatakse, mida PPA taotluse lahendamisel kontrollib. Kontroll hõlmab nii isikuga seotud eeldusi, nagu vanus, tervisenõuetele vastavus ja välistavate asjaolude puudumine, kui ka konkreetse õigusega seotud eeldusi, nagu taotletava relvaliigi ja relvaklassi lubatavus, otstarbe põhjendatus ning vajaduse korral hoiutingimused. PPA kontrollib ka taotluses esitatud andmete ja dokumentide õigsust ning seda, millist asjaolu konkreetne tõend kinnitab. Näiteks kui isik taotleb õigust omada jahirelva ja kasutada laskespordiklubile kuuluvat relva, tõendab jahitunnistus jahipidamise otstarbe eeldust. Klubi relva kasutusõiguse

[38] Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/1191, 6. juuli 2016, millega edendatakse kodanike vaba liikumist, lihtsustades teatavate avalike dokumentide Euroopa Liidus esitamise nõudeid, ja muudetakse määrust (EL) nr 1024/2012 (ELT L 200, 26.7.2016, lk 1–136).

andmiseks tuleb eraldi tuvastada selle õiguse aluseks olevad asjaolud. Hoiukoha nõudeid kontrollitakse ulatuses, milles need taotletava õiguse puhul kohalduvad.

Eksami puhul kontrollib PPA, kas nõutavad eksamiosad on edukalt sooritatud ja kas tulemust saab eelnõu § 59 kohaselt arvestada. Kui taotleja tugineb eelnõu §-s 60 sätestatud erandile, tuleb kindlaks teha, kas erand hõlmab kogu eksamit või ainult üht eksamiosa. Näiteks laskekatsest vabastatud taotleja puhul tuleb endiselt kontrollida teooriaeksami edukat sooritamist, kui see on nõutav.

Lõikes 3 sätestatakse kohustus keelduda relvaloa andmisest, kui taotleja ei vasta eelnõu §-s 54 sätestatud loa andmise tingimusele või esineb eelnõu § 55 lõikes 1 nimetatud välistav asjaolu. Kui PPA on sellise asjaolu tuvastanud, tuleneb keeldumise tagajärg seadusest. Näiteks kui taotleja vanus on kindlaks tehtud ja ta ei vasta taotletava relvaliigi ning otstarbe vanusenõudele, tuleb asjaomase õiguse andmisest keelduda. Kui taotluse sisuliseks lahendamiseks vajalik dokument on puudu, tuleb esmalt hinnata, kas andmed on PPA-le kättesaadavad või tuleb anda taotlejale eelnõu § 53 lõike 7 alusel tähtaeg puuduse kõrvaldamiseks. Keeldumisotsus põhjendatakse ja tehakse taotlejale teatavaks eelnõu § 53 lõike 6 kohaselt.

Lõikes 4 sätestatakse võimalus keelduda relvaloa andmisest § 55 lõikes 7 nimetatud alustel. PPA peab kõigepealt tuvastama, et seaduses nimetatud alus esineb, ning seejärel hindama eelnõu § 55 lõike 9 järgi, kas asjaolud õigustavad konkreetsel juhul keeldumist. Näiteks kui taotleja varasem relvaluba tunnistati kehtetuks hoidmisnõude rikkumise tõttu ja otsusest on möödunud vähem kui viis aastat, tuleb hinnata rikkumise raskust, sellest möödunud aega, taotleja hilisemat käitumist ning taotletava õiguse ulatust. Otsusest peab selguma, milline tähendus on varasemal juhtumil uue taotluse lahendamisel ja miks on keeldumine praegustes asjaoludes vajalik.

Lõikes 5 nähakse ette taotluse osaline rahuldamine, kui taotletud õigused on üksteisest eristatavad ja loa andmise tingimused on täidetud üksnes osa suhtes. See võimaldab anda õiguse selles ulatuses, milles taotleja vastab nõuetele. Näiteks võib taotleja täita kõik jahipidamise otstarbel loa andmise tingimused, kuid menetluses selgub, et ta ei ole selle laskespordiala klubi liige, mille jaoks ta samuti luba taotleb. PPA annab loa jahipidamise otstarbel ning põhjendab laskespordi otstarbel õiguse andmisest keeldumist eelnõu § 53 lõike 6 kohaselt. Kui keeldumise alus puudutab taotleja sobivust kõigi taotletud õiguste puhul, tuleb seda arvestada kogu taotluse lahendamisel.

Lõikes 6 määratakse loa andmise otsuse sisu. PPA määrab, millised õigused isikule antakse, millise relvaliigi, relvaklassi või konkreetse relva suhtes need kehtivad ja millised seadusest tulenevad piirangud nende kasutamist mõjutavad. Tähtajalise loa puhul määratakse ka loa kehtivusaeg. Otsuse alusel kantakse relvaloale eelnõu §-s 65 nimetatud andmed. Näiteks võib sama isiku loal olla õigus omandada ja omada teatavat liiki jahirelva ning õigus kasutada laskespordiklubile kuuluvat konkreetset relva. Loa andmetest peab olema võimalik kummagi õiguse ulatus eraldi kindlaks teha.

Lõikes 7 antakse PPA-le võimalus küsida otsustamiseks vajalikke täiendavaid andmeid ja dokumente. Sätet kohaldatakse koos HMS §-s 6 sätestatud uurimispõhimõtte ja §-s 38 sätestatud tõendite kogumise reeglitega. Näiteks kui laskespordiklubi tõend kinnitab taotleja liikmesust, kuid sellest ei selgu, kas klubi tegeleb taotluses nimetatud laskespordialaga, võib PPA küsida selle kohta täpsustust. Täiendavate andmete küsimisel tuleb lähtuda lahendamist

vajavast küsimusest. Kui vajalik teave on PPA-le seaduslikult kättesaadav eelnõu § 53 lõikes 2 nimetatud andmekogust, kasutab PPA olemasolevaid andmeid.

§ 65. Füüsilise isiku relvaloa andmed

Lõikes 1 määratakse digitaalse relvaloa andmekoosseis. Kehtiva RelvS § 34 järgi kajastatakse relvaloal juba isikule registreeritud relvi ja talle lubatud relvaliiki. Eelnõu täpsustab andmekoosseisu, sest samal loal võivad olla eri otstarvetel antud omandamis- ja omamisõigused, teise isiku relva kasutusõigused ning andmed perioodilise kontrolli kohta. Tulirelvadirektiivi artikli 4 lõiked 5 ja 6 käsitlevad relvade jälgitavust ning nõuet, et tulirelva saaks igal ajal selle omanikuga seostada. Digitaalse relvaloa andmekoosseis on riigisisene lahendus, mis toetab selle nõude täitmist.

Punktides 1–5 nimetatud andmed näitavad, **kellele, millisel otstarbel ja millises ulatuses** õigus anti. Punktides 6 ja 7 nimetatud andmed võimaldavad tuvastada konkreetse relva, selle hoiukoha ja registreerimise aja. Näiteks võib PPA anda inimesele õiguse omandada jahipidamiseks teatavat liiki relva enne konkreetse relva väljavalimist. Relva mark, mudel ja seerianumber lisanduvad relva registreerimisel. Punktides 8–10 nimetatud andmed võimaldavad jälgida perioodilise kontrolli tähtaegu, tuvastada loa andja ja andmise kuupäeva ning kontrollida tähtajalise loa või üksiku õiguse kehtivust. Perioodilise kontrolli tähtpäev ja õiguse kehtivuse lõppkuupäev kajastatakse eri andmetena, sest eelnõu § 52 lõike 5 järgi ei lõpeta kontrolli tähtpäeva saabumine iseenesest relvaloa kehtivust.

Lõikes 2 nähakse ette, et paralleelkasutusõiguse korral kantakse loale füüsilisest isikust relvaomaniku nimi ja isikukood. Isikukood võimaldab omanikku üheselt tuvastada ka juhul, kui registris on sama nimega inimesi. Näiteks saab PPA relva võõrandamisel tuvastada, milline paralleelkasutusõigus oli seotud senise omaniku relvaga, ning hinnata, milline tagajärg on omaniku vahetusel sellele õigusele.

Lõikes 3 nähakse ette, et juriidilise isiku relva kasutusõiguse korral kantakse loale juriidilise isiku nimi ja registrikood. Nii on iga kasutusõigus seostatav organisatsiooniga, kelle relva isikul on õigus kasutada. Näiteks kui inimesel on kahe laskespordiklubi relvade kasutusõigus ja ühe klubi relva kasutamise alus lõpeb, saab selle õiguse registris eraldi tuvastada ja kohaldada selle lõppemise kohta sätestatud korda.

Lõikes 4 seotakse riigikaitses osalemise märge konkreetse relvaga. Isikul võib olla mitu relva, mida ta omab ja kasutab eri otstarvetel. Näiteks võib tal olla jahipidamiseks omandatud relv ja eraldi relv, mille kohta on tehtud riigikaitses osalemise märge. Märge võimaldab kindlaks teha, millise relva suhtes kohaldatakse riigikaitses osalemisega seotud erisusi.

Lõikes 5 sätestatakse, et piiratud käibega padrunisalve omandamise ja käitlemise õigus kantakse relvaloale eraldi koos selle ulatusega. Eraldi märge võimaldab kontrollida, kas õigus hõlmab asjaomast padrunisalve ja millised piirid sellele õigusele kehtivad. See on vajalik näiteks siis, kui isiku relvaluba hõlmab mitut tulirelva, kuid padrunisalve omandamise õigus on antud üksnes ühe relva jaoks. Tulirelvadirektiivi artikli 13 lõike 1 teine lõik seob selles nimetatud padrunisalvede omandamise direktiivi artikli 9 või artikli 10 lõike 5 kohase loa olemasoluga. Registrimärge kajastab seaduse alusel antud õigust ja võimaldab selle ulatust kontrollida.

Lõikes 6 sätestatakse, et relva võõrandamisel lõpetatakse registris selle relva kehtiv seos võõrandaja relvaloaga. Varasema seose andmed säilitatakse eelnõu § 98 kohaselt, et vajaduse korral oleks võimalik tuvastada relva omanikud eri ajahetkedel. Näiteks pärast jahirelva müüki kajastub relva uus omanik kehtivates registriandmetes ning varasem omanik on tuvastatav andmete ajaloost. Kui võõrandajal oli lisaks konkreetse relva omamisele loal ka üldisem õigus omandada sama liiki relvi jahipidamise otstarbel, säilib see õigus eelnõu § 51 lõike 11 kohaselt.

3. jagu. Juriidilise isiku relvaluba

Jaos sätestatakse juriidilise isiku relvaloa andmise tingimused, lubatud otstarbed, relvade arvu piirangud ning relvade ja laskemoona käitlemise eest vastutamise korraldus.

Juriidilise isiku relvaomamine eeldab lisaks lubatud eesmärgile toimivat sisemist korraldust. Relvi kasutavad ja hoiavad füüsilised isikud, kuid nende tegevuse tingimused, juurdepääsu, arvestuse ja järelevalve peab tagama organisatsioon. Seetõttu kontrollitakse nii juriidilise isiku tegevust kui ka selle juhtimist mõjutavaid ja relvade käitlemist korraldavaid isikuid.

Organisatsioonidele relvaloa andmine on kasutusel ka teistes EL-i liikmesriikides. Näiteks Soome tulirelvaseaduse[39] (*Ampuma-aselaki*, 1/1998) § 45a lõike 1 kohaselt võib relvaloa anda Soomes registreeritud või avalikku ülesannet täitvale ühendusele või sihtasutusele, kes on oma tegevuse eesmärgi ja muude asjaolude põhjal sobiv tulirelvi ja nende osi valdama. Relvaluba antakse seaduse § 43 lõikes 1 nimetatud kasutusotstarbel. Lisaks peavad taotlejal olema politsei heakskiidetud hoiuruumid ja §-s 45b nimetatud relvade eest vastutav isik.

§ 66. Juriidilisele isikule lubatud relva omamise otstarbed

Paragrahvis määratakse, millisel otstarbel võib juriidilisele isikule anda relvaloa relva omandamiseks ja omamiseks. Loetelu seob relva omamise organisatsiooni tegevusest tuleneva vajadusega. Relvaloa menetluses tuleb seega hinnata, millist tegevust juriidiline isik korraldab, miks ta selleks relva vajab ja kas taotletav relv on sellel otstarbel lubatud. Relva andmine töötaja, liikme või kliendi valdusse ja kasutusse toimub selleks ette nähtud erisätete alusel.

Kehtiva RelvS § 31 lõige 1 koondab ühte loetellu nii juriidilise isiku tavapärased relva omamise otstarbed kui ka tegevusloaga lubatud relvade müügi, valmistamise, hoidmise, ümbertegemise ja parandamise. Eelnõu § 66 eristab neid aluseid. Lõikes 1 loetletakse otstarbed, milleks juriidilisele isikule antakse relvaluba. Lõige 3 käsitleb juhtumeid, kus relva omandamise või omamise alus tuleneb asjaomast tegevusluba või teatamiskohustusega tegevust reguleerivatest sätetest. Muudatus aitab teha selgeks, millise õiguse alusel on konkreetne relv juriidilise isiku valduses.

Lõige 1 toob välja relva omamise otstarbed. **Punktis 1** säilitatakse võimalus omada relva ajaloolise sündmuse taasetendamiseks või muul kultuurilisel eesmärgil. Säte jätkab kehtiva RelvS § 31 lõike 1 punkti 7 ja sama paragrahvi kultuurilist tegevust käsitlevate erisätete põhimõtet. Näiteks võib ajalooühing vajada akustilist relva taasetenduseks või etendusasutus lavastuse jaoks. Relvavajadus peab tulenema organisatsiooni kavandatavast tegevusest. Lubatud relvaliik ja käitlemise tingimused määratakse teiste sätete alusel. Tulirelvadirektiivi artikli 9 lõige 2 võimaldab kultuurilisel või ajaloolisel eesmärgil anda A-kategooria esemete

[39] *Ampuma-aselaki* (1/1998), 45 a §, 1 momentti; 43 §, 1 momentti. Finlex. Kättesaadav: https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1998/1

suhtes luba üksikjuhul, erandina ja põhjendatud otsusega, kui see on kooskõlas avaliku korra ja julgeolekuga.

Punktis 2 säilitatakse jahindusega tegelemise otstarve, mis kehtivas RelvS § 31 lõike 1 punktis 2 on sätestatud koos spordialaga tegelemisega. Eelnõus tuuakse jahindus eraldi välja, et loa andmisel saaks lähtuda jahindustegevuse vajadustest ja sellel otstarbel lubatud relvadest. Näiteks võib jahindusorganisatsioon taotleda relvaluba oma korraldatava jahindustegevuse tarbeks. Relva kasutava füüsilise isiku jahipidamis- ja relva kasutamise õigust hinnatakse eraldi.

Punktis 3 säilitatakse kollektsioneerimine iseseisva otstarbena. Kehtiv RelvS nimetab kollektsioneerimist eelnõu § 31 lõike 1 punktis 4 ning reguleerib kollektsiooni asutamist ja pidamist eelnõu §-s 25 ja järgnevates sätetes. Näiteks võib ajaloo või tehnikapärandiga tegelev juriidiline isik vajada relvi kindlat ajastut käsitleva kogu koostamiseks. Loa menetluses võimaldab kogu eesmärgi ja koosseisu kirjeldus hinnata, kas taotletavad esemed kuuluvad kavandatavasse kogusse ning kas nende hoidmine on nõuetekohaselt korraldatud. Direktiivi artikli 9 lõige 3 käsitleb A-kategooria esemete kollektsioneerimist erandjuhtudel ning näeb ette ranged turvatingimused ja järelevalve. Direktiivi artikli 9 lõikes 5 on muuseumide kohta eraldi alus, mistõttu tuleb muuseumide puhul arvestada ka eelnõu neile kohalduvat erikorda.

Punktis 4 säilitatakse võimalus omada relva lasketiirus või laskepaigas laenutamiseks. Kehtivas RelvS-is on sama otstarve nimetatud § 31 lõike 1 punktis 8. Näiteks võib lasketiiru pidaja omada relvi, mida ta annab klientidele kasutamiseks tiirus seaduses sätestatud tingimustel. Otstarbe sidumine lasketiiru või laskepaigaga näitab, millise tegevuse tarbeks relva omatakse. Relva kasutusse andmise, järelevalve ja laskmise korraldamise nõuded tulenevad vastavatest erisätetest. Kuna direktiivi artikli 1 lõike 1 punkti 9 alapunkt a hõlmab kutse- või majandustegevusena toimuvat relvade laenutamist relvakaupmehe mõistega, tuleb punkti 4 ja lõike 2 koostoimes tagada direktiivi artikli 4 lõikes 4 ette nähtud ettevõtjate kontroll seal, kus see kohaldub.

Punktis 5 nimetatakse siseturvamist. Sama otstarve on kehtiva RelvS § 31 lõike 1 punktis 1. Näiteks võib juriidiline isik korraldada oma valduses oleval objektil siseturvamist turvategevuse seaduse alusel. Relvaloa menetluses hinnatakse relva vajadust selle tegevuse jaoks. Siseturvamise korraldus, töötajatele esitatavad nõuded ja relva kasutamise õiguslikud alused tulenevad turvategevuse seadusest ning relva käitlemist reguleerivatest sätetest.

Punktis 6 säilitatakse eraldi otstarve laskespordialaga tegelemiseks, kui ala eeldab piiratud käibega padrunisalvega tulirelva kasutamist. Kehtivas RelvS-is on vastav alus § 31 lõike 1 punktis 2^1. Näiteks peab laskespordiklubi taotluse puhul selguma, millise alaga klubi tegeleb ja miks on selleks vaja just sellist relva ja padrunisalve. Eraldi otstarve võimaldab kohaldada sellele õigusele täiendavaid nõudeid ning kontrollida selle ulatust ka juhul, kui klubil on muudel alustel omandatud relvi. Direktiivi artikli 13 lõike 1 teine lõik seob selles nimetatud padrunisalvede omandamise direktiivi artikli 9 või artikli 10 lõike 5 kohase loaga. Artikli 9 lõige 6 käsitleb A-kategooria teatavate tulirelvade andmist laskesportlastele. Juriidilise isiku puhul tuleb seega kindlaks teha, milline direktiivis lubatud alus kohaldub organisatsioonile ning millised nõuded kehtivad konkreetsele kasutajale.

Punktis 7 tuuakse eraldi otstarbena välja veose turvamine relvade ja laskemoona veol. Kehtiva RelvS § 31 lõikes 1 sellist iseseisvat otstarvet ei ole. Eraldi aluse mõte on võimaldada hinnata veose turvamise vajadust, mis võib tuleneda kauba laadist ning selle kaotsimineku või

kõrvaliste isikute valdusse sattumise tagajärgedest. Näiteks võib ettevõtja vedada enda relvi ja laskemoona ning tal võib tekkida seaduses ette nähtud juhtudel vajadus oma veost turvata. Relv, mida kasutatakse veose turvamiseks, tuleb eristada relvadest, mis moodustavad veose. Kui veose turvamist osutatakse teisele isikule majandustegevusena, tuleb hinnata ka turvategevuse seaduse nõuete kohaldumist. Direktiivi artikli 9 lõike 2 erand suure väärtusega veoste kaitseks puudutab A-kategooria relvade lubamist üksikjuhtudel. Punkt 7 ei anna iseseisvalt õigust sellise relva omandamiseks.

Punktis 8 säilitatakse turvamisega seotud relva omamise otstarve. Näiteks võib turvaettevõtja taotleda relvaluba ülesande täitmiseks, mille puhul relva kasutamine on seaduse järgi lubatud ja põhjendatud. Turvamise tegevusluba tõendab ettevõtja õigust tegutseda vastaval tegevusalal. Relvaloa menetluses hinnatakse eraldi relva vajadust ja taotletava relva lubatavust. Kehtiv RelvS § 31 lõike 1 punkt 5 kasutab sõnastust „turvategevuse seaduse alusel turvamiseks“. Sama väljend sobiks ka eelnõusse, sest turvategevuse seadus lähtub tegevusalast „turvamine“.
Punktis 9 sätestatakse relva omamise alus vastava laskespordialaga tegelemiseks. Sellega tuuakse laskesport kehtiva RelvS § 31 lõike 1 punktis 2 jahindusega ühendatud loetelust eraldi välja. Näiteks võib laskespordiklubi omada relvi liikmete treeningute või võistluste korraldamiseks. Relvavajadust hinnatakse klubi tegevuse ja konkreetse laskespordiala järgi. Kui ala eeldab piiratud käibega padrunisalvega tulirelva kasutamist, tuleb loa andmisel kohaldada punkti 6 kohta ette nähtud eritingimusi.

Punktis 10 nähakse ette relva omamise alus õppe- või koolitustegevuseks. Kehtiv RelvS § 31 lõike 1 punkt 3 nimetab õppetööd relvadega seonduvates õppeainetes. Eelnõu sõnastus hõlmab ka koolitust, mis toimub väljaspool õppeasutuse õppeainet. Näiteks võib koolitusasutus vajada relva ohutu käitlemise praktiliseks õppeks. Loa andmisel tuleb hinnata seost relva, õppe või koolituse sisu ja taotletava tegevuse vahel. Kui koolituse korraldamiseks on nõutav tegevusluba või teade, kohaldatakse ka neid nõudeid. Direktiivi artikli 9 lõige 2 lubab hariduslikul eesmärgil kaaluda A-kategooria esemete suhtes erandit üksikjuhul ja põhjendatud otsusega.

Lõiked 2 ja 3 toovad välja relvaloa seose majandustegevuse nõuetega.

Lõikes 2 selgitatakse, kuidas lõike 1 alusel antud relvaluba suhestub tegevusloa ja teatamiskohustusega. Kui organisatsioon vajab oma ülesannete täitmiseks relvaluba ning selle tegevuse korraldamiseks on ühtlasi nõutav tegevusluba või majandustegevusteade, tuleb täita mõlemad nõuded. Näiteks peab turvaettevõtja relva omamiseks täitma relvaloa andmise tingimused ning turvamiseks täitma turvategevuse seaduse alusel kohaldatavad nõuded. Nii saab PPA kontrollida eraldi relva omamise tingimusi ja ettevõtja õigust vastavat tegevust korraldada.

Lõikes 3 piiritletakse juhud, mil relva omandatakse või omatakse eelnõu § 156 lõike 1 punktides 1–3 nimetatud tegevusloa alusel või eelnõu § 164 lõike 1 punktides 2 või 3 nimetatud teatamiskohustusega tegevusalal tegutsemiseks. Sellise relva omandamise ja omamise õiguslik alus ning piirid tulenevad vastava tegevuse erisätetest. Näiteks saab relvamüüja omada müügiks soetatud relva müügitegevuse kohta kehtivate nõuete järgi. Kui sama ettevõtja soovib omada teist relva eelnõu § 66 lõikes 1 nimetatud otstarbel, hinnatakse selle relva omamise alust eraldi. Seega määrab kohaldatava korra **konkreetse relva seos asjaomase tegevusega**. Direktiivi kohaldamisalas tuleb ka teatamiskohustusega tegevuse puhul tagada relvakaupmeeste suhtes nõutav kontroll, kui tegevus vastab direktiivis sätestatud relvakaupmehe tegevuse tunnustele.

Soomes võimaldab tulirelvaseaduse (*Ampuma-aselaki*) § 45a anda relvaloa ühendusele või sihtasutusele, kui see on oma tegevuse eesmärki ja muid asjaolusid arvestades relva valdamiseks sobiv. Loa eelduseks on politsei heaks kiidetud hoiuruumid ja §-s 45b nimetatud relvade eest vastutav isik. Eesti eelnõus piiritleb § 66 loa võimalikud otstarbed. Soome võrdlus näitab, miks tuleb organisatsiooni tegevuse eesmärgi kõrval hinnata ka seda, kuidas on korraldatud relva hoidmine ja vastutus selle eest.

Saksamaal seob relvaseaduse (*Waffengesetz*) § 28 turvaettevõtja relvavajaduse konkreetsete turvaülesannetega, mille täitmiseks on ohustatud isiku või objekti kaitseks tulirelv vajalik. Sama põhimõtet kohaldatakse ettevõtja koosseisus tegutsevale valveteenistusele. See pakub võrdluskoha punktidele 5, 7 ja 8: loa menetluses saab hinnata nii organisatsiooni tegevusala kui ka relva vajadust kavandatud ülesande jaoks. Kollektsioneerimisel nõuab Saksamaa seaduse § 17 omakorda relva või laskemoona seost kultuurilooliselt olulise koguga, mille hulka arvatakse ka teaduslik ja tehniline kogu. See toetab punktis 3 kasutatud lähenemist siduda relva omamine kogu eesmärgiga.

§ 67. Juriidilisele isikule relvaloa andmise tingimused

Paragrahvis 67 sätestatakse tingimused, mille täitmisel annab PPA juriidilisele isikule relvaloa. Eelnõu § 66 ja 67 kohaldatakse koos. Paragrahv 66 määrab kindlaks, millisel otstarbel võib juriidiline isik relva omandada ja omada. Paragrahvi 67 alusel hinnatakse, kas konkreetsel taotlejal on selleks otstarbeks relva vaja ning kas ta on korraldanud relvade ja laskemoona hoidmise ja nende eest vastutamise seaduse nõuete kohaselt. Tingimused peavad olema täidetud üheaegselt. Tegevusloa olemasolu kontrollitakse juhul, kui seadus nõuab taotletavaks tegevuseks tegevusluba.

Kehtivas RelvS-is tulenevad samalaadsed nõuded mitmest sättest. Paragrahv 31 määrab kindlaks juriidilisele isikule lubatud relva omamise otstarbed, § 37 reguleerib soetamisloa ja relvaloa taotlemist ning § 38 relvade ja laskemoona eest vastutava isiku ülesandeid. Eelnõus koondatakse juriidilise isiku relvaloa **sisulised andmistingimused** ühte paragrahvi. See on oluline eelkõige seetõttu, et eelnõu § 50 lõike 1 järgi annab relvaluba õiguse nii relva omandada kui ka omada. Seetõttu peab juba loa andmisel olema selge, millise tegevuse jaoks õigus antakse ja kas taotleja suudab selle õigusega kaasnevaid kohustusi täita.

Punkti 1 kohaselt hindab PPA kahte omavahel seotud asjaolu. Esiteks peab taotluses nimetatud otstarve kuuluma eelnõu § 66 lõikes 1 sätestatud loetellu ja olema asjaomasele juriidilisele isikule lubatud. Teiseks peab taotleja põhjendama, miks tal on oma tegevuseks vaja taotletavat relva. Otstarbe nimetamine annab PPA-le lähtekoha. Vajalikkuse põhjendus võimaldab hinnata seost taotleja tegeliku või kavandatava tegevuse, taotletava relvaliigi ja taotletava õiguse ulatuse vahel.

Näiteks saab laskespordiklubi selgitada, millisel laskespordialal ta treeninguid korraldab, milliseid relvi selle ala harrastamiseks kasutatakse ning kuidas klubi liikmed neid treeningutel kasutama hakkavad. Kui klubi alles alustab tegevust, võib vajadus nähtuda ka kavandatavast treeningukorraldusest. Ajaloolise sündmuse taasetendamiseks relvaluba taotlev ühing saab omakorda kirjeldada, millise sündmuse või ajastu kujutamiseks ja millises rollis akustilist relva kasutatakse. Selline põhjendus annab otsustamiseks rohkem teavet kui üksnes viide ühingu põhikirjas nimetatud kultuuritegevusele. Põhjenduse üksikasjalikkus sõltub sellest, millist õigust taotletakse ja millised asjaolud vajavad selle andmiseks selgitamist.

Relva vajalikkuse põhjendamine on ette nähtud ka kehtiva RelvS § 37 lõike 2 punktis 1. Eelnõu toob sõnaselgelt esile, et põhjendatud vajadus on loa andmise sisuline eeldus. Tulirelvade puhul seondub see tulirelvadirektiivi artikli 6 lõikes 1 sätestatud põhjendatud vajaduse nõudega. Eraldi tuleb järgida asjaomase tulirelvakategooria piiranguid. Näiteks eelnõu §-s 66 nimetatud kultuuriline eesmärk võib põhjendada taotluse esitamist, kuid A-klassi tulirelva puhul tuleb lisaks kindlaks teha, kas taotletav tegevus kuulub direktiivi artiklis 9 lubatud erandi ja sellele vastava riigisisese sätte kohaldamisalasse.

Punkti 2 kohaselt peavad juriidilise isiku relva ja laskemoona hoiutingimused vastama eelnõu §-le 119. Tingimus seob loa andmise konkreetse hoiukorraldusega. PPA peab saama enne loa andmist hinnata, kus ja millistes tingimustes hakkab juriidiline isik relva ja laskemoona hoidma ning kuidas on korraldatud juurdepääs hoiukohale. Hindamise ulatus lähtub eelnõu §-s 119 sätestatud nõuetest ja sellest, milliste relvade hoidmist taotlus hõlmab.

Näiteks võib laskespordiklubi kasutada treeninguteks teisele juriidilisele isikule kuuluvat lasketiiru. Treeningupaiga kasutamise kokkuleppest üksi ei selgu veel, kus hoitakse klubi relvi treeningute vahel või kellel on neile juurdepääs. PPA-l on vaja neid asjaolusid hinnata ka siis, kui klubi nimetab hoiukohaks sama lasketiiru. Samuti võib ühele relvale sobiv hoiulahendus vajada muutmist, kui taotlus hõlmab suuremat hulka relvi. Kontrolli praktiline eesmärk on tuvastada võimalik puudus enne seda, kui juriidiline isik relvad omandab ja nende hoidmise eest vastutama hakkab.

Ka kehtiva RelvS § 37 järgi kuuluvad hoiukoht ja hoiutingimused juriidilise isiku loamenetluses kontrollitavate asjaolude hulka. EL õiguses on võrdlusalus tulirelvadirektiivi artikkel 7, mille kohaselt peavad liikmesriigid kehtestama tulirelvade ja laskemoona turvalise hoidmise ning nende suhtes nõuetekohase järelevalve reeglid. Hoiukorralduse üle tehtava kontrolli tase peab vastama asjaomaste tulirelvade ja laskemoona arvule ning kategooriale. Võrreldav lahendus on Soomes. Soome tulirelvaseaduse (*ampuma-aselaki*) § 45a seob organisatsioonile loa andmise muu hulgas sellega, et hoiuruumid on heaks kiitnud nende asukohajärgne politseiasutus. Eesti eelnõus määrab hinnatavad hoiutingimused § 119.

Punkti 3 kohaselt peab juriidiline isik enne loa saamist määrama relvade ja laskemoona eest vastutava isiku ning tema asendaja. Mõlemad peavad vastama eelnõu §-s 74 sätestatud nõuetele. PPA kontrollib seega nii isikute määramist kui ka kummagi isiku vastavust talle esitatavatele nõuetele. Asendaja sobivuse kontrollimine juba loa andmisel on põhjendatud, sest vastutava isiku eemalolekul peab asendaja suutma täita talle üle minevaid ülesandeid.

Juriidilisele isikule kuuluvaid relvi võivad seaduses lubatud tingimustel kasutada mitu inimest. Seetõttu peab organisatsioonis olema selge, kelle ülesanne on korraldada relvade ja laskemoona nõuetekohast käitlemist ning kes täidab seda ülesannet vastutava isiku puudumise ajal. Näiteks peab spordiklubi ka vastutava isiku puhkuse ajal suutma kindlaks teha, kelle valduses on treeninguks välja antud relv ja kas see on pärast treeningut hoiukohta tagastatud. Asendaja eelnev määramine tagab ülesannete järjepidevuse ja võimaldab hiljem kindlaks teha, kes asjaomasel ajal nende täitmise eest vastutas. Relva konkreetse kasutaja õigus relv enda valdusse saada ja seda kasutada tuleneb omakorda eelnõus selleks ette nähtud alustest.

Lahendus arendab edasi kehtiva RelvS §-des 37 ja 38 sätestatud korda. Ka **Soome** tulirelvaseaduse §-d 45a ja 45b seovad organisatsioonile loa andmise relvade eest vastutava isiku (*asevastaava*) olemasoluga. Eesti eelnõu näeb loa andmise eeltingimusena sõnaselgelt

ette ka nõuetele vastava asendaja määramise. Vastutava isiku ja tema asendaja kaudu juriidilise isiku töökorralduse tagamine on riigisisene lahendus.

Punkti 4 kohaselt kontrollib PPA, kas esineb mõni eelnõu § 68 lõikes 1 sätestatud loa andmist välistav asjaolu. Viide seob loa andmise tingimused keeldumisaluste loeteluga ning võimaldab iga aluse sisu ja kohaldamisala määrata ühes sättes. Kontrollimisel tuleb lähtuda sellest, kelle suhtes konkreetne alus kehtib ja millised asjaolud peavad selle kohaldamiseks olema tuvastatud. Kui § 68 lõikes 1 nimetatud kohustuslik alus esineb, peab PPA loa andmisest keelduma ka juhul, kui relva vajadus on põhjendatud, hoiutingimused on nõuetekohased ning vastutav isik ja tema asendaja on määratud.

Näiteks võib taotleja olla esitanud piisava põhjenduse relvade kasutamiseks laskespordis ja korraldanud nende hoidmise nõuetekohaselt. Kui PPA tuvastab samas menetluses taotleja suhtes § 68 lõikes 1 sätestatud välistava asjaolu, peab keeldumisotsusest nähtuma, milline alus esines ning milliste tuvastatud asjaolude põhjal PPA sellisele järeldusele jõudis. Kui eelnõu § 68 näeb eraldi ette ka **kaalutlusõiguslikud keeldumisalused**, tuleb nende kohaldamisel põhjendada, miks tuvastatud asjaolu õigustab konkreetsel juhul loa andmisest keeldumist. See eristus on oluline ka eelnõu § 67 sissejuhatava lause „juriidilisele isikule antakse relvaluba, kui“ tõlgendamisel.

Punkti 5 kohaselt peab juriidilisel isikul olema kehtiv tegevusluba, kui tegevus, milleks ta relva vajab, on tegevusloakohustuslik. Punkti tuleb lugeda koos eelnõu § 66 lõikega 2. Tegevusloa alusel hinnatakse ettevõtja õigust asjaomasel tegevusalal tegutseda. Relvaloa menetluses hinnatakse lisaks, kas ettevõtjal on õigus selle tegevuse tarbeks relva omandada ja omada ning kas ta vastab relvaseaduse nõuetele. Mõlema kontrolli järele on vajadus näiteks siis, kui ettevõtja soovib kasutada relvi tegevusloakohustusliku turvategevuse raames. PPA peab sellisel juhul kindlaks tegema, kas tegevusluba kehtib ja hõlmab just taotluses kirjeldatud tegevust. Kehtiva tegevusloa olemasolul tuleb ettevõtjal endiselt põhjendada relva vajalikkust ning tagada nõuetekohased hoiutingimused ja vastutavate isikute olemasolu.

Tingimuse ulatuse määrab asjaomast tegevust reguleeriv seadus. Kui tegevusele on ette nähtud majandustegevusteate esitamine, kohaldatakse sellele eelnõu § 66 lõikes 2 nimetatud teatamiskohustust. Kui tegevusluba ega teadet ei nõuta, lahendatakse relvaloa taotlus ülejäänud kohaldatavate tingimuste alusel. Samuti tuleb arvestada eelnõu § 66 lõikega 3, mis puudutab relvade omandamist või omamist selles sättes nimetatud majandustegevuse raames. Näiteks tuleb eristada relva, mida ettevõtja omab müügiks tegevusloa alusel, ja relva, mida sama ettevõtja soovib omada enda siseturvamiseks. Õiguslik alus sõltub sellest, milleks konkreetset relva omatakse.

§ 68. Juriidilisele isikule relvaloa andmist välistavad asjaolud

Paragrahvis 68 sätestatakse juriidilisele isikule relvaloa andmisest keeldumise alused. Lõikes 1 loetletakse asjaolud, mille tuvastamisel peab PPA loa andmisest keelduma. Lõikes 2 nimetatud asjaolu esinemisel otsustab PPA loa andmise konkreetse juhtumi asjaolusid kaaludes. Lõige 3 määrab kindlaks, mida PPA peab kaalumisel arvesse võtma, sealhulgas selle, milline on asjaomase isiku roll taotleja tegevuses.

Paragrahvi kohaldatakse koos eelnõu §-dega 66 ja 67. Paragrahv 66 määrab kindlaks, millisel otstarbel võib juriidiline isik relva omandada ja omada. Paragrahvi 67 järgi hinnatakse muu hulgas relva vajalikkust, hoiutingimusi, vastutava isiku ja tema asendaja sobivust ning nõutava

tegevusloa olemasolu. Paragrahv 68 käsitleb lisaks taotleja varasemat tegevust ning tema omanike, juhtorganite liikmete ja valitsevat mõju omavate isikutega seotud asjaolusid. Selline kontroll on vajalik, sest organisatsiooni relvade omandamist, rahastamist ja teistele isikutele kasutamiseks andmist võib mõjutada ka isik, kes ise relvi ei käitle.

Regulatsiooni lähtekohaks on kehtiva RelvS § 40. Säilib kohustuslike ja kaalutlusõiguslike keeldumisaluste eristus. Oluline sisuline muudatus on lõike 1 punkt 10, mis seob juriidilisele isikule relvaloa andmise tema juriidilisest isikust aktsionäri, osaniku või muu teda valitseva juriidilise isiku registrijärgse asukohaga. Kehtivas seaduses eristatakse füüsilise isiku kodakondsust ja juriidilise isiku asukohta juba taotlusandmete hulgas. Eelnõuga antakse juriidilise isiku registrijärgsele asukohale loa andmisel iseseisev õiguslik tähendus.

Lõige 1 näeb ette kohustuslikud keeldumisalused. **Punkti 1** kohaselt keeldutakse relvaloa andmisest, kui taotleja on teadvalt esitanud valeandmeid, millel on loa andmise otsustamisel oluline tähtsus. PPA peab tuvastama, millised andmed olid valed, millest nähtub taotleja teadlikkus ja millise loa andmise eelduse hindamist andmed mõjutasid või võisid mõjutada. Näiteks on loa andmisel oluline taotleja teadvalt ebaõige kinnitus, et tema kasutuses on nõuetekohane relvahoidla, kui tal tegelikult puudub õigus nimetatud ruumi kasutada. Ekslikult märgitud aadressi või muu parandatava ebatäpsuse korral saab PPA paluda taotlust eelnõu § 53 lõike 7 alusel täpsustada.

Punkti 2 kohaselt välistab loa andmise nõuetekohaste relvade ja laskemoona hoiutingimuste puudumine. Säte seondub eelnõu § 67 punktiga 2 ja §-s 119 sätestatud hoiutingimustega. Hinnata tuleb hoiukorraldust, mida taotleja saab relva omandamise järel tegelikult kasutada. Näiteks võib laskespordiklubi korraldada treeninguid teise isiku lasketiirus, kuid treeningute korraldamise kokkulepe ei pruugi anda klubile õigust hoida seal oma relvi treeningutevahelisel ajal. Kui hoiukoha kasutamise õigus on olemas, kuid selle kohta on vaja lisateavet, saab klubi seda menetluses esitada. Keeldumisalus esineb siis, kui otsustamise ajaks on tuvastatud, et nõuetekohased hoiutingimused puuduvad.

Punkt 3 hõlmab vähemalt kaht viimase kolme aasta jooksul toime pandud rikkumist. Arvesse tulevad punktis loetletud hoidmise, veo, võõrandamise, registreerimise ning teisele isikule valdusse või kasutusse andmise nõuete rikkumised. Rikkumised võivad olla eri liiki. Näiteks võib juriidiline isik ühel korral rikkuda hoidmisnõudeid ja hiljem anda relva kasutamiseks isikule, kellel puudub selleks õigus. PPA peab mõlema juhtumi puhul kindlaks tegema rikkumise aja, rikutud nõude ja selle, miks on rikkumine omistatav taotlejale. Ühe juhtumi kajastamine kontrollaktis ja selle alusel tehtud ettekirjutuses ei anna alust lugeda rikkumist kahel korral toime panduks. Võrreldes kehtiva RelvS § 40 lõike 1 punktis 3 kasutatud väljendiga „relva kanda andmine“ hõlmab eelnõu sõnaselgelt relva teise isiku valdusse või kasutusse andmist.

Punkti 4 alusel keeldutakse loa andmisest, kui taotleja on jätnud täitmata järelevalveorgani ettekirjutuse relvaseaduse või selle alusel antud õigusakti nõude täitmiseks. Ettekirjutuse olemasolu kõrval tuleb kindlaks teha selle sisu, täitmise tähtpäev ja see, kas kohustus on otsustamise ajal täitmata. Näiteks võib keeldumiseks anda aluse ettekirjutus piirata kõrvaliste isikute juurdepääsu relvahoidlale, kui täitmiseks antud tähtaeg on möödunud ja puudus kestab. Kui tähtaeg alles kulgeb, tuleb võimaliku keeldumise korral hinnata, kas puudus vastab mõnele muule sõnaselgelt sätestatud alusele, näiteks punktis 2 nimetatud hoiutingimuste puudumisele.

Punkt 5 puudutab taotleja aktsionäri või osaniku, nõukogu või juhatuse liikme või tema juhtimise üle valitsevat mõju omava muu isiku Eestis süüdimõistmist sättes nimetatud riigivastase, inimsusevastase või rahvusvahelise julgeoleku vastase kuriteo eest. PPA peab kontrollima süüdimõistva otsuse olemasolu, teo kvalifikatsiooni ja süüdimõistetu seost taotlejaga. KarS §-des 245, 247 ja 249 sätestatud kuriteod on kohaldamisalast sõnaselgelt välja jäetud. Punkt annab varasemale süüdimõistmisele õigusliku tähenduse ka pärast karistusandmete kustutamist karistusregistrist. Seetõttu on rakendamisel oluline, et arhiiviandmete kasutamiseks oleks ette nähtud õiguslik alus ning otsuses oleks tuvastatud just selline süüdimõistmine, millele erinorm laieneb.

Punkt 6 võimaldab arvestada konkreetseid ja usaldusväärseid andmeid, mis annavad põhjendatud aluse arvata, et taotlejaga seotud isik on toime pannud inimsusevastase kuriteo või sõjakuriteo. Alus võib olla asjakohane ka välisriigis aset leidnud sündmuste puhul. PPA peab hindama andmete päritolu, nende seost konkreetse isikuga ja seda, millisele tema tegevusele need osutavad. Näiteks ei võimalda ainuüksi isiku viibimine konfliktipiirkonnas teha järeldust tema osaluse kohta kuriteos. Otsuses tuleb kirjeldada loamenetluses tuvastatud asjaolusid ja neist tulenevat hinnangut, järgides süütuse presumptsiooni.

Punkt 7 hõlmab sättes nimetatud seoseid kuritegeliku ühenduse, terroriühenduse, terrorikuriteo, selle rahastamise või toetamise ning rahapesuga. Sätte eesmärk on ennetada võimalust kasutada juriidilist isikut relvade omandamiseks või nende käitlemise korraldamiseks sellise tegevuse huvides. PPA peab otsuses ära näitama, millisele punktis nimetatud asjaolule ta tugineb ja millised andmed seda toetavad. Eriti oluline on eristada seda alust lõike 2 punktist 1. Kui PPA-le on teada üksnes juhatuse liikme kahtlustatava staatus rahapesualases süüteoasjas, annab see aluse kaalumiseks lõike 2 järgi. Kohustuslik keeldumine punkti 7 alusel eeldab andmeid, mis toetavad sisulist järeldust isiku seotuse kohta rahapesuga.

Punkt 8 käsitleb põhjendatud julgeolekukahtlust. PPA peab tuvastama, milline punktis nimetatud isiku tegevus või seos annab põhjust kahtlustada, et ta võib ohustada Eesti Vabariigi julgeolekut. Otsustamisel on oluline teabe usaldusväärsus, ajakohasus ja seos konkreetse isikuga. Sättel on iseseisev tähendus ka siis, kui omandi- ja juhtimisstruktuur vastab punktide 9 ja 10 vormilistele nõuetele. Näiteks ei kõrvalda juhatuse liikme vastavus kodakondsusnõudele vajadust hinnata tema tegevuse kohta saadud konkreetset julgeolekuteavet.

Punktis 9 sätestatakse kodakondsusnõue taotleja füüsilisest isikust aktsionärile või osanikule, nõukogu või juhatuse liikmele ning muule füüsilisele isikule, kellel on taotleja juhtimise üle valitsev mõju. Nõude täitmiseks piisab vähemalt ühe EL-i või NATO liikmesriigi kodakondsusest. Kui isikul on mitu kodakondsust, ei välista täiendav kodakondsus nõude täitmist. Otsese füüsilisest isikust aktsionäri või osaniku puhul ei sõltu nõude kohaldamine tema osaluse suurusest. Juhatuse või nõukogu liikme puhul tuleneb kontroll tema ametikohast. Muu füüsilise isiku puhul tuleb PPA-l tuvastada, milles seisneb tema valitsev mõju taotleja juhtimise üle.

Sõnastusega kõrvaldatakse kehtiva RelvS § 40 lõike 1 punktist 9 tulenev ebaselgus, sest aktsionär ja osanik võivad olla ka juriidilised isikud. Kui taotleja osanik on äriühing, hinnatakse selle äriühingu registrijärgset asukohta punkti 10 alusel. Kui PPA tuvastab lisaks füüsilise isiku, kellel on taotleja juhtimise üle valitsev mõju, hinnatakse tema kodakondsust punkti 9 järgi.

Punktis 10 sätestatakse uus kohustuslik keeldumisalus, mis hõlmab kaht isikute ringi. Esiteks kontrollitakse iga taotleja **otsese juriidilisest isikust aktsionäri või osaniku** registrijärgset asukohta sõltumata osaluse suurusest. Teiseks kontrollitakse **muu juriidilise isiku** registrijärgset asukohta, kui tal on taotleja üle otseselt või kaudselt valitsev mõju. Mõlemal juhul tuleb loa andmisest keelduda, kui asjaomase juriidilise isiku registrijärgne asukoht ei ole üheski EL-i ega NATO liikmesriigis. Piisab asukohast sellise riigi territooriumil, mis kuulub vähemalt ühte neist organisatsioonidest.

Sätte praktiline tähendus ilmneb mitmetasandilise omandistruktuuri puhul. Kui taotleja ainuosanik on Eesti äriühing, kelle üle omakorda teostab valitsevat mõju väljaspool EL-i ja NATO-t asuv emaühing, tuleb hinnata ka emaühingu kaudset valitsevat mõju taotlejale. Seevastu juhul, kui väljaspool EL-i ja NATO-t asuvale äriühingule kuulub otse üks protsent taotleja aktsiatest, piisab keeldumiseks juba otsesest osalusest. PPA ei pea sellisel juhul tuvastama vähemusaktsionäri valitsevat mõju ega konkreetset julgeolekuohtu. Samuti ei laiene säte automaatselt igale omandiahelas esinevale juriidilisele isikule. Kui osalus on kaudne, tuleb kindlaks teha valitsev mõju.

Registrijärgne asukoht annab PPA-le dokumentaalselt kontrollitava tunnuse. Loa andmisel määrab selle, millise riigi territooriumil juriidilise isiku registrijärgne asukoht paikneb. Taotleja tegevuskoht Eestis, osaniku büroo asukoht või tema tegevus Eesti filiaali kaudu ei lahenda seda küsimust. Paragrahvi 75 lõike 2 punkti 1 alusel saadavad andmed peavad võimaldama tuvastada nii registrijärgse asukoha riigi kui ka vajaduse korral selle, kuidas juriidiline isik taotleja üle valitsevat mõju teostab.

Punkti 10 eesmärk on võtta juriidilise isiku relvaloa andmisel arvesse ka tema omanike ja teda kontrollivate juriidiliste isikute riiklikku seost.

Punkt 11 seostub § 67 punktiga 3 ja §-s 74 sätestatud nõuetega. Juriidilise isiku relvade ja laskemoona eest vastutav isik ning tema asendaja peavad mõlemad vastama neile esitatavatele nõuetele. Asendaja sobivust hinnatakse juba loa andmisel, sest relvade hoidmise, arvestuse ja üleandmise korraldus peab toimima ka vastutava isiku eemalolekul. Kui taotleja määrab menetluse käigus algselt esitatud isiku asemele uue vastutava isiku või asendaja, tuleb hinnata otsuse tegemise ajal määratud isiku vastavust nõuetele.

Punkt 12 puudutab taotleja vastavust nõuetele, mis seadus seob konkreetse relva omamise otstarbega. Paragrahvi 66 lõige 1 määrab lubatud otstarbed ning § 67 punkt 1 nõuab relva vajalikkuse põhjendamist. Kui asjaomane tegevus eeldab tegevusluba, tuleneb selle olemasolu nõue eelnõu § 67 punktist 5. Punkti 12 alusel tehtavas otsuses tuleb viidata konkreetsele sättele, millest tuleneb taotlejal täitmata jäänud otstarbepõhine nõue. Nii on taotlejale arusaadav, kas takistuseks on tema õigus asjaomase tegevusega tegeleda, relva vajalikkuse ebapiisav põhjendamine või mõni seaduses sätestatud erinõue.

Punkt 13 puudutab taotletava õiguse ulatust. Hinnatakse, kas asjaomasel otstarbel on lubatud omada taotletavat liiki või klassi relva ning seaduses sõnaselgelt sätestatud juhul ka taotletavat arvu relvi. Näiteks võib juriidiline isik vastata laskespordiga tegelemiseks relvaloa andmise tingimustele, kuid tal võib puududa õigus omada sellel otstarbel taotluses nimetatud klassi relva. Otsuses tuleb nimetada relvaliigi, -klassi või arvu piirangut kehtestav säte ja näidata, millist taotluse osa see puudutab. Arvulist piirangut saab loa andmisel kohaldada juhul, kui seadus näeb just selles menetlusetapis ette relvade arvu kindlaksmääramise.

Lõige 2 loetletakse asjaolud, mille esinemine annab PPA-le õiguse kaaluda loa andmisest keeldumist. Kõigepealt tuleb kindlaks teha punktis nimetatud asjaolu ja isiku seos taotlejaga. Seejärel tuleb lõike 3 alusel hinnata, mida see asjaolu tähendab konkreetse organisatsiooni suutlikkusele tagada relvade ja laskemoona turvaline käitlemine. Menetlusseisundit arvestades tuleb lähtuda otsuse tegemise ajal kehtivatest andmetest ning järgida süütuse presumptsiooni.

Punkt 1 hõlmab taotlejaga seotud isiku tagaotsitavaks kuulutamist või tema kahtlustatava või süüdistatava staatust punktis nimetatud süüteoasjas. Näiteks kui taotleja juhatuse liikme suhtes on käimas menetlus tulirelva ebaseadusliku käitlemise asjas ja sama juhatuse liige otsustab organisatsiooni relvade kasutusse andmise üle, on menetluse esemel tema ülesannetega vahetu seos. Maksu- või ametialase süüteo kahtluse korral tuleb eraldi selgitada, milline teadaolev asjaolu mõjutab taotleja võimet relvakäitlust nõuetekohaselt korraldada. Otsuses peab olema selgelt eristatav, milline menetlusseisund on tuvastatud ja millise ennetava järelduse PPA sellest konkreetsel juhul teeb.

Punkt 2 võimaldab arvestada narkootikumidega seotud kuriteo kahtlustust või süüdistust ning sellise kuriteo eest mõistetud karistust, mille andmed on veel karistusregistris. Poolelioleva menetluse puhul kontrollitakse menetlusseisundi ajakohasust. Varasema karistuse puhul tuleb lisaks kindlaks teha, kas selle andmed on otsustamise ajal registris alles. Mõlemal juhul on asjaolu kaalu hindamisel oluline, kas isik korraldab organisatsioonis relvade käitlemist, pääseb neile ligi või saab mõjutada otsuseid selle kohta, kelle valdusse need antakse.

Punkt 3 käsitleb punktis loetletud väärteo eest määratud karistust ajal, mil karistusandmed on registris alles. Väärteo tähendus sõltub nii teo sisust kui ka isiku ülesannetest. Näiteks võib juhtorgani liikme hiljutine karistamine relva hoidmise nõuete rikkumise eest olla vahetult asjakohane, kui tema ülesanne on korraldada taotleja relvahoidla kasutamist. Punkt erineb lõike 1 punktist 3 kahes olulises osas. Lõike 1 punkt 3 eeldab taotlejale endale omistatavaid korduvaid rikkumisi. Lõike 2 punkt 3 võimaldab kaaluda ka üht taotlejaga seotud isiku väärteokaristust, kuid nõuab selle tähenduse individuaalset põhjendamist.

Punkt 4 käsitleb sättes kirjeldatud eriväljaõpet ja eriettevalmistust. PPA peab selgitama, millised andmed annavad põhjendatud aluse arvata, et isik on saanud just sellise ettevalmistuse. Kui tuginetakse punktis nimetatud muule eriväljaõppele, tuleb põhjendada ka omandatud teadmiste ja oskuste vahetut rakendatavust sättes kirjeldatud tegevuses. Seejärel tuleb hinnata väljaõppe asjaolusid, isiku hilisemat tegevust ja tema rolli organisatsioonis. Näiteks võib väljaõpe olla saadud õiguspärase teenistuse käigus Kaitseväes või Kaitseliidus. Teenistus või seal erialaste oskuste omandamine üksi ei anna alust järeldada, et organisatsioonile relvaloa andmisega kaasneb oht.

Lõikes 3 määratakse kindlaks, milliseid asjaolusid peab PPA lõike 2 kohaldamisel hindama. Asjaolu laadi, raskuse ja sellest möödunud aja kõrval tuuakse sõnaselgelt esile **asjaomase isiku roll juriidilise isiku tegevuses**. Seose tuvastamine taotlejaga määrab, kas isik kuulub kontrollitavate isikute ringi. Tema tegelike ülesannete ja mõju hindamine võimaldab otsustada, milline tähendus on tuvastatud asjaolul relvaloa andmisel.

Näiteks võib sama väärteokaristuse kaal olla erinev sõltuvalt sellest, kas isik otsustab relvade soetamise ja üleandmise üle, korraldab relvahoidlale juurdepääsu või on organisatsioonis üksnes väikese osalusega investor. PPA peab hindama ka taotleja esitatud selgitusi ja pärast juhtumit tehtud muudatusi. Kui taotleja on muutnud relvahoidla juurdepääsukorda, tuleb arvestada, kas muudatus on tegelikult rakendatud ja kas asjaomane isik saab endiselt mõjutada

juurdepääsu relvadele. Otsuse põhjendusest peab selguma, miks PPA peab loa andmisest keeldumist tuvastatud asjaoludel vajalikuks. Lõikes nimetatud muud asjaolud aitavad hinnata lõikes 2 sätestatud keeldumisaluse kaalu. Nende alusel ei saa luua täiendavat keeldumisalust ega teha erandit lõike 1 kohustuslikust keeldumisest.

§ 69. Akustilise relva omandamise ja omamise erisused

Paragrahv 69 täpsustab, millisele juriidilisele isikule ja millisel kultuurilisel otstarbel võib anda relvaloa akustilise relva omandamiseks ja omamiseks. Säte konkretiseerib § 66 lõike 1 punktis 1 nimetatud otstarvet ning seda kohaldatakse koos eelnõu §-des 67 ja 68 sätestatud loa andmise tingimuste ja keeldumisalustega. Loa andmisel peab PPA saama kindlaks teha, kuidas on akustilise relva omamine seotud taotleja tegevusega ja milleks organisatsioon seda relva vajab.

Eriregulatsioon tuleneb akustilise relva olemusest. Eelnõu § 30 kohaselt on tegemist tulirelvaga, mis on ümber ehitatud üksnes paukpadrunite tulistamiseks. Akustilise relva kasutamine võimaldab näiteks ajaloolise sündmuse taasetendamisel või teatrilavastuses kujutada sündmusi ajastutruult. Samal ajal kuulub selline relv ka pärast ümberehitamist EL-i tulirelvaregulatsiooni kohaldamisalasse. Tulirelvadirektiivi artikli 1 lõike 1 punkt 5 nimetab akustilise relva kasutamise näidetena muu hulgas teatrietendusi, filmi- ja telesalvestisi ning ajalooliste sündmuste taasetendamist. Direktiivi I lisa II osa A-kategooria punkti 9, B-kategooria punkti 8 ja C-kategooria punkti 5 kohaselt säilib vastava kategooria tulirelva kuulumine sellesse kategooriasse ka pärast akustiliseks relvaks ümberehitamist. Seetõttu tuleb loa andmisel hinnata ka seda, millise klassi relva taotleja soovib omandada.

Lõikes 1 eristatakse kaht loa andmise alust. Ajaloolise sündmuse taasetendamisel peab vastav tegevus kuuluma taotleja põhikirjaliste tegevuste hulka. Muul kultuurilisel eesmärgil võib luba taotleda etendusasutus või selline juriidiline isik, kelle põhikirjaline tegevus hõlmab sättes kirjeldatud avalike ürituste korraldamist. Mõlemal juhul kohaldub ka eelnõu § 67 punktis 1 sätestatud relva vajalikkuse põhjendamise nõue. Põhikiri või etendusasutuse staatus näitab, et taotleja kuulub seaduses ette nähtud isikute ringi. Taotluse põhjendusest peab omakorda selguma, kuidas on soovitava relva omamine seotud taotleja tegeliku või kavandatava tegevusega.

Lõike 1 punkt 1 võimaldab anda relvaloa juriidilisele isikule, kelle põhikirjaliste tegevuste hulka kuulub ajaloolise sündmuse taasetendamine. Näiteks võib kohalik ajalooselts korraldada koostöös muuseumiga Vabadussõja sündmusele pühendatud taasetenduse. Loa taotlemisel saab selts näidata, kuidas seostub ettevõtmine tema põhikirjalise tegevusega ning millise sündmuse või ajajärgu kujutamiseks akustilist relva vajatakse. See võimaldab PPA-l hinnata nii taotletava otstarbe lubatavust kui ka relva omandamise vajadust.

Sõnastus „põhikirjaliste tegevuste hulka“ võimaldab luba taotleda ka organisatsioonil, kellel on mitu tegevussuunda. Näiteks võib ühing lisaks taasetendustele koguda suulist pärimust, korraldada näitusi ja anda välja koduloolisi trükiseid. Otsustamisel on oluline, kas põhikirjas kirjeldatud tegevus hõlmab sisuliselt ajalooliste sündmuste taasetendamist. Üldsõnaline viide ajaloohuvi edendamisele võib vajada täpsustamist. Samuti saab relva vajadust põhjendada esimese kavandatava taasetendusega, sest punkt 1 ei nõua varasemate ürituste korraldamise kogemust ega kehtesta ürituste miinimumarvu.

Lõike 1 punkt 2 reguleerib akustilise relva omandamist muul kultuurilisel eesmärgil. Esimesena nimetatakse etendusasutuse seaduse tähenduses etendusasutust. Etendusasutuse

seaduse § 2 lõike 1 järgi iseloomustavad etendusasutust muu hulgas tema põhitegevusala, loomingu avalike esituste regulaarne korraldamine, loominguliste ülesannete täitmiseks töötajate või teenuseosutajate kaasamine ning loomingulise juhi olemasolu. Näiteks võib sihtasutusena tegutsev teater põhjendada akustilise relva vajadust repertuaari võetava lavastusega. Etendusasutuse puhul tuleneb taotlemise alus tema staatusest ja konkreetsest kultuurilisest vajadusest. Punkti teises osas nimetatud põhikirjalise tegevuse tingimus käib teiste juriidiliste isikute kohta.

Teisena hõlmab punkt 2 juriidilist isikut, kelle põhikirjaliste tegevuste hulka kuulub avalikkusele mõeldud selliste ürituste korraldamine, kus kasutatakse akustilist relva. See võimaldab luba anda näiteks kultuuriseltsile, kes korraldab avalikke vabaõhulavastusi, kuid kelle tegevus ei vasta kõigile etendusasutuse tunnustele. Taotluse põhjendusena võivad olla asjakohased kavandatava lavastuse kirjeldus, ürituse programm või koostöökokkulepe. Taotleja peab saama põhjendada ka alles kavandatavat üritust, sest relvaluba võib vaja minna enne esimese lavastuse valmimist. Avalikkusele suunatuse tingimus on sõnaselgelt seotud selle taotlejate rühmaga. Lõike 1 punktis 1 ajaloolise sündmuse taasetendamise kohta samasugust lisatingimust ei ole.

Võrreldes kehtiva RelvS §-ga 31 säilib põhijaotus ajaloolise sündmuse taasetendamise ja muu kultuurilise eesmärgi vahel. Kehtiv säte nimetab taasetendaja ja avalike ürituste korraldaja puhul Eesti registrisse kantud äriühingut, mittetulundusühingut või sihtasutust. Eelnõu § 69 kasutab üldmõistet „juriidiline isik“ ning määrab taotleja sobivuse tema põhikirjalise tegevuse või etendusasutuse staatuse järgi. Seega ei korda § 69 senist õiguslike vormide loetelu ega Eesti registrisse kandmise tingimust. Taotlejate ringi lõplik ulatus sõltub ka eelnõu üldsätetest. Teine erinevus puudutab avalikke üritusi. Kehtiv regulatsioon hõlmab üritusi, kus akustilise relva kasutamine **võib osutuda vajalikuks**, eelnõu aga räägib üritustest, **kus kasutatakse** akustilist relva. Taotleja jaoks on sellel vahe eelkõige siis, kui relva kasutamine otsustatakse alles lavastuse ettevalmistamise käigus.

Lõikes 2 muudetakse lõikes 1 nimetatud otstarvete loetelu ammendavaks. Sätte iseseisev tähendus ilmneb selle võrdlemisel eelnõu §-ga 66, mis lubab juriidilistel isikutel omada relvi mitmel otstarbel. Näiteks võib laskespordiklubil olla relvaluba spordirelvade omandamiseks ja koolitusettevõtjal olla põhjendatud vajadus õpperelva järele. Kumbki otstarve ei anna eelnõu § 69 alusel õigust **akustilise relva** omandamiseks. Kui sama organisatsioon tegeleb ka ajalooliste sündmuste taasetendamisega, saab PPA hinnata tema taotlust selle tegevuse alusel ja lõikes 1 sätestatud tingimustel. Ka eelnõu § 66 lõikes 1 eraldi nimetatud kollektsioneerimise otstarve jääb lõike 2 praeguse sõnastuse järgi akustilise relva omandamiseks antava relvaloa puhul kõrvale.

Lõige 2 puudutab **juriidilisele isikule relvaloa andmist**. Füüsilise isiku võimalus taotleda relvaluba ajaloolise sündmuse taasetendamiseks või muul kultuurilisel eesmärgil tuleneb eelnõu § 51 lõike 4 punktist 7. Samuti tuleb eelnõu § 69 kohaldamisala eristada § 66 lõikes 3 nimetatud juhtudest, kus juriidiline isik käitleb relva majandustegevuses eraldi õiguslikul alusel. Näiteks on teatri õigus omandada relv oma lavastuste jaoks ja tegevusloa omaja õigus võtta sama relv parandamiseks enda valdusse eri õiguslikud küsimused.

Tulirelvadirektiivi artikli 1 lõike 1 punktis 5 toodud kasutusnäited aitavad tuvastada, millist liiki relva direktiiv käsitleb. Eesti seadusandja määrab eelnõu §-s 69, millistel neist ja millistel tingimustel saab juriidilisele isikule Eestis relvaloa anda. Eraldi tuleb arvestada direktiivi artikli 9 lõikega 2, mis võimaldab muu hulgas kultuurilisel või ajaloolisel eesmärgil teha **A-**

kategooria tulirelvade suhtes erandi üksikjuhtumil, erandkorras ja nõuetekohaselt põhjendatud otsusega, kui see on kooskõlas avaliku julgeoleku ja avaliku korraga. Kui taotlus puudutab A-klassi akustilist relva, tuleb seega lisaks § 69 tingimustele kindlaks teha konkreetse relvaklassi omandamist lubav riigisisene alus.

Lõikes 3 sätestatakse, et akustiline relv registreeritakse teenistus- ja tsiviilrelvade registris selle omandanud juriidilise isiku nimele. Relvaluba ja registrikanne täidavad eri ülesandeid. Relvaloa andmisel otsustab PPA, millises ulatuses võib organisatsioon akustilist relva omandada ja omada. Registreerimisel seostatakse konkreetne relv organisatsiooniga, kes selle omandas. Registrist peab seega nähtuma nii relva identiteet kui ka see, kellele relv kuulub. Selline seos toetab tulirelvadirektiivi artikli 4 lõikes 6 sätestatud nõuet, mille kohaselt peab tulirelva olema võimalik igal ajal omanikuga seostada.

Näiteks registreeritakse teatri omandatud akustiline relv teatrit pidava juriidilise isiku nimele. Teatri relvade ja laskemoona eest vastutava töötaja vahetumine ega relva õiguspärane andmine näitleja valdusse ei too kaasa omaniku muutumist. Vastutava isiku ülesanded määratakse eelnõu §-de 31 ja 74 järgi ning relva füüsilise isiku valdusse või kasutusse andmisel kohaldatakse selleks ette nähtud nõudeid. Nii saab ka hiljem eraldi tuvastada, kellele relv kuulus ja kes vastutas asjaomasel ajal selle käitlemise eest. Registreerimise aeg ja toimingu tegija tulenevad eelnõu üldisest registreerimiskorrast. Lõige 3 määrab kindlaks eeskätt selle, **kelle nimele kanne tehakse**.

§ 70. Turvamiseks ja siseturvamiseks lubatud relvad ja nende hulk

Paragrahvis 70 määratakse kindlaks, milliseid relvi võib juriidiline isik turvategevuse seaduse alusel turvamiseks või siseturvamiseks omada ning kui palju võib tal selleks otstarbeks olla tulirelvi, hoiatus- ja signaalrelvi ning teleskoopnuiasid. Säte täpsustab §-s 66 nimetatud relva omamise otstarbeid ja seda kohaldatakse koos §-ga 67, mille järgi peab taotleja põhjendama relva vajalikkust. Kehtivas õiguses reguleerivad samu küsimusi RelvS § 31 lõiked 3, 4 ja 4^1. Eelnõus koondatakse ühe otstarbega seotud relvaliigid ja koguselised piirangud eraldi paragrahvi, et turvaettevõtja ja siseturvakorraldaja saaksid talle kohalduvad nõuded kindlaks teha ühest kohast.
Lõikes 1 loetletakse turvamiseks ja siseturvamiseks lubatud relvad. Nendeks on gaasipihusti, hoiatus- ja signaalrelv, kumminui, püstol, revolver, sileraudne püss, teleskoopnui ja vintraudne püss. Loetelu on ammendav ning kehtib nii teisele isikule turvamist pakkuva turvaettevõtja kui ka enda turvalisust korraldava siseturvakorraldaja suhtes. Loetelu määrab lubatud relvaliigid. Konkreetse relva omandamisel, hoidmisel ja töötajale üleandmisel kohaldatakse selle relva käibeliigist ja taotletavast õigusest tulenevaid nõudeid. Näiteks ei muuda gaasipihusti nimetamine loetelus selle käibeliiki ega tekita iseenesest relvaloa kohustust.

Võrreldes kehtiva RelvS § 31 lõikega 3 puudutab peamine sisuline muudatus **gaasipüstoli ja gaasirevolvri asendamist hoiatus- ja signaalrelvaga**. Muudatus tuleneb eelnõu üldisest relvaliikide käsitlusest, milles loobutakse gaasirelvast eraldi relvaliigina. Hoiatus- ja signaalrelva lubatavust hinnatakse eelnõu §-des 32 ja 33 sätestatud tehniliste tunnuste ja liigitamisreeglite järgi. See on oluline ka olemasolevate relvade puhul. Senine nimetus „gaasipüstol“ või „gaasirevolver“ üksi ei määra, millisesse relvaliiki konkreetne ese uue seaduse järgi kuulub. Gaasipihusti jääb loetelus iseseisvaks relvaks.

Juriidilisele isikule lubatud relvade loetelu tuleb lugeda koos töötajale relva andmise ja turvaülesande täitmise nõuetega. Näiteks võib turvaettevõtjal olla õigus omada püstolit

turvamiseks, kuid enne selle töötajale andmist tuleb kontrollida töötaja vastavat õigust. Relva kasutamise lubatavus sõltub omakorda konkreetsest olukorrast ja turvategevuse seaduses sätestatud tingimustest. Nii eristatakse kolme otsust, millel on erinev eesmärk: kas ettevõtja võib relva omada, kas konkreetne töötaja võib selle enda valdusse saada ning kas töötajal on tekkinud olukorras õigus seda kasutada.

Lõikes 2 kehtestatakse vähemalt kümne asjaomase töötajaga organisatsioonile tulirelvade ning hoiatus- ja signaalrelvade **ühine ülempiir**. Turvaettevõtja puhul liidetakse turvatöötajate ja turvajuhtide arv, siseturvakorraldaja puhul siseturvatöötajate ja siseturvajuhtide arv. Organisatsiooni teised töötajad arvestusse ei kuulu. Nimetatud relvade koguarv võib töötajate arvu ületada kuni kümme protsenti. Näiteks kui ettevõtjal on 18 turvatöötajat ja kaks turvajuhti, on arvestuse aluseks 20 töötajat ning ettevõtjal võib olla kokku kuni 22 tulirelva ning hoiatus- ja signaalrelva. Kui tal on juba 20 tulirelva, jääb sama ülempiiri sisse ruumi veel kahele relvale.

Kümneprotsendiline varu võimaldab jätta kasutusest ajutiselt kõrvale näiteks hooldust või parandamist vajava relva, ilma et ettevõtja peaks loobuma põhjendatult vajaliku asendusrelva hoidmisest. Töötajate arvu kasutamine arvutuse alusena muudab ülempiiri ette teada olevaks ja PPA-le kontrollitavaks. Konkreetne vajadus võib olla ülempiirist väiksem, näiteks kui töötatakse vahetustes või kui osa ülesandeid ei eelda relva. Kehtiva RelvS § 31 lõikega 4 võrreldes säilib nii kümne töötaja künnis kui ka kümneprotsendiline varu. Muutub ühisesse arvestusse kuuluvate relvade ring: tulirelvade kõrval arvestatakse edaspidi hoiatus- ja signaalrelvi, kehtiv säte nimetab gaasipüstoleid ja gaasirevolvreid.

Lõikes 3 sätestatakse eraldi arvestus kuni üheksa asjaomase töötajaga turvaettevõtjale ja siseturvakorraldajale. Väikese töötajate arvu puhul jääks kümneprotsendiline varu alla ühe terve relva. Seetõttu lubatakse töötajate arvule lisaks üks lõikes 2 nimetatud relv. Näiteks kuue asjaomase töötajaga ettevõtjal võib olla kokku kuni seitse ning üheksa töötajaga ettevõtjal kuni kümme tulirelva ning hoiatus- ja signaalrelva. Kümnenda töötaja lisandumisel kohaldub lõige 2 ja ülempiir on üksteist relva. Selline lahendus jätkab kehtiva RelvS § 31 lõikes 4 sätestatud väikese organisatsiooni erandit. Selle esitamine eraldi lõikes teeb üheseks, kummast arvutusreeglist tuleb lähtuda.

Lõikes 4 kehtestatakse teleskoopnuiadele eraldi ülempiir. Teleskoopnuiade arv võib asjaomaste töötajate arvu ületada kuni kolme neljandiku võrra. Seega võib näiteks kaheksa turvatöötaja ja turvajuhiga ettevõtjal olla kokku kuni 14 teleskoopnuia ning 20 asjaomase töötajaga ettevõtjal kuni 35 teleskoopnuia. Arvutustulemust saab kasutada üksnes täisrelvades ja seaduses lubatud ülempiiri piires. Kui töötajaid on näiteks kümme, võib teleskoopnuiasid olla kuni 17, sest 18 nuia korral oleks töötajate arvu ületatud juba 80 protsendi võrra.

Eraldi arvestus säilitab kehtiva RelvS § 31 lõikes 4^1 kasutatud lahenduse. Teleskoopnuiade varu võimaldab asendada kasutuskõlbmatuks muutunud vahendi ning korraldada vahendite väljastamist mitmes tegevuskohas. Teleskoopnuiasid ei liideta lõikes 2 nimetatud relvade koguarvule ning lõikes 3 ette nähtud ühe lisarelva reegel neile ei laiene. Kolme neljandiku suurune varu on senisest õigusest üle võetud riigisisene piirmäär.

Võrdlusena lähtub ka Saksamaa relvaseaduse (*Waffengesetz*) § 28 turvaettevõtja tulirelvavajaduse hindamisel ettevõtja tegelikest või kavandatavatest ülesannetest. Ettevõtja peab põhjendama, et ohustatud isiku või objekti kaitseks on tulirelva vaja. Eesti eelnõus täidavad seda ülesannet koos eelnõu § 67 punkt 1 ja § 70: esimene nõuab relva vajalikkuse põhjendamist, teine määrab lubatud relvaliigid ja arvulise ülempiiri. Saksa võrdlus toetab

ülesandepõhist vajaduse hindamist. Eesti kümneprotsendilise ja kolme neljandiku suuruse varu otsene võrdlusalus on kehtiv RelvS.

§ 71. Laskespordiga tegelemiseks lubatud relvad ja nende hulk

Paragrahv 71 täpsustab, milliseid relvi ja millises koguses võib juriidiline isik omada laskespordiga tegelemiseks. Paragrahvi kohaldamisel tuleb vastata kolmele küsimusele: kas relv sobib taotleja harrastatavale või korraldatavale laskespordialale, kas relvade koguarv jääb lubatud piiridesse ning kas relva või selle juurde kuuluva piiratud käibega padrunisalve omandamiseks on vaja täita erinõudeid. Lõigete selgitused lähtuvad esitatud sisukirjeldusest.

Lõikes 1 seotakse relva lubatavus konkreetse laskespordialaga. See täpsustab eelnõu § 66 lõike 1 punktis 9 nimetatud laskespordi otstarvet ja annab sisu § 67 punktis 1 sätestatud vajaduse põhjendamise kohustusele. Loa taotlemisel saab spordiorganisatsioon kirjeldada, millisel alal ta treeninguid või võistlusi korraldab ja miks on taotletavat liiki relv selleks vajalik. Relva sobivuse hindamisel võivad anda teavet näiteks spordiala reeglid, klubi treeningukava või korraldatavate võistluste laad. Ka kavandatav uus treeningusuund võib relva vajadust põhjendada, kui taotleja selgitab selle seost soovitava relvaga.

Näiteks kui klubi korraldab õhupüssilaskmise treeninguid, põhjendab see asjaomaste pneumorelvade vajadust. Kui sama klubi soovib juurde omandada tulirelvi teise laskespordiala jaoks, tuleb hinnata selle ala seost klubi tegevusega. Nõude praktiline eesmärk on võimaldada mitmel alal tegutseval klubil kujundada oma tegevusele vastav relvavalik ja anda PPA-le alus hinnata iga taotletava relvaliigi vajadust.

Lõikes 2 sätestatakse sporditulirelvade, pneumorelvade ja ambude ühine ülempiir 200 relva. Sama suur piirmäär tuleneb kehtiva RelvS § 31 lõikest 5. Ühine arvestus jätab organisatsioonile võimaluse jaotada relvavaru vastavalt harrastatavatele aladele, treeningrühmade arvule ja osalejate vajadustele. Näiteks kui organisatsioonil on laskespordi otstarbel 120 sporditulirelva, 60 pneumorelva ja 20 ambu, on 200 relva ülempiir saavutatud. Arvestus käib juriidilise isiku kohta tervikuna, sealhulgas juhul, kui tema treeningurühmad tegutsevad eri tegevuskohtades.

Senise ülempiiri säilitamine võimaldab klubidel jätkata tegevust tuttava arvestusreegli järgi. Seejuures hindab PPA loa andmisel ka relvade tegelikku vajadust, hoiutingimusi ning relvade ja laskemoona eest vastutamise korraldust. Näiteks kui klubi hoiutingimused võimaldavad nõuetekohaselt hoida väiksemat kogust, ei anna seaduses nimetatud 200 relva piir alust seda kogust ületada. Kehtiva õigusega võrdlemisel on oluline veel üks täpsustus: RelvS § 31 lõige 5 kasutab sõnu **„omada või vallata“**. Kui eelnõus hõlmab ülempiir üksnes omandis olevaid relvi, on arvu 200 säilimisest hoolimata muutunud arvestuse ulatus. See mõjutab näiteks klubi, kelle valduses on lisaks enda relvadele teiselt klubilt ajutiselt kasutamiseks saadud relvi.

Lõikes 3 seotakse piiratud käibega padrunisalvega tulirelva ja sellise padrunisalve omandamine selleks ette nähtud erinõuetega. Säte seondub eelnõu § 66 lõike 1 punktiga 6, milles on eraldi otstarbena nimetatud tegelemine laskespordialaga, kus on vaja kasutada piiratud käibega padrunisalvega tulirelva. Kui klubi taotletav õigus hõlmab sellist relva ja padrunisalve, tuleb kindlaks teha nii nende vajadus asjaomasel spordialal kui ka konkreetse relvaklassi ja padrunisalve suhtes kehtivate õiguslike eelduste täitmine. Näiteks ei lahenda asjaolu, et klubil on 200 relva ülempiirini veel ruumi, küsimust sellest, kas tal on õigus omandada konkreetne piiratud käibega padrunisalv.

EL-i õiguses on asjakohane tulirelvadirektiivi artikli 13 lõike 1 teine lõik, mis seob selles nimetatud padrunisalvede omandamise vastava loa olemasoluga. A-kategooria tulirelva puhul tuleb lisaks arvestada direktiivi artiklis 9 sätestatud keeldu ja selles ette nähtud erandeid. Artikli 9 lõike 6 erand käsitleb nõuetele vastavaid sportlaskureid. Seetõttu tuleb juriidilise isiku enda omandamisõiguse selgitamisel viidata just sellele erisättele, mille alusel võib loa saada klubi. Klubi liikmele antud isikliku loa alusel ei saa teha järeldust klubi enda omandamisõiguse kohta.

§ 72. Jahindusega tegelemiseks lubatud relvad ja nende hulk

Lõikes 1 seotakse juriidilise isiku relvavalik jahipidamiseks lubatud tulirelvadega. Organisatsiooni jahinduslik tegevus ei anna õigust omada selle otstarbe all relva, mida jahipidamiseks kasutada ei lubata. Relvaluba ja jahipidamise õigus jäävad eraldiseisvaks. Relva kasutamisel tuleb järgida jahipidamise viisi, aja, koha ja kasutaja suhtes kehtivaid tingimusi.

Lõikes 2 määratakse ülempiiriks kaks jahitulirelva iga jahindusega tegeleva töötaja kohta. See jätkab RelvS § 31 lõikes 6 sätestatud põhimõtet.

Töötajate arvuga seostamine võimaldab lähtuda organisatsiooni tegevuse ulatusest. Kahe relva võimalus arvestab, et erinevates jahipidamisolukordades võivad olla vajalikud erinevate omadustega relvad. Tegemist on organisatsiooni relvade koguarvu arvestuse alusega, mitte igale töötajale eraldi antava omandamisõigusega. Arvestusse saavad kuuluda sättes nimetatud tegevusega tegelikult seotud töötajad. Relva kasutajal peab lisaks olema isiklik õigus relva kasutada ja jahipidamises osaleda.

§ 73. Õppe- või koolitustegevuseks lubatud relvad ja nende hulk

Lõikes 1 võimaldatakse omandada õppeks vajalikku püssi, püstolit ja revolvrit. Relvade valik peab vastama koolituse sisule ja õpitulemustele. Näiteks võib eri relvaliikide ohutu käsitsemise õpetamine eeldada nende relvade olemasolu. Üksnes teoreetilise loengu korraldamine ei põhjenda automaatselt samasugust relvavaru kui mitme paralleelse praktilise õpperühma koolitamine.

Lõikes 2 sätestatakse 50 relva ühine ülempiir, jätkates RelvS § 31 lõikes 7 kasutatud piirmäära. Piirang võimaldab kasutada erinevaid relvaliike ja korraldada praktilist õpet, kuid seab õppeotstarbelise varu suurusele piiri. Relvade vajadust mõjutavad muu hulgas rühmade suurus, samaaegselt toimuvate koolituste arv ning õpetatavad oskused.

Ülempiir ei asenda vajaduse ega hoiutingimuste kontrolli. Samuti ei anna koolitusotstarbel relvade omamine iseenesest õigust korraldada riiklikku relvaeksamit või osutada muud eraldi luba nõudvat teenust.

§ 74. Juriidilise isiku relvade ja laskemoona eest vastutav isik

Paragrahvis määratakse organisatsioonisisesed ülesanded, mis peavad tagama relvade ja laskemoona kontrollitud käitlemise. Regulatsioon jätkab RelvS §-des 38 ja 39 kasutatud vastutava isiku süsteemi, täpsustades selle seost relvaloa ja registriandmetega.

Lõikes 1 nõutakse vastutava isiku ja asendaja määramist. Organisatsioonis peab olema selgelt tuvastatav isik, kelle ülesanne on korraldada relvade ja laskemoona igapäevast arvestust ning

käitlemist. Määramine peab olema sisuline. Vastutavale isikule tuleb anda ülesannete täitmiseks vajalik juurdepääs, teave ja organisatsiooniline pädevus. Üksnes nime märkimine otsuses ei taga toimivat kontrolli. Kui juriidilisel isikul on struktuuriüksus teises haldusüksuses, peab määrama ka struktuuriüksuse relvade ja laskemoona eest vastutava isiku.

Vastutava isiku mudelit kasutatakse ka Soome tulirelvaseaduse (*Ampuma-aselaki*, 1/1998) §-s 45b[40]. Selle lõike 1 kohaselt peab seaduse §-s 45a nimetatud juriidilisel isikul olema relvade eest vastutav isik (*asevastaava*), kes vastutab seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud kohustuste ning loatingimuste järgimise eest. Paragrahvi 45b lõike 2 kohaselt kiidab vastutava isiku heaks politsei.

Lõikes 2 määratakse vastutava isiku ja asendaja isikulised ning relvaloaga seotud nõuded. Isiku relvaluba peab hõlmama organisatsiooni relvadega seotud nõutavat pädevust ja õigust ning olema kehtiv. See võimaldab siduda korraldusliku vastutuse eelnevalt kontrollitud sobivusega. Asendajale samade nõuete kohaldamine tagab, et vastutava isiku äraolekul ei lange kontrolli tase.

Lõikes 3 määratakse vastutava isiku põhiülesanded kogu käitlemisahela ulatuses. Need hõlmavad arvestust, relva saaja õiguste kontrollimist, üleandmise ja tagastamise dokumenteerimist, inventuuri, juhtumitest teatamist ja hoiutingimuste jälgimist. Näiteks peab olema võimalik kindlaks teha, kellele relv väljastati, millal see tagastati ja kas laskemoona arvestuses esineb erinevusi. Dokumenteerimine aitab avastada puudujääke varakult ja taastada sündmuste käigu juhtumi korral.

Lõikes 4 tagatakse ülesannete järjepidevus vastutava isiku äraolekul. Puhkus, haigus või töölähetus ei tohi jätta relvade väljastamist ja arvestust korraldajata.
Asendaja peab teadma, millal ta ülesanded üle võtab, ning tal peab olema vajalik teave ja tegelik võimalus neid täita.

Lõigetes 5–7 reguleeritakse andmete esitamist, isikute eelkontrolli ja nende kajastamist registris. Eelkontroll võimaldab enne ülesannete täitmist hinnata, kas määratud isik vastab seaduse nõuetele.

Algus- ja lõppkuupäevad võimaldavad hiljem kindlaks teha, kes täitis ülesandeid konkreetsel ajal. Kontaktandmed on vajalikud kiireks suhtlemiseks, näiteks relva kadumise, arvestusliku erinevuse või hoiutingimustega seotud ohu korral.

Registrikanne ei asenda organisatsiooni enda kohustust määrata ülesannete täitmine selgelt ja hoida oma arvestus ajakohane.

Lõikes 8 reguleeritakse vastutava isiku vahetumist. Asendaja ajutine ülesannete ülevõtmine väldib korralduslikku lünka ning inventuur võimaldab fikseerida üleantavad relvad, laskemoona ja dokumendid.

Kahekuuline tähtaeg uue vastutava isiku määramiseks ei tähenda, et organisatsioon võib seni tegutseda vastutava korralduseta. Relvade kontroll peab jätkuma katkestuseta. Asendaja määramise, inventuuri ja kahekuulise tähtaja põhimõtted sisalduvad ka RelvS § 39 lõikes 3.

---

[40] *Ampuma-aselaki* (1/1998), 45 b §, 1 ja 2 momentti. Finlex. Kättesaadav: https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1998/1

Võrdlusena nõuab **Saksamaa** relbaseadus § 10 lõige 2 laskespordi- või jahiühingult vastutava isiku äralangemisel uue sobiva isiku nimetamist kahe nädala jooksul. Tähtajad erinevad, kuid mõlema lahenduse eesmärk on säilitada organisatsiooni relvade eest vastutamise järjepidevus.

Lõikes 9 nõutakse muudatustest viivitamata, kuid hiljemalt viie tööpäeva jooksul teatamist. Viis tööpäeva on teatamise ülempiir, mitte luba viivitada ka siis, kui muudatusest on võimalik kohe teatada. Ajakohased andmed on eriti olulised juhul, kui isiku ülesanded lõpevad või ta ei vasta enam nõuetele. PPA peab teadma, kelle kaudu organisatsioon relvade käitlemist korraldab.

Lõikes 10 keelatakse ülesannete täitmine isikul, kes ei vasta enam nõuetele. Näiteks ei saa organisatsioon tugineda varasemale määramisotsusele, kui vajalik relvaluba on peatatud või isik ei vasta muule kohustuslikule tingimusele. Organisatsioon peab korraldama nõuetekohase asendamise. Kui see ei ole võimalik, tuleb relvadega seotud tegevus korraldada nii, et nõuetele mittevastav isik ei jätka ülesannete täitmist.

Lõikes 11 säilitatakse juhatuse või seda asendava organi vastutus. Vastutava isiku määramine jaotab igapäevased ülesanded, kuid ei vabasta juhtorganit kohustusest tagada vajalikud ressursid, töökorraldus ja kontroll. Sama põhimõte sisaldub RelvS § 39 lõikes 4. Näiteks peab juhtorgan tagama nõuetekohase hoiukoha, piisava tööaja arvestuse pidamiseks ja puudustele reageerimise. Vastutavalt isikult ei saa eeldada nõuete täitmist tingimustes, mille loomise üle otsustab juhtorgan.

§ 75. Juriidilise isiku relvaloa taotlemine

Lõikes 1 määratakse taotluse põhiandmed ja relva omamise vajaduse põhjendamise kohustus. Taotletavad relvaliigid, relvaklassid, arv ja otstarve peavad moodustama organisatsiooni tegevusega kooskõlas oleva terviku. Põhjendus peab võimaldama hinnata, miks on relvad vajalikud ja miks taotletakse just sellist valikut ning arvu. Üldine viide põhikirjale ei anna alati piisavat teavet tegevuse tegeliku ulatuse kohta.

Lõikes 2 loetletakse tõendavad dokumendid. Omanike, juhtorganite liikmete ja valitsevat mõju omavate isikute andmed võimaldavad kontrollida keeldumisaluseid. Vastutavate isikute määramise otsus ja hoiutingimuste kirjeldus näitavad organisatsiooni valmisolekut relvi nõuetekohaselt käidelda.

Kavandatavate kasutajate nimekiri aitab hinnata relvade vajadust ja kasutamise korraldust. Nimekirja kandmine ei anna aga isikule kasutusõigust: selleks peavad olema täidetud füüsilisele isikule kohalduvad tingimused. Vastutava isiku määramise otsuse ja tema andmete esitamise nõue seondub senise RelvS §-s 37 kasutatud taotlemiskorraga.

Lõikes 3 nõutakse turvategevuse puhul turvaobjektide kohta käivat teavet. See võimaldab hinnata, kuidas taotletav relvavaru seondub tegelike või kavandatud ülesannetega. Objekti laad, tegevuse korraldus ja töötajate vajadus aitavad kontrollida, kas taotletud relvade arv vastab tegevusele. Pelk võimalus tulevikus turvateenust osutada ei pruugi põhjendada taotletavat relvavaru.

Lõikes 4 nähakse laevakaitse puhul ette laeva identifitseerimis- ja kontaktandmed. Laev on liikuv tegevuskoht, mistõttu ei piisa tavapärasest aadressipõhisest objekti kirjeldusest. Andmed

võimaldavad seostada relvad konkreetse laevakaitseülesandega ja vajaduse korral korraldajaga kiiresti ühendust võtta. Relvaluba ei asenda relvade piiriülesel liikumisel ega välisriigi sadamas viibimisel kohalduvaid nõudeid.

Lõigetes 5–11 täpsustatakse eri otstarvete tõendamist. Dokumendid peavad näitama, kuidas taotletavad relvad seonduvad organisatsiooni tegevusega. Näiteks kollektsioneerimisel on oluline kogumispõhimõte, esemete ring ja hoiukorraldus. Jahinduses tuleb selgitada tegevuse alust ja asjaomaseid kasutajaid. Laskespordis tuleb näidata spordiala ning vajaduse korral eritingimustega relva vajalikkust.

Laenutamisel tuleb kirjeldada tegevuskohta ning relvade väljastamise ja tagastamise korda. Koolitamisel on määravad õppe sisu, kasutatavad relvaliigid ja õppe korraldus. Kultuurilise kasutuse puhul peab olema arusaadav relvade seos sündmuste või lavastustega. Veose turvamisel tuleb põhjendada relvade vajadust asjaomase turvamisülesande kaudu.

Näiteks ei tõenda laskespordiklubi olemasolu iseenesest vajadust piiratud käibega padrunisalvega tulirelva järele, kui klubi tegevus ei hõlma vastavat spordiala. Samuti ei põhjenda teoreetiliste koolituste pakkumine automaatselt ulatuslikku praktiliseks õppeks mõeldud relvavaru.

Lõikes 12 välditakse riigile kättesaadavate andmete korduvat esitamist. Taotleja peab siiski kirjeldama oma taotluse sisu; registrist nähtav tegevusala ei asenda relvavajaduse põhjendust. Välisriigi dokumentidele kohaldatakse ehtsuse ja tõlke nõudeid koos asjakohaste eranditega. Dokumenti tuleb hinnata ka sisuliselt, sest ehtne dokument ei pruugi sisaldada kõiki loa andmiseks vajalikke andmeid.

Lõikes 13 sätestatakse taotluse läbivaatamise riigilõiv. Lõiv seondub menetlusega ega taga positiivset otsust. Lõivu tasumise kontroll on menetluse üks eeldus. Tasumata jätmise korral kohaldatakse puuduste kõrvaldamise korda, mida tuleb eristada loa andmisest sisulisel alusel keeldumisest.

§ 76. Juriidilisele isikule relvaloa andmine ja selle andmisest keeldumine

Paragrahvis 76 sätestatakse, millistel tingimustel annab Politsei- ja Piirivalveamet (edaspidi PPA) juriidilisele isikule relvaloa, kuidas määratakse loaga antavate õiguste ulatus ning kuidas lahendatakse taotlus, kui seda saab rahuldada üksnes osaliselt. Samuti määratakse kindlaks keeldumisotsusele kohaldatavad nõuded, loa andmisel registrisse kantavad andmed ja tegevusloa kontrollimise kohustus.

Kehtiva RelvS-i järgi taotleb juriidiline isik relva soetamiseks soetamisluba ning relva omamiseks relvaluba. Taotlemist reguleerib § 37 ja loa andmisest keeldumise aluseid § 40. Eelnõu § 50 lõike 1 järgi annab relvaluba õiguse relva nii omandada kui ka omada. Seetõttu peab juba relvaloa andmise otsusest selguma, milliseid relvi, kui palju ja millisel otstarbel võib juriidiline isik omandada. Otsuses määratud ulatuse alusel saab hiljem kontrollida, kas konkreetse relva omandamine on olemasoleva loaga hõlmatud või tuleb enne omandamist taotleda loa muutmist.

Lõige 1 seob ühes otsustusreeglis eelnõu §-s 67 sätestatud loa andmise tingimused ning §-s 68 sätestatud kohustuslikud ja kaalutlusõiguslikud keeldumisalused. PPA kontrollib esmalt, kas taotleja vastab taotletava õiguse saamiseks ette nähtud tingimustele. Muu hulgas peab relva

omamise otstarve olema juriidilisele isikule lubatud, relva vajadus põhjendatud ja nõuetekohane hoidmine tagatud. Samuti peavad olema määratud nõuetele vastav relvade ja laskemoona eest vastutav isik ning tema asendaja. Kui mõni taotletava õiguse saamiseks vajalik tingimus jääb täitmata või esineb § 68 lõikes 1 nimetatud välistav asjaolu, peab PPA vastavas ulatuses loa andmisest keelduma. Näiteks annab nõutava tegevusloa puudumine aluse jätta taotlus asjaomase tegevuse osas rahuldamata ka siis, kui organisatsioon on taganud nõuetekohased hoiutingimused.

Kui esineb eelnõu § 68 lõikes 2 nimetatud asjaolu, hindab PPA selle tähendust eelnõu § 68 lõike 3 järgi. Näiteks kui taotleja juhatuse liige on kahtlustatav sättes nimetatud süüteo toimepanemises, tuleb hinnata nii teadaolevate asjaolude laadi kui ka juhatuse liikme tegelikku rolli organisatsioonis. Otsustamisel võib olla oluline, kas tema pädevuses on relvade soetamine, hoiukohale juurdepääsu korraldamine või relvade kasutusse andmine. Kui PPA leiab kaalumise tulemusena, et keeldumine ei ole põhjendatud, ja ülejäänud tingimused on täidetud, annab ta relvaloa. Seega ei välista § 68 lõikes 2 nimetatud asjaolu esinemine iseenesest loa andmist.

Lõikes 2 määratakse relvaloa andmise otsuse sisu. Otsuses märgitakse lubatud relvaliigid, vajaduse korral relvaklassid, relvade arv, omamise otstarbed ja kohaldatavad piirangud. Mitut otstarvet hõlmava loa puhul peab otsusest nähtuma, milline relvaliik, arv ja piirang kuulub konkreetse otstarbe juurde. Näiteks kui laskespordiklubile antakse luba omada relvi nii laskespordiga tegelemiseks kui ka lasketiirus laenutamiseks, peab klubi saama otsusest kindlaks teha talle kummalgi otstarbel antud õiguste ulatuse. Relvade lubatud arvu määramisel lähtutakse taotluses põhjendatud vajadusest, hoiutingimustest ja asjaomase otstarbe kohta seaduses sätestatud ülempiirist.

Lõike teises lauses eristatakse **relvaloa kehtivusaega ja loaga antud üksiku õiguse kehtivusaega**. See eristus on oluline eelkõige eelnõu § 52 lõike 3 kohaldamisel. Kui juriidilisele isikule on antud relvaluba mitmel otstarbel ja üks neist eeldab tähtajalist tegevusluba, märgitakse lõppkuupäev selle otstarbega seotud õiguse juurde. Nii on loa omajale ja PPA-le selge, millise õiguse teostamine tuleb tähtpäeva saabumisel lõpetada ning millises ulatuses kehtib relvaluba edasi.

Lõikes 3 nähakse ette, et juriidilise isiku relvaloa taotluse osalisel rahuldamisel kohaldatakse eelnõu § 64 lõikes 5 sätestatud korda. Kui taotluses sisalduvaid soove saab eraldi lahendada ja loa andmise tingimused on täidetud osa suhtes, annab PPA loa vastavas ulatuses. Osaline rahuldamine võib puudutada omamise otstarvet, relvaliiki või taotletud relvade arvu. Näiteks kui klubi taotleb õigust omada kuut sama liiki relva, kuid nõuetekohased hoiutingimused on tagatud neljale, saab PPA muude eelduste täitmisel anda loa nelja relva omandamiseks ja omamiseks. Ülejäänud kahe suhtes tuleb keeldumist põhjendada.

Selline lahendus väldib olukorda, kus juriidiline isik peaks juba kontrollitud tingimustele vastava õiguse saamiseks esitama uue taotluse. Osalise rahuldamise eelduseks on siiski see, et tuvastatud takistuse mõju saab piiritleda. Kui esineb eelnõu § 68 lõikes 1 nimetatud asjaolu, mis välistab taotlejale relvaloa andmise sõltumata relvaliigist, arvust ja otstarbest, hõlmab keeldumine kogu taotlust.

Lõike 4 kohaselt kohaldatakse juriidilisele isikule relvaloa andmisest keeldumisel eelnõu § 53 lõiget 6. Seega peab otsus olema põhjendatud ja kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis ning see tehakse taotlejale teatavaks haldusmenetluse seaduses sätestatud korras. Sama nõue kehtib osalise rahuldamise korral selles osas, milles taotlus jäeti rahuldamata.

Põhjendusest peab nähtuma, millise õiguse andmisest keelduti, milline seaduses sätestatud tingimus jäi täitmata või milline keeldumisalus esines ning millistele asjaoludele PPA tugines. Kui otsus põhineb eelnõu § 68 lõikes 2 nimetatud kaalutlusõiguslikul alusel, tuleb esitada ka otsustamisel määravaks saanud kaalutlused. Näiteks osaliselt rahuldatud taotluse puhul peab juriidiline isik saama otsusest aru, kas soovitust väiksem lubatud relvade arv tulenes hoiutingimustest, seaduses sätestatud ülempiirist või sellest, et suurema arvu relvade vajadus jäi põhjendamata. See võimaldab taotlejal hinnata otsuse õiguspärasust ja vajaduse korral vaidlustada just rahuldamata jäetud osa. Haldusakti põhjendamise ja vaidlustamisviite nõuded tulenevad HMS §-dest 56 ja 57.

Lõikes 5 sätestatakse, millised andmed kantakse loa andmisel teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse. Registris kajastatakse juriidilisele isikule relvaloaga antud relva omamise õigus, omamise otstarve, lubatud relvaliik ja relvade arv ning relvakäitlemise õiguse ulatus. Sätet kohaldatakse koos eelnõu § 50 lõigetega 6 ja 7, mille järgi vormistatakse relvaluba digitaalselt ning relvaloale kantakse antud õigused ja nende piirangud. Registriandmed peavad võimaldama tuvastada otsusega antud õiguse tegeliku ulatuse ka siis, kui juriidilisel isikul on mitu omamisotstarvet või mõni õigus on tähtajaline.

Loa andmisel tehtav kanne ja konkreetse relva registreerimine toimuvad eri alustel. Kui klubile antakse õigus omandada ja omada kuni kuut teatavat liiki relva, kajastatakse loa andmisel registris selle õiguse ulatus. Konkreetsete relvade andmed lisanduvad nende omandamisel ja registreerimisel. Nende andmete koostoimes saab hilisema tehingu puhul kontrollida nii seda, kas omandatav relv on loa liigist ja otstarbest tulenevalt lubatud, kui ka seda, kas selle omandamise järel jääb relvade arv otsuses määratud piiridesse. Organisatsioonile antud loa kõrval hinnatakse eraldi füüsilise isiku õigust saada organisatsiooni relv enda valdusse ja kasutusse.

Lõike 6 kohaselt kontrollib PPA enne relvaloa andmist tegevusloa olemasolu ja kehtivust, kui tegevus, milleks relvaluba taotletakse, eeldab relvaseaduse või muu seaduse alusel tegevusluba. Säte täpsustab § 67 punktis 5 sätestatud tingimuse kontrollimist. PPA peab tegema kindlaks, kas tegevusluba on antud taotlejale, kas see kehtib otsuse tegemise ajal ja kas see hõlmab just seda tegevust, milleks relvi soovitakse omandada. Näiteks turvamiseks relvaluba taotleva ettevõtja puhul tuleb kontrollida, kas tal on kehtiv tegevusluba asjaomaseks turvategevuseks. Tähtajalise tegevusloa andmeid on vaja ka selleks, et määrata eelnõu § 52 lõike 3 ja käesoleva paragrahvi lõike 2 järgi tegevusega seotud õiguse lõppkuupäev.

Kui tegevusloa andmed on PPA-le seaduslikult kättesaadavad riigi infosüsteemi kuuluvast andmekogust, lähtub PPA eelnõu § 53 lõikest 2 ja kontrollib andmeid sealt. Täiendavat teavet võib vaja minna näiteks siis, kui tegevusloal kirjeldatud tegevuse ja relvaloa taotluses märgitud otstarbe seos vajab selgitamist. Mitut otstarvet hõlmava taotluse korral tuleb tegevusloa puudumise mõju hinnata selle otstarbe suhtes, milleks tegevusluba on nõutav. Ülejäänud osa saab lõike 3 alusel rahuldada, kui selleks vajalikud tingimused on täidetud.

§ 77. Juriidilise isiku relvaloa andmed

Paragrahvis määratakse juriidilise isiku relvaloa andmekoosseis. Andmed peavad võimaldama tuvastada loa omaja, loa ulatuse, organisatsiooni relvad ning nende käitlemise eest vastutavad isikud.

Organisatsiooni identifitseerimisandmed seovad õiguse õige juriidilise isikuga. Juhi ja vastutavate isikute andmed võimaldavad korraldada suhtlust ning kontrollida käitlemise korraldust. Vastutava isiku kanne ei tähenda, et temast saab organisatsiooni relvade omanik.

Relvaliigid, relvaklassid, lubatud arvud, otstarbed ja piirangud kirjeldavad omandamis- ja omamisõiguse piire. Konkreetsete relvade identifitseerimisandmed, registreerimiskuupäevad ja hoiukohad seovad selle õiguse organisatsiooni arvestuses olevate esemetega. Nii saab eristada loa lubatud ulatust organisatsioonile tegelikult kuuluvast relvavarust.

Perioodilise kontrolli andmed võimaldavad jälgida kohustuste täitmist tähtajatu loa korral. Tähtajalise loa või üksiku õiguse lõppkuupäev kajastatakse eraldi, et vältida selle samastamist kogu relvaloa kehtivusega.

Andmekoosseis toetab õiguste kontrolli, järelevalvet ja relvade jälgitavust. Tulirelvadirektiivi artikli 4 lõige 5 näeb ette tulirelvade identifitseerimiseks ja jälgitavuseks vajalike andmete säilitamise arvutipõhises andmekogus. See ei tähenda, et kõik loa kontrollijad vajaksid juurdepääsu kogu registris olevale teabele. Juurdepääs tuleb siduda konkreetse ülesandega. Näiteks vajab relva üleandja teavet omandamisõiguse olemasolu ja ulatuse kohta, kuid sellest ei tulene automaatset vajadust näha kõigi organisatsiooniga seotud isikute kontaktandmeid või kontrollimenetluse taustamaterjale.

4. jagu. Teisele isikule kuuluva relva valdamine ja kasutamine

Jaos sätestatakse alused, mille järgi võib füüsiline isik vallata ja kasutada teisele isikule kuuluvat relva. Eristatakse püsivamat, relvaloale kantavat kasutusõigust, lühiajalist kasutusse andmist ja vahetu juhendamise ning järelevalve all laskmist. Eraldi käsitletakse relva hoidmist, mis ei anna iseenesest õigust seda kasutada.

Regulatsiooni eesmärk on muuta selgeks, millal peab kasutajal olema konkreetse relvaga seotud registrisse kantud õigus ning millal piisab juba olemasolevast sobiva ulatusega relvaloast ja omaniku nõuetekohaselt dokumenteeritud nõusolekust. Nii saab võimaldada relvade õiguspärast ühiskasutust, säilitades kontrolli relva tegeliku valdaja, tema pädevuse ja kasutamise eesmärgi üle.

Senise paralleelrelvaloa ja juriidilise isiku relva kandmiseks antava eraldi loa asemel kajastatakse vastavad õigused füüsilise isiku relvaloal. Muudatus koondab isikuga seotud õigused ühte loasüsteemi, kuid ei muuda kasutajat relva omanikuks ega kõrvalda konkreetse relva üleandmise kontrollimise ja dokumenteerimise vajadust.

§ 78. Teisele isikule kuuluva relva valdamise ja kasutamise alused

Paragrahv 78 määrab kindlaks, millisel alusel võib füüsiline isik vallata ja kasutada teisele füüsilisele või juriidilisele isikule kuuluvat relva. Säte eristab relvaloale kantavat kasutusõigust, kindlal eesmärgil ja piiratud ajaks relva kasutusse andmist ning juhendatud laskmist. Eraldi käsitletakse relva hoiuleandmist, sest hoiulevõtja saab relva enda valdusse teistsugusel eesmärgil ja tema õigused on seetõttu kitsamad.

Eristus on vajalik, sest kasutaja enda relvaloast ei selgu veel, kas tal on õigus võtta enda valdusse konkreetsele omanikule kuuluv relv, kui kaua ta võib seda enda käes hoida ja milleks ta võib seda kasutada. Näiteks võib laskespordiklubi liige kasutada sama klubi relva eri

olukordades erineval alusel. Juhendatud treeningul tuleneb tema õigus relva kasutada juhendatud laskmise tingimustest. Kui klubi annab relva sportlasele mitmeks päevaks võistlusele kaasa, tuleb täita ajutise üleandmise tingimused. Kui sportlasele antakse õigus kasutada klubi relva korduvalt tema relvaloale kantud kasutusõiguse alusel, kohaldatakse selle õiguse andmise korda. Valitud alusest sõltuvad nii üleandja kui ka kasutaja kohustused.

Lõikes 1 nimetatakse neli alust, mille järgi võib füüsiline isik teisele isikule kuuluvat relva vallata ja kasutada.

Punkti 1 kohaselt võib füüsiline isik kasutada teisele füüsilisele isikule kuuluvat relva oma relvaloale kantud paralleelkasutusõiguse alusel. Selline õigus sobib näiteks kahele jahipidajale, kes soovivad kokkuleppel kasutada regulaarselt ühele neist kuuluvat jahirelva. Relvaloalt peab olema võimalik kindlaks teha, kellele kuuluva relva suhtes paralleelkasutusõigus kehtib. Kehtiva RelvS §-s 34 on samaks eesmärgiks ette nähtud paralleelrelvaluba. Eelnõu järgi kajastatakse paralleelkasutusõigus kasutaja relvaloal, mis võimaldab ühelt loalt näha nii tema enda relvadega seotud õigusi kui ka õigust kasutada teise isiku relva.

Punkti 2 kohaselt võib füüsiline isik vallata ja kasutada juriidilisele isikule kuuluvat relva oma relvaloale kantud kasutusõiguse alusel. Õigus seotakse asjaomase juriidilise isiku, tema relva ja lubatud kasutusotstarbega. Näiteks saab laskespordiklubi seaduses sätestatud tingimustel anda klubiliikmele õiguse kasutada klubi spordirelva. Turvatöötaja puhul määrab õiguse ulatuse muu hulgas see, milliseid ülesandeid ta organisatsiooni relvaga täidab. Eelnõu lahendus koondab füüsilise isiku relvaloale õigused, mida kehtivas loasüsteemis kajastab muu hulgas juriidilise isiku relva kandmiseks antav relvakandmisluba. Kasutusõiguse kuulumist ühele töötajale või klubiliikmele saab seega kontrollida eraldi juriidilise isiku õigusest seda relva omada.

Punkt 3 käsitleb relva ajutist valdusse ja kasutusse andmist eelnõu §-des 111 ja 113 sätestatud tingimustel. Selline alus on vajalik, kui relva vajatakse kindlaks tegevuseks piiratud ajal. Näiteks võib jahipidajal olla üheks jahiks vaja teisele isikule kuuluvat jahirelva. Ajutise kasutamise ulatuse määravad üleandmise seaduslik eesmärk, kasutaja õigused ja üleandmise kestus. Lõikes 6 ette nähtud viie ööpäeva ülempiir puudutab konkreetselt lõikes 5 nimetatud juhtumeid.

Punkt 4 käsitleb juhendatud laskmist lasketiirus või laskepaigas. Selle aluse eripära seisneb selles, et relva kasutatakse seaduses ette nähtud tingimustel kindlas kohas ja juhendaja kontrolli all. Näiteks saab laskespordiga tutvuv inimene osaleda juhendatud laskmisel, ilma et talle tuleks selleks anda konkreetse relva paralleelkasutusõigus või juriidilise isiku relva kasutusõigus. Tema õigus piirdub juhendatud laskmisega. Relva viimine pärast laskmist teise kohta iseseisvaks kasutamiseks eeldab juba selleks sobivat õiguslikku alust.

Lõikes 2 reguleeritakse relva ajutist hoiuleandmist. Hoiulevõtjal on õigus võtta relv enda valdusse ja hoida seda 9. peatüki 4. jaos sätestatud tingimustel. Hoiuleandmise eesmärk on tagada relva nõuetekohane säilimine ja vältida kõrvaliste isikute juurdepääsu ajal, mil omanik ei saa või ei soovi relva ise hoida. Selline vajadus võib tekkida näiteks hoiukoha remondi ajal.

Hoiulevõtja õiguste piiritlemisel on praktiline tähendus ka juhul, kui tal endal on sama liiki relva kasutamiseks kehtiv relvaluba. Näiteks ei või hoiulevõtja võtta hoiule antud jahirelva jahile ega viia seda enda treeningule. Omanik on relva üle andnud hoidmiseks. Kui pooled soovivad võimaldada ka selle kasutamist, tuleb eraldi täita asjakohase kasutusse andmise aluse

tingimused. Nii on relva omanikul võimalik korraldada relva turvaline hoidmine, andmata ühtlasi nõusolekut selle kandmiseks või kasutamiseks.

Lõikes 3 määratakse kindlaks lõike 1 punktides 1–3 nimetatud kasutaja õiguste piirid. Paralleelkasutusõigus, juriidilise isiku relva kasutusõigus ja ajutine kasutusse andmine jätavad omandiõiguse relva omanikule. Kasutaja võib teha talle antud õigusega hõlmatud toiminguid, kuid relva võõrandamiseks või järgmise isiku valdusse või kasutusse andmiseks peab tal olema seaduses sätestatud alus.

Piirang aitab tagada, et omanik teab, kelle valduses tema relv on, ning kasutaja sobivuse ja õiguste kontroll puudutab inimest, kellele relv tegelikult antakse. Näiteks kui klubi annab relva ühele sportlasele võistlusel osalemiseks, ei või sportlane seda omal algatusel teisele võistlejale edasi anda põhjusel, et ka temal on sporditulirelva omamiseks sobiv luba. Järgmisel üleandmisel tuleb eraldi kindlaks teha, kas üleandjal on selleks õigus ning kas täidetud on vastuvõtja, otstarbe ja vormistamise kohta kehtivad nõuded. Juhendatud laskmise puhul tuleneb relva kasutamise ulatus lõike 1 punktis 4 viidatud juhendatud laskmise korrast.

Lõikes 4 eristatakse relva kasutamise õigust relva tegelikust väljastamisest ja tagastamisest. Teenistus- ja tsiviilrelvade registrist saab kontrollida, kas isikul on paralleelkasutusõigus või juriidilise isiku relva kasutusõigus. Selle kande põhjal üksi ei saa kindlaks teha, kas relv oli konkreetsel kuupäeval omaniku hoiukohas või oli see mõne õigustatud kasutaja valduses. Seetõttu tuleb seaduses ette nähtud juhul vormistada ka relva tegelik üleandmine. Väljastamisel, tagastamisel, hoidmisel ja edasitoimetamisel järgitakse lõikes viidatud sätteid vastavalt tehtavale toimingule.

Näiteks võib sama klubi relva kasutamise õigus olla kahel sportlasel, kes kasutavad seda eri aegadel. Registrikanne võimaldab kontrollida mõlema sportlase õigust, klubi väljastamis- ja tagastamisandmetest saab aga kindlaks teha, kumb neist sai relva konkreetseks võistluseks ning millal see klubile tagastati. Sellist teavet vajatakse nii igapäevaseks arvestuseks kui ka juhul, kui inventuuri käigus selgub, et relv puudub hoiukohast. Lõige 4 seob vormistamiskohustuse seaduses nimetatud juhtudega. Üksnes selle lõike alusel ei pea iga kasutuskorra kohta koostama eraldi üleandmisakti.

Lõikes 5 täpsustatakse ajutise kasutusse andmise otstarbeid ja menetlust. Esitatud redaktsiooni järgi kohaldatakse eelnõu § 113 ajalooliste sündmuste taasetendamisel või muul kultuurilisel või avalikkusele mõeldud üritusel osalemiseks, jahipidamiseks või laskespordiga tegelemiseks toimuvale ajutisele üleandmisele. Nendel juhtudel ei teki kasutajal paralleelkasutusõigust ega juriidilise isiku relva kasutusõigust ning puudub vajadus läbida §-s 82 ette nähtud kasutusõiguse andmise menetlus.

Menetluserand on põhjendatud üleandmise eesmärgi ja kestusega. Näiteks võib taasetendust korraldaval ühingul olla vaja anda konkreetne akustiline relv osalejale üksnes nädalavahetusel toimuva ajaloolise sündmuse taasetendamiseks. Kui osaleja ja üleandmine vastavad lõike 6 ning kohaldatava erisätte tingimustele, saab selle vajaduse lahendada ühe ajutise üleandmisega. Üleandja peab seejuures kontrollima kasutaja õigust ja järgima kohaldatavaid vormistamisnõudeid. Osalemine avalikul üritusel ei anna iseseisvat õigust saada enda valdusse ükskõik millist relva, sest lõikeid 5 ja 6 kohaldatakse koos.

Lõikes 6 sätestatakse lõikes 5 nimetatud ajutise üleandmise sisulised tingimused. Üleandjaks võib olla **nii füüsiline kui ka juriidiline isik**. Üle anda saab talle kuuluva teenistus- ja

tsiviilrelvade registris registreeritud relva koos laskemoona ja lisaseadmega. Vastuvõtja peab olema füüsiline isik ja üleandmise kestus võib olla **kuni viis ööpäeva**. See on ülempiir. Kui relv antakse üle üheks võistluspäevaks, lõpeb kasutamise alus kokkulepitud tähtajal. Viie ööpäeva pikkune ülempiir võimaldab hõlmata ka mitmepäevase jahi, spordivõistluse või taasetenduse ilma kestvamat kasutusõigust vormistamata.

Lõike 6 punktides 1–3 nimetatud tingimused peavad olema täidetud üheaegselt.

- **Punkti 1** järgi peab kasutaja olema EL-i või NATO liikmesriigi kodanik. Kodakondsus on selle ajutise üleandmise korra iseseisev eeldus. See puudutab relva vastuvõtjat ning kehtiva relvaloa olemasolu kontrollitakse eraldi punkti 2 alusel.
- **Punkti 2** järgi peab kasutajal olema kehtiv relvaluba, mis annab talle õiguse omada akustilist relva või vastavat liiki jahi- või sporditulirelva. Seega tuleb hinnata relvaloaga antud õiguse sisu. Näiteks üksnes teise isiku relva kasutusõigust sisaldav luba ei täida omamisõiguse nõuet. Samuti ei anna jahitulirelva omamise õigus iseenesest alust saada akustiline relv ajaloolise sündmuse taasetendamiseks.
- **Punkti 3** järgi peab kavandatav kasutamine vastama relva omamise otstarbele. Kui üleandja on juriidiline isik, peab üleandmine mahtuma ka talle antud relvaloa piiridesse. Näiteks saab laskespordiklubi hinnata oma spordirelva üleandmist võistlusel osalemiseks. Füüsilisest isikust omaniku antava jahirelva puhul tuleb kontrollida selle relva omamise otstarvet ning vastuvõtja õigust vastavat liiki jahitulirelva omada. Ka koos relvaga üleantava lisaseadme puhul jäävad kohaldatavaks selle käitlemise ja kasutamise erinõuded.

Kehtiva RelvS § 29 lõige 4 näeb juba ette võimaluse anda registreeritud relv ja laskemoon Eestis jahipidamiseks või spordivõistlusel osalemiseks kuni viieks ööpäevaks vastavat liiki jahi- või sporditulirelva luba omava isiku kasutusse. Eelnõu säilitab selle lahenduse kolm põhitunnust: konkreetne kasutusotstarve, kasutaja vastav relvaluba ja ajutise üleandmise ülempiir. Eelnõu § 78 lõiked 5 ja 6 nimetavad sõnaselgelt ka akustilist relva, füüsilisest ja juriidilisest isikust omanikku ning võimalust anda koos relvaga üle lisaseade. Kehtiva § 29 lõikega 4 võrreldes on väljend „laskespordiga tegelemiseks“ laiem kui „spordivõistlusel osalemiseks“.

§ 79. Relva paralleelkasutusõiguse ulatus

Paragrahvis määratakse, milliseid õigusi annab füüsilisele isikule teisele füüsilisele isikule kuuluva relva paralleelkasutusõigus ning millised piirangud sellega kaasnevad. Regulatsioon võimaldab sama relva õiguspärast kasutamist omaniku ja teiste selleks õigustatud isikute poolt, ilma et iga kasutaja peaks omandama eraldi relva.

Relva paralleelkasutusõigus sobib näiteks olukorda, kus pereliikmed soovivad kasutada sama jahirelva või laskesportlane teisele isikule kuuluvat spordirelva. Ühiskasutus võib vähendada vajadust omandada täiendavaid relvi, kuid eeldab selget kokkulepet ja kontrollitavat õigust: teada peab olema, millist relva võib isik kasutada, millisel otstarbel ja millises ulatuses.

Lõikes 1 määratakse paralleelkasutusõiguse sisu. Selle alusel võib isik vallata, hoida, kanda, edasi toimetada ja kasutada teisele füüsilisele isikule kuuluvat konkreetset relva. Iga nimetatud toiming on lubatud relvaloale kantud õiguste ja piirangute ning vastava toimingu kohta seaduses sätestatud nõuete piires.

Relva valdamine tähendab võimalust võtta see õiguspäraselt enda tegeliku kontrolli alla. Hoidmisel tuleb järgida hoiukoha ja kõrvaliste isikute juurdepääsu välistamise nõudeid. Kandmisele, edasitoimetamisele ja kasutamisele kohalduvad nende toimingute erireeglid. Näiteks ei anna õigus relv treeningule viia iseenesest õigust seda teel kasutusvalmis kujul kanda. Samuti ei või laskespordiks antud kasutusõigust kasutada muul otstarbel, mida kasutaja luba ei hõlma.

Relva paralleelkasutusõigus seotakse konkreetse relvaga. See võimaldab PPA-l kontrollida relva ja selle omaniku andmeid ning hinnata kasutaja vastavust just selle relva kasutamiseks nõutavatele tingimustele. Ühele püssile antud paralleelkasutusõigus ei laiene automaatselt teisele, isegi sama marki ja mudelit relvale. Teise relva kasutamiseks peab olema eraldi seaduslik alus.

Relva paralleelkasutusõigus ei muuda relva omandisuhet. Omanik jääb relva omanikuks ning kasutaja saab selle suhtes RelvS-s määratud kasutusõiguse. Kasutaja vastutab enda tegevuse eest ja peab järgima talle kohalduvaid käitlemisnõudeid ka siis, kui relva omanik ei viibi kasutamise juures.

Võrreldav lahendus sisaldub Soome tulirelvaseaduse (*Ampuma-aselaki*, 1/1998) § 54 lõikes 1. Selle järgi võib relvaloa omaja nõusolekul anda sama tulirelva või selle osa valdamiseks paralleelloa (*rinnakkaislupa*). Mõlema lahenduse puhul hinnatakse kasutaja õigust eraldi ning seotakse see konkreetse eseme ja senise loa omaja nõusolekuga. Eelnõus kajastatakse õigus kasutaja relvaloal.

Lõikes 2 seotakse paralleelkasutusõiguse andmine relvaomaniku nõusolekuga ning nähakse ette, et selle võib anda ühele või kahele füüsilisele isikule. Nõusolekus tuleb nimetada relv ja isik, kellele omanik lubab kasutusõiguse anda.

Omaniku nõusolek kaitseb tema õigust otsustada, kellele ta oma relva usaldab. PPA tehtav sobivuskontroll ja omaniku nõusolek täidavad erinevaid ülesandeid. Sobivuskontrolliga hinnatakse, kas kasutaja vastab RelvS-i nõuetele. Nõusolekuga väljendab omanik tahet lubada just sellel inimesel oma relva kasutada. Mõlemad eeldused peavad olema täidetud.

Nõusoleku sidumine konkreetse kasutajaga väldib selle käsitamist üldise loana anda relv omaniku teadmata määramata isikute ringi kasutusse. Näiteks nõusolek anda relv ühe pereliikme paralleelkasutusse ei hõlma automaatselt teisi pereliikmeid.

Kuni kahe paralleelkasutaja piir võimaldab relva ühiskasutust, hoides kestva kasutusõigusega isikute ringi piiritletuna. See lihtsustab kokkuleppeid selle kohta, kelle käes relv asub, kus seda hoitakse ning millal saab teine õigustatud isik seda kasutada. Piirang puudutab paralleelkasutajate arvu omaniku kõrval ega asenda relva tegeliku üleandmise ja hoidmise nõudeid.

Omaniku nõusoleku ja kuni kahe paralleelkasutaja põhimõte jätkab RelvS § 34 lõikes 4 sätestatud lahendust. Eelnõus kohandatakse see süsteemiga, milles senise eraldi paralleelrelvaloa asemel kantakse kasutusõigus isiku relvaloale.

Lõikes 3 sätestatakse paralleelkasutaja õigus omandada ja käidelda kasutusõigusega hõlmatud relvale ettenähtud laskemoona seaduses sätestatud tingimustel. See võimaldab kasutajal

korraldada lubatud tegevust iseseisvalt, ilma et laskemoona peaks igaks kasutuskorraks omandama ja väljastama relva omanik.

Näiteks saab täisealine relva paralleelkasutaja hankida laskesporditreeninguks tema õiguspärases valduses olevale relvale sobivat laskemoona, kui tema õigused ja relva kasutamise otstarve seda võimaldavad. Järgida tuleb ka laskemoona liigi, koguse, hoidmise ja muude käitlemistoimingute piiranguid. Relvaga tehniliselt kasutatav laskemoon ei pruugi olla igal otstarbel lubatud.

Relva olulise osa, lisaseadme ja piiratud käibega padrunisalve puhul tuleb omandamis- ja käitlemisõigust hinnata vastava eseme erinõuete järgi. Paralleelkasutusõigus üksi ei anna õigust hankida kõiki relvaga sobivaid osi või lisaseadmeid. Selline eristus on vajalik, sest nende esemete omandamisel ja kasutamisel võivad olla relva kasutusõigusest erinevad tingimused. Näiteks võib konkreetse lisaseadme kasutamine olla seotud kindla otstarbega või piiratud käibega padrunisalve omandamine täiendavalt kontrollitud õigusega. Kasutaja peab vastama neile nõuetele sõltumata sellest, et tal on õigus relva ennast kasutada. Samuti ei anna osa omandamise õigus iseenesest õigust relva ümber ehitada.

Laskemoona omandamise üldreeglit kohaldatakse koos alaealise suhtes kehtivate eranditega. Seetõttu ei saa alaealine tugineda käesolevale lõikele, et omandada laskemoona vastuolus talle kehtestatud keeluga.

Lõikes 4 keelatakse relva paralleelkasutajal anda relva kolmanda isiku valdusse või kasutusse, välja arvatud seaduses ette nähtud juhul. Piirangu eesmärk on tagada, et relv püsiks nende isikute kontrolli all, kellele selle valdamiseks ja kasutamiseks on antud nõuetekohane õigus. Paralleelkasutusõigus antakse konkreetse inimese sobivust ja omaniku nõusolekut arvestades. Kui kasutaja võiks relva omal algatusel edasi anda, võiks see jõuda isikuni, kelle õigusi ei ole vastava üleandmise jaoks kontrollitud või kellele omanik ei ole soovinud relva usaldada. Näiteks ei või paralleelkasutaja anda relva oma tuttavale iseseisvaks jahipidamiseks üksnes põhjusel, et tuttaval on sobiv relvaluba. Teise inimese relvaluba ei anna paralleelkasutajale omaniku asemel õigust üleandmist otsustada. Edasiandmiseks peab olema seaduses ette nähtud alus ning täidetud peavad olema selle aluse tingimused.

Säte hõlmab nii relva kasutamiseks andmist kui ka selle tegeliku valduse üleandmist. Nii välditakse piirangust möödahiilimist olukorras, kus relv antakse kolmandale isikule üle muu nimetuse all. Seaduses lubatud erandite kohaldamisel tuleb lähtuda nende täpsest ulatusest ja nõuetest.

Lõikes 5 seotakse alaealise relva paralleelkasutusõigus alaealiste kohta sätestatud erinõuetega. Paragrahvis kirjeldatud üldine õiguste ulatus ei laiene alaealisele täiskasvanuga samas mahus. Alaealise kasutusõigus peab võimaldama eakohast jahipidamist või laskespordiga tegelemist, säilitades täiendavad kaitsemeetmed. Vanuse, lubatud otstarbe, seadusliku esindaja nõusoleku, relva hoidmise ja järelevalve tingimused tuleb täita koos. Ühe tingimuse täitmine ei asenda teisi.

Näiteks võib alaealisel olla õigus kasutada talle paralleelkasutusse antud sporditulirelva treeningul ning seda seaduses lubatud tingimustel treeningule edasi toimetada. Sellest ei teki talle õigust relva kanda ega laskemoona iseseisvalt omandada. Kasutamiseks vajaliku relva ja laskemoona üleandmine, hoidmine ning järelevalve tuleb korraldada alaealise kohta käivate sätete järgi.

Viide erinõuetele aitab vältida olukorda, kus üldnormis nimetatud õigusi tõlgendatakse alaealise piirangutest eraldi. Nii jääb alaealise kasutusõigus selgelt seotud lubatud tegevuse ja selle ohutuks korraldamiseks vajalike tingimustega.

§ 80. Relva paralleelkasutusõiguse andmine ja kehtivus

Paragrahvis 80 sätestatakse, kuidas saab füüsiline isik õiguse vallata ja kasutada teisele füüsilisele isikule kuuluvat konkreetset relva ning millal see õigus peatub või lõpeb. Paralleelkasutusõigus võimaldab näiteks kahel jahipidajal kasutada kokkuleppel sama jahirelva, ilma et mõlemad peaksid endale relva omandama või iga kasutuskord tuleks korraldada ajutise kasutusse andmise sätete alusel. Õiguse andmine eeldab nii omaniku nõusolekut kui ka kasutaja vastavust seaduses sätestatud nõuetele.

Kehtiv RelvS § 34 näeb teise füüsilise isiku relva kasutamiseks ette paralleelrelvaloa ning seob selle omaniku nõusoleku ja omaniku relvaloa kehtivusega. Eelnõu kohaselt kantakse paralleelkasutusõigus kasutaja relvaloale. Kui kasutajal muid relvaga seotud õigusi ei ole, saab talle anda üksnes paralleelkasutusõigust sisaldava relvaloa. Selline lahendus võimaldab ühelt loalt kindlaks teha, millised õigused on antud isikule tema enda relvade suhtes ning millist teisele isikule kuuluvat relva võib ta kasutada.

Lõikes 1 määratakse kindlaks paralleelkasutusõiguse taotluse andmed ja nõutakse relvaomaniku nõusolekut. Lisaks eelnõu §-s 61 ette nähtud andmetele märgitakse taotluses relvaomaniku nimi ja isikukood ning relva liik, mark, mudel, kaliiber ja seerianumber. Need andmed võimaldavad PPA-l seostada taotletava õiguse konkreetse relva ja selle omanikuga. Seerianumbril on praktiline tähtsus näiteks siis, kui omanikule kuulub kaks sama marki, mudelit ja kaliibrit relva, kuid ta soovib anda kasutusse ainult ühe neist.

Omaniku nõusolek peab olema antud kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Nõusolekust peab olema võimalik kindlaks teha, kellele ja millise relva kasutamiseks omanik nõusoleku andis. See kaitseb ka omaniku huve, kui hiljem tekib vaidlus selle üle, kas kokkulepe hõlmas konkreetset relva. Taotluse andmekoosseisu kohaldatakse koos eelnõu § 53 lõikega 2. Kui PPA saab seaduse alusel kasutada registris olevaid andmeid, võib taotluse lahendada näiteks nii, et omanik või taotleja valib registrist õige relva ning selle andmed lisatakse taotlusele automaatselt.

Lõikes 2 seotakse taotluse lahendamine füüsilise isiku relvaloa menetlusega. Paragrahv 53 näeb ette taotluse esitamise ja läbivaatamise üldnõuded, eelnõu § 54 määrab loa andmise üldtingimused ning § 60 reguleerib relvaeksamiga seotud erisusi. Samu lähtekohti kasutatakse nii inimese esmakordsel loataotlusel kui ka paralleelkasutusõiguse lisamisel olemasolevale relvaloale. Kontrolli ulatus sõltub sellest, millise relva ja otstarbe suhtes õigust taotletakse ning millised asjaolud on PPA juba kindlaks teinud.

Kasutaja sobivust on vaja hinnata iseseisvalt, sest relva võib hakata omaniku juuresolekuta valdama ja kasutama teine inimene. Samal ajal võimaldab olemasolevate andmete arvestamine vältida samade asjaolude korduvat tõendamist. Näiteks kui taotlejal on kehtiv relvaluba ja tervisetõend, saab PPA lähtuda juba kontrollitud andmetest ulatuses, milles need on ka taotletava õiguse puhul asjakohased. Hoiutingimusi hinnatakse kavandatava hoiukorralduse järgi. Kui relv jääb seaduses lubatud korras omaniku hoiukohta, tuleb sellest lähtuda ka kasutaja suhtes tehtavas kontrollis.

Lõige 3 võimaldab paralleelkasutusõiguse kanda olemasolevale relvaloale või anda relvaloa, mille ainus sisu on konkreetse relva paralleelkasutusõigus. Esimesel juhul lisandub kasutaja senistele õigustele õigus kasutada teisele isikule kuuluvat relva. Teisel juhul saab inimene taotleda täpselt seda õigust, mida ta vajab. Näiteks võib jahipidaja soovida kasutada pereliikmele kuuluvat jahirelva ka siis, kui ta endale relva soetada ei kavatse.

Üksnes paralleelkasutusõigust sisaldava loa ulatus tuleneb eelnõu § 50 lõikest 5. Sellise loa alusel võib kasutaja vallata ja kasutada loale kantud relva talle lubatud ulatuses. Endale relva või selle osa omandamiseks peab tal olema vastav omandamisõigus. Kasutusse antud relva omanikuks jääb senine omanik ja paralleelkasutaja ei saa seda relva võõrandada. Samuti ei tähenda õiguse kandmine relvaloale, et relv on kasutajale juba üle antud. Tegeliku üleandmise vormistamisel kohaldatakse eelnõu § 78 lõiget 4.

Lõike 4 järgi peab kasutaja vastama konkreetse relvaliigi ja kasutamise otstarbe kohta kehtivatele nõuetele. Seega tuleb paralleelkasutusõiguse andmisel kindlaks teha, millisel otstarbel kasutaja asjaomast relva kasutada soovib ning kas tal on selleks seaduses nõutud eeldused. Näiteks tuleb jahipidamiseks taotletava õiguse puhul kontrollida jahipidamise otstarbega seotud tingimusi. Kui kasutamiseks taotletavale spordituliрelvale kehtivad relvaklassist või spordialast tulenevad erinõuded, tuleb hinnata ka nende täitmist.

Selline korraldus tagab, et sama liiki relva samal otstarbel iseseisvalt kasutavatele inimestele kohaldatakse vastavaid sobivus- ja pädevusnõudeid sõltumata relva omandisuhtest. Samuti võimaldab säte arvestada seaduses ette nähtud erikorda, sealhulgas alaealisele paralleelkasutusõiguse andmise tingimusi. Sellisel juhul määravad lubatud kasutamise ulatuse koos nii asjaomase relvaliigi nõuded kui ka alaealise kohta sätestatud eritingimused.

Lõige 5 seob paralleelkasutusõiguse kehtivusaja kasutaja enda relvaloa ja omaniku vastava relva omamist lubava relvaloa kehtivusajaga. Kui üks neist lubadest lõpeb varem, määrab varasem tähtpäev ka paralleelkasutusõiguse pikima võimaliku kestuse. Näiteks kui kasutaja relvaluba on tähtajatu, kuid omaniku luba lõpeb 30. juunil, saab kasutusõigus nende lubade alusel kehtida kõige kauem 30. juunini. Sama põhimõte kehtib vastupidisel juhul, kui tähtajaline on kasutaja luba.

Kui mõlemad load on tähtajatud, ei näe lõige 5 ette kohustust määrata paralleelkasutusõigusele ainuüksi selle andmise tõttu eraldi lõppkuupäev. Õigus saab kehtida seni, kuni säilivad selle eeldused ja ei saabu lõikes 6 nimetatud lõppemise alust. Tähtajatu loa puhul kohaldub ka perioodilise kontrolli kord. Eelnõu § 52 lõike 5 järgi ei lõpeta kontrolli tähtpäeva saabumine iseenesest relvaloa kehtivust. Paralleelkasutusõigusele avaldab mõju see, kui kontrolli tulemusel või muul seaduses sätestatud alusel mõnda seotud õigust tegelikult piiratakse, peatatakse või lõpetatakse.

Lõikes 6 loetletakse paralleelkasutusõiguse lõppemise alused. Punkt 1 käsitleb kasutusõigusele määratud tähtaja möödumist. Punktide 2 ja 5 järgi lõpeb õigus ka siis, kui lõpeb omaniku asjaomase relva omamist lubava relvaloa või kasutaja relvaloa kehtivus. Punkt 5 võimaldab eristada kogu kasutaja relvaloa kehtivuse lõppemist ühe konkreetse paralleelkasutusõiguse kehtetuks tunnistamisest. Näiteks kui isiku loale on kantud kaks eri omanikele kuuluvat relva, puudutab ühe relva kasutusõiguse kehtetuks tunnistamine üksnes seda relva, kui otsusest või seadusest ei tulene laiemat tagajärge.

Punkti 3 kohaselt lõpeb õigus relva võõrandamisel. Paralleelkasutusõigus põhineb kindlaksmääratud omaniku nõusolekul ja relva omandaja peab saama ise otsustada, kellele ta lubab oma relva kasutada. Punktis 4 nimetatud omaniku nõusoleku tagasivõtmise ja kasutaja loobumise korral tuleb lõppemise aja määramisel lähtuda lõikes 7 ette nähtud erikorrast.

Punkti 6 järgi lõpeb paralleelkasutusõigus relvaomaniku surmaga. Selle aluse sõnaselge sätestamine lahendab olukorra, kus omaniku surma ajal on relv paralleelkasutaja valduses ning registris võib veel olla kehtivana kajastatud kasutusõigus. Kasutaja peab lõpetama relva kasutamise senisel alusel ja relva edasine hoidmine või üleandmine korraldatakse pärimise ja hoidmise sätete kohaselt. See on oluline ka siis, kui paralleelkasutaja on ise võimalik pärija. Tema õigus relva pärimise korral omada või vallata tuleb kindlaks teha pärimist käsitlevate sätete alusel. Omaniku surmaga lõppenud paralleelkasutusõigus ei saa olla pärimismenetluse ajal relva kasutamise alus.

Lõikes 7 reguleeritakse omaniku nõusoleku tagasivõtmist ja kasutaja loobumist. Kumbki annab PPA-le viivitamata kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis teada **enda tahteavaldusest**. Omanik teatab nõusoleku tagasivõtmisest ka kasutajale. See on vajalik eelkõige siis, kui relv on juba kasutaja käes või pooled on kokku leppinud selle järgmise üleandmise. Kasutaja peab omaniku tahte muutumisest teada saama ka siis, kui PPA ei ole lõpetamisotsust veel teinud või registrikannet muutnud.

Eelnõus valitud korra järgi lõpetab PPA neil kahel juhul paralleelkasutusõiguse otsusega. Avalik-õigusliku kasutusõiguse lõppemise hetk peab olema kindlakstehtav nii kasutajale, omanikule kui ka PPA-le. Omaniku kohustus anda relv kasutaja valdusse ei tulene ainuüksi kehtivast registrikandest. Samas vajab seaduses selget lahendust olukord, kus relv on juba kasutajale üle antud: kui soovitakse, et **tegelik kasutamine lõpeks kohe omaniku teate saamisel**, tuleb see kohustus sätestada lõikes 7. Praeguse sõnastuse järgi lõpeb paralleelkasutusõigus PPA otsusega ja kasutajale saadetud teatele ei ole antud eraldi peatavat toimet.

Lõikes 8 määratakse paralleelkasutusõiguse peatumise ulatus. Kui peatatakse kasutaja relvaloa kehtivus, peatub tema õigus vallata ja kasutada ka paralleelkasutusse antud relva vastavas ulatuses. Kui peatatakse omaniku õigus omada konkreetset relva, puudutab peatumine selle relvaga seotud paralleelkasutusõigust. Väljend „vastavas ulatuses“ on oluline näiteks siis, kui piirang hõlmab ainult üht omaniku relva või osa kasutaja loale kantud õigustest.

Omaniku **kandmis- või kasutamisõiguse** peatumisel tuleb lähtuda sellest, millist õigust tegelikult piirati. Näiteks kui omanikul säilib õigus relva omada, kuid tema isiklik kasutamisõigus on ajutiselt peatatud asjaomase relvaliigi praktiliste oskuste tõendamiseni, ei lõpeta see teise isiku nõuetekohaselt tõendatud pädevust ega peata automaatselt tema paralleelkasutusõigust. Kui konkreetne piirang peab hõlmama ka paralleelkasutajat, peab see tulenema seadusest või PPA otsusest. Nii saab piirangu ulatuse määrata selle põhjuse järgi ning omanik ja kasutaja saavad kindlaks teha, milliseid toiminguid kumbki neist teha võib.

§ 81. Alaealise relva paralleelkasutusõigus

Alaealise paralleelkasutusõiguse regulatsiooniga jätkatakse 21. oktoobril 2026 Riigikogus vastu võetud relvaseaduse ja lõhkematerjaliseaduse muutmise seadusega[41] ette nähtud

[41] Relvaseaduse ja lõhkematerjaliseaduse muutmise seadus – RT I, 17.11.2026, 1).

lahendust, mis võimaldab anda alaealisele paralleelrelvaloa laskespordiga tegelemiseks või jahipidamiseks.

Paragrahvis sätestatakse alaealise võimalus kasutada teisele füüsilisele isikule kuuluvat tulirelva jahipidamiseks või laskespordiga tegelemiseks. Eesmärk on võimaldada noorel omandada ja arendada oskusi järjepidevalt, sidudes tema õiguse konkreetse relva, lubatud tegevuse ning täiendavate kaitsetingimustega.

Paralleelkasutusõigus annab alaealisele RelvS-s määratud relva kasutamisvõimaluse jahipidamise ja laskespordiga kontrollitud tingimustel tegelemiseks. Relva omanikuks jääb teine isik ning alaealise õigused on piiratud tema vanuse ja tegevuse eesmärgiga. Eriti oluline on relva üleandmise, hoidmise, edasitoimetamise ja järelevalve selge korraldus.

Eelnõus säilitatakse laskespordi puhul 15-aasta ja jahipidamise puhul 16-aasta vanusepiir ning kohandatakse regulatsioon uue loasüsteemiga: eraldi paralleelrelvaloa asemel kantakse konkreetse relva paralleelkasutusõigus alaealise relvaloale. Seega ei ole nimetatud vanusepiiride kehtestamine käesoleva eelnõu uus valik. Eelnõu ülesanne on sobitada vastuvõetud lahendus tervikseaduse ülesehitusse ning esitada selgelt kasutusõiguse ulatus, taotlemise tingimused ja alaealisele kohalduvad piirangud.

Tulirelvadirektiivi artikli 6 lõike 1 punkt a lubab alla 18-aastastele jahipidamise ja laskespordi erandeid, sidudes need vanema nõusoleku, juhendamise või tunnustatud treeningkeskkonna ning täiskasvanu vastutusega nõuetekohase hoidmise eest. Direktiiv ei nõua eelnõus valitud konkreetseid 15- ja 16-aasta vanusepiire. Need on võetud üle kehtivast RelvS-st.

Lõikes 1 võimaldatakse anda 15–17-aastasele sporditulirelva paralleelkasutusõigus laskespordis kasutamiseks. See toetab järjepidevat treenimist ja konkreetse relva käsitsemise oskuse kujunemist enne täisealiseks saamist.

Laskespordis võib sama relvaga harjutamine olla oluline, sest relva mõõtmed, käepide, sihik ja muud omadused mõjutavad kasutaja tegevust. Paralleelkasutus võimaldab noorel harjutada talle sobiva relvaga, ilma et ta peaks selle ise omandama.
Õigus on seotud laskespordiga ning seda saab kasutada üksnes lubatud tingimustel. Sellest ei teki alaealisele üldist õigust relva kanda või kasutada näiteks isikliku turvalisuse tagamiseks.

Lõikes 2 võimaldatakse anda 16–17-aastasele jahitulirelva paralleelkasutusõigus jahipidamiseks kehtiva jahitunnistuse olemasolul. Jahitunnistus tõendab jahipidamiseks vajalikku ettevalmistust ja õigust vastavas ulatuses, kuid ei asenda relvaseaduse nõudeid.

Jahipidamine toimub keskkonnas, kus olukorda mõjutavad maastik, nähtavus, loomade liikumine ja teiste jahis osalejate tegevus. Seetõttu peab alaealine tundma nii jahipidamise reegleid kui ka relva ohutu käitlemise nõudeid. Vanusepiirile lisanduvad kasutamise ja järelevalve tingimused.

Soome tulirelvaseaduse (*Ampuma-aselaki*, 1/1998) § 54 lõige 2 võimaldab vanemate või eestkostjate nõusolekul anda 15–17-aastasele teatavate pikkade tulirelvade paralleelloa jahipidamiseks või laskespordiks, kui muud tingimused on täidetud. Soome lahendus näitab alaealisele piiratud ja kontrollitud kasutusõiguse andmise võimalust, kuid selle vanuse- ja relvaliigipiirid erinevad eelnõust.

Lõikes 3 sätestatakse alaealisele paralleelkasutusõiguse andmise täiendavad tingimused, nõudes alaealise vastavust asjaomase relva ja selle kasutamise otstarbe kohta seaduses sätestatud nõuetele ning seadusliku esindaja nõusolekut. Sellega tagatakse nii alaealise enda sobivuse hindamine kui ka seadusliku esindaja teadlik osalus.

Sättega nähakse ette erisus haldusmenetluse seaduse § 12 lõikes 2 sätestatud üldisest menetlusteovõime regulatsioonist, võimaldades alaealisel esitada paralleelkasutusõiguse taotlus iseseisvalt. Sarnast lahendust kasutatakse ka isikut tõendavate dokumentide taotlemisel.

Kui alaealine esitab taotluse iseseisvalt, peab ta lisama sellele oma seadusliku esindaja kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis antud nõusoleku. Kui taotluse esitab alaealise nimel tema seaduslik esindaja, ei ole samalt isikult eraldi nõusoleku nõudmine vajalik, sest tema nõusolek väljendub juba taotluse esitamises. Mõlemal juhul tuleb arvestada perekonnaseaduses sätestatud hooldus- ja esindusõiguse reeglitega.

Seadusliku esindaja nõusolek ei asenda nõutavat väljaõpet, tervisenõuetele vastavust ega muid paralleelkasutusõiguse andmise eeldusi. Samuti ei saa seaduslik esindaja anda alaealisele õigust kasutada relva RelvS-s sätestatust laiemas ulatuses. Nõusoleku andmisega kinnitab seaduslik esindaja, et ta on teadlik alaealise kavandatavast tegevusest ja nõustub sellega ning saab osaleda tegevuse nõuetekohases korraldamises talle seadusega pandud ülesannete piires.

Kui relva omanik ja alaealise seaduslik esindaja on erinevad isikud, on nende nõusolekutel erinev õiguslik tähendus. Relva omanik annab nõusoleku talle kuuluva relva kasutamiseks, seaduslik esindaja aga alaealise osalemiseks tegevuses, milleks paralleelkasutusõigust taotletakse. Kumbki nõusolek ei asenda teist.

Paralleelkasutusõiguse taotlemise ja taotluse menetlemise üldine kord on sätestatud eelnõu §- s 80, mistõttu reguleeritakse käesolevas lõikes üksnes alaealise suhtes kohaldatavaid erisusi. **Lõikes 4** määratakse jahipidamise otstarbel taotlemisel esitatavad tõendid. Jahitunnistus kinnitab jahipidamiseks nõutava aluse olemasolu ning jahiorganisatsiooni kinnitus aitab tõendada alaealise tegelikku osalemist tegevuses.

Kahe tõendi ülesanded täiendavad üksteist. Jahitunnistuse olemasolu ei näita iseenesest, kui aktiivselt noor tegevuses osaleb. Organisatsiooni kinnitus seob taotluse konkreetse tegevuskeskkonnaga ja võimaldab hinnata, kas relva kasutamise eesmärk on tegelik.

Organisatsiooni kinnitus ei anna relva kasutamise õigust ega asenda PPA otsust. Samuti ei muuda see lubatavaks tegevust, mis on alaealisele jahipidamise või relvakäitlemise nõuete järgi keelatud.

Lõikes 5 nähakse laskespordi puhul ette liikmesuse, aktiivse tegevuse ja regulaarse treenimise tõendamine. Tõendid võimaldavad kontrollida, et paralleelkasutusõigust taotletakse tegelikuks sportlikuks tegevuseks.

Liikmesus näitab seost laskespordiorganisatsiooniga. Võistlusteks harjutamine või võistlustel osalemine kirjeldab tegevuse eesmärki ning treeneri või laskeinstruktori kinnitus annab teavet treeningute regulaarsuse kohta. Pelgalt klubi liikmete nimekirja kuulumine ei tõenda kõiki neid asjaolusid.

Tõendamisel tuleb lähtuda sätte tegelikust ulatusest. Kui seadus võimaldab tõendada aktiivset harjutamist tunnustatud võistlusteks, ei saa nõuda, et iga taotleja oleks juba võistelnud. Nii saab arvestada ka noort, kes valmistub oma esimesteks võistlusteks, kuid osaleb selleks järjepidevalt treeningutel.

Lõikes 6 välistatakse paralleelkasutusõiguse alusel relva kandmise ning relva, selle osa, laskemoona, püssirohu ja sütikute omandamise õigus. Sellega eristatakse alaealise sportlikuks või jahialaseks tegevuseks vajalikku kasutamist esemete iseseisvast hankimisest.

Relva ja laskemoona soetamise ning kasutamiseks väljastamise korraldus jääb selleks õigustatud täiskasvanute või organisatsiooni kontrolli alla. Näiteks ei saa alaealine kasutada talle antud paralleelkasutusõigust alusena, et osta iseseisvalt treeninguks laskemoona.

Omandamise piirangut tuleb kohaldada koos kasutamise ja üleandmise normidega. Alaealisel peab olema võimalik saada õiguspärase tegevuse ajal kasutamiseks vajalik relv ja laskemoon vastava korra järgi. Sellest ei teki talle üldist õigust laskemoona iseseisvalt osta, varuda või teistele edasi anda.

Lõikes 7 võimaldatakse alaealisel talle kasutusse antud relva seaduses sätestatud tingimustel treeningule, võistlusele või jahipidamisele ja tagasi edasi toimetada. See võimaldab kasutada paralleelkasutusõigust ka väljaspool ühte kindlat tegevuskohta.

Edasitoimetamise õigus on seotud konkreetse eesmärgiga. Näiteks treeninguks antud relva liikumine peab olema seotud selle treeningu ja relva tagasitoomisega. Õigus ei anna alust relva üldiseks kaasaskandmiseks.

Edasitoimetamisele kohalduvad relva seisundit, pakkimist, laskemoona ja ohutust puudutavad nõuded ning alaealise kohta seaduses sätestatud erisused. Kui erinorm nõuab täiskasvanu osalust või muud täiendavat kaitsetingimust, tuleb seda järgida. Käesolev lõige ei määra neid tingimusi iseseisvalt ümber.

Lõikes 8 seotakse alaealise paralleelkasutus relva hoidmise, üleandmise ja järelevalve erinõuetega. Nende nõuete eesmärk on tagada relva kontrollitud liikumine hoiukohast lubatud tegevusse ja pärast tegevuse lõppu tagasi.

Relva omanik, alaealine ning vanem või eestkostja peavad teadma, kes relva hoiab, kes võib selle väljastada, millal peab relv olema tagastatud ja kes täidab kasutamise ajal järelevalveülesannet. Kui ülesanded jagunevad eri inimeste vahel, peab korraldus olema neile üheselt arusaadav.

Näiteks ei lõpe relva üleandja kohustused üksnes teadmisega, et alaealisel on paralleelkasutusõigus. Üleandmisel tuleb arvestada konkreetse tegevuse, relva edasitoimetamise ja tagastamise tingimustega. Samuti ei vabasta vanema nõusolek tegevuse juhendajat talle seadusega pandud ohutusülesannetest.

Erinõuded peavad hoidma ära olukorra, kus iga osaline eeldab, et relva eest vastutab keegi teine. Vastutuse selge jaotus võimaldab alaealisel jahipidamises või laskespordis osaleda nii, et relva hoidmine, kasutamine ja liikumine jäävad kogu tegevuse vältel õiguspäraselt korraldatuks.

§ 82. Juriidilise isiku relva kasutusõigus

Paragrahvis reguleeritakse juriidilisele isikule kuuluva relva kasutamist füüsilise isiku poolt. Selline vajadus võib tekkida näiteks turvaettevõtja töötajal tööülesannete täitmisel, laskespordiklubi liikmel treeningutel ja võistlustel või organisatsiooni tegevuses osaleval isikul muul seaduses lubatud otstarbel.

Regulatsiooni lähtekoht on, et organisatsiooni õigus relva omada ja füüsilise isiku õigus seda kasutada peavad olema eraldi kontrollitud. Organisatsioon vastutab relvade käitlemise korralduse eest, kuid iga kasutaja peab vastama ka talle kohalduvatele isikulistele, väljaõppe- ja muudele nõuetele.

Kehtivas õiguses reguleerib relvakandmisloa andmist RelvS § 40[1]. Organisatsiooni relva töötajale või laskespordiklubi liikmele andmise tingimused sisalduvad lisaks RelvS §-s 51 ning väljastamise ja tagastamise kord §-des 52 ja 52[1]. Eelnõus asendatakse eraldi relvakandmisluba füüsilise isiku relvaloale kantava juriidilise isiku relva kasutusõigusega. Nii koondatakse kasutaja relvaõigused ühele loale, säilitades nende seose relvaomanikust organisatsiooniga.

Lõikes 1 määratakse juriidilise isiku relva kasutusõiguse sisu. Õigus võimaldab füüsilisel isikul organisatsioonile kuuluvat relva vallata, kanda, kasutada ja edasi toimetada organisatsiooni relvaloal märgitud otstarbel ning seaduses sätestatud tingimustel.

Kasutusõigus võimaldab relva võtta ülesande täitmiseks enda tegeliku kontrolli alla, kuid ei anna kasutajale õigust otsustada selle üle samamoodi nagu omanik. Näiteks turvaülesandeks väljastatud relva ei või töötaja kasutada isiklikuks harrastuslaskmiseks üksnes põhjusel, et relv on õiguspäraselt tema käes. Selleks peab olema eraldi lubatud alus ning täidetud peavad olema vastava tegevuse tingimused.

Relva hoidmise õigus määratakse erisättega. See on vajalik, sest õigus relva tööülesande ajal kanda ei tähenda automaatselt õigust viia see pärast tööpäeva enda koju. Hoidmise koht ja korraldus peavad vastama seaduse nõuetele ning organisatsiooni õiguspärasele töökorraldusele.

Ka Saksamaa relvaseaduse (*Waffengesetz*, WaffG) § 28 lõige 2 seob turvaettevõtja relva kandmise konkreetse turvaülesande tegeliku täitmisega ning paneb ettevõtjale kohustuse tagada selle tingimuse järgimine töötajate poolt. Võrdlus puudutab turvategevust, kuid näitab üldist vajadust siduda organisatsiooni relva kasutamine ülesandega, milleks relv väljastati.

Lõikes 2 määratakse isikute ring, kellele organisatsioon võib relva kandmiseks ja kasutamiseks anda. Kasutamise aluseks võib olla töösuhe, laskespordiklubi liikmesus või muu seaduses nimetatud seos organisatsiooniga.
Selline seos selgitab, miks inimene kasutab just organisatsioonile kuuluvat relva. Näiteks töötajale võidakse relv anda tööülesande täitmiseks ja klubi liikmele klubi korraldatavas sporditegevuses osalemiseks. Organisatsiooni relvade kasutamise võimalus ei ole seega avatud määramata isikute ringile.

Tööle asumine või liikmeks saamine ei anna siiski iseenesest relva kasutamise õigust. Lisaks peavad olema täidetud kasutaja relvaloaga seotud tingimused ja läbida tuleb seaduses ette nähtud kasutusõiguse andmise menetlus. Samuti tuleb eristada käesoleva paragrahvi alusel

antavat õigust lühiajalisest kasutusse andmisest ja juhendatud laskmisest, millele kohalduvad nende erireeglid.

Lõikes 3 nõutakse, et kasutaja kehtiv relvaluba hõlmaks asjaomast relvaliiki ja kasutamise otstarvet. Organisatsiooni ning kasutaja õigused peavad kavandatud tegevuseks sobima mõlemad.

Näiteks ei piisa turvaülesande täitmiseks sellest, et inimesel on isikliku relva omamiseks jahipidamise otstarbega relvaluba. Tööülesandeks antava relva puhul peab tema relvaluba hõlmama kutsealal tegutsemist. Samuti ei anna kutsealane relvaloa otstarve iseenesest alust kasutada organisatsiooni jahirelva jahipidamisel.

Otstarbe kontrollimine on vajalik, sest erinevate tegevuste puhul võivad erineda vanuse-, ettevalmistus- ja muud nõuded. Ühe otstarbe jaoks kontrollitud sobivust ei saa automaatselt laiendada igale teisele tegevusele. Organisatsiooni nõusolek ei saa kasutaja relvaloa puuduvat ulatust asendada.

Lõikes 4 nähakse ette kasutusõiguse andmine PPA poolt organisatsiooni põhjendatud taotluse ja kasutaja nõusoleku alusel. Menetluses osalevad seega nii relva omanik kui ka inimene, kellele õigust taotletakse.

Organisatsioon peab selgitama, millise tegevuse või ülesande jaoks inimene relva vajab. Kasutaja nõusolek kinnitab, et ta on teadlik taotletavast õigusest ja soovib seda kasutada. See väldib õiguse kandmist inimese relvaloale tema teadmata või olukorras, kus ta ei ole valmis vastavaid ülesandeid täitma.

PPA otsus võimaldab enne iseseisva kasutusõiguse tekkimist kontrollida, kas organisatsiooni taotlus ja kasutaja õigused on omavahel kooskõlas. Organisatsiooni sisemine otsus töötajale või liikmele relv määrata ei asenda riiklikku kontrolli.

Lõikes 5 määratakse taotluses esitatavad andmed. Organisatsiooni nimi ja registrikood ning kasutaja nimi ja isikukood võimaldavad siduda taotluse õigete isikute ja nende relvalubadega. Relva identifitseerimisandmed, sealhulgas seerianumber, seovad kasutusõiguse konkreetse registrisse kantud relvaga. See on oluline näiteks juhul, kui organisatsioonil on mitu sama marki, mudelit ja kaliibrit relva. Üksnes relvaliigi nimetamine ei võimaldaks eristada, millise relva kasutamiseks õigus anti.

Otstarbe ja töö-, liikmesus- või muu õigussuhte andmed näitavad kasutamise alust. Hoiukoha andmed võimaldavad hinnata, kuidas relva hoidmine ja väljastamine korraldatakse. Andmed peavad moodustama omavahel kooskõlas oleva terviku: taotletav relv, kasutaja ülesanne ja hoiukorraldus peavad toetama sama lubatud tegevust.

Lõikes 6 kehtestatakse taotluse lahendamiseks ühekuuline tähtaeg kõigi nõutavate andmete saamisest. Tähtaeg võimaldab organisatsioonil kavandada töötaja või liikme relvakasutusega seotud tegevust ning annab kasutajale ülevaate menetluse eeldatavast kestusest.

Sama pikk menetlustähtaeg on ette nähtud kehtiva RelvS § 40^1 lõikes 4. Eelnõus jätkatakse seega olemasolevat menetluslikku lähtekohta, kohandades selle eraldi loa asemel kasutusõiguse andmisega.

Kasutusõiguse andmed seostatakse registris nii füüsilise isiku kui ka organisatsiooni relvaloaga. Nii saab kontrollida, kas konkreetne inimene võib asjaomast relva kasutada ja kas organisatsioonil on jätkuvalt õigus seda vastaval otstarbel omada.

Registrikanne ei asenda relva tegeliku väljastamise ja tagastamise arvestust. Kasutusõigus võib kehtida pikema aja jooksul, kuid relv võidakse selle aja sees korduvalt välja anda ja tagasi võtta. Need toimingud tuleb dokumenteerida vastava korra järgi.

Lõikes 7 täpsustatakse kasutusõiguse andmisel tehtavat kontrolli. PPA hindab kasutamise aluseks oleva suhte olemasolu ning seda, kas kasutaja relvaluba vastab kavandatud tegevusele.

Näiteks võib kasutajal olla kehtiv luba õige relvaliigi jaoks, kuid puududa vajalik otstarve. Samuti võib organisatsioon taotleda õigust isikule, kelle töösuhe või liikmesus ei ole veel alanud või on lõppenud. Olemasoleva relvaloa kontrollimine peab seetõttu hõlmama selle tegelikku sisu ja kehtivust.

Saksamaa WaffG § 28 lõike 3 järgi tuleb turvaettevõtja relva valdama või kandma hakkavad töötajad nimetada pädevale asutusele kontrollimiseks ning relva või laskemoona võib neile üle anda alles asutuse nõusolekul. See on näide organisatsiooni otsuse ja kasutaja riikliku eelkontrolli ühendamisest.

Soomes eristatakse samuti organisatsiooni relvaluba konkreetse inimese õigusest relva vallata. Soome politsei juhise järgi võivad muud isikud kui organisatsiooni relvade eest vastutav isik organisatsiooni relva vallata asjakohase paralleelloa, seaduses lubatud laenamise või järelevalve all kasutamise alusel. Organisatsiooni kuulumisest üksi ei piisa.

Lõikes 8 seotakse kasutusõiguse kestus kasutaja relvaloa, organisatsiooni vastava otstarbega relvaloa ning kasutamise aluseks oleva õigussuhte või nõusoleku püsimisega. Kõik vajalikud eeldused peavad olema täidetud samaaegselt.

Näiteks ei saa kasutusõigus jätkuda pärast kasutaja relvaloa lõppemist, kuigi tema töösuhe organisatsiooniga kestab. Samuti ei saa töötaja kasutada organisatsiooni relva senisel otstarbel, kui organisatsioonil endal puudub selleks õigus.

Tähtajatute relvalubade korral ei muutu kasutusõigus organisatsioonist sõltumatuks. See võib kehtida ilma kindla lõppkuupäevata, kuid lõpeb või peatub seaduses nimetatud asjaolude saabumisel. Näiteks töösuhte lõppemine mõjutab tööülesandeks antud kasutusõigust ka siis, kui mõlema isiku relvaluba on tähtajatu.

Lõikes 9 määratakse kasutusõiguse piirid laskemoona, lisaseadmete ja piiratud käibega padrunisalvede omandamisel ning esemete edasiandmisel. Organisatsiooni relva kasutusõigus ei anna iseenesest õigust hankida sellele isiklikult nimetatud esemeid ega kasutada neid väljaspool organisatsiooni lubatud otstarvet ja nõusolekut.

Kasutamiseks vajalikud esemed peavad jõudma kasutajani õiguspärase ja arvestatava korralduse kaudu. Näiteks väljastab organisatsioon tööülesandeks vajaliku laskemoona ning peab selle kohta nõutavat arvestust. Kasutaja ei saa üksnes organisatsiooni relva kasutusõigusele tuginedes moodustada sellele relvale isiklikku laskemoonavaru.

Kui inimesel on mõne eseme omandamiseks muu iseseisev seaduslik alus, tuleb seda hinnata selle aluse järgi. Sellest ei tulene siiski õigust muuta organisatsiooni relva varustust või kasutada isiklikult omandatud eset organisatsiooni tegevuses ilma nõutavate tingimuste ja nõusolekuta.

Kolmandale isikule relva kasutusse andmise piirang säilitab organisatsiooni kontrolli relva ja väljastatud esemete üle. Õigustatud kasutaja ei saa oma otsusega laiendada kasutajate ringi.

Lõikes 10 loetletakse kasutusõiguse lõppemise alused. Nende eesmärk on tagada, et õigus ei jääks kehtima pärast selle andmise aluseks olnud suhte või muu vajaliku eelduse lõppemist.

Näiteks töötaja lahkumisel organisatsioonist lõpeb senisel töösuhtel põhinev kasutusõigus. Klubi liikmesuse lõppemisel ei saa inimene jätkata klubi relva kasutamist varasema liikmesuse alusel. Relva võõrandamisel lõpeb selle relvaga seotud õigus, sest organisatsioon ei saa enam võimaldada talle mittekuuluva relva kasutamist senisel alusel.

Ühe kasutusõiguse lõppemine ei tähenda automaatselt füüsilise isiku kogu relvaloa lõppemist. Kui tal on muud iseseisvalt kehtivad õigused, näiteks õigus omada isiklikku relva, hinnatakse nende püsimist eraldi.

Õiguse sidumine töö- või liikmesussuhte ning organisatsiooni tahte püsimisega jätkab kehtiva RelvS § 40[1] lõikes 8 kasutatud põhimõtet.

Lõikes 11 pannakse organisatsioonile kohustus teatada nõusoleku tagasivõtmisest või kasutamise aluseks oleva õigussuhte lõppemisest viivitamata nii kasutajale kui ka PPA-le. Organisatsioonil on nende asjaolude kohta kõige vahetum teave.

Kasutaja teavitamine võimaldab tal lõpetada relva käitlemise ja täita tagastamiskohustuse. PPA teavitamine võimaldab ajakohastada registriandmeid. Mõlemad on vajalikud, sest registri muutmine ei taga üksinda kasutaja teadlikkust ning üksnes kasutajale teatamine ei muuda õiguse seisundit registris kontrollitavaks.

Viivitamata teatamise nõue aitab vältida olukorda, kus endine töötaja või liige jätkab relva valdamist või saab selle organisatsioonist uuesti kätte, sest õiguse lõppemise teave ei ole jõudnud väljastamise eest vastutava isiku või PPA-ni.

Lõikes 12 määratakse kasutusõiguse peatumise seos kasutaja või juriidilise isiku relvaloa peatamisega. Juriidilise isiku relva kasutaja või juriidilise isiku relvaloa kehtivuse või sellest tulenevate õiguste peatamisel peatub juriidilise isiku relva kasutusõigus ulatuses, milles peatamine välistab asjaomase kasutusõiguse teostamise. Kasutusõigus taastub selle peatumise aluseks olnud relvaloa kehtivuse või sellest tulenevate õiguste peatamise lõppemisel, kui kasutusõiguse kehtimise eeldused on jätkuvalt täidetud ja kasutusõigus ei ole vahepeal lõppenud. Kasutusõiguse taastamiseks ei ole vaja uut taotlust ega eraldi otsust.

Peatumise ulatus sõltub põhiotsuse sisust. Näiteks ühe relvaliigi kasutamisõiguse peatamine puudutab sellele liigile antud organisatsiooni relva kasutusõigust. Juriidilise isiku ühe otstarbega seotud õiguse peatamine ei pea aga automaatselt mõjutama teisel iseseisval otstarbel antud õigusi, kui nende tingimused on jätkuvalt täidetud. Seetõttu tuleb kontrollimisel vaadata, millist relva, relvaliiki, otstarvet või toimingut piirang puudutab. Üldine märge loa osalise peatamise kohta ei pruugi olla piisav, et otsustada konkreetse relva väljastamise lubatavust.

Lõikes 13 kohustatakse organisatsiooni korraldama kasutusõiguse peatumisel või lõppemisel relva ja väljastatud laskemoona viivitamatu tagastamise või seaduses ette nähtud hoiuleandmise. Sellega tagatakse, et õigusliku seisundi muutusele järgneb ka relva tegeliku valduse õiguspärane ümberkorraldamine.

Näiteks töösuhte lõppemisel ei piisa üksnes kasutusõiguse eemaldamisest registrist. Tuleb kontrollida, kas töötaja valduses on organisatsiooni relv või kasutamata laskemoon, ning korraldada nende vastuvõtmine ja arvestuse ajakohastamine.

Kui juriidilisel isikul endal puudub õigus relva või laskemoona vastu võtta ja hoida, tuleb kasutada seaduses ette nähtud hoiuleandmise võimalust. Tagastamine ei saa tähendada relva üleandmist isikule, kellel puudub selle vastuvõtmiseks õigus.

Relva ja laskemoona tagastamise või PPA-le hoiuleandmise põhimõte sisaldub ka kehtiva RelvS § 40[1] lõikes 10. Eelnõus seotakse see kasutusõiguse süsteemiga ja rõhutatakse organisatsiooni kohustust tagastamine tegelikult korraldada. Organisatsiooni kohustus täiendab kasutaja enda kohustust lõpetada õiguse kaotamisel relva käitlemine ja anda väljastatud esemed nõuetekohaselt üle.

§ 83. Relva ajutine kasutusse andmine

Paragrahvis 83 sätestatakse kaks alust, mille korral võib omanik anda oma relva ajutiselt teise isiku valdusse. Lõiked 1–5 reguleerivad tulirelva ja selle laskemoona üleandmist jahipidamiseks või laskespordiga tegelemiseks. Sel juhul saab kasutaja relva kokkulepitud ajaks enda valdusse ning võib seda kasutada ka omaniku juuresolekuta. Lõiked 6–8 reguleerivad juhendatud laskmist lasketiirus või laskepaigas, kus relv on kasutaja käes üksnes laskmiseks vajaliku aja jooksul ja vahetu järelevalve all. Sellest eristusest sõltuvad kasutaja relvaloale esitatavad nõuded, üleandmise vormistamine ning kasutaja õigus relv laskmispaigast kaasa võtta.

Kehtiva RelvS § 29 lõike 4 järgi võib registreeritud relva ja laskemoona anda kuni viieks ööpäevaks teisele isikule Eestis jahipidamiseks või spordivõistlusel osalemiseks, kui kasutajal on seda liiki jahi- või sporditulirelva kohta antud relvaluba. Eelnõu säilitab viie ööpäeva ülempiiri ja seose kasutaja relvaloaga. Olulised muudatused puudutavad kasutamise otstarvet ja üleandmise tõendamist. Eelnõus kasutatud väljend „laskespordiga tegelemine“ hõlmab ka treeningut. Samuti tuleb lõike 1 alusel toimuva üleandmise kohta koostada dokument igal korral. Kehtiv seadus näeb üleandmise-vastuvõtmise akti koostamise ette vajaduse korral.

Lõikes 1 määratakse kindlaks relva ajutise kasutusse andmise pooled, lubatud otstarbed ja kasutaja relvaloale esitatavad nõuded. Üleandjaks võib olla nii füüsilisest kui ka juriidilisest isikust relvaomanik. Näiteks võib jahipidaja anda oma jahirelva teisele jahipidajale või laskespordiklubi anda klubile kuuluva sporditulirelva sportlasele treeninglaagris või võistlusel osalemiseks. Kasutaja võib relva enda valdusse võtta, kui tema kehtiv relvaluba annab talle õiguse **omada vastavat liiki ja seaduses ette nähtud juhul vastavasse relvaklassi kuuluvat tulirelva just sellel otstarbel, milleks relv üle antakse**.

Relvaliigi, vajaduse korral relvaklassi ja otstarbe koos hindamine on vajalik, sest sama liiki tulirelva võib seadus lubada omada eri otstarvetel ja erinevatel tingimustel. Näiteks kui inimese relvaluba lubab tal omada püstolit üksnes turvalisuse tagamiseks, ei anna see lõike 1 alusel

õigust võtta sama liiki püstolit iseseisvalt kasutusse laskespordivõistluseks. Samuti ei piisa üksnes teise isiku konkreetse relva kasutusõigust sisaldavast relvaloast, sest lõige 1 eeldab vastavat **omamisõigust**. Selline kontroll on põhjendatud, kuna pärast üleandmist võib tulirelv olla mitu päeva kasutaja valduses väljaspool omaniku vahetut kontrolli.

Lõikes 2 piiratakse ajutise kasutuse kestust ja eesmärki. Viis ööpäeva on pikim lubatud aeg. Konkreetse üleandmise kestus sõltub poolte kokkuleppest ning selle algus ja lõpp märgitakse üleandmisdokumendis kuupäeva ja kellaajaga. Näiteks kui relv antakse sportlasele reedel treeninglaagrisse minekuks ja tagastamisajaks lepitakse kokku pühapäev kell 18, lõpeb kasutusaeg pühapäeval kell 18. Ülempiir võimaldab katta mitmepäevase ürituse ning sinna ja tagasi sõiduks vajaliku aja.

Ajutine kasutusõigus on isiklik ja eesmärgiga piiratud. Omanik annab nõusoleku konkreetsele inimesele, kelle relvaloa ulatust on tal võimalik enne üleandmist kontrollida. Seetõttu ei või näiteks võistluseks relva saanud sportlane anda seda omal algatusel edasi teisele võistlejale, isegi kui ka teisel võistlejal on sobiv relvaluba. Samuti ei või kasutaja muuta relva kasutamise otstarvet ühepoolselt.

Võrdlusena, **Saksamaa** relvaseaduse § 12 lõike 1 punkti 1 alapunkt a lubab relva valdamise loa omajal saada relva õigustatud isikult ajutiselt kuni üheks kuuks oma tunnustatud vajadusega hõlmatud eesmärgil. Eelnõu kasutab lühemat tähtaega, kuid mõlemad lahendused seovad ajutise kasutamise juba olemasoleva pädevuse ja lubatud eesmärgiga.

Lõikes 3 sätestatakse üleandmise dokumenteerimise kohustus. Kasutaja relvaluba tõendab tema õigust omada vastavat liiki tulirelva. Teisele isikule kuuluva relva valdamise õiguspärasuse kontrollimiseks on lisaks vaja teada, kas omanik on andnud nõusoleku just selle relva üleandmiseks ning millise aja ja otstarbe pooled kokku leppisid. Üleandmisdokument seob need asjaolud omavahel ja võimaldab neid kontrollida ka siis, kui omanik ei viibi kasutaja juures.

- **Punktides 1–3** nimetatud andmed võimaldavad tuvastada omaniku ja kasutaja ning kontrollida nende relvalubade andmeid. Juriidilisest isikust omaniku puhul märgitakse organisatsiooni nimi ja registrikood. Kasutaja sünniaja märkimine võimaldab isikut tuvastada ka isikukoodi puudumisel.
- **Punktides 4 ja 5** nimetatud andmed määravad kindlaks, milline relv ja milline laskemoon anti üle. Valmistajatehase number võimaldab eristada näiteks kaht sama marki, mudelit ja kaliibrit klubirelva. Laskemoona liigi, kaliibri ja koguse märkimine annab pooltele ühise lähtekoha kasutamata laskemoona tagastamisel.
- **Punktides 6 ja 7** nõutakse kasutusotstarbe, tegeliku üleandmisaja ja kokkulepitud tagastamisaja märkimist. Nende andmete põhjal saab kontrollida, kas kasutaja valdab relva veel lubatud ajal ja kokkulepitud eesmärgil. Dokumendi koostamisel märgitav tagastamisaeg on poolte kokkulepitud tähtaeg. Tegelik tagastamine toimub hiljem.
- **Punkti 8** järgi kinnitab omanik või tema esindaja relva ja laskemoona üleandmist ning kasutaja nende vastuvõtmist. Kummalgi kinnitusel on oma tähendus. Üksnes omaniku koostatud nimekiri ei tõenda, et nimekirjas märgitud isik relva ka vastu võttis. Näiteks võib klubi esindaja vormistada üleandmise klubi infosüsteemis ning kasutaja kinnitada seal sama relva ja laskemoona vastuvõtmist. Kinnitused peavad olema seostatavad nende andjate ja sama üleandmise tingimustega ning püsivalt kirjalikult taasesitatavad. Pooled võivad kasutada ka allkirjastatud dokumenti. Omakäeline või digitaalne allkiri ei ole eelnõu järgi kohustuslik.

Lõike 4 kohaselt peab kasutajal olema võimalik esitada üleandmisdokument viivitamata kogu selle aja jooksul, mil relv on tema valduses. See hõlmab ka relva edasitoimetamist jahile, treeningule või võistlusele ning tagasi omanikule. Kasutaja võib kanda kaasas paberdokumenti või esitada selle elektrooniliselt. Elektroonilise vormi praktiline eelis on see, et näiteks spordiklubi saab teha vormistatud üleandmisdokumendi sportlasele kohe kättesaadavaks. Kasutajal peab siiski olema dokumendile endal juurdepääs. Üksnes võimalusest küsida dokumenti hiljem klubi esindajalt ei piisa, kui seda ei saa kontrolli ajal esitada.

Lõikes 5 sätestatakse kasutaja tagastamiskohustus. Hiljemalt kokkulepitud kasutusaja lõppemisel tuleb omanikule tagastada relv ja kasutamata jäänud laskemoon. Kasutamata laskemoona eraldi nimetamine arvestab asjaoluga, et osa üleantud laskemoonast võib olla kulunud kokkulepitud jahil, treeningul või võistlusel. Ülejäänud laskemoona ei või kasutaja jätta enda käsutusse mõneks hilisemaks tegevuseks.

Lõige täpsustab ka kasutaja käsutusõiguse piire. Ajutiselt relva enda valdusse saanud isik ei või relva ega laskemoona müüa, kinkida, pantida ega kolmanda isiku valdusse anda. Kui näiteks treeninglaagris osalev sportlane lahkub kokkulepitust varem, tuleb tal korraldada relva tagastamine omanikule. Ta ei või jätta klubi relva teise osaleja kätte pelgalt põhjusel, et too viibib laagris selle lõpuni. Nii säilib kogu kasutusaja vältel võimalus teha kindlaks, kelle valduses relv omaniku nõusolekul on.

Lõige 6 võimaldab omanikul lubada teisel isikul kasutada oma relva juhendatud laskmisel lasketiirus või laskepaigas. Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, ei pea laskmises osalejal selleks olema isiklikku relvaluba ega konkreetse relva paralleelkasutusõigust. Erand võimaldab muu hulgas tutvuda laskespordiga ja osaleda esimesel juhendatud treeningul enne relvaloa taotlemist. Selle eelduseks on, et laskmine on korraldatud seaduses ja selle alusel antud õigusaktis sätestatud tingimustel. Omaniku nõusolek relva kasutada puudutab tema relva üleandmist. Juhendaja pädevus ja laskmise korraldus peavad vastama neile eraldi kehtestatud nõuetele.

Lõikes 7 piiritletakse juhendatud laskmiseks üleantud relva valdamise aeg, koht ja järelevalve. Relv võib olla kasutaja valduses üksnes laskmise läbiviimiseks vajaliku aja jooksul. Vahetu juhendamine eeldab, et selleks õigustatud isik saab kasutaja tegevust jälgida, anda talle juhiseid ning vajaduse korral laskmise katkestada. Üksnes asjaolust, et juhendaja viibib samas lasketiirus, ei piisa, kui kasutaja tegutseb tegelikult iseseisvalt.

Eristus on oluline ka siis, kui mõlemad tegevused toimuvad sama treeningu raames. Inimene võib kasutada klubirelva juhendaja vahetu järelevalve all, kuid selle treeningu lõppedes ei või ta viia relva enda hoiukohta ega võtta seda järgmiseks päevaks teise lasketiiru kaasa. Kui eesmärk on anda relv sportlasele iseseisvaks valdamiseks, tuleb enne üleandmist täita selleks ette nähtud tingimused.

Soomes sätestab tulirelvaseaduse § 88 samalaadse vahetu järelevalve põhimõtte: relva kasutada andev täisealine õigustatud valdaja peab suutma kasutajat tõhusalt juhendada ja kontrollida, et kasutamine ei põhjustaks ohtu.

Lõikes 8 seotakse juhendatud laskmine lasketiirus ja laskepaigas kehtivate laskmise korraldamise ning relva ohutu käitlemise nõuetega. Paragrahvi lõiked 6 ja 7 annavad aluse relva ajutiseks kasutamiseks ning määravad selle piirid. Konkreetse laskmise korraldamisel

tuleb lisaks järgida asjaomases kohas kohaldatavaid nõudeid. See tagab kõigile samal laskmisel osalejatele ühtse ohutuskorra sõltumata sellest, kas kasutatakse klubi, juhendaja või teise füüsilise isiku relva.

5. jagu. Relvaloa omaja nõuetele vastavuse kontrollimine

Jaos eristatakse loa tingimuste pidevat täitmise kohustust, korrapärast kontrolli ja konkreetse asjaolu tõttu tehtavat täiendavat kontrolli. Tähtajatu relvaluba ei tähenda kontrollita õigust.

Sätete loomisel on arvestatud tulirelvadirektiivi artikli 6 lõiget 2, mis nõuab tingimuste täitmise jälgimist loa kehtivuse ajal. Artikli 9 lõige 7 ja artikli 10 lõige 4 näevad asjaomaste lubade puhul ette kontrolli mitte pikemate kui viieaastaste ajavahemike järel.

§ 84. Nõuete jätkuv täitmine ja teatamiskohustus

Paragrahvis sätestatakse, millistele tingimustele peab relvaloa omaja vastama pärast loa saamist ja millistest muudatustest peab ta PPA-d teatama. Üldjuhul tähtajatu relvaloa puhul võib loa andmise ja järgmise perioodilise kontrolli vahele jääda kuni viis aastat. Selle aja jooksul võib lõppeda mõni konkreetse õiguse andmise eeldus, näiteks isiku õigus kasutada tööülesannete täitmiseks tööandja relva. Teatamiskohustus võimaldab PPA-l sellisele muudatusele reageerida juba siis, kui see aset leiab.

Regulatsioon on seotud tulirelvadirektiivi artikli 6 lõikega 2. Selle kohaselt peab liikmesriigis toimima süsteem, mille abil kontrollitakse tulirelva omamise loa tingimuste täitmist kogu loa kehtivuse ajal. Eelnõus täidavad seda ülesannet koos loa omaja teatamiskohustus, registritest saadav teave, perioodiline kontroll ja võimalus kontrollida konkreetset asjaolu varem.

Lõike 1 kohaselt peab relvaloa omaja vastama kogu loa kehtivuse ajal nii loa üldistele tingimustele kui ka igale loale kantud õigusele ette nähtud eritingimustele. Nende eristamine on oluline, sest ühele loale võib olla kantud mitu eri alustel antud õigust. Näiteks võib isikul olla õigus omada jahirelva ning kasutada tööülesannete täitmiseks juriidilisele isikule kuuluvat relva. Töösuhte lõppemine võib mõjutada teist õigust, samal ajal kui jahirelva omamise tingimused on jätkuvalt täidetud. Juriidilise isiku puhul tähendab lõige muu hulgas, et organisatsioon peab tagama nõuetekohased hoiutingimused ning vastutava isiku ja tema asendaja olemasolu ka pärast loa saamist.

Lõike 2 kohaselt peab loa omaja viivitamata teatama asjaolu muutumisest või lõppemisest, kui see mõjutab loa andmise tingimuste täitmist. Teatamiskohustuse ulatus sõltub sellest, mille alusel konkreetne õigus anti. Näiteks tuleb teatada laskespordiorganisatsiooni liikmesuse lõppemisest, kui just see liikmesus oli asjaomase õiguse andmise tingimus. Kui isik kuulub mitmesse ühendusse, ei tarvitse ühest ühendusest lahkumine tema loale kantud õigusi mõjutada. Sõna „viivitamata“ tähendab, et loa omaja teatab muudatusest põhjendamatu viivituseta pärast seda, kui ta on sellest teada saanud.

Terviseandmete puhul kohaldatakse eelnõu §-s 56 sätestatud erikorda. Loa omajalt ei nõuta diagnoosi, haigusloo ega muude selle korra alusel edastatavate terviseandmete saatmist PPA-le. Nii jääb meditsiinilise hinnangu andmine tervishoiutöötaja ülesandeks ja PPA saab loa üle otsustamiseks kasutada seaduses ette nähtud andmeid. See eristus on praktiliselt oluline ka loa omajale, kes muidu peaks iga terviseseisundi muutuse korral ise otsustama, milliseid meditsiinilisi üksikasju politseile avaldada.

Lõikes 3 nähakse juriidilisele isikule ette täiendav teatamiskohustus. Juriidiline isik teab esimesena, kui vahetub tema relvade ja laskemoona eest vastutav isik või tema asendaja, lõpeb relva kasutamise õiguse aluseks olnud õigussuhe või võetakse tagasi selleks antud nõusolek. Näiteks võib töötaja jätkata samas organisatsioonis töötamist, kuid minna üle ülesannetele, mille täitmiseks tööandja on relva kasutamise nõusoleku tagasi võtnud. Sellisel juhul tuleb teatada nõusoleku lõppemisest ka töösuhte jätkumisel. Teate alusel saab PPA kontrollida, millise isiku millist õigust muudatus puudutab. Vastutava isiku vahetumisel võimaldab teade kontrollida ka uue isiku vastavust eelnõu §-s 74 sätestatud nõuetele.

Lõike 4 eesmärk on vältida sama muudatuse kahekordset teatamist. Kui riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu edastab muudatuse PPA-le automaatselt, on PPA-l otsustamiseks vajalik teave juba olemas. Erand eeldab, et automaatselt edastatakse just loa seisukohalt oluline muudatus. Näiteks võib register edastada andmed juhatuse liikme vahetumise kohta, kuid samast teatest ei pruugi nähtuda, et isikule varem antud relva kasutamise nõusolek on tagasi võetud. Viimase asjaolu kohta säilib juriidilise isiku teatamiskohustus, kui seda teavet automaatselt ei edastata.

Lõikes 5 määratakse, kuidas mõjutab relva omamise otstarbe või kasutusõiguse aluse lõppemine mitut õigust hõlmavat relvaluba. PPA teeb kindlaks, milline asjaolu lõppes, milline õigus sellele tugines ning kas esinevad seaduses sätestatud eeldused loa muutmiseks, selle kehtivuse peatamiseks või loa kehtetuks tunnistamiseks. Näiteks kui lõpeb isiku õigus kasutada tööandja relva, saab otsus piirduda tööandja relva kasutusõigusega. Kui kontrollimisel ilmneb ühtlasi mõni isiku kõiki relvaõigusi puudutav takistus, tuleb selle mõju hinnata eraldi. Selline kord võimaldab otsuse ulatust põhjendada iga puudutatud õiguse puhul ning hoida loa andmed tegeliku olukorraga kooskõlas.

§ 85. Perioodiline kontroll

Paragrahvis sätestatakse, kuidas kontrollib PPA relvaloa omaja jätkuvat vastavust loa andmise tingimustele. Võrreldes RelvS §-s 41 ette nähtud loa vahetamise korraga muutub menetluse lähtekoht. Eelnõu kohaselt algatab korralise kontrolli PPA ning loa omaja esitab üksnes need andmed või tõendid ja teeb need toimingud, mida on tema õiguste kontrollimiseks vaja. Nii säilib sisuline kontroll ka tähtajatu loa korral ning isik ei pea korrapäraselt uuesti taotlema talle juba antud õigust.

Viieaastase kontrollivahemiku puhul on asjakohased tulirelvadirektiivi artikli 9 lõige 7 ja artikli 10 lõige 4, mis näevad nendes artiklites käsitletud lubade puhul ette loa perioodilise läbivaatamise kuni viieaastase vahega. Eelnõus kasutatakse sama ülempiiri relvalubade üldise kontrollikorra kujundamisel. Kontrolli täpne korraldus, sealhulgas 90-päevane etteteatamine ja praktiliste oskuste tõendamise viisid, määratakse Eesti seadusega.

Lõike 1 kohaselt kontrollib PPA loa omaja nõuetele vastavust vähemalt üks kord viie aasta jooksul. Esimese kontrolli tähtpäev arvutatakse loa andmisest ja järgmise kontrolli tähtpäev eelmise kontrolli lõpetamisest. Kontrolli lõpetamise kuupäev on seega oluline nii loa omajale kui ka PPA-le. Kui perioodiline kontroll tehakse varem, hakkab uus ajavahemik kulgema selle lõpetamisest. Ühe muudatuse kontrollimine, näiteks uue vastutava isiku sobivuse hindamine, ei anna iseenesest alust lugeda kogu perioodilist kontrolli tehtuks. Uue viieaastase ajavahemiku arvestamine eeldab, et kontroll hõlmas lõikes 2 nõutud asjaolusid selles ulatuses, milles need konkreetsele loa omajale kohalduvad.

Saksamaa relvaseaduse § 4 lõigete 3 ja 4 järgi kontrollitakse usaldusväärsust ja isiklikku sobivust vähemalt iga kolme aasta järel ning relva omamise vajadust iga viie aasta järel. See näitab, et loa eri eeldusi võib kontrollida erineva sagedusega. Eelnõukohane viieaastane üldkontroll ei piira varasemat sekkumist.

Lõikes 2 määratakse kontrolli sisu. Kõigi loa omajate puhul kontrollitakse, kas jätkuvalt esineb relva omamise õiguspärane otstarve, kas puuduvad loa andmist välistavad asjaolud, kas täidetud on asjaomased hoiutingimused ja kas loale kantud kasutusõigustel on endiselt alus. Kontrolli tegelik ulatus sõltub loale kantud õigustest. Näiteks kui füüsilisel isikul on üksnes organisatsioonile kuuluva relva kasutusõigus ning relva hoitakse organisatsiooni hoiukohas, tuleb esmalt kindlaks teha, millised hoidmisega seotud kohustused lasuvad kasutajal ja millised organisatsioonil.

Füüsilise isiku puhul kontrollitakse lisaks tervisetõendi kehtivust ja §-s 86 sätestatud juhul praktiliste oskuste säilimist. Need tõendavad eri asjaolusid. Kehtiv tervisetõend võimaldab kindlaks teha tervisenõuetele vastavuse, praktiliste oskuste kontroll aga annab aluse hinnata isiku valmisolekut talle lubatud tegevuseks. Juriidilise isiku puhul kontrollitakse organisatsiooni võimet tagada relvade nõuetekohane käitlemine. Seetõttu hinnatakse vastutava isiku ja tema asendaja nõuetele vastavust ning kontrollitakse tegevusloa kehtivust, kui see on asjaomaseks tegevuseks nõutav.

Lõikes 3 sätestatakse kontrolliks vajalike andmete kogumise järjekord ja loa omaja teavitamise tähtaeg. PPA kasutab esmalt neid registriandmeid, mille saamiseks ja kasutamiseks on tal konkreetse asjaolu kontrollimisel seaduslik alus. Täiendavat tõendit võib vaja minna näiteks siis, kui registrist nähtub varasema kontrolli kuupäev, kuid puudub teave selle tulemuse või ulatuse kohta. Sellisel juhul peab isikule olema arusaadav, milline asjaolu vajab veel tõendamist. Esitamiseks antav mõistlik tähtaeg sõltub muu hulgas sellest, kas andmed on isikul endal olemas või tuleb tal tõend küsida kolmandalt isikult.

PPA teeb kontrolli tähtpäeva ja isikult nõutavad toimingud teatavaks vähemalt 90 päeva ette. See jätab loa omajale aega näiteks tervisekontrolli aja broneerimiseks, varasema laskekatse kohta tõendi hankimiseks või vajaduse korral uue katse sooritamiseks. Ühe tõendi täiendamiseks antav tähtaeg võib olla lühem. Üheksakümne päeva nõue käib korralisest kontrollist ja sellega kaasnevatest toimingutest etteteatamise kohta.

Lõike 4 kohaselt kantakse registrisse kontrolli lõpetamine, selle tulemus ja järgmise kontrolli tähtpäev ning need tehakse loa omajale teatavaks. Loa omaja saab teada, et tema suhtes algatatud kontroll on lõppenud, millisele tulemusele PPA jõudis ja millal toimub järgmine korraline kontroll. Kuna järgmine viieaastane ajavahemik hakkab kulgema eelmise kontrolli lõpetamisest, peab lõpetamise kuupäev olema üheselt tuvastatav. Kui ilmneb alus õiguste piiramiseks, tuleb PPA-l teha seaduses ette nähtud otsus ja määrata selles, milliseid õigusi piirang puudutab. Registrikanne kajastab kontrolli tulemust ja tehtud otsust.

Lõikes 5 eristatakse loa omaja kohustuse rikkumist ja PPA menetlusviivitust. Kui isik jätab mõjuva põhjuseta nõutud toimingu tegemata, hindab PPA seaduses sätestatud alustel loa peatamise või kehtetuks tunnistamise vajadust. Selleks tuleb kindlaks teha, millist toimingut isikult nõuti, kas talle anti sellest õigel ajal teada ja kas toimingu tegemist takistas mõjuv põhjus. Näiteks võib tähtaja hindamisel olla oluline, et isik pöördus õigel ajal katse korraldaja poole, kuid esimene pakutud aeg jäi kontrolli tähtpäeva järele.

Kui isik on nõutud toimingud teinud ja otsustamine viibib PPA tõttu, säilib loa kehtivus. Sellega välditakse olukorda, kus tähtajatu loa tegelik kestus hakkaks sõltuma asutuse töökorraldusest. PPA kohustus teha kontroll õigeaegselt jääb püsima. Kui tegemata on üksnes oskuste säilimise tõendamine, tuleb tagajärje määramisel lähtuda eelnõu § 86 lõikes 9 ette nähtud erikorrast.

Lõige 6 võimaldab kontrollida loa omaja nõuetele vastavust ka korraliste kontrollide vahel, kui selleks ilmneb konkreetne alus. Näiteks kui juriidiline isik teatab vastutava isiku vahetumisest, saab PPA kontrollida uue vastutava isiku sobivust kohe. Samuti võib olla vaja kontrollida hoiutingimusi pärast teabe saamist hoiukoha muutumise kohta. Kontrolli ulatus sõltub selle ajendist. Ühe kasutusõiguse aluse lõppemise korral piisab üldjuhul selle õigusega seotud asjaolude väljaselgitamisest. Laiem kontroll on põhjendatud siis, kui saadud teave puudutab ka teisi õigusi või loa omaja üldist sobivust.

§ 86. Relva ohutu käsitsemise ja kasutamise oskuste säilimise tõendamine

Paragrahv reguleerib juba relvaluba omava füüsilise isiku praktiliste oskuste perioodilist tõendamist. Esmase relvaeksami tulemus näitab isiku teadmisi ja oskusi eksami sooritamise ajal. Aastaid hiljem võib sama loaga isik kasutada tulirelva regulaarselt, harva või üldse mitte. Seetõttu võimaldab eelnõu arvestada nii spetsiaalselt perioodilise kontrolli käigus sooritatud laskekatset kui ka hiljutist samaväärset hindamist jahipidamise, teenistuse või laskespordi raames. Mõlemal juhul peab PPA saama kindlaks teha, millal ja millise tulemusega isiku praktilisi oskusi hinnati.

Lõike 1 kohaselt tõendab oskuste säilimist füüsiline isik, kelle relvaluba annab õiguse tulirelva kanda või kasutada. Kohustus hõlmab ka paralleelkasutajat ja juriidilise isiku relva kasutajat. Selle põhjuseks on kasutaja enda vastutus relva ohutu käsitsemise eest. Näiteks klubi relva iseseisvalt kasutava liikme oskuste kohta annab teavet tema enda varasem katse või hindamine. Klubi kui relvaomaniku nõuetele vastavuse kontroll seda asjaolu ei tõenda. Oskusi kontrollitakse eelnõu §-s 85 ette nähtud perioodilise kontrolli käigus vähemalt kord viie aasta jooksul.

Lõikes 2 nähakse ette kaks erandit. Punkti 1 kohaselt on erand seotud relvaliigiga, mille käitlemiseks eelnõu § 60 järgi loa taotlemisel laskekatset ei nõuta. Seda tuleb eristada olukorrast, kus konkreetse isiku varasemat väljaõpet loa taotlemisel arvestati. Isikule varem antud eksamivabastuse mõju perioodilisele kontrollile sõltub vabastuse alusest ja § 86 tingimustest.

Punkt 2 puudutab tulirelva, mille kandmise ja kasutamise õigus on loal välistatud ning millega isik võib teha üksnes sättes nimetatud piiratud toiminguid. Näiteks võib selline õigus olla isikul, kes säilitab pärandina saadud tulirelva. Temalt korrapärase laskekatse nõudmine tähendaks sellise tegevuse oskuse tõendamist, milleks tal luba puudub. Kui ta soovib hiljem saada õiguse relva kanda või kasutada, tuleb oskused tõendada lõike 12 kohaselt. Hoiutingimuste ja muude loa eelduste perioodiline kontroll jätkub ka selle erandi korral.

Lõikes 3 sätestatakse relva käsitsemisoskuse perioodilise kontrollimise kord. Oskuste säilimist tõendatakse laskekatse sooritamisega, mille käigus hinnatakse eelnõu § 59 lõikes **6** nimetatud relva ohutu käsitsemise, laadimise, tühjendamise ja kasutamise oskuste säilimist. Erinevalt

esmakordsest relvaloataotlemisest ei kontrollita perioodilise hindamise käigus uuesti teoreetilisi teadmisi, kuna isik on need relvaeksamil juba tõendanud ning kontrolli eesmärk on veenduda praktiliste oskuste jätkuvas olemasolus.

Laskekatse korraldab PPA. Laskekatse läbiviimise ja hindamise võib halduskoostöö seaduses sätestatud korras sõlmitud halduslepingu alusel üle anda § 299 lõike 1 punktis 1 nimetatud ettevõtjale. Üle antakse üksnes laskekatse läbiviimine ja hindamine. Oskuste säilimise tõendamise kohustuse täitmise kontrollimine ning relvaloast tulenevate õiguste peatamise ja taastamise otsustamine jäävad PPA pädevusse.
Ülesande üleandmise võimalus lubab kasutada olemasolevaid nõuetekohaseid lasketiire, pädevaid hindajaid ja laskekatse läbiviimiseks vajalikku varustust. See võib parandada perioodilise laskekatse kättesaadavust ning vähendada sõltuvust PPA enda korralduslikust suutlikkusest. Mõju laskekatse ooteaegadele ja piirkondlikule kättesaadavusele sõltub siiski sellest, kui palju sobivaid teenuseosutajaid ülesannet täitma asub.
Tegevusloa olemasolu ei anna iseenesest õigust perioodilist laskekatset läbi viia ega hinnata. Selleks peab olema sõlmitud halduslepingu, milles määratakse ülesande täitmise tingimused.
Avaliku ülesande täitmisel peavad olema tagatud hindajate pädevus ja erapooletus, ühtsete hindamisaluste järgimine ning tulemuste kontrollitav dokumenteerimine. PPA haldusjärelevalve peab võimaldama kontrollida ülesande nõuetekohast täitmist ja puuduste korral sekkuda.
Võrdlusena võimaldab Saksamaa relvaseaduse üldmääruse § 3 korraldada relvaalase pädevuse tõendamiseks eksameid tunnustatud koolituste raames ning teatavatel tingimustel ka laskespordiklubides. Regulatsioon näeb ette eksamikomisjoni moodustamise, pädeva asutuse eelneva teavitamise ja asutuse esindaja eksamil osalemise võimaluse. Seega kasutatakse ka Saksamaal relvaalase pädevuse kontrollimisel riigiväliseid korraldajaid koos avaliku kontrolli tagatistega.
Laskekatse korraldamisele, läbiviimisele ja hindamisele kohaldatakse § 59 lõike 12 alusel kehtestatud nõudeid, arvestades §-s 86 sätestatud ja selle lõike 13 alusel kehtestatud erisusi. Selline regulatsioon tagab laskekatse läbiviimise ja hindamise ühtsed alused sõltumata sellest, kas laskekatset viib läbi ja hindab PPA või halduslepingu alusel tegutsev ettevõtja. Perioodilise kontrolli erisused tulenevad asjaolust, et tegemist ei ole uue relvaloa taotlemise, vaid varem omandatud praktiliste oskuste säilimise kontrollimisega.

Lõikes 4 sätestastatakse oskuste säilimise kontrollimise ulatus, mis säilitab kehtivas õiguses kasutatava põhimõtte, mille kohaselt ei pea mitut relvaliiki omav isik sooritama eraldi laskekatset iga relvaliigi või relva kohta. Kui relvaloale on kantud mitu tulirelvaliiki, võib isik valida laskekatse sooritamiseks ühe relvaliigi relva. Selline lahendus vähendab isiku ja haldusasutuse koormust, säilitades samal ajal võimaluse kontrollida relva ohutuks käsitsemiseks vajalike praktiliste oskuste olemasolu. Laskekatse eesmärk ei ole hinnata isiku oskusi iga üksiku relva kasutamisel, vaid veenduda, et isikul on säilinud relva ohutuks käitlemiseks vajalikud teadmised ja praktilised oskused.
Lõikes 5 sätestatakse juhud, mil laskeoskuste säilimise tõendamiseks ei pea isik sooritama eraldi käesolevas seaduses ette nähtud laskekatset. Sätte eesmärk on vältida dubleerivat kontrolli olukorras, kus isiku relva ohutuks käsitsemiseks vajalikud teadmised ja praktilised oskused on hiljuti juba kontrollitud või ta on neid kontrollitaval viisil järjepidevalt kasutanud. See vähendab halduskoormust nii isikule kui ka PPA-le, kahjustamata relvade ohutu käitlemise eesmärki.

Punkt 1 võimaldab arvestada käesoleva seaduse alusel varem sooritatud laskekatset, kui see on tehtud perioodilise kontrolli tähtpäevale eelnenud 12 kuu jooksul. Sellisel juhul puudub vajadus samade oskuste uuesti kontrollimiseks.

Punkt 2 võimaldab arvestada jahiseaduse alusel sooritatud laskekatset, kui selle käigus on kontrollitud eelnõu § 59 lõikes**6** nimetatud oskusi asjaomase relvaliigi ulatuses. Nõue tagab, et arvesse võetakse üksnes selline laskekatse, mille sisu võimaldab tuvastada relva ohutuks käsitsemiseks vajalike oskuste olemasolu ning mille kontrolli ulatus on sisuliselt võrreldav käesolevas seaduses sätestatud laskekatsega.

Punkt 3 võimaldab arvestada teenistus- või sõjaväerelva, abipolitseiniku relva või Kaitseliidu relva kasutamiseks nõutava praktiliste oskuste kontrolli tulemusi. Selliste kontrollide puhul eeldatakse, et relva ohutu käsitsemise oskused on hinnatud teenistus- või tegevusülesannete täitmiseks nõutaval tasemel ning kontroll hõlmab eelnõu § 59 lõikes **6** nimetatud oskusi.

Punkt 4 võimaldab oskuste säilimist tõendada ka regulaarse lasketegevuse kaudu. Selleks peab isik olema osalenud vähemalt kahel eri päeval dokumenteeritud laskesporditreeningul, laskevõistlusel või juhendatud laskeharjutusel ning vähemalt ühe tegevuse käigus peab käesoleva seaduse alusel laskekatset läbi viima õigustatud isik kontrollima relva ohutuks käsitsemiseks vajalikke oskusi ja hindama need piisavaks. Selline lahendus võtab arvesse, et oskuste säilimine võib olla usaldusväärselt tõendatav ka relva korrapärase ja kontrollitud kasutamise kaudu, kui selle käigus on hinnatud relva ohutuks käitlemiseks vajalike oskuste olemasolu.

Lõikes 6 määratakse, millised andmed võimaldavad PPA-l hinnata lõikes 5 nimetatud varasema soorituse arvestatavust. Kontrollitud isiku ja kuupäeva andmed võimaldavad seostada soorituse õige inimesega ning hinnata 12 kuu nõude täitmist. Relvaliik, kontrolli sisu ja tulemus näitavad, mida tegelikult hinnati. Kontrolli läbiviija ja tõendi väljastaja andmeid on vaja ka seetõttu, et hindajaks võib olla konkreetne pädev isik, samal ajal kui tõendi väljastab tema asutus või organisatsioon.

Tõendit ei pea eraldi esitama, kui PPA-l on seaduslik õigus vajalikud andmed andmekogust saada ja andmetest piisab oskuste säilimise kindlakstegemiseks. Näiteks kui registrist on nähtav katse kuupäev ja osalemine, kuid puudub tulemus, saab amet paluda täiendada üksnes puuduva asjaolu kohta käivat teavet. Punkti 4 alusel tõendamisel peab andmetest lisaks hindamisele nähtuma osalemine kahel eri päeval.

Lõikes 7 määratakse isikule saadetava teate sisu. Vähemalt 90 päeva enne perioodilise kontrolli tähtpäeva peab isik saama teada kohustuse täitmise tähtpäeva, võimalikud tõendamisviisid ja tähtajaks tõendamata jätmise tagajärjed. Teate praktiline väärtus seisneb eelkõige selles, et isik saab enne uuele katsele registreerumist kontrollida, kas tal on juba arvestatav sooritus. Näiteks saab laskesportlane varakult küsida, kas tema viimase aasta treeningute ja hindamise kohta on nõutavad andmed olemas. Teabe võib esitada koos § 85 lõikes 3 nimetatud kontrolliteatega. Mitme relvaliigi korral peab teade järgima lõikes 4 tehtud valikut, mille järgi piisab ühest katsest.

Lõikes 8 reguleeritakse olukorda, kus tõend on esitatud, kuid selle põhjal pole võimalik otsustada, kas oskused on nõuetekohaselt tõendatud. Näiteks võib tõendil olla kirjas katse kuupäev ja tulemus, kuid puududa kasutatud relva liik. PPA peab selgitama, milline asjaolu jäi tõendamata, ja andma mõistliku tähtaja tõendi täiendamiseks või laskekatse sooritamiseks. See

võimaldab loa omajal küsida puuduva kinnituse katse korraldajalt ning vältida põhjendamatut korduskatset. Kui PPA jätab tõendi arvestamata, peab põhjendusest nähtuma, kas takistus seisnes katse ajas, sisus, hindaja pädevuses või tulemuse tuvastamises. Juba nõuetekohaselt tõendatud oskusi arvestatakse lõikes sätestatud ulatuses.

Lõikes 9 määratakse oskuste tähtajaks tõendamata jätmise ja laskekatse ebaõnnestumise tagajärg. PPA otsustab tulirelva kandmise ja kasutamise õiguse peatamise. Selline lahendus seob piirangu oskusega, mille säilimises on vaja veenduda. Näiteks kui isik ei soorita katset edukalt, kuid tema hoiutingimused vastavad jätkuvalt nõuetele ning puudub muu ohule viitav asjaolu, säilib eelnõu kohaselt õigus relva omada ja nõuetekohaselt hoida. Kui menetluses ilmneb eraldi asjaolu, mis seab kahtluse alla ka relva edasise valdamise või hoidmise ohutuse, hinnatakse seda vastava seaduses sätestatud aluse järgi.

Peatamise otsusest peab selguma, milliseid õigusi see puudutab ja millise toimingu järel saab need taastada. Mitme relvaliigiga loa puhul vajab peatamise ulatus eelnõus veel otsustamist. Lõige 4 lubab tõendada oskusi ühe vabalt valitud relvaliigiga, lõige 9 räägib aga „asjaomasest tulirelvaliigist“. Kui isik jätab katse üldse tegemata ega ole relvaliiki valinud, ei selgu praegusest sõnastusest, millise liigi kandmise ja kasutamise õigus peatatakse.

Lõige 10 võimaldab peatatud õigusega isikul läbida oskuste taastamiseks vajalikku väljaõpet ja sooritada laskekatse selleks õigustatud isiku vahetu juhendamise ja järelevalve all. Vastasel korral võiks peatamine takistada isikul täita just seda tingimust, millest sõltub õiguse taastamine. Erand on piiritletud juhendatud väljaõppe ja hindamisega. Relva edasitoimetamiseks väljaõppe- või katsekohta peab isikul olema eraldi õiguslik alus. See eristus peab olema arusaadav ka peatamise otsuse saanud isikule, et ta teaks, millistel tingimustel saab ta oma oskusi uuesti tõendada.

Lõike 11 järgi taastab PPA peatatud õiguse viivitamata, kui isik on oskuste säilimist nõuetekohaselt tõendanud ja puudub muu asjaomase õiguse kasutamist välistav asjaolu. Kuna peatamise alus on kõrvaldatud, ei ole põhjust nõuda kogu relvaloa uut taotlemist ega korrata nende tingimuste kontrolli, mida peatamine ei puudutanud. Näiteks saab PPA pärast nõuetekohase katsetulemuse saamist taastada peatatud kasutusõiguse sama loa alusel. Kui vahepeal on ilmnenud iseseisev takistus, peab PPA selle mõju eraldi hindama.

Lõikes 12 käsitletakse üleminekut üksnes relva säilitamist võimaldavalt õiguselt kandmise või kasutamise õigusele. Näiteks kui pärandina saadud relva säilitanud isik soovib seda edaspidi laskespordis kasutada, tuleb enne uue õiguse andmist tõendada tema praktilised oskused ning § 87 järgi kontrollida ka muid uue otstarbe ja õiguse eeldusi. Lahenduse põhjendus on sama mis lõike 2 punktis 2 sätestatud erandil. Oskuste tõendamine muutub vajalikuks hetkel, mil isik soovib saada õiguse tulirelva kanda või kasutada. Menetluses tuleb ühtlasi eristada isikut, kes on vastavad oskused varem tõendanud, ja isikut, kelle oskusi hinnatakse esimest korda.

Lõikes 13 antakse ministrile volitus kehtestada praktilise kontrolli läbiviimise ja hindamise erisused, varasemate soorituste arvestamise kord ning tõendi täpne andmekoosseis. Ühtsed reeglid on vajalikud eelkõige seetõttu, et tõendeid väljastavad erinevad asutused ja organisatsioonid ning sama sooritust tuleb hinnata üle Eesti ühetaoliselt. Määruses saab näiteks täpsustada, millal piisab standardse katse nimetuse, kuupäeva ja tulemuse kinnitamisest ning millal on vaja eraldi märkida kontrollitud oskused. Samuti saab määrata, kuidas tõendada kahel eri päeval toimunud lasketegevust. Kohustatud isikute ring, katsete arv, õiguste peatamise ulatus ja õiguse taastamise alused peavad olema seadusest endast arusaadavad.

6. jagu. Relvaloa muutmine ning selle kehtivuse peatamine ja lõppemine

Eelnõu §-d 87–91 reguleerivad olukordi, kus pärast relvaloa andmist muutub loa omaja vajadus, talle antud õiguse alus või tema vastavus seaduse nõuetele. Kuna ühele relvaloale võib olla kantud mitu relvaliiki, otstarvet ja kasutusõigust, tuleb iga muudatuse korral kõigepealt kindlaks teha, **millist õigust muudatus puudutab ja mida võib isik pärast otsuse tegemist edasi teha**. Näiteks tööandja relva kasutamise õiguse lõppemine võib jätta isiku jahirelva omamise õiguse täielikult puutumata. Seevastu inimese elu või tervist ohustav käitumine võib anda aluse piirata kõiki tema relvaloast tulenevaid õigusi.

Võrdlusaluseks on RelvS §-des 41, 43 ja 44 kasutatud loa vahetamise, peatamise, kehtetuks tunnistamise ja relva hoiuleandmise kord. Eelnõu olulisem muudatus seisneb võimaluses teha otsus konkreetse õiguse kohta ning siduda sellega täpselt vastav tagajärg. Loa omajale on eriti tähtis vahe, kas peatatakse üksnes tulirelva kandmise ja kasutamise õigus või ka selle valdamise ja hoidmise õigus. Sellest sõltub muu hulgas kohustus anda relv PPA-le hoiule.

EL-i õiguses on lähtekohaks tulirelvadirektiivi relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta artikli 6 lõige 2. Liikmesriik peab kontrollima loa tingimuste täitmist kogu loa kehtivuse ajal ja asjaomase loa tagasi võtma, kui selle tingimused ei ole enam täidetud. Artiklist 7 tuleneb kohustus kehtestada tulirelvade ja laskemoona turvalise hoidmise ning järelevalve reeglid. Need nõuded on olulised ka siis, kui senine käitlemisõigus muutub või lõpeb ning tuleb otsustada, kelle valdusse relv jääb.

§ 87. Relvaloa muutmine

Lõikes 1 nimetatakse muudatused, mille tegemiseks esitab loa omaja PPA-le taotluse. Taotlust on vaja siis, kui isik soovib muuta talle antud õiguse sisu või ulatust. Näiteks võib jahipidamiseks relvaluba omav isik soovida lisada laskespordi otstarbe või taotleda õigust kasutada konkreetset teisele isikule kuuluvat relva. Juriidiline isik võib vajada loal märgitud relvade arvu suurendamist, kui tema tegevuse maht kasvab. Taotluse põhjal saab PPA kindlaks teha, millist uut või muudetud õigust isik vajab ja milliseid eeldusi tuleb selleks kontrollida. Säte täiendab eelnõu § 51 lõiget 11, mille järgi konkreetse relva õiguspärane omandamine või võõrandamine iseenesest loale kantud õiguste ulatust ei muuda.

Lõikes 2 piiritletakse loa omaja tõendamiskoormus. Taotleja põhjendab soovitud muudatust ja esitab selle hindamiseks vajalikud andmed. Näiteks juriidiline isik, kes taotleb lubatud relvade arvu suurendamist, peab põhjendama täiendavate relvade vajadust. PPA-l võib olla vaja hinnata ka seda, kas senised hoiutingimused vastavad suurema koguse hoidmise nõuetele. Samal ajal saab PPA tugineda varem kontrollitud ja jätkuvalt kehtivatele andmetele vastutava isiku kohta. Uus kontroll on põhjendatud näiteks siis, kui vastutav isik on vahetunud, varasema tõendi kehtivus on lõppenud või PPA-le on saanud teatavaks asjaolu, mis seab varasema hinnangu kahtluse alla.

Lõike 3 järgi kohaldatakse muutmistaotluse lahendamisel selle õiguse andmise sätteid, mida taotletakse. Nii kehtivad sama õiguse saamiseks võrdsed sisulised tingimused sõltumata sellest, kas seda taotletakse koos esimese relvaloaga või hiljem. Näiteks paralleelkasutusõiguse lisamisel tuleb kontrollida ka relvaomaniku nõusolekut ja kasutaja vastavust selle relva kasutamise tingimustele. Kui menetluses ilmneb asjaolu, mis võib mõjutada olemasoleva loa

kehtivust laiemalt, peab PPA välja selgitama ka selle tähenduse. Lõige võimaldab piirduda taotletava muudatusega seni, kuni laiemaks kontrolliks puudub konkreetne põhjus.

Lõige 4 reguleerib loa muutmist PPA algatusel. Seda on vaja näiteks juhul, kui organisatsioon teatab töötajale antud relva kasutamise nõusoleku lõppemisest. Kui isikul on samal loal ka iseseisev õigus omada jahirelva ja selle tingimused on jätkuvalt täidetud, saab PPA lõpetada tööandja relvaga seotud õiguse ning jätta ülejäänud õigused kehtima. Säte rakendab § 84 lõikes 5 väljendatud põhimõtet, et ühe otstarbe või kasutusõiguse aluse lõppemise mõju tuleb hinnata selle õiguse piires. Kui ilmnenud puudus seab kahtluse alla kõik loast tulenevad õigused, tuleb hinnata peatamise või kehtetuks tunnistamise eeldusi.

Lõige 5 võimaldab ajakohastada registriandmeid ilma loa andmise tingimuste tervikliku uue hindamiseta. Näiteks telefoninumbri muutumine või relva mudelinimetuses oleva kirjavea parandamine ei muuda isikule antud õigust. Samuti saab registris kajastada juba lubatud relvaliigi ja otstarbe piires õiguspäraselt omandatud relva. Oluline on eristada andmevea parandamist relva tegelike omaduste muutumisest. Kui ilmneb, et relv kuulub senisest kandest erinevasse relvaklassi, tuleb kontrollida, kas isiku luba hõlmab sellesse klassi kuuluvat relva.

§ 88. Relvaloa kehtivuse ja loaga antud õiguste peatamine, peatamise lõpetamine ning õiguste taastumine

Peatamine võimaldab ajutiselt piirata relva käitlemist olukorras, kus oht vajab viivitamatut maandamist, olulised asjaolud vajavad veel väljaselgitamist või loa omajal on võimalik nõuetele vastavus taastada. Lõigetes 1 ja 3 on sätestatud kohustuslikud ning lõigetes 2 ja 4 kaalutlusõiguslikud peatamisalused. Ka kohustusliku aluse esinemisel peab PPA tuvastama selle kõik tunnused ning põhjendama peatamise ulatust ja kestust.

Lõikes 1 sätestatakse füüsilise isiku relvaloa või sellest tulenevate õiguste kohustusliku peatamise alused.

1. **Punkt 1** hõlmab sättes loetletud sõidukite juhtimise eest väärteomenetluses karistamist. Seadus eristab mootorsõiduki, maastikusõiduki või trammi juhtimisel lubatud alkoholipiirmäära ületamist ning õhu- või veesõiduki või raudteeveeremi juhtimist alkoholijoobes. Piirangu põhjuseks on tuvastatud käitumine olukorras, kus inimesel lasus kõrgendatud kohustus vältida teiste ohustamist. Peatamise kestuse määramisel tuleb lõike 5 kohaselt arvestada konkreetse rikkumise raskust ja asjaolusid.
2. **Punkt 2** hõlmab väärteokorras karistamist narkootilise või psühhotroopse aine väikeses koguses ebaseadusliku käitlemise eest. Ka siin seob eelnõu peatamise tuvastatud väärteoga. Otsuses tuleb näidata, millisele karistusotsusele PPA tugineb ja kuidas põhjendatakse valitud piirangu ulatust.
3. **Punkt 3** puudutab üksnes § 55 lõike 1 punktides 4 ja 5 nimetatud kuritegusid ja sättes loetletud menetlusseisundeid. Peatamise eesmärk on ajutiselt piirata relva käitlemist menetluse ajal. PPA peab tuvastama isiku menetlusseisundi ja kontrollima, et menetletav tegu kuulub viidatud kuritegude hulka. Otsuse põhjenduses tuleb hoiduda käsitamast kahtlustust või süüdistust süü tuvastamisena.
4. **Punkt 4** võimaldab reageerida põhjendatud kahtlusele, et isik võib oma käitumisega seada ohtu enda või teise inimese elu või tervise. Näiteks võivad vahetut hindamist vajada kontrollitavad andmed korduvate tõsiste ähvarduste kohta. PPA peab kirjeldama, millised konkreetsed asjaolud kahtlust toetavad ja kuidas aitab relvaõiguse piiramine võimalikku kahju ära hoida.

5. **Punkt 5** rakendub juhul, kui kontrollil on tuvastatud nõuetele mittevastavad hoiutingimused ning puudust ei saa viivitamata kõrvaldada. Kui nõuetekohane hoidmine on võimalik kohe taastada, langeb ära üks selles punktis nõutud eeldustest. Kui puudus püsib, tuleb otsuses määrata ka relva edasise hoidmise või hoiuleandmise kord.
6. **Punkt 6** puudutab relva käitlemise või kasutamise tagajärjel saabunud surma või tervisekahjustust. Lisaks tagajärjele peab PPA hindama, kas asjaolude väljaselgitamise ajal on vaja välistada edasisest käitlemisest tulenev oht. See võimaldab reageerida raske tagajärjega juhtumile enne lõpliku menetlusliku hinnangu andmist ning seob piirangu konkreetse kaitsevajadusega.
7. **Punkt 7** võimaldab peatada õiguse, kui konkreetse relvaliigi, -klassi või otstarbe nõue on jäänud täitmata ja puudus on kõrvaldatav. Otsuses peaks selguma, millisele nõudele isik enam ei vasta ja millise asjaolu tuvastamisel saab õiguse taastada. Kui puudus puudutab ühte kasutusotstarvet, tuleb esmalt hinnata selle õiguse peatamise piisavust.
8. **Punkt 8** käsitleb § 57 alusel tehtud täiendaval tervisekontrollil tuvastatud ajutist tervisetakistust. Ajutise takistuse puhul võimaldab peatamine kaitsta isikut ja kolmandaid isikuid ning taastada õiguse, kui uus tervisehinnang seda toetab. Püsiva tervisetakistuse tagajärge reguleerib § 89 lõike 2 punkt 5.
9. **Punkt 9** annab nüüd sõnaselge aluse §-s 86 nõutud oskuste tähtajaks tõendamata jätmise või laskekatse ebaõnnestumise korral. Sellega on lahendatud varasem küsimus, kas PPA peab tuginema punkti 7 üldisemale alusele. Piirangu **ulatus** tuleneb § 86 lõikest 9: üksnes selle puuduse tõttu peatatakse asjaomane kandmise ja kasutamise õigus ning isikule säilib nõuetekohase hoidmise õigus. Valdamise või hoidmise piiramiseks peab esinema eraldi alus.

Lõikes 2 on füüsilise isiku suhtes ette nähtud kolm kaalutlusõiguslikku alust. **Punkti 1** järgi tuleb kriminaalmenetluse lõpetamisel KrMS § 202, § 203[1] või § 205 alusel esmalt kindlaks teha, millise isikule pandud kohustuse täitmist peatamine toetab või millist relva käitlemisega seotud ohtu see aitab vältida. Menetluse lõpetamise fakt üksi seda seost ei näita. **Punkt 2** rakendub siis, kui isikule on kontrollikohustus nõuetekohaselt teatavaks tehtud, ta on jätnud selle mõjuva põhjuseta täitmata ja seetõttu jääb nõuetele vastavus kontrollimata. Näiteks ei ole põhjust peatamiseks dokumendi esitamata jätmise tõttu, kui vajalik asjaolu on PPA-le õiguspäraselt kättesaadavatest registriandmetest juba tuvastatav. **Punkt 3** võimaldab kaitsta inimesi, avalikku korda või riigi julgeolekut loa kehtetuks tunnistamise menetluse ajal. Selle eelduseks on juba kogutud andmetega põhjendatav oht.

Lõikes 3 sätestatakse juriidilise isiku õiguste kohustusliku peatamise alused. **Punkt 1** hõlmab hoiutingimuste puudust, mida ei saa kohe kõrvaldada. **Punkti 2** puhul peavad esinema korraga täitmata ettekirjutus ning relva, selle osa või laskemoona säilimist või ohutut käitlemist ohustav rikkumine. **Punkt 3** võimaldab organisatsioonil kõrvaldada tema juhtorgani liikme või valitsevat mõju omava isikuga seotud takistuse. Näiteks võib juhtorgani koosseis muutuda, kuid õiguse taastamiseks tuleb kontrollida ka seda, kas senise liikme tegelik valitsev mõju on lõppenud. **Punkti 4** kohaselt peatatakse vastav õigus juhul, kui relva omamise otstarbeks vajalik tegevusluba on peatatud ja selle taastamine on võimalik. Mitmel alal tegutseva ettevõtja puhul tuleb välja selgitada, millised relvaõigused sõltuvad peatatud tegevusloast.

Lõige 4 käsitleb juriidilise isiku puhul juhtumeid, kus PPA peab hindama peatamise vajadust. **Punkti 1** alusel on oluline, kas nõuetele mittevastava vastutava isiku ülesandeid saab täita nõuetele vastav asendaja. **Punkti 2** puhul tuleb selgitada töötaja rikkumise seost organisatsiooni töökorraldusega. Näiteks korduvad puudused väljastamisarvestuses võivad

näidata organisatsiooni kontrollikorra puudulikkust, samas kui ühekordse rikkumise avastamine ja kiire kõrvaldamine võivad kinnitada, et sisekontroll toimib. **Punkt 3** käsitleb põhjendamatut kontrolli takistamist, mille tõttu PPA ei saa nõuete jätkuvat täitmist kindlaks teha. **Punkt 4** annab võimaluse peatada õigused kehtetuks tunnistamise menetluse ajaks, kui kogutud andmed näitavad lõikes nimetatud ohtu. Igal juhul tuleb selgitada, millise tegevuse ajutine piiramine on vajalik.

Lõikes 5 määratakse lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud väärtegude puhul peatamise kestuseks kuus kuud kuni üks aasta. Seaduses sätestatud vahemik tagab sarnaste juhtumite võrreldava käsitluse ja jätab võimaluse arvestada konkreetse teo raskust ning selle toimepanemise asjaolusid. Kuna lühim lubatud kestus on kuus kuud, vajab eriti hoolikat põhjendamist ka peatamise ulatus. Otsusest peab olema arusaadav, miks just valitud õigusi tuleb piirata just määratud ajaks.

Lõikes 6 seotakse raske tagajärjega juhtumi korral peatamise kestus nende asjaolude väljaselgitamisega, millest sõltub relva edasise käitlemise ohutus. Kui juhtumi asjaoludest ilmneb vajadus täiendavaks tervisekontrolliks, võib peatamine kesta ka selle läbimiseni. PPA-l tuleb hinnata uue teabe tähendust selle saabudes. Näiteks kui relva edasise käitlemise ohutuse üle saab otsustada enne süüteomenetluse lõppu, tuleb ka peatamise jätkumise vajadus selleks ajaks uuesti läbi vaadata.

Lõikes 7 sätestatakse peatamise ulatuse määramise reegel. PPA peab tuvastama seose peatamise põhjuse ja piiratava õiguse vahel. Näiteks ühe organisatsiooni nõusolekuga seotud puudus võib mõjutada ainult selle organisatsiooni relva kasutamist. Seevastu inimese elu või tervist puudutav oht võib ulatuda kõigi relvadeni, millele tal on juurdepääs. Kui kitsam piirang saavutab peatamise eesmärgi, kohustab säte sellega piirduma.

Lõikes 8 määratakse otsuse sisu. Loa omajale peab otsusest selguma faktiline ja õiguslik alus, piirangu ulatus, kestus või lõpetamise tingimus ning see, mida tuleb teha tema valduses olevate esemega. Näiteks üksnes kandmis- ja kasutamisõiguse peatamise korral on isikule oluline teada, kas ta võib relva senises hoiukohas edasi hoida. Kui vajalik on hoiuleandmine, tuleb otsuses näidata selle tähtaeg ja kord. Kestuse sidumine konkreetse kontrollitava tingimusega võimaldab hinnata ka seda, millal peab PPA peatamise lõpetama.

Lõikes 9 kirjeldatakse täieliku ja osalise peatamise mõju. Täieliku peatamise ajal võib loa omaja teha üksnes seaduses eraldi lubatud toiminguid. Osalise peatamise korral säilivad otsusest puutumata õigused. Näiteks võib § 86 alusel peatatud isik osaleda selle paragrahvi tingimustel juhendatud oskuste taastamisel ja hindamisel. Sellise erandi kohaldamisel tuleb eraldi arvestada seaduses sätestatud edasitoimetamise tingimusi.

Lõige 10 seob peatamise otsuse §-s 90 sätestatud hoidmise, üleandmise ja hoiuleandmise korraga. Hoiuleandmise vajadus sõltub otsuse sisust. Kui peatamine hõlmab ka valdamise ja hoidmise õigust, tuleb korraldada esemete üleandmine. Kui hoidmise õigus jääb kehtima, saab isik jätkata relva hoidmist selleks lubatud tingimustel.

Lõike 11 järgi lõpetab PPA peatamise viivitamata, kui selle alus on ära langenud ja puudub kehtetuks tunnistamise alus. Näiteks saab hoiutingimuste puuduse tõttu peatatud õiguse taastada pärast seda, kui PPA on kindlaks teinud puuduse kõrvaldamise. Kui isikul on mitu sõltumatut peatamisalust, tuleb kontrollida, milliseid õigusi iga alus puudutab. Ühe takistuse kõrvaldamine võimaldab taastada õigused selles ulatuses, mida teised takistused ei mõjuta.

Lõikes 12 nähakse ette, et PPA vormistab peatamise ja selle lõpetamise otsusega, teeb otsuse isikule viivitamata teatavaks ning ajakohastab registriandmed. Teatavakstegemine võimaldab loa omajal oma käitumist otsuse järgi korraldada ja otsust vajaduse korral vaidlustada. Registrikanne võimaldab teistel õigustatud isikutel kontrollida kehtivaid õigusi. Sama tähtis kui peatamise kiire kajastamine on piirangu lõpetamise viivitamatu registreerimine.

Lõige 13 eristab tervisetõendi tähtaja möödumist ja tervisetõendi kehtivuse peatamist või kehtetuks tunnistamist. Esimesel juhul lähtutakse § 56 lõikes 9 ette nähtud õiguste peatumise ja taastumise korrast. Teisel juhul teeb PPA § 56 lõikes 13 nimetatud otsuse. Eristus on põhjendatud, sest tähtpäeva saabumisest ja meditsiinilisel alusel tehtud otsusest tuleneb erinev teave isiku tervisenõuetele vastavuse kohta. Seetõttu võivad erineda ka relva edasise hoidmise tingimused.

Lõige 14 käsitleb lapse elatise sissenõudmiseks algatatud täitemenetluses tehtud kohtumäärust. Loa peatamine ja peatamise lõppemine seotakse vastava kohtumääruse jõustumisega. PPA ülesanne on kajastada kohtulahendist tulenev õiguslik olukord registris. See väldib teise samasisulise otsuse tegemist ja võimaldab loa omajal üheselt kindlaks teha, millisest lahendist piirang tuleneb.

Võrdlusena võimaldab Saksamaa WaffG § 46 lõige 4 relvade ajutist äravõtmist loa tagasivõtmise või kehtetuks tunnistamise kontrolli ajaks, kui esinevad sättes nõutud sobivuskahtlus ja ohtu näitavad asjaolud. See on teistsugune menetluslik lahendus, kuid täidab samuti ajutise ohutõrje eesmärki.

§ 89. Relvaloa kehtivuse lõppemine ja kehtetuks tunnistamine

Lõikes 1 loetletakse loa kehtivuse lõppemise alused. Tähtajaline luba lõpeb tähtpäeva saabumisel. Füüsilise isiku surma ja juriidilise isiku lõppemise korral langeb ära õiguse kandja. Juriidilise isiku puhul on oluline eristada likvideerimismenetluse alustamist ja juriidilise isiku lõppemist, sest likvideerimise ajal võib olla veel vaja korraldada relvade õiguspärane üleandmine. Eraldi alus on loa kehtetuks tunnistamine PPA otsusega. Kui kehtetuks tunnistatakse ainult üks loale kantud õigus, jääb luba ülejäänud ulatuses kehtima.

Lõikes 2 sätestatakse füüsilise isiku loa või üksiku õiguse kohustusliku kehtetuks tunnistamise alused.

- **Punkt 1** võimaldab isikul loobuda kogu loast või ühest õigusest. Näiteks võib isik loobuda teise inimese relva paralleelkasutusest ning säilitada enda jahirelva puudutavad õigused.
- **Punktid 2 ja 3** hõlmavad kõrvaldamatut puudust. Punkt 2 puudutab loa andmist välistavat asjaolu ja punkt 3 konkreetse relvaliigi, -klassi või otstarbe nõuet. Oluline on näidata, miks puudus on kõrvaldamatu ja milliseid õigusi see puudutab.
- **Punktid 4 ja 5** käsitlevad tervisekontrolli. Punkti 4 puhul peab PPA tuvastama, et täiendava tervisekontrolli kohustus jäi täitmata mõjuva põhjuseta. Punkti 5 puhul on aluseks pädeva tervishoiutöötaja hinnang püsiva tervisetakistuse kohta. Otsuse alus ja selle tõendamiseks vajalikud andmed on neil juhtudel erinevad.
- **Punkt 6** puudutab loa saamisel teadvalt esitatud valeandmeid või võltsitud dokumente, millel oli loa andmisele oluline mõju. PPA peab põhjendama ka andmete olulisust. Näiteks võib otsust olla sisuliselt mõjutanud ebaõige tõend õiguse aluseks olnud

staatuse kohta. Kirjavea puhul, mis ei mõjutanud ühegi eelduse täitmise hinnangut, see tunnus puudub.

- **Punkt 7** puudutab piiratud käibega padrunisalve valdamist ilma §-s 40 ette nähtud õiguseta. **Punkt 8** käsitleb olukorda, kus varem õiguspärase omamise tingimused on ära langenud ja puudus on kõrvaldamatu. Punkti 7 puhul tuleb arvestada tulirelvadirektiivi artikli 6 lõikega 3. Direktiiv kohustab selles täpselt määratud juhtudel B-klassi tulirelva omandamis- ja valdamisloa tagasi võtma ning näeb ette konkreetsed erandid.

Lõikes 3 loetletakse füüsilise isiku suhtes kohaldatavad kaalutlusõiguslikud alused. **Punkt 1** nõuab vähemalt kaht rikkumist kolme aasta jooksul ning hinnangut nende laadile ja raskusele. **Punkti 2** alusel võib piisata ühest rikkumisest, kui see põhjustas vahetu ohu inimese elule või tervisele. **Punkt 3** puudutab PPA ettekirjutuse täitmata jätmist. Sel juhul on oluline, mida isikult nõuti, kas nõue oli talle teatavaks tehtud ning milline puudus püsib. **Punkt 4** eeldab põhjendatud järeldust isiku sobimatuse kohta tema ohtliku eluviisi või käitumise tõttu. See erineb § 88 lõike 1 punkti 4 ajutisest piirangust, mille eesmärk on reageerida juba põhjendatud ohukahtlusele. **Punkt 5** käsitleb põhjendatud kahtlust Eesti julgeoleku ohustamises. **Punkti 6** järgi tuleb korduvate kustutamata karistuste puhul hinnata ka süütegude laadi või toimepanemise asjaolude seost relva käitlemise sobivusega. Kõigil juhtudel peab otsusest nähtuma, miks on vajalik õiguse kehtetuks tunnistamine valitud ulatuses.

Lõikes 4 sätestatakse juriidilise isiku loa või sellest tuleneva õiguse kohustusliku kehtetuks tunnistamise alused. **Punkt 1** võimaldab organisatsioonil õigusest loobuda. **Punktid 2 ja 6** puudutavad vastavalt loa üldise tingimuse või konkreetse relvaliigi, -klassi või otstarbe tingimuse kõrvaldamatut äralangemist. **Punkti 3** kohaldamisel tuleb tuvastada teadvalt esitatud valeandmete või võltsitud dokumendi oluline mõju loa andmisele. **Punkt 4** puudutab juhtorgani liikme või valitsevat mõju omava isikuga seotud välistavat asjaolu, mida ei saa kõrvaldada. **Punkti 5** alusel on tegevusloa lõppemisel või kehtetuks tunnistamisel määrav ka see, kas organisatsioonil on asjaomase relva omamiseks mõni muu seaduslik alus. Näiteks tuleb mitut tegevusala hõlmava loa korral kontrollida, millised relvad ja õigused olid seotud lõppenud tegevusega.

Lõikes 5 nähakse ette juriidilise isiku suhtes kohaldatavad kaalutlusõiguslikud alused. **Punkti 1** kohaldamisel tuleb vähemalt kahe viimase kolme aasta rikkumise põhjal põhjendada kahtlust edasise käitlemise ohutuses. **Punkt 2** hõlmab ka üht rasket rikkumist, kui see põhjustas vahetu ohu inimesele või eseme sattumise õigustamata isiku valdusse. **Punktid 3 ja 4** annavad tähenduse organisatsiooni käitumisele pärast puuduse tuvastamist, sealhulgas ettekirjutuse täitmisele, vastutava isiku määramisele ja õigustamata käitlemise lõpetamisele. **Punkt 5** võimaldab arvestada organisatsiooni või tema üle valitsevat mõju omava isiku tegevusest tulenevat põhjendatud julgeolekuohtu. Otsuse tegemisel tuleb töötaja üksikteo kõrval hinnata organisatsiooni enda suutlikkust rikkumisi avastada, lõpetada ja edaspidi vältida.

Lõige 6 käsitleb perioodilise kontrolli täitmata jätmist. Kehtetuks tunnistamine võib olla põhjendatud, kui isikule on kohustus nõuetekohaselt teatavaks tehtud, ta on jätnud selle täitmata ning PPA ei saa jätkuvat nõuetele vastavust muul viisil kontrollida. Enne otsust peab PPA andma täiendava tähtaja ja selgelt hoiatama kehtetuks tunnistamise võimalusest. Näiteks kui loalt puudutamata jääva õiguse eeldused on registriandmetega kontrollitavad, tuleb hinnata osalise piirangu piisavust. Üksnes §-s 86 ette nähtud praktiliste oskuste tõendamata jätmise puhul kohaldub seal sätestatud kandmis- ja kasutamisõiguse peatamise erikord. Selle eristuse ning täiendava tähtaja tähenduse võiks normis sõnaselgelt väljendada.

Lõikes 7 seotakse elamisloa kehtetuks tunnistamise või elamisõiguse lõpetamise mõju selle relvaloa alusega. PPA peab enne relvaloa kehtetuks tunnistamist kontrollima, kas isikule on tekkinud või säilinud mõni muu seaduslik alus sama relvaloa omamiseks. See väldib olukorda, kus elamisstaatuse muutus toob kaasa relvaloa kaotuse ka juhul, kui isik vastab uue staatuse alusel jätkuvalt kõigile asjaomastele tingimustele. Tähtajalise relvaloa enda tähtaja möödumist käsitleb lõike 1 punkt 1.

Lõikes 8 määratakse lõigete 3, 5 ja 6 alusel tehtava kaalutlusotsuse kriteeriumid. PPA hindab rikkumise raskust ja asjaolusid, tekkinud või võimalikku ohtu, loa omaja varasemat käitumist ning vähem piirava abinõu piisavust. Näiteks on asjakohane, kas organisatsioon avastas puuduse ise, kõrvaldas selle ning muutis töökorraldust või jätkus sama rikkumine pärast ettekirjutust. Otsuse põhjenduses tuleb näidata nende asjaolude mõju konkreetse loa edasise kehtivuse üle otsustamisele.

Lõige 9 kohustab piirduma osalise kehtetuks tunnistamisega, kui alus puudutab ühte relva, liiki, klassi, otstarvet või õigust ning ülejäänud õiguste eeldused on täidetud. Näiteks ühe spordiala eritingimuse äralangemisel tuleb kindlaks teha, kas see mõjutab üksnes eritingimusel antud õigust või ka muid spordiotstarbelisi õigusi. See on eriti oluline mitme otstarbega loa korral, sest kogu loa kehtetuks tunnistamine võib muidu ulatuda tegevuseni, mille õiguspärasus ja ohutus on jätkuvalt tõendatud.

Lõike 10 järgi võib PPA anda puuduse kõrvaldamiseks mõistliku tähtaja, kui puudus on kõrvaldatav ja vahetu oht puudub. Näiteks võib organisatsioonil olla võimalik taastada nõuetekohane vastutuse korraldus kindla aja jooksul. Vajaduse korral saab selleks ajaks õigused § 88 alusel peatada. Puuduse kõrvaldamise tähtaja andmisel tuleb isikule selgitada, mida temalt oodatakse ja kuidas ta saab nõude täitmist tõendada. Lõige ei muuda kõrvaldatavat puudust automaatselt lõikes 2 või 4 nimetatud kõrvaldamatuks asjaoluks.

Lõikes 11 määratakse kehtetuks tunnistamise otsuses esitatavad andmed. Eriti oluline on siduda õiguse lõppemine konkreetse esemega seotud kohustusega. Loa omajale peab olema arusaadav, kas ta võib relva edasi hoida või tuleb see üle anda, kellele tuleb ese anda ning mis tähtajal ja korras seda tehakse. Et otsus oleks kontrollitav, tuleks lõikes sõnaselgelt nimetada ka faktiline alus, nagu on tehtud § 88 lõikes 8 peatamisotsuse puhul.

Lõige 12 kohustab otsuse viivitamata teatavaks tegema loa omajale ja vajaduse korral teistele puudutatud isikutele ning ajakohastama registri. Näiteks kui otsus mõjutab relvaomaniku õigust relva vallata ja sellest sõltub paralleelkasutaja õigus, peab viimane saama õigel ajal teada ka oma õiguse muutusest. Puudutatud isikule edastatava teabe ulatus sõltub sellest, mida tal on vaja teada enda õiguste ja kohustuste täitmiseks.

Lõikes 13 viidatakse §-dele 90 ja 105. Paragrahv 90 määrab, kelle valdusse ese pärast loa või õiguse lõppemist jääb ja millal tuleb see hoiule anda. Paragrahvi 105 kohaldatakse eelnõus nimetatud võõrandamisjuhtudel. Viide on oluline, sest õiguse lõppemise otsusega võib kaasneda kohene hoiuleandmise kohustus, samal ajal kui omanikule jääb seaduses ette nähtud aeg vara edasise saatuse üle otsustamiseks.

Lõige 14 kinnitab, et relvaloa lõppemine või kehtetuks tunnistamine jätab omandiõiguse omanikule. Omandiõiguse ja käitlemisõiguse eristamisest tuleneb praktiline tagajärg: inimene võib olla jätkuvalt PPA hoiul oleva relva omanik, kuigi tal puudub õigus relva enda valdusse

tagasi võtta. Ta saab vara suhtes teha seaduses lubatud toiminguid, sealhulgas selle õigustatud isikule võõrandada.

§ 90. Relvaloa kehtivuse peatamise ja lõppemise tagajärjed

Lõige 1 sätestab kogu paragrahvi lähtekoha. Omandiõigus võib säilida või kuuluda isikule ka ajal, mil tal puudub õigus relva enda valduses hoida. Seega tuleb eseme edasise käitlemise korraldamisel lahendada kaks küsimust: kellele ese kuulub ja kellel on konkreetsel ajal õigus seda vallata. PPA-le hoiuleandmise järel võib omanikul säilida õigus otsustada vara võõrandamise üle, samal ajal kui eseme säilimise eest vastutab PPA.

Lõige 2 piiritleb täieliku peatamise, loa lõppemise või üksiku õiguse lõppemise vahetud tagajärjed. Isik peab lõpetama asjaomase õiguse alusel relva omandamise, kandmise ja kasutamise. Valdamine ja hoidmine võivad jätkuda selleks sätestatud erialusel. Näiteks võib lõige 8 lubada omanikul tähtajalise loa lõppemise järel relva ajutiselt senises hoiukohas hoida. Üksiku õiguse peatumisel tuleb lõiget kohaldada koos lõikega 3 ja § 86 lõikega 9, et säiliks kandmis- ja kasutamisõigusest sõltumatu hoidmise õigus.

Lõige 3 kaitseb osalisest piirangust puutumata õigusi. Kui peatatakse ühe relva kasutamise õigus, tuleb hinnata eraldi nii selle relva edasise hoidmise õigust kui ka teiste relvadega seotud õigusi. Näiteks võib paralleelkasutuse lõppemine tuua kaasa kohustuse tagastada konkreetne relv omanikule, kuid jätta puutumata isiku enda registreeritud relva õiguspärase hoidmise.

Lõike 4 järgi tuleb ese viivitamata PPA-le hoiule anda, kui isikul puudub pärast loa või õiguse peatumist või lõppemist õigus seda vallata ja hoida ning seaduses puudub teine lahendus. Hoiuleandmine tagab, et ese jääb kontrollitud valdusse kuni õiguse taastumise või vara suhtes muu seadusliku toimingu tegemiseni. Hoiuleandmise kohustust hinnatakse eseme ja õiguse kaupa. Näiteks üksnes kasutamisõiguse peatamise korral võib omanikule säilida hoidmise õigus ja sellisel juhul lõike 4 kohustust ei teki.

Lõikes 5 määratakse üleandmise koht. Üldjuhul võib üleandmine toimuda esemete asukohas või PPA-s. Lõike teises lauses nimetatud juhul toimub see esemete asukohas. Eesmärk on võimaldada PPA-l võtta ese vastu inimeselt, kelle valdusse see on sattunud ja kes on sellest ametile teatanud, ilma et temalt eeldataks iseseisvat edasitoimetamist. Praegune sõnastus seob selle erandi varasema loa kehtetuks tunnistamisega. Kui soovitakse hõlmata ka omaniku surma korral relvast teatanud isikut, peab see nähtuma normist või ühesest viitest pärimise sättele.

Lõikes 6 nähakse ette üleandmise-vastuvõtmise akt. Üleandja ja vastuvõtja andmed, aeg, koht ja põhjus võimaldavad hiljem taastada valduse muutumise asjaolud. Eseme tunnused, komplektsus ja seisukord võimaldavad tagastamisel kontrollida, et omanik saab tagasi sama eseme sellises seisundis, nagu see üle anti. Laskemoona puhul fikseeritakse kaliiber ja kogus. Mõlemale poolele jääv allkirjastatud eksemplar on oluline ka võimaliku puudujäägi või kahjustuse väljaselgitamiseks.

Lõikes 7 määratakse PPA vastutus hoiule võetud vara säilimise eest. Võrdlusaluseks on vastuvõtmisel fikseeritud seisund. Näiteks kui ese oli üleandmisel juba kahjustatud või mõni komplekti kuuluv osa puudus, peab see kajastuma aktis. Nii kaitseb nõuetekohane dokumenteerimine võrdselt omanikku ja hoiulevõtjat.

Lõige 8 võimaldab tähtajalise relvaloa tähtaja möödumisel hoida varem õiguspäraselt omandatud vara nõuetekohases hoiukohas kuni kolm kuud. Erandi eeldus on, et puudub asjaolu, mis välistab edasise valdamise või hoidmise. Aeg võimaldab omanikul saada uue loa või korraldada vara edasine käitlemine ilma tarbetu vahepealse hoiuleandmiseta. Kuna eelnõu järgi on relvaluba üldjuhul tähtajatu, puudutab see üksnes tähtajalisi lube.

Lõige 9 määrab kolmekuulise hoidmisõiguse piirid. Omanik saab esemed nõuetekohases hoiukohas säilitada ning korraldada seaduses lubatud edasised toimingud. Tähtaja jooksul on välistatud uute esemete omandamine lõppenud loa alusel ning relva kandmine ja kasutamine. Edasitoimetamine on lubatud üksnes seaduses sätestatud juhul. Seetõttu peab ka üleandmise viis vastama isikule sel ajal alles jäänud õigustele.

Lõikes 10 loetletakse juhud, mil kolmekuulist kodus hoidmise võimalust ei ole. Erand jääb kohaldamata, kui valdamise või hoidmise õigus on kehtetuks tunnistatud või PPA otsusega peatatud. Samuti välistab erandi PPA tuvastatud oht inimese elule või tervisele, avalikule korrale või riigi julgeolekule. Nii ei saa isik tugineda loa tähtaja möödumisele, et jätta enda valdusse ese, mille edasise hoidmisega seotud oht on juba kindlaks tehtud.

Lõikes 11 seotakse hoidmise kord §-ga 56. Kui saabunud on tervisetõendi tähtpäev, määrab relva ja laskemoona edasise hoidmise § 56 lõige 10. Kui tervisetõendi kehtivus on peatatud või tõend kehtetuks tunnistatud, lähtutakse PPA individuaalsest otsusest ja vajaduse korral lõikes 4 sätestatud hoiuleandmise kohustusest. Nii saab loa omaja hinnata oma olukorda just selle sündmuse järgi, mille tõttu tema õigused muutusid.

Lõikes 12 määratakse omaniku tegutsemisvõimalused kolmekuulise tähtaja jooksul. Omanik peab saama uue loa, võõrandama vara õigustatud omandajale, laskma relva laskekõlbmatuks muuta või korraldama eseme hävitamise. Need on alternatiivsed lahendused ning eri esemete puhul võib valida eri toimingud. Näiteks relva laskekõlbmatuks muutmine lahendab selle relva edasise staatuse, kuid eraldi alles jäänud laskemoona suhtes peab omanik samuti valima seadusliku lahenduse. Uue loa taotluse esitamine üksi ei täida punkti 1, sest eelnõu seob tagajärje uue loa saamisega.

Lõike 13 kohaselt tuleb vara pärast kolme kuu möödumist viivitamata PPA-le hoiule anda, kui omanik pole lõikes 12 ette nähtud lahendust selleks ajaks ellu viinud. Näiteks kui taotlus uue loa saamiseks on veel menetluses, kuid muud hoidmise alust ei ole, saab vara pärast loa andmist tagastada lõike 15 kohaselt. Kui eesmärk on kaitsta isikut PPA-st tingitud menetlusviivituse eest ka selles olukorras, vajab see seaduses omaette lahendust.

Lõige 14 võimaldab teha piirangu ajal toiminguid, mis on vajalikud vara seadusliku edasise käekäigu korraldamiseks. Näiteks peab omanik saama korraldada PPA-le hoiuleandmise või õigustatud isikule võõrandamise. Lõiget tuleb lugeda koos lõigetega 5 ja 9. Üleandmise kohustus ja õigus ese ise teise kohta toimetada on eri küsimused. Kui isikul edasitoimetamise õigust ei ole, tuleb üleandmine korraldada seaduses lubatud viisil.

Lõige 15 reguleerib vara tagastamist. PPA kontrollib, kas omanikul on taastunud või tekkinud asjaomase eseme valdamise ja hoidmise õigus ning kas puudub mõni muu seaduses sätestatud tagastamist välistav asjaolu. Näiteks relvaloa peatamise lõppemine kõrvaldab selle peatamisega seotud takistuse, kuid eseme valdusse andmisel tuleb arvestada ka võimalikku teises menetluses kehtivat piirangut.

Lõikes 16 antakse omanikule pärast valdamise ja hoidmise õiguse lõppemist kuus kuud PPA-le hoiule antud vara võõrandamiseks või muu lubatud toimingu tegemiseks. Üldjuhul algab see tähtaeg **hoiuleandmisest**. See erineb lõikes 8 ette nähtud kolmest kuust, mis algab **tähtajalise loa lõppemisest** ja puudutab senises hoiukohas hoidmist. Tähtaegade eristamine peab olema selge ka omanikule antavas teates. Kui kuue kuu möödudes on vara endiselt hoiul, seaduslikku lahendust ei ole leitud ja valdamise õigus puudub, otsustab PPA kohustusliku võõrandamise § 105 kohaselt. Vara edasine käsutamine eeldab seega eraldi otsust.

Lõike 17 järgi ei hakka kuuekuuline võõrandamistähtaeg kulgema ajutise peatamise tõttu. Peatamise eesmärk on säilitada võimalus anda vara omanikule tagasi, kui õiguse taastamise tingimused on täidetud. Kui peatamisele järgneb kehtetuks tunnistamine ja vara on juba PPA valduses, algab kuuekuuline tähtaeg kehtetuks tunnistamise otsuse teatavakstegemisest. Nii ei vähenda varasema ajutise peatamise kestus omanikule võõrandamise korraldamiseks jäävat aega.

Lõige 18 käsitleb teisele isikule kuuluva relva kasutajat. Paralleelkasutusõiguse või juriidilise isiku relva kasutusõiguse peatumisel või lõppemisel tuleb tagastada relv ja kasutusse antud laskemoon omanikule. Kui ka omanikul puudub õigus neid vastu võtta ja hoida, antakse esemed PPA-le hoiule. Näiteks töösuhte lõppemisel tagastab töötaja organisatsiooni relva õigustatud omanikule. Kui sama relva valdamiseks säilib kasutajal muu seaduslik alus, tuleb selle olemasolu ja ulatus eraldi kindlaks teha.

Saksamaa WaffG § 46 lõige 2 näeb loa lõppemise järel ette võimaluse määrata mõistlik tähtaeg relva õigustatud isikule üleandmiseks või püsivalt kasutuskõlbmatuks muutmiseks. Ohu korral võimaldab sama paragrahv kiiremat sekkumist. Võrdlus toetab tähtaja andmise ja ohupõhise viivitamatu meetme eristamist, kuid ei põhjenda iseenesest eelnõu konkreetseid kolme- ja kuuekuulisi tähtaegu.

§ 91. Relvaloa kehtivuse peatamine ja taastamine kaitseväeteenistuse seaduse alusel
Paragrahv reguleerib Kaitseressursside Ameti või Kaitseväe otsusest tuleneva relvaloa seisundi kajastamist. Eristatakse peatamise sisulise otsuse tegijat ja relvaregistri pidamisega seotud toiminguid.

Lõikes 1 määratakse ülesannete jaotus juhul, kui relvaloa kehtivus peatatakse kaitseväeteenistuse seaduse (edaspidi *KVTS*) alusel. KVTS § 33[1] lõige 5 käsitleb Kaitseressursside Ameti ning § 71[1] lõige 5 Kaitseväe õigust taotleda seaduses sätestatud eeldustel halduskohtult luba õiguste ja lubade peatamiseks. Seega tuleb eristada **halduskohtu luba**, **pädeva asutuse peatamisotsust** ja **PPA registrikannet**. PPA teeb kande pärast pädeva asutuse teadet, et relvaluba on peatatud. Üksnes kohtult loa taotlemisest ei saa veel teha registrisse kannet, et isiku relvaluba on peatatud.

Lõikes 2 reguleeritakse olukorda, kus peatamise aluseks olnud asjaolu langeb ära. Näiteks saab kaitseväeteenistuskohustuse täitmist korraldav asutus kindlaks teha, et isik on täitnud kohustuse, mille täitmise tagamiseks piirangut kohaldati. Asutus teatab sellest PPA-le ning PPA ajakohastab loa kehtivuse andmed. Taastamine puudutab just KVTS-i alusel seatud piirangut. Kui samal ajal kehtib teisel õiguslikul alusel tehtud peatamisotsus, peab see registris edasi kajastuma.

Lõikes 3 käsitletakse eelkõige peatamisotsuse vaidlustamise tulemust. Kui kohus tühistab otsuse või pädev haldusorgan tunnistab selle kehtetuks, tuleb vastav piirang registrist

kõrvaldada pärast PPA-le teabe edastamist. Vaide või kaebuse esitamine ning selle lahendamisel tehtud otsus on eri sündmused. Eelnõus kirjeldatud taastamise alus on peatamisotsuse tühistamine või kehtetuks tunnistamine.

7. peatükk
RELVA JA LASKEMOONA ARVESTUS

1. jagu
Teenistus- ja tsiviilrelvade register

§ 92. Teenistus- ja tsiviilrelvade register
Registri põhimääruses täpsustatakse seaduses nimetatud andmete koosseisu registri toimimiseks vajalike andmeväljadena. Põhimäärusega ei laiendata seaduses sätestatud töötlemise eesmärke ega registris töödeldavate isikute ja andmete ringi. Andmete saamise õiguslikku alust ei looda üksnes andmeandja nimetamisega põhimääruses.

Väljastamise ja juurdepääsu arvestus peab võimaldama kontrollida, kellele, millal, millisel eesmärgil ja alusel ning milliseid andmeid väljastati. Püsijuurdepääsu puhul peetakse arvestust nii antud õiguse ulatuse kui ka selle kasutamise üle ning kontrollitakse korrapäraselt õiguse jätkuvat vajadust. Kaasvastutuse ulatus ja ülesannete jaotus peavad vastama asutuste tegelikule otsustusõigusele, sama süsteemi kasutamine või andmete edastamine ei tähenda iseenesest kaasvastutust.

§ 93. Teenistus- ja tsiviilrelvade registris töödeldavad andmed

Lõikes 1 sätestatakse relvaregistris töödeldavate andmete koosseis. Andmeliigid on määratletud relvaregistri eesmärkidest lähtudes ning hõlmavad üksnes neid andmeid, mis on vajalikud relvalubade ja tulirelvapasside taotluste menetlemiseks, relvade, laskemoona ja muude relvaregistrisse kantavate esemete üle arvestuse pidamiseks, seadusest tulenevate nõuete täitmise kontrollimiseks ning järelevalve- ja menetlustoimingute tegemiseks.

Relvaregistris töödeldakse andmeid relvaloa ja tulirelvapassi taotlejate ning omajate, relvade, relva oluliste osade, lisaseadmete ja laskemoona omanike, valdajate, nende esindajate, relvade ja laskemoona eest vastutavate isikute ning muude menetlusega seotud isikute kohta. Muudatusega on eristatult sätestatud relva või muu relvaregistrisse kantava eseme leidmisest teatanud isiku ning menetluses nõusoleku andnud isiku andmete töötlemine. Nõusoleku andja puhul töödeldakse lisaks tema tuvastamis- ja kontaktandmetele ka andmeid esindus- või otsustusõiguse kohta, et oleks võimalik kontrollida nõusoleku andmise õiguspärasust.

Lisaks isikuandmetele töödeldakse relvaregistris andmeid relvalubade ja tulirelvapasside, nende kehtivuse, muutmise, peatamise ja kehtetuks tunnistamise kohta, samuti andmeid lubade taotlejate ja omajate RelvS-i nõuetele vastavuse kontrollimise, tervisenõuetele vastavuse, relvakoolituse, relvaeksami, laskekatse ning oskuste säilimise tõendamise kohta. Relvade ja muude registrisse kantavate esemete osas töödeldakse nende identifitseerimiseks, liigitamiseks ja jälgitavuse tagamiseks vajalikke tehnilisi andmeid ning andmeid esemete omandamise, võõrandamise, kasutamise, parandamise, ümbertegemise, sisse- ja väljaveo ning muude oluliste käitlemistoimingute kohta.

Andmekoosseisu eesmärk on tagada relvade, laskemoona ja nendega seotud õiguste täielik jälgitavus kogu nende olelusringi vältel, võimaldada tõhusat järelevalvet ning täita Euroopa

Liidu õigusest ja käesolevast seadusest tulenevaid registreerimis- ja kontrollikohustusi. Relvaregistrisse kantakse ka logiandmed, mis võimaldavad kontrollida andmete töötlemise õiguspärasust ja tagada relvaregistri kasutamise auditeeritavuse.

Lõikes 2 täpsustatakse relvaregistris töödeldavate füüsiliste isikute tuvastamis- ja kontaktandmete koosseisu. Isiku tuvastamiseks töödeldakse ees- ja perekonnanime, isikukoodi või selle puudumisel sünniaega, kodakondsust, elu- või viibimiskoha aadressi ning kontaktandmeid. Isikut tõendava dokumendi andmeid töödeldakse üksnes juhul, kui see on vajalik isiku tuvastamiseks või seaduses sätestatud nõude kontrollimiseks. Lõige lähtub andmete minimaalsuse põhimõttest, mille kohaselt töödeldakse iga füüsilise isiku kohta üksnes neid andmeid, mis on vajalikud tema rollist ja asjaomasest toimingust tulenevate ülesannete täitmiseks.

Lõikes 3 sätestatakse, millised andmed kantakse relvaregistrisse tervisenõuetele vastavuse kontrollimiseks ja selle tulemuse alusel loa või õiguse üle otsustamiseks. Registrisse kantakse § 56 lõikes 12 nimetatud tervisetõendi andmed ning § 57 lõikes 6 nimetatud täiendava tervisekontrolli kuupäev ja perearsti otsus. Kui isik tervisenõuetele ei vasta, kantakse registrisse ka perearsti hinnang tervisetakistuse ajutisuse või püsivuse kohta. Kui PPA kohustab isikut läbima täiendava tervisekontrolli, kantakse registrisse kohustuse määramise kuupäev ja kontrolli läbimiseks määratud tähtaeg. Meditsiinilisi alusandmeid ega -dokumente registrisse ei kanta.

Lõikes 4 piiritletakse teovõimega seotud nõude kontrollimiseks töödeldavad andmed. Registrisse kantakse kontrolli aeg, andmeallikas ja tulemus. Kui nõude täitmise hindamiseks on § 92 lõike 4 kohaselt vaja arvestada kohtulahendi resolutsiooniosa, piirdutakse nõude täitmist mõjutava osaga. Teovõime piiramise meditsiinilisi põhjendusi ega alusdokumente registrisse ei kanta

Lõikes 5 täpsustatakse süüteomenetluse ja karistusandmete töötlemise ulatust. Relvaregistris töödeldakse üksnes neid karistus- ja menetlusandmeid, mis on vajalikud RelvS-s sätestatud loa andmisest keeldumise, loa kehtivuse peatamise, loa kehtetuks tunnistamise või muu piirangu kohaldamise eelduste kontrollimiseks ja vastava otsuse põhjendamiseks. Töödeldavate andmete hulka kuuluvad üksnes asjakohase süüteo, menetluse ja lahendi põhiandmed. Süüteotoimikut ega muid menetlusmaterjale registrisse ei kanta. Karistusregistri arhiiviandmeid töödeldakse vaid seaduses sätestatud juurdepääsuõiguse olemasolul.

Lõikes 6 täpsustatakse relvade ja tulirelvade oluliste osade jälgitavuse tagamiseks säilitatavate käibetoimingute andmete ulatust. Relvaregistris säilitatakse toimingu tegemise ajal kehtinud andmed tarnija, omandaja ja valdaja ning nende aadressi kohta, et oleks võimalik tuvastada relva või olulise osa liikumine kogu selle käibe vältel. Jälgitavuse tagamiseks säilitatakse ajaloolised andmed muutumatul kujul ning isikuandmete hilisem muutmine ei mõjuta ega kirjuta üle varasemate käibetoimingute andmeid.

Lõikes 7 täpsustatakse relvaregistris töödeldavate esemete andmete ulatust. Relvaregistrisse kantakse ja töödeldakse üksnes nende relvade, laskemoona ja muude esemete andmeid, mille registreerimine, käibest teatamine või arvestuse pidamine on RelvS-i alusel kohustuslik. Sõjarelvade, relvasüsteemide, nende oluliste osade, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona andmete töötlemine toimub üksnes eelnõu § 94 lõikes 4 sätestatud ulatuses, arvestades nende esemete eristaatust ja neile kohalduvat eriregulatsiooni.

Lõikes 8 täpsustatakse eriliiki isikuandmete töötlemise piire teenistus- ja tsiviilrelvade registris. Registris võib töödelda üksnes neid eriliiki isikuandmeid, mille töötlemine on käesolevas seaduses sõnaselgelt ette nähtud ja vajalik seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks. Ühtlasi sätestatakse andmete minimaalsuse põhimõte, mille kohaselt registrisse ei kanta ega säilitata isiku esitatud dokumentides sisalduvaid eesmärgi saavutamiseks ebavajalikke isikuandmeid. Sellised andmed jäetakse registrisse kandmata või eemaldatakse viivitamata.

Lõikes 9 täpsustatakse varasemate nime- ja aadressiandmete töötlemise eesmärki ja ulatust. Varasemaid rahvastikuregistri andmeid võib töödelda üksnes isikusamasuse kontrollimiseks ning relva või muu registrisse kantava eseme käibetoimingu ajal kehtinud nime või aadressi tuvastamiseks. Andmete minimaalsuse põhimõttest lähtudes kantakse varasem nimi või aadress registrisse ainult juhul ja ulatuses, mis on vajalik käibetoimingu jälgitavuse tagamiseks või menetluses tehtud otsuse põhjendamiseks.

§ 94. Teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse andmete esitamine ja kandmine

Lõikes 1 sätestatakse juhud, mil relva ja selle olulise osa andmed kantakse relvaregistrisse. Relvaregistrisse kandmine toimub relva või olulise osa valmistamisel ja turule laskmisel, Eestisse sisseveol ning samuti juhul, kui relv tuvastatakse leidmisel, tunnistatakse asitõendiks, konfiskeeritakse või kantakse sõjaväerelvade registrist relvaregistrisse. Sätte eesmärk on tagada relvade ja nende oluliste osade täielik jälgitavus kogu nende käibetsükli vältel.

Lõikes 2 määratletakse relvad, mille andmeid relvaregistrisse ei kanta. Registrikohustus ei laiene piiramata tsiviilkäibega relvadele, transiitveosena veetavatele relvadele ega teenistusrelvade hulka kuuluvatele külmrelvadele. Nende relvade puhul puudub relvaregistri eesmärke arvestades vajadus individuaalse arvestuse pidamiseks või tagatakse vajalik kontroll muude menetluste kaudu.

Lõigetes 3 ja 4 sätestatakse tegevusloa omajate kohustus esitada relvaregistrisse andmed, mis tagavad relvade, relvaosade, laskemoona ning muude seaduses nimetatud esemete käibe jälgitavuse. Tsiviilkäibes olevate esemete kohta esitavad andmeid käesolevas seaduses nimetatud tsiviilkäibe tegevuslubade omajad ning sõjarelvade, relvasüsteemide, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona kohta sõjalise kauba käitlemiseks tegevusluba omavad isikud. Regulatsiooni eesmärk on tagada relvade ja laskemoona päritolu ning liikumise tuvastatavus kogu käibeahela ulatuses.

Lõikes 5 sätestatakse, et RelvS-i alusel väljastatavate lubade ja tulirelvapassi taotlused esitatakse üldjuhul elektroonilise iseteeninduskeskkonna kaudu otse teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse. Kui elektrooniline esitamine ei ole võimalik, võib taotluse esitada muul haldusmenetluse seaduses lubatud viisil ning vajalikud andmed kannab relvaregistrisse PPA. Sellega tagatakse nii menetluste digitaliseeritus kui ka taotluste esitamise võimalus erandjuhtudel.

§ 95. Teenistus- ja tsiviilrelvade registri andmete staatus

Paragrahvis sätestatakse relvaregistri andmete kaitse põhimõtted. **Lõike 1** kohaselt on relvaregistri isikustatud andmed juurdepääsupiiranguga ning mõeldud asutusesiseseks kasutamiseks. Piirang on vajalik, kuna registris sisalduvad andmed võimaldavad tuvastada relva omavaid või kasutavaid isikuid, nende relvi, relvade hoidmise kohti ning relvalubadega

seotud asjaolusid. Sellise teabe avalikuks saamine võib ohustada isikute turvalisust, suurendada relvade vastu suunatud kuritegude toimepanemise riski ning kahjustada avaliku korra ja julgeoleku kaitset. Samuti sisaldab relvaregister andmeid relvalubade menetlemise, järelevalve ning isikute nõuetele vastavuse kontrollimise kohta, mille töötlemine on vajalik üksnes pädevate asutuste ülesannete täitmiseks.

Lõikes 2 sätestatakse, et relvaregistris sisalduvaid riigisaladuseks olevaid andmeid töödeldakse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses ning selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud korras. Riigisaladust sisaldavad andmed paiknevad relvaregistri eraldiseisvates osades (alamregistrites), millele on kehtestatud kõrgemad turbe- ja juurdepääsunõuded vastavalt töödeldavate andmete kaitsevajadusele. Selline lahendus võimaldab tagada riigisaladust sisaldavate andmete tõhusa eraldatuse ülejäänud registriandmetest ning nende töötlemise üksnes vastava julgeolekukontrolli ja juurdepääsuõigusega isikute poolt. Sellega tagatakse relvaregistri kasutatavus relva- ja loamenetluste läbiviimisel, säilitades samal ajal riigisaladuse kaitseks vajalikud organisatsioonilised ja tehnilised turvameetmed.

§ 96. Juurdepääs registriandmetele ja andmete väljastamine

Lõikes 1 seotakse registriandmetele juurdepääs ja andmete väljastamine kindlaksmääratud eesmärgi, õigusliku aluse ning selle eesmärgi saavutamiseks vajaliku andmeulatusega. Saaja ülesanne ja vajalike andmete ulatus kontrollitakse enne juurdepääsu võimaldamist. Tehniline võimalus andmeid näha ei anna õigust kasutada neid muuks ülesandeks.

Lõigetes 2–4 piiritletakse juurdepääs saaja ülesande järgi. Teenistusrelva omav asutus kasutab enda esemete arvestuseks ning nende väljastamiseks ja tagastamiseks vajalikku teavet. Tüübikinnituse tegija saab selle menetluse jaoks vajalikud eseme- ja menetlusosaliste andmed. Tegevusloa omaja näeb enda käibetoimingute andmeid ning konkreetse tehingu lubatavuse kontrollimiseks vajalikku teavet. Kohtutäituri, pankrotihalduri ja usaldusisiku juurdepääs seondub konkreetse menetluse ja võõrandamise korraldamisega.

Lõikes 3 nähakse halduslepingu alusel laskekatset läbiviivale ja hindavale ettevõtjale eraldi ette katse sooritaja tuvastamiseks ning relvaloa kehtivuse, relvaliikide ja laskekatset mõjutavate piirangute kontrollimiseks vajalik juurdepääs. See eesmärk erineb relva käibetoimingu lubatavuse kontrollimisest. Ettevõtjale ei avata loa menetluse tõendeid, tervise- ega karistusandmeid ega loa piirangu põhjendusi. Registrijuurdepääs ei hõlma iseseisvat loa omaja tervise või karistatuse korduskontrolli.

Lõike 5 järgi väljastatakse järelevalve- või menetluspädevusega asutusele andmeid tema seadusest tuleneva ülesande täitmiseks vajalikus ulatuses. Säte ei anna asutusele uusi süüteomenetluslikke ega julgeolekuasutuse volitusi. Lõike 6 alusel kasutatakse aruannete, statistika ja analüüside koostamisel isikut tuvastada mittevõimaldavaid andmeid, kui neist eesmärgi saavutamiseks piisab. Isikuandmete väljastamine uuringuks või riiklikuks statistikaks eeldab saaja õiguslikku alust ning asjaomaste eritingimuste täitmist.

Lõige 7 käsitleb isiku õigust tutvuda enda andmetega ise või esindaja kaudu, arvestades teiste isikute õigusi ja seadusest tulenevaid piiranguid. Lõike 8 alusel toimub rahvusvaheline andmevahetus Euroopa Liidu õigusaktis, välislepingus või seaduses sätestatud alusel ja tingimustel. Kolmandale riigile või rahvusvahelisele organisatsioonile edastamisel tuleb lisaks täita kohaldatavast andmekaitseõigusest tulenevad edastamise tingimused.

Lõikes 9 piiratakse automatiseeritud päringu vastus konkreetse toimingu jaoks vajaliku teabega. Võimaluse korral antakse loa kehtivuse ja ulatuse kontrollijale toimingu lubatavuse vastus ning vajalikud identifitseerimisandmed, avamata loamenetluse andmeid.

Lõikes 10 piiritletakse terviseandmetele juurdepääs teenistuja ülesandega. Ka arsti otsus tervisenõuetele vastavuse kohta on terviseandmed; selle avaldamiseks muul eesmärgil peab olema seadusest tulenev alus.

Lõige 11 eelistab arendus- ja testimiskeskkonnas isikut tuvastada mittevõimaldavaid või tehislikult loodud andmeid ega loo eraldi alust tegelike isikuandmete kasutamiseks.

§ 97. Elektrooniline menetlus ja teavitamine

Paragrahvis sätestatakse relvaregistri elektroonilise iseteeninduskeskkonna kasutamise ning isikute teavitamise põhimõtted. **Lõike 1** kohaselt tehakse loa, tulirelvapassi ja menetluses tehtud otsuste andmed isikule või tema esindajale kättesaadavaks registri iseteeninduskeskkonnas. Tegevusloa omajale võimaldatakse juurdepääs tema tegevusega seotud andmetele seaduses sätestatud ulatuses.

Lõikes 2 täpsustatakse, et haldusaktide kättetoimetamisele ja menetlusdokumentide teatavakstegemisele kohaldatakse üldjuhul haldusmenetluse seadust. Dokumendi lisamine iseteeninduskeskkonda ning selle kohta saadetav teavitav elektronposti- või lühisõnum ei ole iseseisev haldusakti kättetoimetamise viis, vaid üksnes teavitus dokumendi olemasolust.

Lõige 3 võimaldab vastutaval töötlejal kasutada relvaregistrisse kantud kontaktandmeid menetlusteabe edastamiseks ning RelvS-st tulenevate kohustuste täitmist toetavate meeldetuletuste saatmiseks. Tegemist on avaliku ülesande täitmiseks vajaliku teavitamisega, mistõttu ei sõltu see isiku nõusolekust. Samas ei vabasta teavituse mittesaamine isikut RelvS-st tulenevate kohustuste täitmisest ega mõjuta RelvS-s sätestatud tähtaegade kulgemist.

Lõigetes 4 ja 5 reguleeritakse teavitusi, mis ei ole seotud haldusmenetluse ega RelvS-st tulenevate kohustuste täitmisega. Sellise teabe, sealhulgas relvaohutust käsitleva üldise teabe, õigusaktide muudatusi puudutavate teadete ja rahulolu-uuringutes osalemise kutsete saatmine toimub üksnes isiku eelneval nõusolekul. Nõusoleku andmine on vabatahtlik ning selle andmata jätmine või tagasivõtmine ei mõjuta relvaloaga seotud menetlusi ega isiku õigusi. Ühtlasi sätestatakse, et üldiste teavituste ja rahulolu-uuringute koostamisel ei kasutata tervise- ega süüteomenetluse andmeid ning rahulolu-uuringu vastuseid ei kasutata loa taotluste menetlemisel ega lisata menetlustoimikusse.

§ 98. Andmete säilitamine

Säilitamisel tuleb eristada eseme jälgitavuseks vajalikke andmeid, loaotsuseid ja nende minimaalset põhjendust ning kontrollimisel kasutatud alusandmeid. Tulirelva ja olulise osa jälgitavuse 30-aastane tähtaeg on seotud hävitamisega. See ei põhjenda kogu loamenetluse toimiku või varasemate tervisetõendite sama pikka säilitamist. Kümne aasta möödumine pärast hävitamist piirab loa- ja tollimenetluse eesmärgil juurdepääsu; jälgitavusandmete kustutamine järgneb neile kohaldatava säilitustähtaja lõppemisel. Andmete edastamine teisele asutusele ei pikenda iseenesest lähteregistri säilitustähtaega.

2. jagu

Sõjaväerelvade register

Paragrahvi 101 lõike 1 järgi kantakse sõjaväerelvade andmed sõjaväerelvade registrisse. Registri eesmärk on pidada arvestust Kaitseväele lahingutegevuseks ning Kaitseministeeriumi valitsemisala asutustele teenistusülesannete ja -kohustuste täitmiseks omandatud relvade üle.

Sõjaväerelvade registri põhimääruse kehtestab riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister ehk kaitseminister (**lõige 5**). Sõjaväerelvade registri vastutav töötleja on Kaitseministeerium (**lõige 2**). Sarnaselt tsiviilrelvade registriga, sätestatakse volitatud töötlejate loetelu põhimäärusega (**lõige 3**).

Sõjaväerelvade registri andmed, mis on kogumina või üksikult riigisaladus, salastatakse ning neid kasutatakse ja kaitstakse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses ning selle alusel antud õigusaktides sätestatud korras (**lõige 4**).

Sõjaväerelvade registrile ei kohaldata isikuandmete kaitse üldmäärust, sest sõjaväerelvade registri eesmärk on Kaitseväele lahingutegevuseks ning Kaitseministeeriumi valitsemisala asutustele teenistusülesannete ja -kohustuste täitmiseks soetatud relvade üle arvestuse pidamine. Tegemist on põhimõtteliselt riigi sõjalise kaitse ülesannete täitmisega, kuid isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 2 lõike 2 punkti a järgi ei kohaldata seda määrust nende andmekogude suhtes, milles töödeldakse isikuandmeid muu kui EL-i õiguse kohaldamisalasse kuuluva tegevuse käigus. Riigi sõjaline kaitse ei ole EL-i õiguse kohaldamisalas sarnaselt EL- i siseturu või tarbijakaitse küsimustega. Register sisaldab isikuandmeid üksnes ulatuses, mida on vaja selleks, et tuvastada, kelle valdusesse on relv antud, ja relva hoiustamise asukohta, kui relv ei asu Kaitseväe, Kaitseliidu või Välisluureameti relvahoidlas (ees- ja perekonnanimi, isikukood ning elukoha aadress, kui relv on lubatud kodusele hoiule). Kuna Kaitseliidu tegevliige võib soetada isikliku tulirelva Kaitseliidu ülesannete täitmiseks, siis ka andmed tegevliikme kui relva omaniku kohta (ees- ja perekonnanimi, isikukood ning elukoha aadress, kui relva hoitakse kodus). Eriliigilisi andmeid register ei sisalda. Registril puudub ühendus teiste andmekogudega.

Paragrahviga 100 reguleeritakse sõjaväerelvade registrist andmete edastamist Kaitsepolitseiametile (edaspidi *KAPO*) ning PPA-le, sest Kaitseliidu tegevliikme relvaga hoitava laskemoona koguse piirmäära olulise tõstmisega 2024. aastal võib kaasneda oht avalikule korrale, sealhulgas oht sündmusele reageerivale politsei-, pääste- või kiirabimeeskonnale. Edastatavad andmed piirduvad ees- ja perekonnanime ja isikukoodiga nende isikute kohta, kes hoiavad oma elukohas sõjaväerelvade registrisse kantud relva. Andmete edastamine ei või omakorda tuua kaasa ohtu Kaitseliidu liikmete ja nende perede julgeolekule.

8. peatükk
RELVA, SELLE OLULISE OSA JA LASKEMOONA VÕÕRANDAMINE NING OMANDI ÜLEMINEK

Peatükis sätestatakse relva, selle olulise osa ja laskemoona võõrandamise tingimused ning omandi üleminekuga seotud erijuhud. Regulatsioon peab tagama, et relv või laskemoon jõuaks üksnes isikuni, kellel on õigus seda omandada, ning et omaniku vahetumine oleks nõutavatel juhtudel kontrollitud ja registris kajastatud.

Võõrandamine hõlmab omandiõiguse üleandmist, näiteks müügi või kinkimise teel. Seda tuleb eristada ajutisest kasutusse või hoiule andmisest, mille korral omanik ei muutu. Samuti tuleb omandiõiguse tekkimist eristada õigusest võtta relv enda valdusse ja seda kasutada. Näiteks võib inimene saada relva omanikuks pärimise tõttu, kuid vajada selle enda valdusse võtmiseks relvaluba.

Peatükk koondab relvade tavapärase võõrandamise ning pärandvara, kohustusliku võõrandamise, pankroti ja täitemenetlusega seotud reeglid. Need olukorrad erinevad omandi ülemineku aluse poolest, kuid kõigis tuleb säilitada kontroll esemete tegeliku valduse ja omandaja õiguste üle.

§ 101. Relva, selle olulise osa ja laskemoona võõrandamise üldine kord

Paragrahvi 101 regulatsioon koondab relva, selle olulise osa ja laskemoona võõrandamise üldised alused ning määratleb isikute ringi, kellele või kelle vahendusel on nende esemete võõrandamine lubatud. Võrreldes kehtiva RelvS-ga täpsustatakse, et võõrandamise õigus kuulub relva või selle olulise osa omanikule, mis välistab tõlgenduse, nagu võiks relva võõrandada muu valdaja. Samuti laiendatakse sätte kohaldamisala relva olulisele osale, et tagada relva ja selle oluliste osade võõrandamise ühtne regulatsioon.

Lõikes 1 määratakse relva ja selle olulise võõrandamise lubatud viisid. Relva või selle olulise osa võib võõrandada otse selle omandamiseks õigustatud isikule, komisjonimüügi korras müügitegevusloa omaja vahendusel või seaduses nimetatud tegevusloa omajale.

Regulatsioon lähtub RelvS § 63 lõikes 2 kasutatud jaotusest. Eraldi soetamisloa asemel seotakse otsene võõrandamine omandaja seadusest tuleneva omandamisõigusega. See võimaldab arvestada uut loasüsteemi, milles omandamise alus võib tuleneda relvaloast, tegevusloast või seaduses sätestatud erandist. Omandamisõigust tuleb hinnata konkreetse eseme suhtes. Näiteks ei piisa relvaloa olemasolust, kui selle ulatus ei hõlma võõrandatava relva liiki või selle omamiseks nõutavat otstarvet. Tegevusloa omajale võõrandamisel peab asjaomase relva vastuvõtmine samuti jääma tema lubatud tegevuse piiridesse.

Relva valdaja saab võõrandamisel tegutseda üksnes juhul, kui tal on selleks õiguslik alus. Näiteks hoiulevõtja või relva paralleelkasutaja õiguspärane valdus ei anna iseenesest õigust omaniku relva müüa.

Lõikes 2 sätestatakse laskemoona võõrandamise alused. Kontrolli eesmärk on vältida laskemoona jõudmist isikuni, kellel puudub õigus seda omandada või kelle õigused ei hõlma vastavat laskemoona.

Laskemoona üleandmisel tuleb kontrollida selle sobivust omandaja õigustega. Näiteks ei anna ühele relvale ette nähtud laskemoona omandamise õigus üldist õigust omandada teiste relvade laskemoona. Järgida tuleb ka otstarbest, laskemoona liigist ja kogusest tulenevaid piiranguid.

Tegevusloa omaja vahendusel võõrandamine võimaldab kasutada kutselise käitleja kontrolli- ja arvestuskorraldust. Vahendaja kaasamine ei kõrvalda lõpliku omandaja suhtes kehtivaid nõudeid.

§ 102. Relva ja selle olulise osa võõrandamise vormistamine Politsei- ja Piirivalveametis

Lõikes 1 nähakse ette relva või selle olulise osa võõrandamise vormistamine PPA pädeva ametniku juuresolekul PPA-s või relva asukohas. Ametniku osalemine võimaldab kontrollida osalisi, relva või selle olulise osa andmeid ning omandaja õigust võtta konkreetne relv või selle oluline osa enda valdusse.

Lahendus jätkab RelvS § 64 lõikes 1 sätestatud kontrollitud võõrandamise põhimõtet. Relva või selle olulise osa asukohas vormistamise võimalus on vajalik näiteks suurema relvakogu puhul või juhul, kui relva politseisse toimetamine eeldaks täiendavat korraldust.

Toimingu asukoha valik ei vabasta relva hoidmise ja edasitoimetamise nõuetest.

Lõikes 2 määratakse võõrandamise vormistamiseks esitatava taotluse andmed. Taotleja isiku- ja kontaktandmed võimaldavad tuvastada avalduse esitaja ning temaga menetluses suhelda. Relva või selle olulise osa identifitseerimisandmed seovad taotluse konkreetse esemega.

Omandaja andmete põhjal saab PPA kontrollida tema õigust relva või selle olulist osa omandada. Täpne identifitseerimine on oluline ka siis, kui omandajal puudub Eesti isikukood või tegemist on välisriigi juriidilise isikuga.

Võrreldes kehtiva seadusega ei nähta enam ette mitteomanikust valdaja õigust taotleda relva võõrandamise vormistamist. Võõrandamise algatab relva või selle olulise osa omanik ning taotluses märgitav võõrandamise õiguslik alus võimaldab hinnata kavandatava võõrandamise õiguspärasust. Relva või selle olulise osa asukoha märkimine võimaldab korraldada kohapealse toimingu.

Lõikes 3 sätestatakse asjaolud, mida PPA kontrollib enne võõrandamise vormistamist. Kontroll hõlmab võõrandaja omandiõigust, omandaja õigust relva või selle olulist osa omandada ja omada, relva või selle olulise osa vastavust omandaja õiguste ulatusele, tsiviilkäibesse lubatavust ning andmete õigsust. Võrreldes kehtiva seadusega asendab omandamisõiguse kontroll senise soetamisloa kontrolli.

Eraldi dokumente ei pea esitama, kui vajalik teave on PPA-le riigi infosüsteemist kättesaadav. Sellisel juhul kontrollib amet andmeid ise. Registrist peab siiski nähtuma just võõrandamiseks vajalik pädevus, mitte üksnes isiku seos relva või selle omanikuga.

Lõigetes 4 ja 5 sätestatakse võõrandamise vormistamise seos registrikandega. PPA registreerib omandamise relvaregistris ning relva või selle olulise osa võib omandajale üle anda alles pärast registrikande tegemist. Sellega tagatakse, et registriandmed vastavad tegelikule omandisuhtele ning relv ega selle oluline osa ei lähe omandaja valdusse enne tema õiguste kontrollimist.

§ 103. Relva ja selle olulise osa võõrandamise vormistamine relvade müügi tegevusloa omaja juures

Paragrahvis reguleeritakse relva ja selle olulise osa võõrandamise vormistamist relvade müügi tegevusloa omaja juures. Võrreldes kehtiva relvaseadusega luuakse täiendav võimalus vormistada relva või selle olulise osa võõrandamine väljaspool PPA-d. Muudatuse eesmärk on vähendada nii relvaomanike kui ka PPA halduskoormust, võimaldades tavapäraseid võõrandamistoiminguid teha relvakaupmehe juures, säilitades seejuures senise kontrolli relva käibe üle.

Lõikes 1 nähakse ette, et relva või selle olulise osa omanik võib seaduses sätestatud juhtudel vormistada võõrandamise relvade müügi tegevusloa omaja juures. Tegemist on alternatiiviga PPA-s võõrandamise vormistamisele ning see võimaldab tehingu osalistel valida endale sobivama menetluskoha.

Lõikes 2 sätestatakse asjaolud, mida relvade müügi tegevusloa omaja peab enne võõrandamise vormistamist kontrollima. Kontrolli ulatus on sisuliselt samaväärne PPA tehtava kontrolliga ning hõlmab võõrandaja õigust relva või selle olulist osa võõrandada, omandaja õigust seda omandada ja omada, relva või selle olulise osa vastavust omandaja õiguste ulatusele, tsiviilkäibesse lubatavust ning andmete õigsust. Sellega tagatakse, et võõrandamise vormistamise pädevuse laiendamine ei vähenda relvade käibe üle teostatava kontrolli taset.

Lõigetes 3 ja 4 sätestatakse võõrandamise vormistamise seos relvaregistriga. Relvade müügi tegevusloa omaja registreerib omandamise registris ning relva või selle olulise osa võib omandajale üle anda alles pärast registrikande tegemist. Sellega tagatakse, et registris kajastub relva või selle olulise osa omandaja enne eseme tegelikku üleandmist ning välditakse olukorda, kus relva valdusse saamine eelneks omandamisõiguse kontrollimisele ja registreerimisele.

Lõige 5 käsitleb komisjonimüüki. Võrreldes kehtiva õigusega säilib võimalus anda relv või selle oluline osa komisjonimüüki relvade müügi tegevusloa omajale. Komisjonimüüki andmine ei too kaasa relva või selle olulise osa omandiõiguse üleminekut, vaid tegevusloa omaja võtab eseme vastu selle edasimüügi korraldamiseks. Omandiõigus läheb üle alles võõrandamistehingu tegemisel omandajale. Viide §-s 174 sätestatud korrale tagab komisjonimüügis olevate relvade ja nende oluliste osade ühtse arvestuse ja jälgitavuse.

Lõikes 6 nähakse ette registri tehnilise häire korral kohaldatav kord. Viide §-le 47 tagab, et relva või selle olulise osa võõrandamist on võimalik õiguspäraselt vormistada ka olukorras, kus relvaregistri tavapärane kasutamine on ajutiselt häiritud. Sellega välditakse põhjendamatuid takistusi seaduslike tehingute tegemisel ning tagatakse registriandmete hilisem nõuetekohane ajakohastamine.

§ 104. Pärandvaras olev relv, selle oluline osa ja laskemoon

Paragrahvi eesmärk on tagada relva, selle olulise osa ja laskemoona ohutu valdus pärast omaniku surma ning anda pärijale võimalus otsustada nende edasine saatus. Relva ja selle olulise osa pärimine ei tõenda pärija sobivust nende käitlemiseks ega anna talle automaatselt õigust relva, selle olulist osa ega laskemoona enda valdusse võtta.

Regulatsioon lähtub senise RelvS §-s 5 kasutatud lahendusest: eristatakse kohest ohutu valduse korraldamist ja pärija hilisemat otsust relv, selle oluline osa ja laskemoon säilitada, võõrandada või selle käibeseisundit muuta.

Lõikes 1 pannakse relva, selle olulise osa ja laskemoona omaniku surma tõttu enda valdusse saanud isikule kohustus anda need viivitamata PPA-le. Kohustus puudutab ka inimest, kes ei ole pärija, kuid leiab relva, selle olulise osa või laskemoona näiteks lahkunu eluruumist.

Üleandmise eesmärk on vältida relva, selle olulise osa ja laskemoona jäämist kontrollimata valdusse ajal, mil pärijad või nende õigused ei ole veel selged.

Lõikes 2 antakse pärijale pärandi vastuvõtmisest kuus kuud, et taotleda relvaluba, algatada relva või selle olulise osa laskekõlbmatuks muutmine või nõuetele vastavuse kontroll või võõrandada relv, selle oluline osa ja laskemoon.

Valikuvõimalused arvestavad pärija erinevaid huve. Näiteks võib relval olla perekondlik tähendus ka siis, kui pärija ei soovi seda kasutada. Teine pärija võib soovida relva, selle olulist osa ja laskemoona müüa isikule, kellel on nende omandamiseks vajalik õigus.

Tähtaeg annab aega relva, selle olulise osa ja laskemoona seisundi ning dokumentide väljaselgitamiseks, loa taotlemiseks või sobiva omandaja leidmiseks. Selle aja jooksul ei teki pärijal üksnes pärimisest õigust relva, selle olulist osa ega laskemoona kasutada. Valdus ja hoidmine peavad jätkuvalt põhinema RelvS-s lubatud korraldusel.

Pärandi vastuvõtmine ei eelda alati eraldi avaldust. Pärimisseaduse § 118 järgi loetakse pärija pärandi vastu võtnuks ka siis, kui ta loobumistähtaja jooksul pärandist ei loobu. Seetõttu tuleb tähtaja alguse selgitamisel lähtuda pärimisseadusest, mitte samastada seda automaatselt pärimistunnistuse väljastamisega.

Lõikes 3 nähakse relvaloa andmisest keeldumise korral ette kuuekuuline võõrandamistähtaeg. Pärijale jääb võimalus korraldada oma vara müük või muu lubatud üleandmine, kuigi ta ei saanud soovitud relvaluba.

Tähtaeg algab keeldumise otsuse teatavakstegemisest. Nii saab pärija lähtuda otsusest, mille sisust ta on teada saanud, ning hinnata selle vaidlustamise või relva võõrandamise võimalusi.

Lõikes 4 reguleeritakse tsiviilkäibes keelatud, kuid kollektsioneerida lubatud pärandrelva ja laskemoona võõrandamist. Selliseid esemeid ei või anda tavapärase relvaloaga omandajale üksnes põhjusel, et tema loal on märgitud sama relvaliik.

Riigile või kollektsioneerimisõigusega isikule üleandmisel tuleb kontrollida, et konkreetse eseme omandamine oleks lubatud. Kollektsioneerimise õiguse olemasolu relvaloal ei kõrvalda sellele relvale või laskemoonale kehtivaid eritingimusi.

Lõikes 5 seotakse tähtaja jooksul lahendamata olukord kohustusliku võõrandamisega. Eesmärk on vältida relva määramata ajaks hoiule jäämist olukorras, kus pärija ei ole saanud selle omamiseks vajalikku õigust ega korraldanud muud lubatud lahendust.

Kohustuslik võõrandamine peab toimuma eraldi otsuse ja RelvS §-s 107 sätestatud menetluse alusel. Tähtaja möödumine ei tähenda relva automaatset üleminekut riigi või mõne muu isiku omandisse.

§ 107. Relva ja laskemoona kohustuslik võõrandamine

Paragrahvis kujundatakse omaniku nõusolekuta müügi menetlus juhuks, kui isik ei saa või ei soovi RelvS-s antud aja jooksul korraldada relva või laskemoona edasist õiguspärast saatust.

See erineb kehtiva RelvS §-st 6, milles sundvõõrandamine on määratletud relva ja laskemoona riigi omandisse võtmisena õiglase ja kohese hüvitise eest. Eelnõu järgi säiliks senise omaniku omandiõigus kuni müügini ning talle kuuluks kulude võrra vähendatud müügitulu. Tegemist on sisulise menetlus- ja varalise mudeli muutusega.

Lõikes 1 määratletakse kohustuslik võõrandamine PPA otsusel toimuva müügina omaniku nõusolekuta. Sätte eesmärk on anda selge seaduslik alus müügi korraldamiseks olukorras, kus omaniku nõusolekut ei ole võimalik saada või ta ei täida talle pandud kohustust.

Relv või laskemoon ei lähe selle otsuse tõttu eelnevalt riigi omandisse. PPA korraldab müügi avalik-õigusliku ülesande täitmiseks ning müügitulu kuulub RelvS-s määratud ulatuses senisele omanikule.

Lõikes 2 määratakse kohustusliku võõrandamise alused. Need seonduvad eelkõige vajaliku õiguse puudumise ja sellega kaasneva olukorra tähtajaks lahendamata jätmisega.

Relvaloa puudumisest üksi ei piisa igal juhul viivitamatuks müügiks. Kontrollida tuleb, kas kohaldatav tähtaeg on möödunud ja kas isikul on olnud RelvS-s ette nähtud võimalus saada vajalik õigus või korraldada muu lubatud toiming. Relvaloa kehtivuse ajutise peatamise ajal tuleb lähtuda peatamise tagajärgede eriregulatsioonist.

Lõikes 3 nähakse ette omaniku võimaluste eelkontroll. Enne kohustuslikku müüki peab PPA veenduma, et omanikule on antud seaduses lubatud võimalus olukord ise lahendada.

Näiteks võib omanik leida sobiva ostja, anda relva vabatahtlikult komisjonimüüki või taotleda selle laskekõlbmatuks muutmist. Mõistliku täiendava tähtaja andmine on vajalik siis, kui seaduses ette nähtud võimalust ei ole talle seni tegelikult tagatud. See ei tähenda kohustust anda pärast iga varasema tähtaja möödumist automaatselt uus tähtaeg.

Lõikes 4 määratakse otsuse kohustuslikud andmed. Otsusest peab selguma müügi õiguslik alus, müüdav ese, omanik, müügi korraldamise viis ja korraldaja ning raha väljamaksmise ja kulude mahaarvamise kord.

Andmed võimaldavad omanikul mõista, milline vara ja millisel alusel müüakse ning kes tema vara müüki korraldab. Need on vajalikud ka otsuse kontrollimiseks ja vaidlustamiseks.

Lõikes 5 nähakse ette relva või laskemoona müük relvade müügi tegevusloa omaja kaudu komisjonimüügi korras. Komisjonimüügi puhul müüb kutseline müüja teisele isikule kuuluva eseme enda nimel, kuid selle omaniku arvel. Selline ülesannete jaotus lähtub võlaõigusseaduse § 692 lõikes 1 sätestatud komisjonilepingu põhimõttest. Ostjaga sõlmib müügilepingu komisjonimüüja, müügi majanduslik tulemus kuulub aga eseme senisele omanikule seaduses sätestatud ulatuses.

Relva komisjonimüüki andmine ei tähenda selle müümist tegevusloa omajale. Relv jääb senise omaniku omandisse kuni omandiõiguse üleminekuni ostjale. Müüki korraldav isik võtab relva müügiks vastu, leiab ostja, sõlmib müügilepingu ning korraldab relva nõuetekohase üleandmise ja arvestuse. Enne üleandmist peab ta kontrollima, et ostjal oleks õigus just seda relva või laskemoona omandada.

Näiteks kui omanik ei ole pärast relvaloa kehtetuks tunnistamist relva ettenähtud tähtajaks võõrandanud, saab PPA korraldada selle müügi tegevusloa omaja kaudu. Müüja pakub relva oma müügikanalites ning annab selle üle nõuetele vastavale ostjale. Müügist saadud rahast arvatakse maha seaduses lubatud põhjendatud ja tõendatud kulud ning ülejäänud summa makstakse senisele omanikule.

Kohustusliku võõrandamise puhul erineb komisjonimüük tavapärasest vabatahtlikust müügist selle poolest, et omaniku eraldi nõusolekut ega volitust ei ole vaja. Müügi korraldamise õigus tuleneb PPA otsusest ja seadusest. Komisjonimüüja peab järgima otsuses ning RelvS-s määratud tingimusi, sealhulgas hinna kujundamise ja müügitulu arvestamise nõudeid.

Tegevusloa omaja kaasamine võimaldab kasutada tema turuteadmisi, müügikanaleid ja relvade käitlemiseks vajalikku korraldust. See toetab sobiva ostja leidmist ja mõistliku müügihinna saavutamist ning tagab, et müük toimub relvade omandamise, üleandmise ja registreerimise nõudeid järgides.

Lõikes 6 antakse PPA-le ja määratud müügikorraldajale seadusest tulenev õigus teha müügiks vajalikke toiminguid omaniku eraldi volituseta. Vastasel juhul võiks omanik müügi pelgalt volituse andmisest keeldumisega takistada.

Volitus piirdub kohustusliku võõrandamise otsuse täitmiseks vajalike toimingutega. See ei anna õigust käsutada muud omaniku vara ega kasutada relva müügiga mitteseotud eesmärgil. Müügikorraldaja tegutsemine omaniku arvel seob müügi majandusliku tulemuse senise omanikuga.

Lõikes 7 täpsustatakse omandiõiguse säilimist kuni selle üleminekuni ostjale. PPA hoiulevõtmine, kohustusliku võõrandamise otsus ja komisjonimüüki andmine ei ole iseenesest omandi ülemineku alused.

Omandi üleminekul tuleb täita nii asjaõiguslikud eeldused kui ka relvaseaduse nõuded. Müügileping üksi ei õigusta relva üleandmist, kui ostjal puudub selle omandamiseks vajalik õigus.

Lõikes 8 nähakse ette turutingimustele vastav müügihind. Hinna määramisel tuleb arvestada relva või laskemoona seisundit, omadusi ja tegelikku turuväärtust. Näiteks võib haruldase kollektsioonirelva väärtus erineda oluliselt tavapärase sama tüüpi kasutatud relva väärtusest. Hinna määramine peab olema põhjendatav ning vajaduse korral toetuma erialasele hinnangule.

Mõistliku hinna saavutamise kohustus ei taga ostja olemasolu, kuid välistab vara põhjendamatu odavmüügi. Hinna vähendamine peab olema läbipaistev ja seotud müügitulemuste ning turuolukorraga.

Lõikes 9 määratakse müügitulu kuuluvus, lubatud kulude mahaarvamine ja väljamaksmise tähtaeg. Omanikule peab olema võimalik selgitada müügihinna ja väljamakstava summa vahet.

Mahaarvatavad kulud peavad olema põhjendatud, seotud asjaomase eseme hoidmise, hindamise või müügiga ning dokumentaalselt tõendatud. Üldsõnaline viide korralduskulule ei ole piisav. Kolmekümnepäevane tähtaeg raha laekumisest annab väljamaksele selge ajalise piiri.

Saksamaa relvaseaduse § 46 lõikes 7 kasutatakse samuti lahendust, milles realiseerimisest saadud raha kuulub pärast seaduses nimetatud kulude mahaarvamist senisele õigustatud isikule. See on võrdlus müügitulu ja kulude arvestuse kohta, mitte eelnõu kogu menetluse samaväärsuse kinnitus.

Lõikes 10 nõutakse kahe aasta jooksul tulemuseta jäänud müügi korral uut PPA otsust edasise tegevuse kohta. Müügikorraldaja ei või üksnes aja möödumise tõttu relva enda omaks lugeda ega selle saatust iseseisvalt otsustada.

PPA peab hindama, kas müügi jätkamine on põhjendatud ja milline muu seaduses lubatud lahendus on võimalik. Näiteks võivad relva eripära, seisund või käibepiirangud muuta tavapärase ostja leidmise keeruliseks. Edasine omandiõigust mõjutav toiming peab tuginema konkreetsele seaduslikule alusele.

Lõikes 11 nähakse ette otsuse teatavaks tegemine omanikule ning surnud omaniku puhul teadaolevale pärijale või määratud pärandvara valitsejale. See võimaldab õigustatud isikul osaleda menetluses ja kasutada õiguskaitsevahendeid.

Mitme pärija korral tuleb arvestada nende ühist seost pärandvaraga. Ühe teadaoleva pärija olemasolu ei tähenda automaatselt, et ta võib üksi esindada kõigi pärijate huve.

Lõikes 12 võimaldatakse avalikku kättetoimetamist, kui otsust ei ole võimalik muul viisil kätte toimetada. Avalik kättetoimetamine on menetluslik lahendus teadmata või kättesaamatu adressaadi korral, mitte tavapärase isikliku kättetoimetamise asendus.

Enne selle kasutamist tuleb kontrollida haldusmenetluse seaduses sätestatud eeldusi ning dokumenteerida vajalikud toimingud.

Lõikes 13 määratakse avalikus teates kasutatavad omaniku identifitseerimisandmed ja piiratakse muude andmete avaldamist. Eesmärk on võimaldada adressaadil teade ära tunda ning vältida samanimeliste inimeste segiajamist.

Teate avaldamisel tuleb piirduda kättetoimetamiseks vajalikuga. Relvade täpsete hoiukohtade, kontaktandmete või muu menetluse seisukohalt tundliku teabe avaldamine ei tohi kujuneda automaatseks.

Lõikes 14 reguleeritakse raha säilitamist, kui seda ei ole võimalik omanikule välja maksta. Näiteks võib puududa makse saamiseks vajalik teave või olla ebaselge, kellele raha pärimise tõttu kuulub.

Väljamakse takistus ei muuda juba nõuetekohaselt tehtud müügitehingut kehtetuks. Samas peab raha jääma õigustatud isiku jaoks eristatavalt arvestatuks ja hiljem väljamakstavaks.

Lõikes 15 antakse ministrile volitus kehtestada menetluse üksikasjad. Ühtne kord on vajalik komisjonimüüki andmiseks, hindamiseks, kulude arvestamiseks ja raha väljamaksmiseks.

§ 108. Laskekõlbmatu relva ja antiikrelva omaniku vahetus

Paragrahvis sätestatakse laskekõlbmatu relva ja antiikrelva omanikuvahetuse vormistamine ning registriandmete ajakohastamine. Nende relvade omandamine võib olla lubatud relvaloata, kuid see ei kõrvalda vajadust pidada arvestust relva ja selle omaniku üle. Loakohustus ja registreerimiskohustus täidavad erinevaid ülesandeid: esimene võimaldab kontrollida isiku õigust eset omandada või käidelda, teine tagab eseme ja omaniku seose jälgitavuse.

Laskekõlbmatu relva puhul jätkatakse kehtiva RelvS §-s 78³ sätestatud omanikuvahetuse vormistamise korda. Antiikrelva omanikuvahetuse eraldi regulatsioon on eelnõus uus ning täiendab antiikrelvade registriarvestust.

Mõlema relvaliigi puhul on oluline, et relvaregistris kajastuv liik vastaks eseme tegelikele omadustele. Laskekõlbmatu relva seisund peab olema nõuetekohaselt tõendatud ning antiikrelv peab vastama RelvS-s sätestatud tunnustele. Üksnes relva vana välimus, valmistamisaasta kohta esitatud väide või müüja kinnitus ei pruugi olla selle liigitamiseks piisav.

Antiikrelva puhul on omaniku ja relva seose kontrollitavusel täiendav tähendus püssirohu ja sütikute omandamisel. Eelnõus võimaldatakse neid omandada ka isikul, kellel on õigus omada nende kasutamist eeldavat antiikrelva. Ajakohased registriandmed aitavad kontrollida selle õiguse alust ning vältida tuginemist relvale, mille isik on juba võõrandanud. Registrikanne üksi ei anna siiski piiramatut püssirohu või sütikute omandamise õigust: täidetud peavad olema ka vastavad sisulised ja koguselised tingimused.

Lõikes 1 määratakse laskekõlbmatu relva ja antiikrelva omanikuvahetuse vormistajaks PPA. Menetluse eesmärk on tagada, et relvaregistrisse kantud relv oleks pärast omaniku vahetumist seotud õige isikuga ning varasem omanik ei jääks registris ekslikult selle praeguseks omanikuks.

Ajakohane omanikuandmestik on vajalik näiteks relva leidmise, varguse, pärimise või muu juhtumi korral. Kui relvaregistris on üksnes esialgse omaniku andmed, võib hiljem olla keeruline selgitada, kellele relv kuulub ja kuidas see ühelt isikult teisele liikus. Omanikuvahetuste kajastamine aitab säilitada kontrollitava teabe relva käekäigu kohta.

PPA menetluses saab kontrollida, kas avalduses nimetatud ese vastab relvaregistris olevale relvale ja kas selle üleandmisele kohalduvad tingimused on täidetud. Omanikuvahetuse vormistamine ei tähenda, et iga tehingu puhul tuleb teha uus tehniline ekspertiis. Täiendav kontroll on vajalik siis, kui eseme liigitus, dokumentide vastavus või muud olulised asjaolud on ebaselged.

Näiteks kui laskekõlbmatu relva tunnistusel ja relval olevad identifitseerimisandmed ei ühti, tuleb vastuolu lahendada enne omanikuvahetuse vormistamist. Samuti võib antiikrelva puhul vajada selgitamist, kas tegemist on seaduses määratletud antiikrelvaga või teistsugusele käibekorrale alluva tulirelvaga.

Omanikuvahetuse menetlust tuleb eristada omandiõiguse tekkimise alusest. Müügi, kinkimise või pärimise asjaõiguslikud tagajärjed ja relvaseadusest tulenevad registreerimiskohustused peavad olema omavahel kooskõlas. Registrikande tegemisest ei saa tuletada omandi ülemineku erireeglit, mida RelvS ei sätesta.

Lõikes 2 määratakse PPA-le esitatavas avalduses nõutavad senise ja uue omaniku ning relva andmed. Nende alusel peab olema võimalik tuvastada, kelle vahel omanikuvahetus toimub ja millist registrisse kantud eset see puudutab.

Füüsilise isiku nimi ja isikukood võimaldavad eristada samanimelisi inimesi ning siduda avalduse õige isikuga. Isikukoodi puudumisel kasutatakse sättes nimetatud asendusandmeid. Juriidilise isiku nimi ja registrikood või registreerimisnumber võimaldavad tuvastada

organisatsiooni, kelle omandisse relv kuulub või läheb. Organisatsiooni esindaja tegutseb selle nimel ning tema isik ja esindusõigus kontrollitakse üldiste menetlusreeglite järgi.

Relva liik, mark, mudel ja markeering võimaldavad kontrollida eseme vastavust registriandmetele. Markeering on eriti oluline juhul, kui samale omanikule kuulub mitu väliselt sarnast relva. Vanema relva puudulikke või raskesti loetavaid tunnuseid ei saa asendada oletuslike andmetega; sellisel juhul tuleb eseme tuvastamine lahendada asjakohase kontrolli kaudu.

Aadressi ja telefoninumbri eesmärk on võimaldada menetluses suhtlemist ning vajaduse korral puuduste kiiret kõrvaldamist. Näiteks saab PPA küsida täpsustust relva markeeringu või esindusõiguse kohta, ilma et menetlus peaks ebatäielike andmete tõttu pikemaks ajaks seisma jääma.

Andmete esitamisel tuleb arvestada üldreegliga, mille järgi ei nõuta inimeselt uuesti teavet, mis on PPA-le riigi infosüsteemist kättesaadav. Elektroonilises menetluses võib vastavad väljad eeltäita või kasutada registris juba olevaid andmeid, andes taotlejale võimaluse osutada ebatäpsustele. Nii säilib vajalik andmekoosseis, kuid väheneb käsitsi sisestamine ja sellest tulenevate vigade oht.

Lõikes 3 nähakse ette omanikuvahetuse kajastamine relvaregistris ning enne registrikande tegemist riigilõivu tasumine.

Relvaregistris tuleb lõpetada relva kehtiv seos senise omanikuga ja kajastada uus omanik. Varasem seos säilitatakse registri säilitamisreeglite kohaselt ajaloolise teabena. Nii saab eristada praegust omanikku varasematest omanikest ning vajaduse korral taastada omanikuvahetuste järjestuse.

See on oluline ka senise omaniku jaoks. Nõuetekohaselt kajastatud võõrandamise järel ei peaks ametiasutused lähtuma ekslikust eeldusest, et relv kuulub endiselt talle. Uue omaniku jaoks loob ajakohane kanne kontrollitava seose tema ja eseme vahel, sealhulgas olukorras, kus antiikrelva omamine on mõne muu seaduses lubatud toimingu eelduseks.

Riigilõiv tasutakse riigilõivuseaduses määratud ulatuses registritoimingu eest. Lõivu tasumine ei asenda menetluses tehtavaid sisulisi kontrolle ega anna õigust vormistada omanikuvahetust, kui ese või omandaja ei vasta kohaldatavatele tingimustele.

Samuti ei anna omanikuvahetuse registreerimine iseenesest täiendavaid käitlemisõigusi. Laskekõlbmatu relva omanik ei saa registrikandest õigust relva uuesti laskekõlblikuks muuta ning antiikrelva omanik peab selle kasutamisel, hoidmisel ja laskemoonakomponentide omandamisel järgima vastavaid erinõudeid. Registrikande ülesanne on kajastada õiguspärast omanikuvahetust ja säilitada usaldusväärne arvestus.

§ 107. Pankrotivaras olev relv, selle oluline osa ja laskemoon

Paragrahvis sätestatakse relva, selle olulise osa ja laskemoona hoidmise ning võõrandamise erisused pankrotimenetluses. Regulatsioon lähtub kehtiva RelvS §-st 8 ning tagab, et pankrotivara valitsemisel järgitakse lisaks pankrotimenetluse reeglitele relvade, nende osade ja laskemoona käitlemise erinõudeid.

Pankrotimenetluses tuleb arvestada nii vara säilitamise ja võlausaldajate nõuete rahuldamise kui ka avaliku ohutusega. Relv, selle oluline osa ja laskemoon võivad olla arvestatava rahalise väärtusega vara, kuid nende hoidmine ja müük ei saa toimuda samadel tingimustel nagu tavalisel vallasasjal. Pankroti väljakuulutamine ei muuda relva, selle olulist osa ja laskemoona vabalt käideldavaks ega asenda selle valdamiseks, hoidmiseks või omandamiseks vajalikku õigust.

Lõikes 1 pannakse pankrotihaldurile kohustus tagada pankrotivaras oleva relva, selle olulise osa ja laskemoona nõuetekohane hoidmine. Selleks peab haldur välja selgitama, millised relvad, nende olulised osad ja milline laskemoon pankrotivara hulka kuuluvad, kus need asuvad ning kuidas on korraldatud nende tegelik valdus ja juurdepääs.

Kohustus on oluline juba menetluse alguses. Näiteks võib pankrotistunud organisatsiooni tegevus olla katkenud, senine vastutav isik töölt lahkunud või hoiukoha kasutamise alus lõppemas. Sellises olukorras ei saa eeldada, et varasem hoidmise korraldus toimib muutumatult edasi. Haldur peab tagama, et relvad, nende olulised osad ja laskemoon ei jääks kõrvalistele isikutele kättesaadavaks.

Hoidmise korraldamise kohustus ei tähenda, et haldur peab relvad, nende olulised osad ja laskemoona ise enda juurde võtma. Ta võib kasutada seaduses lubatud korras selleks õigustatud isiku hoiuteenust või muud nõuetekohast hoiulahendust. Relvade, nende oluliste osade ja laskemoona füüsilisel üleandmisel ning edasitoimetamisel tuleb järgida vastavaid käitlemisnõudeid.

Nõuetekohane hoidmine kaitseb ühtlasi pankrotivara väärtust. Relva, selle olulise osa või laskemoona kadumine, kahjustumine või dokumentide kaotsiminek võib vähendada müügist saadavat tulu ning kahjustada võlausaldajate huve. Seetõttu peavad relvade, nende oluliste osade ja laskemoona tuvastamine, nende seisundi fikseerimine ja hoidmise korraldus moodustama pankrotivara valitsemisel ühtse terviku.

Lõikes 2 sätestatakse, et pankrotivaras olevat relva, selle olulise osa ja laskemoona võib võõrandada üksnes RelvS-s ette nähtud tingimustel ja korras. Halduri seaduslik pädevus pankrotivara müüa ei kõrvalda relva, selle olulise osa ja laskemoona käibeliigist ega omandaja õigustest tulenevaid piiranguid.

Näiteks ei saa relva, selle olulist osa ja laskemoona anda enampakkumisel kõrgeima pakkumise teinud isikule, kui tal puudub õigus seda relva, selle olulist osa ja laskemoona omandada. Müügi korraldus peab võimaldama kontrollida ostja õigusi enne eseme üleandmist. Samuti tuleb järgida relva, selle olulise osa ja laskemoona registreerimise ja omanikuvahetuse vormistamise nõudeid.

Relva, selle olulise osa ja laskemoona võõrandamine vormistatakse pankrotihalduri, kes tegutseb talle seadusega antud pädevuse alusel, taotluse alusel.

Lõikes 3 nähakse ette relva, selle olulise osa ja laskemoona hävitamine, kui neid ei ole õnnestunud võõrandada kuue kuu jooksul pärast pankroti väljakuulutamist. Sellega jätkatakse kehtiva RelvS § 8 lõikes 3 sätestatud lahendust.

Tähtaja eesmärk on vältida olukorda, kus piiratud tsiviilkäibega esemed jäävad pankrotimenetluses määramata ajaks hoiule, põhjustades jätkuvaid hoidmis- ja

korralduskulusid. Relvade, nende oluliste osade ja laskemoona säilitamine nõuab nõuetekohast hoiukohta, kontrollitud juurdepääsu ja vastutavat korraldust ka siis, kui müügivõimalust ei ole leitud. Need kulud võivad aja jooksul vähendada pankrotivara, millest rahuldatakse võlausaldajate nõudeid.

Hävitamine on pöördumatu toiming, millega kaob võimalus esemest hiljem müügitulu saada. Seetõttu on oluline, et haldur alustaks võõrandamise korraldamist aegsasti ning kasutaks seaduslikke müügivõimalusi sisuliselt. Näiteks võib tavapärase kasutusrelva ja haruldase kollektsioonirelva ostjate ring ning müügiks vajalik aeg olla erinev.

Kuuekuuline tähtaeg algab pankroti väljakuulutamisest, mitte relva müügiks pakkumisest. See rõhutab vajadust tegeleda relvadega juba menetluse alguses. Hävitamine toimub seaduses sätestatud korras selleks õigustatud isiku kaudu; käesolev lõige ei anna haldurile iseseisvat õigust relva, selle olulist osa või laskemoona hävitada.

Lõikes 4 suunatakse pankrotivaras olevate sõjarelvade, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona käsitlemine vastava eriregulatsiooni alla. Nende esemete võimalik mõju julgeolekule ning nende käitlemisele seatud piirangud erinevad tavapäraste tsiviilrelvade omadest.

Säte tagab, et pankrotimenetluse kaudu ei mindaks mööda sõjarelvade käitlemise erinõuetest. Haldur peab ka sellise vara puhul tagama selle säilimise, kuid hoidmise, võõrandamise ja muude toimingute lubatavus tuleb määrata viidatud erikorra järgi.

§ 108. Täitemenetluse objektiks olev relv, selle oluline osa ja laskemoon

Paragrahvis sätestatakse relva, selle olulise osa ja laskemoona hoidmise ning võõrandamise erisused täitemenetluses. Regulatsioon jätkab kehtiva RelvS §-s 8^1 kasutatud põhimõtet: võlgniku vara realiseerimisel tuleb järgida ka selle eseme käitlemise erinõudeid.

Täitemenetluse eesmärk on täita täitedokumendist tulenev nõue, kuid selle saavutamiseks ei või relv, selle oluline osa ega laskemoon sattuda õigustamata isiku valdusse ega jääda ebaturvaliselt hoiule. Samuti ei asenda kohtutäituri müügitoimingud ostja relvaõiguslikku sobivust ja omandamisõigust.

Lõikes 1 pannakse kohtutäiturile kohustus tagada täitemenetluse objektiks oleva relva, selle olulise osa ja laskemoona nõuetekohane hoidmine. Kohtutäitur peab menetlustoimingute kavandamisel arvestama, kus ese asub, kelle valduses see on ja milline hoiukorraldus on seaduse järgi lubatud.

Arestimine piirab vara käsutamist, kuid ei taga iseenesest selle turvalist hoidmist. Näiteks võib relva senisel valdajal puududa pärast relvaloa kehtetuks tunnistamist õigus seda enda käes hoida. Sellisel juhul ei saa eset jätta tema valdusse üksnes põhjusel, et relv, selle oluline osa või laskemoon on täitemenetluses arestitud.

Kohtutäituri ülesanne on korraldada seaduslik hoidmine, kasutades vajaduse korral selleks õigustatud isikut või RelvS-s ette nähtud PPA hoiuleandmise korda. Ka siin ei tähenda korraldamiskohustus, et kohtutäitur peaks relva, selle olulist osa või laskemoona ise oma tööruumides hoidma.

Nõuetekohane hoidmine aitab säilitada ka vara müügiväärtust. Relva, selle olulise osa ja laskemoona seisund ja identifitseerimisandmed peavad olema kontrollitavad, et hilisem müük puudutaks õiget eset ning selle seisundi kohta oleks võimalik anda ostjale usaldusväärset teavet.

Lõikes 2 sätestatakse, et täitemenetluses toimub relva, selle olulise osa ja laskemoona võõrandamine RelvS-s tingimustel ja korras. Relva, selle olulise osa ja laskemoona võõrandamise vormistamiseks esitab taotluse kohtutäitur, kes tegutseb oma seadusest tuleneva pädevuse alusel.

Kohtutäituri nimetamine taotluse esitajana võimaldab võõrandamise vormistada ka siis, kui võlgnik ei tee menetluses koostööd. Omaniku eraldi taotlus või nõusolek ei ole selleks vajalik. Samal ajal ei asenda kohtutäituri pädevus ostja omandamisõigust: enne relva, selle olulise osa ja laskemoona üleandmist tuleb kontrollida, kas ostjal on õigus konkreetset relva, selle olulist osa või laskemoona omandada, ning täita registreerimise ja üleandmise nõuded.

Näiteks ei anna enampakkumise võitmine ja ostuhinna tasumine iseenesest õigust relva, selle olulist osa ega laskemoona enda valdusse võtta. Relva, selle olulise osa ja laskemoona üleandmise saab lõpule viia pärast seda, kui täidetud on ka RelvS-st tulenevad tingimused.

Lõikes 3 keelatakse sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona, lahingumoona ja nende oluliste osade arestimine ning täitemenetluses müümine. Sättega säilitatakse kehtivas RelvS § 8^1 lõikes 3 ette nähtud erikaitse nimetatud esemete suhtes.

Keeld hõlmab nii arestimist kui ka müüki. Seega ei ole tegemist üksnes ostjate ringi piiranguga, vaid need esemed jäävad tavapärasest täitemenetluslikust realiseerimisest välja. Nende käitlemine ja võimalik edasine üleandmine peavad toimuma sõjarelvadele ning muudele asjaomastele esemetele ette nähtud erikorra alusel.

Erikorra eesmärk on vältida olukorda, kus tsiviilõigusliku nõude täitmiseks tehtud toiming muudab julgeolekulise tähendusega eseme valdust või käibesse jõudmist viisil, mida valdkonna regulatsioon ei võimalda. Ka oluliste osade hõlmamine on vajalik, sest nende eraldi müümine võiks muidu võimaldada tervikeseme suhtes kehtivast piirangust mööda minna.

9. peatükk
RELVA JA LASKEMOONA ÜLEANDMINE, VALDUSESSE JA KASUTUSSE ANDMINE, VALDAMINE, HOIDMINE NING KANDMINE

1. jagu
Ametirelva, selle osa, laskemoona ja lahingumoona üleandmine, valdamine, hoidmine, kandmine ja kasutamine

Jagu reguleerib, kellele ja millises korras võib ametirelva, selle osa, laskemoona või lahingumoona üle anda ning millistes piirides võib vastuvõtja talle üle antud eset käidelda. Paragrahv 109 käsitleb üleandmise korda ja vastuvõtja õigust. Paragrahv 110 määrab valdaja kohustused ajaks, mil ese on tema käes, ning piirab selle edasiandmist. Selline jaotus hõlmab nii asutuse otsust anda relv konkreetse ülesande täitmiseks kui ka relva saanud isiku edasist tegevust.

Regulatsioon jätkab kehtiva RelvS §-s 3 kasutatud lähenemist. Ametirelvad jagunevad teenistus- ja sõjaväerelvadeks ning nende käitlemise ja üleandmise täpsem kord kehtestatakse seaduse alusel määrustega. Eraldi korra vajadus tuleneb ametirelvade erinevast otstarbest ja teenistuse korraldusest. Näiteks võib relv olla ette nähtud politseiametnikule teenistusülesande täitmiseks või sisekaitselisele rakenduskõrgkoolile õppetööks. Mõlemal juhul peab olema tuvastatav, kes võib relva vastu võtta ja millise ülesande piires seda kasutada. Eelnõu toob need ühised reeglid seaduses selgelt esile ning seob nende rakendamise eelnõu § 8 lõigete 2–4 alusel kehtestatud korraga.

EL-i õigusega seostamisel tuleb arvestada tulirelvadirektiivi artikli 2 lõikega 2, mille kohaselt jääb direktiivi kohaldamisalast välja relvade ja laskemoona omandamine või valdamine relvajõudude, politsei või muude avaliku võimu asutuste poolt riigisisese õiguse kohaselt. Erandi ulatus sõltub seega nii valdajast kui ka toimingust. Käesoleva jao ülesanne on määrata riigisisesed reeglid, mille järgi ametirelva valdus üle antakse ning selle valduse üle kontroll säilib.

§ 109. Ametirelva, selle osa ja laskemoona ning lahingumoona üleandmine

Lõikes 1 sätestatakse, et ametirelva, selle osa, laskemoona ja lahingumoona üleandmisel tuleb järgida eelnõu § 8 lõigete 2–4 alusel kehtestatud asjakohast korda. Viide võimaldab kohaldada konkreetsele esemele ja asutusele ette nähtud reegleid. Nende järgi tehakse kindlaks, kellel on õigus ese üle anda, millisel alusel üleandmine toimub ja kuidas see vormistatakse. Kehtivas teenistusrelvade regulatsioonis on samuti eristatud muu hulgas üleandmist ja kasutada andmist ning teenistuse korraldajale on pandud kohustus tagada käitlemisnõuete täitmine.

Üleandmise all tuleb siin mõista ka eseme andmist teise isiku tegeliku kontrolli alla ilma omandi üleminekuta. Näiteks teenistusrelva väljastamisel ametnikule jääb relv asutuse arvestusse, kuid ametnik saab selle enda valdusse ja talle laienevad eelnõu §-s 110 sätestatud valdaja kohustused. Üleandmise korra järgimine võimaldab hiljem kindlaks teha, kelle valduses relv konkreetsel ajal oli. Relva osa, laskemoona ja lahingumoona eraldi nimetamine annab sättele praktilise tähenduse ka siis, kui üle antakse üksnes laskemoona või relva osa ning relv ise valdajat ei vaheta.

Lõikes 2 määratakse, kellel on õigus ese vastu võtta ja seda kasutada. Üleandjal peab olema võimalik enne üleandmist kindlaks teha, et vastuvõtjal on õigus just asjaomasele toimingule. Õiguse ulatus võib sõltuda isiku ülesandest. Näiteks võib asutuse relvade hoiulevõtmise eest vastutav isik olla õigustatud relva pärast teenistusülesande lõppu vastu võtma ka siis, kui tema ülesanded piirduvad relva tagastamise registreerimise ja hoidmise korraldamisega. Relva kasutamiseks peab isikul olema ka kasutamist hõlmav õigus.

Sama eristus on oluline õppetöös. Õppetööks relva vastuvõtmise või kasutamise õigus kehtib õppetööle ette nähtud tingimustel. Sellest ei saa tuletada õigust relva pärast õppetöö lõppu enda valdusse jätta või muul eesmärgil kasutada. Samuti tuleb eristada relva teenistusülesande täitmiseks väljastamist ja ametniku õigust konkreetses olukorras relva kasutada. Kui kasutamine kujutab endast avaliku võimu teostamist inimese suhtes, peab selleks olema asjaomases seaduses ette nähtud alus. Paragrahv 109 reguleerib relva üleandmist ega anna iseseisvat vahetu sunni volitust.

§ 110. Ametirelva, selle osa, laskemoona ja lahingumoona valdamine, hoidmine, kandmine ja kasutamine

Lõikes 1 määratakse ametirelva, selle osa, laskemoona ja lahingumoona valdamise, hoidmise ja kandmise lubatud ulatus. Iga toimingu puhul tuleb lähtuda § 8 lõigete 2–4 alusel kehtestatud asjakohasest korrast. Toimingute eristamine on oluline, sest isiku ülesanne võib eeldada neist ainult ühte või mõnda. Näiteks võib ametnikul olla õigus kanda talle väljastatud teenistusrelva kindla teenistusülesande ajal. See, kas ta võib relva pärast ülesande lõppu enda valdusse jätta või mujal hoida, sõltub hoidmise kohta kehtivatest tingimustest. Samamoodi võib isik olla õigustatud võtma laskemoona vastu asutuse hoiukohta, ilma et tema ülesanded hõlmaksid selle kasutamist.

Sätte eesmärk on tagada, et eseme õiguspärane üleandmine ei jätaks lahtiseks, millal, kus ja millise ülesande täitmiseks võib ese olla konkreetse isiku valduses. See on oluline ka asutusele, sest nii saab teenistuse korraldamisel üheselt määrata, millal tuleb ese tagastada ja kes võib selle järgmisena vastu võtta.

Lõikes 2 pannakse valdajale kohustus järgida hoidmisel, kandmisel ja kasutamisel seaduses ning selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõudeid. Kohustus kehtib kogu aja, mil ese on isiku valduses. Lõigete 1 ja 2 ülesanded on seega erinevad. Lõige 1 määrab, kas ja millises ulatuses on toiming isikule lubatud. Lõige 2 kohustab teda lubatud toimingu tegemisel järgima selleks ette nähtud nõudeid.

Näiteks peab teenistusülesande täitmiseks relva saanud isik järgima kogu ülesande vältel relva kandmise tingimusi. Kui ülesanne lõpeb ja kohaldatav kord näeb ette relva tagastamise, tuleb lähtuda tagastamise ja senise hoidmise nõuetest. Nõuete järgimise eest vastutab valdaja talle pandud ülesannete ulatuses. Asutusel säilib samal ajal kohustus korraldada relvade väljastamine, vastuvõtmine ja hoidmine nii, et valdajal oleks võimalik neid nõudeid täita.

Lõikes 3 kehtestatakse ametirelva, selle osa, laskemoona ja lahingumoona edasiandmise üldine keeld ning määratakse, millal on edasiandmine erandina lubatud. Piirang hõlmab nii eseme andmist teise isiku valdusse kui ka talle selle kasutada andmist. Nii säilib asutusel kontroll selle üle, kelle käes ese on ja kellel on õigus seda kasutada. See on vajalik ka juhul, kui kavandatav vastuvõtja kuulub samasse asutusse või täidab samalaadseid ülesandeid.

Näiteks kahe ametniku töövahetuse vahetumine ei anna neile iseenesest õigust omavahel kokku leppida, et üks annab talle väljastatud relva otse teisele. Vahetu üleandmine on lubatud siis, kui kohaldatav kord seda selles olukorras võimaldab ja üleandmisel järgitakse ette nähtud tingimusi. Lõige toimib koos eelnõu §-ga 109: § 110 lõike 3 järgi tehakse esmalt kindlaks, kas senisel valdajal on üldse õigus ese edasi anda, ning § 109 järgi tuleb seejärel järgida üleandmise korda ja kontrollida vastuvõtja õigust.

2. jagu. Relva, selle osa ja laskemoona teise isiku valdusse ja kasutusse andmine

Jao eesmärk on määrata, **kes võib anda teisele isikule relva kasutada, kuidas tehakse kindlaks saaja õigus ning kellele ja millal tuleb relv tagastada**. Relva andmisel teise isiku valdusse ja kasutusse jääb omandiõigus üleandjale. Saaja õiguste ulatus sõltub sellest, millisel seaduslikul alusel, millisel otstarbel ja kui kauaks relv talle antakse.

Jao pealkirjas on kasutatakse üldmõistet **„relv“**. Ka piiramata tsiviilkäibega relva puhul on oluline, et saaja vastaks talle kehtivatele nõuetele, kasutaks relva kokkulepitud otstarbel ja tagastaks selle õigel ajal. Relvaloa kontrollimise ja registriarvestuse kohustus tuleb seevastu

siduda nende relvade ja toimingutega, mille puhul seadus sellist kontrolli nõuab. Sama põhimõte kehtib relva osade kohta. Üldreegel võib hõlmata koos relvaga üleantavaid osi, kuid relva olulisele osale, piiratud käibega lisaseadmele ja muule osale võivad kehtida erinevad nõuded.

Paragrahv 111 sätestab üleandmise üldtingimused. Paragrahv 112 käsitleb juriidilise isiku relva väljastamist ja tagastamist ning § 113 lühiajalist üleandmist konkreetseks jahiks, laskeharjutuseks või spordivõistluseks. Kui näiteks laskespordiklubi annab liikmele relva mitmepäevaseks võistluseks, puudutavad sama juhtumit kõik kolm paragrahvi. Seetõttu peab jaost üheselt nähtuma, millised nõuded kohalduvad koos ja millal piisab ühest dokumenteerimistoimingust.

§ 111. Relva teise isiku valdusse ja kasutusse andmise üldtingimused

Lõikes 1 sätestatakse omaniku õigus anda talle kuuluv relv, selle osa ja relvale ettenähtud laskemoon teise füüsilise isiku valdusse ja kasutusse. Üleandjaks võib olla füüsiline või juriidiline isik. Vastuvõtjaks on konkreetne füüsiline isik, kelle õigusi ja kellele kehtivaid piiranguid saab enne üleandmist kontrollida. Sõnad „talle kuuluva“ on olulised, sest teise isiku relva õiguspäraselt valdav kasutaja ei saa pelgalt valduse alusel otsustada, kellele relv järgmisena anda. Seda põhimõtet täpsustab lõige 8.

Lõikes 2 nõutakse, et saajal oleks õigus vallata ja kasutada vastavat relva sellel otstarbel, milleks omanik relva üle annab. Näiteks jahipidamiseks üleantava relva puhul peab saaja õigus hõlmama nii asjaomast relva kui ka jahipidamise otstarvet. Piiramata tsiviilkäibega relva puhul hinnatakse seaduses sellele relvale ja kasutajale kehtestatud tingimusi, sealhulgas vanusenõuet, kui see on ette nähtud. Lõike lõpus olev erand võimaldab kohaldada seaduses eraldi reguleeritud kasutusviise, näiteks juhendatud laskmist.

Lõikes 3 täpsustatakse piiratud tsiviilkäibega relva, selle olulise osa ja laskemoona üleandmist. Üleandmisel tuleb arvestada relvaloale kantud õiguse tegelikku ulatust ja piiranguid. Näiteks üksnes pärandina saadud konkreetse relva säilitamiseks antud luba ei anna õigust võtta teist relva vastu jahipidamiseks. Samuti tuleb arvestada asjaoluga, et loa kehtivuse ajal võib olla peatatud üksnes kandmise või kasutamise õigus. Praeguses tekstis kordab lõike 3 esimene lause suuresti lõiget 2 ja jätab lahtiseks, kuidas kohaldub lõikes 5 nimetatud seaduslik erand. Selgem oleks jätta lõikesse 2 üldreegel koos erandiga ning sõnastada lõikes 3 üksnes loaga seotud lisanõue.

Lõikes 4 määratakse, mida peab üleandja kontrollima enne relva, selle olulise osa või laskemoona üleandmist. Saaja isikusamasuse kontroll seob õigust tõendavad andmed inimesega, kellele ese tegelikult antakse. Seejärel tuleb hinnata, kas saaja võib vallata ja kasutada kõnealust relva ning kas kavandatud tegevus jääb tema õiguste piiresse. Laskemoona vastuvõtmise õigust kontrollitakse juhul, kui koos relvaga või eraldi antakse üle ka laskemoona. Kontrolli ulatus peab vastama tegelikule üleandmisele. Näiteks laskemoonata üleantava relva puhul puudub vajadus kontrollida õigust võtta vastu laskemoona, mida ei väljastata.

Lõige 5 reguleerib olukorda, kus seadus lubab relva anda relvaloata isiku valdusse ja kasutusse. Üleandja peab kindlaks tegema, et konkreetse erandi tingimused on täidetud. Näiteks juhendatud laskmisel sõltub relva kasutamise lubatavus muu hulgas laskmise kohast ning selleks õigustatud isiku vahetust juhendamisest ja järelevalvest. Kui laskmine lõpeb, lõpeb ka

võimalus vallata relva selle erandi alusel. Piiramata tsiviilkäibega relva puhul, mille kasutamine ongi üldjuhul loavaba, lähtutakse vastava relvaliigi üldnõuetest.

Lõikes 6 sätestatakse relva, selle osa või laskemoona vastu võtnud isiku kohustused. Alates üleandmisest peab saaja järgima talle kohalduvaid hoidmise, kandmise, edasitoimetamise ja kasutamise nõudeid. Nende eraldi nimetamine on oluline, sest õigus relva kasutada ei hõlma tingimata kõiki muid toiminguid. Näiteks võib lasketiirus relva kasutamise õigus piirduda tiirus toimuva treeninguga. Relva mujale viimiseks või enda juures hoidmiseks peab kasutajal olema ka vastavat toimingut hõlmav õigus.

Lõikes 7 seotakse tegelik kasutamine omaniku määratud üleandmise otstarbega. See on eriti oluline mitme otstarbega relvaloa puhul. Näiteks võib kasutajal endal olla õigus kasutada sama liiki relva nii jahipidamiseks kui ka laskespordiks. Kui omanik andis konkreetse relva kasutada võistlusel osalemiseks, piirdub omaniku nõusolek selle tegevusega. Nii jääb omanikule võimalus otsustada, milleks tema vara kasutatakse.

Lõike 8 kohaselt võib saaja anda talle usaldatud eseme järgmise isiku valdusse või kasutusse üksnes seaduses sätestatud juhul. Üleandmisel antud nõusolek ja saaja õiguste kontroll puudutavad kindlat inimest. Näiteks ei saa laskespordiklubi liige anda talle väljastatud klubirelva omal algatusel järgmisele võistlejale, isegi kui ka teisel võistlejal on sobiv relvaluba. Edasine väljastamine peab toimuma selleks õigustatud isiku kaudu ja kohaldatava korra järgi.

Lõikes 9 määratakse tagastamise aeg ja õigustatud vastuvõtja. Relv, selle osa ja kasutamata laskemoon tuleb tagastada hiljemalt kokkulepitud tähtpäeval kas üleandjale või tema määratud isikule, kellel on õigus esemed vastu võtta. Näiteks võib organisatsioonis relva tagasi võtta teine selleks õigustatud töötaja kui see, kes relva väljastas. Kui kasutamise alus langeb ära varem, tuleb esemed tagastada viivitamata. See võib juhtuda näiteks siis, kui enne kokkulepitud tagastamisaega lõpetatakse ülesanne, mille täitmiseks relv anti, või peatatakse kasutaja asjaomane õigus.

Lõige 10 sätestab lahenduse juhuks, kui õiguspärane tagastamine ei ole võimalik. Näiteks võib relva kasutamise ajal lõppeda ka omaniku õigus relva vallata ja hoida. Sellisel juhul peab valdusse saanud isik korraldama hoiuleandmise seaduses sätestatud korras. Lõiget tuleb kohaldada koos § 90 lõikega 18, mis reguleerib üleandmist PPA-le paralleelkasutusõiguse või juriidilise isiku relva kasutusõiguse peatumisel või lõppemisel, kui omanikul puudub õigus relv vastu võtta.

§ 112. Juriidilisele isikule kuuluva relva, selle osa ja laskemoona valdusse ja kasutusse andmine

Paragrahv lähtub kehtiva RelvS §-s 52 kasutatud põhimõttest, mille kohaselt peab juriidilisele isikule kuuluva relva väljastamine ja tagastamine olema jälgitav. Registriarvestusel on seega senises õiguses eeskuju. Eelnõu kirjeldab täpsemalt ka neid juhtumeid, kus relva saab füüsiline isik organisatsiooni korraldatavaks spordi- või jahitegevuseks.

Lõike 1 järgi võib juriidiline isik anda relva, selle osa ja laskemoona füüsilisele isikule eesmärgil, mis vastab juriidilise isiku enda relva omamise otstarbele. Kontrollida tuleb seega nii organisatsiooni kui ka saaja õigust. Näiteks kui organisatsioonil on õigus omada konkreetset relva laskespordi korraldamiseks, ei anna töötaja isiklik jahipidamisõigus organisatsioonile

alust väljastada seda relva töötaja eraviisiliseks jahiks. Selline piirang hoiab organisatsiooni relvade tegeliku kasutamise kooskõlas eesmärgiga, milleks talle luba anti.

Lõikes 2 määratakse, kellele ja milliseks tegevuseks võib organisatsioon relva anda. **Punkt 1** hõlmab töötajat ja muud isikut, kes täidab juriidilise isiku ülesannet. Määrav on seos konkreetse ülesandega. **Punkt 2** võimaldab laskespordiklubil anda relva oma liikmele klubi sporditegevuses osalemiseks. **Punkt 3** käsitleb jahil osalejat ning eeldab, et ka organisatsioon ise võib relva jahipidamiseks omada. **Punkt 4** võimaldab anda relva konkreetse laskeharjutuse või spordivõistluse osalejale. Viimasel juhul seostub üleandmine kindla sündmusega ja saaja õigust hinnatakse selle tegevuse tingimuste järgi. Lõike rakendamisel tuleb eristada iseseisvat kasutamist ja vahetu juhendamise all toimuvat laskmist.

Lõikes 3 nõutakse piiratud tsiviilkäibega relva, selle osa ja laskemoona saajalt vastava relva valdamise ja kasutamise õigust. Töösuhe, klubiliikmesus või võistlusele registreerumine annab aluse selgitada, miks isik relva vajab. Seejärel tuleb kindlaks teha, millisel õiguslikul alusel ta võib relva kasutada. Selleks võib sõltuvalt juhust olla loale kantud kasutusõigus, ajutise kasutamise erisäte või seaduses ette nähtud juhendatud laskmise kord. Kui lõike eesmärk on nõuda alati isiklikku relvaluba, tuleb seaduslike loavabade kasutusjuhtude suhe selle nõudega sõnaselgelt lahendada.

Lõikes 4 seotakse väljastamise kestus ülesande või tegevuse tegeliku kestusega. Võistluseks antud relva tagastamise aeg sõltub võistlusega seotud vajadusest. Tööülesande puhul võib põhjendatud kasutusaeg olla pikem, kui ülesanne kestab mitu päeva. Pikemaajalise valduse korral tuleb arvestada ka seda, kas isikul on õigus ja võimalus relva vahepeal nõuetekohaselt hoida. Lõike 4 teine lause kinnitab tööülesande kestusest lähtumist. Kui soovitakse anda õigus hoida relva enda juures ka eraldiseisvate tööülesannete vahel, vajab see eraldi tingimust.

Lõikes 5 sätestatakse nõue organisatsiooni nimel relva väljastavale ja tagasi võtvale inimesele. Mõlema toimingu puhul hindab ta teise isiku õigusi ja vastutab selle eest, et tegelik üleandmine kajastuks arvestuses. Seetõttu seotakse tema sobivus §-s 74 vastutavale isikule kehtestatud nõuetega. Esitatud sõnastus nõuab isikult nendele tingimustele vastamist. Kui eesmärk on lubada toimingut teha ainult ametlikult määratud vastutaval isikul, tema asendajal või organisatsiooni volitatud töötajal, tuleb ka määramise või volitamise nõue lõikes nimetada.

Lõikes 6 täpsustatakse juriidilise isiku nimel tegutseva üleandja kontrollikohustust. Ta peab enne väljastamist kontrollima saaja õigusi ja veenduma, et väljastamine vastab organisatsiooni enda relvaloale.

Lõike 7 kohaselt peab juriidiline isik pidama piiratud tsiviilkäibega relva, selle osa ja laskemoona väljastamise ning tagastamise arvestust teenistus- ja tsiviilrelvade registris. Arvestus peab võimaldama kindlaks teha, kelle valdusse konkreetne relv viimati anti ja kas see on juba tagastatud. Näiteks võib ühel klubirelval olla mitu õigustatud kasutajat, kuid kasutusõiguste loetelust üksi ei nähtu, kelle käes relv konkreetsel päeval oli. Selle asjaolu tõendab väljastamise ja tagastamise kanne. Kehtiva RelvS § 52 järgi peetakse juriidilise isiku relva ja laskemoona väljastamise üle samuti registriarvestust.

Lõikes 8 määratakse arvestuseks vajalikud andmed. Saaja, üleandja ja tagastamisel vastuvõtja andmed võimaldavad kindlaks teha toimingus osalenud isikud. Relva ja osa tunnused ning laskemoona liik, kaliiber ja kogus näitavad, mis üle anti. Otstarve, üleandmise aeg ja kokkulepitud tagastamistähtaeg võimaldavad hinnata, kas valdus vastab jätkuvalt selle aluseks

olnud tegevusele. Tegelik tagastamisaeg ja tagastatud laskemoona kogus lõpetavad konkreetse väljastamise arvestuse.

Lõikes 9 nähakse väljastamis- ja tagastamisandmetele ette viieaastane säilitamistähtaeg. Andmeid võib pärast tagastamist vaja minna näiteks arvestuses ilmnenud erinevuse kontrollimiseks või hiljem teatavaks saanud juhtumi ajal relva vallanud isiku kindlakstegemiseks.

Viis aastat on eelnõus tehtav riigisisene valik. Selle täpse kestuse põhjendamisel tuleb näidata, kui kaua vajatakse järelevalveks just nimelisi väljastamisandmeid. Tulirelvadirektiivi artikli 4 lõikes 5 sätestatud tulirelvade ja oluliste osade jälgitavuse andmetele kehtib eraldi säilitamiskord. Kui sama andmeelement teenib registris mõlemat eesmärki, peab seadusest selguma, millise andmestiku suhtes viieaastane tähtaeg kehtib.

Lõikes 10 sätestatakse saaja kohustus tagastada relv, selle osa ja kasutamata laskemoon üldises tagastamiskorras.

Lõige 11 käsitleb olukorda, kus juriidiline isik ei saa talle kuuluvat relva õiguspäraselt tagasi võtta, näiteks kui tema valdamise ja hoidmise õigus on peatatud. Lõike järgi korraldab hoiuleandmise juriidiline isik.

§ 113. Relva, selle osa ja laskemoona ajutine valdusse ja kasutusse andmine jahipidamiseks, laskeharjutusel või spordivõistlusel osalemiseks

Lõikes 1 määratakse lühiajalise üleandmise lubatud eesmärgid ja üleandjate ring. Füüsiline või juriidiline isik võib anda talle kuuluva piiratud tsiviilkäibega relva ajutiselt konkreetsele füüsilisele isikule jahipidamiseks, laskeharjutuseks või spordivõistluseks.

Võrdluses senise õigusega tuleb eristada kaht alust. RelvS § 29 lõikes 4 on viie ööpäeva ülempiiri kasutatud Eestis jahipidamiseks või spordivõistlusel osalemiseks registreeritud relva ja laskemoona kasutusse andmisel. Akustilise relva üleandmist ajaloolise sündmuse taasetendamiseks või muuks kultuuriürituseks käsitleb eraldi säte. Seega jätkab eelnõu § 113 jahi ja spordivõistluse puhul senist ajalist lahendust ning lisab sõnaselgelt laskeharjutuse. Kui § 78 viitab §-le 113 ka kultuuriürituse puhul, tuleb sellele tegevusele ette näha vastav materiaalne alus või parandada viide.

Lõikes 2 määratakse, millise loa alusel võib isik relva ajutiselt vastu võtta. **Punkti 1** eesmärk näib olevat hõlmata Eestis antud relvaloa omajat. **Punkt 2** näeb eraldi aluse ette EL-i või NATO liikmesriigi kodanikule, kellel on sellise riigi pädeva asutuse antud kehtiv luba. Mõlemal juhul peab olema võimalik kindlaks teha, et luba hõlmab üleantava relva liiki, seaduses nõutaval juhul relvaklassi ja just seda otstarvet, milleks relv antakse. Näiteks jahipidamiseks antud luba ei peaks üksnes punktis 2 kasutatud sõna „või“ tõttu andma õigust võtta relv vastu spordivõistluseks.

Lõikes 3 seatakse ajutise kasutamise ülempiiriks viis ööpäeva. Pooled võivad kokku leppida lühema aja ja lähtuda tuleb konkreetsest vajadusest. Näiteks ühepäevase võistluse puhul saab määrata tagastamisaja sama päeva õhtuks. Viie ööpäeva ülempiir võimaldab hõlmata ka mitmepäevast üritust ja eristada lühiajalist üleandmist kestvamast kasutusõigusest. Tähtaeg peab üheselt hõlmama kõiki esemeid, mis antakse üle sama toimingu käigus. Praegu hõlmab lõige 1 relva osa, lõige 3 nimetab aga üksnes lisaseadet.

Lõikes 4 määratakse üleandmisel fikseeritavad asjaolud. Relva tunnused võimaldavad eristada konkreetset eset teistest sama mudeli relvadest. Koos relvaga üleantud osa või lisaseadme ja laskemoona andmed võimaldavad hiljem kontrollida, mida tuleb tagastada. Saaja, otstarbe ning üleandmise ja tagastamise aja fikseerimine näitab, kelle valduses ja millise tegevuse jaoks võib relv olla. Füüsiliste isikute vahelise üleandmise puhul on oluline fikseerida ka üleandja isik, tema nõusolek ja saaja kinnitus.

Lõige 5 piirab ajutise kasutamise konkreetse otstarbega. Näiteks võistluseks saadud relva võib kasutada selleks võistluseks, milleks see üle anti. Asjaolu, et saaja enda loal on mitu otstarvet või relv sobib muuks tegevuseks, ei muuda üleandja nõusoleku ulatust.

Lõige 6 keelab ajutisel kasutajal anda relva, lisaseadet või laskemoona edasi järgmisele isikule. Lühiajaline üleandmine põhineb konkreetse saaja õiguste kontrollil ning ese peab olema kuni tagastamiseni seostatav selle inimesega. Kui lõike 1 alusel võib eraldi üle anda ka relva olulise osa, peab edasiandmise keeld hõlmama sedagi.

Lõike 7 eesmärk on tagada, et üleandmise asjaolusid ja valduse lõppemist saaks tõendada ka pärast sündmust. Praegune nõue, et toimingud „peavad olema kontrollitavad“, jätab lahtiseks, mida peavad pooled tegelikult tegema. Füüsiliste isikute omavahelisel üleandmisel sobib selleks § 83 lõikes 3 ette nähtud kirjalikku taasesitamist võimaldav dokument ja juriidilise isiku puhul § 112 lõigetes 7 ja 8 ette nähtud registriarvestus.

Lõikes 8 sätestatakse relva, lisaseadme ja kasutamata laskemoona tagastamise kohustus. Esemed tuleb tagastada kasutusaja lõppedes või varem, kui lõpeb üleandmise alus, kokkulepitud tegevus või kasutaja õigus relva vallata ja kasutada. Näiteks kui pooled leppisid kokku kahepäevase kasutusaja, tuleb relv tagastada teise päeva kokkulepitud ajaks.

3. jagu. Relva, selle osa ja laskemoona valdamine

Jagu määrab, millisel alusel võib isik vallata relva, selle olulist osa, lisaseadet või piiratud käibega padrunisalve. Valdamise õigus on oluline ka siis, kui ese kuulub teisele isikule. Näiteks võib laskespordiklubi liige vallata talle õiguspäraselt väljastatud klubirelva treeningu ajal, kuid relva koju hoiule võtmiseks või väljaspool treeningut kandmiseks peab tal olema ka seda toimingut hõlmav õigus. Seetõttu tuleb käesolevat jagu kohaldada koos teise isiku relva kasutamise, hoidmise ja kandmise sätetega.

§ 114. Relva ja laskemoona valdamise õigused ja piirangud

Lõikes 1 kehtestatakse piiramata tsiviilkäibega relva ja selle laskemoona valdamise üldiseks vanusepiiriks 18 aastat. Piiramata tsiviilkäive tähendab, et asjaomase relva valdamiseks ei nõuta üldjuhul relvaluba. Vanusepiir kehtib sellest sõltumata. Kuna säte käsitleb valdamist, tuleb vanusenõudega arvestada ka relva teisele isikule ajutiselt üle andes. Alaealisele üleandmisel peab omanik seega teadma, kas konkreetse relva ja tegevuse puhul kohaldub lõikes 2 või mujal seaduses sätestatud erand.

Lõikes 2 sätestatakse vähemalt kümneaastase isiku õigus vallata seaduses loetletud relva vastava spordialaga tegelemiseks. Erand lähtub sellest, et noorel peab olema võimalik osaleda spordialal, mille harrastamine eeldab vastava spordivahendi enda valdusse võtmist. Õiguse ulatuse määravad koos isiku vanus, relvaliik ja seos konkreetse spordialaga. Näiteks treeningul

relva enda valdusse saamine ei lahenda veel küsimust, kas noor võib seda pärast treeningut ise koju viia või seal hoida. Hoidmise erisus tuleneb § 117 lõikest 6 ning kandmise erisus § 123 lõikest 5.

§ 115. Relva olulise osa ja lisaseadme valdamine

Lõikes 1 seotakse relva olulise osa valdamine õigusega vallata relva, millele osa on ette nähtud või sobib. Sätte eesmärk on tagada olulise osa käitlemise kontroll ka siis, kui osa on relvast eraldi. Näiteks võib relva omanikul või muul õigustatud valdajal olla vaja hoida relva ja selle olulist osa ajutiselt eraldi. Osa valdamise alus peab olema tuvastatav ka selle aja jooksul. Säte reguleerib valdamist. Osa omandamisel, registreerimisel ja teisele isikule üleandmisel tuleb järgida vastava toimingu nõudeid. Tulirelvadirektiivi artikli 1 lõike 1 punkt 2 seob tulirelva olulise osa eraldi esemena selle tulirelva kategooriaga, millele osa on paigaldatud või ette nähtud.

Lõikes 2 määratakse füüsilise isiku õigus vallata helisummutit. Selleks peab isikul olema õigus vallata tulirelva, millel helisummuti kasutamine on lubatud. Seega tuleb arvestada nii isiku õigust vastavat tulirelva vallata kui ka selle relva lubatud kasutusotstarvet. Valdamise aluse kontrollimisel ei ole määrav üksnes asjaolu, et isikul on mõne tulirelva relvaluba.

Lõikes 3 seotakse lasersihiku valdamine selle spordialaga, mille harrastamiseks lasersihikut kasutatakse. Eesmärk on piiritleda lisaseadme lubatud valdus tegevusega, mille jaoks seadus seda võimaldab. Kuna seadusest peab olema võimalik mõista, mida tähendab „vastav spordiala“, tuleks kasutada sama väljendit ja samu tingimusi nagu lasersihiku omandamist reguleerivas sättes. Kui eesmärk on lubada ettevõtjal vallata lasersihikuid ka näiteks müügiks või parandamiseks, tuleb lõiget lugeda koos lõikega 5. Selguse huvides võiks lõikes 3 nimetada füüsilise isiku, nagu on tehtud lõikes 2.

Lõikes 4 nähakse ette öösihiku valdamise alus. Füüsilisel isikul peab olema jahipidamise otstarbel antud relvaluba ning tema loale peab olema kantud jahipidamiseks registreeritud püss. Järelikult ei piisa selle sätte järgi üksnes jahipidamise otstarbe kandmisest relvaloale enne konkreetse püssi registreerimist. Säte määrab lisaseadme valdamise õiguse. Öösihiku kasutamise lubatavust konkreetsel jahil tuleb hinnata jahipidamise kohta kehtivate nõuete järgi.

Lõikes 5 sätestatakse juriidilise isiku õigus vallata tulirelva lisaseadmeid. Õigus võib tuleneda selles lõikes nimetatud otstarbel antud relvaloast või asjaomase tegevusala tegevusloast. Varasema § 66 redaktsiooni järgi hõlmavad viidatud otstarbed jahindust, lasketiirus või laskepaigas laenutamist, piiratud käibega padrunisalvega tulirelva nõudvat laskespordiala, muud asjaomast laskespordiala ja õppe- või koolitustegevust. Näiteks võib laskespordiklubi vajada lisaseadet tema korraldatava spordiala jaoks ning ettevõtja võib võtta lisaseadme enda valdusse tegevusloaga hõlmatud toiminguks.

§ 116. Piiratud käibega padrunisalve valdamine

Paragrahvis määratakse ammendavalt isikud, kes võivad vallata piiratud käibega padrunisalve. Eraldi valdamisnorm on vajalik, sest padrunisalv võib olla isiku valduses ka tulirelvast eraldi ning konkreetse tulirelva valdamise õigus ei näita veel piiratud käibega padrunisalve valdamise alust. Säte täiendab eelnõu §-s 40 sätestatud omandamisnõudeid ja §-s 65 ette nähtud registrimärget. Neid sätteid tuleb kohaldada nii, et loa andmetest nähtuks, millise relva või tegevuse jaoks vastav õigus anti.

1. **Punktis 1** seotakse valdamine füüsilise või juriidilise isiku relvaloale kantud otstarbega. Otstarbe täpne määratlemine on eriti oluline, sest näiteks õppe-, kultuuri- või laenutustegevuse otstarve võib hõlmata väga erinevaid relvi ja tegevusi. Kui eesmärk on lubada salve valdamist üksnes kindla relva ja tegevuse jaoks, peab norm seda üheselt väljendama.
2. **Punktis 2** nähakse valdamise alus ette kollektsionäärile. Selle põhjendus on võimaldada säilitada piiratud käibega padrunisalve õiguspärase kollektsiooni koosseisus.
3. **Punktis 3** arvestatakse Kaitseliidu seaduse alusel antud relvaluba. Õigus seotakse tulirelvaga, millele padrunisalv sobib. Kontrollimisel peab olema võimalik tuvastada nii loa kehtivus kui ka seos loaga hõlmatud relvaga.
4. **Punktis 4** lubatakse valdamist nimetatud tegevusloa omajale. Näiteks võib ettevõtjal olla vaja võtta padrunisalv enda valdusse lubatud majandustegevuse käigus. Õiguse ulatus peab vastama tegevusloale.
5. **Punktis 5** seotakse riigikaitses osaleva isiku õigus konkreetse relva andmete juurde tehtud märkega. See võimaldab eristada isiku üldist staatust ja talle kindla relva suhtes antud õigust. Kui isikule kuulub mitu relva, saab registrist kontrollida, millise relva kohta märge kehtib.
6. **Punktis 6** nähakse erisus ette Eesti riigilippu kandval laeval relvastatud laevakaitse osutamiseks.

EL-i õigusega võrdlemisel on määravad tulirelvadirektiivi artikli 13 lõike 1 teine lõik ja artikli 6 lõige 3. Esimene seob direktiivis nimetatud padrunisalvede omandamise vastava loa olemasoluga. Teine näeb selles kirjeldatud salve valdamise korral ette B-klassi tulirelva omandamis- ja valdamisloa äravõtmise, välja arvatud direktiivis nimetatud loa või üleminekusätte kohaldumisel.

4. jagu. Relva ja laskemoona hoidmine

Jagu määrab, kes võib relva ja laskemoona hoida, millises kohas ja millistel tingimustel seda tehakse ning kes vastutab ajutisel hoiuleandmisel. Võrdlusaluseks on RelvS §-des 45 ja 46 sätestatud hoidmise kord ning §-s 48 sätestatud võistlusel ja treeningul hoidmise reeglid. Eelnõu eristab hoidmise üldkohustust, hoiukoha nõudeid ja eriolukordi. Näiteks üheks ööpäevaks teisele isikule hoiule antud relva puhul tuleb eraldi hinnata hoiulevõtja õigust ja tema hoiukoha vastavust.

Tulirelvadirektiivi artikli 7 kohaselt peavad liikmesriigid kehtestama tulirelvade ja laskemoona turvalise hoidmise ning nõuetekohase järelevalve reeglid. Tulirelv ja selle laskemoon ei tohi olla koos hõlpsasti kättesaadavad. Hoiutingimuste kontrolli ulatuse määramisel tuleb arvestada relvade ja laskemoona arvu ning kategooriat. Eelnõu arvulised piirmäärad, hoiukohtade arv ja kontrollisagedus on Eesti õiguses tehtavad valikud, mille põhjendus peab lähtuma nende tegelikust eesmärgist.

§ 117. Relva ja laskemoona hoidmise üldnõuded

Lõikes 1 kehtestatakse üldreegel, mille kohaselt võib relva ja laskemoona hoida vähemalt 18-aastane isik. Hoidmisega kaasneb vastutus selle eest, et ese säiliks ja kõrvalised isikud sellele juurde ei pääseks. Seetõttu käsitletakse hoidmist eraldi alaealise võimalusest vallata relva konkreetse treeningu ajal. Alaealise sportlase erand on sätestatud lõikes 6.

Lõikes 2 arvestatakse esemetega, mille valdamiseks seadus relvaluba ei nõua. Sellise eseme õigustatud valdaja võib seda seaduses lubatud juhul ka hoida. Praktiline näide on eelnõu § 12 lõike 1 punktides 5–8 nimetatud eseme valdaja, kelle suhtes nähakse § 119 lõikes 12 ette eraldi hoiutingimused. Nii saab seadus nõuda turvalist hoidmist ka inimeselt, kellelt selle eseme valdamiseks relvaluba ei nõuta.

Lõikes 3 nimetatakse piiratud tsiviilkäibega relva ja laskemoona hoidmise alused. Füüsilise isiku puhul tuleb arvestada talle antud õiguse ulatust. Ettevõtja võib hoida esemeid tema tegevusloaga hõlmatud valmistamise, müügi, parandamise, ümbertegemise või hoidmisteenuse osutamise raames. Näiteks parandamiseks vastu võetud relva hoidmine on seotud tellimuse täitmisega.

Lõikes 4 määratakse kõigile hoiukohtadele ühine tulemusnõue. Hoidmine peab tagama relva ja laskemoona säilimise, olema ümbrusele ohutu ning välistama kõrvalise isiku juurdepääsu. Omaniku pereliige, külaline või töötaja võib olla kõrvaline isik ka siis, kui tal on õigus viibida ruumis, kus asub hoiukoht. Määrav on tema õigus pääseda ligi konkreetsele relvale või laskemoonale. Sama põhimõte kehtib ajutises hoiukohas.

Lõikes 5 sätestatakse tulirelva hoidmise ohutusnõue, mille kohaselt ei tohi hoitava tulirelva padrunipesas olla padrunit. Revolver on normi sõnastuses eraldi välja jäetud. Selle erandi toime piirdub padrunipesa kohta käiva nõudega. Kõigi tulirelvade suhtes kehtivad lõike 4 üldised ohutu hoidmise nõuded ja §-s 119 ettenähtud hoiukoha nõuded.

Lõikes 6 nähakse ette vähemalt kümneaastase spordiharrastaja erand seaduses loetletud relvade hoidmiseks.

§ 118. Relva ja laskemoona ajutine ja lühiajaline hoiuleandmine

Lõikes 1 määratakse, kellele võib relva ja laskemoona ajutiselt hoiule anda. Hoiulevõtjaks võib olla relvaloa omaja või relvade või laskemoona hoidmise teenuse osutamiseks tegevusluba omav isik. Hoiuleandmise eesmärk on korraldada eseme säilitamine ajal, mil omanik ei saa või ei soovi seda ise hoida.

Lõikes 2 nähakse relvaluba omavale isikule hoiuleandmisel ette kuni ühe ööpäeva pikkune tähtaeg ning kahepoolne üleandmise-vastuvõtmise akt. Tähtaeg piiritleb teisele eraisikule hoiuleandmise lühiajalise lahendusena. Näiteks võib seda vaja minna olukorras, kus omaniku tavapärane hoiukoht on ajutiselt kasutuskõlbmatu. Hoiulevõtja hoiukoha nõuete kohaldamisel tuleb arvestada ka juba hoiul olevate tulirelvade arvuga. Mõlemale poolele jääv akt võimaldab tuvastada, millal läks vastutus hoidmise eest teisele isikule üle.

Lõikes 3 reguleeritakse hoiuleandmist tegevusloaga teenuseosutajale. Üleandmise-vastuvõtmise akt tõendab teenuseosutaja valduse algust ja hoiule võetud esemete koosseisu. Lõikes 2 sätestatud ühe ööpäeva ülempiir on seotud teisele relvaloa omajale hoiuleandmisega. Teenusena hoidmise kestus võib olla pikem, sest teenuseosutaja tegutseb selleks antud tegevusloa ja tema tegevusele kohaldatavate nõuete alusel.

Lõikes 4 määratakse akti andmed. Relva ja loa andmed võimaldavad seostada üleandmise konkreetse relva ning õigustatud hoiuleandjaga. Isikute andmed ja kontaktandmed võimaldavad pooli tuvastada ja nendega vajaduse korral ühendust võtta. Üleandmise aeg on vajalik muu hulgas ühe ööpäeva tähtaja arvutamiseks.

Lõikes 5 eristatakse teenusena hoidmise põhitoimingut ja lühiajalisi toiminguid selle käigus. Näiteks võib pikaajaliselt hoiul oleva relva omanik vajada relva mõneks päevaks, misjärel tagastab ta selle samale teenuseosutajale.

Lõikes 6 antakse ministrile volitus kehtestada lühiajalise hoiulevõtmise, väljastamise ja tagastamise kord. Määruses saab sätestada, kuidas kontrollitakse eseme saajat, kajastatakse valduse üleminek ja seostatakse tagastamine varasema väljastamisega. Nii saab vältida iga lühiajalise väljastamise puhul uue hoiulepingu dokumentide kordamist ning säilitada võimaluse teha kindlaks, kelle valduses ese mingil ajal oli.

§ 119. Füüsilise ja juriidilise isiku relva ja laskemoona hoidmine

Lõikes 1 määratakse füüsilise isiku hoiukoha lubatud asukoht. Sätte järgi võib põhiline hoiukoht asuda elukohas või PPA-ga kooskõlastatud muul aadressil. Lisaks võib PPA-ga kooskõlastada kuni kaks eri aadressil asuvat hoiukohta. Sõna „lisaks“ tähendab praeguse sõnastuse järgi, et kokku võib olla **üks põhiline ja kuni kaks täiendavat hoiukohta**. See võimaldab arvestada näiteks inimesega, kes viibib regulaarselt kahes elukohas. Kõik kasutatavad hoiukohad peavad vastama neile kohaldatavatele nõuetele.

Lõikes 2 antakse paralleelkasutajale kaks hoidmisvõimalust. Ta võib kasutada enda lõikes 1 nimetatud hoiukohta või omaniku nõusolekul omaniku relva hoiukohta. Teine lahendus on praktiline näiteks siis, kui paralleelkasutaja vajab relva ainult kindlatel perioodidel ning relv tagastatakse pärast kasutamist omaniku hoiukohta. Nõusolek puudutab asjaomase relva hoidmist. Kui samas hoiukohas on teisigi relvi, peab korraldus tagama, et paralleelkasutaja pääseb ligi üksnes esemetele, mille valdamiseks tal on õigus.

Lõige 3 kohustab juriidilist isikut määrama relva hoiukoha. Organisatsioon peab igal ajal teadma, kus tema relvi hoitakse ja kes korraldab seal hoidmist. See on ühtlasi eeldus §-s 67 sätestatud hoiutingimuste kontrollimisele ja vastutava isiku ülesannete täitmisele. Näiteks ei muutu töötaja isiklik hoiukoht juriidilise isiku hoiukohaks pelgalt seetõttu, et töötajale väljastati relv tööülesandeks.

Lõikes 4 sätestatakse üldnõue, mille kohaselt tuleb relva hoida relvakapis, sõltumata isiku omandis või valduses olevate relvade arvust, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Ühtlasi määratletakse relvakapi mõiste. Relvakapp peab olema relva hoidmiseks kohandatud ning statsionaarselt kinnitatud põranda, seina või muu ehituskonstruktsiooni külge. Kinnitamise nõude eesmärk on raskendada relvakapi teisaldamist ja äraviimist koos selles hoitavate relvadega. Võrreldes varasema regulatsiooniga laieneb relvakapis hoidmise kohustus ka isikule, kellel on üks relv. Muudatus lähtub põhimõttest, et ka ühe relva sattumine kõrvalise isiku valdusse võib kaasa tuua olulise ohu inimese elule ja tervisele ning avalikule korrale. Sätte eesmärk on tagada relvade ühtlane ja piisav hoiustamiskindlus, vähendada relvade varguse ja kõrvaliste isikute valdusse sattumise riski ning ennetada relvade õigustamatut kasutamist. Relvakapis hoidmise üldnõudest võib kõrvale kalduda üksnes seaduses sõnaselgelt sätestatud juhtudel.

Lõikes 5 seotakse hoiukoha nõue tulirelvade arvuga. Üheksa või enama tulirelva korral tuleb kasutada vastava mahutavusega relvakappi või spetsiaalselt kohandatud relvahoidlat. Arvestuse aluseks peaks olema asjaomases kohas tegelikult hoitavate tulirelvade arv. Näiteks võib rangem nõue muutuda kohaldatavaks ka siis, kui osa relvi on ajutiselt hoiule võetud. See

vastab tulirelvadirektiivi artikli 7 põhimõttele arvestada hoidmise kontrollimisel muu hulgas relvade arvu ja kategooriat. Konkreetne üheksa relva piir tuleneb Eesti regulatsioonist.

Lõikes 6 sätestatakse füüsilise isiku hoida lubatud laskemoona ja padrunikomponentide kogused. Piirmäärade kohaldamisel on oluline eristada isikupõhist kogust ja iga konkreetse relva kohta lubatud kogust. Erinev arvestusviis peab võimaldama loa omajal ja PPA-l jõuda sama tulemuseni. Näiteks kaks sporditulirelva ei suurenda spordipadrunite ülempiiri üle 10 000, samas kui kahe vintraudse jahitulirelva kohta arvestatakse kummagi relvaga seotud piirmäära. Koguse ülempiir määrab hoidmise lubatud mahu.

Lõikes 7 välditakse sama tulirelva eri otstarvete piirmäärade liitmist. Kui üks tulirelv on registreeritud näiteks nii jahipidamiseks kui ka laskespordiks, lähtutakse suurema lubatud kogusega otstarbest. Isikupõhine spordipadrunite ülempiir jääb sealjuures ühiseks kõigile asjaomastele sporditulirelvadele.

Lõikes 8 reguleeritakse olukorda, kus isikul on nii teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse kantud tulirelv kui ka sõjaväerelvade registrisse kantud Kaitseliidu tegevliikme relv. Kummagi registri relvadega seotud kogus arvestatakse vastava seaduse järgi, kuid padrunite koguarv ei või ületada 10 000.

Lõike 9 kohaselt hoitakse padruneid, püssirohtu ja sütikuid relvakapis või relvahoidlas. Nii laieneb kontrollitud juurdepääsu nõue ka padrunikomponentidele. Normi tuleb rakendada koos hoidmise tehniliste nõuetega ja tulirelvadirektiivi artikli 7 nõudega, et tulirelv ja laskemoon ei oleks koos hõlpsasti kättesaadavad. Viimane nõue vajab arvestamist ka siis, kui mõlemat hoitakse samas kapis või hoidlas.

Lõige 10 teeb üldisest relvakapis või relvahoidlas hoidmise nõudest piiratud erandi. Omaniku viibimisel hoiukohas võib väljaspool kappi või hoidlat hoida ühte turvalisuse tagamiseks registreeritud tulirelva ja kuni 50 padrunit. Erandi eeldused peavad olema täidetud kogu hoidmise ajal. Kui omanik lahkub, tuleb taastada üldnõudele vastav hoidmine. „Raskesti avastatav ja kättesaadav“ peab olema sisustatud koos § 117 lõikega 4, mille kohaselt tuleb välistada kõrvalise isiku juurdepääs. Pelgalt omaniku viibimisest samas hoones ei saa järeldada, et pereliikmel või külalisel puudub relvale tegelik juurdepääs.

Lõikes 11 määratakse akustilise relva hoidmise erisus. Ühte akustilist relva võib sättes nimetatud tingimustel hoida kõrvalisele isikule raskesti avastatavas ja kättesaadavas kohas. Rohkem kui ühe akustilise relva puhul ning iga piiratud käibega padrunisalvega akustilise relva puhul tuleb kasutada relvakappi.

Lõikes 12 kehtestatakse § 12 lõike 1 punktides 5–8 nimetatud relvadele turvalise hoidmise nõue. See on vajalik, sest loavabalt vallatavad esemed võivad sattuda lapse, külalise või muu kõrvalise isiku kätte ka siis, kui omanikul puudub kohustus kasutada relvakappi. Hoidmisviis peab raskendama eseme avastamist ja sellele juurdepääsu ning ära hoidma juhusliku kasutamise. Nõue saab võrdselt hõlmata registreerimisele kuuluvat laskekõlbmatut relva või antiikrelva ja registreerimiskohustuseta külmrelva, kui need kuuluvad viidatud punktide alla. Hoidmise kohustuse tekkimine sõltub siin eseme liigist, mitte registrikandest.

Lõikes 13 nähakse ette PPA kohustus kontrollida juriidilise isiku hoiutingimusi vähemalt kaks korda aastas. Kontrolli tulemused dokumenteeritakse, et organisatsioon teaks, mida kontrolliti ja millised puudused tuvastati, ning järgmisel kontrollil oleks võimalik hinnata nende

kõrvaldamist. Iga-aastane hoiutingimuste kontroll ja §-s 85 ette nähtud loa omaja perioodiline kontroll täidavad eri ülesandeid.

Lõikes 13 antakse ministrile volitus täpsustada relvakapi ja relvahoidla nõudeid ning püssirohu ja sütikute hoidmise tingimusi. Määruses saab kirjeldada tehnilisi nõudeid, mille abil saavutatakse seaduses ette nähtud ohutustase.

§ 120. Piiratud tsiviilkäibega laskemoona hoidmine

Paragrahv suunab piiratud tsiviilkäibega laskemoona valdaja §-s 119 sätestatud hoiukoha ja koguste nõuete juurde. Füüsilise isiku jaoks on keskse tähtsusega lõikes 6 sätestatud kogused ning lõigetes 9 ja 10 sätestatud hoidmisviis ja selle erand. Juriidilise isiku puhul tuleb lähtuda tema hoiukoha ja tegevuse suhtes kehtivatest nõuetest. Füüsilise isiku koguselisi ülempiire ei saa üksnes § 120 üldviite tõttu laiendada ettevõtjale või organisatsioonile.

§ 121. Relva ja laskemoona hoidmine spordivõistlusel ja treeningul

Lõikes 1 nähakse ette, et lasketiiru relvahoidla olemasolul hoitakse sinna võistluseks või treeninguks toodud relva ja laskemoona hoidlas. Hoidlasse vastu võetud esemete eest vastutab tiiru omanik või valdaja. Praktiliselt tuleb eristada hetke, mil osaleja saabub oma relvaga, ja hetke, mil relv antakse hoidla eest vastutavale isikule üle. Sellest sõltub, kellel on võimalik esemele juurdepääsu kontrollida. Säte jätkab RelvS §-s 48 kasutatud võistluse ja treeningu aegse hoidmise erikorda.

Lõikes 2 jaotatakse kohustused ürituse korraldaja ja relvavaldaja vahel. Olemasoleva hoidla kasutamise võimaluse korraldab treeningu või võistluse korraldaja, kes ei pruugi olla lasketiiru omanik. Kui hoidlat pole, peab relvavaldaja tagama relva ja laskemoona hoidmise ja valve ürituse ajal. Nii on vastutaja määratud ka väiksemal üritusel, mille korraldaja ei võta osalejate esemeid enda valdusse.

Lõikes 3 piiratakse hoidlast korraga väljastatavate relvade ja laskemoona hulka konkreetseks laskmiskorraks vajalikuga. Sellega vähendatakse väljaspool hoidlat olevate esemete arvu ajal, mil osaleja saab tegelikult kontrollida ainult selleks tegevuseks vajalikku varustust. Vajalik kogus sõltub võistluse või treeningu korraldusest ning seda hinnatakse konkreetse laskmiskorra järgi.

Lõikes 4 täpsustatakse, et laskepaigas ei ole relvahoidla kohustuslik. Relva ja laskemoona eest vastutab seal relvavaldaja. See väldib eksiarusaama, et lasketiiru olemasoleva hoidla kasutamise kohustus sunniks rajama püsiva hoidla ka ajutisse laskepaika. Kui laskepaigas toimub organiseeritud võistlus või treening, tuleb arvestada ühtlasi lõikes 2 ette nähtud korraldaja ülesannetega.

5. jagu. Relva kandmine

Jao kohaldamisel tuleb lähtuda eelnõu § 2 punktist 44, mille järgi tähendab kandmine relva endaga kaasas kandmist väljaspool hoiukohta viisil, mis võimaldab selle vahetut kasutamist. Sellest eristub relva edasitoimetamine seaduses ettenähtud korras. Vahe on oluline näiteks sportlasele või ajaloolisel taasetendusel osalejale: õigus kanda relva ürituse toimumise kohas ja ajal ei määra veel seda, kuidas tohib relva üritusele viia või sealt tagasi tuua.

§ 122. Relva ja laskemoona kandmise üldine kord

Lõikes 1 seotakse relva ja laskemoona kandmine üldjuhul relvaloa olemasoluga. Lõiget tuleb lugeda koos lõigetega 2–4, sest osa relvi võib seaduse alusel kanda loata ning osa relvalubasid lubab üksnes hoidmist.

Lõikes 2 arvestatakse konkreetse õiguse piiranguid. Näiteks pärandina saadud relva säilitamiseks antud luba võib anda õiguse hoida relva nõuetekohases hoiukohas, kuid välistada selle kandmise. Sama tuleb arvestada, kui PPA on peatanud ainult kandmise ja kasutamise õiguse. Isikule jääv hoidmise õigus ja relvaloa muus osas kehtimine ei kõrvalda sellist piirangut.

Lõikes 3 määratakse piiratud tsiviilkäibega relva kandmise alus. Oma relva korral hinnatakse relvaloaga antud õiguse ulatust ja seaduses sätestatud erandeid. Teise isiku relva puhul peab lisaks olema alus konkreetse relva enda valdusse saamiseks ja kasutamiseks. Näiteks võib see tuleneda loale kantud paralleelkasutusõigusest või seaduse nõuetele vastavast ajutisest üleandmisest. Kasutaja peab järgima ka selle aluse otstarbelisi ja ajalisi piire.

Lõige 4 lubab vähemalt 18-aastasel isikul kanda piiramata tsiviilkäibega relva ja sellele ette nähtud laskemoona, arvestades seaduses sätestatud piiranguid. Alaealise erand on seotud sporditegevusega.

Lõikes 5 seotakse kandmine relva otstarbe, loa tingimuste ning vajaduse korral omaniku seatud kasutusulatusega. Näiteks võistlusel osalemiseks väljastatud relva võib kanda üksnes asjaomase õiguse ja ürituse tingimuste piires. Relva kasutamiseks peab konkreetses olukorras esinema ka kasutamist lubav alus. Seetõttu tuleb kandmise õigust ja kasutamise õigust hinnata eraldi.

Lõikes 6 nõutakse relvaluba eeldava relva kandjalt isikut tõendava dokumendi kaasaskandmist. Nõue võimaldab kontrollijal siduda inimese isiku registris kajastuva relvaloa, selle kehtivuse ja piirangutega. Digitaalse relvaloa korral ongi kontrolli keskne küsimus, kas tuvastatud isikule antud kehtiv õigus hõlmab kaasas olevat relva ja selle kandmise eesmärki. Säte ise ei nõua eraldi paberil relvaloa kaasaskandmist.

Lõikes 7 nähakse avalikus kohas üldreeglina ette varjatud kandmine. Kandja peab hoidma enda kontrolli all nii relva kui ka laskemoona ning vältima nende kadumist, teise isiku valdusse sattumist ja juhusliku kahju tekitamist. Tulirelva padrunipesa kohta sätestatakse eraldi nõue, millest on välja arvatud revolver. Säte jätkab kehtiva RelvS § 50 põhimõtet, mille järgi seotakse avalikus kohas kandmine varjatuse ja ohutuse nõudega.

Lõikes 8 võimaldatakse vormiriietust kandval turvateenistujal ja siseturvatöötajal kanda relva nähtaval avalikus kohas tööülesande täitmisel. Erand on seotud ametialase rolli äratuntavuse ja konkreetse ülesandega. Kui ülesanne lõpeb, tuleb lähtuda üldisest kandmiskorrast või tööandja relva tagastamise nõuetest. Säte on võetud üle kehtivast RelvS-st.

Lõikes 9 keelatakse joobeseisundis kanda piiramata tsiviilkäibega relva, selle olulist osa ja laskemoona. Eesmärk on vältida olukorda, kus inimese otsustusvõime või käitumiskontroll on häiritud.

Lõikes 10 kehtestatakse piiratud tsiviilkäibega relva, selle olulise osa ja laskemoona kandmise keeld avalikul koosolekul ja avalikul üritusel. **Punkt 1** lubab kandmist isikul, kelle teenistus- või tööülesanne seda konkreetsel üritusel eeldab. **Punkt 2** hõlmab § 123 lõigetes 2 ja 4 kirjeldatud kultuuriürituse või traditsiooni järgimise juhte. **Punkt 3** võimaldab võistlejal kanda relva võistluseks ettenähtud kohas ja ajal, kui tal on vastav kandmisõigus ja relv on võistlusel osalemiseks vajalik. Erandite ühine eesmärk on siduda kandmine konkreetse rolli või kavakohase tegevusega. Näiteks võistlusel pealtvaatajana viibimine ei anna punktis 3 nimetatud alust.

Lõikega 11 säilitatakse kehtiva RelvS § 50 lõikes 4 ministrile antud õigus piirata käskkirjaga relvakandmist ministeeriumis, selle valitsemisalas olevates valitsusasutustes ja hallatavates riigiasutustes ning nende valduses olevatel objektidel. Sätte eesmärk on võimaldada korraldada relvakandmist vastavalt sellele, milliseid ülesandeid konkreetses asutuses täidetakse, kellel on sinna juurdepääs ning kuidas on korraldatud töötajate ja külastajate turvalisus. Näiteks võib olla põhjendatud piirata relva kandmist külastajate vastuvõturuumides, nähes samal ajal ette erandi isikule, kelle teenistus- või tööülesanne eeldab selles hoones relva kandmist.

Piirangu vajadust ja ulatust hindab minister konkreetse asutuse või objekti kasutust arvestades. Kui turvalisuse tagamiseks piisab piirangust hoone teatavas osas või kindla tegevuse ajal, saab käskkirja kohaldamisala vastavalt piiritleda. Käskkirjast peab olema arusaadav, kellele, kus ja millistel tingimustel piirang kehtib. Kui piirang puudutab ka külastajaid, tuleb neile anda võimalus sellega tutvuda enne piirangu kehtivusalasse sisenemist.

§ 123. Relvakandmise õiguse erisused

Lõikes 1 seotakse jahitulirelva ja jahivibuna kasutatava vibu kandmine jahipidamise erinõuetega. Jahi käigus tuleb täita nii relva valdamise ja kandmise üldisi eeldusi kui ka jahiseaduses ja selle alusel antud õigusaktides ette nähtud jahipidamise tingimusi. Sätte tähendus on piiritletud sõnaga „jahil“. Relva toimetamisel jahikohta ja sealt tagasi tuleb eraldi hinnata edasitoimetamise nõudeid.

Lõige 2 lubab akustilist relva kanda ajaloolise sündmuse taasetendamisel või muul avalikul kultuuriüritusel, kui see on vajalik ürituse kavas ette nähtud tegevuseks ning isikul on õigus relva vallata ja kasutada. Näiteks võib kandmine kuuluda lavastuse või taasetenduse kindlasse osasse. Erand on seotud tegevuse, koha ja ajaga. Teel üritusele ja sealt tagasi kohaldatakse § 188 edasitoimetamise nõudeid.

Lõikes 3 määratakse § 17 punktis 4 nimetatud hoiatus- ja signaalrelva kandmise kord viitega eelnõu § 122 lõigetele 3–7. See on oluline eelnõu ülesehituses, kus loobutakse eraldi gaasirelva mõistest ja asjaomaseid esemeid käsitletakse nende omaduste järgi hoiatus- ja signaalrelvadena.

Lõikes 4 võimaldatakse kanda ajaloolise kultuuri-, võitlus- või sporditraditsiooniga seotud külmrelva või selle koopiat traditsiooni järgimiseks või võitluse imiteerimiseks. Erand eeldab õiguspärast valdust, seost konkreetse tegevusega, selleks sobivat kohta ja aega ning ohutuse tagamist. Näiteks võib avalikul ajalooüritusel kavas ette nähtud demonstratsioon eeldada, et osaleja kannab mõõka nähtaval. Väljaspool kavakohast tegevust tuleb lähtuda üldreeglitest.

Lõige 5 lubab vähemalt kümneaastasel alaealisel kanda sättes loetletud relva ja selle kasutamiseks vajalikku laskemoona vastava spordiala treeningul või võistlusel. Tingimused

peavad olema täidetud üheaegselt: tegemist peab olema seaduses nimetatud relvaliigiga, kandmine peab toimuma tegevuseks ette nähtud kohas ja ajal ning täisealise juhendaja järelevalve all. Näiteks võib noor sportlane võistluspaigas järelevalve all liikuda relva väljastamise kohast talle määratud võistluskohta. Erand ei laiene iseseisvale kandmisele teel kodust treeningule.

10. peatükk
RELVA JA RELVA OSA KASUTAMINE

Peatükis sätestatakse relva ja relva osa kasutamise tingimused. Relva kasutamise õiguspärasuse hindamisel tuleb arvestada nii seda, kas relva kasutamine on konkreetses olukorras lubatud, kui ka seda, kas valitud kasutusviis vastab ohutusnõuetele. Peatüki eesmärk on kaitsta relva kasutajat ja kõrvalisi isikuid ning ennetada ohtu inimese elule ja tervisele, varale, keskkonnale, avalikule korrale ja riigi julgeolekule.

Peatükis sätestatakse nõuded, mida tuleb järgida enne relva kasutamist ja kasutamise ajal. Üldnõudeid kohaldatakse koos asjaomast kasutusjuhtu reguleerivate sätetega. Piiratud tsiviilkäibega relva puhul tuleb seega lähtuda nii selle relva lubatud kasutusjuhtudest kui ka üldistest ohutusnõuetest.

Paragrahvis 124 sätestatakse relva kasutamise üldpõhimõtted ning relva kasutava isiku kohustused ohu ennetamisel. Enne relva kasutamist tuleb võimaluse korral hinnata kavandatava tegevuse lubatavust ja ohutust. Kasutamise ajal tuleb arvestada tegelike tingimustega ning hinnata ohutust uuesti, kui need tingimused muutuvad. Tulirelvast laskmisele seatakse eraldi eeltingimus.

Lõike 1 kohaselt peab relva kasutamisel olema õiguspärane eesmärk ja valitud kasutusviis peab sobima selle saavutamiseks. Eesmärgi õiguspärasust hinnatakse koos asjaomast kasutusjuhtu reguleerivate sätetega. Piiratud tsiviilkäibega relva puhul määravad need sätted kindlaks, millises kohas, millise tegevuse käigus või millises olukorras võib relva kasutada. Näiteks tuleb jahipidamisel järgida ka jahiseadusest tulenevaid nõudeid.

Kasutusviisi sobivust ja ohutust tuleb hinnata ka siis, kui relva kasutamine on selles olukorras lubatud. Ohu põhjendatust hinnatakse relva kasutamise eesmärgi ja konkreetse olukorra põhjal. Kui valitud kasutusviis põhjustaks nendes oludes põhjendamatut ohtu inimese elule või tervisele, varale või keskkonnale, on sellel viisil relva kasutamine keelatud.

Lõige 2 sätestab, milles peab isik enne relva kasutamist võimaluse korral veenduma. Eelneva kontrolli eesmärk on tuvastada asjaolud, mis võivad kavandatava kasutamise muuta lubamatuks või ohtlikuks. Kontroll hõlmab kasutamise lubatavust, relva ja kasutatava laskemoona või muu lasu sobivust, kasutussuuna ja võimaliku ohuala ohutust ning ohtu kõrvalistele isikutele ja varale. Sõnad „võimaluse korral“ seovad eelneva kontrolli ulatuse sellega, mida isikul on konkreetses olukorras tegelikult võimalik kindlaks teha. Kavandatud tegevuse puhul saab need asjaolud üldjuhul enne kasutamist läbi hinnata. Kiiresti kujunevas olukorras võib eelneva kontrolli võimalus olla piiratud. Ka sellisel juhul tuleb järgida lõike 1 nõudeid ning tulirelvast laskmisel lõike 4 eeltingimust, arvestades seal nimetatud seadusest tulenevat erandit.

Lõike 3 kohaselt tuleb ohutust hinnata ka relva kasutamise ajal. Sättes loetletud asjaolusid hinnatakse koos, sest relva ja laskemoona omadused, nähtavus ning sihtmärgi ümbrus võivad

mõjutada ühe ja sama kasutusviisi ohutust. Eelnev hinnang võib kasutamise käigus muutuda, näiteks kui nähtavus halveneb või ohualale satub kõrvaline isik. Sellisel juhul tuleb hinnata, kas relva kasutamist saab muutunud tingimustes ohutult jätkata.

Lõige 4 sätestab tulirelvast laskmise eeltingimuse. Laskja peab enne lasku olema tuvastanud sihtmärgi ning veendunud laskesuunas ja võimalikus ohualas. Nõude eesmärk on vältida laskmist olukorras, kus sihtmärk on ebaselge või laskjal puudub vajalik teadmine võimaliku ohuala kohta. Kui nendes asjaoludes ei ole võimalik veenduda, võib tulirelvast lasta üksnes siis, kui seadus näeb selleks ette erandi.

Lõige 5 kaitseb avalikku korda ja riigi julgeolekut relva kasutamisega kaasneva põhjendamatu ohu eest. Ohu hindamisel arvestatakse ka relva kasutamise võimalikku mõju väljaspool vahetut kasutuskohta. Avaliku korra sisustamisel lähtutakse korrakaitseseaduse § 4 lõikest 1, mille kohaselt hõlmab avalik kord õigusnormide järgimist ning õigushüvede ja isikute subjektiivsete õiguste kaitset. Riigi julgeoleku puhul peetakse silmas relva kasutamisest tulenevat ohtu Eesti riigile või demokraatliku õigusriigi toimimisele.

Paragrahvis 125 sätestatakse, millistel juhtudel ja millises kohas võib relva kasutada. Paragrahv täiendab §-s 124 sätestatud kasutamise üldpõhimõtteid. Relva kasutamise lubatavus sõltub relva liigist, tegevusest ja kasutuskohast. Näiteks tuleb väljaspool lasketiiru või laskepaika piiramata tsiviilkäibega relva kasutamisel hinnata nii isiku õigust selles kohas tegutseda kui ka võimalust täita ohutusnõudeid.

Lõike 1 kohaselt võib relva üldjuhul kasutada kohas, kus selle kasutamine ei ohusta kõrvalisi isikuid ega riku avalikku korda. Koha sobivust hinnatakse kavandatava kasutuse ja konkreetse olukorra põhjal. Sama koht võib ühel ajal olla kasutamiseks sobiv ning teisel ajal kõrvaliste isikute viibimise või ümbruses toimuva tegevuse tõttu sobimatu. Üldreeglist võib kõrvale kalduda seaduses ette nähtud juhul.

Lõikes 2 loetletakse piiratud tsiviilkäibega relva lubatud kasutusjuhud. Loetelu hõlmab nii kasutuskohti, nagu lasketiir ja laskepaik, kui ka tegevusi ja olukordi, nagu jahipidamine, ajaloolise või kultuurilise sündmuse etendamine, väljaõpe, harjutamine, hädakaitse ja hädaseisund. Iga kasutusjuhu puhul tuleb järgida sellele tegevusele, olukorrale ja relvale kohalduvaid nõudeid.

Lõige 3 seab piiratud tsiviilkäibega tulirelva kasutamisele väljaspool lasketiiru või laskepaika täiendava tingimuse. Sellises kohas kasutamiseks peab olema seaduses sätestatud alus. Seega tuleb lõigetes 1 ja 2 nimetatud nõuete kõrval kindlaks teha, kas kavandatav kasutus kuulub seaduses lubatud juhtude hulka.

Lõige 4 võimaldab kasutada piiramata tsiviilkäibega relva sportimiseks, harrastustegevuseks või väljaõppeks ka väljaspool lasketiiru või laskepaika. Selleks peavad olema täidetud kaks tingimust. Isikul peab olema õigus selles kohas asjaomast tegevust korraldada või selles osaleda ning kohas peab olema võimalik täita ohutusnõudeid.

Lõikes 5 sätestatakse lõikes 4 nimetatud tegevuse korraldamise ohutusnõuded. Korraldaja määrab relva kasutamiseks sobiva ala ja rakendab meetmeid, mis vastavad kasutatava relva omadustele ning tegevuse laadile. Osalejaid tuleb teavitada tegevusele kohalduvatest ohutusnõuetest ning vajaduse korral tagada sobivate kaitsevahendite kasutamine. Nii tuleb

ohutusega arvestada juba tegevuse kavandamisel ja tagada, et osalejad teavad neile kohalduvaid nõudeid.

Paragrahvis 126 sätestatakse hoiatamise kohustus enne relva kasutamist inimese vastu hädakaitses ja hädaseisundis. Relva kasutamise lubatavust hinnatakse karistusseadustiku §-s 28 sätestatud hädakaitse või §-s 29 sätestatud hädaseisundi tingimustel. Hädakaitse korral annab hoiatus ründajale võimaluse rünne lõpetada. Hädaseisundis võib hoiatus aidata inimesel ohust eemalduda või ohu kõrvaldamisele kaasa aidata. Mõlemal juhul on hoiatuse eesmärk võimaluse korral vältida relva kasutamist inimese vastu.

Lõike 1 kohaselt tuleb enne relva kasutamist inimese vastu hädakaitses või hädaseisundis anda selge hoiatus, kui asjaolud seda võimaldavad. Hoiatus peab olema olukorras arusaadav inimesele, kellele see on suunatud. Hoiatamise võimalikkust hinnatakse nende asjaolude põhjal, mis olid relva kasutavale isikule teada enne relva kasutamist.

Lõikes 2 nimetatakse hoiatuse võimalikud vormid. See võib olla suuline, heli- või valgussignaal või hoiatuslask. Sobiva vormi valikul tuleb lähtuda sellest, kas inimene saab hoiatust märgata ja mõista. Hoiatuslask on relva kasutamine ja sellele kehtivad relva kasutamise üldised ohutusnõuded. Hoiatuslasu eesmärk on hoiatada inimest enne relva kasutamist tema vastu.

Lõige 3 täpsustab, et hoiatusest võib loobuda, kui hoiatamisega kaasnev viivitus suurendaks vahetut ohtu inimese elule või tervisele. Sätte eesmärk on vältida olukorda, kus hoiatamiskohustuse täitmine süvendaks ohtu, mida relva kasutamisega püütakse tõrjuda.

Paragrahvides 127 ja 128 sätestatakse relva kasutamise tingimused hädakaitses ja hädaseisundis. Hädakaitses tõrjutakse vahetut või vahetult eesseisvat õigusvastast rünnet. Hädaseisundis kõrvaldatakse vahetut või vahetult eesseisvat ohtu, mis võib tuleneda ka muust asjaolust kui õigusvastasest ründest. Relva kasutamise õiguspärasust hinnatakse vastavalt karistusseadustiku §-s 28 või 29 sätestatud tingimustele.

§ 127 lõike 1 kohaselt võib relva kasutada hädakaitseks karistusseadustiku §-s 28 sätestatud tingimustel. Hädakaitse eesmärk on kaitsta enda või teise isiku õigushüvesid vahetu või vahetult eesseisva õigusvastase ründe eest. Relva kasutamist hinnatakse ründe tõrjumise olukorras, arvestades muu hulgas ründe ohtlikkust ja ründajale tekitatud kahju. Karistusseadustiku § 28 lõike 3 järgi säilib õigus hädakaitsele ka siis, kui isikul oli võimalus rünnet vältida või abi saamiseks teise isiku poole pöörduda.

Lõike 2 kohaselt peab relva kasutamine olema ründe tõrjumiseks vajalik ja proportsionaalne. Vajadust hinnatakse selle järgi, kas relva kasutamine teenib konkreetses olukorras ründe tõrjumise eesmärki. Proportsionaalsuse hindamisel arvestatakse ründe ohtlikkust, kasutatud vahendit ja ründajale tekitatud kahju. Küsimus, kas hädakaitse piir on ületatud, lahendatakse KarS § 28 lõikes 2 sätestatud tunnuste alusel.

Lõike 3 eesmärk on kaitsta kõrvalisi isikuid relva kasutamisega kaasneva kahju eest. Relva kasutav isik peab arvestama ka mõjuga inimestele, kes ründes ei osale, ning nende kahjustamist vältima selles ulatuses, milles konkreetne olukord seda võimaldab.

Paragrahvis 128 sätestatakse relva kasutamise tingimused hädaseisundis. Relva kasutamise õiguspärasust hinnatakse karistusseadustiku § 29 alusel, arvestades ohu iseloomu, valitud vahendi vajalikkust ja kaalul olevate huvide olulisust.

Lõike 1 kohaselt võib relva kasutada vahetu ohu tõrjumiseks karistusseadustikus sätestatud hädaseisundi tingimustel. Relva kasutamine peab olema vajalik enda või teise isiku õigushüve ähvardava ohu kõrvaldamiseks.

Lõike 2 kohaselt ei tohi relva kasutamisega tekitatud kahju olla ilmselgelt suurem kahjust, mida relva kasutamisega tõrjutakse. Seda nõuet kohaldatakse koos lõikes 1 viidatud KarS §-ga 29, mille järgi peab kaitstav huvi olema kahjustatavast huvist ilmselt olulisem. Hindamisel arvestatakse eelkõige kaalul olevate õigushüvede olulisust, neid ähvardava ohu suurust ja relva kasutamise ohtlikkust.

Paragrahvi 129 lõike 1 kohaselt võib jahirelva kasutada jahipidamisel jahiseaduses sätestatud tingimustel. Jahipidamisel tuleb seega järgida nii RelvS-i üldisi relva kasutamise nõudeid kui ka jahiseadusest tulenevaid nõudeid jahipidamisviisile ja -vahendile.

Lõikes 2 tuuakse eraldi esile kohustus järgida jahirelva kasutamisel jahiohutuse nõudeid. Jahiseaduse alusel kehtestatud jahieeskirja 2. peatükk hõlmab jahiohutuse üldnõudeid, jahirelva transportimise ja käsitsemise nõudeid ning ühisjahi ohutusnõudeid. Jahirelva kasutamisel tuleb järgida ka muid asjaomasele jahipidamisele kohalduvaid jahiseaduse nõudeid.

§ 130 lõikes 1 sätestatakse, et vibu võib jahiks kasutada vähemalt 18-aastane isik. Jahivibu kasutamisel tuleb järgida ka jahiseaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõudeid.

Lõike 2 kohaselt võib helisummutit kasutada tulirelval jahipidamisel, lasketiirus või laskepaigas. Jahipidamisel tuleb järgida §-s 129 nimetatud nõudeid. Lasketiirus ja laskepaigas tuleb järgida seal relva kasutamisele kohalduvaid ohutusnõudeid.

Lõike 3 kohaselt võib öösihikut kasutada üksnes jahiseaduses lubatud juhtudel ja tingimustel. Jahiseaduse § 24 lõike 7 alusel võib Keskkonnaamet seaduses nimetatud eesmärkidel kehtestada tingimused ja ajavahemiku, mille jooksul on öösihiku kasutamine lubatud. Öösihiku kasutamise lubatavus sõltub sellest, kas kasutusjuht ja selle tingimused on jahiseaduse alusel lubatud.

Paragrahvis 131 seotakse relva kasutamine laskespordiks selleks ette nähtud koha või korraldatud võistlusega. Lisaks relva kasutamise üldnõuetele tuleb arvestada konkreetse laskespordiala ohutusreeglitega.

Lõike 1 kohaselt võib relva laskespordiks kasutada lasketiirus, laskepaigas või laskespordivõistlusel. Lasketiiru ja laskepaiga nimetamine hõlmab ka treeninguid. Võistluse eraldi nimetamine seob relva kasutamise korraldatud võistlusega, mille puhul tuleb samuti järgida kohaldatavaid ohutusnõudeid.

Lõike 2 kohaselt tuleb relva kasutamisel järgida asjaomase laskespordiala ohutusreegleid. Eri laskespordialadel võib võistluse ja treeningu korraldus erineda. Seetõttu tuleb üldiste ohutusnõuete kõrval järgida ka selle ala reegleid, millega isik tegeleb.

Lõikes 3 nimetatakse lasersihiku lubatud kasutuskohad ja -juhud. Lasersihikut võib kasutada lasketiirus, laskepaigas või laskespordivõistlusel. Laskespordis kasutamisel tuleb järgida ka lõikes 2 nimetatud asjaomase ala ohutusreegleid.

Lõige 4 annab laskespordivõistluse korraldajale õiguse kehtestada konkreetseks võistluseks täiendavaid ohutusnõudeid. See võimaldab arvestada võistluspaiga eripära ja võistluse korraldusega, näiteks kehtestada osalejate ja pealtvaatajate liikumise nõuded. Täiendavaid nõudeid kohaldatakse koos asjaomase laskespordiala ohutusreeglitega.

§ 132 lõike 1 kohaselt võib nõuetekohaselt registreeritud akustilise relva anda ajaloolise sündmuse taasetendamiseks või muul kultuurilisel avalikul üritusel kasutamiseks teisele isikule kuni viieks ööpäevaks. Tähtaeg piiritleb relva ajutise kasutamise kestuse. Relvaloa olemasolul peab luba andma õiguse just vastavat liiki relva vallata ja kasutada. Kontrollimisel peab olema võimalik viivitamata tõendada, et relva andis kasutusse selle omanik.

Lõikes 2 sätestatakse, et akustilise relva kasutusse andmist tõendatakse kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis üleandmise-vastuvõtmise akti või muu dokumendiga. Dokumendis märgitakse vähemalt akustilise relva liik, mark, mudel, kaliiber, tehase tähis või seerianumber; relvaomaniku ja relva kasutaja ees- ja perekonnanimi, isikukood või selle puudumisel sünniaeg, relvaloa number ning kontaktandmed; relva üleandmise ja tagastamise aeg. Nende andmete põhjal saab kontrollida, kes andis relva kasutada, kellele ja milline relv üle anti ning kui kaua see oli kasutaja käes.

Lõige 3 võimaldab anda akustilise relva kasutada ka relvaloata isikule. Seda võimalust on vaja näiteks siis, kui ajaloolise sündmuse taasetendamisel või avalikul etendusel osalejal puudub relvaluba. Sellisel juhul võib ta relva kasutada üksnes relvaomaniku või vastutava isiku vahetu järelevalve all. Nii saab järelevalvet tegev isik relva käsitsemist jälgida ja vajaduse korral kohe sekkuda.

Lõike 4 kohaselt tuleb enne relva kasutada andmist tuvastada kasutaja isikusamasus isikut tõendava dokumendi alusel. Nõue kehtib nii relvaloa omaja kui ka relvaloata kasutaja puhul. See tagab, et üleandmist tõendavasse dokumenti ja arvestusse kantakse õige isiku andmed.

Lõikes 5 sätestatakse relva kasutada andmise üle arvestuse pidamise kohustus. Kasutaja andmed, relva kordumatu tunnus ning üleandmise ja tagastamise aeg võimaldavad ka pärast ürituse lõppu kindlaks teha, kelle käes konkreetne relv asjaomasel ajal oli. Arvestuse pidamine on oluline muu hulgas seetõttu, et relva võivad kasutada ka relvaloata osalejad ning kasutamine toimub avalikel üritustel.

Lõike 6 kohaselt säilitatakse arvestusse kantud andmeid kuus kuud relva tagastamisest arvates. Säilitamistähtaeg võimaldab vajaduse korral kontrollida relva kasutusse andmise asjaolusid ka pärast selle tagastamist.

Lõige 7 seab relvaloata isikule relva kasutada andmise eeltingimuseks ohutu käsitsemise nõuetega tutvumise. Nõudeid tutvustab relvaomanik või akustilise relva kasutada andmise eest vastutav isik. Kasutaja kinnitab nõuetega tutvumist allkirjaga. Nõuete tutvustamine enne relva üleandmist ja vahetu järelevalve relva kasutamise ajal täidavad eri ülesandeid. Esimene tagab, et kasutaja teab ohutusnõudeid, teine võimaldab nende järgimist kasutamise ajal kontrollida.

Paragrahvis 133 sätestatakse kohustus teavitada PPA-d akustilise relva kasutamisest ajaloolise sündmuse taasetendamisel. Eelteavitus on vajalik, sest kõrvalistel isikutel võib olla raske eristada akustilist relva muust tulirelvast. Teavitus tuleb esitada piisavalt vara, et PPA saaks teabega arvestada, kui talle laekub ürituse ajal teade relva nägemise või lasuheli kuulmise kohta.

Lõike 1 kohaselt tuleb PPA-d teavitada mõistliku aja jooksul enne akustilise relva kasutamist. Teavitus tuleb esitada piisavalt vara, et PPA jõuaks teabe asjaomase piirkonna üksusele edastada. Kirjalikku taasesitamist võimaldav vorm aitab vajaduse korral kindlaks teha, millal ja millise sisuga teavitus esitati.

Lõikes 2 sätestatakse teavituse minimaalne sisu. Ürituse nimetus, aeg ja koht võimaldavad PPA-l sündmuse tuvastada ning seostada sellega samast piirkonnast laekuvaid teateid. Akustiliste relvade kasutamise eesmärk annab PPA-le olukorra hindamiseks vajaliku tausta. Korraldaja kontaktandmed võimaldavad vajaduse korral asjaolusid täpsustada.

Paragrahvis 134 määratakse kindlaks, kellel on õigus piiratud käibega padrunisalve kasutada ning millistes kohtades ja olukordades on selle kasutamine lubatud**.** Lõige 1 määrab kasutusõigusega isikute ringi ning lõiked 3 ja 4 sätestavad kasutamise, hoidmise ja eksponeerimise tingimused ning erisused.

Lõike 1 punkti 1 kohaselt sõltub kasutusõigus relvaloale märgitud relva omamise otstarbest. Nii füüsilise kui ka juriidilise isiku puhul on hõlmatud tegelemine laskespordialaga, milleks on vaja piiratud käibega padrunisalvega tulirelva, ning ajaloolise sündmuse taasetendamine või muu kultuuriline eesmärk. Juriidilise isiku puhul on lisaks hõlmatud relva laenutamine lasketiirus või laskepaigas ning õppe- või koolitustegevus. **Punkt 2** hõlmab isikut, kellele on Kaitseliidu seaduse alusel väljastatud relvaluba tulirelvale, millele piiratud käibega padrunisalv sobib. Selle kasutusõiguse puhul on määrav, millise tulirelva kohta on relvaluba väljastatud. Padrunisalve kasutamisel lähtutakse lõike 3 viimases lauses nimetatud tingimustest. **Punkt 3** käsitleb tegevusloa alusel tegutsevaid isikuid. Paragrahvi 157 lõike 1 viidatud punktid hõlmavad relva, selle osa või laskemoona müüki ja valmistamist, relvade ümbertegemist ja parandamist teenusena, relvade laenutamist lasketiirus või laskepaigas teenusena ning relvade või laskemoona hoidmist teenusena. Lisaks hõlmab punkt § 267 alusel väljastatud tegevusloa omajat. **Punkt 4** käsitleb riigikaitses osalevat isikut. Kasutusõigus on seotud konkreetse relvaga, mille andmetele on tehtud märge piiratud käibega padrunisalve soetamise, omamise ja valdamise õiguse kohta. **Punkt 5** hõlmab Eesti riigilippu kandval laeval relvastatud laevakaitset osutavat isikut. Kasutusõiguse alus on selles punktis seotud relvastatud laevakaitse osutamisega.

Lõikes 2 sätestatakse ajalooliste relvade padrunisalvede erand. Erandi kohaldamiseks peab padrunisalv olema ette nähtud enne 1946. aastat tootma hakatud relvale ning see ei tohi sobida kinnitamiseks pärast 1945. aastat tootma hakatud relvatüübile. Mõlema tingimuse täitmisel ei käsitata salve piiratud käibega padrunisalvena.

Lõike 3 eesmärk on siduda piiratud käibega padrunisalve kasutamine kindla koha või tegevusega, mille puhul saab ohutusnõuete järgimist korraldada. Lasketiirus ja laskepaigas saab lähtuda seal kehtivatest ohutusnõuetest. Akustilise relva puhul on kasutamine seotud ajaloolise või kultuurilise sündmuse etendamisega. Relvakapis hoidmise nõue aitab vältida padrunisalve sattumist kõrvalise isiku valdusse ajal, mil seda ei kasutata. Kaitseliidu seaduse

alusel väljastatud relvaloa puhul kohaldatakse padrunisalve kinnitamisele ja kasutamisele Kaitseliidu seaduses või selle alusel kehtestatud õigusaktis sätestatud tingimusi ja korda.

Lõike 4 kohaselt ei kohaldata relva- ja padrunikollektsiooni kuuluva relva piiratud käibega padrunisalvele lõikes 3 sätestatud nõudeid. Kollektsiooni kuuluva relva padrunisalve võidakse eksponeerida ka relvast eraldi. Kuna seadus piirab seda, kellel on õigus sellist padrunisalve omandada, vallata ja kasutada, tuleb ka väljapanekul vältida selle sattumist kõrvalise isiku valdusse. Lukustatud või mehaaniliste vahenditega suletud vitriin võimaldab padrunisalve vaadelda ning vähendab ohtu, et külastaja saab selle loata vitriinist eemaldada või kaasa võtta.

Paragrahvis 135 sätestatakse tulirelva ja külmrelva kasutamise tingimused ajaloolise sündmuse taasetendamisel ja muul avalikul kultuuriüritusel.

Paragrahvi 135 lõike 1 kohaselt võib relvaluba omav isik kasutada tulirelva ajaloolise sündmuse taasetendamisel või muul avalikul kultuuriüritusel, sealhulgas filmivõtetel ja etendustel, PPA ühekordse loa alusel. Relvaloa nõue seob tulirelva kasutamise isiku vastavusega relvaloa omajale esitatavatele nõuetele. Ühekordne luba võimaldab PPA-l hinnata tulirelva kasutamist konkreetse ürituse asjaolusid arvestades. Piirdumine paukpadrunitega võimaldab etenduses lasku imiteerida ning vähendab relva kasutamisega kaasnevat ohtu.

Lõige 2 käsitletakse ajaloolise kultuuri-, võitlus- või sporditraditsiooniga seotud külmrelva või selle koopia kasutamist traditsiooni järgimiseks või traditsioonilise võitluse imiteerimisel. Ohutuse tagamise nõue kehtib nii külmrelva kui ka selle koopia kasutamisel, sest ka koopia võib kasutusviisist sõltuvalt vigastada osalejat või pealtvaatajat.

11. peatükk
EESTI RIIGILIPPU KANDVAL LAEVAL RELVASTATUD LAEVAKAITSEL RELVA JA LASKEMOONA KÄITLEMINE

11. peatükis sätestatakse, milliseid relvi ja lisaseadmeid võib Eesti riigilippu kandval laeval relvastatud laevakaitsel kasutada ning kuidas laeval relvi ja laskemoona markeeritakse, arvestatakse ja hoitakse. Peatükk lähtub kehtiva RelvS-i 12^3. peatükist.

Eelnõu §-s 136 sätestatakse relvastatud laevakaitsel lubatud relvad, lasersihiku ja helisummuti kasutamise lubatavus ning markeerimisnõuded.

Lõike 1 kohaselt võib relvastatud laevakaitsel kasutada üksnes sättes loetletud tsiviilkäibes lubatud relvi. Relvaliigi nimetamine loetelus ei anna iseenesest õigust kasutada selle liigi iga relva. Näiteks võib vintraudset püssi kasutada juhul, kui konkreetne relv on tsiviilkäibes lubatud. Võrreldes kehtiva RelvS-i § 87^{10} lõikega 1 nimetatakse gaasipüstoli ja gaasirevolvri asemel hoiatus- ja signaalrelva.

Lõike 2 kohaselt on Eesti riigilippu kandval laeval relvastatud laevakaitset osutava ettevõtja relval lubatud kasutada lasersihikut ja helisummutit. Säte annab nende lisaseadmete kasutamiseks sõnaselge aluse relvastatud laevakaitse korral.

Lõikes 3 sätestatakse laevakaitsel kasutatavate tulirelvade, tulirelva oluliste osade ja laskemoona markeerimise nõue. Nõuded määratakse selle riigi järgi, kus tulirelv või selle oluline osa on registreeritud. Markeering võimaldab laevale toodud tulirelva või selle olulise osa tuvastada ning relva andmeid arvestuskandega võrrelda. Laskemoona puhul peab

markeering olema igal väikseimal üksikpakendil, et laskemoona saaks tuvastada ka pärast välispakendi avamist. Säte lähtub kehtiva RelvS-i § 87[10] lõikest 2.

Eelnõu §-s 137 sätestatakse relvade ja laskemoona arvestuse pidamine laeval. Regulatsioon lähtub kehtiva RelvS-i §-st 87[11].

Lõike 1 kohaselt määrab kapten relvastatud mereturvatöötajate laeval viibimise ajaks isiku, kes peab arvestust relvade ja laskemoona laevale toomise, laeval kasutamise ja laevalt mahaviimise kohta. Arvestus annab ülevaate sellest, millised relvad ja kui palju laskemoona laevale toodi, mida kasutati ning mis laevalt maha viidi. Kirjalikku taasesitamist võimaldav vorm võimaldab kandeid hiljem kontrollida.

Lõikega 2 antakse Vabariigi Valitsusele õigus kehtestada vajaduse korral määrusega mereturvatöötajate kasutamise eeskiri, milles täpsustatakse arvestuse pidamise ja arvestusdokumentide säilitamise nõudeid.

Eelnõu §-s 138 sätestatakse relvade ja laskemoona ohutu hoidmise nõuded laeval. Regulatsioon lähtub kehtiva RelvS-i §-st 87[12].

Lõike 1 kohaselt hoitakse relvi ja laskemoona § 121 lõike 13 alusel kehtestatud nõuetele vastavas lukustatud relvakapis. Kapp kinnitatakse laeva põranda või laevateki külge, et see laeva liikumisel paigast ei nihkuks ning seda ei saaks hõlpsasti ära viia.

Lõike 2 kohaselt peab relvakapp asuma kas lukustatud ruumis, kuhu pääseb üksnes kapten või tema § 143 lõike 1 alusel määratud isik, või olema pideva mehitatud valve all. Mõlemal juhul on eesmärk takistada kõrvaliste isikute juurdepääsu relvadele ja laskemoonale.

Lõige 3 tagab mereturvatöötajale juurdepääsu relvakapile, et ta saaks ülesannete täitmiseks vajaduse korral relva ja laskemoona kätte. Kui relvakapp asub lukustatud ruumis, tuleb juurdepääs kapile korraldada kapteni või tema määratud isiku kaudu, kellel on lõike 2 kohaselt õigus ruumi siseneda.

12. peatükk
RELVASTATUD PARDASAATJA NING TEISE RIIGI JA EUROOPA LIIDU AMETI AMETIRELVADE JA NENDE LASKEMOONA KÄITLEMINE

Kehtiv RelvS reguleerib relvastatud pardasaatja ning teise riigi pädeva asutuse või ELi ameti politsei või tolli tegevusse kaasatud ametniku ametirelvi ja laskemoona peamiselt §-s 3[1]. Selles paragrahvis nimetatakse lubatud relvaliigid, sätestatakse ametirelva kasutamise üldine tingimus ning võimaldatakse relv ja laskemoon Eestisse sisse tuua juhul, kui need viiakse muutmata kujul tagasi. Käitlemise täpsem kord on jäetud siseministri 19. jaanuari 2009 määruse nr 6 „Relvastatud pardasaatja ning teise riigi pädeva asutuse ja Euroopa Liidu ameti ametniku ametirelva alaliigid ning teise riigi pädeva asutuse ja Euroopa Liidu ameti ametniku ametirelva ja selle laskemoona käitlemise kord“[42] (edaspidi *määrus nr 6*) reguleerida. Relvastatud pardasaatja teavitamist, relva hoiuleandmist ja tagastamist käsitlevad eraldi lennundusseaduse sätted ja nende alusel antud määrus.

[42] siseministri 19. jaanuari 2009 määruse nr 6 „Relvastatud pardasaatja ning teise riigi pädeva asutuse ja Euroopa Liidu ameti ametniku ametirelva alaliigid ning teise riigi pädeva asutuse ja Euroopa Liidu ameti ametniku ametirelva ja selle laskemoona käitlemise kord“.

Eelnõu koondab need teemad terviklikumasse peatükki ning sätestab seaduse tasandil ametirelvade ja laskemoona käitlemise alused, Eestis paikneva üksuse või esinduse tegevuse kooskõlastamise, ametniku individuaalse käitlemisõiguse, sisse- ja väljaveo, teavitamise, väljaõppe, hoidmise ja arvestuse. Regulatsiooni eesmärk on võimaldada lisaks üksiku ametniku relva ajutisele kaasatoomisele ka pikemaajalist ja operatiivselt korraldatud koostööd, mille puhul relvad või laskemoon võivad paikneda Eestis ning neid võidakse siin kasutada ka teenistuslikuks väljaõppeks.

Eelnõus loobutakse senisest gaasirelva mõistest. Selle asemel nimetatakse ametirelva liigina hoiatus- ja signaalrelva ning eraldi gaasipihustit. Tegemist on uue RelvS relvaliigitusega, mitte senise gaasirelva mõiste lihtsalt ümbernimetamisega. Seletuskirjas tuleks seetõttu lähtuda uue seaduse mõistetest ning selgitada, et ametnikule lubatud relvaliigid määratakse uue RelvS-i liigituse järgi. Relvastatud pardasaatjale lubatud relvaliigid on eelnõus jätkuvalt piiratud tulirelva, külmrelva ja pneumorelvaga.

Kehtivas õiguses on ajutise sisseveo erand seotud tingimusega, et sama relv ja laskemoon viiakse muutmata kujul tagasi. Strateegilise kauba seadus näeb samuti ette eraldi teatise alusel kohaldatava erandi ametirelvade ja laskemoona sisseveole. Eelnõu käsitleb senisest laiemalt ka varude ja täiendavate saadetiste sissevedu, Eestis laskemoona omandamist ning käitlemise lõppemisele järgnevat väljavedu. Seetõttu on oluline, et RelvS-i uus kord ja strateegilise kauba seaduses sätestatud erandid oleksid omavahel kooskõlas ning et oleks selge, milline teade või dokument asendab senise eraldi teatise või loa.

Eelnõu peamine sisuline muudatus on seni hajutatud ja valdavalt ajutise sisseveo keskne eriregulatsioon asendada terviklikuma korraga, mis katab ka Eestis paikneva üksuse relvavaru, ametnike õiguse relvi kasutada, täiendavate saadetiste saabumise, laskemoona kohaliku omandamise, väljaõppe ning käitlemise lõppemisele järgneva tegevuse. See annab PPA-le ja MTA-le selgema aluse koostöö ettevalmistamiseks ja kontrollimiseks ning välisriigi asutusele või EL-i ametile arusaadava korra relvade ja laskemoona Eestis kasutamiseks.

Praktilises elus võib regulatsiooni vaja minna näiteks ühise piiriülese politseioperatsiooni korral, kus teise riigi ametnikud saabuvad Eestisse mitmeks päevaks, osa varustusest saadetakse ette ning relvi hoitakse operatsiooni ajal kokkulepitud hoiukohas. Samuti võib seda vaja minna tolli ja välisriigi pädeva asutuse koostöös, kui ametnikud osalevad ühisoperatsioonis, saavad laskemoona juurde Eestis või kontrollivad enne operatsiooni algust oma laskeoskust Eesti lasketiirus. Kõigis neis olukordades on oluline, et õiguslik alus, vastutavad isikud, hoiutingimused, arvestus ja teabevahetus oleksid enne tegevuse algust kokku lepitud.

§ 139. Kohaldamisala ning lubatud ametirelvad ja laskemoon

Lõige 1 määratleb peatüki isikulise ja esemelise kohaldamisala. Peatükk hõlmab relvastatud pardasaatjaid ning teise riigi pädeva asutuse ja ELi ameti ametnikke, kes kaasatakse Eestis politsei või tolli tegevusse välislepingu või ELi õigusakti alusel. „Kaasatud ametniku" mõiste kasutuselevõtt lihtsustab järgnevate sätete sõnastust. Võrreldes kehtiva RelvS §-ga 3^1 on kohaldamisala sisuliselt sama, kuid see paigutatakse eraldi peatüki lähtealusesse.

Lõige 2 laiendab peatüki kohaldamise ametniku isiklikult kasutatavalt relvalt ka relvadele ja laskemoonale, mis on ette nähtud tema teenistusülesannete ning nendega seotud väljaõppe ja laskeoskuse kontrolli jaoks. See hõlmab ka Eestis ajutiselt või alaliselt paikneva üksuse või

esinduse relva- ja laskemoonavaru. Säte võimaldab näiteks tuua Eestisse ühise operatsiooni jaoks varurelvi või laskemoona ka siis, kui saadetis saabub ametnikest eraldi, või hoida neid Eestis operatsiooni kestel. Kehtiva § 3¹ keskmes on ametniku ametirelv ja selle ajutine sissevedu; üksuse varu ja eraldi saabuvate saadetiste kohta samaväärset terviklikku regulatsiooni ei ole.

Lõige 3 loetleb kaasatud ametnikule lubatud ametirelva liigid. Loetelu järgib uue RelvS-i relvaliigitust ning hõlmab tulirelva, hoiatus- ja signaalrelva, külmrelva, pneumorelva, elektrišokirelva, harjutusrelva ja gaasipihustit. Kehtiva RelvS § 3¹ nimetab gaasirelva, kuid eelnõus sellest mõistest loobutakse. Eelnõu kohaselt on ametnikule lubatud hoiatus- ja signaalrelv ning gaasipihusti. Muudatus tuleb seletuskirjas selgelt välja tuua, et vältida muljet, nagu oleks gaasirelva mõiste lihtsalt teise nimega samaväärselt üle võetud.

Lõige 4 piirab relvastatud pardasaatjale lubatud relvaliike. Tema võib kasutada üksnes lõike 3 punktides 1, 3 ja 4 nimetatud relvi ehk tulirelva, külmrelva ja pneumorelva. Piirang säilitab kehtiva RelvS § 3¹ lõikes 2 kasutatud lahenduse, mille järgi ei laiene pardasaatjale kõik kaasatud ametnikule lubatud relvaliigid.

Lõige 5 määratleb ametirelva laskemoona seose lõigetes 3 ja 4 nimetatud relvadega. See tagab, et peatükis sätestatud erikord hõlmab üksnes vastava ametirelva kasutamiseks mõeldud laskemoona. Kehtiv RelvS § 3¹ määratleb laskemoona samal põhimõttel, viidates ametirelvade loetelule.

Lõige 6 rõhutab, et relva käitlemise õigus ei anna iseseisvat alust Eestis avaliku võimu teostamiseks. Kaasatud ametniku ülesanded ja volitused peavad tulenema asjakohasest välislepingust, EL-i õigusaktist ja Eesti seadusest. Nii eristatakse relva käitlemise tingimusi ametniku pädevusest: relva Eestisse toomine või kandmine ei anna ametnikule iseenesest õigust Eestis politsei- või tolliülesandeid täita. Näiteks võib ühisoperatsioonis osalev välisriigi ametnik oma relva kaasas kanda ainult siis, kui tema Eestis osalemise ja volituste õiguslik alus seda võimaldab.

Lõige 7 välistab peatükis nimetatud relvade kandmise teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse ning sätestab nende üle eraldi arvestuse pidamise. See on põhjendatud, sest tegemist on teise riigi või EL-i ameti relvadega, mida ei anta Eesti relvaloa alusel tsiviilkäibesse. Arvestus peab siiski võimaldama tuvastada relva asukoha, vastutava isiku ja käitlemise käigu. Kehtiv § 3¹ sellist registri ja eraldi arvestuse suhet terviklikult ei reguleeri.

§ 140. Eestis paikneva üksuse või esinduse ametirelvade ja laskemoona käitlemine

Lõige 1 annab teise riigi pädevale asutusele või EL-i ametile võimaluse vallata, hoida, vedada, edasi toimetada ja hooldada Eestis paikneva üksuse või esinduse teenistusülesanneteks ning väljaõppeks vajalikke relvi ja laskemoona ning anda neid kaasatud ametnike valdusse ja kasutusse. Õigus kehtib üksnes siis, kui üksuse või esinduse paiknemine Eestis põhineb välislepingul või EL-i õigusaktil ning käitlemisel järgitakse peatüki tingimusi. Näiteks võib ühises piiriüleses operatsioonis osaleva ametkonna üksusel olla Eestis kokkulepitud hoiukoht, kust relvad väljastatakse operatsioonis osalevatele ja käitlemisõigust omavatele ametnikele.

Lõige 2 nõuab, et enne relvade ja laskemoona Eestis hoidmise alustamist kooskõlastataks PPA käitlemise olulised korralduslikud küsimused. Nende hulka kuuluvad õiguslik alus, eesmärk ja kestus, relvade liigid ning kogused, hoiukohad, hoiutingimused, arvestus, väljastamine ja

tagastamine, vastutavad isikud, ametnike käitlemisõiguse kontrollimine ning väljaõppe korraldus. Nii saab PPA enne hoidmise alustamist hinnata, kas kavandatud kord võimaldab tagada relvade turvalise hoidmise ja nende väljastamise üksnes õigustatud isikutele. Näiteks tuleb kokku leppida, kes avab hoiukoha, kuidas fikseeritakse relva väljastamine vahetuses ametnikule ning kellele teatatakse relva kadumisest.

Lõige 3 määrab kooskõlastamise sisulised eeldused ja selle õigusliku tagajärje. PPA kooskõlastab käitlemise, kui selleks on õiguslik alus, relvad ja laskemoon sobivad kavandatud tegevuseks ning hoiutingimused ja käitlemise korraldus vastavad nõuetele. Kooskõlastuses määratakse käitlemise ulatus, tingimused ja kestus. Kui ametnikud kaasatakse tolli tegevusse, kaasatakse kooskõlastamisse ka Maksu- ja Tolliamet (MTA), sest teabevahetus ja kontroll võivad puudutada tolli ülesandeid. Praktiliselt võib PPA hinnata relvade hoidmise ja väljastamise turvalisust, samal ajal kui MTA annab hinnangu näiteks tollikontrolli käigus toimuva koostöö korraldusele.

Lõige 4 väldib sama küsimuse korduvat kooskõlastamist juhul, kui peatüki lõikes 2 nimetatud küsimused on juba lahendatud PPA-ga kooskõlastatud operatsiooniplaanis või kokkuleppes. Erand kehtib vaid lahendatud küsimuste ulatuses; see ei vabasta kooskõlastusest küsimustes, mida plaan või kokkulepe ei käsitle. Näiteks kui operatsiooniplaan määrab kindlaks relvade hoiukoha, koguse, vastutava isiku ja väljastamise korra, ei ole vaja neid samu asjaolusid eraldi uuesti kooskõlastada. Plaanist välja jääva uue relvaliigi või hoiukoha lisamine vajab aga eraldi käsitlemist.

Lõige 5 nõuab lõikes 2 nimetatud tingimuste kavandatava muutmise eelnevat kooskõlastamist ning vastutava isiku, asendaja või kontaktandmete muutumisest viivitamatut teatamist. Nii püsib PPA-l ajakohane teave relvade hoidmise ja nende eest vastutavate isikute kohta. Näiteks tuleb enne uue hoiukoha kasutuselevõttu kooskõlastada selle turvalisus; vastutava isiku ootamatu asendamise korral tuleb PPA-d sellest kohe teavitada.

Lõige 6 kinnitab, et RelvS-i alusel antav kooskõlastus ei asenda muid üksuse Eestis paiknemiseks või ametnike politsei või tolli tegevusse kaasamiseks nõutavaid otsuseid ja nõusolekuid. Kooskõlastus reguleerib relvade ja laskemoona käitlemist, mitte koostöö õiguslikku alust. See aitab vältida tõlgendust, nagu annaks relvade hoidmise kooskõlastus automaatselt õiguse üksusel Eestis tegutseda.

§ 141. Kaasatud ametniku õigus käidelda ametirelva ja laskemoona

Lõige 1 sätestab kaasatud ametniku individuaalse õiguse käidelda talle õiguspäraselt väljastatud ametirelva ja laskemoona. Õigus hõlmab teenistusülesandeid ning nendega seotud väljaõpet ja laskeoskuse kontrolli, kuid eeldab kõigi loetletud tingimuste täitmist: ametnikul peab olema päritoluriigi või EL-i ameti antud kehtiv käitlemisõigus, ta peab vastama selle õiguse tingimustele, Eestis käitlemine peab olema õiguslikult lubatud ja ametnik peab järgima Eestis kehtivaid nõudeid ning talle seatud piiranguid. Näiteks ei piisa sellest, et ametnikul on koduriigis relvakandmise õigus, kui tema Eestis viibimise või operatsioonis osalemise õiguslik alus ei võimalda seda relva siin käidelda.

Lõige 2 välistab kaasatud ametnikule Eesti relvaloa ja juriidilise isiku relva kasutusõiguse nõude juhul, kui ametnik tegutseb lõikes 1 sätestatud erikorra alusel. Erand on seotud kindla kasutusolukorraga ega anna üldist õigust Eestis relva omada või vallata. See jätkab kehtiva

RelvS § 3[1] eriregulatsiooni loogikat, mille järgi käsitletakse ametirelva välisriigi ametniku teenistusrelvana, mitte tsiviilkäibes oleva relvana.

Lõige 3 tagab, et Eesti pädev asutus saab ametniku käitlemisõigust ja selle ulatust kontrollida. Ametnik peab nõudmisel esitama oma isikut, kaasamist ja käitlemisõigust tõendavad dokumendid või andmed. Näiteks võib PPA ühise operatsiooni käigus kontrollida, kas ametnikule väljastatud relv vastab kooskõlastatud relvaliigile ja kas ametniku teenistuslik volitus kehtib.
Lõige 4 määrab relva ja laskemoona ametnikule väljastamise ning tagasivõtmise eest vastutava isiku ja nõuab nende toimingute arvestamist. See loob selge vastutusahela: relv ei liigu üksuse varust välja ilma väljastamise fikseerimiseta ning ametniku teenistuse või ülesande lõppedes saab kontrollida, kas see tagastati. Näiteks võib arvestus näidata, milline ametnik võttis konkreetse seerianumbriga relva operatsioonipäevaks ja millal selle tagasi andis.

Lõige 5 piirab käitlemisõiguse ametnikule antud õiguse ulatuse ja kehtiva kaasamisalusega. Kui ametniku õigus peatub või lõpeb, peab päritoluriigi asutus või ELi amet sellest viivitamata PPA-d teavitama ning korraldama relva tagastamise või nõuetekohase hoiuleandmise. Nii välditakse olukorda, kus relv jääb Eestis isikule, kellel enam ei ole õigust seda käidelda. Näiteks kui ametniku lähetus lõpeb enne kavandatud operatsiooni lõppu, tuleb relv üksusele tagastada või anda kokkulepitud hoiukohta.

Lõige 6 piiritleb käitlemisõiguse eesmärgi ja keelab ametirelva või laskemoona omandamise isiklikuks otstarbeks, võõrandamise ning õigustamata isikule üleandmise. See kinnitab, et peatükk reguleerib ametkondlikku käitlemist, mitte ametniku isiklikku relvaomandit.

§ 142. Ametirelvade ja laskemoona sisse- ja väljaveo tingimused

Lõige 1 sätestab, et peatükis nimetatud relvade ja laskemoona sisse- ning väljavedu toimub selle paragrahvi tingimustel ja teavitamise korra järgi. Sama korda kohaldatakse ka liikumisele ELi liikmesriikide vahel. Säte koondab kokku sisse- ja väljaveo üldtingimused ning järgneva paragrahvi teavitamis- ja kontrollinõuded. Kehtiv RelvS § 3[1] käsitleb üksnes sissevedu eesmärgiga viia kaup muutmata kujul tagasi; eelnõu loob terviklikuma regulatsiooni mõlemas suunas liikumiseks.

Lõige 2 määrab sisseveo lubatavuse eeldused. Relvastatud pardasaatja tegevusel või ametnike kaasamisel peab olema õiguslik alus ja Eesti pädeva asutuse nõusolek; ametirelvade käitlemine peab olema peatüki järgi lubatud; relvad ja laskemoon peavad olema vajalikud teenistusülesannete, väljaõppe või laskeoskuse kontrolli jaoks; ning üksuse või esinduse puhul peab olema täidetud RelvS §-s 141 sätestatud kooskõlastamise nõue. Nii ei piisa pelgalt teatise esitamisest: enne vedu peab olema olemas ka käitlemise sisuline ja õiguslik alus.

Lõige 3 võimaldab sisse vedada ametirelvade ja laskemoona varu ning täiendavaid saadetisi, mis võivad saabuda kaasatud ametnikest eraldi. Samuti ei pea relv olema sisseveo hetkel juba konkreetsele ametnikule väljastatud. See on vajalik näiteks juhul, kui operatsioon kestab mitu nädalat, varulaskemoon saadetakse ette või varurelvad saabuvad logistilise saadetisena enne ametnikke. Kehtiv kord, mis seob sisseveo sama kauba muutmata kujul tagasiviimisega, ei kirjelda sellist olukorda sama selgelt.

Lõige 4 reguleerib sisseveetud relvade ja kasutamata laskemoona ning Eestis omandatud kasutamata laskemoona väljavedu. Eeldus on, et need jäävad sama välisriigi pädeva asutuse

või EL-i ameti valdusse või tagastatakse asutusele, kellelt need saadi. Väljaveokorda ei saa kasutada relva või laskemoona võõrandamiseks või muule isikule üleandmiseks. See säte võimaldab näiteks pärast operatsiooni viia tagasi kasutamata laskemoona või varurelvad, kuid ei anna alust müüa või anda neid Eestis edasi.

Lõige 5 välistab peatükis sätestatud tingimustele vastava sisse- või väljaveo puhul eraldi Eesti teatise, RelvS-i sisse- või väljaveoloa või strateegilise kauba seaduse alusel antava eriloa nõude. Kuna sama peatükk näeb ette teavitamise MTA-le, tuleb rakendamisel üheselt selgitada, et eraldi loast vabastamine ei tähenda teavitamiskohustuse puudumist. Samuti tuleb kooskõla tagamiseks hinnata strateegilise kauba seaduse erandite ja käesoleva peatüki teavitamiskorra koosmõju.

Lõige 6 säilitab tolliformaalsuste, strateegilise kauba sisseveo ja lõppkasutuse järelevalve ning rahvusvaheliste sanktsioonide nõuete kohaldamise. RelvS-i alusel esitatav teade ei asenda ELi õigusakti või teise riigi õiguse alusel nõutavat luba. Selle eesmärk on vältida tõlgendust, et RelvS-i erikord vabastab kõigist muudest tolli- või strateegilise kauba kontrollidest.

Lõige 7 lahendab võimaliku vastuolu käesoleva paragrahvi ja välislepingu või EL-i õigusakti erikorra vahel. Kui selline õigusakt sätestab konkreetse veo jaoks teistsuguse korra, kohaldatakse RelvS-i ulatuses, milles erikord küsimust ei lahenda. Näiteks võib konkreetne EL-i missiooni õigusakt reguleerida relvastuse liikumist või tollikoostööd teisiti kui üldine riigisisene kord.

§ 143. Ametirelvade ja laskemoona sisse- ja väljaveost teatamine ning veo kontroll

Lõige 1 kehtestab nõude teatada igast saadetisest MTA-le elektrooniliselt vähemalt 24 tundi enne kavandatud vedu. Eraldi teavitamine võimaldab tolliasutusel planeerida kontrolli ning teha vajaliku teabe PPA-le kättesaadavaks. Näiteks saab MTA enne relvi sisaldava saadetise saabumist kontrollida veoaega, piiriületuskohta ja dokumente.

Lõige 2 määratleb teates esitatavad andmed. Need võimaldavad tuvastada saatja, vastuvõtja, õigusliku aluse, veo eesmärgi, relvad ja laskemoona, saadetise liikumise ning kavandatud hoiukoha Eestis. Relva seerianumbri või muu tunnuse ja laskemoona koguse esitamine võimaldab kontrollida, kas piiri ületav saadetis vastab kooskõlastatud ja lubatud käitlemisele. Hoiukoha andmed on olulised siis, kui relvi ei viida kohe tagasi, vaid neid hoitakse Eestis.

Lõige 3 võimaldab MTA-l edasilükkamatu teenistusvajaduse korral lubada teatise esitada tavapärasest lühema etteteatamisajaga, kuid alati enne saadetise piiriületust. Erand võimaldab reageerida kiiresti tekkivale operatiivvajadusele, säilitades samal ajal tolli võimaluse saadetisest enne piiriületust teada saada. Näiteks võib kiirelt kavandatud ühise operatsiooni tõttu olla põhjendatud 24-tunnisest tähtajast lühem etteteatamine.

Lõige 4 kohustab MTA-d kinnitama teatise kättesaamist ning edastama teabe viivitamata PPA-le. Kinnitus annab teate esitajale teadmise, et teave jõudis ametiasutuseni; PPA teavitamine võimaldab kontrollida relvade käitlemise kooskõla kooskõlastuse ja õigusliku alusega. Kui kaasamine puudutab tolli tegevust, on MTA-l lisaks oma ülesannete täitmiseks vajalik teave.

Lõige 5 kohustab teate esitajat teavitama andmete muutumisest enne saadetise piiriületust. Nii ei lähtuta kontrollis aegunud andmetest. Kui näiteks veok, piiriületuskoht või relvade arv muutub, peab MTA saama ajakohase teabe enne saadetise saabumist.

Lõige 6 annab MTA-le õiguse nõuda saadetise, saatedokumentide ja veo õiguslikku alust tõendavate andmete esitamist ning keelab veo peatükis sätestatud korra alusel, kui tingimused ei ole täidetud. See annab tollile kontrollivahendi, et tuvastada lahknevus teatise ja tegeliku saadetise vahel. Näiteks saab MTA kontrollida, kas veoautol olevate relvade tunnused ja kogus vastavad esitatud teabele ning kas saadetisega seotud õiguslik alus kehtib.

Lõige 7 rõhutab, et teade ise ei anna õigust pardasaatja tegevuseks, ametnike kaasamiseks ega relvade ja laskemoona Eestis käitlemiseks. Nõutav õiguslik alus, nõusolek või kooskõlastus peab olemas olema eraldi. Säte eristab logistilist teavitamist sisulisest loast ja väldib olukorda, kus teate esitamist käsitataks käitlemise automaatse lubamisena.

§ 144. Ametirelvade ja laskemoona hoidmine, laskemoona kasutamine ja omandamine ning edasine käitlemine

Lõige 1 lubab sisseveetud relvi ja laskemoona Eestis hoida üksnes käitlemise õigusliku aluse kehtivuse ajal. Õigusliku aluse lõppedes rakendub lõikes 4 sätestatud väljaveo või muu lubatud käitlemise kord. See väldib relvade määramata ajaks Eestisse jäämist pärast operatsiooni või kokkuleppe lõppu.

Lõige 2 lubab sisseveetud laskemoona kasutada teenistusülesannete täitmisel ning kaasatud ametniku teenistuslikul väljaõppel ja laskeoskuse kontrollil. Laskemoona ärakasutamine tuleb dokumenteerida. Nii saab pidada arvestust selle üle, kas sisseveetud kogus kasutati lubatud eesmärgil. Näiteks kajastatakse lasketiirus toimunud väljaõppe järel kasutatud laskemoona kogus ning allesjäänud varu.

Lõige 3 võimaldab teise riigi pädeval asutusel või EL-i ametil omandada Eestis laskemoona müügi õigust omavalt isikult laskemoona, mida on lubatud kasutada peatüki alusel käideldavas ametirelvas. Omandamisel tuleb tõendada asutuse või ameti käitlemisõigust ning tema nimel tegutseva isiku volitust; omandatud laskemoon lisatakse arvestusse. See võimaldab näiteks pikema operatsiooni või väljaõppe käigus täiendada laskemoonavaru Eestis, ilma et kogu vajalik kogus peaks saabuma välisriigist. Võrreldes kehtiva õigusega on see oluline uus võimalus, sest kehtiv RelvS § 3^1 käsitleb eelkõige ametirelva ja laskemoona sissevedu, mitte Eestis laskemoona omandamise ja selle üle arvestuse pidamise terviklahendust.

Lõige 4 sätestab, et käitlemise õigusliku aluse lõppemisel korraldab välisriigi asutus või EL-i amet relvade ja laskemoona väljaveo või muu seadusega lubatud edasise käitlemise PPA-ga kooskõlastatud tähtaja jooksul. Kuni toimingu tegemiseni võib neid nõuetekohaselt hoida ning teha vajalikud toimingud. See võimaldab näiteks operatsiooni ootamatu lõppemise korral relvad ajutiselt turvalisse hoiukohta jätta, kuni väljavedu saab korraldada. Samal ajal välistab säte võimaluse jätta relvad õigusliku aluseta Eestisse.

§ 145. Teenistuslik väljaõpe ja laskeoskuse kontroll

Lõige 1 lubab kaasatud ametnikul osaleda Eestis teenistusülesannetega seotud väljaõppes ja laskeoskuse kontrollis, sealhulgas harjutada iseseisvalt välisriigi pädeva asutuse või ELi ameti loal. Ametnik ei pea selleks samal ajal täitma konkreetset politsei- või tolliülesannet. Nii on võimalik korraldada ametniku laskeoskuse kontroll enne operatsiooni või säilitada oskusi pikaajalise lähetuse ajal.

Lõige 2 lubab väljaõpet korraldada välisriigi asutusel või EL-i ametil iseseisvalt või koos Eesti asutuse, lasketiiru või laskepaiga omaniku või valdajaga. Eesti ametniku kohalolek ei ole automaatselt nõutav, kui välislepingust, EL-i õigusaktist või kehtestatud väljaõppetingimustest ei tulene teisiti. Näiteks võib välisriigi ametnik viia läbi oma üksuse väljaõppe Eesti lasketiirus, leppides tiiru valdajaga kokku kasutusaja, relvad ja ohutuskorralduse.

Lõige 3 piiritleb iseseisva harjutamise: see peab olema osa ametniku teenistuslikust väljaõppest ja toimuma tema asutuse või ameti määratud tingimustel. Iseseisvus ei vabasta laskmise juhtimise ja järelevalve nõuetest. Säte võimaldab paindlikku väljaõpet, kuid ei tähenda, et ametnik võiks lasketiirus ilma vastutava korralduseta vabalt harjutada.

Lõige 4 nõuab laskmise korraldamist lasketiirus või laskepaigas, kus vastava relva ja laskemoona kasutamine on lubatud. Samuti tuleb järgida ohutus-, kasutus-, juhtimis- ja järelevalvenõudeid. See tagab, et välisriigi ametniku väljaõpe toimub Eestis ohutuks ja lubatavaks tunnistatud keskkonnas.

Lõige 5 lubab väljaõppe läbiviijaks ja laskmise eest vastutavaks isikuks määrata välisriigi asutuse või ELi ameti nimetatud isiku, kui tema pädevus vastab Eestis kohaldatavatele nõuetele. See toetab praktilist koostööd, sest väljaõpet ei pea alati läbi viima Eesti ametnik. Näiteks võib välisriigi instruktor korraldada oma ametnikele erialast relvakäsitsemise väljaõpet, kui tema pädevus on nõuetekohane ja Eesti laskmise ohutusnõudeid järgitakse.

Lõige 6 lubab ametnikul toimetada relva ja laskemoona väljaõppele või laskeoskuse kontrolli minnes ning sealt naastes. See vajalik liikumisõigus ei anna alust kanda relva väljaspool väljaõppe või laskeoskuse kontrolli eesmärki. Nii on lubatud vajalik teekond, kuid välditakse üldist relvakandmisõigust.

Lõige 7 välistab väljaõppes ja laskeoskuse kontrollis ametirelva kasutamisele elu ohustamise tingimuse kohaldamise. Ilma selle täpsustuseta võiks relva kasutamise üldreeglit tõlgendada nii, et ka laskeharjutus eeldab tegeliku eluohu olemasolu. Samas rõhutab teine lause, et väljaõpe ei anna õigust kasutada relva inimese vastu väljaspool harjutuseks lubatud vahendeid ja ohutusnõudeid.

§ 146. Ametirelva kasutamine, hoidmine ja arvestus ning käitlemise täpsem kord

Lõige 1 sätestab ametirelva inimese vastu kasutamise kõrge lävendi: see on lubatud üksnes ametniku või teise inimese elu ohustava ohu korral ning kooskõlas kohaldatava välislepingu, EL-i õigusakti ja Eesti seadusega. Põhimõte jätkab kehtiva RelvS § 3^1 lõikes 4 sätestatud eluohu nõuet, kuid paigutab selle peatüki relva kasutamise üldsättesse.

Lõige 2 keelab relva kasutamise lapse, vanuri ja ilmsete raseduse tunnustega naise vastu, välja arvatud loetletud ründe tõrjumise või tõkestamise või relvitustamise juhtudel. Ka erandjuhtudel peab olema täidetud lõikes 1 nimetatud eluohu tingimus. Säte säilitab kehtiva RelvS-i kaitsepiirangud ja rõhutab, et erand ei muuda kasutamise üldist kõrget lävendit.

Lõige 3 kohustab välisriigi pädevat asutust või ELi ametit tagama relvade ja laskemoona nõuetekohase hoidmise, arvestuse ning juurdepääsu üksnes õigustatud isikutele. Arvestusest peab selguma relva asukoht, vastutav isik ja relva käitlemise käik ning laskemoona liikumine ja jääk. Näiteks peab olema võimalik kontrollida, kas relv anti ametnikule välja, kas see tagastati ning kui palju laskemoona kasutati või jäi alles.

Lõige 4 võimaldab PPA-l, MTA-l ja strateegilise kauba seaduse alusel järelevalvet tegeval asutusel küsida arvestusandmeid ja neid tõendavaid dokumente ulatuses, mis on vajalik nende ülesannete täitmiseks. Nii saab kontrollida, kas tegelik käitlemine vastas kooskõlastusele ja teatises esitatud andmetele, ilma et asutustele antaks piiritlemata juurdepääsu kogu välisriigi asutuse teabele.

Lõige 5 nõuab viivitamatut teatamist relva või laskemoona kaotsiminekust, vargusest või õigustamata isiku valdusse sattumisest. Õnnetusjuhtumi korral tuleb teavitada PPA-d ning kiiret sekkumist vajaval juhul ka Häirekeskust. Teavitamiskohustus võimaldab hinnata vahetut ohtu ja võtta kiiresti tarvitusele vajalikud meetmed. Näiteks võib relva kadumine hoiukohast nõuda hoiukoha sulgemist, ametnike hoiatamist ja politsei kiiret reageerimist.

Lõige 6 seob relvastatud pardasaatja relva kandmise, hoiuleandmise ja tagastamise lennundusseaduse erisustega. See on vajalik, sest pardasaatja relva käitlemine sõltub lennu ja lennujaama turvalisuse erikorrast. Sätte viimane lause piiritleb, millised peatükis sätestatud õigused ei laiene isikule üksnes pardasaatja staatuse tõttu. Selle lause viited tuleb enne eelnõu lõplikku vormistamist üle kontrollida, sest lisatud tekstis on need kokku jooksnud ja võivad viidata ümbernummerdamiseelsele redaktsioonile. Kehtiv õigus käsitleb pardasaatjate teavitamist ja relva hoiuleandmist lennundusseaduses ning selle alusel antud määruses.

Lõige 7 annab valdkonna eest vastutavale ministrile volituse kehtestada käitlemise täpsem kord. Volitus hõlmab teavitamist, hoiukohti ja hoiutingimusi, arvestust, relvade ja laskemoona väljastamist ning tagastamist, vedu, hooldamist, käitlemisõiguse kontrollimist ja väljaõppe korraldamist. RelvS-s sätestatakse seega põhiõigused, kohustused ja kontrolli alused, tehnilisem korraldus jäetakse määrusesse. Võrreldes kehtiva õigusega on volituse ese laiem: kehtiv siseministri määrus nr 6 käsitleb eeskätt relvaliike ja ametniku ametirelva ning laskemoona käitlemist, eelnõu hõlmab ka üksuse varude, teavitamise, veo, arvestuse ja väljaõppe terviklikumat korraldust.

13. peatükk
RELVADE KOLLEKTSIONEERIMINE

13. peatüki 1. jaos sätestatakse relva- ja laskemoona kollektsioneerimise üldtingimused.

Eelnõu §-s 147 sätestatakse, kes võib relva- ja laskemoona kollektsiooni asutada ja pidada ning millistel tingimustel on see lubatud. Säte lähtub kehtiva RelvS-i § 25 lõikest 2. Kollektsiooni asutamiseks ja pidamiseks on vaja PPA väljastatud kollektsioneerimise otstarbega relvaluba.

Kollektsioneerida võib RelvS-is sätestatud juhtudel ka tsiviilkäibes üldjuhul keelatud relvi ja laskemoona, sealhulgas suure tulejõuga automaattulirelvi. Kui sellised relvad satuvad isiku valdusse, kes võib neid väärkasutada või anda need edasi isikule, kellel puudub õigus neid vallata, võivad tagajärjed olla rasked nii avalikule korrale kui ka riigi julgeolekule. Seetõttu on kollektsiooni asutamise ja pidamise eelduseks, et see ei ohusta riigi julgeolekut ega avalikku korda. Tingimus peab olema täidetud ka kollektsiooni pidamise ajal.

PPA hindab loa andmisel ohtu juhtumipõhiselt, lähtudes taotleja kohta teada olevatest asjaoludest ja kavandatava kollektsiooni laadist. Taotleja puhul on oluline hinnata, kas tema taustast või tegevusest ilmneb asjaolusid, mis annavad alust arvata, et relvade ja laskemoona tema valdusse andmine võib ohustada riigi julgeolekut või avalikku korda. Kollektsiooni puhul

tuleb arvestada muu hulgas sellega, milliseid relvi ja laskemoona kavatsetakse koguda ning kuidas tagatakse, et kõrvalised isikud neile ligi ei pääse. Kodakondsus- ja elamisnõuete täitmise kõrval tuleb seega hinnata ka konkreetse taotleja ja kollektsiooniga seotud ohtu.

Selline lähenemine on kooskõlas tulirelvadirektiivi (EL) 2021/555 artikli 9 lõikega 3, mis võimaldab anda kollektsionäärile A-klassi tulirelvade, nende oluliste osade ja laskemoona omandamiseks ja valdamiseks loa üksikjuhtudel, erandkorras ja põhjendatud otsusega. Direktiivi kohaselt peab kollektsionäär tõendama, et ta on võtnud meetmed avalikku julgeolekut või avalikku korda ähvardavate ohtude maandamiseks ning et hoiutingimused vastavad kõrvaliste isikute juurdepääsuga seotud riskile.

Punktis 1 sätestatakse, et kollektsiooni võib asutada ja pidada vähemalt 18-aastane Eesti kodanik või teise EL-i või NATO liikmesriigi kodanik, kellel on Eesti elamisluba või kes elab Eestis elamisõiguse alusel. Kodakondsusnõue lähtub julgeolekukaalutlustest ning Eesti koostööst EL-i ja NATO liikmesriikidega. Elamisloa või elamisõiguse alusel Eestis elamise nõue tagab teise liikmesriigi kodanikust taotleja seose Eestiga. Kui isik elab Eestis elamisloa alusel, lisanduvad RelvS-i kohasele kontrollile elamisloa menetluses tehtud kontrollid.

Punktis 2 sätestatakse, et kollektsiooni võib asutada ja pidada Eestis registreeritud juriidiline isik, kui sättes nimetatud aktsionärid või osanikud, nõukogu või juhatuse liikmed ning muud juriidilise isiku juhtimise üle valitsevat mõju omavad isikud on Eesti või teise EL-i või NATO liikmesriigi kodanikud. Juriidilise isiku Eestis registreerimise kõrval on julgeoleku seisukohalt oluline ka see, kes saab selle tegevust suunata. Need isikud võivad mõjutada kollektsiooni pidamist, sealhulgas relvade soetamist, hoidmist ja neile juurdepääsu korraldamist.

Eelnõu §-s 148 sätestatakse, milliseid relvi, laskemoona, tulirelva olulisi osi, lisaseadmeid ja piiratud käibega padrunisalvi võib kollektsioneerida. Säte lähtub kehtiva RelvS-i § 25 lõikest 3. Kollektsiooni võivad kuuluda ka tsiviilkäibes keelatud relvad ja laskemoon ulatuses, milles § 148 nende kollektsioneerimist lubab. Seejuures peab olema täidetud §-s 147 sätestatud tingimus, et kollektsiooni asutamine ega pidamine ei ohusta riigi julgeolekut ega avalikku korda.

Lisaseadmeid ja piiratud käibega padrunisalvi võib kollektsioneerida koos relvaga, mille juurde need kuuluvad. Piiratud käibega padrunisalve puhul tähendab see, et salve peab saama kinnitada kollektsiooni kuuluvale relvale. Nii on salve kollektsioneerimise õigus seotud konkreetse relvaga.

Kollektsioneerimise üldisest lubatavusest tehakse järgmised erandid.

- **Punkt 1** välistab üle 12,7 mm kaliibriga laskekõlbliku vintraudse tulirelva või akustilise relva kollektsioneerimise, kui relvamudeli tootmist alustati pärast 1945. aastat.
- **Punkt 2** välistab üle 20 mm kaliibriga laskekõlbliku sileraudse tulirelva või akustilise relva kollektsioneerimise, kui relvamudeli tootmist alustati pärast 1945. aastat.
- **Punkt 3** välistab relvad, mille toime põhineb elektrienergia, radioaktiivse kiirguse või bioloogilise faktori kasutamisel. Keeld lähtub relva toimeviisist.
- **Punkt 4** välistab lõhke- ja süütelaskemoona, eriohtlikkusega tulirelvade laskemoona ning närviparalüütilise, nahakahjustust tekitava, üldmürgitava või lämmatava toimega ainet sisaldava laskemoona. Piirang lähtub laskemoona eriohtlikkusest ning selle toimega kaasneda võivate kahjustuste raskusest.
- **Punkt 5** välistab lahingumoona. Keeld hõlmab kogu § 2 punktis 21 määratletud sõjaliseks otstarbeks ette nähtud lahingumoona.

- **Punkt 6** välistab üle 12,7 mm kaliibriga vintraudse tulirelva laskemoona, kui padrunimudeli tootmist alustati pärast 1945. aastat.
- **Punkt 7** välistab üle 20 mm kaliibriga sileraudse tulirelva laskemoona, kui padrunimudeli tootmist alustati pärast 1945. aastat.
- **Punkt 8** välistab kasteedi, kasteetnoa, teraspiitsa ja muu spetsiaalselt kehavigastuse tekitamiseks valmistatud eseme. Muude esemete puhul on määrav nende valmistamise otstarve.

Punktides 1 ja 2 ning 6 ja 7 lähtutakse kaliibrist ja mudeli tootmise alustamise ajast. Seega on näiteks enne 1946. aastat tootma hakatud mudeli puhul määrav mudeli tootmise algusaeg ka siis, kui konkreetne eksemplar valmistati hiljem. Aastapiiri valikul võeti eeskujuks kultuuriväärtuste väljaveo, ekspordi ja sisseveo seaduse § 2 lõike 1 punkt 14, mille kohaselt on kultuuriväärtuseks enne 1945. aastat valmistatud külmrelvad, tulirelvad ja nende olulised osad. Nimetatud seaduses lähtutakse konkreetse eseme valmistamise ajast. Eelnõu § 148 punktides 1, 2, 6 ja 7 lähtutakse relva- või padrunimudeli tootmise alustamise ajast ning piirang hõlmab asjaomaseid mudeleid, mille tootmist alustati pärast 1945. aastat.

Kaliibri- ja aastapiiride eesmärk on vähendada riigi julgeoleku ja avaliku korra riski, mis kaasneb suure kaliibriga nüüdisaegsete laskekõlblike relvade ning nendes kasutatava laskemoona koondumisega erakollektsioonidesse. Varasemas seletuskirjas põhjendati üle 20 mm kaliibriga sileraudsete tulirelvade piirangut sellega, et sellesse rühma kuuluvad tänapäevases sõjapidamises kasutatavad relvad, mille väärkasutuse riski ei saa kollektsiooni hoidmise ja eksponeerimise nõuetega piisavalt maandada. Aastapiir võimaldab samal ajal säilitada ajaloolisi relva- ja padrunimudeleid, kui nende suhtes ei kohaldu mõni muu selles paragrahvis sätestatud keeld.[43]

Eelnõu §-s 149 sätestatakse relvade ja laskemoona kollektsioneerimise nõuded, sealhulgas laskemoona kogusepiirang, kollektsiooni kuuluvate relvade registreerimise ja hoidmise nõuded ning nende kandmise ja kasutamise tingimused. Paragrahv lähtub valdavas osas kehtiva RelvS-i §-st 25.

Lõikes 1 sätestatakse, et kollektsioneeritava laskemoona arv ei tohi ületada 200 padrunit ühe laskemoonamudeli kohta, mille tootmist alustati pärast 1945. aastat. Piirangu eesmärk on vältida nüüdisaegsetes tulirelvades, sealhulgas sõjarelvades kasutatava laskemoona piiramatut kogumist kollektsioneerimise otstarbel.

Lõike 2 kohaselt tõendab relvaloa omaja PPA nõudmisel kollektsiooni kuuluva relva- või laskemoonamudeli tootmise aega. See võimaldab PPA-l kontrollida §-s 148 sätestatud kollektsioneerimispiirangute ja § 149 lõikes 1 sätestatud kogusepiirangu järgimist. Nende piirangute kohaldamisel on määrav mudeli tootmise alustamise aeg. Tõendi esitamise kohustus on relvaloa omajal, kellel on oma kollektsiooni kuuluvate esemete kohta teave või võimalus see hankida.

Lõike 3 kohaselt registreeritakse kollektsiooni kuuluvad relvad elu- või asukohajärgses prefektuuris §-s 44 sätestatud korras ning registreeritud relvade andmed kantakse relvaloale. See võimaldab PPA-l kindlaks teha, millised relvad kollektsiooni kuuluvad ja millise loa alusel neid omatakse.

[43] Relvaseaduse, riigilõivuseaduse ja strateegilise kauba seaduse muutmise seadus (tulirelvadirektiivi ülevõtmine)

Lõikes 4 sätestatakse kollektsiooni kuuluva relva kandmise üldkeeld. Kollektsioneerimise eesmärk on relvade kogumine ja säilitamine ning kollektsiooni võivad kuuluda ka laskekõlblikud relvad, mille käitlemine on tsiviilkäibes üldjuhul keelatud. Erandina võib kollektsiooni kuuluvat tsiviilkäibes lubatud relva kanda enese ja vara kaitseks, kui isikul on selleks relvaloa või relvakandmisloa alusel vastav õigus. Võrreldes kehtiva RelvS-iga seotakse kandmise erand sõnaselgelt enese ja vara kaitse otstarbega.

Lõike 5 kohaselt tuleb kollektsiooni kuuluvate relvade ja laskemoona hoidmisel, edasitoimetamisel, võõrandamisel ja veol järgida RelvS-is vastavaks toiminguks kehtestatud tingimusi ja korda. Kollektsioneerimise otstarve annab aluse relvi ja laskemoona koguda ja säilitada. Ainuüksi eseme kuulumine kollektsiooni ei anna alust kohaldada selle käitlemisel leebemaid turvameetmeid. Relvi ja laskemoona tuleb hoida ning ühest kohast teise toimetada nii, et oleks välditud nende kaotsiminek ja kõrvaliste isikute juurdepääs. Võõrandamisel tuleb järgida nõudeid, mis tagavad, et relv või laskemoon antakse üle selle omandamiseks õigustatud isikule. Nende nõuete järgimine on eriti oluline, sest kollektsiooni võivad kuuluda ka relvad ja laskemoon, mille käitlemine on tsiviilkäibes üldjuhul keelatud. Hoidmisel tuleb lisaks järgida lõigetes 6, 8 ja 9 sätestatud erinõudeid, mis arvestavad kollektsiooni koosseisu ja relvade arvu.

Lõige 6 võimaldab hoida relvakapis või relvahoidlas kollektsiooni, kuhu kuulub üksnes laskemoon või kuni kaheksa sättes nimetatud tsiviilkäibes lubatud relva. Relvakapi või relvahoidla nõue aitab takistada kõrvaliste isikute juurdepääsu kollektsioonile.

Lõike 7 kohaselt tuleb kollektsiooni kuuluva piiratud käibega padrunisalve võõrandamisel järgida RelvS-is sätestatud tingimusi ja korda. Paragrahv 148 lubab sellist salve kollektsioneerida koos relvaga, mille juurde see kuulub. Võõrandamisel tuleb kontrollida, kas omandajal on õigus omandada ka padrunisalv. See on vajalik ka siis, kui relv ja salv võõrandatakse sama tehinguga, sest relva omandamise õigus ei anna iseenesest õigust omandada piiratud käibega padrunisalve. Nõude eesmärk on vältida salve sattumist isiku valdusse, kellel puudub selle omandamiseks õigus.

Lõike 8 kohaselt tuleb kollektsiooni kuuluvaid sõjarelvi ja üle kaheksa sättes nimetatud tsiviilkäibes lubatud relva hoida § 119 nõuetele vastavas relvahoidlas. Rangem hoiukord arvestab sõjarelvade hoidmise ja suurema relvakoguse koondumisega kaasnevat ohtu, sealhulgas võimaliku varguse või kõrvalise isiku juurdepääsu tagajärgi.

Lõikes 9 sätestatakse tsiviilkäibes lubatud külmrelva hoidmise nõuded. Hoiutingimused peavad tagama külmrelva säilimise ja ümbruse ohutuse ning välistama kõrvalise isiku juurdepääsu. Nii saab valida külmrelva liigile ja hoiukohale sobiva lahenduse, mis täidab kõiki kolme tingimust.

Lõike 10 kohaselt võib kollektsiooni kuuluvat relva ja laskemoona kasutada üksnes lasketiirus või laskepaigas, laskeinstruktori juuresolekul või PPA § 151 alusel antud ühekordse loa tingimustel. See võimaldab näiteks katsetada ajaloolist relva uurimistööks või demonstreerida selle toimimist hariduslikul eesmärgil. Ühekordne luba võimaldab PPA-l hinnata kavandatud kasutust ja määrata konkreetse juhtumi tingimused. Laskeinstruktori juuresolek võimaldab jälgida ohutusnõuete täitmist ja vajaduse korral kohe sekkuda.

Eelnõu §-s 150 sätestatakse, kus ja millistel tingimustel võib relva- ja laskemoona kollektsiooni eksponeerida. Paragrahv lähtub kehtiva RelvS-i § 25 lõigetest 8 ja 9.

Lõike 1 kohaselt võib kollektsiooni kuuluvat relva ja padrunit eksponeerida relvahoidlas. Väljaspool relvahoidlat võib kollektsiooni kuuluvat relva ja laskemoona eksponeerida PPA ühekordse loa alusel. Loamenetlus võimaldab PPA-l enne väljapanekut hinnata, kas kavandatud eksponeerimiskohas on võimalik tagada esemete turvalisus ja takistada kõrvaliste isikute juurdepääsu. Loas määratakse konkreetse väljapaneku tingimused, arvestades muu hulgas eksponeeritavaid esemeid ja väljapaneku asukohta.

Lõikes 2 sätestatakse väljapaneku füüsilise kaitse nõuded. Relv peab asuma lukustatud või mehaaniliste vahenditega suletud vitriinis või olema kindlalt kinnitatud põranda, seina või muu ehituskonstruktsiooni külge. Laskemoona tuleb eksponeerida lukustatud või mehaaniliste vahenditega suletud vitriinis. Nõuete eesmärk on takistada esemete omavolilist käsitsemist ja äraviimist. Neid nõudeid tuleb järgida nii relvahoidlas kui ka väljaspool relvahoidlat eksponeerimisel.

Eelnõu §-s 151 sätestatakse kollektsiooni kuuluva relva ja laskemoona kasutamiseks või väljaspool relvahoidlat eksponeerimiseks vajaliku ühekordse loa taotlemise ja andmise kord ning loa andmisest keeldumise alused.

Lõikes 1 sätestatakse andmed, mille relvaloa omaja esitab PPA-le ühekordse loa taotlemisel. Taotluses märgitakse füüsilisest isikust taotleja ees- ja perekonnanimi ning isikukood või selle puudumisel sünniaeg või juriidilise isiku nimi ja registrikood ning kontaktandmed. Nime järgi saab PPA seostada taotluse selle esitajaga ning kontaktandmed võimaldavad taotlejaga menetluse ajal ühendust võtta. Relva andmed ja laskemoona kirjeldus näitavad, milliste esemete kohta luba taotletakse. Tegevuse eesmärk, koht ja aeg võimaldavad PPA-l hinnata kavandatud kasutamise või eksponeerimise asjaolusid. Täiendavaid andmeid võib PPA küsida ulatuses, mis on vajalik loa andmise otsustamiseks. Näiteks võib väljapaneku puhul olla vaja teada, kuidas takistatakse külastajate juurdepääsu relvadele ja laskemoonale.

Lõike 2 kohaselt otsustab PPA loa andmise või sellest keeldumise 30 päeva jooksul nõuetekohase taotluse saamisest arvates. Tähtaeg võimaldab taotlejal relva ja laskemoona kasutamist või väljapanekut kavandades arvestada loa menetlemiseks kuluva ajaga.

Lõikes 3 sätestatakse loale kantavad andmed. Füüsilisest isikust loa saaja puhul märgitakse loale isiku ees- ja perekonnanimi ning isikukood või selle puudumisel sünniaeg või juriidilise isiku nimi ja registrikood. Loal märgitakse ka relvad ja laskemoon, mida luba hõlmab, kasutamise või eksponeerimise koht ja aeg ning muud tegevuse tingimused. Nii saab loa saaja lähtuda konkreetsele tegevusele kehtestatud tingimustest ning PPA saab kontrollida nende täitmist.

Lõikes 4 sätestatakse loa andmisest keeldumise alused. PPA võib loa andmisest keelduda, kui kavandatud kasutamine või eksponeerimine ohustab avalikku korda, riigi julgeolekut või inimeste elu või tervist. Ohu hindamisel arvestatakse muu hulgas relva ja laskemoona omadusi ning tegevuse kohta ja korraldust. PPA võib loa andmisest keelduda ka juhul, kui taotleja esitatud andmed ei võimalda kavandatud tegevuse asjaolusid piisavalt hinnata.

Eelnõu §-s 152 sätestatakse relva ja laskemoona kollektsiooni jaoks omandamise, sisseveo, väljaveo ja edasitoimetamise kord.

Lõike 1 kohaselt omandatakse RelvS-i §-s 148 nimetatud esemed kollektsiooni jaoks kollektsioneerimise otstarbega relvaloa alusel. Kehtiva RelvS-i järgi on relva soetamiseks vaja eraldi soetamisluba, mis väljastatakse kollektsioneerimisloa alusel, ning padruneid soetatakse kollektsioneerimisloa alusel. Eelnõu järgi annab nii relva kui ka laskemoona omandamiseks aluse kollektsioneerimise otstarbega relvaluba. Omandamisel tuleb järgida §-des 148 ja 149 sätestatud piiranguid.

Lõike 2 esimese lause kohaselt toimub RelvS-is nimetatud esemete sissevedu, väljavedu ja edasitoimetamine kollektsiooni jaoks § 207 lõigetes 2 ja 6 ning §-s 209 sätestatud korras. Sellega seotakse kollektsiooni jaoks toimuv relva ja laskemoona piiriülene liikumine RelvS-is selleks ette nähtud korraga. Strateegilise kauba nimekirja kuuluva relva ning sättes nimetatud tsiviilkäibes keelatud relva ja laskemoona sisseveol, väljaveol, transiidil ja nendega seotud teenuse osutamisel tuleb järgida strateegilise kauba seaduses sätestatud korda. Kollektsioneerimise otstarve ei vabasta nende nõuete täitmisest. Lõige lähtub kehtiva RelvS-i § 27 lõikest 4 ning eelnõus ajakohastatakse RelvS-i-siseseid viiteid.

Eelnõu §-s 153 sätestatakse kollektsiooni hoiule andmise kord relvaloa kehtivuse peatamise, lõppemise või kehtetuks tunnistamise korral. Sellisel juhul kohaldatakse §-s 90 sätestatud üldnõudeid. Säte koondab kehtiva RelvS-i § 26 lõikes 12 ja § 26^1 lõikes 12 ette nähtud samasisulised erisused, mis käsitlevad füüsilise ja juriidilise isiku kollektsiooni hoiule andmist.

PPA-le üleandmisele kuuluvad relvad, padrunid ja piiratud käibega padrunisalved võib jätta hoiule kollektsiooniomaniku relvahoidlasse, mille PPA pitseerib. See võimaldab jätta esemed nende senisesse hoiukohta ja vältida vajadust kogu kollektsiooni ümber paigutada, eriti kui selles on palju esemeid. Relvahoidla pitseerimise eesmärk on tõkestada omavolilist juurdepääsu hoiule jäetud esemetele ja võimaldada tuvastada, kui hoidla on avatud. Seega muutub erandi kohaldamisel hoiukoht, samal ajal tuleb järgida §-s 90 sätestatud nõudeid.

13. peatüki 2. jaos sätestatakse, millised relvad, laskemoon ja muud esemed võivad kuuluda muuseumi relvakollektsiooni, ning millised nõuded kehtivad kollektsiooni käitlemisele ja selle eest vastutavale isikule.

Eelnõu §-s 154 sätestatakse muuseumi relvakollektsiooni lubatud koosseis ja antakse volitus kehtestada kollektsiooni käitlemise ning arvestuse pidamise kord. Paragrahv lähtub kehtiva RelvS-i §-st 27^1.

Lõike 1 kohaselt võivad muuseumi relvakollektsiooni kuuluda kõik relvad, sealhulgas ka sõjarelvad ja tsiviilkäibes keelatud relvad. See võimaldab muuseumil säilitada, uurida ja eksponeerida ajaloolise või kultuurilise väärtusega relvi, sealhulgas terviklikke komplekte koos relva oluliste osade, lisaseadmete, piiratud käibega padrunisalvede ja laskemoonaga. Lõikes 2 sätestatud keelud piiritlevad esemete ringi, mida muuseum võib koguda.

Lõikes 2 välistatakse muuseumi relvakollektsioonist relvad, mille toime põhineb elektrienergial, radioaktiivsel kiirgusel või bioloogilisel faktoril, samuti sättes loetletud eriti ohtlik laskemoon ja lahingumoon. Keeld lähtub nende esemete toimega kaasnevatest riskidest. Näiteks võivad lõhke-, süüte- või mürgise toimega esemed ohustada nii kollektsiooni käitlevaid isikuid kui ka teisi muuseumis viibivaid inimesi.

Lõike 3 alusel kehtestab valdkonna eest vastutav minister muuseumi relvakollektsiooni käitlemise ning kollektsiooni kuuluvate relvade ja laskemoona üle arvestuse pidamise korra.

Käitlemisnõuded aitavad tagada esemete säilimise ja ohutuse, sealhulgas hoidmisel ja eksponeerimisel. Arvestus annab muuseumile ülevaate kollektsiooni koosseisust ning võimaldab kontrollida sellesse kuuluvate relvade ja laskemoona käitlemist.

Eelnõu §-s 155 sätestatakse muuseumi relvakollektsiooni eest vastutava isiku määramise kohustus ja talle esitatavad nõuded. Paragrahv lähtub kehtiva RelvS-i §-st 27^2.

Lõike 1 kohaselt määrab muuseum isiku, kes tagab, et muuseumi relvi ja laskemoona käideldakse RelvS-i ja selle alusel antud õigusaktide kohaselt. Vastutava isiku määramisega on muuseumis selge, kelle ülesanne on korraldada nõuete täitmine näiteks relvade hoidmisel, hooldamisel ja väljapanekuks ettevalmistamisel.

Lõike 2 kohaselt peab vastutav isik olema vähemalt 21-aastane Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik, kes on läbinud §-s 56 sätestatud tervisekontrolli, kellel on kehtiv tervisetõend ning kes vastab sättes loetletud karistusi puudutavatele nõuetele. Nõuete eesmärk on tagada, et muuseumi relvade ja laskemoona käitlemise eest vastutab selleks sobiv ja usaldusväärne isik. See on eriti oluline, kuna muuseumi kollektsiooni võivad kuuluda ka sõjarelvad ja tsiviilkäibes keelatud relvad. Karistusi puudutavad piirangud hõlmavad muu hulgas vägivalla- ja relvakuritegusid ning relvade ja laskemoona käitlemisega seotud väärtegusid, mis on asjakohased isiku usaldusväärsuse hindamisel.

Lõige 3 näeb ette ajutise erisuse tervisekontrolli läbimise ja kehtiva tervisetõendi nõudest. Kui isikul ei ole eriolukorra tõttu võimalik tervisekontrolli läbida ja tervisetõendi kehtivuse nõuet täita, kohaldub erisus eriolukorra ajal ja 60 päeva pärast selle lõppemist. Täiendav aeg võimaldab isikul läbida tervisekontrolli pärast seda, kui eriolukorrast tingitud takistus on ära langenud.

14. peatükk
TEGEVUSLUBA JA TEATAMISKOHUSTUS RELVA JA LASKEMOONA KÄITLEMISEKS MAJANDUSTEGEVUSES

Paragrahvis 156 sätestatakse relvade ja laskemoonaga seotud tegevusalad, millel tegutsemiseks on vaja tegevusluba, ning loa kehtivuse ja kasutamise tingimused. Loakohustuse eesmärk on ennetada nende tegevustega kaasnevat ohtu inimeste elule ja tervisele, avalikule korrale ning riigi julgeolekule. Tegevusloa menetluses saab pädev asutus enne tegevuse alustamist kontrollida, kas taotleja vastab asjaomasele tegevusalale kehtestatud nõuetele.

Lõikes 1 loetletakse tegevusalad, millel tegutsemiseks on vaja tegevusluba. Loakohustusega maandatavad riskid sõltuvad tegevuse laadist. **Punktides 1 ja 2** nimetatakse eraldi piiratud tsiviilkäibega relva, selle osa või laskemoona müük ja valmistamine. Eraldi nimetamine võimaldab loa ulatuse siduda ettevõtja kavandatava tegevusega, sest valmistaja ja müüja võivad olla eri isikud. Müügi puhul on oluline tagada, et eset käideldakse selle käibepiirangute kohaselt ning see antakse üle üksnes selle omandamiseks õigustatud isikule. Valmistamise puhul on oluline tagada, et valminud relv, selle osa või laskemoon vastab sellele esitatavatele nõuetele. Mõlemal tegevusalal hõlmab loakohustus sätte sõnastuse järgi ka relva osi. **Punktis 3** nimetatakse piiratud tsiviilkäibega relvade ümbertegemine ja parandamine teenusena. Sellise töö tulemus võib mõjutada relva tehnilisi omadusi ja edasise kasutamise ohutust. Loakohustus võimaldab enne teenuse osutamise alustamist kontrollida, kas ettevõtja vastab töö tegemiseks kehtestatud nõuetele**. Punktides 4 ja 5** käsitletakse lasketiiru või laskepaigaga seotud tegevusi. Lasketiiru või laskepaiga kasutamisel tasulise teenuse osutamiseks on keskne laskmise ohutu

korraldamine ning kasutajate, kõrvaliste isikute ja ümbruse kaitse. Relva laenutamisel lisandub vajadus tagada, et relv antakse ajutiselt kasutada isikule, kellel on õigus seda asjaomastel tingimustel kasutada. Lasketiiru või laskepaiga pidamine ja seal relvade laenutamine on seetõttu loetelus eraldi tegevusalad. **Punktis 6** nimetatud hoiuteenuse puhul võtab ettevõtja hoiule teise isiku piiratud tsiviilkäibega relvi või laskemoona. Loakohustus võimaldab enne teenuse osutamise alustamist kontrollida, kas ettevõtja suudab tagada esemete nõuetekohase hoidmise ja välistada kõrvaliste isikute juurdepääsu neile. **Punktis 7** on eraldi nimetatud gaasipihusti ja piiramata tsiviilkäibega pneumorelva valmistamine. Ka nende esemete puhul võimaldab eelnev kontroll hinnata, kas valmistaja vastab tegevusalale kehtestatud nõuetele.

Lõike 2 kohaselt peab Eestis lõikes 1 nimetatud tegevusalal tegutsemiseks olema RelvS-i alusel antud tegevusluba ka isikul, kellel on teise Euroopa Liidu liikmesriigi väljastatud tegevusluba. Säte tagab, et Eestis tegevust alustavate isikute vastavust asjaomase tegevusala nõuetele hinnatakse ühtsetel alustel. Pädev asutus saab hinnata Eestis kavandatavat tegevust ja selle korraldust, sealhulgas tegevuskoha või hoiutingimuste vastavust nõuetele, kui need on asjaomase tegevusala puhul olulised.

Lõike 3 kohaselt antakse tegevusluba kuni viieks aastaks. Loa tähtajalisus on põhjendatud julgeolekukaalutlustega, sest loa andmise aluseks olnud asjaolud võivad aja jooksul muutuda. Kui ettevõtja soovib pärast loa kehtivusaja lõppu tegevust jätkata, saab pädev asutus uuesti hinnata tema vastavust nõuetele ja tegevusega seotud riske. Kui tegevusluba on vaja ajutise kohustuse või ülesande täitmiseks ning selleks kulub vähem kui aasta, seotakse loa kehtivusaeg selle kohustuse või ülesande täitmise ajaga.

Lõige 4 näeb ette, et eriolukorra ajal lõppev tegevusluba kehtib edasi eriolukorra ajal ja 60 päeva eriolukorra lõppemisest arvates. Eriolukorras võib loa kehtivuse jätkamiseks vajalike toimingute tegemine olla loa omajast sõltumatutel põhjustel raskendatud või ajutiselt võimatu. Loa kehtivuse lõppemine võib katkestada ettevõtja tegevuse ning tuua nii loa omajale kui ka PPA-le kaasa toiminguid, mis on seotud ettevõtja valduses olevate relvade ja laskemoona edasise käitlemisega. Seadusest tulenev kehtivuse jätkumine aitab sellist katkestust vältida. Eriolukorra lõppemisele järgnev 60-päevane aeg võimaldab loa omajal ja pädeval asutusel tegevuse jätkamiseks vajalikud toimingud teha.

Lõike 5 kohaselt on tegevusluba seotud isikuga, kellele see on antud. Loa andmisel hinnatakse konkreetse taotleja vastavust nõuetele ja tema tegevusega seotud julgeolekuriske. Kui tegevust jätkab teine isik, peab tal olema asjaomasel tegevusalal tegutsemiseks enda tegevusluba. Näiteks kui ettevõtjate ühinemise järel jätkab tegevust senise loa omaja õigusjärglane, kellel asjaomane tegevusluba puudub, tuleb tal taotleda enda tegevusluba. Nii saab pädev asutus hinnata nõuetele vastavust ja riske ettevõtja puhul, kes tegevust tegelikult jätkab.

Paragrahvis 157 sätestatakse tegevusloa taotluse lahendaja, taotluses esitatavad andmed ja dokumendid ning Kaitsepolitseiameti kaasamise kord. Majandustegevuse seadustiku üldosa seaduses ette nähtud andmetele lisanduvad andmed, mida PPA vajab relvade ja laskemoonaga seotud tegevuse eripärast tulenevate nõuete kontrollimiseks.

Lõike 1 kohaselt lahendab tegevusloa taotluse PPA. PPA hindab taotluse lahendamisel nii taotleja vastavust nõuetele kui ka seda, kas kavandatav tegevus on korraldatud asjaomasele tegevusalale kehtestatud tingimuste kohaselt.

Lõikes 2 loetletakse tegevusloa taotlemisel esitatavad täiendavad andmed ja dokumendid. **Punkti 1** kohaselt kirjeldab taotleja kavandatavat tegevust ja selle eesmärki. Kirjeldus võimaldab PPA-l kindlaks teha, millisel § 156 lõikes 1 nimetatud tegevusalal taotleja tegutseda soovib ja millistele nõuetele vastavust tuleb kontrollida. **Punkti 2** kohaselt esitatakse andmed nende osanike ja aktsionäride kohta, kelle osalus ületab viit protsenti osa- või aktsiakapitalist, ning juhatuse ja nõukogu liikmete kohta. Nimekirjad annavad PPA-le ülevaate äriühingu omanikeringist sätestatud osaluskünnise ulatuses ning selle juhtorganite koosseisust. Isikuandmed ja juriidilise isiku registriandmed võimaldavad nimekirjas nimetatud isikud üheselt tuvastada ja hinnata nende seost taotleva äriühinguga. **Punkti 3** kohaselt esitatakse vastutava isiku ja tema asendaja andmed ning õiend vastava eksami sooritamise kohta. Nii saab PPA kontrollida, kes vastutab relvade ja laskemoona nõuetekohase käitlemise eest ning kes täidab neid ülesandeid tema äraolekul. Eksamiõiend tõendab eksaminõude täitmist ja kontaktandmed võimaldavad vajaduse korral nende isikutega ühendust võtta. **Punkti 4** kohaselt esitatakse relvade ja laskemoona käitlemisega seotud töötajate tuvastamiseks vajalikud andmed. Töötajate ring piiritletakse nende seosega relvade ja laskemoona käitlemisega, et PPA saaks kontrollida asjaomaseid ülesandeid täitvate töötajate vastavust neile esitatavatele nõuetele. **Punkti 5** kohaselt esitatakse relvahoidla aadress, kontakttelefon ning teave valve- ja kaitsevahendite kohta või tegevusloa kehtivusajaks sõlmitud relvahoidla rendilepingu koopia. Hoidla andmed võimaldavad PPA-l kindlaks teha hoiukoha ja hinnata selle valve ning kaitse korraldust. Rendileping tõendab, et taotlejal on õigus kasutada hoidlat kavandatud tegevusloa kehtivusaja jooksul.

Kui tegevusloa taotluses esitatud andmete aluseks olevad asjaolud pärast loa andmist muutuvad ja muudatus puudutab tegevusloa kontrollieset või kõrvaltingimusi, tuleb ettevõtjal sellest PPA-le teatada MsüS § 30 kohaselt. Kavandatavast muudatusest, näiteks vastutava isiku vahetamisest või relvahoidla üleviimisest teisele aadressile, tuleb üldjuhul teatada vähemalt 30 päeva ette. Ettevõtjast sõltumata toimunud muudatusest tuleb teatada viivitamata, kuid hiljemalt viie tööpäeva jooksul. Teade võimaldab PPA-l hinnata, kas muutunud asjaolude tõttu tuleb uuesti kontrollida nõuetele vastavust, muuta tegevusluba või taotleda uut luba.

Lõikes 3 nähakse lasketiiru või laskepaiga pidamiseks tegevusloa taotlemisel ette täiendavad dokumendid. Müra mõõtmise akt annab PPA-le andmed müratasemе hindamiseks. Asendiplaan ja üldvaated annavad ülevaate lasketiiru või laskepaiga paiknemisest ümbruse suhtes ning selle ruumilisest lahendusest. Nende dokumentide põhjal saab hinnata, kas tegevuskoht vastab sellele kehtestatud nõuetele.

Lõike 4 kohaselt tasutakse tegevusloa taotluse läbivaatamise eest riigilõiv enne taotluse esitamist. See on kooskõlas riigilõivuseaduse üldreegliga, mille järgi tasutakse riigilõiv enne toimingu tegemise taotlemist, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Riigilõivu määr sätestatakse riigilõivuseaduses.

Lõige 5 võimaldab PPA-l küsida tegevusloa taotluse kohta vajaduse korral KAPO arvamust. Kaasamise eesmärk on saada hinnang asjaolule, mille kontrollimine kuulub KAPO pädevusse ja millel võib olla tähtsus tegevusloa andmise üle otsustamisel.

Lõikes 6 sätestatakse KAPO ja PPA vaheline tööjaotus tegevusloa taotleja usaldusväärsuse hindamisel. Kui PPA küsib lõike 5 alusel KAPO-lt arvamust, töötleb KAPO selle andmiseks vajalikke isikuandmeid oma pädevuse piires RelvS-i ja oma tegevust reguleerivate õigusaktide alusel. KAPO edastab PPA-le põhjendatud hinnangu selle kohta, kas esineb usaldusväärsust välistav asjaolu. PPA arvestab arvamust koos muude menetluses tuvastatud asjaoludega ja teeb

tegevusloa kohta otsuse. Arvamuse aluseks olnud lähteandmed edastatakse PPA-le üksnes juhul, kui selleks on seadusest tulenev alus.

Paragrahvis 158 välistatakse majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse § 20 lõikes 4 sätestatud tegevusloa vaikimisi kehtima hakkamine. Üldreegli kohaselt loetakse tegevusluba vaikimisi antuks, kui majandushaldusasutus ei lahenda taotlust ettenähtud tähtaja jooksul. RelvS-i alusel saab ettevõtja loakohustusega tegevust alustada pärast seda, kui PPA on tegevusloa andnud.

Erisus on vajalik inimeste elu ja tervise, avaliku korra ning riigi julgeoleku kaitseks. Tegevusloa menetluses kontrollib PPA muu hulgas taotleja usaldusväärsust ja kavandatava tegevuse vastavust asjaomase tegevusala nõuetele. Kui luba hakkaks kehtima ainuüksi menetlustähtaja möödumise tõttu, võiks ettevõtja tegevust alustada enne, kui PPA on need asjaolud kindlaks teinud. Erisus tagab, et nõuetele vastavust kontrollitakse enne tegevuse alustamist ka siis, kui taotluse lahendamiseks ettenähtud tähtaeg on möödunud.

Paragrahvis 159 sätestatakse tegevusloa taotleja usaldusväärsuse hindamise alused. Tulirelvadirektiivi artikli 4 lõike 3 punkti c kohaselt peab liikmesriik relvakaupmeeste ja vahendajate tegevust kontrollides hindama nende isiklikku ja kutsealast ausust ning võimekust. Juriidilise isiku puhul hõlmab kontroll nii juriidilist isikut kui ka ettevõtet juhtivat füüsilist isikut. Eelnõu § 159 käsitleb selle kontrolli usaldusväärsust puudutavat osa ja määrab kindlaks, millised asjaolud usaldusväärsuse välistavad.

Lõike 1 kohaselt peab tegevusloa taotleja olema usaldusväärne. Tegevusluba võib anda ettevõtjale õiguse käidelda oma majandustegevuses relvi ja laskemoona, mille sattumine õigustamata isikute valdusse võib ohustada inimeste elu ja tervist, avalikku korda või riigi julgeolekut. Seetõttu on põhjendatud hinnata enne loa andmist nii kavandatava tegevuse korraldust kui ka taotleja usaldusväärsust.

Lõikes 2 määratakse kindlaks, kelle puhul usaldusväärsust välistavaid asjaolusid hinnatakse. Juriidilisest isikust taotleja puhul on oluline ka seaduses nimetatud temaga seotud isikute taust. Äriühing tegutseb füüsiliste isikute kaudu. Juhatuse või nõukogu liige saab mõjutada näiteks seda, kuidas ettevõttes relvade käitlemist korraldatakse ja kes pääseb relvadele juurde. Äriühingu tegevust võivad mõjutada ka osanikud, aktsionärid või muud juhtimise üle valitsevat mõju omavad isikud. Nende kohta ilmnenud asjaolude hindamine võimaldab arvestada riske, mis tulenevad sellest, kelle juhtimisel või mõju all ettevõtja tegevusloaga saadud õigust kasutab.

Lõikes 3 loetletakse usaldusväärsust välistavad asjaolud. Kui mõni loetletud asjaolu on tuvastatud, loetakse usaldusväärsuse nõue täitmata.

Punkt 1 käsitleb karistatust sättes nimetatud riigivastaste, inimsusvastaste ja rahvusvahelise julgeoleku vastaste kuritegude eest. Nende tegude laad ja raskus õigustavad kõrgendatud ettevaatust, kui karistatud isikul on võimalik mõjutada relvi ja laskemoona käitleva ettevõtja tegevust. Arvesse saab võtta ka päritoluriigis mõistetud karistust võrdväärse raskusastmega kuriteo eest. Eelnõu seob selle aluse karistusandmete registris püsimisega. Seega tuleb kontrollida nii kuriteo vastavust sättes nimetatud tingimustele kui ka seda, kas asjaomased karistusandmed on kustutatud.

Punkt 2 võimaldab arvestada põhjendatud teavet inimsusvastase kuriteo või sõjakuriteo toimepanemise kohta ka juhul, kui asjaolu hindamisel puudub punktis 1 kirjeldatud karistusregistri kanne. Sellise teo laad võib olla relvadega seotud tegevusloa menetluses määrava tähtsusega. PPA peab hindama teabe usaldusväärsust ja seda, kas teave on piisavalt konkreetne, et seostada teo toimepanemine kontrollitava isikuga.

Punkt 3 käsitleb tegutsemis-, ettevõtlus-, äri-, kutse- ja ametialaseid keelde ning karistatust nende rikkumise eest. Keelu kontroll aitab vältida olukorda, kus tegevusloa alusel saaks isik tegutseda valdkonnas või rollis, milles tegutsemist on tema suhtes piiratud. Keelu rikkumise eest karistamine on samuti oluline, sest relvade ja laskemoonaga seotud majandustegevus eeldab, et ettevõtja järgib talle seatud õiguslikke piiranguid. Päritoluriigis rakendatud võrdväärse keelu arvestamisel tuleb hinnata selle sisu ja ulatust.

Punkt 4 käsitleb seotust organiseeritud kuritegevuse, terrorismi või rahapesuga. Relvade või laskemoona käitlemise õigus võib sellise seotuse korral suurendada ohtu, et ettevõtja tegevust või tema valduses olevaid esemeid kasutatakse kuritegelikes huvides. Säte võimaldab seda riski hinnata enne loa andmist. Põhjendatud alus peab tuginema asjaoludele, mis seostavad kontrollitavat isikut sättes nimetatud ühenduse, teo või tegevusega.

Punkt 5 näeb usaldusväärsust välistava asjaoluna ette isiku suhtes Vabariigi Valitsuse sanktsiooni või rahvusvahelise sanktsiooni kohaldamise. Sanktsioonide kontroll on vajalik, et tegevusloa menetluses oleks teada, kas isiku suhtes kehtib selline meede. PPA kontrollib, milline sanktsioon on kohaldatud, kelle suhtes see kehtib ja kas see on otsuse tegemise ajal jõus.

Punkt 6 seab äriühinguga seotud isikutele Euroopa Liidu või NATO liikmesriigi kodakondsuse nõude. Tegemist on iseseisva loa saamise tingimusega. Kodakondsusnõude kohaldamisel tuleb seega kindlaks teha nii isiku kodakondsus kui ka see, kas ta kuulub sättes nimetatud isikute ringi.

Punkt 7 võimaldab hinnata isiku tegevust ja temaga seotud asjaolusid, mis annavad põhjendatud aluse arvata, et ta võib ohustada Eesti või muu Euroopa Liidu või NATO liikmesriigi julgeolekut või avalikku korda. Tegemist on ennetava hindamisega. PPA peab olemasoleva teabe põhjal selgitama, milles võimalik oht seisneb ja millised konkreetsed asjaolud seda hinnangut toetavad. Vajaduse korral küsib PPA § 157 alusel Kaitsepolitseiameti põhjendatud arvamust. Tegevusloa kohta teeb otsuse PPA.

Lõikes 4 määratakse kindlaks, milliseid andmeid võib PPA usaldusväärsuse hindamisel töödelda. Tuvastusandmeid on vaja selleks, et kontrolli tulemus seostataks õige isikuga. Kodakondsuse ning elu- või asukohariigi andmed on vajalikud muu hulgas kodakondsusnõude ja välisriigi tõendi vajaduse hindamiseks. Karistuste, keeldude ja sanktsioonide puhul tuleb kontrollida ka nende kehtivust või karistusandmete kustutamist, sest üksnes varasema otsuse olemasolu põhjal ei pruugi olla võimalik kindlaks teha, kas seaduses nimetatud välistav asjaolu esineb. Lõike 3 punktis 7 nimetatud asjaolu hindamiseks võib PPA töödelda Kaitsepolitseiameti põhjendatud arvamust.

Lõiked 5–7 reguleerivad välisriigi dokumentide kasutamist lõike 3 punktides 1 ja 3 nimetatud asjaolude kontrollimisel. Kui vajalikud andmed Eesti riigi andmekogudest puuduvad, võimaldab välisriigi tõend kontrollida, kas isikut on karistatud või tema suhtes on kohaldatud asjaomast keeldu. Muust riigist võib PPA tõendit küsida siis, kui teadaolevad asjaolud

seostavad isikut selle riigiga viisil, mis annab alust arvata, et seal võib olla kontrolliks olulisi andmeid. Dokumendi väljastamisest võib olla möödunud kuni kolm kuud, et PPA saaks otsustamisel tugineda võimalikult ajakohasele teabele. Legaliseerimise või seda asendava tunnistuse nõue võimaldab kontrollida dokumendi päritolu, arvestades välislepingus ette nähtud erisusi. Kui välisriik nõutud dokumenti ei väljasta, võib PPA lubada kasutada muud usaldusväärset tõendit. Selle sobivuse hindamisel on oluline, kas tõendi päritolu ja sisu võimaldavad kontrollitava asjaolu piisava kindlusega tuvastada.

Paragrahvis 160 sätestatakse nõuded, mida PPA kontrollib tegevusloa andmisel. Kontroll hõlmab nii ettevõtjat ja temaga seotud isikuid kui ka vastutava isiku ja tegevuskoha vastavust nõuetele. Eelnev kontroll võimaldab hinnata, kas ettevõtja saab kavandatud tegevust korraldada viisil, mis tagab relvade ja laskemoona nõuetekohase käitlemise ning inimeste ja ümbruse ohutuse. Käesoleva paragrahvi selgitused põhinevad varasema relvaseaduse muutmise eelnõu seletuskirjas § 67 kohta esitatud selgitustel.[44]

Lõikes 1 sätestatakse tegevusloa andmise kohustuslikud nõuded ja lõikes 2 nimetatakse täiendavad asjaolud, mida PPA loa andmise üle otsustamisel hindab. Põhiregulatsioon on imperatiivne, kõrvaltingimused kaalutlusõigusega.
Ettevõtjale antakse tegevusluba, kui tal on täidetud järgmised nõuded:
1) ta on teovõimeline Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik või Euroopa Liidu liikmesriigis asutatud juriidiline isik;
2) tema suhtes ei ole seaduse alusel kohaldatud majandustegevuse keeldu;
3) tema aktsionär või osanik, nõukogu või juhatuse liige või juriidilise isiku juhtimise üle valitsevat mõju omav muu isik on Euroopa Liidu või NATO liikmesriigi kodanik;
4) tema aktsionär või osanik, nõukogu või juhatuse liige ega juriidilise isiku juhtimise üle valitsevat mõju omav muu isik ei ole karistatud riigivastase kuriteo eest, välja arvatud karistusseadustiku §-des 245, 247 ja 249 sätestatud kuriteod, ega inimsusvastase või rahvusvahelise julgeoleku vastase kuriteo eest, sõltumata sellest, kas need karistusandmed on karistusregistrist kustutatud;
5) tema aktsionäri või osaniku, nõukogu või juhatuse liikme ega juriidilise isiku juhtimise üle valitsevat mõju omava muu isiku kohta ei ole põhjendatud alus arvata, et ta on toime pannud inimsusvastase kuriteo või sõjakuriteo;
6) tema aktsionäri või osaniku, nõukogu või juhatuse liikme ega juriidilise isiku juhtimise üle valitsevat mõju omava muu isiku kohta ei ole põhjendatud alus arvata, et ta kuulub kuritegelikku või terroriühendusse või et ta on toime pannud või võib toime panna terrorikuriteo või et ta on seotud terrorikuriteo rahastamise või toetamisega või rahapesuga;
7) tema vastutaval isikul on täidetud käesoleva seaduse §-is 85 sätestatud nõuded;
8) lasketiiru või laskepaiga pidamiseks tegevusloa taotlemisel vastab lasketiir või laskepaik tervisekaitse-, keskkonnakaitse- ja tuleohutusnõuetele.

Lõikes 1 sätestatud ettevõtjale tegevusloa andmise tingimused on ilma kaalutlusõiguseta ehk ettevõtjale antakse tegevusluba, kui tal on täidetud lõikes 1 nimetatud nõuded. Lõikes 2 on sätestatud, mis juhul võib tegevusluba mitte anda. Selles nimetatud juhtudel peatatakse relvaluba või soetamisluba või tunnistatakse see kehtetuks. Loetelu on vaja ka juriidilistele isikutele tegevusloa andmise tingimustena. Juriidilisele isikule ei saa riik võimaldada relvade käitlemist, kui tema aktsionär või osanik, nõukogu või juhatuse liige on karistatud riigivastase kuriteo eest või inimsuse- või rahvusvahelise julgeoleku vastase kuriteo eest või kui tema kohta on alust arvata, et ta on toime pannud inimsusevastaseid kuritegusid või sõjakuritegusid. Riik

[44] Relvaseaduse, strateegilise kauba seaduse, lõhkematerjaliseaduse ja teiste seaduste muutmise seadus 615 SE

vastutab julgeoleku ja turvalisuse eest oma territooriumil ega saa seetõttu lubada tegevusloa andmist isikule, kelle kohta on alust arvata, et ta kuulub kuritegelikku või terroriühendusse või et ta on toime pannud või võib toime panna terrorikuriteo või et ta on seotud terrorikuriteo rahastamise või toetamisega või rahapesuga. Tegevusloa andmisest keeldumise alustena on nimetatud kõige ohtlikumad ja riigi julgeolekut kõige rohkem kahjustada võivad teod, mille toimepanemise tõenäosus suureneb, kui juriidiline isik käitleb relvi.

Lõikes 2 nimetatakse ettevõtjaga seotud isikute tausta puudutavad asjaolud, mida PPA tegevusloa andmise üle otsustamisel hindab. Hindamisel arvestatakse asjaolu laadi ja selle seost tegevusega, milleks luba taotletakse.

Lõike 2 kohaselt võib PPA keelduda tegevusloa andmisest, kui:
1) tema aktsionär või osanik, nõukogu või juhatuse liige ei ole tagaotsitav, kahtlustatav või süüdistatav kelmuse või ametialase, rahapesu- või maksualase süüteo või lõhkematerjali, pürotehnilise toote, tulirelva või laskemoonaga seotud kuriteo toimepanemises või ei ole karistatust nimetatud süütegudes;
2) tema aktsionäril või osanikul, nõukogu või juhatuse liikmel ei ole karistatust narkootikumidega seotud kuriteo eest;
3) tema aktsionäril või osanikul, nõukogu või juhatuse liikmel ei ole karistatust ametialase, rahapesu- või maksualase väärteo või lõhkematerjali, pürotehnilise toote, tulirelva või laskemoonaga seotud väärteo toimepanemise eest;
4) tema aktsionäril või osanikul, nõukogu või juhatuse liikmel ei ole karistatust kuriteo eest, mille eest on talle mõistetud üle ühe aasta pikkune vangistus;
5) tema aktsionär või osanik, nõukogu või juhatuse liige ei ole korduvalt karistatud kuritegude eest;
6) tema aktsionäri või osaniku, nõukogu või juhatuse liikme kohta ei ole alust arvata, et ta on saanud eriväljaõppe või eriettevalmistuse dessantoperatsioonide või diversiooni- või sabotaažiaktide toimepanekuks või muu eriväljaõppe, mille käigus omandatud teadmisi ja oskusi saab vahetult rakendada illegaalsete relvaformeeringute ülesehitamisel või väljaõppel;
7) tema aktsionäri või osaniku, nõukogu või juhatuse liikme kohta ei ole põhjust kahtlustada, et ta võib ohustada Eesti Vabariigi julgeolekut.

Lõikes sätestatud ettevõtjale tegevusloa andmise alused on kaalutlusõigusega ehk ettevõtjale tegevusloa andmisest võib keelduda, kui ettevõtja puhul esinevad nimetatud asjaolud. Lõikes sätestatavate keeldumise aluste rakendamise korral tuleb PPAl kasutada kaalutlusõigust ja põhimõtet, et toiming peab olema proportsionaalne, sobiv ja vajalik. Alati ei pruugi olla põhjust ettevõtja tegevusloa andmisest keelduda, kuid riigi julgeoleku ja ohutuse tagamiseks peab olema loodud võimalus tegevusloa andmisel arvestada ka ettevõtja juhtimisega seotud isikute tausta ja nende eelnevat tegevust. **Lõike 2 punktides 1–3** on loetletud raskemad süüteod, mille puhul võib olla otstarbekas keelduda ettevõtjale tegevusloa andmisest, sest nende süütegude toimepanemine võib riivata elanike turva- ja õiglustunnet.

Punktis 4 on sätestatud, et tegevusloa andmisest võib keelduda, kui ettevõtja aktsionär või osanik, nõukogu või juhatuse liige on toime pannud kuriteo, mille eest on talle mõistetud vangistus kestusega üle ühe aasta, ja tema karistusandmed ei ole karistusregistrist karistusregistri seaduse kohaselt kustutatud. Antud juhul on PPAl õigus tegevusloa andmisest keelduda, arvestades toimepandud teo asjaolusid ja sellest tingitud võimalikku julgeolekuohtu. Kui ettevõtja taotleb õigust käidelda suures koguses relvi, samas kui tema juhtimisorganites on isikuid, kes on oma tegudega näidanud, et nad ei ole riigile ustavad ega seaduskuulekad, on otstarbekas keelduda ettevõtjale tegevusloa andmisest. Kuna KarS sisaldab hulgaliselt

süüteokoosseise, mille eest karistatakse üle ühe aastase vangistusega, tuleb tegevusloa andmisel rakendada kaalutlusõigust ning analüüsida, kas keeldumise otsus on proportsionaalne, asjakohane, sobiv ja vajalik. KarSi §-s 81 on sätestatud, et kuritegu aegub, kui selle toimepanemisest otsuse jõustumiseni on möödunud kümme aastat esimese astme kuriteo ja viis aastat teise astme kuriteo puhul. Seega ei saa isik, kes on toime pannud kirjeldatud kuriteo, olla tegevusluba taotleva ettevõtja aktsionär või osanik, nõukogu või juhatuse liige viie või kümne aasta jooksul. Lõike 2 punktis 4 nimetatud tingimus ei ole ülemäära piirav, kuna pärast kuriteo aegumist võib isik alustada tegevust tegevusluba taotleva ettevõtjana, selle aktsionärina või osanikuna, nõukogu või juhatuse liikmena.

Punktis 5 on sätestatud, et tegevusloa andmisest võib keelduda, kui ettevõtja, tema aktsionär või osanik, nõukogu või juhatuse liige on kriminaalkorras korduvalt karistatud tahtlike kuritegude eest ja tema karistusandmed ei ole karistusregistrist karistusregistri seaduse kohaselt kustutatud. Tahtlike kuritegude toimepanemine võib olenevalt asjaoludest saada otsustavaks, kui tuleb hinnata isiku või ettevõtja usaldusväärsust ja ustavust riigile. Tahtlike kuritegude toimepanemine võib olla märk sellest, et isik ei ole usaldusväärne ja kui anda ettevõtjale tegevusluba, võib see seada ohtu riigi julgeoleku. Mõned kuriteod võivad tugevasti riivata avalikkuse turva- ja õiglustunnet ning kui ettevõtja aktsionär või osanik, nõukogu või juhatuse liige on toime pannud seda liiki kuriteo, võib olla otstarbekas keelduda talle tegevusloa andmisest. Tegevusloa andmisest keeldumisel tuleb arvestada, et otsus peab olema igal juhul proportsionaalne, asjakohane ja vajalik.

Tegevusluba, teisisõnu relvade käitlemise õigus, annab ettevõtjale õiguse käidelda vahendeid, mis on eluohtlikud. Seetõttu peab tegevusloa omanik vastama ka kõrgematele nõudmistele, olema piisavalt usaldusväärne ja seaduskuulekas. Kui ettevõtja aktsionär või osanik, nõukogu või juhatuse liige on kuritegude korduva toimepanemisega näidanud, et ta on ohtlik ja talle tegevusloa andmine ei ole mõistlik ei riigi ega selle elanike turvalisuse seisukohast, tuleb tegevusloa andmisest keelduda. Olulisim on kaitsta inimeste elu ja tervist, samuti riigi julgeolekut ja avalikku korda.

Punktis 6 sätestatakse, et PPA võib keelduda tegevusloa andmisest juriidilisele isikule, kelle aktsionäri või osaniku, nõukogu või juhatuse liikme kohta on alust arvata, et ta on saanud eriväljaõppe või eriettevalmistuse dessantoperatsioonide või diversiooni- või sabotaažiaktide toimepanekuks või muu eriväljaõppe, mille käigus omandatud teadmisi ja oskusi saab vahetult rakendada illegaalsete relvaüksuste ülesehitamisel või väljaõppel. Antud sätte alusel saab PPA vajaduse korral keelduda soetamisloa või relvaloa andmisest, kui juriidilise isiku aktsionäri või osaniku, nõukogu või juhatuse liikme kohta on julgeolekuasutuselt laekunud informatsioon, et isik omab teadmisi või oskusi, mis koosmõjus juurdepääsuga relvadele võivad kujutada endast suurt ohtu riigi julgeolekule. Soetamisloa ja relvaloa andmisel on vaja tuvastada ka isiku loomus ja välistada sellest tingitud oht üldsusele. Kui isik on läbinud hiljuti eriväljaõppe või eriettevalmistuse dessantoperatsioonide või diversiooni- või sabotaažiaktide toimepanekuks riigis, kellega Eestil ei ole head ja usalduslikku politsei- ja õiguskaitseorganite koostööd, siis võib osutuda vajalikuks soetamisloa ja relvaloa andmisest keelduda.

Punktis 7 sätestatakse, et PPA võib keelduda tegevusloa andmisest, kui ettevõtja aktsionäri või osaniku, nõukogu või juhatuse liikme kohta on põhjust kahtlustada, et ta võib ohustada Eesti Vabariigi julgeolekut. See võimaldab jätta tegevusloa andmata, kui esineb kahtlus, et tegevusloa saamine võib suurendada ohtu riigi julgeolekule. See ei eelda aga, et isik tunnistatakse otseseks ohuks riigi julgeolekule. Riigikohus on asunud seisukohale, et relva omamisele võib seada piiranguid ka vajadusest tagada riigi julgeolek ja avalik kord, samuti

võivad need piirangud olla õigustatud ka muude asjaoludega. Seetõttu on õiguspärane sätestada RelvSis juriidiliste isikute juhtorganite puhul tegevusloa andmist välistava asjaoluna oht Eesti Vabariigi julgeolekule.

Paragrahvis 161 sätestatakse võimalus koguda tegevusloa taotleja kohta täiendavaid andmeid, kui loa andmise üle otsustamiseks on vaja selgitada asjaolu, mida tavapärase taustakontrolliga ei ole võimalik piisava kindlusega tuvastada. Kuna jälitustoiming ja sideettevõtjale päringu tegemine võivad oluliselt riivata isiku eraelu puutumatust, tuleb enne meetme kasutamist kindlaks teha, millist loa andmise seisukohast olulist asjaolu kontrollitakse, miks olemasolevast teabest ei piisa ning millises ulatuses on lisaandmete kogumine vajalik.

Paragrahv 161 lähtub kehtiva relvaseaduse §-st 67^1, mis võimaldab politseil tegevusloa andmise üle otsustamiseks koguda taotleja kirjalikul nõusolekul andmeid jälitustoiminguga ja sideettevõtjale päringu tegemisega. Samalaadne andmete kogumise võimalus on ette nähtud näiteks tolliseaduses ja Kaitseväe korralduse seaduses.

Lõike 1 kohaselt on meetme kasutamise eeltingimus taotleja kirjalik nõusolek. Nõusoleku nõude eesmärk on anda taotlejale võimalus otsustada, kas ta lubab enda kohta andmeid sellisel viisil koguda. Nõusolek peab olema vabatahtlik ja teadlik. Selleks tuleb taotlejale enne nõusoleku küsimist arusaadavalt selgitada, millist meedet ja mis eesmärgil soovitakse kasutada ning milline tähendus on nõusoleku andmisel või sellest keeldumisel. Kirjalik vorm võimaldab hiljem kontrollida, milleks taotleja nõusoleku andis. Nõusoleku puudumisel ei saa politsei lõikes 1 nimetatud meedet selle sätte alusel kasutada. Loataotluse lahendamisel tuleb lähtuda õiguspäraselt kogutud teabest ja hinnata selle põhjal loa andmise tingimuste täitmist. Nõusolekust keeldumist ei käsitata iseenesest taotleja ebausaldusväärsuse tunnusena. Ka nõusoleku olemasolul peab politsei põhjendama, miks andmete kogumine on konkreetsel juhul vajalik, ning piirduma andmetega, mida on vaja loa andmise seisukohast olulise asjaolu hindamiseks.

Lõike 2 kohaselt teavitatakse isikut toimingu tegemisest pärast tegevusloa kohta otsuse tegemist. Eelneva nõusoleku küsimisel saab taotleja teada meetme kavandatavast kasutamisest. Hilisem teavitus annab talle teada, et meedet tema suhtes tegelikult kasutati. Isiku soovil tutvustatakse talle kogutud andmeid, et tal oleks võimalik kontrollida nende õigsust ja vajaduse korral hinnata oma õiguste kaitsmise vajadust.

Paragrahvis 162 sätestatakse, kuidas tagatakse tegevusloa omaja valduses olevate relvade ja laskemoona ohutus pärast tegevusloa kehtivuse peatamist või loa kehtetuks tunnistamist. Mõlemal juhul tuleb tagada, et esemed püsiksid kontrolli all ega satuks kõrvaliste isikute valdusse. Kaitsemeetmete kestus sõltub sellest, kas loa kehtivus on ajutiselt peatatud või luba on kehtetuks tunnistatud.

Lõike 1 kohaselt antakse relvad ja laskemoon tegevusloa kehtivuse peatamise korral hoiule PPA-sse või tagatakse nende valve ja kaitse kuni peatamise tähtaja lõpuni. Kuna loa kehtivuse peatamine on ajutine, võimaldab säte tagada esemete ohutuse kogu peatamise ajaks, ilma et neid tuleks seetõttu võõrandada või hävitada.

Lõike 2 kohaselt antakse relvad ja laskemoon tegevusloa kehtetuks tunnistamise korral hoiule PPA-sse või tagatakse nende nõuetekohane valve ja kaitse kuni võõrandamise või hävitamiseni. Võõrandamine või hävitamine võib võtta aega. Seetõttu peab esemete ohutus ja

kaitse kõrvaliste isikute juurdepääsu eest olema tagatud ka loa kehtetuks tunnistamise ja esemete lõpliku käitlemise vahelisel ajal.

Lõike 3 kohaselt kannab hoiuleandmise, veo, hoidmise, valve, kaitse ja tagastamise kulud tegevusloa omaja. Kulude kandmise kohustus on seotud loa omaja valduses olevate esemete nõuetekohase käitlemisega ning hõlmab ka kulusid, mis tekivad esemete PPA-sse hoiule andmisel ja sealt tagastamisel.

Paragrahvis 163 sätestatakse tegevusloa omaja tegevuse kontrollimise sagedus ning kontrollitulemuste dokumenteerimise kord. Loa andmisel hinnatakse ettevõtja vastavust nõuetele enne tegevuse alustamist. Korrapärane kontroll võimaldab PPA-l hinnata, kas ettevõtja järgib relvade ja laskemoona käitlemise nõudeid ka tegevuse käigus, ning avastada puudused enne, kui need põhjustavad ohu.

Lõike 1 kohaselt kontrollib PPA tegevusloa omaja relvade ja laskemoonaga seotud tegevuse seaduslikkust vähemalt kaks korda aastas. Minimaalne kontrollisagedus tagab korrapärase järelevalve ka juhul, kui PPA-le ei ole teada konkreetset rikkumiskahtlust. Kontrolli sisu sõltub tegevusalast. Näiteks võib müügiga tegeleva ettevõtja puhul kontrollida võõrandamise nõuete järgimist ning hoiuteenuse osutaja puhul relvade ja laskemoona hoidmise nõuete täitmist. Teisi asutusi võib kaasata juhul, kui kontrollitav küsimus kuulub nende pädevusse või selle hindamiseks on vaja nende eriteadmisi.
Lõike 2 kohaselt fikseeritakse kontrolli tulemused aktis. Üks eksemplar antakse tegevusloa omajale, et tal oleks ülevaade kontrolli tulemustest ja tuvastatud puudustest. Teine eksemplar jääb kontrollijale. Selle põhjal saab vajaduse korral otsustada edasiste järelevalvetoimingute üle ja järgmisel kontrollil hinnata, kas varem tuvastatud puudused on kõrvaldatud.

2. jagu. Teatamiskohustus
Jaos sätestatakse tegevusalad, millel tegutsemise alustamisest tuleb esitada majandustegevusteade, teates esitatavad täiendavad andmed ning teatamiskohustusega tegevusaladel järgitavad nõuded.

Paragrahvi 164 eesmärk on anda järelevalveasutusele ülevaade sellest, kes teatamiskohustusega tegevusalal tegutseb, kus tegevus toimub ja kuidas on korraldatud ohutus. Teates esitatud andmed võimaldavad suunata järelevalvet tegevusega seotud riskide järgi.

Lõikes 1 loetletakse tegevusalad, millel tegutsemise alustamisel tuleb esitada majandustegevusteade. Lasketiiru puhul seotakse teatamiskohustus tiiru pidamisega ilma tasulise teenuse osutamise õiguseta. Ka sellises tiirus tuleb tagada laskmise ohutus ning järelevalveasutusel on selle kontrollimiseks vaja teada tiiru asukohta ja tegevuse korraldust. Gaasipihusti, piiramata tsiviilkäibega pneumorelva ja nende laskemoona ning laskekõlbmatu relva ja antiikrelva müügi puhul annab teade järelevalveasutusele ülevaate müügiga tegelevatest ettevõtjatest ja nende tegevuskohtadest.

Lõikes 2 sätestatakse andmed, mis esitatakse lisaks majandustegevuse seadustiku üldosa seaduses nõutud andmetele. Tegevusala täpse liigi ja käideldavate esemete liikide põhjal saab kindlaks teha, millised nõuded ettevõtjale kohalduvad. Tegevuskoha ja turvameetmete kirjeldus annab teavet selle kohta, kus esemeid käideldakse ning kuidas on seal korraldatud ohutus ja kaitse kõrvaliste isikute juurdepääsu eest. Vastutava isiku ja tema asendaja andmed võimaldavad kindlaks teha, kes ettevõttes käitlemist korraldab ja kellega selle kohta vajaduse korral ühendust võtta. Lasketiiru pidamisel esitatavad andmed puudutavad nii tiiru ohutust kui

ka laskmise korraldust. Sisekorraeeskiri ja ohutusjuhend kirjeldavad tiiru kasutamise reegleid ning ohutusalade andmed annavad ülevaate kõrvaliste isikute ja ümbruse kaitseks ette nähtud aladest. Laskmise eest vastutava isiku andmed võimaldavad kindlaks teha, kes vastutab laskmise korraldamise eest. Lisaks esitatakse andmed selle kohta, kas lasketiir vastab seaduses sätestatud nõuetele.

Lõikes 3 määratakse viidetega kindlaks, millised mujal seaduses sätestatud nõuded kohalduvad ka teatamiskohustusega tegevusalal tegutsevale ettevõtjale. Viited hõlmavad muu hulgas majandustegevuse keelu puudumist, vastutava isiku nõuetele vastavust ja tegevuse üle tehtavat kontrolli.

Lõikes 3 määratakse viidetega kindlaks, milliseid seaduses sätestatud nõudeid tuleb järgida ka teatamiskohustusega tegevusalal tegutsedes. Kohaldatavad nõuded sõltuvad tegevusalast.

15. peatükk
RELVA JA LASKEMOONA VALMISTAMINE, MARKEERIMINE, MÜÜK, PARANDAMINE, ÜMBERTEGEMINE, LASKEKÕLBMATUKS MUUTMINE NING LASKEKÕLBMATUSNÕUETELE VASTAVUSE TUVASTAMINE, LAMMUTAMINE JA HÄVITAMINE

1. jaos sätestatakse relvade, nende osade ja laskemoona valmistamise ja müügi nõuded, markeerimiskohustused ning komisjonimüügi kord. Samuti nähakse ette, milliseid andmeid peab ettevõtja käideldavate esemete ja tehingute kohta säilitama ning millised andmed tuleb esitada teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse. Nõuete eesmärk on tagada esemete ohutu ja õiguspärane käitlemine ning võimaldada kontrollida nende päritolu ja liikumist.

Eelnõu § 165 lõike 1 kohaselt peab relva, selle osa ja laskemoona valmistamine vastama tegevusloal märgitule. Loa ulatusest peab olema võimalik kindlaks teha, milliseid esemeid on loa omajal õigus valmistada.

Lõikes 2 määratakse kindlaks, millal loetakse tulirelva, selle olulise osa või laskemoona valmistamine või kokkupanemine ebaseaduslikuks. Säte seob valmistamise õiguspärasuse kasutatud olulise osa päritolu, nõutava tegevusloa olemasolu ning tulirelva valmistamisaegse markeerimisega. Need tingimused võimaldavad kontrollida nii valmistaja õigust tegutseda kui ka valmistatud tulirelva päritolu.

Lõikes 3 nähakse ette, et lõhkeainet või pürotehnilist ainet sisaldava laskemoona tööstuslikul valmistamisel kohaldatakse lõhkematerjaliseadust ning järgitakse ka RelvS-is sätestatud laskemoona markeerimise nõudeid.

Lõige 4 paneb relva või selle osa valmistajale kohustuse tagada tooraine, materjalide, lõpetamata toodangu ja valmistoodangu ohutu hoidmine. Valmistaja vastutab ka toodangu nõuetekohase kvaliteedi ja ohutuse eest. Nõuded hõlmavad seega nii valmistamise käigus hoitavaid materjale kui ka valminud toodangut.

Lõikes 5 tehakse erand füüsilisele isikule, kes valmistab kodusel teel padrunikomponentidest padruneid jahipidamiseks või sportimiseks. Sellisel juhul §-des 165 ja 166 sätestatud nõudeid ei kohaldata. Kodusel teel valmistatud padrunite võõrandamise keeld piiritleb erandi isikliku kasutamisega.

§ 166 lõike 1 kohaselt peab valmistaja või Eestisse sisse vedanud isik kandma tulirelvale ja selle olulisele osale nõuetekohase markeeringu. Markeering võimaldab eset tuvastada ning seostada seda arvestus- ja registriandmetega. Seetõttu peab markeering olema püsiv ja selle eemaldamine tehniliselt raske või võimatu.

Lõike 2 järgi markeerib laskemoona valmistaja tervikliku laskemoona iga väikseima üksikpakendi. Nii säilib tuvastamiseks vajalik teave ka siis, kui väikseim üksikpakend eraldatakse suuremast pakendist.

Lõige 3 reguleerib markeerimist sõjaväe- või teenistusrelva või Kaitseliidu relva võõrandamisel tsiviilkäibesse. Markeering võimaldab tulirelva tuvastada ja selle üle arvestust pidada ka pärast tsiviilkäibesse jõudmist.

Lõikega 4 antakse Vabariigi Valitsusele volitus kehtestada määrusega tulirelva, selle olulise osa, akustilise relva, laskekõlbmatu relva ja laskemoona markeerimise nõuded. Määruses saab täpsustada eri esemetele kohalduvaid tehnilisi nõudeid.

§ 167 reguleerib relva, selle osa, laskemoona, püssirohu ja sütikute müüki. Lõikes 1 sätestatakse müügi tegevusloa omaja kohustused. Müüja peab enne tehingut tuvastama ostja isikusamasuse ja kontrollima müüdava eseme järgi, kas ostjal on selle omandamiseks nõutav luba või muu seaduses ette nähtud õigus. Välismaalasest ostja puhul tuleb kontrollida ka asjaomase tehingu jaoks seaduses ette nähtud dokumente. Komisjonimüüki võttes kontrollib müüja, kas eseme üleandjal on õigus seda võõrandada.

Lõikes sätestatakse ka müügiks omandatud esemete hoidmise ja tehingutest teatamise kohustused. Hoidmisnõuded aitavad tagada esemete säilimise ja takistada kõrvaliste isikute juurdepääsu. Relvaloa alusel müüki võetud relvast, selle osast ja laskemoonast teatatakse PPA-le kolme tööpäeva jooksul müüki võtmisest. Müüdud relva, selle osa ja omandaja andmed edastatakse PPA-le kolme tööpäeva jooksul müügist. Kui relv või selle osa müüakse Kaitseliidu tegevliikme soetamisloa alusel, edastatakse müügiandmed sama tähtaja jooksul ka Kaitseliidule. Nii saab kontrollida nii eseme müüki võtmist kui ka selle jõudmist uue omandajani.

Lõike 2 kohaselt märgib müüja Kaitseliidu tegevliikme relva soetamisloale andmed müüdud relva või selle osa ning müüja kohta. Kanne võimaldab seostada tehtud tehingu selle aluseks olnud loaga.

Lõikes 3 sätestatakse, millal peab müüja müügist keelduma. Müük on keelatud, kui ostja isikusamasust ei ole võimalik kindlaks teha või kui ostjal puudub asjaomase eseme omandamise õigus. See kohustus täiendab lõikes 1 sätestatud kontrollikohustust ja välistab tehingu lõpuleviimise juhul, kui müüja ei saa veenduda, et ese antakse üle selle omandamiseks õigustatud isikule.
Piiramata tsiviilkäibega relva, selle osi ja laskemoona ei tohi müüa alla 18-aastasele isikule. Vanusepiirang kehtib ka siis, kui eseme omandamiseks ei ole luba nõutav. Sellega piiratakse alaealiste vahetut juurdepääsu nendele esemetele müügitehingu kaudu.
Relva, selle osa või laskemoona on keelatud müüa ka juhul, kui müüja teab selle defektist või kui esemel puudub nõutav tüübikinnitus. Teadaoleva defektiga eseme müügikeeld aitab vältida selle kasutamisega kaasneda võivat ohtu ostjale ja kõrvalistele isikutele. Tüübikinnituse nõue võimaldab enne eseme turule jõudmist kontrollida selle tüübi vastavust kehtestatud nõuetele. Müügikeeld tagab, et kohustusliku tüübikinnituseta eset ei anta ostjale üle.

Lõige 4 annab müüjale õiguse jätta lõpule viimata laskemoona tehing, mida ta peab selle olemuse või ulatuse tõttu põhjendatult kahtlaseks. Igast sellise tehingu katsest tuleb viivitamata PPA-le teatada.

Lõikes 5 sätestatakse, millised andmed tuleb Politsei- ja Piirivalveametile kahtlase laskemoonatehingu katse kohta esitada. Teate andmekoosseis piiritletakse tehingukatse tuvastamiseks ja kahtluse hindamiseks vajaliku teabega. Müüja edastab tehinguosalise tuvastamisandmed, mis on talle tehingukatse käigus teatavaks saanud. Säte ei kohusta koguma tehinguosalise kohta täiendavat eraelulist teavet. Kahtluse kirjeldus peab lähtuma konkreetsest tehingukatsest ja selle asjaoludest. Tehingukatse aeg ja koht võimaldavad juhtumi kindlaks teha ning laskemoona liik ja kogus annavad teavet kavandatud tehingu sisu ja ulatuse kohta. Tehinguosalise kohta esitatakse müüjale teadaolevad tuvastamisandmed. Müüja kirjeldab ka konkreetseid asjaolusid, mille tõttu ta tehingut kahtlaseks pidas. Nende andmete põhjal saab Politsei- ja Piirivalveamet hinnata, millele kahtlus tugines ja kas juhtum vajab edasist kontrolli. **Lõikega 6** antakse valdkonna eest vastutavale ministrile volitus kehtestada relva ja laskemoona müügikoha nõuded. Määrusega saab täpsustada tingimusi, mida müügikohas tuleb esemete ohutuks käitlemiseks järgida.

Paragrahvis 168 reguleeritakse antiikrelva, laskekõlbmatu relva, gaasipihusti, piiratud tsiviilkäibega pneumorelva ja nende laskemoona müük ning nende müümise üle arvestuse pidamine.

Lõikes 1 sätestatakse paragrahvis nimetatud esemete müüja kohustused. Müüja tuvastab ostja ning kontrollib välismaalasest ostja puhul sihtriigi soetamisloa olemasolu, kui sihtriigi õigus sellist luba nõuab. Samuti peab müüja tagama müügiks omandatud esemete ohutu hoidmise ja pidama nende üle arvestust. Lõikes nimetatud relva kadumisest tuleb teavitada PPA-d, et amet saaks juhtumi asjaolusid hinnata.

Lõikes 2 sätestatakse, millal tuleb müügist keelduda. Müük on keelatud, kui ostjat ei saa tuvastada, nõutav sihtriigi soetamisluba puudub, ostja on alla 18-aastane või müüjale on teada eseme defekt.

Lõigetes 3–5 sätestatakse eraldi arvestuse pidamise nõuded ja arvestusse kantavad andmed. Lõike 3 kohaselt hõlmab arvestuskohustus muu hulgas piiramata tsiviilkäibega pneumorelvade ja nende laskemoona müüki teatamiskohustusega tegevusalal. Arvestuse põhjal peab olema võimalik tuvastada müügiks omandatud ja müüdud esemed ning kindlaks teha nende jääk. Eseme tunnused, tehingu kuupäev ja kogus ning sättes nimetatud tehinguosaliste andmed võimaldavad seostada eseme konkreetse tehinguga ja kontrollida selle liikumist.

Lõigetes 6 ja 7 reguleeritakse arvestuse säilitamist ja PPA-le üleandmist. Ettevõtja säilitab arvestuse andmeid ja dokumente kuni teatamiskohustusega tegevuse lõppemise või keelamiseni ning annab arvestuse PPA-le üle hiljemalt tegevuse lõpetamise või keelu jõustumise päeval. PPA säilitab üleantud arvestust 30 aastat üleandmisest arvates. Üleandmise eesmärk on tagada, et andmed jäävad järelevalveks ja varasemate tehingute kontrollimiseks kättesaadavaks ka pärast ettevõtja tegevuse lõppu.

Paragrahvis 169 reguleeritakse relva müümine komisjonimüügis. **Lõike 1** kohaselt kontrollib müügi tegevusloa omaja relva või selle olulise osa komisjonimüüki võtmisel selle

võõrandamise õigust ning teavitab PPA-d. PPA teeb registrisse kande, mis võimaldab jälgida, et ese on antud komisjonimüüki.

Lõige 2 annab omanikule õiguse võtta ese komisjonimüügist tagasi, kui tal on selle omamise õigus. PPA kontrollib tagastamise lubatavust, ajakohastab registrikande ja teavitab tegevusloa omajat. Eelnev kontroll on vajalik, sest omaniku õigus eset omada võib olla komisjonimüügi ajal muutunud.

Lõikes 3 sätestatakse relvaomaniku kohustus korraldada relva või selle olulise osa edasine käitlemine, kui ese on kolm aastat pärast esmakordset komisjonimüüki võtmist endiselt müümata. Tähtaega arvestatakse esmakordsest komisjonimüüki võtmisest, et omaniku kohustuse tekkimine oleks seotud selgelt kindlaksmääratava kuupäevaga. Tähtaja saabumisel peab omanik otsustama, kuidas esemega edasi toimida, ning valima ühe lõikes nimetatud võimalustest.

Kui omanikul on jätkuvalt õigus eset omada, võib ta selle komisjonimüügist tagasi võtta. Omanik võib eseme ka võõrandada isikule, kellel on õigus see omandada. Kui omanik soovib müüki jätkata, võib ta anda eseme komisjonimüüki teisele relvade müügi tegevusloa omajale. See võimaldab jätkata ostja otsimist ka pärast kolmeaastase tähtaja möödumist.

Omanik võib lasta relva seaduses sätestatud korras laskekõlbmatuks muuta või lasta relva või selle olulise osa lammutada. Samuti võib ta anda eseme Politsei- ja Piirivalveametile hoiule või kohustuslikuks võõrandamiseks seaduses sätestatud korras. Nende võimaluste eesmärk on anda omanikule erinevaid võimalusi müümata eseme edasise käitlemise korraldamiseks ka siis, kui tal puudub selle omamise õigus või ta ei soovi komisjonimüüki jätkata.

Lõigetes 4–6 sätestatakse tähtaja saabumisest teatamise ja sellele järgneva menetluse kord. Müüja teavitab omanikku vähemalt 30 päeva ette, et omanikul oleks aega korraldada eseme edasine käitlemine. Kui omanik seda tähtajaks ei tee, teavitab müüja PPA-d. PPA määrab omanikule kohustuse täitmiseks tähtaja. Kui omanik jätab kohustuse ka selle tähtaja jooksul täitmata, kohaldatakse kohustusliku võõrandamise korda.

Lõike 7 kohaselt kantakse komisjonimüügis tehtud müügitehingu andmed registrisse. Kanne kajastab komisjonimüügi lõppemist müügiga ning võimaldab seostada eseme uue omandajaga.

Paragrahvis 170 reguleeritakse tegevusluba omava isiku kohustused relvade ja laskemoona valmistamisel ning nende müümise üle arvestuse pidamisel.

Lõikes 1 sätestatakse relva, selle osa või laskemoona müügi või valmistamise tegevusloa omaja kohustus pidada eraldi arvestust relvade, relva oluliste osade, lisaseadmete, piiratud käibega padrunisalvede ja laskemoona üle. Arvestus hõlmab nii ettevõtja valmistatud ja omandatud esemeid kui ka tema müüdud või muul viisil võõrandatud esemeid. Muu võõrandamise kajastamine on vajalik selleks, et arvestusest nähtuks ka sellise eseme liikumine, mis anti uuele omanikule üle müügitehinguta.

Lõige 2 sätestab, millist teavet peab arvestusest igal ajal saama. Arvestus peab võimaldama kontrollida, millised esemed ettevõtja valmistas või omandas, millised ta müüs või muul viisil võõrandas ning millised on tal alles. Nii saab järelevalves võrrelda tegelikku jääki arvestuses kajastatud jäägiga ja erinevuse korral selgitada, kas mõni toiming on jäänud arvestusse kandmata.

Lõikes 3 määratakse kindlaks arvestusse kantavad andmed. Punktides 1–5 nimetatud andmed võimaldavad tuvastada eseme või eristada käideldavaid esemeid liigi ja koguse järgi. Näiteks võimaldab valmistajatehase number siduda arvestuskande konkreetse relvaga, laskemoona liigi, kaliibri ja koguse andmed aga pidada arvestust eri liiki laskemoona üle. Punktide 6 ja 7 kohaselt kajastatakse valmistamise või omandamise ning müügi kuupäev ja kogus. Nende andmete põhjal saab jälgida, millal ja millises koguses esemed arvestusse lisandusid või müüdi. Punktis 8 nimetatud isikuandmed võimaldavad tuvastada, kellelt ese omandati või kellele see võõrandati. Punkti 9 alusel kajastatav jääk võimaldab kontrollida, kas ettevõtja valduses olevad esemed ja nende kogused vastavad arvestusele.

Lõike 4 kohaselt esitatakse lõikes nimetatud esemete valmistamise, omandamise või müümise andmed registrisse hiljemalt ühe tööpäeva jooksul toimingu tegemisest. Lühike tähtaeg aitab hoida registriandmeid ajakohasena.

Lõige 5 võimaldab lugeda ettevõtja arvestuskohustuse täidetuks selles ulatuses, milles nõutud andmed on registris olemas ja ettevõtjale arvestuse pidamiseks kättesaadavad. See vähendab vajadust pidada samade andmete üle eraldi arvestust.

Lõike 6 kohaselt tuleb muudes sätetes ette nähtud teatamis- ja taotluste esitamise kohustusi täita ka pärast andmete registrisse esitamist, kui seadus ei sätesta teisiti.

Lõigetes 7 ja 8 sätestatakse dokumentide säilitamise ning arvestuse PPA-le üleandmise kord. Loa kehtivuse lõppemisel või kehtetuks tunnistamisel antakse arvestus PPA-le üle viie tööpäeva jooksul. PPA säilitab selle 30 aastat üleandmisest arvates. Eraldi üleandmist ei nõuta andmete puhul, mis on juba registrisse kantud ja mida säilitatakse seal seaduses sätestatud tähtaja jooksul.

Lõige 9 piirab arvestusse kantud andmete ja dokumentide avaldamist isikutega, kellel on seadusest tulenev õigus nendega tutvuda. Arvestus sisaldab tehinguosaliste isikuandmeid ning teavet ettevõtja käideldud esemete, tehingute ja laoseisu kohta. Nende andmete põhjal võib olla võimalik kindlaks teha, kes on konkreetse relva omandanud või millised relvad ja millises koguses on ettevõtja valduses. Piirang kaitseb tehinguosaliste eraelu ja aitab vältida relvade ning laskemoona kohta käiva teabe kuritarvitamist. Samal ajal saavad Politsei- ja Piirivalveamet ning teised seadusest tuleneva juurdepääsuõigusega isikud kasutada andmeid oma ülesannete täitmiseks.

Lõige 10 kohustab tegevusloa omajat viivitamata teatama PPA-le sättes nimetatud eseme kadumisest või vargusest. Kiire teavitamine võimaldab PPA-l juhtumile reageerida ja võtta teavet arvesse järelevalves.

2. jagu. Relva parandamine ja ümbertegemine

Jaos sätestatakse, kes võib relva parandada ja millistel tingimustel võib relva ümber teha. Samuti sätestatakse ettevõtja kohustused relva või selle olulise osa vastuvõtmisel, hoidmisel, tehtud toimingute üle arvestuse pidamisel ja PPA-le andmete esitamisel.

Paragrahvi 171 kohaselt võib relvaomanik oma relva ise parandada või anda selle parandamiseks vastava tegevusloaga isikule. Omanikul on seega võimalik teha parandustöid ise. Kui ta annab relva parandamiseks teisele isikule, tagab tegevusloa nõue, et tööd teeb selleks

õigustatud isik. Kui töö on oma sisult relva ümbertegemine, tuleb järgida §-s 172 sätestatud nõudeid.

Paragrahv 172 reguleerib relva ümbertegemist**. Lõike 1** kohaselt on keelatud tulirelva ümbertegemine hoiatus- ja signaalrelvaks. Kehtivas RelvS-is on sõnaselgelt keelatud tulirelva ümbertegemine gaasirelvaks. Eelnõus gaasirelva eraldi relvaliigina enam ei käsitleta ning lõikes 1 sõnastatakse ümbertegemise keeld eelnõu relvaliigituse kohaselt.

Lõike 2 kohaselt on akustilise relva, gaasipihusti, pneumorelva ning hoiatus- ja signaalrelva ümbertegemiseks nõutav §-s 156 sätestatud tegevusluba. Tegevusloa nõue võimaldab kontrollida, kas töö tegijal on õigus asjaomasel tegevusalal tegutseda.

Lõike 3 kohaselt võib relva ümber teha üksnes §-s 180 nimetatud relva ümbertegemise loa alusel. Selle loa alusel hinnatakse konkreetse relva kavandatava ümbertegemise lubatavust. Lõikes 2 nimetatud tegevusluba puudutab töö tegija õigust tegutseda asjaomasel tegevusalal.

Lõike 4 kohaselt võib PPA loa andmisest keelduda, kui taotlus on põhjendamata. Samuti võib PPA loa andmisest keelduda, kui pärast ümbertegemist ei vastaks relv enam senistele liigitunnustele ja omanikul või valdajal puudub vastav relvaluba. Nii saab PPA juba enne töö tegemist hinnata, kas omanikul või valdajal oleks õigus ümbertehtud relva omada või vallata.

Lõike 5 kohaselt märgitakse loal ümbertegemise lubatud ulatus. See annab töö tegijale aluse kontrollida, kas kavandatud töö mahub loa tingimustesse.

Lõige 6 kohustab teatama PPA-le, kui ümbertegemisel asendatakse relva oluline osa, millel on relva markeering. Teade võimaldab PPA-l vajaduse korral ajakohastada relva tuvastamiseks kasutatavaid andmeid.

Paragrahvis 173 sätestatakse relvade parandamise ja ümbertegemisega tegeleva isiku kohustused. **Lõike 1 punktid 1 ja 2** sätestavad enne töö alustamist tehtavad kontrollid. Relva või selle olulise osa vastuvõtmisel tuleb tuvastada üleandja ning kontrollida nii tema valdamisõigust kui ka õigust ese asjaomaseks toiminguks üle anda. Enne ümbertegemist tuleb lisaks kontrollida ümbertegemise loa olemasolu. Need kontrollid aitavad vältida olukorda, kus ettevõtja teeb töid esemega, mille üleandmiseks puudus isikul õigus või mille ümbertegemiseks puudus nõutav luba.

Punktide 3 ja 4 kohaselt tuleb esitada PPA-le andmed toimingute kohta, mis mõjutavad relva omadusi, seisundit või selle edasist arvestust. Ümbertegemisest või lammutamisest teatatakse kolme tööpäeva jooksul toimingu tegemisest arvates. Laskekõlbmatuks muutmise või laskekõlbmatusnõuetele vastavuse tuvastamise puhul edastatakse ka laskekõlbmatust kinnitava tunnistuse koopia. Kolme tööpäeva pikkust tähtaega arvestatakse vastavalt relva laskekõlbmatuks muutmisest või §-s 176 nimetatud tunnistuse saamisest.
Punktid 5 ja 6 näevad ette hoidmis- ja arvestuskohustuse. Hoidmisnõuded aitavad tagada vastuvõetud relvade ja oluliste osade ning tööks vajalike oluliste osade säilimise ja välistada kõrvaliste isikute juurdepääsu. Arvestus võimaldab hiljem kindlaks teha, milline ese ettevõtjale üle anti ja milliseid toiminguid sellega tehti.

Lõige 2 sätestab vastuvõtukeelu juhuks, kui üleandjat ei ole võimalik tuvastada või tal puudub õigus eset vallata või asjaomaseks toiminguks üle anda. Ettevõtja peab seega tegema vajalikud kontrollid enne eseme vastuvõtmist. Igast sellisest üleandmiskatsest tuleb viivitamata teatada

Politsei- ja Piirivalveametile, et amet saaks hinnata, kas juhtumi asjaolud vajavad edasist kontrolli.

Lõikes 3 sätestatakse üleandmiskatse kohta esitatava teate sisu. Teates märgitakse katse aeg ja koht, eseme ja üleandja teadaolevad tuvastamisandmed ning asjaolud, mille tõttu ese vastu võtmata jäeti. Eseme ja üleandja kohta esitatakse teadaolevad andmed, sest vastuvõtmisest keeldumise korral võivad need olla puudulikud. Teate põhjal saab PPA seostada andmed konkreetse juhtumiga ja hinnata keeldumise aluseks olnud asjaolusid.

Lõike 4 kohaselt esitatakse lõike 1 punktides 3 ja 4 nimetatud andmed PPA-le teenistus- ja tsiviilrelvade registri kaudu või muul PPA võimaldatud viisil.

3. jagu. Tulirelva ja selle olulise osa laskekõlbmatuks muutmine ja laskekõlbmatusnõuetele vastavuse tuvastamine

3. jaos sätestatakse, kes võib tulirelva laskekõlbmatuks muuta, millistel tingimustel seda tehakse ning kuidas töö tulemust kontrollitakse ja tõendatakse. Samuti reguleeritakse teises riigis laskekõlbmatuks muudetud relva nõuetele vastavuse tuvastamist ja registrisse kandmist. Nõuete eesmärk on tagada, et relva laskekõlbmatus oleks püsiv, selle vastavus tehnilistele nõuetele kontrollitud ning relva seisund dokumentide ja registriandmete põhjal tuvastatav.

Paragrahv 174 lõikes 1 määratletakse laskekõlbmatuks muutmine. Määratluse keskne tingimus on tulemuse pöördumatus. Tulirelva laskekõlbmatuks muutmisel peab tulemus hõlmama kõiki selle olulisi osi, et välistada relva laskekõlblikkuse taastamine nende eemaldamise, asendamise või muutmise teel.

Lõike 2 kohaselt võib tulirelva, sealhulgas sättes nimetatud relva ja akustilise relva, laskekõlbmatuks muuta relva parandamise või ümbertegemise tegevusloa omaja. Töö tegemiseks peab olema ka §-s 180 nimetatud luba. Tegevusluba annab töö tegijale õiguse asjaomasel tegevusalal tegutseda. Relva laskekõlbmatuks muutmise luba seob kavandatud töö konkreetse relvaga ja võimaldab enne töö alustamist kontrollida selle lubatavust.
Lõike 3 kohaselt tuleb töö tegemisel järgida komisjoni rakendusmääruse (EL) 2015/2403 I lisas sätestatud tehnilisi nõudeid. Ühtsed nõuded annavad töö tegijale ja töö tulemuse kontrollijale ühise aluse, mille järgi hinnata, kas relv on püsivalt laskekõlbmatuks muudetud.

Lõige 4 võimaldab laskekõlbmatuks muudetud relvast eraldada osi, mis ei ole relva olulised osad, ja lisaseadmeid. Eraldamine on lubatud tingimusel, et relv vastab ka pärast seda laskekõlbmatusnõuetele. Nii säilib relva nõuetekohane seisund ka juhul, kui omanik soovib mõnda osa või lisaseadet eraldi käidelda. Eraldatud eseme edasisel käitlemisel tuleb järgida selle eseme kohta sätestatud nõudeid.

Lõigete 5 ja 6 kohaselt koostab tegevusloa omaja tehtud töö kohta aruande ja esitab selle PPA-le. Aruandesse kantakse tegevusloa omaja ja töö teinud füüsilise isiku andmed, relva tuvastamiseks vajalikud andmed, töö kuupäev ning tehtud toimingud ja nende vastavus rakendusmääruse nõuetele. Aruanne võimaldab PPA-l seostada töö konkreetse relvaga, teha kindlaks töö tegija ning kasutada dokumenteeritud teavet laskekõlbmatuks tunnistamise menetluses.

Lõikes 7 nähakse ette laskekõlbmatuks muudetud relva märgistamine rakendusmääruse II lisale vastava märgisega. Märgis võimaldab relval endal kajastada, et see on muudetud laskekõlbmatuks rakendusmääruse nõuete kohaselt.

Lõigetes 8 ja 9 nähakse ette, et relva parandamise või ümbertegemise tegevusloa omaja vormistab akti, milles kirjeldab relva või tulirelva olulise osa laskekõlbmatuks muutmisel tehtud toiminguid. Akti vormi kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Ühtne vorm võimaldab tehtud töid kajastada võrreldaval viisil.

Paragrahv 175 lõike 1 kohaselt peab teises riigis laskekõlbmatuks muudetud relv vastama rakendusmääruse I lisas sätestatud nõuetele. Nii hinnatakse relva tehnilist seisundit samade nõuete alusel sõltumata sellest, millises riigis töö tehti.

Lõigetes 2 ja 3 sätestatakse välisriigis laskekõlbmatuks muudetud relva nõuetele vastavuse tuvastamise menetlus. Kui relv on Eestisse toodud seaduses sätestatud korras ja sellel puudub rakendusmääruse III lisas ette nähtud tõend, tuleb relva Eestisse toonud isikul esitada PPA-le vastavuse tuvastamise taotlus 30 päeva jooksul relva Eestisse toomisest. Tähtaeg tagab, et relva seisundi kontrollimiseks vajalik menetlus algatatakse pärast relva Eestisse jõudmist. Vastavuse tuvastamiseks annab PPA loa relvaomaniku või -valdaja taotlusel. Loale kohaldatakse §-des 182 ja 183 sätestatud nõudeid.

Lõikes 4 määratakse kindlaks loa taotlemisel esitatavad andmed ja dokumendid. Omaniku või valdaja andmed ning relva liik ja markeering võimaldavad siduda taotluse konkreetse isiku ja relvaga. Välisriigis väljastatud tõendi koopia esitatakse selle olemasolul, sest dokument võib anda teavet relvaga varem tehtud tööde ja nende kohta antud hinnangu kohta.

Lõike 5 kohaselt kontrollib relva tehnilist vastavust laskekõlbmatusnõuetele relva parandamise või ümbertegemise tegevusloa omaja. Tehnilise kontrolli tulemus annab PPA-le aluse hinnata, kas relva saab § 176 kohaselt laskekõlbmatuks tunnistada.

Lõige 6 käsitleb olukorda, kus tehnilisel kontrollil selgub, et relv vastab laskekõlbmatusnõuetele ainult osaliselt. Sellisel juhul võib omanik taotleda §-s 180 nimetatud luba relva edasise käitlemise korraldamiseks. Kui omanik soovib relva laskekõlbmatusnõuetega vastavusse viia, annab laskekõlbmatuks muutmise luba aluse selleks vajalikud tööd teha.

Paragrahv 176 lõike 1 kohaselt tunnistab relva laskekõlbmatuks PPA pärast seda, kui tegevusloa omaja on relva laskekõlbmatuks muutnud või tuvastanud selle tehnilise vastavuse laskekõlbmatusnõuetele. Säte eristab ettevõtja tehtavat tehnilist tööd ja PPA otsust relva seisundi kohta.

Lõigete 2 ja 3 kohaselt väljastatakse relva laskekõlbmatuks tunnistamisel rakendusmääruse III lisa vormile vastav tõend ning laskekõlbmatu relv kantakse teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse. Tõend võimaldab omanikul relva laskekõlbmatust hiljem tõendada. Registrikanne seob selle seisundi konkreetse relva registriandmetega ning võimaldab PPA-l seda edasises menetluses või järelevalves kontrollida.

Lõike 4 kohaselt kantakse teisest riigist Eestisse toodud laskekõlbmatuks muudetud relv registrisse välisriigis väljastatud tõendi alusel, kui tõend vastab rakendusmääruse III lisas

sätestatud vormile. Nii saab registrikande tegemisel tugineda teises riigis juba tõendatud laskekõlbmatusele. Enne registrikande tegemist tasutakse riigilõiv.

Paragrahvis 177 sätestatakse, et relva laskekõlbmatuks muutmisega tegeleval isikul peab olema kehtiv relvaluba. Nõue puudutab tööd tegevat isikut, kes puutub relvaga vahetult kokku ajal, mil selle püsiv laskekõlbmatus ei ole veel tagatud. Kehtiva relvaloa nõue võimaldab siduda töö tegemise isiku vastavusega relvaloa omajale esitatavatele nõuetele.

4. jagu. Relva lammutamine ja hävitamine

4. jaos sätestatakse relva lammutamise tingimused, lammutamisel säilinud oluliste osade edasine käitlemine ning relva, selle olulise osa ja laskemoona hävitamise kord. Teatamis- ja dokumenteerimisnõuded võimaldavad ka pärast toimingu tegemist kindlaks teha, mis esemest ja selle olulistest osadest sai.

Paragrahv 178 lõike 1 kohaselt on relva lammutamiseks vaja §-s 180 nimetatud luba. Loa alusel võib relva lammutada selle omanik või valdaja või tema tellimusel relva parandamise või ümbertegemise tegevusloa omaja. Eelnev luba võimaldab siduda toimingu konkreetse relvaga ja kontrollida selle edasist käitlemist.

Lõige 2 sätestab nõuded füüsilisele isikule, kes teeb lammutamistööd tegevusloa omaja tegevuse raames. Tal peab olema kehtiv relvaluba ning tööks vajalikud teadmised ja oskused. Tegevusloa omaja kontrollib nende nõuete täitmist ja dokumenteerib kontrolli, et ka hiljem oleks võimalik kindlaks teha, mille alusel isik tööle lubati.

Lõigetes 3 ja 4 sätestatakse lammutamisest järele jäänud tulirelva oluliste osade edasine käitlemine. Kasutuskõlblikke osi võib kasutada üksnes relvade parandamiseks või ümbertegemiseks. Juriidiline isik võtab need §-s 170 sätestatud korras arvele, et nende edasine liikumine oleks jälgitav. Kõlbmatud olulised osad hävitatakse §-s 179 sätestatud korras.

Lõigete 5 ja 6 kohaselt teatab relva lammutanud isik toimingust viivitamata PPA-le ning esitab relva ja säilinud oluliste osade andmed koos teabega nende edasise käitlemise kohta. PPA kannab lammutamise andmed registrisse ja korraldab säilinud tulirelva oluliste osade registriandmete ajakohastamise. Lammutamine ei anna alust relva varasemaid registriandmeid kustutada. Nende andmete põhjal saab ka hiljem kontrollida relva päritolu ja käitlemise ajalugu ning seostada säilinud olulised osad lammutatud relvaga.

Paragrahv 179 lõikes 1 määratakse kindlaks hävitamisele kuuluvad esemed. Loetelu hõlmab muu hulgas omaniku hävitamiseks antud esemeid, kohustuslikult võõrandatud esemeid, mida ei ole võimalik muul seaduses lubatud viisil realiseerida, ning lammutamisest järele jäänud kõlbmatuid tulirelva olulisi osi. Hävitamisele kuuluvad ka jõustunud kohtulahendi või muu pädeva menetleja otsuse alusel konfiskeeritud ja hävitamisele määratud esemed. Samuti hõlmab loetelu PPA-le või Kaitsepolitseiametile vabatahtlikult üle antud ebaseaduslikus valduses olnud relva ja laskemoona, kui nende ebaseadusliku käitlemise suhtes on kriminaalmenetlus jäetud alustamata lõikes viidatud alusel.

Lõike 2 kohaselt hindab hävitamist korraldav asutus enne relva hävitamist selle võimalikku ajaloo- või kultuuriväärtust. Vajaduse korral kaasatakse Muinsuskaitseamet, muuseum või muu asjatundja. Kuna hävitamine on pöördumatu, tuleb võimaliku kultuuriväärtuse üle

otsustada enne toimingut. Väärtusega relv säilitatakse võimaluse korral muuseumis või relvakollektsioonis seaduses sätestatud tingimustel.

Lõigetes 3–6 sätestatakse hävitamiseks üleandmise kord ja määratakse hävitamise korraldaja. Lõike 3 kohaselt annab omanik või valdaja hävitamisele kuuluva relva, selle olulise osa või laskemoona koos avaldusega PPA-le. Lõike 4 järgi korraldab PPA ka nende kohustuslikult võõrandatud esemete hävitamise, mida ei ole võimalik muul seaduses lubatud viisil realiseerida, ning lammutamisest järele jäänud kõlbmatute tulirelva oluliste osade hävitamise. Lõikes 5 nimetatud konfiskeeritud relva, selle olulise ja laskemoona hävitamise korraldab kohtulahendi alusel määratud ametiasutus või ametiasutus, kelle valduses esemed on. Lõike 6 järgi korraldab vabatahtlikult üle antud ebaseaduslikus valduses olnud esemete hävitamise PPA või Kaitsepolitseiamet.

Lõigetes 7–9 sätestatakse hävitamise tulemus ja toimingu juures viibimise kord. Relv tuleb hävitada nii, et seda ega selle osi ei saaks enam kasutada. Lõhkematerjali sisaldava laskemoona hävitamisel järgitakse lõhkematerjaliseaduses sätestatud korda. Volitatud ametniku juuresolek võimaldab kontrollida toimingu käiku ja tulemust. Hävitamise juurde võib kutsuda ka omaniku või valdaja ning muu ametiasutuse esindaja.

Lõigetes 10 ja 11 sätestatakse hävitamisakti sisu, allkirjastamine ja säilitamine. Akt võimaldab kontrollida hävitamise alust, tuvastada hävitatud esemed ja toimingu juures viibinud isikud ning kinnitada hävitamise tulemust. Akti säilitatakse teenistus- ja tsiviilrelvade registris ning omanikule või valdajale edastatakse tema taotlusel akti koopia. Relva hävitamise kohta tehakse registrisse ka märge, et registriandmed kajastaksid relva käitlemise lõppemist.

Lõike 12 kohaselt kannab hävitamise korraldanud asutus hävitamise andmed ja akti teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse või edastab need viivitamata PPA-le registrisse kandmiseks. Nii jõuavad registrisse nii toimingu andmed kui ka selle nõuetekohast tulemust kinnitav akt ka juhul, kui hävitamise korraldab muu asutus.

5. jagu. Relva ümbertegemise, laskekõlbmatuks muutmise ja lammutamise luba ja nõuded käitlejale

5. jaos sätestatakse, kes võib taotleda relva ümbertegemise, laskekõlbmatuks muutmise või lammutamise luba, milliseid asjaolusid PPA loa andmisel kontrollib ning millal võib loa alusel relva tööks üle anda. Samuti sätestatakse tehtud toimingute kajastamine registris ja tegevusloa omaja arvestuskohustus.

Paragrahvi 180 kohaselt annab relva ümbertegemise, laskekõlbmatuks muutmise ja lammutamise loa PPA. Luba võib taotleda relva omanik või muu isik, kellel on seadusest või omaniku nõusolekust tulenev õigus asjaomast toimingut tellida. Kuna ümbertegemine, laskekõlbmatuks muutmine ja lammutamine võivad muuta relva omadusi või seisundit püsivalt, peab PPA enne loa andmist saama kontrollida, kas taotlejal on õigus relva suhtes sellist otsust teha.

§ 181 lõikes 1 sätestatakse taotluses esitatavad andmed. Taotleja, omaniku ja relva andmed võimaldavad siduda taotluse konkreetse relvaga ning kontrollida taotleja õigust toimingut tellida. Taotletava toimingu ja töö tegija andmed võimaldavad hinnata, kas kavandatav töö on lubatud ja kas tegijal on selleks nõutav õigus. Ümbertegemise puhul võimaldab muudatuste kirjeldus kindlaks teha töö lubatud ulatuse.

Lõigete 2 ja 3 kohaselt tõendab taotleja vajaduse korral oma õigust toimingut tellida ning esitab relva omandamise või valdamise alust või selle seisundit tõendavad dokumendid. Omaniku nõusolek või muu õigust tõendav dokument võimaldab PPA-l hinnata, kas taotleja võib relva suhtes toimingu tellida. Esindaja kaudu taotlemisel kontrollitakse esindusõigust haldusmenetluse seaduses sätestatud korras. Välisriigis muudetud relva puhul võib seal tehtud tööde kohta koostatud dokument aidata selgitada, millises seisundis relv taotluse esitamise ajal on.

Lõike 4 kohaselt tasutakse enne loa taotlemist riigilõiv riigilõivuseaduses sätestatud määras.

Lõikes 5 nähakse relvaloa puudumise puhuks ette kohustus lisada taotlusele relva omamise seaduslikkust tõendav dokument. See võimaldab PPA-l kontrollida relva omamise alust ka juhul, kui taotlejal puudub relvaluba. Näiteks pärimise korral võib taotleja esitada pärimist tõendava dokumendi, mida PPA arvestab koos muude relva omamise kohta teada olevate asjaoludega. Pärast kontrollimist tagastatakse dokument taotlejale.

§ 182 lõike 1 kohaselt vaatab PPA taotluse läbi hiljemalt ühe kuu jooksul. Tähtaega arvestatakse ajast, mil kõik nõutavad dokumendid on esitatud ja riigilõiv tasutud.

Lõigetes 2 ja 3 sätestatakse, mida PPA enne loa andmist kontrollib ja millistel tingimustel luba antakse. PPA kontrollib taotleja õigust toimingut tellida, kavandatava toimingu lubatavust ning töö tegija tegevusloa vastavust kavandatud tööle. Tegevusloa kontroll võimaldab kindlaks teha, kas töö tegijal on õigus teha just seda liiki tööd, mida taotluses kirjeldatakse. Loa andmisega tehakse kindlaks, et seaduses sätestatud eeldused on konkreetse relva ja kavandatava toimingu puhul täidetud.

Lõike 4 järgi vormistatakse luba digitaalselt teenistus- ja tsiviilrelvade registris. Loale kantavad andmed võimaldavad tuvastada loa omaja, relva omaniku, relva ja töö tegija ning kontrollida, milliseks toiminguks, millistel tingimustel ja kui kauaks luba anti.

Lõike 5 kohaselt tehakse loa andmisest keeldumise otsus taotlejale teatavaks kolme tööpäeva jooksul otsuse tegemisest arvates.

Lõike 6 kohaselt relva ümbertegemise ajal relvaloa kehtetuks tunnistamise puhuks nähakse ette relva üleandmine PPA-le. Sätte eesmärk on tagada relva seaduslik edasine käitlemine olukorras, kus relv on töö tegija valduses ja selle tagastamise õiguslik alus on ära langenud.

§ 183 lõigete 1 ja 2 kohaselt kehtib luba ühe kuu. Selle aja jooksul võib relva tööks üle anda. Kui relv on loa andmise ajal juba loal nimetatud ettevõtja valduses, võib ettevõtja alustada tööd pärast loa kehtima hakkamist.

Lõige 3 võimaldab PPA-l pikendada loa kehtivust ühe kuu võrra, kui luba ei olnud võimalik esialgse tähtaja jooksul kasutada. Pikendamise taotlus peab olema põhjendatud ja esitatud enne loa kehtivusaja lõppu.

§ 184 sätestatakse tegevusloa omaja kohustused pärast relva ümbertegemist, laskekõlbmatuks muutmist või lammutamist. Tegevusloa omaja teeb toimingu kohta kande teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse ning teavitab sellest PPA-d. Loa andmisel kajastatakse registris

kavandatud toiming. Pärast töö lõppu on registris vaja kajastada ka tehtud toimingut ja selle tulemust, et relva edasisel käitlemisel saaks lähtuda ajakohastest andmetest.

§ 185 lõike 1 kohaselt peab tegevusloa omaja arvestust sättes nimetatud töödeks ja vastavuse tuvastamiseks vastu võetud relvade ning parandamiseks ja ümbertegemiseks vajalike oluliste osade üle. Arvestus annab ülevaate sellest, millised esemed on ettevõtja valduses ja mis alusel need sinna jõudsid.

Lõikes 2 määratakse kindlaks, mida peab arvestuse põhjal saama tuvastada. Eseme üleandja ja vastuvõtmise aja andmed seovad eseme konkreetse üleandmisega. Tellitud ja tehtud töö ning esemega seotud loa andmed võimaldavad kontrollida, kas tegelikult tehtud toiming vastas tellimusele ja vajaduse korral loa tingimustele. Eseme tagastamise, edasise üleandmise või hävitamise andmed võimaldavad kindlaks teha, mis esemest pärast töö lõppu sai.

Lõike 3 kohaselt peetakse arvestust §-s 170 sätestatud alustel ja korras. Viide seob tööde üle peetava arvestuse üldiste arvestusnõuetega.

16. peatükk
RELVA JA LASKEMOONA EDASITOIMETAMINE JA VEDU

Peatükis sätestatakse relva ja laskemoona ühest kohast teise toimetamise nõuded. Regulatsiooni eesmärk on võimaldada relvade õiguspärast kasutamist, hooldamist ja muud käitlemist, tagades samal ajal, et nende liikumisega ei kaasneks ohtu inimestele ega varale ning relvad ja laskemoon ei satuks kõrvaliste isikute valdusse.

Relva edasitoimetamist eristatakse RelvS-s relva kandmisest. Kandmisel on relv inimesega kaasas viisil, mis võimaldab selle vahetut kasutamist. Edasitoimetamisel viiakse relv sihtkohta ilma selle teekonnal kasutamise eesmärgita ning relv peab olema ette valmistatud ja pakitud edasitoimetamise nõuete kohaselt. Näiteks relva viimine hoiukohast lasketiiru, parandusse või õigustatud isikule üleandmiseks ei ole samastatav relva kaasaskandmisega turvalisuse tagamiseks.

Peatükk hõlmab nii füüsilise isiku tavapärast relva edasitoimetamist kui ka relvade ja laskemoona vedu. Nõuete rangus sõltub muu hulgas liikumise korraldusest, veetavate esemete liigist ja kogusest. Üldistele relvaohutuse nõuetele lisanduvad vajaduse korral veoliigi, ohtliku veose ja piiriülese liikumise nõuded.

1. jagu
Relva ja laskemoona edasitoimetamine ja vedu

§ 186. Relva ja laskemoona edasitoimetamise ja veo üldnõuded

Lõikes 1 sätestatakse ühine ohutusnõue nii edasitoimetamiseks kui ka veoks. Relv ja laskemoon tuleb paigutada ning vajaduse korral kinnitada nii, et need ei kaoks, ei saaks juhuslikult kahjustada ega muutuks kõrvalisele isikule kättesaadavaks. Samuti tuleb vältida nende liikumisest, kukkumisest või muust ettenähtavast asjaolust tulenevat ohtu inimestele ja varale.

Nõue hõlmab kogu edasitoimetamist või vedu, sealhulgas esemete sõidukisse paigutamist, teekonnal tehtavaid peatusi ja üleandmist sihtkohas. Näiteks ei piisa sellest, et relv on

nõuetekohases kotis, kui see jäetakse peatumise ajal järelevalveta kohta, kust kõrvaline isik saab selle hõlpsasti kaasa võtta.

Väljend „vajaduse korral kinnitada" võimaldab arvestada liikumise viisi ja esemete omadusi. Käes kantavas relvakotis oleva relva puhul ei ole vaja samasugust kinnitamist nagu sõiduki veoseruumis paikneva mitmest pakendist koosneva saadetise puhul. Sõidukis tuleb aga vältida olukorda, kus relvad või laskemoon liiguvad pidurdamisel või kokkupõrkel vabalt ning kahjustuvad või tekitavad vigastusi.

Säte toetab tulirelvadirektiivi artikli 7 eesmärki tagada, et õiguspärasel valdajal oleks relva ja laskemoona transportimise ajal nende üle kontroll.

Lõikes 2 säilitatakse relva ja laskemoona posti teel saatmise keeld, mis sisaldub ka senise RelvS § 54 lõikes 3. Keelu eesmärk on vältida nende liikumist tavapärases postikäitluses, kus saatja otsene kontroll saadetise üle katkeb ning saadetist võivad käidelda mitu isikut eri kohtades.

Relva või laskemoona nõuetekohane pakendamine ei muuda posti teel saatmist lubatavaks. Pakend kaitseb eeskätt kahjustumise ja juhusliku kasutuselevõtu eest, kuid ei lahenda iseenesest saadetise turvalisuse, vastuvõtja isikusamasuse ega tema käitlemisõiguse kontrollimise küsimusi.

Posti teel saatmise keeldu tuleb eristada kauglepingu sõlmimisest. Näiteks müügilepingu sõlmimine elektrooniliselt ei määra veel seda, kuidas relv ostjale üle antakse. Tulirelvadirektiivi artikkel 8 käsitleb kauglepingu korral ostja isiku ja nõutava loa kontrollimist, kuid ei kehtesta ise üldist postisaadetiste keeldu.

§ 187. Juriidilise isiku relva ja laskemoona edasitoimetamine ja vedu

Lõikes 1 sätestatakse üldreegel, mille järgi käsitatakse juriidilise isiku relvade ja laskemoona sõidukiga edasitoimetamist kohaliku relvaveona, kui relvad ei ole töötajatele kandmiseks väljastatud. Regulatsiooni lähtekoht on senise RelvS § 54 lõige 2.

Sätte eesmärk on eristada organisatsiooni relvade logistilist liigutamist inimesele tema ülesande täitmiseks antud relva kaasavõtmisest. Näiteks organisatsiooni hoiukohast mitme relva vedamine teise hoiukohta on korralduslikult teistsugune tegevus kui töötaja liikumine talle väljastatud relvaga tööülesande täitmise kohta.

Lõikes 2 täpsustatakse üldreegli erandit. Kohalikuks relvaveoks ei loeta olukorda, kus füüsiline isik võtab kaasa talle õiguspäraselt valdusse ja kasutusse antud organisatsiooni relva ning laskemoona, et osaleda ise vastavas tegevuses. Erand ei piirdu töösuhtega, vaid hõlmab ka jahipidamist, treeninguid, võistlusi ja muud seadusega lubatud kasutust. Näiteks võib laskespordiklubi liige võtta talle nõuetekohaselt kasutusse antud relva treeningule. Üksnes asjaolu, et ta sõidab sinna autoga ja relv kuulub klubile, ei muuda tema liikumist organisatsiooni relvasaadetise veoks.

Erandi kohaldamisel on määrav relva kasutusse andmise tegelik alus ja liikumise eesmärk. Pelgalt relvade vedamise ülesande andmine inimesele ei tähenda veel, et kõik veetavad relvad oleksid antud tema enda kasutusse. Nii säilib erinevus isikliku kasutusega seotud edasitoimetamise ning organisatsiooni nimel korraldatud veo vahel.

Lõikes 3 suunatakse lõikes 2 nimetatud juhtumid füüsilise isiku edasitoimetamise nõuete alla. Organisatsiooni relva kasutaja peab järgima samu laadimata oleku, pakendamise ja muid talle kohalduvaid nõudeid nagu isik, kes toimetab edasi enda relva. Relva omandisuhe ei vähenda selle ohutu liigutamise vajadust.

§ 188. Relva ja laskemoona edasitoimetamine füüsilise isiku poolt

Lõikes 1 seotakse edasitoimetamine relvaloa või §-s 188 nimetatud loa olemasoluga. Sätte eesmärk on tagada, et relva ja laskemoona toimetaks edasi isik, kelle tegevusel on seaduslik alus, ning vältida relva üleandmist juhuslikule vedajale või tuttavale üksnes omaniku suulise palve alusel.

Relvaloa olemasolu tuleb hinnata koos selle ulatusega. Ühe relvaliigi või piiratud kasutusõiguse alusel antud luba ei anna üldist õigust toimetada edasi kõiki relvi ja laskemoona. Samuti tuleb §-s 188 nimetatud loa puhul arvestada, millise relva ja toimingu kohta see on antud ning millised valdamis- ja üleandmisnõuded selle toimingu tegemiseks kohalduvad.

Lõikes 2 sätestatakse piiramata tsiviilkäibega relva ja selle laskemoona edasitoimetamise üldine vanusepiir. Piiramata tsiviilkäive tähendab lihtsamat käitlemisrežiimi, kuid ei tähenda eseme täielikku ohutust ega nõuete puudumist. Vähemalt 18-aastane vanusepiir seob iseseisva edasitoimetamise üldjuhul täisealise vastutusega.

Samas säilitatakse võimalus teha seaduses alaealistele erandeid. See on vajalik, et üldine vanusepiir ei välistaks seadusega lubatud sporditegevust ega muid eraldi reguleeritud kasutusjuhtumeid.

Lõikes 3 võimaldatakse RelvS-s nimetatud spordirelvi edasi toimetada vähemalt kümneaastasel vastava spordialaga tegeleval isikul. Erand toetab sporditegevuse praktilist korraldust: seadusega lubatud treeningus osalemine eeldab ka võimalust toimetada kasutatav relv tegevuskohta ja tagasi.

Vanuseerand ei anna alaealisele üldist relva kandmise ega kasutamise õigust. Ka alaealise puhul peab relv olema edasitoimetamise nõuete kohaselt ette valmistatud ja pakitud ning järgida tuleb tema valdamis- ja kasutusõigusele kohalduvaid eritingimusi. Samuti ei tulene edasitoimetamise õigusest iseseisvat õigust relva või laskemoona omandada.

Lõikes 4 sätestatakse relva ja laskemoona ettevalmistamise nõuded samamoodi nagu kehtivas RelvS-s. Relva tühjaks laadimise ning lahtivõtmise või sobiva pakendamise eesmärk on takistada selle vahetut kasutamist teekonna ajal. Tegemist on olulise praktilise erinevusega relva kandmise ja edasitoimetamise vahel.

Lahtivõtmine on üks võimalik viis kasutusvalmiduse vähendamiseks, kuid kõigi relvade puhul ei ole see mõistlik ega vajalik. Seetõttu võimaldatakse kasutada sobivat pakendit. Näiteks võib relva toimetada lasketiiru relvakohvris või -kotis, kui pakend ja relva seisund vastavad seaduse nõuetele. Üksnes pakendamine ei asenda relva tühjaks laadimist.

Laskemoona pakend peab kaitsma padruneid kahjustumise ning juhuslikku süttimist põhjustada võivate mõjutuste eest. Näiteks ei ole sobiv vedada padruneid koos tööriistade või

muude raskete esemetega viisil, mis võimaldab nende muljumist või tugevaid lööke. Sobiv pakend võib olla nii valmistajapakend kui ka muu samaväärset kaitset pakkuv lahendus.

Lõikes 5 laiendatakse viite kaudu edasitoimetamisele RelvS § 124 lõigetes 1–3 nimetatud nõuete kohaldamist. Viitenormi eesmärk on vältida samade üldnõuete kordamist ning tagada, et relva liikumise õiguspärasust ja ohutust hinnatakse seaduses ühtsetel alustel. Viite lõplik ulatus tuleb kooskõlastada kandmise ja edasitoimetamise erineva sisuga.

Lõikes 6 käsitletakse tulirelvapassiga seotud piiriülese liikumise erisust. Selle eesmärk on võimaldada seaduses nimetatud juhtudel lihtsustatud liikumist, säilitades relva ja selle kasutaja tuvastatavuse.

Tulirelvapass ei ole üldine relvakandmisluba ega asenda kõiki sihtriigi nõudeid. Tulirelvadirektiivi artikli 17 lõige 2 seob loast vabastava erandi reisi eesmärgi, relvakategooria, passi kantud relva ning reisi põhjuse tõendamisega. Näiteks võib olla vajalik võistluskutse või jahipidamisel osalemist kinnitav dokument.

§ 189. Nõuded relvaveole

Lõikes 1 sätestatakse relvaveole kohalduvate nõuete üldine raamistik. RelvS määrab relvadega seotud õigused ja turvameetmed, kuid vedu toimub ühtlasi konkreetse veoliigi reeglite kohaselt. Seetõttu tuleb arvestada Eesti ja EL-i õigusaktide ning kohaldatavate välislepingutega. Näiteks ei anna RelvS-i kohane õigus relva vedada iseenesest õigust võtta seda kaasa õhusõiduki reisijatesalongi. Samuti ei asenda relva käitlemise luba sõidukile, veose paigutamisele või veo korraldusele kehtivaid nõudeid.

Lõikes 2 tuuakse eraldi esile ohtlike veoste nõuded. Laskemoona ohutus ei sõltu üksnes selle padrunite arvust, vaid ka selle koostisest, ohuklassist, pakendist ja veo tingimustest. Seetõttu tuleb iga veo puhul hinnata, kas ja millises ulatuses kohalduvad asjaomase veoliigi ohtliku veose nõuded.

Autoveol tuleb arvestada ohtlike veoste rahvusvahelise autoveo kokkuleppega[45] (edaspidi *ADR*) ning selle A ja B lisades sätestatud nõuetega. ADR reguleerib muu hulgas ohtlike veoste liigitamist, pakendamist, märgistamist, veodokumente ning sõidukile ja veos osalevatele isikutele esitatavaid nõudeid. Seejuures ei tähenda viide ohtliku veose reeglitele, et kogu nende nõuete kogum kohalduks eranditult igale isiklikule laskemoona edasitoimetamisele. Näiteks näeb ADR-i punkt 1.1.3.1 ette tingimustega erandeid eraisikute isiklikuks või spordiga seotud kasutuseks mõeldud kaupade veole. Erandi kohaldatavust tuleb hinnata selle enda eelduste järgi.

Lõikes 3 välditakse RelvS-i ja ohtliku veose reeglite segiajamist. RelvS-i kogusepiirid määravad muu hulgas valve- ja kaitsekorralduse, kuid ei ole iseseisev vabastus veoohutuse nõuetest. Näiteks võib RelvS lubada teatud padrunikogust vedada sõiduautoga, kuid konkreetse laskemoona omaduste või pakendamise tõttu võivad siiski kohalduda täiendavad nõuded. Samuti ei vabasta laskespordiga seotud relvaveo erand nõuetest, mille eesmärk on vältida laskemoona süttimist või muud ohtlikku sündmust.

[45] Ohtlike veoste rahvusvahelise autoveo Euroopa kokkulepe (ADR). Kättesaadav: https://www.riigiteataja.ee/et/akt/12860577

Lõikes 4 säilitatakse senise RelvS-i kultuuriväärtuste kaitset puudutav erinõue. Relva piiramata tsiviilkäive ei välista selle ajaloolist või kultuurilist väärtust. Seetõttu tuleb sellise eseme liikumisel arvestada lisaks relvaohutusele ka kultuuriväärtuste väljaveo, ekspordi ja sisseveo nõudeid. Sätte eesmärk on vältida arusaama, et relvaloata omandatavust võib samastada piiranguteta väljaveoga. Relva käiberežiim ja kultuuriväärtuse staatus kaitsevad erinevaid huve ning neid tuleb hinnata eraldi.

§ 190. Täiendavad nõuded kohalikul relvaveol

Lõikes 1 määratakse piiratud tsiviilkäibega relva ja laskemoona kohaliku veo õigustatud isikute ring. Vedu seotakse relvaloa või asjakohase tegevusloaga, et relvade liikumine toimuks isikute kaudu, kellel on seaduslik seos asjaomaste esemete käitlemisega.

Tegevusloa puhul peab vedu seonduma loaga hõlmatud tegevusega. Näiteks võib parandamisega tegelev ettevõtja vajada relvade vedamist töökohta või tagasi, kuid tegevusloa olemasolu ei anna talle piiramatut õigust käidelda mis tahes relvi mis tahes eesmärgil.

Lõikes 2 pannakse omanikule või valdajale kohustus tagada veo ajal relvade ja laskemoona valve ning kaitse. Veo tellimine teiselt isikult ei kõrvalda vajadust korraldada turvalisus kogu teekonna vältel.

Enne veo alustamist peab olema selge, kes esemed üle annab, kes vastutab nende eest teekonnal ning kellele need sihtkohas üle antakse. Vajaduse korral hõlmab korraldus ka peatumiskohtade, sõiduki lukustamise ja saadetise vastuvõtja kontrollimise kokkuleppimist.

Lõikes 3 sätestatakse pakendamisnõue. Valmistajapakend on tavapärane lahendus, kuid lubatud on ka muu pakend, mis täidab seaduses nimetatud eesmärgi. See võimaldab arvestada näiteks kasutatud relvade, parandusse viidavate esemete ja korduskasutatavate veopakenditega. Pakend peab takistama relva vahetut kasutuselevõttu ega tohi muuta laskemoona käitlemist ohtlikuks. Valmistajapakendi kasutamine ei vabasta üldisest kohustusest hinnata selle seisukorda ja sobivust konkreetseks veoks.

Lõikes 4 seotakse sõidukile esitatavad nõuded veetava kogusega. Väiksema koguse puhul võimaldatakse varjatud vedu sõiduautoga. Suurema koguse puhul nõutakse kinnist ja lukustatud veoseruumi, mis piirab kõrvaliste isikute juurdepääsu ning võimaldab saadetist turvalisemalt paigutada.

Relvade ja laskemoona hulga suurenemisega kasvavad ka nende kaotsimineku või kõrvalise isiku valdusse sattumise võimalikud tagajärjed. Seetõttu rakendatakse suuremale saadetisele täiendavaid turvameetmeid. Arvulised piirmäärad on riigisisene regulatiivne valik, mitte tulirelvadirektiiviga ette kirjutatud kogused.

Lõikes 5 sätestatakse relvastatud saatjate nõue sõltuvalt veetavate relvade või padrunite kogusest. Nõue võimaldab suurema riskiga veo puhul tugevdada veose kaitset. Saatja kohalolek ei asenda siiski pakendamist, sõiduki lukustamist ega teisi turvameetmeid.

Kui relvade ja padrunite kogused viitavad erineva rangusega nõuetele, tuleb lähtuda rangemast nõudest. Näiteks väikese relvade arvuga, kuid üle 25 000 padruni sisaldava veose puhul ei piisa ühe saatja kasutamisest.

Saatjate paiknemine veosega samas sõidukis või saateautos võimaldab valida konkreetse veo jaoks sobiva korralduse. Relvastatud saatjal peab olema õigus vastavat relva kanda ja seda ülesannet täita; saatjaks määramine ise relvaõiguslikke õigusi ei loo.

Lõikes 6 nähakse ette erikord organisatsiooni sporditulirelvade ja nende laskemoona veoks lasketiiru seoses treeningu või võistlusega. Erand lähtub sellise veo seosest kindla sporditegevuse ning organisatsioonile teada olevate osalejatega. See võimaldab korraldada klubi ühiseid treeningu- ja võistlussõite eraldi kutseliste saatjate kaasamiseta, kui seaduses nõutud vastutus ja relvastatud kaitse on tagatud.

Erand on seotud sätte kõigi eeldustega: vedajaks on juriidiline isik, veetakse tema nimele registreeritud sporditulirelvi ja nende laskemoona ning vedu toimub nimetatud eesmärgil lasketiiru. Seda ei saa laiendada näiteks relvade müügisaadetisele üksnes põhjusel, et veetavad relvad sobivad laskespordiks.

Ka erandi puhul tuleb kaasasõitjate hulgast määrata relvaveo eest vastutav relvastatud isik. Samuti jäävad kehtima üldised turvalisuse, pakendamise ja ohtliku veose nõuded. Erand puudutab üksnes lõigetes 4 ja 5 sätestatud erinõudeid.

§ 191. Relva ja selle laskemoona kaasavõtmine õhusõidukisse

Paragrahv säilitab senise RelvS §-s 58 kasutatud volitusnormi, mille alusel kehtestatakse relva ja laskemoona kommertseesmärgil kasutatava õhusõiduki reisijatesalongi kaasavõtmise kord. Eraldi regulatsioon on vajalik, sest reisijatesalongis viibimine erineb tavapärasest relva edasitoimetamisest nii turvakeskkonna, teiste inimeste läheduse kui ka võimaliku ohu tagajärgede poolest.

Volitusnorm ei anna relvaloa omajale üldist õigust võtta relv reisijatesalongi. Selle alusel reguleeritakse erandlikke olukordi, taotlemist, kooskõlastamist ja kaasavõtmise tingimusi. Senine rakendusmäärus seob erandi pädeva riigiasutuse seadusest tuleneva ülesande täitmise vajadusega ning näeb ette kooskõlastamise ja kapteni teavitamise. Rakendusmääruse koostamisel tuleb arvestada EL-i lennundusjulgestuse ja lennuohutuse nõudeid. Komisjoni rakendusmääruse (EL) 2015/1998 lisa punkt 4.4.2 seob keelatud eseme kaasavõtmise erandi pädeva asutuse nõusoleku, lennuettevõtja eelneva teavitamise ja ohutusnõuete täitmisega.

Samuti tuleb eristada reisijatesalongis relva kaasasolekut selle vedamisest reisijatele kättesaamatus kohas. Lennundusjulgestuse erand ei kõrvalda automaatselt lennuohutusnõudeid ega asenda asjaomaste riikide nõutavaid lube. Täpsem kord peab võimaldama ametiasutustel, lennuettevõtjal ja teistel menetluses osalejatel üheselt mõista, kes annab nõusoleku, milline teave tuleb esitada ning kuidas korraldatakse relva ja laskemoona ohutu käitlemine.

2. jagu
Relva, laskemoona ja laskekõlbmatu relva edasitoimetamine Euroopa Liidus

EL-i sisese liikumise aluseks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2021/555 relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta, eelkõige selle artiklid 1, 16–18 ja II lisa. EL-i välise liikumise uus kord tugineb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2025/41. Selle määruse põhiosa kohaldatakse artikli 46 järgi alates 12. veebruarist 2029.

Jagu koondab kehtiva RelvS-i §-des 62^4–62^{10} sätestatud EL-i sisese edasitoimetamise korra. Säilivad eelluba, edasitoimetamise luba ja Euroopa tulirelvapass, kuid selgemalt eristatakse nende ülesandeid, ajutist ja alalist liikumist ning isiklikku kasutust ja majandustegevust. Eelnõu arvestab ka relvaloasüsteemi muutusega: eraldi soetamisloa asemel kontrollitakse omandamisõigust relvaloa ja selle ulatuse alusel.

Direktiivi (EL) 2021/555 artikkel 16 reguleerib tulirelva liikmesriikidevahelist üleandmist ning artikkel 17 relvaga reisimist. Liikmesriigi õigus relva omada ei tähenda automaatselt õigust see teise liikmesriiki viia. Näiteks Eestis õiguspäraselt omatava spordirelva viimiseks välisriigi võistlusele võib piisata tulirelvapassist ja võistluskutsest, kuid relva müümisel teises liikmesriigis tuleb kasutada üleandmiseks ettenähtud loamenetlust.

§ 192. Jao kohaldamisala ja edasitoimetamise dokumendid

Lõige 1 määrab jao kohaldamisala ning hõlmab tulirelva, selle olulist osa ja tulirelvade laskemoona. Olulise osa hõlmamine on vajalik, sest kasutuskõlbliku relva valmistamine või taastamine võib toimuda ka eri riikidest hangitud osade abil. Direktiivi (EL) 2021/555 artikli 1 lõike 1 punkt 2 seob eraldi olulised osad neile mõeldud tulirelva liigitusega. Nõuete kohaldamine Eesti kaudu liikumisele aitab vältida kontrollilünka olukorras, kus relva sihtkoht on mõnes teises liikmesriigis.

Lõige 2 tagab, et liikumisnõuded sõltuvad relva tegelikust õiguslikust liigitusest. Tulirelvast akustiliseks relvaks ümber ehitatud relv ei välju seetõttu automaatselt direktiivi kontrollisüsteemist. Tulirelvadirektiivi I lisa II osa A-klassi punkt 9, B-klassi punkt 8 ja C-klassi punkt 5 käsitlevad vastavaid ümber ehitatud tulirelvi. Samuti ei saa kergesti tulirelvaks ümber ehitatavat seadet käsitada üksnes tootja nimetuse tõttu vabalt liikuva hoiatus- ja signaalrelvana. Nõuetekohase hoiatus- ja signaalrelva hindamisel on asjakohane ka rakendusdirektiiv (EL) 2019/69.

Lõige 3 suunab laskekõlbmatute relvade puhul RelvS § 200 erikorra juurde. Eesmärk on ühendada liikumise eelnev kontroll tehniliste tagatistega: relval peab olema nõuetekohane märgistus ja laskekõlbmatust tõendav dokument. Kehtivas RelvS-s reguleerib sama § 62^{10}. Tulirelvadirektiivi I lisa C-klassi punkt 6 hõlmab nõuetekohaselt laskekõlbmatuks muudetud tulirelvi ning tehnilised nõuded tulenevad rakendusmäärusest (EL) 2015/2403.

Lõige 4 annab piiramata tsiviilkäibega relvade ja laskemoona liikumisele selge riigisisese aluse. Isik ei pea taotlema PPA-lt eelluba või edasitoimetamise luba üksnes seetõttu, et ta viib näiteks piiramata tsiviilkäibega pneumorelva teise liikmesriiki. Ta peab siiski vastama valdamise nõuetele ning kontrollima siht- ja transiidiriigi õigust. Eesti käibeliik ei ole teistele riikidele siduv ega saa välistada EL-i õigusest tulenevat kohustust, kui konkreetne relv või laskemoon kuulub EL-i õigusakti kohaldamisalasse.

Lõige 5 loetleb piiriülese liikumise põhidokumendid. Eelluba väljendab sihtriigi nõusolekut relva vastuvõtmisega, edasitoimetamise luba lähteriigi nõusolekut kavandatud liikumisega ning tulirelvapass võimaldab kasutada RelvS-s ja tulirelvadirektiivi artiklis 17 sätestatud reisimise korda. Loetelu jätkab kehtiva RelvS § 62^4 lõike 1 lahendust. Dokumente ei saa vabalt üksteisega asendada: näiteks sihtriigi eelluba ei asenda iseenesest lähteriigi edasitoimetamise luba.

Lõige 6 jätab eelloa ja loa andmise PPA ülesandeks, nagu näeb ette ka kehtiva RelvS § 62^4 lõige 2. PPA saab siduda liikumise kontrolli taotleja relvaloa, tegevusloa ning relvaregistri andmetega. Füüsiliste ja juriidiliste isikute hõlmamine võimaldab sama menetlusraamistikku kasutada nii elukohta vahetaval relvaomanikul kui ka relvadega kaupleval ettevõtjal.

Lõige 7 eristab tulirelvapassi isikulist olemust ettevõtja liikumisloast. Pass antakse füüsilisele isikule, kes relva reisil tegelikult valdab ja kasutab. See põhimõte sisaldub ka kehtiva RelvS § 62^4 lõikes 5 ning direktiivi artikli 1 lõikes 3. Juriidilisele isikule kuuluv relv võib olla nõuetekohase kasutusõiguse korral füüsilise isiku passis. Juriidilisele isikule endale tulirelvapassi ei anta.

Lõige 8 säilitab kehtiva RelvS § 62^4 lõikes 3 sätestatud kuni üheaastase kehtivusaja ning seob riigilõivu RLS-ga. Tähtaeg väldib olukorda, kus ammu antud nõusolekut kasutatakse muutunud relvaõiguse või julgeolekuolukorra tingimustes. Tulirelvadirektiivi artikli 17 lõige 1 lubab reisimise lube anda kuni üheks aastaks koos pikendamise võimalusega; artikli 16 kohaste liikumislubade üheaastane ülempiir on riigisisene valik. Lõivu saab nõuda RLS-s sätestatud menetluse eest, mitte välisriigi tulirelvapassi aktsepteerimise eest, mille tasuliseks muutmise keelab tulirelvadirektiivi artikli 17 lõige 2.

Lõige 9 annab volituse kehtestada dokumentide vormid määrusega. Ühtne vorm aitab teise riigi asutusel tuvastada dokumendi andja, relva, saaja ja lubatud liikumise. Volitus jätkab kehtiva RelvS-i § 62^4 lõike 4 lahendust. Vormiga võib täpsustada seadusest ja direktiivist tulenevate andmete esitamise viisi, kuid sellega ei saa luua uusi materiaalseid loa andmise tingimusi.

§ 193. Tulirelvapass

Lõige 1 seob tulirelvapassi kehtiva relvaloa ja konkreetse relva omamise või kasutamise õigusega. Pass tõendab piiriülesel reisil olemasolevat õigust, mitte ei loo seda. Võrreldes kehtiva RelvS-i § 62^4 lõikega 5 on sõnastus kohandatud süsteemile, milles ka teise isiku relva kasutamise õigus kajastub füüsilise isiku relvaloal. Näiteks võib laskespordiklubi relva õigustatud kasutaja taotleda selle kandmist oma passi, ilma et ta peaks relva omanikuks saama.

Lõige 2 näeb ette, et tulirelvapassi ei või teisele isikule edasi anda. Passi isikulisus ning selle edasiandmise keeld tulenevad tulirelvadirektiivi artikli 1 lõikest 3.

Lõige 3 määrab tulirelvapassi põhiandmed. Isikuandmed võimaldavad kontrollida, kellele dokument kuulub, relva tunnused aga seda, kas reisil kaasas olev relv on sama, mille kasutamiseks õigus anti. Andmekoosseisu täpsustamisel tuleb järgida direktiivi II lisa, sealhulgas relvaklassi näitamist ning väljastava ja teiste liikmesriikide kannetele ettenähtud jaotisi.

Lõige 4 välistab kehtiva kasutusõiguseta relva tulirelvapassis hoidmise ning nõuab kooskõla relvaregistriga. Nii ei saa müüdud või kasutusõiguse lõppemise tõttu enam kasutajale lubamatu relva vana passikannet esitada välisriigis kehtiva õiguse tõendina. Põhimõte täpsustab kehtiva RelvS-i § 62^4 lõikes 7 ning tulirelvadirektiivi artikli 1 lõikes 3 sätestatud passi ajakohastamise nõuet.

Lõige 5 säilitab tulirelvapassi kuni viieaastase kehtivusaja. See tuleneb tulirelvadirektiivi artikli 1 lõikest 3 ja sisaldub ka kehtiva RelvS-i § 62^4 lõikes 6. Relvaloa tähtajatuks muutmine

ei muuda seega passi tähtajatuks. Kui relvaluba on seaduses sätestatud erandina tähtajaline, ei või pass selle kehtivust ületada. Passi uuendamine võimaldab kontrollida ka piiriüleseks reisimiseks oluliste andmete ajakohasust.

Lõige 6 jagab andmete ajakohastamise vastutuse tulirelvapassi omaniku ja PPA vahel. Isik teatab talle teadaolevast muudatusest, PPA saab aga teha registrist ilmneva muudatuse omal algatusel. See vähendab tarbetut uut taotlemist olukorras, kus riigil on vajalik teave juba olemas. Tulirelvadirektiivi artikli 1 lõige 3 nõuab passi märkimist ka relva valduse või omaduste muutumise ning relva kaotamise või varguse korral.

Lõige 7 võimaldab lõpetada ühe relva kohta tehtud kande kogu tulirelvapassi kehtetuks tunnistamata. Näiteks ühe kolmest passis olevast relvast võõrandamine ei peaks takistama ülejäänud kahe relvaga õiguspärast reisimist. Nii vastab haldusmeede õiguse tegelikule ulatusele ning isikult ei nõuta põhjendamatult uue dokumendi taotlemist.

Lõige 8 määrab tulirelvapassi kehtivuse lõppemise ja kasutamise peatumise seose relvaloaga. Kui relvaluba tunnistatakse täielikult kehtetuks, puudub ka tulirelvapassiga tõendatava õiguse alus. Osalise peatamise korral tuleb mõju hinnata konkreetse relva ja õiguse järgi. Näiteks ühe relvaliigi kasutamisõiguse peatamine ei pea automaatselt välistama kõigi teiste passis olevate relvadega reisimist. Lahendus täpsustab kehtiva RelvS-i § 62^4 lõike 6 üldisemat seost loa kehtivusega.

Lõige 9 nõuab teiste liikmesriikide piirangute nähtavaks tegemist. Tulirelvapassi omanik peab saama aru, et Eestis lubatud relv võib sihtriigis olla keelatud või vajada eelnevat luba. Aluseks on tulirelvadirektiivi artikli 11 lõige 3 ja artikli 17 lõige 2 ning kehtiva RelvS-i § 62^4 lõige 9. PPA kohustus eeldab toimivat liikmesriikide teabevahetust, kuid reisija peab arvestama ka reisi ajal kehtivate siht- ja transiidiriigi nõuetega.

Lõige 10 piiritleb tulirelvapassi tõendusliku ülesande. Pass ei asenda omandamisõigust, kohalikku kandmisluba ega jahipidamise või konkreetse ürituse nõudeid. Näiteks passis olev jahirelv ei anna iseenesest õigust välisriigis jahti pidada. Säte aitab vältida tulirelvadirektiivi artikli 17 reisimiserandi tõlgendamist üldise relvakasutusloana kogu EL-is.

Lõige 11 loob seose üldise rahvusvahelise teabevahetuse regulatsiooniga. Andmevahetus võimaldab teisel riigil kontrollida passi ja selle aluseks olevate õiguste kehtivust ning arvestada talle teatatud piirangutega. Tulirelvadirektiivi artikli 18 kohaselt tuleb vahetada kohaldatava liigi ja ulatusega teavet.

Lõige 12 võimaldab kehtestada ühtse passi vormistamise ja ajakohastamise korra. Volitus vastab sisult kehtiva RelvS-i § 62^4 lõikele 8 ning on seotud tulirelvadirektiivi II lisaga. Määruses saab täpsustada näiteks kande parandamist, kehtetu kande tähistamist ja dokumendi asendamist.

§ 194. Relva ja laskemoona ajutine edasitoimetamine

Lõige 1 määrab ajutise liikumise lubatud eesmärgid. Loetelu aitab eristada relva kaasavõtmist konkreetseks tegevuseks relva alalisest teise riiki viimisest või müügist. Kehtiva RelvS-i § 62^5 lõike 1 eesmärgid säilivad, sealhulgas riigikaitses osalemiseks harjutamine; parandamise kõrval nimetatakse sõnaselgelt ümbertegemist. Näiteks relva välisriigi teenusepakkujale

parandamiseks saatmine on ajutine liikumine, kui kavandatud on sama relva tagastamine. Eesmärgi lubamine ei tähenda, et kõigi eesmärkide puhul piisab tulirelvapassist.

Lõige 2 kirjeldab tulirelvapassiga reisimise lihtsustust. Selle aluseks on tulirelvadirektiivi artikli 17 lõige 2: jahimeestele ja ajalooliste sündmuste taasetendajatele puudutab erand C-klassi relvi, laskesportlastele B- ja C-klassi ning direktiivis täpselt piiritletud A-klassi relvi. Näiteks ei laiene erand automaatselt kõigile A-klassi relvadele ega igale riigikaitselise otstarbega relvale. Esitatud eelnõu üldine viide A-klassile vajab enne seletuskirja lõplikku kasutamist kitsendamist tulirelvadirektiivi artikli 9 lõike 6 ja artikli 10 lõike 5 kohaste juhtudega.

Lõige 3 seob lihtsustuse konkreetse relva ning tegeliku reisi eesmärgiga. Võistluskutse, registreerimiskinnitus või jahikorraldaja dokument võimaldab kontrollida, miks relv kaasa võeti. Nõue vastab tulirelvadirektiivi artikli 17 lõike 2 punktidele a ja b. Tõendite loetelu ei ole põhjendatud piirata üksnes vormilise kutsega, sest näiteks treeningul osalemist võib usaldusväärselt tõendada ka muu dokument.

Lõige 4 reguleerib ajutise Eestisse toomise eelluba juhul, kui kohaldub loamenetlus. PPA saab kontrollida tegevuse tegelikku toimumist ja seost relvaga enne selle Eestisse jõudmist. Säte jätkab kehtiva RelvS-i § 62^9 lõike 1 põhimõtet. Seda ei tule mõista täiendava üldise eelloakohustusena juhtudel, mil tulirelvadirektiivi artikli 17 lõike 2 reisimiserandi kõik tingimused on täidetud ja Eesti pole kehtestanud selles artiklis lubatud piirangut.

Lõige 5 sätestab ajutise Eestist väljatoimetamise loa andmise alused. PPA kontrollib taotleja olemasolevat omamise või kasutamise õigust ning sihtriigi nõusolekut, kui seda nõutakse. Omaniku nõusolek võimaldab reisida ka paralleelkasutajal või organisatsiooni relva õigustatud kasutajal, kaitstes samal ajal omaniku otsustusõigust. Omaniku nõusoleku nõue sisaldub juba kehtiva RelvS-i § 62^5 lõikes 5; eelnõus kohandatakse see uue kasutusõiguste süsteemiga ning täpsustatakse välisriigi nõusoleku tingimuslikkust.

Lõige 6 seob ajutise liikumise tagasitoomise või muu nõuetekohase lõpetamisega. Näiteks välisriiki parandamiseks viidud relva ei saa jätta sinna lihtsalt põhjusel, et esialgne eesmärk on saavutatud. Kui relv otsustatakse müüa, tuleb enne seda täita alalise edasitoimetamise ja võõrandamise nõuded. Nii säilib kontroll ka siis, kui algne plaan õiguspäraselt muutub. Pelgalt pooltevaheline müügikokkulepe ajutise loa tingimusi ei asenda.

Lõige 7 käsitleb riigikaitses osaleva isiku piiratud käibega padrunisalve piiriülest liikumist. Kehtiva RelvS-i § 62^5 lõige 6 sisaldab samuti vastavat erikorda. Eraldi kontrolli vajadus tuleneb sellest, et tulirelvapassi kanne ei tõenda iseenesest teises liikmesriigis õigust omada suure mahutavusega salve. Tulirelvadirektiivi artikli 6 lõige 3 ja artikli 9 erandid seovad sellise salve lubatavuse konkreetse õigusega. Eelloa ja loa rollid tuleb ka siin siduda liikumissuunaga; neid ei saa käsitada vabalt valitavate alternatiividena.

Lõige 8 kohustab teatama tagasitoomise takistusest ja taotlema vajalikku muudatust. Näiteks remondi pikenemine võib põhjendada tähtaja muutmist, kuid ei anna isikule õigust tähtaega omal otsusel eirata. Õiguspäraselt ära kasutatud laskemoona ei pea tagasi tooma: võistlusel välja lastud padrunite füüsilist tagastamist ei saa nõuda. Ülejäänud laskemoona edasine valdus ja liikumine peavad endiselt olema õiguspärased ning vajaduse korral tõendatavad.

§ 195. Relva ja laskemoona alaline edasitoimetamine

Lõige 1 reguleerib relva alalist Eestisse toomist, sealhulgas välisriigis omandamise ja elukoha muutmise korral. Relva kuulumine isikule ei tõenda veel, et selle omamine on Eestis lubatud. PPA eelluba võimaldab enne liikumist kontrollida Eesti tingimusi, lähteriigi luba aga relva väljaviimise õiguspärasust. Säte jätkab kehtiva RelvS-i § 62^6 lõiget 1, kuid eraldi soetamisloa asemel lähtutakse uuest omandamisõiguse mudelist. EL-i tasandil on aluseks tulirelvadirektiivi artikkel 16.

Lõige 2 näeb ette vastupidise suuna: relva alalise Eestist teise liikmesriiki viimise. Sihtriigi nõusolek aitab vältida olukorda, kus relv jõuab isiku valdusse riigis, kus tal puudub selleks õigus. PPA kontrollib lähteriigina relva andmeid ja liikumise tingimusi. Kehtiva RelvS-i § 62^6 lõige 2 sisaldab sama põhiskeemi. Kohaldamisel tuleb arvestada tulirelvadirektiivi artikli 16 lõiget 4, mis lubab sihtriigil teatavate relvade puhul eelneva nõusoleku nõudest loobuda.

Lõige 3 seob piiriülese liikumise relvaregistri ajakohastamisega. Sisse toodud relv peab olema seotud Eestis õigustatud omaniku või valdajaga ning alaliselt välja viidud relv ei tohi jääda eksitavalt kajastuma tema Eestis hoitava relvana. Registri ajaloolised andmed säilitatakse ettenähtud korras. Nõue toetab tulirelvadirektiivi artikli 4 lõikes 5 ette nähtud relvade jälgitavust ning artikli 11 lõike 2 kohast C-klassi relvade üleandmisest teavitamist.

§ 196. Relva ja laskemoona kaubana ajutine edasitoimetamine

Paragrahv eristab ettevõtlusega seotud ajutist liikumist isiklikust relvaga reisimisest. Relv võib liikuda näiteks katsetamisele, näitusele või parandusse, ilma et omanik vahetuks. Kehtiva RelvS-i § 62^7 sisaldab sama põhimõtet. Sätte vajalikkus seisneb selles, et relva kaubana või teenuse osutamiseks üleandmist ei saa üldjuhul katta inimese isikliku tulirelvapassiga.

Punkt 1 seob tegevuse selleks nõutava tegevusloaga. Tegevusluba võimaldab kontrollida ettevõtja pädevust ja vastutust, kuid luba peab hõlmama tegelikult kavandatud tegevust. Näiteks parandamise tegevusluba ei anna automaatselt õigust relvi valmistada või neid müügiks sisse tuua. Tulirelvadirektiivi artikli 4 lõige 3 nõuab relvakaupmeeste ja vahendajate tegevuse kontrolli. Välisriigi ettevõtja puhul tuleb eristada tema tegutsemist lähteriigis ja Eestis tehtavat loakohustuslikku tegevust.

Punkt 2 säilitab lähte- ja sihtriigi nõusolekul põhineva liikumiskontrolli. See võimaldab jälgida ka sellise relva liikumist, mis liigub omanikku vahetamata ühe ettevõtja käest teise kätte. Aluseks on tulirelvadirektiivi artikkel 16. Direktiivi artikli 16 lõigetes 3 ja 4 lubatud lihtsustusi tuleb kohaldada nende tingimustel; eelnõu ei tohiks välistada sihtriigi kehtivat vabastust eelneva nõusoleku nõudest.

§ 197. Relva ja laskemoona kaubana alaline edasitoimetamine

Lõige 1 reguleerib ettevõtja relva- ja laskemoonatarneid, mille puhul ei kavandata sama kauba tagastamist lähteriiki. Tegevusloa kontroll ja konkreetse liikumise kontroll täiendavad teineteist: esimene puudutab ettevõtja tegutsemisõigust, teine konkreetset saadetist ja saajat. Lahendus lähtub kehtiva RelvS-i § 62^8 lõikest 1 ja tulirelvadirektiivi artiklist 16. Näiteks müügiks tellitud relvapartii vajab liikumise nõuete täitmist ka siis, kui mõlemad ettevõtjad on oma riigis litsentsitud.

Lõige 2 säilitab kauba tegelikust kättesaamisest või väljaviimisest teatamise kolme tööpäeva jooksul, nagu näeb ette kehtiva RelvS-i § 62[8] lõige 2. Loa andmine näitab kavandatud liikumist, deklaratsioon selle tegelikku toimumist. Nende andmete võrdlemine võimaldab tuvastada saabumata jäänud, osalise või loast erineva saadetise. Teatamistähtaeg ei lükka edasi tulirelvadirektiivi artikli 4 lõikest 4 tulenevat ettevõtja kohustust teha oma arvestusse nõutavad kanded põhjendamatu viivituseta.

Lõige 3 võimaldab ühtlustada deklaratsiooni vormi. Volitus jätkab kehtiva RelvS-i § 62[8] lõiget 3. Deklaratsioon peab võimaldama võrrelda tegelikku saadetist loa andmetega, sealhulgas relvade identifitseerimistunnuseid, kogust ja liikumise aega. Võimaluse korral kasutatakse juba olemasolevaid loa- ja registriandmeid, et ettevõtja ei peaks samu andmeid uuesti sisestama.

§ 198. Eelloa ja loa taotlemine

Lõige 1 sätestab taotlemise üldkorra ning koondab kehtiva RelvS-i § 62[9] eri lõigetes paiknevad vormistamisnõuded. PPA vajab otsustamiseks nii taotleja tahteavaldust kui ka kavandatud liikumist kirjeldavaid andmeid. Eeltäidetud vormi eesmärk on tagada teise riigi asutusele arusaadav dokument. Elektroonilises menetluses peaksid taotlus ja loa vorm siiski kasutama sama andmestikku, et vältida dubleerivat täitmist.

Lõige 2 loetleb kontrolliks vajalikud põhiandmed. Taotleja ja esindaja andmed võimaldavad tuvastada vastutava isiku, relva tunnused ja kogus liikumise eseme ning lähte- ja sihtriik asjaomased asutused. Tulirelvadirektiivi artikli 16 lõige 2 näeb ette muu hulgas üleandja ja omandaja andmed, relva identifitseerimist võimaldava teabe ning liikumise korraldust puudutavad andmed. Isikuandmete töötlemisel kohaldatakse määruse (EL) 2016/679 artikli 5 lõike 1 punkti c: koguda tuleb menetluseks vajalikku teavet.

Lõige 3 seob ajutise Eestisse toomise taotluse eesmärgi ja kavandatud kestusega. Näiteks võistluse toimumisaeg aitab hinnata, milline loa kehtivusaeg on põhjendatud. Kutse või muu tõend võimaldab eristada tegelikku üritusel osalemist formaalselt deklareeritud eesmärgist. Põhimõte lähtub kehtiva RelvS-i § 62[9] lõike 1 punktist 1.

Lõige 4 nõuab majandustegevusega seotud liikumise korral tegevusloa andmeid. PPA saab kontrollida, kas relva vastuvõtval või sellega kavandatud toimingut tegeval ettevõtjal on selleks õigus. Säte lähtub kehtiva RelvS-i § 62[9] lõike 1 punktist 2. Andmekogust kättesaadava loa puhul piisab üldjuhul loa tuvastamiseks vajalikust teabest, mitte dokumendi korduvast esitamisest.

Lõige 5 täpsustab ajutise väljatoimetamise taotlust. Sihtriigi nõusolekut nõutakse juhul, kui see on vastava liikumise jaoks vajalik. Selline tingimuslik sõnastus võimaldab arvestada tulirelvadirektiivi artikli 17 reisimiserandeid ja asjaomase riigi nõudeid. See väldib nõusoleku küsimist dokumendi eest, mida sihtriik konkreetsel juhul ei nõua ega väljasta.

Lõige 6 nõuab võõra relva ajutisel väljaviimisel omaniku nõusolekut. Kasutaja relvaluba tõendab tema relvaõiguslikku sobivust, kuid ei tõenda omaniku tahet lubada relv välisriiki. Näiteks organisatsiooni relva kasutav sportlane vajab piiriüleseks reisiks ka organisatsiooni nõusolekut. Nõusoleku nõue ei asenda kasutaja enda õiguste kontrolli.

Lõige 7 määrab alalise Eestisse toomise menetluse algatamise viisi. Eelloa andmed võimaldavad lähteriigil veenduda, et Eesti on relva vastuvõtmisega nõustunud. Lahendus lähtub kehtiva RelvS-i § 62⁹ lõikest 4 ning toetab tulirelvadirektiivi artikli 16 kohast riikidevahelist kontrollijada.

Lõige 8 reguleerib alalist Eestist väljatoimetamist. Sihtriigi eelluba või nõusolek võimaldab PPA-l kontrollida vastuvõtmise lubatavust enne relva väljaviimist. Sätte kohaldamisel tuleb arvestada tulirelvadirektiivi artikli 16 lõikes 4 lubatud juhtumeid, mil sihtriik eelnevat nõusolekut ei nõua. Sellisel juhul peab nõusoleku puudumise õiguspärane alus olema kontrollitav.

Lõige 9 võimaldab taotluse esitada ürituse korraldajal. See lihtsustab näiteks välisriigi osalejatega võistluse korraldamist ja vähendab iga osaleja eraldi suhtlemist PPA-ga. Kehtiva RelvS-i § 62⁹ lõige 2 kasutab sarnast lahendust. Korraldaja esitab taotluse isiku eest, kuid ei võta üle tema isiklikku omamise või kasutamise õigust. Esindusõigus ja osaleja andmed peavad olema kontrollitavad.

§ 199. Eelloa ja loa menetlus

Lõige 1 säilitab kehtiva RelvS-i § 62⁹ lõikes 8 ette nähtud 30-päevase menetlustähtaja. Tähtaja eesmärk on teha reisi või tarne kavandamine ettenähtavaks ja võimaldada PPA-l kontrollida ka välisriigi dokumente. Tähtaeg ei vabasta PPA-d menetlemisest põhjendamatu viivituseta. Puuduste kõrvaldamisel ja menetluse pikenemisel kohaldatakse HMS-i üldnõudeid, sealhulgas isiku teavitamist.

Lõige 2 koondab kohustuslikud keeldumisalused. Nende põhiosa lähtub kehtiva RelvS-i § 62⁹ lõikest 6: kontrollitakse vajaliku õiguse ja tegevusloa olemasolu, andmete usaldusväärsust ning avaliku korra ja julgeoleku riske. Sätteid kohandatakse uue loasüsteemiga, mistõttu ei ole enam keskne eraldi soetamisloa kehtivus. Välisriigi nõutava loa puudumine ja sanktsiooniga vastuolu tuuakse selgemalt esile. EL-i tasandil toetavad kontrolli tulirelvadirektiivi artikli 16 lõike 2 liikumise turvalisuse hindamine ja artikli 21 piiriülese sisenemise nõuded.

Keeldumisalused ei ole sisult ühetaolised. Puuduv omandamisõigus välistab loa, valeandmete puhul tuleb tuvastada teadlikkus ning julgeoleku- või avaliku korra oht peab tuginema konkreetsetele asjaoludele. Näiteks ei saa lubada relva tarnet ettevõtjale, kelle vajalik tegevusluba on peatatud. Samas ei saa teadmata põhjustel tekkinud kirjaviga samastada teadvalt esitatud võltsitud dokumendiga.

Lõige 3 võimaldab arvestada varasemaid olulisi või korduvaid rikkumisi. Kehtiva RelvS § 62⁹ lõige 7 sisaldab samuti viieaastase vaatlusperioodiga kaalutluslikku alust. Eelnõus seotakse rikkumine konkreetsemalt kavandatud liikumise õiguspärasusega. Eesmärk on hinnata tulevast riski, mitte määrata varasema teo eest uut automaatset karistust. Ühekordne väheoluline eksimus ja korduv relvade arvestuse teadlik eiramine ei põhjenda sama järeldust.

Lõige 4 nõuab loa kehtivuse peatamist, kui selle kasutamiseks vajalik õigus puudub ajutiselt. Näiteks relva valdamise õiguse peatamise ajal ei saa jätkata varem antud liikumisloa kasutamist nii, nagu poleks aluseks olev õigus muutunud. Kehtiva RelvS § 62⁹ lõige 9 näeb kohustusliku peatamise ette tegevusloa peatamise korral; eelnõu laiendab sõnaselgelt sama loogika ka muule toiminguks vajalikule õigusele. Peatamise ulatus ja kestus tuleb siduda tegeliku takistusega.

Lõige 5 võimaldab peatada loa rikkumise tõttu, kui see mõjutab liikumise õiguspärasust või ohutust. Põhimõte lähtub kehtiva RelvS § 62⁹ lõikest 11, täpsustades rikkumise seost lubatud liikumisega. Peatamine võimaldab asjaolusid selgitada või puuduse kõrvaldada enne lõplikuma meetme valimist. Näiteks saatedokumentide ja tegeliku saadetise lahknevus võib nõuda liikumise ajutist peatamist, kuni relvade päritolu ja kogus on kontrollitud.

Lõige 6 määrab kohustusliku kehtetuks tunnistamise alused. Põhimõtted pärinevad kehtiva RelvS § 62⁹ lõikest 10 ning hõlmavad õiguse aluse lõppemist, teadlikult ebaõigeid andmeid ja loa omaja lõppemist või surma. Kehtivas õiguses sisalduva kaotatud või varastatud loa aluse säilitamisel on eesmärk välistada dokumendi väärkasutus. Digitaalse loa korral vajab siiski eristamist andmekandja kaotamine ja haldusaktiga antud õiguse lõppemine.

Lõige 7 võimaldab reageerida ka pärast loa andmist ilmnenud varasemale rikkumisele. Kehtiva RelvS § 62⁹ lõige 11 näeb ette sarnase võimaluse. Hiljem saadud teave ei too automaatselt kaasa loa lõppemist: PPA peab hindama, kas asjaolu oleks õigustanud keeldumist ning kas kehtetuks tunnistamine on praegust ohtu ja liikumise seisu arvestades põhjendatud. Otsustamisele kohaldatakse HMS-i ärakuulamise ja põhjendamise nõudeid.

§ 200. Laskekõlbmatu relva edasitoimetamine Euroopa Liidus

Lõige 1 seob laskekõlbmatu relva liikumise EL-i tehniliste nõuete, ühise märgistuse ja tõendiga. Rakendusmääruse (EL) 2015/2403 artikli 7 lõige 1 nõuab teise liikmesriiki üleandmisel ühist ainulaadset märgistust ja kaasas olevat laskekõlbmatuks muutmise tõendit. Märgistuse ja tõendi seos konkreetse relvaga aitab vältida kasutuskõlbliku või puudulikult töödeldud relva esitamist ohutu kollektsiooniesemena. Enne 8. aprilli 2016 laskekõlbmatuks muudetud relvade puhul tuleb arvestada määruse artikli 1 lõiget 2, mis seob nõuete kohaldamise muu hulgas teise liikmesriiki üleandmisega.

Lõige 2 säilitab kehtiva RelvS-i § 62¹⁰ lõike 1 loapõhise liikumiskontrolli. Tehniline tõend näitab laskekõlbmatust, eelluba või luba aga liikumise lubatavust ja saaja seost relvaga. Tulirelvadirektiivi artikkel 3 võimaldab liikmesriigil rakendada rangemaid riigisiseseid nõudeid, arvestades artikli 17 reisimisõigusi. Liikumisloa menetluses ei või siiski muuta teise liikmesriigi nõuetekohase tõendi tunnustamist tavapäraselt uueks tehniliseks sertifitseerimiseks: rakendusmääruse artikli 7 lõige 2 näeb ette vastastikuse tunnustamise.

Lõige 3 määrab tõendi esitamise taotlemisel. PPA peab saama enne liikumise lubamist kontrollida tõendi väljaandjat, andmeid ja seost relva identifitseerimistunnustega. Säte täpsustab kehtiva RelvS-i § 62¹⁰ lõike 2 menetlust. Vajaduse korral saab küsida puuduvat teavet, kuid välisriigi dokumendi kontroll ja relva uus laskekõlbmatuks muutmine on erinevad toimingud.

Lõige 4 kasutab üldmenetlusele viitamist, et vältida samade tähtaegade ja kehtivusreeglite kordamist. Erisusi tuleb arvestada sisuliselt: näiteks ei saa laskekõlbmatu relva omandajalt nõuda kasutuskõlbliku tulirelva relvaluba, kui eelnõu muu osa seda ei nõua. Üldiste keeldumisaluste kohaldamisel kontrollitakse just asjaomase laskekõlbmatu relva omandamiseks ja valdamiseks vajalikku õigust.

§ 201. Dokumendid ja teabevahetus

Lõige 1 tagab liikumise kontrollitavuse ka väljaspool loa andnud riiki. Tulirelvadirektiivi artikli 16 lõige 2 nõuab loa kaasasolekut kuni sihtkohta jõudmiseni; artikli 17 kohase reisimise puhul tuleb vajaduse korral esitada tulirelvapass ja reisi eesmärgi tõend. Dokumendi olemasolu üksnes kodus või taotluse menetlustoimikus ei võimalda reisil kontrolli teha. Elektroonilise esitamise võimalus peab vastama kasutatava dokumendi ja asjaomase riigi kontrollikorraldusele.

Lõige 2 nõuab ajutise liikumise kohta arvestust, mis võimaldab siduda relva õiguspärase valdaja ja liikumise lõpetamisega. Ajutise loa väljastamine ei näita iseenesest, kas relv toodi tagasi või anti hiljem üle teisel seaduslikul alusel. Näiteks parandusse saadetud relva puhul peab olema võimalik tuvastada teenusepakkuja, üleandmine ja tagastamine. Nõue toetab direktiivi artikli 4 jälgitavuse eesmärki.

Lõige 3 eristab ettevõtja korraldatud arvestust eraisiku tõendamiskohustusest. Tegevusloa omaja täidab RelvS § 170 kohast ühtset arvestust, üksikisik ei pea selle tõttu looma ettevõtja omaga võrdset arvestussüsteemi. Talle võib piisata loast, tagastamise dokumendist või muust usaldusväärsest tõendist. Sellega hoitakse kohustus eesmärgiga proportsionaalsena ning välditakse ettevõtja paralleelse arvestuse tekitamist.

Lõige 4 seob piiriülese liikumise ametiasutuste teabevahetusega. Tulirelvadirektiivi artikli 18 lõiked 1 ja 2 nõuavad asjakohase teabe edastamist siht- ja vajaduse korral transiidiriikidele ning artikli 18 lõige 4 näeb ette elektroonilise teabevahetuse. Delegeeritud määrus (EL) 2019/686 täpsustab tulirelvade üleandmise andmevahetust siseturu infosüsteemi IMI kaudu. Selle artikli 6 kohaselt peab lähteriik edastama loa või saatedokumendi andmed enne tulirelva esimese piiri ületamist. Hilisem registrikanne ei asenda eelnevat teavitamist.

Lõige 5 nõuab juba edastatud teabe ajakohastamist. Teisel liikmesriigil ei tohi jääda kasutada teavet kehtiva loa kohta pärast selle peatamist või kehtetuks tunnistamist. See täiendab tulirelvadirektiivi artikli 18 koostöökohustust. Eelneva nõusoleku algse edastamise tähtajaks on delegeeritud määruse (EL) 2019/686 artikli 4 lõike 4 järgi seitse kalendripäeva. Teabe ajakohastamise täpne kord ja adressaadid tuleb määrata asjaomase andmevahetuse õigusliku aluse järgi; kõiki riigisiseseid otsuseid ei saa automaatselt samastada IMI teatega.

§ 202. Erikord direktiivi kohaldava EL-i välise riigi suhtes

Paragrahv jätkab kehtiva RelvS-i § 62^{11} põhimõtet, mille järgi kohaldatakse direktiivi süsteemi sellega seotud EL-i väliste riikidega liikumisel. Viide varem kehtinud direktiivile 91/477/EMÜ asendatakse kodifitseeritud direktiiviga (EL) 2021/555. Samuti tuleb arvestada RelvS-i § 2 lõikes 3 sätestatud EL-i käsitlust. Eesmärk on võimaldada kasutada vastastikusel tunnustamisel põhinevat korda riikidega, kellega vastav õiguslik seos tegelikult kehtib, mitte luua Eestile ühepoolset võimalust nimetada mis tahes kolmandat riiki direktiivi kohaldajaks.

Selline seos võib tuleneda näiteks Euroopa Majanduspiirkonnas või Šveitsiga seotud õiguslikust raamistikust, kuid konkreetse riigi puhul tuleb kontrollida asjaomase kokkuleppe kohaldumist relvade liikumisele. Direktiivipõhise korra laiendamine ei muuda selle riigi tollistaatust. Kui liikumine ületab EL-i tolliterritooriumi piiri, tuleb eraldi kontrollida ka määruse (EL) 2025/41 nõudeid. Seetõttu vajab paragrahv selget koostoimereeglit 3. jaoga.

§ 203. Kultuuriväärtusega relva Euroopa Liidus edasitoimetamine

Paragrahv 203 sätestab, et kultuuriväärtusega relva teise EL-i liikmesriiki viimisel tuleb järgida nii RelvS-i kui ka kultuuriväärtuste väljaveo, ekspordi ja sisseveo seaduse nõudeid. Säte jätkab kehtiva RelvS-i §-s 62^{12} sätestatud põhimõtet. Piiramata tsiviilkäibega relvade puhul tuleneb kultuuriväärtuste kaitse nõuete järgimise kohustus ka RelvS-i § 18 lõikest 9. Seega ei kehtestata uut piirangut, vaid säilitatakse relvaõigusliku kontrolli ja kultuuripärandi kaitse seos.

Nende nõuete eesmärgid on erinevad. RelvS-i alusel kontrollitakse relva edasitoimetamise lubatavust, sealhulgas relva liiki, selle omandamise või valdamise õigust ning nõutavate liikumisdokumentide olemasolu. Kultuuriväärtuste kaitse menetluses hinnatakse aga relva ajaloolist, teaduslikku või muud kultuurilist väärtust ning seda, kas ja millistel tingimustel võib relva Eestist välja viia. Relv võib olla Eesti kultuuripärandi seisukohalt oluline näiteks oma päritolu, harulduse või ajaloolise sündmuse või isikuga seotuse tõttu. Kultuuriväärtuse väljaveoloa annab Muinsuskaitseamet.

Seetõttu ei asenda PPA antud edasitoimetamise luba kultuuriväärtuse väljaveoluba ega vastupidi. Näiteks ajaloolise relva müümisel teise liikmesriigi kollektsionäärile võib olla vaja kontrollida nii ostja õigust relva omandada ja relva sihtriiki toimetamise lubatavust kui ka selle kultuuriväärtuse Eestist väljaviimise tingimusi. Ühe menetluse positiivne tulemus ei otsusta teise menetluse tulemust.

Kultuuriväärtuste kaitse nõudeid tuleb arvestada ka relva ajutisel väljaviimisel, näiteks välisnäitusel eksponeerimiseks. Väljaveoluba võib olla alaline või ajutine; ajutise väljaveo korral kaasneb kohustus relv Eestisse tagasi tuua. Nii võimaldatakse kultuuriväärtust tutvustada ja uurida ka välisriigis, säilitades kontrolli selle tagasitoomise üle.

Relva käibeliik ja kultuuriväärtus on eraldi hinnatavad tunnused. Asjaolu, et relv on piiramata tsiviilkäibega või laskekõlbmatuks muudetud, ei välista selle kuulumist kultuuriväärtuste kaitse alla. Samuti ei tähenda üksnes relva kõrge vanus automaatselt väljaveoloa kohustust: määrav on vastavus kultuuriväärtuste väljaveo, ekspordi ja sisseveo seaduses sätestatud tunnustele.

EL-i õigusega seoses tuleb eristada kultuuriväärtuse viimist teise liikmesriiki ja selle eksporti EL-i tolliterritooriumilt. Käesolev paragrahv käsitleb esimest olukorda, mille kultuuriväärtuste kaitse nõuded tulenevad Eesti seadusest. Nõukogu määruse (EÜ) nr 116/2009 kultuuriväärtuste ekspordi kohta artiklis 2 sätestatud ekspordiloa kord puudutab seevastu määrusega hõlmatud kultuuriväärtuste väljaviimist EL-i tolliterritooriumilt. Seetõttu ei kohaldata seda ekspordiloa korda üksnes põhjusel, et kultuuriväärtusega relv liigub Eestist teise EL-i liikmesriiki.

3 jagu
Relva, selle olulise osa ja laskemoona sissevedu, väljavedu ja transiit

Jagu kujundab kehtiva RelvS-i §-des 59–62 sätestatud eriloamenetluse ümber otsekohalduva määruse (EL) 2025/41 rakendamise korraks. Peamine muutus on EL-i ühtsete impordi-, ekspordi- ja transiidireeglite ning ELS-i kasutusele võtmine. RelvS-is ei looda EL-i määruse kohase loa kõrvale sama toimingut lubavat teist luba. RelvS määrab Eesti pädevad asutused, seose riigisisese käitlemisõigusega ning need erandlikud riigisisesed menetlused, mida määrus ei reguleeri.

Määruse kohaldamisala on senisest ekspordile keskendunud määrusest (EL) nr 258/2012 laiem. Määrus (EL) 2025/41 hõlmab muu hulgas ühtset impordikontrolli ning I lisas nimetatud ulatuses hoiatus- ja signaalrelvi, laskekõlbmatuks muudetud tulirelvi, poolvalmis tulirelvi ja

olulisi osi ning helisummuteid. Seetõttu ei saa EL-i nõudeid tuletada üksnes Eesti käibeliigist või nimetusest. Kontrollida tuleb nii määruse I lisa kui ka artiklis 3 sätestatud välistusi.

§ 204. Üldnõuded ja mõisted

Lõige 1 määrab jao keskseks õiguslikuks aluseks määruse (EL) 2025/41. EL-i määrus on vahetult kohaldatav, mistõttu ei ole vaja selle kogu menetlust RelvS-i ümber kirjutada. Riigisisese õiguse ülesanne on tagada, et Eestis oleks üheselt arusaadav, kelle poole pöörduda ja milliseid täiendavaid riigisiseseid käitlemisnõudeid järgida. Võrreldes RelvS-i § 59 lõigetega 4 ja 6 muutub eriloa materiaalne alus senisest suuremas ulatuses ühtseks EL-i õiguseks.

Lõige 2 seob sisseveo, väljaveo, ajutise sisse- ja väljaveo, transiidi ning reekspordi mõisted määruse artikli 2 lõike 1 vastavate punktidega. Mõistete sidumine on vajalik, sest tolliõiguslik import ja eksport ei tähenda alati lihtsalt Eesti riigipiiri ületamist. Näiteks EL-i tolliterritooriumile varem toodud liiduvälise relva tagasisaatmine võib olla reeksport, mitte liidu kauba eksport. Samade sõnade kasutamine erinevas tähenduses põhjustaks loa liigi ja pädeva asutuse valikul vigu. Kehtiva RelvS-i § 59 geograafilisi määratlusi asendab seega täpsem tolliõiguslik seos.

Lõige 3 kasutab määruse kohase impordi- ja ekspordiloa, sealhulgas lihtsustatud ekspordiloa kohta RelvS-s koondmõistet „eriluba". See aitab eristada EL-i välise liikumise dokumente EL-i sisesest eelloast ja edasitoimetamise loast. Nimetus ei muuda määruse kohase loa liiki, õiguslikku alust ega teistes liikmesriikides kasutatavat terminoloogiat. Otsusest ja elektroonilise loamenetlussüsteemi (edaspidi *ELS*) kandest peab endiselt nähtuma, kas tegemist on näiteks impordi- või lihtsustatud ekspordiloaga.

Lõige 4 selgitab sisse- ja väljaveo lubatud eesmärke. Loetelu hõlmab isiklikku kasutust, ettevõtlust, kollektsioneerimist ning ajutisi kultuurilisi ja tehnilisi eesmärke. Võrreldes kehtiva RelvS-i § 60 lõigetega 1 ja 4 tuuakse eri eesmärgid kokku üldnormi. Sätte sõnastuse lõpp „muuks õiguspäraseks käitlemiseks" väldib põhjendamatut välistamist, kuid ei loo uut erandit määruse kohasest loakohustusest. Näiteks näitusele viimise lubatavus ei tähenda, et iga näitusega seotud tarne vastab lihtsustatud menetluse tingimustele.

Lõige 5 seob eesmärgi isiku tegelike õigustega. Jahipidamiseks antud relvaluba ei anna alust relvade kaubanduslikuks sisseveoks ning tegevusluba peab hõlmama kavandatud äritegevust. Põhimõtet toetab määruse artikli 9 lõige 3, mis seob impordiloa taotlemise õiguse lubatud valmistamise, omandamise, valdamise või kauplemisega. Säte asendab kehtiva RelvS-i § 60 lõikes 2 sisalduva soetamisloa-keskse kontrolli eelnõu uue õiguste süsteemiga.

Lõige 6 näeb ette, et ajutise liikumise ja lihtsustuste eeldused tulenevad EL-i määrusest. Artiklite 11, 12, 22 ja 23 menetlused on erinevad ega ole taotleja vabalt valitavad alternatiivid. Näiteks ajutise impordi eriluba väljaspool EL-i tolliterritooriumi asuvale importijale ei võrdu EL-i relvaomaniku tagasitoomise haldusliku lihtsustusega. See eristus väldib lihtsustuse kasutamist tehinguks, mille puhul on vajalik tavapärane eriloa menetlus.

Lõige 7 sätestab teiste õigusvaldkondade nõuete kooskohaldamise. Tolliprotseduur, sanktsioonierand, strateegilise kauba kontroll ja kultuuriväärtuse väljaveoluba täidavad erinevaid eesmärke. Eriluba ei kõrvalda näiteks konkreetse sihtriigi suhtes kehtivat relvaembargot. Regulatsioon jätkab kehtiva RelvS-i § 59 ja § 59² ning strateegilise kauba

seaduse (edaspidi StrKS) koostoime põhimõtet, kuid vajab pädevusjaotuse muutumise tõttu vastavaid muudatusi ka StrKS-s.

Lõige 8 laiendab jao menetlusnormid määruse kohaldamisalas olevatele muudele kaupadele. See on vajalik näiteks helisummutite ja poolvalmis oluliste osade puhul, mida RelvS-i üldmõisted ei pruugi hõlmata samal viisil kui määruse I lisa. Kohaldatakse ainult vastava kauba kohta kehtivaid nõudeid. Muu hulgas ei saa poolvalmis tulirelva sisseveole automaatselt üle kanda eraisiku valmisrelva omandamise õigust, sest määruse artikli 9 lõige 4 annab poolvalmis tulirelvade ja oluliste osade impordiloa taotlemise õiguse üksnes relvakaupmeestele ja vahendajatele.

Lõige 9 välistab üldise täiendava riigisisese eriloakohustuse nendele relvadele, osadele ja laskemoonale, mis ei kuulu määruse kohaldamisalasse. Samal ajal säilivad omandamis- ja valdamisnõuded ning teiste seaduste load. Piiramata tsiviilkäibega liigitus ei välista määruse kohaldumist. Näiteks võib Eesti õiguses antiikrelvana käsitatav tänapäeval valmistatud koopia vajada EL-i määruse järgi eraldi hindamist: määruse artikli 3 antiikrelva ja koopia erand ei samastu automaatselt kõigi riigisiseste antiikrelvamääratlustega.

Lõige 10 välistab sama piiriülese toimingu kahekordse loastamise. Kui määruse kohane eriluba on antud või kohaldub selle määruse vabastus või halduslik lihtsustus, ei nõua PPA sama kontrolli jaoks teist riigisisest eriluba. See vähendab dubleerivaid taotlusi ja vastuoluliste otsuste ohtu. Põhimõte ei piira kontrolli ennast: vabastuse korral tuleb täita just need eelteavitamise ja tõendamise tingimused, mille EL-i õigus ette näeb.

Lõige 11 eristab piiriülese liikumise luba relvaõiguslikust sobivusest ja tegevusõigusest. Relva sisseveo luba ei anna näiteks ettevõtjale õigust relvi parandada, kui tal puudub parandamise tegevusluba. Eristus vastab määruse põhjendusele 10, mille järgi määrus ei reguleeri relvade omandiõigust ega isikutele relva omandamiseks ja valdamiseks lubade andmist. Välisriigi isiku ajutise valduse kitsas riigisisene alus luuakse eraldi RelvS § 207 lõikes 3.

§ 205. Pädevad asutused

Lõige 1 määrab PPA ülesanded tsiviilkäibeks ettenähtud sisseveo, isikliku ajutise väljaveo ning vastavate tagasitoomise ja reekspordi toimingute puhul. PPA saab kasutada relvaloa, kasutusõiguse, relvaregistri ja tsiviilkäibesse lubatavuse kontrollis olemasolevat pädevust. Kehtiva RelvS-i § 59 lõige 4 annab samuti osa eriloaülesannetest PPA-le. Uus jaotus on siiski sisuline valik: seda ei saa käsitada üksnes praeguste sätete ümbernummerdamisena, sest määruse kohaldamisala ja impordikontroll laienevad.

Lõige 2 jätab ülejäänud väljaveo ja reekspordi ning määruse artikli 11 lõike 2 punktis c nimetatud kolmandast riigist kolmandasse riiki suunduva transiidi strateegilise kauba komisjoni (edaspidi *SKK*) pädevusse. Sellistes menetlustes on oluline lõppkasutuse, kõrvalesuunamise, sihtriigi ja sanktsiooniriski hindamine, millega SKK tegeleb ka StrKS-i alusel. Pädevusjaotus peab olema toimingupõhiselt selge, et taotleja ei peaks hankima sama saadetise jaoks kahelt asutuselt samasisulist luba.

Lõige 3 lahendab PPA pädevusse määratud tsiviilkäibelise toimingu ja strateegilise kauba staatuse võimaliku kattumise. Relv võib kuuluda strateegilise kauba loetellu ka siis, kui konkreetne lubatud kasutus on tsiviilne. Säte väldib pädevuse automaatset üleminekut SKK-le üksnes loetelukande tõttu.

Lõige 4 eristab MTA tolliülesanded eriloa andmisest. MTA kontrollib piiril ja tolliprotseduuris muu hulgas kauba vastavust deklareeritule ning loa olemasolu ja kohaldatavust. PPA või SKK antud luba ei välista MTA iseseisvat tollikontrolli. Ülesannete eristamine vastab määruse artiklitele 29 ja 30 ning liidu tolliseadustikule ehk määrusele (EL) nr 952/2013.

Lõige 5 seob riigisisese pädevuse EL-i eeskirjadega selle kohta, milline liikmesriik loa annab. Näiteks määruse artikli 9 lõike 1 järgi annab impordiloa lõppsihtkohaks oleva liikmesriigi asutus; artikli 11 erijuhtudel on tähtis tegevuse toimumiskoht. Eesti asutuste omavaheline jaotus ei saa anda Eestile pädevust olukorras, kus määrus määrab loaandjaks teise liikmesriigi.

Lõige 6 kohustab asutusi teavet vahetama ja valesse asutusse esitatud taotluse pädevale asutusele edastama. Taotleja ei peaks alustama menetlust uuesti üksnes seetõttu, et kauba liigitus või pädevuse piir osutus keerukaks. Koostöö võimaldab arvestada SKK riskiteavet PPA menetluses ja vastupidi. Asutustevaheliselt edastatakse konkreetse ülesande täitmiseks vajalikku teavet, mitte kogu taotleja kohta olemasolevat andmestikku.

§ 206. Sanktsioonidest tulenevad keelud ja piirangud

Lõige 1 sätestab kõiki nimetatud liikumissuundi hõlmava sanktsioonikeelu. Kehtiva RelvS-i § 59² keskendub sisseveole; eelnõu teeb selgelt nähtavaks ka väljaveo, reekspordi ja transiidi. Eesmärk on välistada arusaam, et muidu nõuetekohane eriluba lubab sanktsiooni eirata. Määruse artiklid 24 ja 25 nõuavad ekspordiloa otsustamisel muu hulgas rahvusvaheliste kohustuste ja piiravate meetmete arvestamist.

Lõige 2 reguleerib olukorda, kus sanktsioon ei keela toimingut absoluutselt, vaid võimaldab pädeva asutuse erandit. Erandit tuleb taotleda enne toimingut, sest hilisem kooskõlastus ei asenda eelnevat luba. Strateegilise kaubaga seotud sanktsioonierandi otsustamine jääb SKK-le tema pädevuse ulatuses, nagu näeb sisseveo puhul ette ka RelvS-i § 59² lõige 2. Erandi andmise tingimused tulenevad konkreetsest sanktsiooniaktist, mitte vabast üldisest kaalutlusest.

Lõige 3 lubab menetlusi korralduslikult ühendada, säilitades kummagi loa iseseisva õigusliku aluse. Näiteks võib ühes otsuses kajastuda nii ekspordi lubatavus kui ka sanktsioonierand, kui otsustav asutus on mõlemaks pädev ja kõik nõuded on täidetud. Ühe dokumendi kasutamine ei muuda kahte erinevat kontrolli üheks ega anna PPA-le pädevust otsustada SKK-le kuuluva sanktsioonierandi üle.

§ 207. Sisseveo ja ajutise väljaveo alused

Lõige 1 seob oma tarbeks sisseveo nii omandamis- ja valdamisõiguse kui ka piiriülese toimingu lubatavusega. Kehtiva RelvS-i § 60 lõige 2 nõuab selleks soetamisluba ja eriluba; eelnõus kontrollitakse eraldi soetamisloa asemel seadusest ja relvaloast tulenevat õigust. Määruse artiklite 9 ja 12 kohane menetlus sõltub sellest, kas relv omandatakse väljastpoolt EL-i või tuuakse näiteks lubatud reisilt tagasi.

Lõige 2 nõuab majandustegevuse puhul kavandatud tegevusele vastavat tegevusluba. Luba relva importida ei anna iseenesest õigust selle valmistamiseks või müümiseks. Säte jätkab RelvS-i § 60 lõike 1 põhimõtet ja seostub määruse artikli 9 lõigetega 3 ja 4. Väljaspool EL-i tolliterritooriumi asuva importija ajutist tegevust hinnatakse aga artikli 11 järgi: välisnäitusel osalejat ei saa samastada Eestis alaliselt relvakauplust pidava ettevõtjaga.

Lõige 3 loob välisriigi isikule ajutise sisseveo eesmärgiga seotud valdamise ja kasutamise aluse. Ilma sellise aluseta võiks isikul olla EL-i nõuetele vastav impordiluba, kuid puududa Eestis õigus relva ajutiselt vallata. Näiteks väljastpoolt EL-i saabuv laskesportlane saab kasutada relva loal lubatud võistlusel, kuid ei saa selle loa alusel relva Eestis müüa ega kanda seda isikliku turvalisuse tagamiseks.

Määruse artikli 11 puhul on määrav importija asumine väljaspool EL-i tolliterritooriumi, mitte üksnes kodakondsus. Artikli 11 lõike 2 punkt a nõuab hindamise, näituse või parandamise korral kauba jäämist väljaspool EL-i asuva isiku omandisse ja reekspordiks tagastamist talle. Punkt b seab isiklike reiside laskemoona ülempiiriks jahimehele 800 ja laskesportlasele 1200 padrunit. Need EL-i tingimused kehtivad vahetult ega asendu riigisisese loa üldsõnalise eesmärgiga.

Lõige 4 paigutab tüübikinnituse ja registreerimise kontrolli enne tsiviilkäibesse andmist. Kehtiva RelvS-i § 60 lõige 3 seob sisseveo juba tüübikinnitatud ja registrisse kantud mudeliga. Eelnõu võimaldab eristada sissevedu kontrolli tegemiseks ja relva lubamist tavapärasesse tsiviilkäibesse. Näiteks uut mudelit võib olla vaja tuua Eestisse just tüübikinnituse saamiseks. Selline sissevedu ei anna õigust relva enne kontrolli müüa või tavakasutusse anda ega asenda tolli-, märgistamis- või eriloanõudeid.

Lõige 5 lubab ajutist väljavedu õiguspärase valduse alusel ega seo seda tingimata omanikuks olemisega. See võimaldab näiteks paralleelkasutajal viia omaniku nõusolekul relva välisvõistlusele. Kehtiva RelvS-i § 60 lõigetes 4–6 on rõhk isiku nimele registreeritud relval. Uus sõnastus arvestab kasutusõiguste muutunud süsteemi. „Muu õiguspärane eesmärk" ei laienda määruse artikli 22 ekspordiloa vabastust: eesmärgi üldine lubatavus ja lihtsustuse kasutamise õigus on eri küsimused.

Lõige 6 teeb nähtavaks loavabastuse ja haldusliku lihtsustuse tingimuslikkuse. Artikli 22 järgi võib ekspordiloa nõue ära langeda, kuid nõutav eelteave ja viitenumber jäävad vajalikuks. Tagasitoomisel kasutatakse artikli 12 korda selle eelduste täitmisel. Näiteks võistlusele minev laskesportlane peab võimaldama tollil siduda kaasasoleva relva eelnevalt esitatud teabega. Kehtiva RelvS-i § 59[1] viide määruse (EL) nr 258/2012 kogustele asendub terviklikuma otsese EL-i menetlusega.

Artikli 12 lõike 1 punktis a nimetatud tagasitoomise lihtsustus eeldab muu hulgas sama kauba tagasitoomist 90 päeva jooksul ja nõutavate andmete esitamist hiljemalt kümme tööpäeva enne kavandatavat taassisenemist. See on praktiliselt oluline ka lühikese reisi puhul: isik peab arvestama tagasitoomise teavitamisega reisi ette valmistades. Riigisisene pikem loa kehtivusaeg ei pikenda EL-i lihtsustuse 90-päevast eeldust.

Lõige 7 säilitab diplomaatiliste ja ametlike delegatsioonidega seotud koordineeritud menetluse. Kehtiva RelvS-i § 60 lõige 7 näeb samuti ette Välisministeeriumi taotluse alusel antava eriloa. Välisministeeriumi kaasamine võimaldab kontrollida visiidi ja isikute ametlikku seost. Määruse kohaldamisalasse kuuluvas olukorras tuleb täita selle nõuded – ametlik staatus ei anna automaatselt erandit. Kui tehing on määruse artikli 3 järgi välistatud, on PPA riigisisene eriluba eraldi õiguslik alus, mitte EL-i loa asendus.

Lõige 8 loob piiratud käibega padrunisalve ajutise piiriülese liikumise erikorra. Nii ei sõltu salve kontroll üksnes sellest, kas see on koos tulirelvaga või eraldi saadetises. Kehtiva RelvS-

i § 60 lõige 5[1] sisaldab riigikaitses osalevale isikule suunatud lahendust; eelnõu seob õiguse laiemalt salve õiguspärase valdamise ja kasutamisega. Kui salve ei hõlma EL-i määruse ega StrKS-i loamenetlus, võimaldab riigisisene eriluba siiski kontrollida selle liikumist. Relva ja salve lubamine ühe otsusega vähendab dubleerimist.

Lõige 9 seob ajutise liikumise lõpetamise eriloa ja tolliprotseduuri tingimustega. Näiteks ajutise väljaveo luba ei saa jääda määramata ajaks avatuks põhjusel, et relv viibib endiselt välisriigis. Alternatiivina tagasitoomisele saab arvestada ainult sellist müüki, hävitamist või protseduuri muutmist, milleks kõik nõutavad load ja eeldused on täidetud. See säte ei saa kõrvale jätta artikli 11 või 22 erimenetluse tingimust tagastada relv samale omanikule. Õiguspäraselt kasutatud laskemoon jäetakse tagasitoomise kohustusest välja; kasutamata jääk allub tavapärastele nõuetele.

Lõige 10 kohustab takistusest viivitamata teatama ja vajalikku muudatust taotlema. Näiteks relva parandamise ootamatu pikenemine võib puudutada korraga eriloa ja tolliprotseduuri tähtaega. Ainult PPA-le saadetud teade ei muuda automaatselt tolli määratud tähtaega. Sõnaselge reegel, et teatamine või taotlemine tähtaega ise ei pikenda, aitab vältida heauskset, kuid õigusliku aluseta tähtaja ületamist.

Lõige 11 eristab kahte transiidilaadset olukorda. Kolmandast riigist kolmandasse riiki suunduv liiduväline kaup vajab määruse artikli 11 lõike 2 punkti c kohast eelnevat impordiluba, millele järgnevaks reekspordiks kohaldub artikli 22 lõike 1 punkt c. Liidu kauba vedamisel ühest liikmesriigist teise kolmanda riigi kaudu on õiguslik alus erinev: kohalduda võivad artikli 22 lõike 1 punkt d ja artikli 12 lõike 1 punkt c. Eristus väldib sama sõna „transiit" tõttu vale menetluse kasutamist.

Lõige 12 reguleerib mitut liikmesriiki puudutava sisseveojärgse liikumise kooskõlastamist. Määruse artikkel 13 näeb ette teiste asjaomaste liikmesriikide heakskiidu küsimise ning võimaluse julgeolekukaalutlustel vastuväiteid esitada. Näiteks mitmes liikmesriigis toimuvate näituste või võistluste reisikava tuleb hinnata tervikuna. Pärast loa andmist lisanduv riik või muutuv marsruut võib nõuda uut kooskõlastust, mistõttu tuleb muudatusest teatada ELS-i kaudu.

§ 208. Elektroonilise litsentsisüsteemi kasutamine ja eriloa taotlemine

Lõige 1 muudab ELS-i määruse kohaste menetluste põhiliseks keskkonnaks. Taotluse, loa ja tollile vajaliku teabe sidumine ühe menetlusega vähendab paberloa võltsimise ja aegunud koopia kasutamise riski. Aluseks on määruse artikkel 34. Võrreldes kehtiva RelvS-i § 60[1] lõike 1 paberil või elektrooniliselt esitamise üldreegliga on see sisuline muutus. Riiklikku kasutajaliidest võib kasutada ühenduse kaudu, kuid EL-i nõutav andmevahetus peab olema tagatud.

Lõige 2 sätestab kasutaja eelneva registreerimise. See võimaldab seostada eri taotlused sama füüsilise või juriidilise isikuga ning piirata juurdepääsu tema menetlustele. EORI numbri kasutamine aitab siduda loamenetluse tolliandmetega. Kõigile eraisikutele ei looda selle sättega uut üldist EORI kohustust: number on vajalik siis, kui seda nõuavad tollialased õigusaktid.

Lõige 3 jätab EL-i menetluse kohustusliku andmekoosseisu määruse ja selle rakendusaktide määrata. Samal ajal rakendatakse andmete ühekordse küsimise põhimõtet, kui andmed on

asutusele õiguspäraselt kättesaadavad. Näiteks ei peaks isik esitama PPA-le koopiaid PPA enda registris olevatest kehtivatest loaandmetest. Andmete taaskasutus ei anna õigust jätta täitmata EL-i nõuet esitada konkreetne tõend ELS-s.

Lõige 4 määrab kitsaste riigisiseste eriloaerandite taotluse andmed, sest EL-i määrus nende menetlust ei reguleeri. Isiku, relva ja liikumise andmed võimaldavad kontrollida toimingu lubatavust ning seostada luba konkreetse saadetisega. Loetelu lähtub sisuliselt RelvS-i § 60^1 lõike 2 andmetest, kuid arvestab esindamist, transiidiriike ja taotletava õiguse alust. Padrunisalve menetluses tuleb andmekoosseisu kohandada salve liigile, mahutavusele ja sobivusele vastava tulirelvaga.

Lõige 5 nõuab õigust ja eesmärki tõendavaid dokumente ning vajaduse korral välisriigi luba. Omaniku nõusolek kaitseb tema otsustusõigust juhul, kui toimingut korraldab õigustatud kasutaja. Paberil esitamise võimalus säilib ainult lõikes 4 nimetatud riigisisestes menetlustes. Sellest ei teki õigust asendada määruse kohustuslikku ELS-i menetlust vabal valikul pabertaotlusega.

Lõige 6 seob riigilõivu tasumise RLS-s sätestatud alusega. RelvS-i menetlusnorm ei kehtesta iseseisvalt lõivumäära ega muuda kõiki eelteateid tasuliseks. Lõivude süsteem tuleb kohandada uue menetlusjaotusega, et ühe toimingu kohta ei nõutaks lõivu nii senise riigisisese loa kui ka sama kontrolli asendava EL-i menetluse eest.

Lõige 7 jagab andmete kvaliteedi tagamise ülesanded PPA, SKK ja MTA vahel. Otsuse teinud asutus vastutab oma menetlusandmete eest, MTA enda sisestatud tollitoimingute andmete eest. Vajaduspõhine juurdepääs kaitseb taotlejate isikuandmeid ja ettevõtjate ärialast teavet. Määruse artikli 34 lõige 5 seob ELS-s isikuandmete töötlemise kohaldatavalt määrusega (EL) 2016/679 või määrusega (EL) 2018/1725. Riigisisese süsteemi ühendamisel tuleb määrata ka vastutused, juurdepääsud ja logimine.

Lõige 8 tagab, et tehnilise häire lahendus vastab EL-i õigusele. Riiklik register või paberloa koopia ei pruugi võimaldada teisel liikmesriigil või tollil loa staatust kontrollida. Seetõttu ei looda üldist riigisisest õigust süsteemist mööda minna. Alternatiivset menetlust saab kasutada EL-i õiguses lubatud korras ja ulatuses, tagades hilisema andmete sidumise ning topeltkasutuse vältimise.

§ 209. Taotluse lahendamine ja eriloa andmisest keeldumine

Lõige 1 jätab EL-i määruse kohaste erilubade menetlustähtajad ja keeldumisalused vahetult määruse reguleerida. Näiteks artikli 10 lõige 1 näeb impordiloa taotlusele ette üldjuhul kuni 90 tööpäeva ning põhjendatud juhul kuni 110 tööpäeva; artikli 23 lõige 3 sätestab lihtsustatud ekspordiloa taotlusele kuni 20 tööpäeva koos põhjendatud pikendamise võimalusega 40 tööpäevani. Kõigile lubadele ühe riigisisese tähtaja rakendamine tekitaks vastuolu. Samuti tuleb eristada artiklite 10 ja 25 loast keeldumist artikli 12 haldusliku lihtsustuse tingimuste hindamisest.

Lõige 2 kirjeldab sisulise kontrolli põhiülesandeid. Relva päritolu, markeeringu, taotleja õiguse ja välisriigi lubade kontroll aitab ennetada varastatud või ebaseaduslikult kõrvale suunatud relva seaduslikku käibesse jõudmist. Määruse artikkel 10 näeb ette impordiga seotud kontrollid ning artiklid 20, 24 ja 25 ekspordiga seotud eeldused ja riskihindamise. Näiteks andmebaasis varastatuna kajastuv relv ei muutu lubatavaks üksnes müüja arve olemasolu tõttu.

Lõige 3 määrab ühekuulise tähtaja ainult RelvS § 207 lõigete 7 ja 8 riigisisesele eriloale. Nii jääb nende piiratud erandite menetlus taotlejale ettenähtavaks, ilma et Eesti tähtaeg hakkaks asendama EL-i menetlustähtaegu. Kõik vajalikud dokumendid ja nõutav riigilõiv peavad olema olemas, kuid asutus ei saa menetluse algust põhjendamatult edasi lükata selliste andmete nõudmisega, mida ta juba valdab või mida ei ole otsustamiseks vaja.

Lõige 4 sätestab riigisisese eriloa kohustuslikud keeldumisalused. Õiguse puudumine, keeld või sanktsioon, põhjendatud julgeolekuoht, teadlikud olulised valeandmed ja kontrollimatu päritolu takistavad usaldusväärse loa andmist. Kehtiva RelvS-i § 60² lõige 1 sisaldab sarnaseid keeldumise põhimõtteid, kuid eelnõu täpsustab nende kohaldamist ning ei ole kõigis osades muutusteta ülevõtmine. Näiteks teadlikkus ja andmete olulisus piiritlevad valeandmete alust ning päritolu või lõppkasutuse kontrollimatus tuuakse eraldi esile.

Lõige 5 võimaldab arvestada taotleja või ettevõtja tegelikku juhtimist mõjutava isiku olulisi või korduvaid rikkumisi. RelvS-i § 60² lõige 2 lubab samuti arvestada varasema viie aasta rikkumisi ning juriidilise isikuga seotud isiku tegevust. Eelnõu seob arvestatava isikute ringi juhtimise ja kontrolliga ning nõuab seost tulevase loa täitmise riskiga. Nii ei piisa keeldumiseks näiteks ettevõtte mis tahes töötaja kunagisest väheolulisest eksimusest.

Lõige 6 annab võimaluse taotluse puudused kõrvaldada. See aitab eristada puudulikku dokumentatsiooni olukorrast, kus loa materiaalne eeldus on täitmata. Kohaldatakse HMS-i § 15 üldpõhimõtet, arvestades EL-i erisusi. Näiteks määruse artikli 9 lõige 5 näeb ette, et taotlemisõiguseta isiku impordiloa taotlust ei võeta vastu. Seda tagajärge ei saa riigisisese üldnormiga ümber kujundada tavaliseks sisuliseks loamenetluseks.

Lõige 7 tagab keeldumisotsuse põhjendamise ja teatavakstegemise. Isik peab saama aru, milline tingimus jäi täitmata ja millistele asjaoludele otsus tugineb, et otsust vajaduse korral vaidlustada. ELS-i kanne võimaldab teistel pädevatel asutustel arvestada määruse järgi asjakohast keeldumisteavet. HMS-i kohane põhjendamine ja EL-i infosüsteemi teavitamine täidavad eri ülesandeid ega asenda teineteist.

§ 210. Eriloa tingimused ja kehtivus

Lõige 1 jätab EL-i eriloa liigi ja kehtivuse määruse reguleerida. Näiteks artikli 9 lõike 2 järgi võib ühekordne impordiluba kehtida kuni aasta ja mitmekordne kuni kolm aastat. Ekspordiloa puhul tuleb arvestada artikli 20 lõikes 7 ette nähtud seost kolmanda riigi impordiloa kehtivusega ning lihtsustatud ekspordiloa puhul artiklit 23. Kehtiva RelvS-i § 60³ kuni 24-kuulist üldist mudelit ei saa nendele lubadele üle kanda.

Lõige 2 sätestab riigisisese eriloa põhiandmed. Loast peab selguma, kes võib millise relva, olulise osa või laskemoona millisel eesmärgil ja millises koguses üle piiri toimetada. Vajaduse korral määratakse transiidiriigid ja tagasitoomise tähtaeg. Sarnast identifitseerimise ja tingimuste määramise ülesannet täidab RelvS-i § 60³. Selged tingimused võimaldavad hiljem hinnata, kas toiming vastas antud õigusele.

Lõige 3 säilitab riigisisese loa puhul kuni 24-kuulise ülempiiri, kuid nõuab tegeliku eesmärgi arvestamist. See on ülempiir, mitte automaatselt antav kehtivusaeg. Näiteks lühikese ametliku visiidi puhul saab luba piirduda visiidi ja põhjendatud liikumisajaga. Ajutine toiming ei lõpe

esimese piiriületusega, sest loaga hõlmatud tagasitoomine peab samuti saama toimuda õiguspärasel alusel.

Lõige 4 kohustab teatama loa aluseks olevate asjaolude ja liikumise muutumisest. Näiteks saaja, sihtriigi või marsruudi muutus võib mõjutada riskihinnangut ja nõutavaid välisriigi lube. Teavitamine ei võrdu muudatuse heakskiitmisega. Kui muudatus eeldab uut otsust, ei saa muudetud toimingut alustada enne selle saamist. Sama loogika toetab määruse artikli 13 liikumismuudatuste kontrolli.

Lõige 5 lubab riigisisest eriluba põhjendatud juhul muuta või pikendada, kui taotlus esitatakse enne kehtivuse lõppu ja loa eeldused püsivad. See võimaldab reageerida näiteks ajakava muutusele uut tervikmenetlust alustamata. Pikendamine ei või muuta 24-kuulist ülempiiri sisutühjaks; kestvama vajaduse korral tuleb õigust uuesti hinnata.

Lõige 6 eristab riigisisese loa olulist muutmist tavalisest ajakava või tingimuse täpsustusest. Relva liigi muutumine või koguse suurenemine võib muuta ohu ja õiguste hinnangut sedavõrd, et vajalik on uus luba. EL-i eriloa muutmist reguleerib aga määrus ise. Riigisisene piirang ei saa välistada muudatust, mille tegemist EL-i määrus oma menetluses lubab.

§ 211. Eriloa kehtivuse peatamine ja kehtetuks tunnistamine

Lõige 1 tagab EL-i eriloa staatuse muutmise kooskõla määrusega. Impordiloa puhul on asjakohane artikli 10 lõige 6, ekspordiloa puhul artikkel 25. Riigisisese loa erinevaid tagajärgi ei kanta automaatselt EL-i loale üle. See on vajalik ka teiste liikmesriikide ja tolli jaoks, kes peavad saama ELS-ist üheselt aru, milline õigus on peatunud või lõppenud.

Lõige 2 näeb riigisisese eriloa puhul ette ajutise peatamise, kui loa kasutamine ei ole parajasti õiguspärane või selle eeldused vajavad põhjendatult kontrollimist. Näiteks valdamisõiguse ajutise peatamise ajal ei või sama relva sisse tuua varem antud eriloa alusel. Võrreldes kehtiva RelvS-i § 60³ lõigetega 7 ja 8 rõhutatakse takistuse ajutisust ja seost loa kasutamisega. Kahtlus peab olema sisuline ning kontroll ei tohi kesta määramata aja.

Lõige 3 eristab ajutist takistust püsivast loa aluse äralangemisest. Loa omaja taotlus, kõrvaldamatu keeldumisalus või isiku lõppemine võivad nõuda kehtetuks tunnistamist. Võimaluse korral hinnatakse enne, kas takistuse saab kõrvaldada tingimuste muutmisega. See aitab vältida kogu loa lõpetamist juhul, kui õiguspäraselt saab jätkata kitsamas ulatuses. Kehtivas õiguses reguleerib vastavaid aluseid RelvS-i § 60³ lõige 8.

Lõige 4 annab kaalutlusruumi oluliste või korduvate rikkumiste korral. Eesmärk on valida ohu kõrvaldamiseks sobiv meede, arvestades rikkumise laadi ja korduvust. Näiteks väikese dokumenteerimispuuduse kõrvaldamine võib olla piisav, kuid teadlik liikumine keelatud saajale võib õigustada loa lõpetamist. Kehtiva RelvS-i § 60³ lõikes 9 sisalduvaid kaalutluslikke aluseid täpsustatakse proportsionaalse meetme valiku nõudega.

Lõige 5 tagab otsuse tegeliku toime piiril. Kui loa peatamine jääks üksnes loa andnud asutuse toimikusse, võiks toll või teine asutus lubada liikumist aegunud andmete põhjal. MTA ja teiste asjaomaste asutuste kiire teavitamine ning ELS-i ajakohastamine on seetõttu sama oluline kui otsuse tegemine. EL-i eriloa andmevahetus toimub määruses ettenähtud kanalis ja ulatuses.

Lõige 6 reguleerib loa lõppemise praktilist tagajärge ning eristab dokumendi ja õiguse saatust. Relv võib jääda näiteks tollilattu või õigustatud hoidja juurde, kuni edasine käitlemine on seaduslikult korraldatud. Paberloa kaotamine ei lõpeta iseenesest elektrooniliselt kontrollitavat õigust. Kehtiva RelvS-i § 60³ lõike 7 punkt 2 seob kaotatud või varastatud eriloa peatamisega.

§ 212. Laskekõlbmatuks muudetud relva sissevedu ja väljavedu

Lõige 1 välistab eeldatava loavabastuse üksnes relva laskekõlbmatuse tõttu. Määruse I lisa hõlmab selle tingimustel ka laskekõlbmatuks muudetud tulirelvi. Kontrolli eesmärk on vältida puudulikult töödeldud relvade kõrvalesuunamist ja taastamist ning säilitada relva identifitseeritavus. Kehtiva RelvS-i § 60⁴ kohaldab laskekõlbmatu relva EL-i välisele sisse- ja väljaveole sama peatüki relvade üldkorda; staatuse kontrolli käsitlevad kehtiva RelvS §-d 78¹–78³ ja EL-i sisest liikumist kehtiva RelvS § 62¹⁰.

Lõige 2 seob vabasse ringlusse lubamise ja ajutise impordi nõuetekohase märgistuse ning tõendiga. Määruse artikli 7 järgi esitatakse tõendi koopia ELS-i kaudu. Nii saab kontrollida nii relva füüsilist tunnust kui ka selle kohta väljastatud dokumenti. Oluline on eristada EL-i tolliterritooriumile saabumist ja nimetatud tolliprotseduurile lubamist: puuduva tõendi korral võib kõne alla tulla muu lubatud tolliprotseduur, mitte automaatne kasutusse või vabasse ringlusse lubamine.

Lõige 3 nõuab tõendi sisulise ja õigusliku nõuetekohasuse kontrolli. Kolmanda riigi dokumendi kujundus ei tõenda veel, et selle andnud asutus vastab EL-i süsteemile või et relv on töödeldud rakendusmääruse (EL) 2015/2403 järgi. Kontrollitakse väljaandjat, relva ja tõendi seost ning märgistust. Seejuures tuleb eristada kolmanda riigi dokumenti teise liikmesriigi pädeva asutuse nõuetekohasest tõendist, mille tunnustamise näeb ette rakendusmääruse artikli 7 lõige 2.

Lõige 4 seob piiriülese kontrolli eelnõu laskekõlbmatuse tuvastamise ja registreerimise menetlusega. Hilisem PPA menetlus ei muuda õiguspäraseks varasemat nõuete rikkumist. Samas võimaldab määruse põhjenduses 17 kirjeldatud tolliladustamise või muu asjakohase protseduuri kasutamine korraldada kontrolli enne vabasse ringlusse lubamist. Riigisisene regulatsioon peab nende kahe etapi vahe selgelt säilitama.

§ 213. Hoiatus- ja signaalrelva sissevedu ja väljavedu

Paragrahv reguleerib hoiatus- ja signaalrelvade sisseveol kohaldatavaid nõudeid. Sätte eesmärk on tagada, et Eestisse tuuakse üksnes selliseid hoiatus- ja signaalrelvi, mis vastavad Euroopa Liidu õiguses kehtestatud nõuetele ning mille ümberehitamise oht tulirelvaks on välistatud või viidud miinimumini.

Lõikes 1 sätestatakse, et hoiatus- ja signaalrelva sisseveol tuleb järgida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2021/555 artikli 14 lõike 2 alusel kehtestatud nõudeid. Nende nõuete eesmärk on tagada, et hoiatus- ja signaalrelvad oleksid valmistatud selliselt, et neid ei oleks võimalik hõlpsasti ümber ehitada tulirelvadeks.

Lõikes 2 määratakse kindlaks tingimused, mille esinemisel võib hoiatus- ja signaalrelva lubada vabasse ringlusse või ajutiseks sisseveoks. Relv peab vastama Euroopa Liidu õiguse alusel kehtestatud tehnilistele nõuetele või olema hõlmatud Euroopa Komisjoni rakendusaktiga

kehtestatud mitteümberehitatavate hoiatus- ja signaalrelvade mudelite loeteluga. Säte loob õigusliku aluse kontrollida relva vastavust enne selle Euroopa Liidu turule lubamist.

Lõike 3 kohaselt peab hoiatus- ja signaalrelva sisse vedaja esitama ELS-i kaudu dokumendid, mis tõendavad relva vastavust seaduses sätestatud nõuetele. Tõendamiskohustuse eesmärk on võimaldada PPA-l hinnata nõuete täitmist enne relva vabasse ringlusse lubamist ning välistada nõuetele mittevastavate relvade sissevedu.

Lõikes 4 sätestatakse sisseveokeeld hoiatus- ja signaalrelvadele, mis on Euroopa Komisjoni rakendusaktis määratletud mudelitena, mida on võimalik ümber ehitada tulirelvaks, samuti juhul, kui relva vastavus nõuetele ei ole tõendatud. Sätte eesmärk on vältida selliste relvade jõudmist tsiviilkäibesse, mille tehnilised omadused ei vasta Euroopa Liidu õiguses kehtestatud ohutusnõuetele või mille puhul esineb kõrgendatud ümber ehitamise risk.

Lõige 5 rõhutab, et pärast relva Eestisse toomist tehtav kontroll ei asenda enne sissevedu täitmisele kuuluvaid nõudeid. Sätte eesmärk on tagada, et relva nõuetele vastavus oleks kontrollitud ja tõendatud juba enne selle vabasse ringlusse lubamist või ajutist importi. Selline lähenemine on kooskõlas Euroopa Liidu relvaalase regulatsiooni ennetava kontrolli põhimõttega.

§ 214. Tollikontroll ja toimingu tõendamine

Lõige 1 seob tollitoimingud liidu tolliõiguse ja määruse (EL) 2025/41 korraga. Kehtiva RelvS § 62 lõige 1 lähtub lubatud piiriületuskohtadest; uus sõnastus arvestab laiemalt tolliprotseduuri ja selleks lubatud kohta. Relv võib saabuda teise liikmesriigi kaudu või liikuda tollijärelevalve all Eestis asuvasse lubatud kohta, mistõttu ei piisa üksnes Eesti välispiiri ületamise kirjeldamisest.

Lõige 2 määrab, millise teabega tõendab deklarant toimingu lubatavust. Määruse artikli 29 lõige 1 nõuab eriloa viidet või artikli 22 kohast viitenumbrit; ATA-märkmiku kasutamisel märgitakse teave selle vastavasse ossa. Viitenumber ei ole uus relvaluba, vaid seos eelnevalt esitatud ja kontrollitava liikumisteabega. Riigisisese eriloa puhul peab toll saama samuti kontrollida konkreetset otsust.

Lõige 3 nõuab saadetise, loa ja dokumentide vastavust. Õige loa number ei kata teist relva, loast suuremat kogust ega markeeringuta relva, kui märgistamine on nõutav. Säte võimaldab üheselt kontrollida, kas konkreetne relv või laskemoonapartii on just see, mille liikumine lubati. Määruse artiklid 6–8 sisaldavad importimisel asjakohaseid märgistamise, laskekõlbmatuse ning hoiatus- ja signaalrelvade nõudeid.

Lõige 4 seob MTA kontrolli ja tollitoimingu tulemuse edastamise ELS-iga. Määruse artikli 29 lõiked 3 ja 4 näevad ette automaatse kontrolli ja teavitamise siis, kui artikli 34 lõike 7 kohane tolli ühtse teeninduskeskkonna ühendus toimib. ELS tuleb määruse järgi kasutusele võtta 12. veebruariks 2027, kuid tolliühendus luua 12. veebruariks 2031.

Lõige 5 annab kahtluse lahendamiseks konkreetse EL-i menetlusraami. Määruse artikli 29 lõike 5 järgi ei vabasta toll põhjendatud kahtluse korral kaupa ning teavitab pädevat asutust 24 tunni jooksul. Asutus vastab üldjuhul kümne tööpäeva jooksul, põhjendatud juhul võib aega pikendada 30 tööpäevani. Vastamata jätmise tagajärg seotakse tolliseadustiku artikliga 194;

see ei ole üldine õigus nõuetele mittevastav relv vabalt käibesse anda. Tuvastatud mittevastavusele kohaldub määruse artikkel 30.

Lõige 6 võimaldab kontrollida, kas relv jõudis loal näidatud sihtkohta ja saajani. Määruse artikli 26 lõige 1 näeb ette kauba kättesaamise tõendi esitamise 45 päeva jooksul pärast kauba väljumist EL-i tolliterritooriumilt; artikkel 27 reguleerib saatmisjärgset kontrolli. Kontroll ei lõpe seega alati EL-ist väljumise fikseerimisega. Näiteks sihtriigi saabumist kinnitava dokumendi puudumine võib viidata kõrvalesuunamise ohule, mida ei saa lahendada üksnes Eesti tolli väljumiskandega. Tõendeid ja kontrolli nõutakse määruses sätestatud juhtudel ning tingimustel.

Lõige 7 eristab ELS-i loamenetluse andmeid relvaregistri andmetest. ELS näitab piiriüleseks toiminguks antud õigust ja selle kasutamist; relvaregister peab kajastama Eestis registreerimisele kuuluva relva staatust ning omaniku või valdaja seost. Näiteks impordiloa olemasolu ei tõenda veel, et relv on Eestis omandajale nõuetekohaselt registreeritud. Säte ei loo iseseisvalt iga padruni registrisse kandmise kohustust: andmete ulatus peab tulenema RelvS-i registreerimis- ja arvestusnormidest.

Lõige 8 seob teabe säilitamise määruse artikliga 31. See artikkel nõuab asjaomaste dokumentide ja jälgimiseks vajalike andmete säilitamist üldjuhul vähemalt 20 aastat, kuid lõige 3 välistab sellest artikli 12 lõike 1 punktis a ning artikli 22 lõike 1 punktides a ja b osutatud impordi ja ekspordi. Seetõttu ei saa kõigile ajutise reisi andmetele omistada automaatselt ühtset 20-aastast kohustust. Relvaregistri pikemad tähtajad kohalduvad selle registri andmetele ja eraldi õiguslikul alusel; direktiivi artikli 4 lõige 5 seob tulirelva jälgitavuse andmete säilitamise muu hulgas 30 aastaga pärast hävitamist. Eri andmekogude eesmärke ja tähtaegu ei tohi samastada.

17. peatükk
LASKETIIRUD JA LASKEPAIGAD

1. jagu
Lasketiiru ja laskepaiga rajamine

Eelnõu 17. peatüki 1. jaos sätestatakse lasketiiru ja laskepaiga rajamise ohutusnõuded ning määratakse, millistel juhtudel ja kellelt tuleb rajamiseks nõusolek saada.

Eelnõu §-s 215 sätestatakse lasketiiru ja laskepaiga rajamise üldnõuded ning määratakse, milliste asutuste nõusolekut on rajamiseks vaja. Paragrahv lähtub kehtiva RelvS-i §-st 84. Eelnõus täpsustatakse kohaliku omavalitsuse üksuse ja PPA ülesandeid nõusoleku andmisel.

Lõike 1 kohaselt lasketiir ja laskepaik tuleb rajada ja seadistada selliselt, et nende nõuetekohasel kasutamisel oleks tagatud kasutajate ja ümbruse ohutus ning välistatud kõrvaliste isikute ja loomade sattumine laskmisest ohustatud alale. Sätte eesmärk on maandada laskmisega kaasnevaid ohte juba lasketiiru või laskepaiga kavandamisel. Rajamisel ja seadistamisel tuleb lähtuda sellest, millistes tingimustes ja millisel viisil seal laskma hakatakse. Näiteks tuleb kavandada laskesuund, vajalikud kaitserajatised ja juurdepääsu piiramine nii, et nõuetekohase kasutamise korral oleksid kaitstud nii laskjad ja teised kohalviibijad kui ka ümbruses viibivad inimesed. Samuti tuleb välistada kõrvaliste isikute ja loomade sattumine laskmisest ohustatud alale.

Lõikes 2 sätestatud kirjaliku nõusoleku nõue võimaldab kohalikul omavalitsusel ja PPA-l kavandatava lasketiiru või laskepaiga kohta varakult teavet saada ning hinnata selle rajamisega kaasnevaid riske enne rajamist. Nii saab rajaja vajaduse korral muuta kavandatud asukohta, kasutusviisi või ohutuslahendust enne tööde alustamist. Nõusolekute nõuet kohaldatakse RelvS-is sätestatud erisusi arvestades.

Lõikes 3 täpsustatakse, mida kumbki asutus nõusoleku andmisel hindab. Kohaliku omavalitsuse üksus hindab kavandatava asukoha sobivust ja lasketiiru või laskepaiga kasutamise mõju ümbrusele. See võimaldab arvestada näiteks lähedal asuvate elamute ja muude kasutuses olevate aladega ning hinnata laskmisega kaasneva müra mõju elanikele. PPA hindab, kas kavandatud lahendus vastab laskmise ohutusnõuetele. Selleks saab PPA hinnata näiteks kavandatava laskesuuna, ohuala ja kaitserajatiste sobivust, arvestades relvi ja laskemoona, mida kohas kasutada kavatsetakse.

Lõikes 4 nõutakse Transpordiameti kirjalikku nõusolekut lennuvälja või kopteriväljaku lähiümbrusse jääva lahtise lasketiiru või laskepaiga rajamisel või ümberehitamisel. Nõude eesmärk on tagada lennuohutus. Lennuvälja ja kopteriväljaku läheduses võivad õhusõidukid õhkutõusmisel ja maandumisel lennata madalal ning laskmisest ohustatud ala võib ulatuda nende lennuteele. Transpordiameti nõusoleku menetlus võimaldab seda mõju hinnata enne rajamist või ümberehitamist. Lähiümbruse määramisel lähtutakse lennundusseaduse §-st 34^1, mis määratleb lennuvälja ja kopteriväljaku ümber ala, kus lennuohutuse tagamiseks reguleeritakse lennuliiklust mõjutada võivat tegevust.

Lõike 5 kohaselt peab spordivõistluste korraldamiseks kasutatava lasketiiru või laskepaiga ehitus ja varustus vastama asjaomase rahvusvaheliselt tunnustatud spordiorganisatsiooni nõuetele. Nii saab võistlust pidada tingimustes, mis vastavad konkreetse ala reeglitele ja võimaldavad võrreldavaid võistlustulemusi. Näiteks on Rahvusvahelise Laskespordiföderatsiooni (ISSF)[46] reeglistiku punktis 6.4 käsitletud lasketiirude standardeid, sealhulgas laskekaugusi ja märkide kõrgust. Kohaldatavad nõuded sõltuvad sellest, millise ala võistlusi lasketiirus või laskepaigas korraldatakse.

Lõike 6 eesmärk on tagada, et laskjad ja teised kohalviibijad saaksid enne laskmise algust tutvuda ohutusnõuete ja sisekorraeeskirjaga ning teaksid, kelle poole küsimuse või ohu korral pöörduda. Nähtavaks kohaks sobib näiteks sissepääsu juures või kogunemiskohas asuv infotahvel, kui teave on seal kasutajale hõlpsasti leitav ja loetav enne laskmisalale sisenemist. Väljapandud nimi peab võimaldama kindlaks teha, kes asjaomase laskmise eest vastutab.

Lõikes 7 selgitatakse nõusoleku ja muude nõuete omavahelist seost. Nõusolek puudutab kavandatud rajamist või lõikes 4 nimetatud juhul ka ümberehitamist. Rajaja ja pidaja peavad järgima RelvS-s ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõudeid ka pärast nõusoleku saamist. Ohutus peab olema tagatud nii rajamisel kui ka kogu selle aja jooksul, mil lasketiiru või laskepaika kasutatakse.

Lõikes 8 antakse valdkonna eest vastutavale ministrile volitus kehtestada lasketiiru, laskepaiga, laskevõistluse ja treeninglaskmise ohutusnõuded ning laskmise eest vastutava ja laskmist läbiviiva isiku kohustused. RelvS sätestab üldise ohutuskohustuse. Määruses saab täpsustada tehnilisi ja korralduslikke nõudeid, näiteks ohuala tähistamist ja laskmise ajal täidetavaid ülesandeid, arvestades lasketiiru või laskepaiga eripära ning laskmise korraldust.

[46] Rahvusvahelise Laskespordiföderatsiooni reeglistik

Selline detailsus on vajalik nõuete praktiliseks kohaldamiseks ning määrus võimaldab neid tehniliste lahenduste ja laskmispraktika muutudes ajakohastada.

Lõike 9 kohaselt jäetakse käesoleva jao kohaldamisalast välja Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljal asuva lasketiiru rajamine. Sellise lasketiiru rajamine on osa harjutusvälja väljaõppetaristu rajamisest ning sellele kohaldatakse eelnõu 17. peatüki 4. jaos sätestatud erikorda.

Eelnõu §-s 216 sätestatakse, millised andmed tuleb lennuohutuse tagamiseks Transpordiametile esitada lahtise lasketiiru ja laskepaiga kohta ning millal tuleb neid andmeid ajakohastada. Paragrahvi lõiked 1 ja 2 lähtuvad kehtiva RelvS § 84 lõikest 6^1. Andmed võimaldavad Transpordiametil hinnata, kas laskmisest tulenev oht võib ulatuda õhusõidukite lennuteele ning milliseid meetmeid on vaja, et piloodid ja kaugpiloodid saaksid lennu kavandamisel ohuga arvestada.

Lõige 1 käsitleb lahtist lasketiiru**.** Andmed tuleb esitada vähemalt 90 päeva enne lasketiiru kasutamise alustamist. Laskeala keskpunkti koordinaadid võimaldavad määrata laskeala asukoha, diagonaali pikkus kirjeldab selle ulatust ning laskmisest tuleneva ohuala maksimaalne kõrgus näitab, kui kõrgele võib oht ulatuda. Etteteatamisaeg võimaldab Transpordiametil hinnata alaliselt kasutatava lasketiiru mõju lennuohutusele ning korraldada vajaduse korral lennundusteabe avaldamise või muude lennuohutusmeetmete rakendamise.

Lõige 2 käsitleb laskepaika. Transpordiametile esitatakse samad andmed mis lahtise lasketiiru kohta, kuid vähemalt 30 päeva enne laskepaiga kasutuselevõttu. Lühem tähtaeg lähtub laskepaiga kasutuse eripärast. Laskepaika võidakse kasutada ajutiselt, näiteks konkreetse võistluse või harjutuse korraldamiseks, mistõttu tuleb jätta Transpordiametile hindamiseks vajalik aeg ja arvestada samal ajal laskepaiga kasutamise kavandamise ajaga.

Lõige 3 käsitleb lahtise lasketiiru kohta varem esitatud andmete muutumist**.** Muutunud andmed tuleb Transpordiametile esitada enne muudetud tingimustel laskmise alustamist, kui muutus võib mõjutada lennuohutust. Näiteks tuleb andmeid uuendada, kui kasutusele võetava relva tõttu suureneb laskmisest tuleneva ohuala maksimaalne kõrgus. Ajakohaste andmete alusel saab Transpordiamet hinnata, kas varem avaldatud lennundusteavet või rakendatud lennuohutusmeetmeid tuleb muuta.

Eelnõu §-s 217 sätestatakse teenistusrelvi käitleva asutuse lasketiiru ja laskepaiga rajamise erisused. Paragrahv lähtub kehtiva RelvS § 84 lõigetest 3^1, 3^2 ja 9.

Lõike 1 kohaselt kehtivad teenistusrelvi käitleva asutuse lasketiiru ja laskepaiga rajamisel jao üldnõuded koos §-s 217 sätestatud erisustega. Seega tuleb lähtuda muu hulgas §-s 215 sätestatud ohutusnõuetest ja kohaldumise korral §-s 216 sätestatud lennuohutuse nõuetest.

Lõige 2 teeb erandi kohaliku omavalitsuse kirjaliku nõusoleku nõudest teenistusrelvi käitleva asutuse kinnise lasketiiru rajamisel.

Lõige 3 teeb erandi PPA kirjaliku nõusoleku nõudest nii lasketiiru kui ka laskepaiga rajamisel. Teenistusrelvi käitlev asutus peab ise tagama, et kavandatud lasketiir või laskepaik vastab laskmise ohutusnõuetele. Asutus peab seejuures arvestama, milliseid teenistus- või harjutusrelvi seal kasutatakse ja millist väljaõpet korraldatakse.

Lõike 4 kohaselt teavitab teenistusrelvi käitlev asutus PPA-d laskepaiga kasutuselevõtmisest enne selle esmakordset kasutamist. Teavitamine annab PPA-le ülevaate kasutusele võetavatest laskepaikadest ja võimaldab vajaduse korral kavandada järelevalvet.

Lõige 5 rõhutab, et ohutusnõudeid tuleb täita nii lasketiiru ja laskepaiga rajamisel kui ka kogu nende kasutamise ajal. Teenistusrelvi käitlev asutus peab juba rajamisel tagama, et koht sobib kavandatud laskmiseks, ning kasutamise ajal järgima kohaldatavaid ohutusnõudeid. See kohustus kehtib ka lõigetes 2 ja 3 sätestatud erandite korral.

Eelnõu §-s 218 sätestatakse, kes vastutab lasketiiru ja laskepaiga nõuetele vastavuse eest, millal tuleb vastavust kontrollida ning kuidas toimida, kui kontrollimisel ilmneb ohutust mõjutav puudus.

Lõike 1 kohaselt vastutab lasketiiru või laskepaiga nõuetele vastavuse eest selle pidaja. Pidaja peab tagama RelvS-s ja selle alusel kehtestatud nõuete täitmise kogu kasutusaja jooksul, sealhulgas kontrollide vahelisel ajal.

Lõikes 2 sätestatakse kolm kontrollimise alust. Enne esmakordset kasutuselevõttu tuleb veenduda, et lasketiir või laskepaik sobib kavandatud laskmiseks ja vastab nõuetele. Vähemalt kord aastas tehtav kontroll võimaldab avastada kasutamise käigus tekkinud puudusi, näiteks kaitserajatise kulumist. Pärast ümberehitamist, kahjustust või muud ohutust mõjutada võivat muutust tuleb nõuetele vastavust uuesti kontrollida, sest varasema kontrolli tulemus kajastab muutusele eelnenud olukorda.

Lõike 3 kohaselt korraldab kontrolli pidaja ning kontrolli tulemused dokumenteeritakse kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Dokumenteerimine võimaldab hiljem kindlaks teha, millal ja mida kontrolliti ning millised puudused ilmnesid. Nii saab pidaja jälgida puuduste kõrvaldamist ja vajaduse korral tõendada kontrollikohustuse täitmist.

Lõike 4 kohaselt peab pidaja peatama lasketiiru või laskepaiga kasutamise, kui kontrollimisel tuvastatud puuduse tõttu on kasutamine ohtlik. Kui puudus mõjutab üksnes piiritletud osa ja ülejäänud ala saab ohutult edasi kasutada, võib peatada selle osa kasutamise. Kasutamist võib jätkata pärast puuduse kõrvaldamist.

Lõige 5 näeb teenistusrelvi käitlevale asutusele ette kohustuse kontrollida oma lasketiiru ja laskepaiga nõuetele vastavust samadel juhtudel, mis on nimetatud lõikes 2. Esmakontroll on oluline ka siis, kui asutus kasutab §-s 217 sätestatud nõusoleku erandit. Enne esimest laskmist peab asutus ise veenduma, et koht vastab kavandatud kasutuse nõuetele.

Lõike 6 kohaselt peatab teenistusrelvi käitlev asutus lasketiiru või laskepaiga või selle asjaomase osa kasutamise, kui kontrollimisel tuvastatud nõuetele mittevastavus võib mõjutada ohutust. Asutus teavitab sellest viivitamata § 300 lõikes 6 nimetatud asjaomast järelevalveasutust. Teade võimaldab järelevalveasutusel hinnata puuduse mõju ohutusele ja otsustada, kas on vaja teha järelevalvetoiminguid.

Lõike 7 kohaselt kehtestab teenistusrelvi käitleva asutuse juht või tema volitatud isik kontrollimise korra. Korras saab määrata, kes kontrolli teeb, kuidas kontrolli tulemused fikseeritakse ja kuidas jälgitakse puuduste kõrvaldamist. See võimaldab kohandada kontrolli korraldust asutuse väljaõppe ja kasutatavate lasketiirude või laskepaikade järgi.

Eelnõu §-s 219 lõike 1 alusel kehtestatakse lasketiiru ja laskepaiga rajamise, ehituse, seadistamise, varustuse ja kasutamise täpsemad ohutusnõuded. RelvS-s sätestatakse üldine kohustus tagada kasutajate ja ümbruse ohutus. Määruses täpsustatakse, kuidas seda kohustust täita, näiteks kuidas tähistada ohuala ja korraldada juurdepääsu laskmise ajal. Nõuete kehtestamine määruses võimaldab arvestada lasketiirude ja laskepaikade erineva ehituse ja kasutusviisiga ning vajaduse korral tehnilisi nõudeid ajakohastada.

Lõike 2 alusel kehtestatakse sama määrusega laskevõistluse ja treeninglaskmise ohutusnõuded ning §-s 225 nimetatud laskmise eest vastutava isiku ja laskmist läbiviiva isiku täpsemad ülesanded. Lõige võimaldab siduda koha ohutusnõuded laskmise ajal järgitava korraga. Kummagi isiku ülesannete täpsustamine aitab tagada, et laskmise ettevalmistamisel ja läbiviimisel oleks selge, kes kontrollib ohutusnõuete täitmist ja kes korraldab vajaduse korral laskmise peatamise.

2. jagu
Relva laenutamine ja kasutada andmine ning laskemoona müük lasketiirus ja laskepaigas

17. peatüki 2. jaos sätestatakse relva laenutamise ja kasutada andmise ning laskemoona müügi tingimused lasketiirus ja laskepaigas.

Eelnõu §-s 220 sätestatakse, kes võib lasketiirus või laskepaigas relva laenutada või kasutada anda, mida tuleb enne relva üleandmist kontrollida ning millistel tingimustel võib relva kasutada. Paragrahv lähtub kehtiva RelvS §-st 86.

Lõike 1 kohaselt peab lasketiirus või laskepaigas majandustegevusena relvi laenutaval isikul olema eelnõu § 156 lõike 1 punktis 5 sätestatud tegevusluba. Loakohustus võimaldab enne teenuse osutamise alustamist kontrollida, kas laenutaja vastab sellele tegevusalale kehtestatud nõuetele.

Lõike 2 kohaselt võivad õppeasutus ja laskespordiklubi anda relva lasketiirus või laskepaigas kasutada tegevusloata, kui see toimub nende põhikirjaliste eesmärkide täitmiseks. Erand võimaldab näiteks kasutada klubi relvi laskesporditreeningul. Relva üleandmisel ja kasutamisel tuleb järgida käesolevas paragrahvis sätestatud tingimusi.

Lõikes 3 nähakse ette kaks tingimust, mis peavad olema täidetud enne relva üleandmist. Laenutaja või kasutada andja peab tegema kindlaks relva saaja isikusamasuse ja kontrollima, et tal oleks õigus asjaomast relva kasutada. Kui isikul on õigus relva kasutada juhendamise ja järelevalve all, tuleb kasutamine korraldada lõikes 8 sätestatud viisil.

Lõike 4 eesmärk on tagada, et relva saaja teaks juba enne relva üleandmist, kuidas konkreetset relva ja laskemoona ohutult käidelda ning millist korda lasketiirus või laskepaigas järgida. Nõudeid tutvustab relva laenutaja, kasutada andja või tema määratud isik.

Lõike 5 kohaselt peab relva laenutaja või kasutada andja arvestust relva saanud isiku, talle üleantud relva ja kasutada antud laskemoona üle. Arvestus võimaldab kontrollida relva tagastamist ning juhtumi korral välja selgitada, kelle käes relv sel ajal oli ja millist laskemoona talle anti.

Lõikes 6 määratakse kindlaks arvestuses töödeldavate andmete koosseis. Isiku nimi ja isikukood või selle puudumisel sünniaeg võimaldavad seostada kande õige isikuga. Üleandmise ja tagastamise kuupäev ning kellaaeg näitavad, millise ajavahemiku jooksul oli relv isiku käes. Relva liik, mark, mudel ja seerianumber võimaldavad tuvastada üleantud relva. Laskemoona kaliiber ja kogus näitavad, millist laskemoona ja kui palju isikule anti. Andmekoosseisu sätestamine muudab andmetöötluse läbipaistvamaks ja aitab järgida isikuandmete minimaalsuse põhimõtet.

Lõige 7 seob relva kasutamise lasketiiru või laskepaigaga, kus relv üle anti. Relv tuleb kasutamise lõpetamisel viivitamata tagastada ning selle väljaviimine lasketiirust või laskepaigast on keelatud. Nii saab laenutaja või kasutada andja jälgida relva tagastamist kohas, kus see kasutamiseks üle anti.

Lõikes 8 sätestatakse, millal võib relva kasutada iseseisvalt ja millal peab kasutamine toimuma vahetu juhendamise ja järelevalve all. Iseseisva kasutamise õigus peab hõlmama konkreetset liiki relva, mis isikule üle anti. Vahetu juhendamise ja järelevalve korral peab § 225 nõuetele vastaval laskmist läbiviival isikul olema võimalik relva kasutamist jälgida ja vajaduse korral kohe sekkuda.

Lõige 9 seob alaealisele relva laenutamise või kasutada andmise RelvS-s alaealise relvakasutusele kehtestatud tingimustega. Seega tuleb enne relva üleandmist kontrollida ka alaealise puhul kohaldatavate erinõuete täitmist.

Lõige 10 näeb piiratud käibega padrunisalvega tulirelva laenutamisel ette lisatingimuse. Laenutamine on lubatud üksnes sellise laskeinstruktori juuresolekul, kellel on § 51 lõike 3 punktis 3 nimetatud otstarbega relvaluba. Nõue lähtub kehtiva RelvS-i § 86 lõikest 7^1. Kuna piiratud käibega padrunisalvega sporditulirelva ei ole isikul lubatud enne omada ja vallata, kui ta on vähemalt 12 kuud tegelenud aktiivselt laskespordiga ja osalenud vähemalt ühel laskespordivõistlusel, kus on vaja piiratud käibega padrunisalvega sporditulirelva, peab olema legaalne võimalus harjutada sellise sporditulirelvaga enne nimetatud võistlust. Seega peab järelevalve all olema võimaldatud lasketiirus kasutad piiratud käibega padrunisalvega sporditulirelva. Isikule ei tohi sellist tulirelva laenutada ilma piiratud käibega padrunisalvega sporditulirelva ja selle otstarbega relvaloa omanikust instruktori järelevalveta, kuna tegemist on potentsiaalselt ohtlikuma tulirelvaga, mis kuulub tsiviilkäibes keelatud relvade hulka. Piiratud käibega padrunisalvega relva peaks aga saama proovida ka isik, kes alles plaanib laskespordiga tegelema hakata ja soovib otsustamiseks selle ala sobivust katsetada. Lasketiir on ainus koht, kus võib selliseid tulirelvi järelevalve all proovida, kuna sel juhul on tegemist kontrollitud ja kinnise alaga, kuhu ei satu kõrvalisi isikuid. Nii on oht riigi turvalisusele, julgeolekule ja avalikule korrale võimalikult väike. Sõnastuses on kasutatud sõna „juuresolekul“, mis viitab, et instruktoril peab olema laenutatava tulirelva üle igal hetkel kontroll ja ta ei või lahkuda isiku juurest, kes käsitseb piiratud käibega padrunisalvega tulirelva.[47]

Eelnõu §-s 221 sätestatakse tingimused, mille korral võib isikliku relva ja selle laskemoona anda teisele isikule lasketiirus või laskepaigas ajutiselt kasutada. Nõuete eesmärk on tagada, et relva kasutab selleks õigustatud isik või et alaealise tulirelvakasutus toimub ohututes tingimustes täiskasvanu vahetu järelevalve all.

[47] Relvaseaduse, riigilõivuseaduse ja strateegilise kauba seaduse muutmise seadus (tulirelvadirektiivi ülevõtmine) 62 SE, seletuskiri, lk 37.

Lõike 1 kohaselt võib kehtiva relvaloaga isik anda oma relva ja selle laskemoona ajutiselt kasutada isikule, kellel on RelvS-i kohaselt õigus just seda relva iseseisvalt kasutada. Enne üleandmist peab relva kasutada andja veenduma, et saaja iseseisva kasutamise õigus hõlmab üleantavat relva. Relva võib kasutada lasketiirus või laskepaigas.

Lõige 2 võimaldab kehtiva relvaloaga lapsevanemal või laskeinstruktoril anda oma tulirelva ja selle laskemoona kasutada teisele isikule enda vastutusel ja vahetu järelevalve all. Kuni .22 kaliibriga tulirelva võib anda kasutada vähemalt 10-aastasele ning üle .22 kaliibriga tulirelva vähemalt 12-aastasele isikule. Võrreldes kehtiva RelvS § 86 lõikega 8 tehakse kolm sisulist muudatust. Esiteks võimaldatakse kuni .22 kaliibriga tulirelvaga laskmise õpetamist juba vähemalt 10-aastasele isikule, samas kui kehtiv seadus näeb ette vähemalt 12-aastase vanuse alampiiri. Üle .22 kaliibriga tulirelvade puhul säilib vähemalt 12 aasta vanune alampiir. Teiseks kasutatakse eelnõus mõistet „isik“ senise mõiste „laps“ asemel, mille tulemusel ei piirdu sätte kohaldamisala üksnes alaealistega. Kolmandaks võimaldab säte anda isiklikku tulirelva kasutada ka täisealisele isikule, kui on täidetud seaduses sätestatud tingimused. Vanuse alampiir määrab üksnes vanuse, millest alates võib relva kasutamise võimalikkust hinnata. Enne relva üleandmist peab lapsevanem või laskeinstruktor veenduma, et relva kasutaja on võimeline mõistma relva kasutamisega seotud ohtusid, järgima antud juhiseid ning käsitsema konkreetset tulirelva ohutult. Vahetu järelevalve peab olema tagatud kogu relva kasutamise vältel ning võimaldama vajaduse korral viivitamata sekkuda.

Lõike 3 kohaselt peab laskeinstruktor enne tulirelva ja laskemoona alaealisele kasutada andmist saama lapsevanema nõusoleku kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Nõusoleku nõue annab lapsevanemale võimaluse enne laskmist otsustada, kas ta lubab lapsel tulirelva kasutada. Nõusoleku vorm võimaldab hiljem kindlaks teha, kas lapsevanem oli selle enne relva üleandmist andnud. Ohutu käitlemise eest vastutab relva kasutada andnud laskeinstruktor.

Lõige 4 paneb relva kasutada andnud lapsevanemale või laskeinstruktorile kohustuse tagada nii relva kui ka laskemoona ohutu käitlemine. Kohustus hõlmab kogu kasutamise aega, sealhulgas relva laadimist ja tühjakslaadimist. Relva kasutada andja võib kasutamise igal ajal lõpetada. Kui alaealine ei järgi juhiseid või ilmneb muu asjaolu, mille tõttu ei saa ohutut käitlemist tagada, tuleb kasutamine kohe lõpetada.

Lõige 5 keelab relva saanud isikul viia lasketiirust või laskepaigast välja nii kasutada antud relva kui ka laskemoona. Sellega piiritletakse ajutine kasutada andmine kohaga, kus relv üle anti ja kus tuleb järgida laskmise ohutusnõudeid. Keeld hõlmab ka kasutamata jäänud laskemoona.

Eelnõu §-s 222 sätestatakse laskemoona müügi tingimused lasketiirus ja laskepaigas. Paragrahv lähtub RelvS §-st 87 ja võimaldab müüa laskemoona ka kohapeal laenutatud või kasutada antud relvaga laskmiseks.

Lõike 1 kohaselt võib lasketiirus või laskepaigas laskemoona müüa isik, kellel on RelvS § 156 lõike 1 punktis 1 nimetatud tegevusluba. Laskemoona müügile kehtib seega sama loakohustus ka juhul, kui laskemoon ostetakse kohapeal laskmiseks.

Lõike 2 kohaselt võib relvaomanikule või -valdajale müüa laskemoona relvaloa alusel RelvS § 119 lõikes 6 sätestatud koguses. Müügil tuleb lähtuda relvaloast ja järgida viidatud kogusepiirangut.

Lõige 3 võimaldab osta laskemoona relvaloata, kui see ostetakse lasketiirus või laskepaigas laenutatud või kasutada antud relvaga laskmiseks. Erand võimaldab ka relvaloata isikul osaleda laskmises RelvS-s sätestatud tingimustel. Laskemoona tohib kasutada üksnes müügikohaks olnud lasketiirus või laskepaigas. Laskmise lõpetamisel tagastab ostja kasutamata laskemoona müüjale ja müüja ostab selle tagasi. Võrreldes RelvS § 87 lõikega 3 nimetatakse sõnaselgelt ka laskepaika ja kasutada antud relva ning täpsustatakse ostja ja müüja kohustusi.

Lõige 4 keelab lõike 3 alusel ostetud laskemoona lasketiirust või laskepaigast välja viia. Koos kasutamata laskemoona tagastamise ja tagasiostmise kohustusega tagab see, et relvaloata ostmise erand on seotud kohapeal laskmisega.

3. jagu
Laskmise ohutuse eest vastutavad isikud

17. peatüki 3. jaos sätestatakse, kes vastutab lasketiirus või laskepaigas laskmise ohutuse eest, kes võib laskmist läbi viia ning millised on nende isikute ülesanded ja pädevusnõuded.

Eelnõu §-s 223 sätestatakse laskeinstruktori pädevusnõuded, ülesanded ja litsentsi kehtivuse tingimused. Paragrahv lähtub kehtiva RelvS §-st 86^1. Eelnõus nähakse ette täiendavad võimalused laskeinstruktori pädevuse tõendamiseks ning sätestatakse sõnaselgelt instruktori kohustus ohu korral laskmine peatada.

Lõikes 1 määratletakse laskeinstruktor tema tõendatud pädevuse kaudu. Laskeinstruktor peab suutma laskmist ohutult korraldada ja läbi viia, laskjaid juhendada ning õpetada relvade ohutut käitlemist. Juhendamine on eriti oluline juhul, kui laskjal puudub õigus relva iseseisvalt kasutada ja tema ohutus sõltub sellest, kas instruktor märkab ohtlikku tegevust ning saab kohe sekkuda.

Lõike 2 kohaselt peab laskeinstruktoril olema relva omamise õigus ja kehtiv relvaluba ning instruktori ülesannete täitmiseks vajalik väljaõpe ja pädevus. Relvaluba tõendab isiku õigust relva omada või vallata loa ulatuses. Instruktori väljaõpe ja pädevus annavad aluse hinnata, kas isik oskab ka teiste laskjate tegevust korraldada, ohte märgata ja neile reageerida.

Lõikes 3 sätestatakse laskeinstruktori pädevuse tõendamise võimalused. **Punkti 1** kohaselt tõendab pädevust laskespordiorganisatsiooni väljastatud litsents, mille saamiseks tuleb läbida laskeinstruktori koolitus ja sooritada eksam. **Punktid 2 ja 3** võimaldavad arvestada ka Kaitseväes või Kaitseliidus läbitud väljaõpet või muul viisil omandatud pädevust. Nendel juhtudel hinnatakse pädevust RelvS-i alusel kehtestatud tunnustamistingimuste järgi. See võimaldab arvestada juba omandatud teadmisi ja oskusi, kui need vastavad laskeinstruktori ülesannete täitmiseks vajalikele nõuetele.

Lõike 4 punktides 1–6 sätestatakse laskeinstruktori teadmised, oskused ja kohustused. Enne laskmise alustamist peab instruktor oskama hinnata, kas lasketiir või laskepaik sobib kavandatavaks laskmiseks, arvestades muu hulgas kasutatavaid relvi ja laskemoona. Laskmise ajal peab ta jälgima ohutusnõuete järgimist ja rikkumise korral sekkuma. Kui ilmneb oht, peab

instruktor laskmise peatama ja võtma ohu kõrvaldamiseks vajalikud abinõud. Õnnetusjuhtumi korral peab instruktor oskama tegutseda viisil, mis aitab vältida täiendavat kahju.

Lõike 5 kohaselt kehtib laskeinstruktori litsents viis aastat, nagu ka kehtiva RelvS-i järgi. Litsentsi võib enne kehtivusaja lõppu kehtetuks tunnistada, kui isik ei vasta enam laskeinstruktorile esitatavatele nõuetele või on laskmise ohutusnõudeid oluliselt või korduvalt rikkunud. Korduvate rikkumiste nimetamine võimaldab hinnata ka sellist käitumist, mille puhul üksik rikkumine ei pruugi olla oluline, kuid rikkumiste kordumine seab kahtluse alla instruktori suutlikkuse laskmise ohutust tagada.

Lõikes 6 antakse valdkonna eest vastutavale ministrile volitus kehtestada määrusega laskeinstruktori koolituse ja eksami nõuded ja kord ning litsentsi andmise, kehtivuse ja kehtetuks tunnistamise kord. Sama määrusega kehtestatakse lõike 3 punktides 2 ja 3 nimetatud pädevuse tunnustamise tingimused ja kord. See võimaldab täpsustada, milliste tõendite alusel ja kuidas hinnatakse, kas muul viisil omandatud pädevus vastab laskeinstruktorile esitatavatele nõuetele.

Eelnõu §-s 224 sätestatakse teenistusrelvi käitleva asutuse laskeinstruktori määramise alus ja tema pädevuse üldnõue. Paragrahv lähtub kehtiva RelvS-i §-st 86^2. Eelnõus tuuakse seaduse tasandil sõnaselgelt esile, et instruktoril peavad olema teenistusrelvast laskmise ohutuks korraldamiseks ja laskjate juhendamiseks vajalikud teadmised ja oskused.

Lõike 1 kohaselt määrab laskeinstruktori asutuse juht või tema volitatud ametnik. Määramisega teeb asutus kindlaks, kes korraldab asutuses laskealast väljaõpet ja muud laskealast tegevust ning viib läbi laskevõistlusi ja laskeharjutusi. Nii on asutuses selge, kellele need ülesanded on antud.

Lõike 2 kohaselt peab instruktor oskama korraldada teenistusrelvast laskmist ohutult nii ettevalmistamisel kui ka laskmise ajal. See eeldab teadmisi kasutatavatest teenistusrelvadest ja nende ohutust käitlemisest ning oskust anda laskjatele arusaadavaid juhiseid, märgata ohtlikku tegevust ja vajaduse korral kohe sekkuda. Asutus peab instruktori määramisel veenduma, et isikul on nende ülesannete täitmiseks vajalik pädevus.

Lõikes 3 antakse valdkonna eest vastutavale ministrile volitus kehtestada määrusega laskeinstruktorile esitatavad täpsemad nõuded, tema kohustused ja määramise kord. Määruses saab täpsustada, milline ettevalmistus on instruktori ülesannete täitmiseks vajalik, kuidas pädevust määramisel kontrollitakse ning mida peab instruktor teenistusrelvast laskmise korraldamisel ja läbiviimisel tegema.

Eelnõu §-s 225 sätestatakse, kes vastutab lasketiirus või laskepaigas laskmise ohutuse eest ja kes juhib vahetult laskjate tegevust. Laskmise eest vastutav isik tagab laskmise ohutu korralduse tervikuna. Laskmist läbiviiv isik juhib talle määratud laskmist, juhendab laskjaid ja sekkub vahetult, kui tekib oht.

Lõike 1 kohaselt määratakse lasketiirus või laskepaigas korraldataval laskmisel laskmise eest vastutav isik ning vajaduse korral üks või mitu laskmist läbiviivat isikut. Mitme isiku määramine võib olla vajalik näiteks siis, kui korraga laseb mitu rühma.

Lõikes 2 määratakse, kes võib laskmise eest vastutava isiku määrata. Kirjalikku taasesitamist võimaldav vorm teeb enne laskmise algust selgeks, kes vastutab konkreetse laskmise ohutuse eest, ning võimaldab seda vajaduse korral hiljem kindlaks teha.

Lõike 3 kohaselt peab laskmise eest vastutav isik olema §-s 223 või 224 nimetatud laskeinstruktor. Pädevusnõue on vajalik, sest vastutav isik peab oskama hinnata nii laskekoha ja kasutatavate relvade sobivust kui ka laskmise korraldusest tulenevaid ohte. Kaitseväe ja Kaitseliidu määratud isikutele kohaldub lõikes 7 sätestatud erand.

Lõike 4 punktides 1–7 sätestatakse laskmise eest vastutava isiku kohustused. Enne laskmise alustamist kontrollib ta, kas lasketiir või laskepaik sobib kavandatavaks laskmiseks ja vastab ohutusnõuetele. Samuti kontrollib ta kasutatavate relvade ja laskemoona sobivust ning laskjate õigust neid kasutada. Vastutav isik tagab, et laskjad on tutvunud ohutusnõuete ja sisekorraeeskirjaga, ning korraldab laskmist läbiviivate isikute tegevust. Kui laskmise jätkamine võib ohustada inimese või looma elu või tervist või vara, peab ta laskmise peatama. Ohu või õnnetusjuhtumi korral korraldab ta vajalike abinõude rakendamise.

Lõikes 5 määratakse, et laskmist läbiviiva isiku määrab lasketiiru omanik, valdaja, laskmist korraldav organisatsioon või laskepaiga valdaja või laskmise eest vastutav isik. Laskmist läbiviiva siku määramine kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis võimaldab kindlaks teha, kellele on antud konkreetse laskmise juhtimise ja laskjate juhendamise ülesanne.

Lõike 6 kohaselt peab laskmist läbiviival isikul olema nii laskmisel kasutatavat relva hõlmav kehtiv relvaluba kui ka sättes nimetatud organisatsiooni või selle esinduse väljastatud kehtiv laskeinstruktori, lasketreeneri või laskesportlase litsents. Relvaluba tõendab õigust asjaomast relva kasutada ning litsents tõendab isiku kvalifikatsiooni ühes sättes nimetatud rollis.

Lõikes 7 sätestatakse erand Kaitseväe ja Kaitseliidu määratud isikutele. Nende määratud laskmise eest vastutava isiku puhul tehakse erand lõikes 3 sätestatud laskeinstruktori nõudest ning laskmist läbiviiva isiku puhul lõikes 6 sätestatud relvaloa ja litsentsi nõuetest. Laskmise ohutuse tagamise ülesandeid täidavad nad vastavalt lõikele 4 või 9.

Lõige 8 võimaldab teenistusrelvi käitleva asutuse juhil või tema volitatud ametnikul määrata laskmist läbiviivaks isikuks ka ametniku või töötaja, kellel on teenistusrelva kandmise õigus. Sellisel juhul kohaldatakse määramisel teenistusrelva kandmise õiguse nõuet ning määratud isik täidab lõikes 9 nimetatud ohutusülesandeid.

Lõike 9 punktides 1–5 sätestatakse laskmist läbiviiva isiku ülesanded. Ta juhib talle määratud laskmist, kontrollib laskjate õigust asjaomaseid relvi kasutada ning jälgib vahetult relvade ja laskemoona käitlemist. Ohu ilmnemisel peab ta laskmise peatama, et ohtlik tegevus kohe lõppeks. Ohutusnõude rikkumisest või muust ohtlikust olukorrast teavitab ta viivitamata laskmise eest vastutavat isikut, kes saab vajaduse korral korraldada abinõude rakendamise kogu laskmise ulatuses.

Lõikes 10 seotakse iseseisvalt laskmise õigus RelvS-i 6. peatükist tuleneva õigusega kasutada asjaomast relva iseseisvalt. Kui laskjal sellist õigust ei ole, peab laskmist läbiviiv isik teda vahetult juhendama ja jälgima. Järelevalve tuleb korraldada nii, et laskmist läbiviiv isik saaks ohtliku käitumise korral kohe sekkuda. Seega tuleb lõike 1 alusel laskmist läbiviiv isik määrata muu hulgas siis, kui laskmisel osaleb isik, kellel puudub õigus relva iseseisvalt kasutada.

Eelnõu §-s 226 sätestatakse, kes vastutab teenust osutavas lasketiirus laskmise ohutuse eest.

Lõike 1 kohaselt määrab lasketiiru pidaja lasketiiru ohutu kasutamise eest vastutava isiku. Määratud isik peab olema RelvS §-s 223 või 224 nimetatud laskeinstruktor, sest ülesannete täitmine eeldab oskust hinnata lasketiiru kasutamisega seotud ohte ja korraldada nende maandamist.

Lõike 2 punktides 1–5 sätestatakse lasketiiru ohutu kasutamise eest vastutava isiku ülesanded. Ta jälgib, et lasketiir ja selle ohutusseadmed vastaksid nõuetele, ning korraldab sisekorraeeskirja ja ohutusnõuete järgimist. Samuti tagab ta, et konkreetseks laskmiseks on määratud RelvS § 225 nõuetele vastav laskmise eest vastutav isik ja vajaduse korral laskmist läbiviiv isik. Kui ilmneb oht või ohutusnõuete rikkumine, korraldab ta vajalike abinõude rakendamise, näiteks ohtlikuks muutunud tiiruosa kasutamise peatamise.

Lõige 3 tagab, et ka eraldi määramise puudumisel on selge, kes konkreetse laskmise ohutuse eest vastutab. Sellisel juhul täidab § 225 lõikes 4 sätestatud ülesandeid lasketiiru ohutu kasutamise eest vastutav isik. Kui konkreetseks laskmiseks on määratud teine vastutav isik, täidab tema selle laskmisega seotud ülesandeid ning lasketiiru ohutu kasutamise eest vastutav isik täidab lõikes 2 sätestatud ülesandeid.

Lõige 4 määrab, kes võib teenust osutavas lasketiirus laskmist vahetult läbi viia. Selleks võib olla RelvS §-s 223 või 224 nimetatud laskeinstruktor või § 225 lõike 6 nõuetele vastav laskmist läbiviiv isik. Nõude eesmärk on tagada, et laskjaid juhendaval isikul oleks laskmise ohutuks läbiviimiseks vajalik pädevus.

Lõike 5 kohaselt peab laskmise ajal kohapeal viibima laskmise eest vastutav isik või tema määratud laskmist läbiviiv isik. Kohaloleku nõue tagab, et ohtu on võimalik kohe märgata ja vajaduse korral laskmine peatada. Kui kohapeal viibib laskmist läbiviiv isik, juhib ta laskjate tegevust ja teavitab ohutusnõuete rikkumisest või muust ohtlikust olukorrast viivitamata laskmise eest vastutavat isikut. Laskmise eest vastutav isik peab ka eemal viibides tagama RelvS § 225 lõikes 4 sätestatud ülesannete täitmise.

4. jagu
Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväli ja lasketiir

17. peatüki 4. jaos sätestatakse Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusvälja ja lasketiiru asutamise, rajamise ja kasutamise erisused.

Eelnõu §-s 227 sätestatakse Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusvälja ning lasketiiru asutamise ja rajamise kord. Regulatsioon võetakse valdavas osas üle kehtiva RelvS-i §-st 85. Harjutusvälja asutamise või laiendamise erikorra kujunemist ja põhjendusi on põhjalikumalt käsitletud RelvS-i muutmise seaduse eelnõu 144 SE seletuskirjas.[48]

Lõiked 1 ja 2 lähtuvad kehtiva RelvS-i § 85 lõigetes 1 ja 2 sätestatud määratlustest. Harjutusväli hõlmab väljaõppeks kasutatavat maa- või mereala, selle kohal olevat õhuruumi ja alal asuvaid väljaõppeehitisi. Nii saab harjutusvälja käsitada tervikuna, kuhu võivad kuuluda näiteks lasketiirud ja linnavõitlusalad. Kaitseväe ja Kaitseliidu lasketiir on alaliselt

[48] Relvaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus, 144 SE

käsitulirelvadest laskeharjutuste tegemiseks kasutatav väljaõppeehitis, mis võib paikneda ka väljaspool harjutusvälja.

Lõike 3 kohaselt otsustab harjutusvälja asutamise või laiendamise Vabariigi Valitsus valdkonna eest vastutava ministri ettepanekul. Otsustamine valitsuse tasandil on põhjendatud harjutusvälja riigikaitselise tähtsuse ja ulatusliku ruumilise mõjuga. Olemasoleva harjutusvälja laiendamine võib olla uue harjutusvälja asutamise alternatiiv ning mõlemal juhul otsustab väljaõppeala kasutuselevõtu Vabariigi Valitsus.

Lõige 4 võimaldab Vabariigi Valitsusel erandjuhul otsustada, et harjutusvälja rajamisele jäetakse planeerimisseadus kohaldamata. Otsus tehakse ministri ettepanekul ja asjakohase ohuhinnangu alusel. Erandit saab kasutada, kui harjutusvälja asutamise või laiendamise ainus eesmärk on riigikaitse tagamine ning planeerimismenetlusest tulenev viivitus suurendaks ohtu riigikaitsele. Ohuhinnang peab võimaldama põhjendada, miks on väljaõppevõimalusi vaja luua või laiendada kiiremini, kui tavapärane planeerimismenetlus võimaldaks.

Lõige 5 reguleerib Vabariigi Valitsuse korralduse mõju planeeringutele. Harjutusvälja alal varem kehtestatud planeeringud või nende osad peatuvad kuni uute planeeringute kehtestamiseni. Pooleliolevates planeerimismenetlustes tuleb korraldusega arvestada ning vajaduse korral algatada kehtivate üld- ja maakonnaplaneeringute muutmine. Nii saab kujundada ruumilahenduse, mis arvestab harjutusvälja asukoha ja kasutamisega. Planeeringu kehtestamise otsuse vaidlustamise piirang puudutab seda osa otsusest, millega võetakse planeeringusse üle Vabariigi Valitsuse korraldusest tulenevad nõuded.

Lõike 6 kohaselt antakse Vabariigi Valitsuse korraldus pärast avatud menetlust, mida korraldab sõjalise riigikaitse valdkonna eest vastutav minister või tema määratud asutus. Avatud menetlus annab puudutatud isikutele ja kohaliku omavalitsuse üksustele võimaluse kavandatava lahendusega tutvuda ning esitada arvamusi ja vastuväiteid. See võimaldab enne otsustamist kaaluda harjutusvälja rajamise mõju elanikele, kohalikule elukorraldusele ja keskkonnale.

Lõikes 7 sätestatakse Vabariigi Valitsuse korralduse sisu. Harjutusvälja asukoht ja piirid määravad ala, mille kohta otsus tehakse. Tegevuse eesmärk ja kirjeldus seovad otsuse harjutusvälja arendusprogrammiga. Korralduses märgitakse ka keskkonnameetmed ja muu otsuse aluseks olev asjakohane teave.

Lõike 8 kohaselt otsustab väljaspool harjutusvälja asuva Kaitseväe või Kaitseliidu lasketiiru asutamise sõjalise riigikaitse valdkonna eest vastutav minister. Tegemist on üksiku väljaõppeehitisega, mistõttu on asutamisotsus antud valdkonna eest vastutava ministri pädevusse.

Lõige 9 sätestab erandi § 215 alusel nõutavast PPA kirjalikust nõusolekust Kaitseväe ja Kaitseliidu lasketiiru ja laskepaiga rajamisel. Erand lähtub kehtiva RelvS § 84 lõikes 3^2 sõjaväerelvi käitlevale asutusele ette nähtud erisusest. Rajamisel tuleb järgida kohaldatavaid ohutusnõudeid.

Lõikega 10 antakse sõjalise riigikaitse valdkonna eest vastutavale ministrile volitus kehtestada Kaitseväe juhataja ettepanekul määrusega harjutusväljale ja lasketiirule esitatavad nõuded. Volitus võimaldab täpsustada riigikaitselise väljaõppe eripärast tulenevaid nõudeid nii harjutusväljal asuvatele kui ka eraldiseisvatele lasketiirudele.

Eelnõu §-s 235 sätestatakse Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusvälja ning lasketiiru kasutamise korra kehtestamise alus, harjutusvälja ettevõtjale kasutada andmise tingimused ja kohaliku omavalitsuse üksusele hüvitise maksmise alused.

Lõike 1 kohaselt kehtestab sõjalise riigikaitse valdkonna eest vastutav minister harjutusvälja ja lasketiiru kasutamise korra määrusega Kaitseväe juhataja ettepanekul. Volitus lähtub RelvS § 85 lõikest 5. Eelnõus on see jagatud kahe sätte vahel. Paragrahvi 227 lõike 10 alusel kehtestatakse harjutusväljale ja lasketiirule esitatavad nõuded ning RelvS § 228 lõike 1 alusel nende kasutamise kord.

Lõige 2 võimaldab Kaitseväel või Kaitseliidul anda harjutusvälja ettevõtjale tasu eest kasutada relvade, relvasüsteemide, lahingumoona, lahingu- ja muu tehnika katsetamiseks. Eesmärk on toetada kaitsetööstusettevõtjate arendus- ja tootmisvõimekust, võimaldades neil kasutada katsetamiseks olemasolevat riigikaitselist taristut. Ettevõtjale saab harjutusvälja kasutada anda üksnes juhul, kui see ei takista Kaitseväe ega Kaitseliidu ülesannete täitmist. Seega tuleb kasutusse andmisel lähtuda eeskätt Kaitseväe ja Kaitseliidu väljaõppevajadusest ning muu tegevuse ajakavast.

Lõikega 3 antakse sõjalise riigikaitse valdkonna eest vastutavale ministrile volitus kehtestada harjutusvälja kasutusse andmise otsustamise ja ettevõtjaga lepingu sõlmimise tingimused ja kord ning tasumäärad või tasu arvestamise alused. Ühtsed tingimused võimaldavad ettevõtjal ette näha, kuidas kasutusse andmine otsustatakse ja mille alusel kujuneb tasu. Lepinguga saab kokku leppida konkreetse kasutusaja ja kasutustingimused.

Lõike 4 kohaselt maksab Kaitseministeerium hüvitist kohaliku omavalitsuse üksusele, kui tema territooriumil asub harjutusväli, kui harjutusvälja kasutamine puudutab vahetult ja oluliselt tema taristut või kui selle kasutamisega kaasnev oluline häiring ulatub tema territooriumile. Säte lähtub RelvS § 85 lõikest 6.

Lõikega 5 antakse Vabariigi Valitsusele volitus kehtestada hüvitise ulatus, maksmise tingimused ja kord. Volitus vastab RelvS § 85 lõikele 7. RelvS sätestab, millisel kohaliku omavalitsuse üksusel on õigus hüvitist saada. Määruses täpsustatakse, kuidas hüvitise suurus määratakse ja kuidas hüvitist makstakse.

Eelnõu §-s 236 sätestatakse Kaitseväe ja Kaitseliidu laskepaiga rajamisele kohaldatavad nõuded ning PPA teavitamise kohustus enne laskepaiga kasutuselevõttu. PPA nõusoleku erand ja laskepaiga kasutuselevõtmisest teatamise kohustus lähtuvad kehtiva RelvS-i § 84 lõikest 3^2.

Lõike 1 kohaselt tuleb Kaitseväe ja Kaitseliidu laskepaiga rajamisel järgida RelvS §-s 215 sätestatud nõudeid, sealhulgas tagada, et laskepaiga nõuetekohasel kasutamisel on kaitstud kasutajad ja ümbrus ning kõrvalised isikud ja loomad ei pääse laskmisest ohustatud alale. Rajamiseks on vaja kohaliku omavalitsuse üksuse kirjalikku nõusolekut ning § 215 lõikes 4 nimetatud juhul ka Transpordiameti kirjalikku nõusolekut. Paragrahvi 227 lõikes 9 sätestatud erand puudutab PPA kirjalikku nõusolekut.

Lõike 2 kohaselt teavitab Kaitsevägi või Kaitseliit PPA-d laskepaiga kasutuselevõtmisest enne laskmise alustamist. Teavitamine annab PPA-le enne laskepaiga kasutuselevõttu ülevaate sellest, kus laskmist hakatakse korraldama.

18. peatükk.
NÕUDED LASKESPORDIORGANISATSIOONILE JA LASKESPORDIKLUBILE NING RIIGIKAITSES OSALEVA ISIKU ESINDUSORGANISATSIOONILE

Eelnõu §-s 230 nähakse ette nõuded laskespordiorganisatsioonidele. Täpsemalt sätestatakse laskespordiorganisatsiooni kohustused liikmesklubide üle arvestuse pidamisel, teabe avalikustamisel ja laskespordivõistluste korraldamisel. Paragrahv lähtub kehtiva RelvS §- st 87^7.

Lõike 1 kohaselt peab laskespordiorganisatsioon arvestust oma liikmeks olevate laskespordiklubide üle. Pärast klubi liikmesuse lõppemist säilitab organisatsioon klubi nime ja registreerimisnumbrit ühe aasta. Andmete säilitamise tähtaja kehtestamisel on lähtutud minimaalsuse põhimõttest. Andmete säilitamine võimaldab PPA-l vajaduse korral tagantjärele kontrollida, kas klubi kuulus asjaomasel ajal laskespordiorganisatsiooni. Samuti aitab see laskesportlasel tõendada oma vastavust relvaloa tingimustele ajal, mil tema klubi kuulus organisatsiooni.

Lõike 2 kohaselt avaldab laskespordiorganisatsioon oma veebilehel liikmesklubide nimed ja teabe enda korraldatavate laskespordivõistluste kohta. Avalik nimekiri võimaldab PPA-l relvaloa menetluses ja järelevalves kontrollida klubi liikmesust ilma iga kord organisatsioonilt andmeid küsimata. Samuti saab laskespordiga tegeleda sooviv isik klubi valimisel kontrollida, kas klubi kuulub laskespordiorganisatsiooni, ning laskesportlane leiab veebilehelt teabe organisatsiooni korraldatavate võistluste kohta. Kehtiva RelvS § 87^7 lõike 3 järgi avaldatakse ka klubide registreerimisnumbrid. Eelnõu järgi säilitatakse registreerimisnumbreid lõike 1 alusel peetavas arvestuses ning veebilehel avaldatakse klubide nimed.

Lõikega 3 kehtestatakse nõue, et laskespordiorganisatsioon on kohustatud korraldama vähemalt ühe laskespordivõistluse aastas või osalema vähemalt ühe laskespordivõistluse korraldamisel aastas, kus võivad osaleda vähemalt kõik liikmeks olevate laskespordiklubide liikmed. Selline nõue kehtestatakse tulirelvadirektiivi artikli 6 lõike 6 punkti b alusel, mis nõuab, et isik, kellele on lubatud väljastada piiratud käibega padrunisalvega sporditulirelv, peab osalema aktiivselt laskespordiorganisatsiooni korraldatud laskevõistlusel ja aktiivselt laskesporti harjutama vähemalt 12 kuud. Et tuvastada laskespordi pidev harrastamine, nähakse ette minimaalne nõue, mille järgi peab isik osalema aasta jooksul vähemalt ühel laskevõistlusel. Kui tihti keegi lasketiirus käib, ei ole oluline, selle kohustusliku sageduse ettenägemine põhjustaks ka asjatut halduskoormust. Kui isik on järjepidevalt laskespordiklubi liige ja osaleb aastas vähemalt ühel võistlusel, tuleb teda pidada aktiivseks laskespordiga tegelejaks. Laskespordiorganisatsioon on kohustatud korraldama vähemalt ühe laskevõistluse aastas, eesmärgiga koondada aktiivsed laskesportlased, et neil oleks võimalik saada tõend aktiivselt laskespordiga tegelemise kohta.[49]

Eelnõu §-s 231 sätestatakse laskespordiklubi kohustused laskesporditegevuse korraldamisel, liikmete tegevuse üle arvestuse pidamisel ja PPA teavitamisel. Paragrahv lähtub kehtiva RelvS §-st 87^8. Eelnõus täpsustatakse arvestuse eesmärki, töödeldavate andmete koosseisu ja seda, millise klubiliikme liikmesuse lõppemisest tuleb PPA-le teatada.

[49] Relvaseaduse, riigilõivuseaduse ja strateegilise kauba seaduse muutmise seadus (tulirelvadirektiivi ülevõtmine), 62 SE, seletuskiri lk 38.

Lõike 1 kohaselt peab laskespordiklubil olema vähemalt üks eelnõukohase RelvS § 223 või § 224 nõuetele vastav laskeinstruktor. Nõude eesmärk on tagada, et klubi laskesporditegevust korraldab isik, kellel on selleks vajalikud teadmised ja oskused. Laskeinstruktor juhendab vajaduse korral laskjaid ja jälgib ohutusnõuete täitmist. Vähemalt ühe laskeinstruktori olemasolu nõue tuleneb juba kehtivast seadusest. Eelnõus lisatakse viited laskeinstruktorile esitatavatele nõuetele.

Lõike 2 kohaselt peab laskespordiklubi arvestust oma liikmete laskespordiga tegelemise ning laskevõistlustel ja laskeharjutustel osalemise üle ulatuses, mis on vajalik relva omamise otstarbe aluseks olevate seadusest tulenevate nõuete täitmise tõendamiseks või kontrollimiseks. Arvestus võimaldab klubiliikmel vajaduse korral tõendada näiteks oma liikmesust või võistlusel osalemist ning PPA-l kontrollida, kas relva omamise tingimused on täidetud. Võrreldes kehtiva seadusega seotakse arvestuse pidamise kohustus sõnaselgelt selle eesmärgiga.

Lõikes 3 määratakse kindlaks arvestuses töödeldavad andmed. Nimi ja isikukood või selle puudumisel sünniaeg võimaldavad seostada arvestuskande õige isikuga. Liikmesuse algus- ja lõppkuupäev võimaldavad kindlaks teha, millisel ajavahemikul isik klubisse kuulus. Osalemise kuupäev ja tegevuse liik näitavad, millal isik osales ning kas tegemist oli laskevõistluse või laskeharjutusega. Võistluse või harjutuse nimetus ja korraldaja märgitakse juhul, kui neid on vaja osalemise tõendamiseks. Andmekoosseisu sätestamine muudab andmetöötluse klubile ja isikule läbipaistvamaks ning aitab järgida isikuandmete minimaalsuse põhimõtet, mille kohaselt töödeldakse andmeid üksnes eesmärgi saavutamiseks vajalikus ulatuses.

Lõikes 4 sätestatakse andmete säilitamise tähtajad. Liikmesusega seotud andmeid säilitatakse üks aasta liikmesuse lõppemisest ning võistlusel või harjutusel osalemise andmeid üks aasta osalemisest arvates. Tähtajad võimaldavad liikmesust või osalemist tõendada ja kontrollida ka tagantjärele. Üheaastased tähtajad lähtuvad kehtivast seadusest.

Lõike 5 kohaselt peab laskespordiklubi PPA-le viivitamata teatama klubiliikme liikmesuse lõppemisest, kui tema relvaloale kantud relva omamise otstarbe aluseks olevate nõuete täitmine sõltub laskespordiklubi liikmesusest. Võrreldes kehtiva seadusega seotakse teatamiskohustus konkreetse relva omamise tingimustega. Teade võimaldab PPA-l kontrollida, kas isik vastab neile tingimustele ka pärast senise liikmesuse lõppemist, näiteks kas ta on liitunud teise laskespordiklubiga.

Lõikes 6 sätestatakse PPA-le esitatava teate andmekoosseis. Nime ja isikukoodi või selle puudumisel sünniaja alusel saab PPA tuvastada isiku, kelle kohta teade esitati. Liikmesuse lõppemise kuupäev näitab, millisest ajast alates tuleb hinnata relva omamise tingimuste jätkuvat täitmist.

Lõike 7 kohaselt peab laskespordiklubi korraldama vähemalt ühe laskespordivõistluse aastas, kus võivad osaleda kõik klubi liikmed. Nõue tagab, et klubi liikmetel on vähemalt kord aastas võimalus oma klubi korraldataval võistlusel osaleda ja vajaduse korral osalemist tõendada. Sama kohustus on sätestatud kehtiva RelvS § 87^8 lõikes 5.

Eelnõu §-s 232 sätestatakse riigikaitses osalevate isikute esindusorganisatsiooni arvestus- ja teavitamiskohustus. Nende kohustuste eesmärk on võimaldada PPA-l kontrollida, kas relva andmete juurde kantud riigikaitses osalemise märke aluseks olevad tingimused on jätkuvalt

täidetud. Paragrahv lähtub kehtiva RelvS §-st 87^9, milles on sätestatud esindusorganisatsiooni arvestuskohustus.

Lõike 1 kohaselt peab esindusorganisatsioon arvestust nende liikmete üle, kellele kuuluva relva andmete juurde on relvaregistris kantud riigikaitses osalemise märge just nende liikmesuse alusel selles organisatsioonis. Seega määrab arvestusse kandmise see, millisel alusel on märge relvaregistrisse tehtud.

Lõikes 2 määratakse kindlaks arvestuses töödeldavate andmete koosseis. Ees- ja perekonnanimi ning isikukood või selle puudumisel sünniaeg võimaldavad seostada andmed õige isikuga. Liikmesuse algus- ja lõppkuupäev näitavad, millisel ajavahemikul isik organisatsiooni kuulus. Märke aluseks oleva asjaolu ning selle tekkimise ja lõppemise kuupäeva andmed võimaldavad kontrollida, millisel alusel ja millise ajavahemiku jooksul olid märke tingimused täidetud. Kehtiva RelvS § 87^9 sätestab arvestuskohustuse üldiselt. Andmekoosseisu täpsustamine muudab andmetöötluse läbipaistvamaks ja aitab järgida isikuandmete minimaalsuse põhimõtet, piirates arvestuse eesmärgi saavutamiseks vajalike andmetega.

Lõike 3 kohaselt säilitab esindusorganisatsioon arvestusandmeid ühe aasta liikmesuse lõppemisest arvates. See võimaldab ka pärast liikmesuse lõppemist kontrollida, millal isik organisatsiooni kuulus ja millal märke aluseks olnud asjaolu ära langes. Kindel säilitustähtaeg piirab liikmesuse lõppemise järgset andmete säilitamist.

Lõike 4 kohaselt teavitab esindusorganisatsioon PPA-d viivitamata, kui märke aluseks olnud liikmesus lõpeb või langeb ära muu märke aluseks olnud asjaolu. Teatada tuleb seega ka siis, kui isik jääb organisatsiooni liikmeks, kuid muu märke tegemise aluseks olnud asjaolu enam ei esine. Teate põhjal saab PPA kontrollida, kas märke säilitamiseks on endiselt alus.

Lõikes 5 sätestatakse PPA-le esitatava teate andmekoosseis. Isiku nimi ja isikukood või selle puudumisel sünniaeg võimaldavad PPA-l tuvastada, kelle kohta teade esitati. Teavitamise aluseks oleva asjaolu ja selle äralangemise kuupäeva järgi saab PPA hinnata, milline märke aluseks olnud tingimus muutus ja millisest ajast alates tuleb hinnata märke säilitamise alust.

19. peatükk
SÕJARELVA, RELVASÜSTEEMI, SÕJARELVA LASKEMOONA JA LAHINGUMOONA KÄITLEMINE

Eelnõu 19. peatükis ei ole võrreldes kehtiva RelvS-ga olulisi muudatusi tehtud, sõjarelvade, sealhulgas relvasüsteemide, nende oluliste osade, laskemoona ja lahingumoona käitlemiseks vajaliku tegevusloa ja käitamisloa taotlemises ega loa andmise menetluses ei ole muudatusi tehtud, samuti mitte omanikele ja juhatuse liikmetele seatud tingimustes, maksejõuetusmenetluses, taustakontrollis ega muudes seotud menetlustes. Lisaks käesolevas seletuskirjas kirjeldatule, on võimalik põhjalikumalt lugeda sõjarelvade, relvasüsteemide nende oluliste osade, laskemoona ja lahingumoona käitlemise kohta relvaseaduse, strateegilise kauba seaduse, lõhkematerjaliseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 615 SE[50]

[50] Leitav: https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/e330ee20-0075-47fd-b7dd-7cb83f3f753b/relvaseaduse-strateegilise-kauba-seaduse-lohkematerjaliseaduse-ja-teiste-seaduste-muutmise-seadus/.

(edaspidi *eelnõu 615 SE*) ning relvaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 468 SE[51] seletuskirjast. Alljärgnevalt selgitus peatüki jagude kaupa.

1. jagu.
Üldsätted

Esimeses jaos on sätestatud sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona käitlemise mõiste ning kuidas neid liigitatakse. **Eelnõu § 233 lõikega 1** sätestatakse, mis on sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona käitlemine. See on sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona valmistamine, võõrandamine, soetamine, kandmine, hoidmine, edasitoimetamine, vedamine ja hävitamine või sõjarelva parandamine, ümbertegemine, lammutamine või laskekõlbmatuks muutmine. Käitlemise hulka loetakse sõjarelva, relvasüsteemi (edaspidi koos *sõjarelv*), nende laskemoona ja lahingumoona nõuetele vastavuse testimist (katsetamist). Testimine on sõjarelva valmistamise või parandamise, sealhulgas hooldamise või ümbertegemise protsessi osa, mistõttu seda eraldi käitlemise osana nimetama ei pea. Sama kehtib ka sõjarelva laskemoona ja lahingumoona valmistamise kohta. Näiteks ei pea eraldi käesoleva peatüki 7. jaos nimetatud tegevusluba taotlema sõjarelva, selle laskemoona või lahingumoona testimiseks, vaid see taotletakse kas sõjarelva, selle laskemoona või lahingumoona valmistamiseks, parandamiseks või ümbertegemiseks.

Sama paragrahvi **lõikes 2** sätestatakse, et sõjarelva omadustega ametirelva ja selle laskemoona käideldakse käesoleva seaduse § 8 lõike 2 või 4 alusel kehtestatud määruse nõuete kohaselt. Paragrahvi 8 lõikega 2 antakse siseministrile õigus määrusega kehtestada teenistusrelva, selle osa, laskemoona ja lahingumoona liigid ning teenistusrelva, selle olulise osa, laskemoona ja lahingumoona käitlemise ja üleandmise kord. Paragrahvi 8 lõikega 4 antakse kaitseministrile õigus määrusega kehtestada sõjaväerelva, selle osa, sõjaväerelva laskemoona ja lahingumoona käitlemise nõuded ja korra ning üleandmise kord.

Lõikega 3 antakse kaitseministrile õigus määrusega kehtestada sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona käitlemise nõuded ja kord. **Lõikes 4** sätestatakse, et antud määrus ei kohaldu valitsusasutustele ja Kaitseliidule. See tähendab, et sellega kehtestatud nõudeid ja korda peavad järgima kõik eraõiguslikud isikud, kes soovivad käidelda sõjarelvi, nende laskemoona või lahingumoona ning see on lubatud majandustegevusena majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse tähenduses üksnes RelvS §-s 266 sätestatud tegevusloa alusel (**lõige 5**).

Lõikes 6 defineeritakse, mis on laskemoona ja lahingumoona suures koguses käitlemine. See on laskemoona, välja arvatud padrunid, või lahingumoona käitlemine koguses alates viiest ühikust või kui see sisaldab lõhkeainet üle 50 grammi või lõhkematerjali üle ühe kilogrammi või kui lahingumoon sisaldab pürotehnilist või muud keemilist ainet üle 300 grammi. Oluline on märkida, et sarnaselt ei defineerita sõjarelvade suures koguses käitlemist, sest ka ühe sõjarelva käitlemine on oluline rikkumine, mida ei saa ebaoluliseks koguseks nimetada võrreldes näiteks piiratud käibes lubatud relvade ebaseadusliku käitlemise korral, kus ühe relva hävitusvõime on oluliselt väiksem sõjarelva hävitusvõimest ja kahjust, mis see kahju ja vigastuse näol inimesele tekitada võib.

[51] Leitav: https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/6af5a052-2757-4a32-8048-7cc285580339/relvaseaduse-muutmise-ja-sellega-seonduvalt-teiste-seaduste-muutmise-seadus/.

Eelnõu **§-dega 234–236** sätestatakse, kuidas liigitatakse sõjarelvad, nende laskemoon ja lahingumoon, samuti määratletakse sõjarelva, laskemoona ja lahingumoona osad ja olulised osad. Nendes paragrahvides loetletud jaotus on üle võetud kehtivast kaitseministri 29.05.2025 määrusest nr 7 „Sõjarelvade, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona ning nende osade, sealhulgas oluliste osade või komponentide täpsustav loetelu ja liigitus“. **Paragrahvis 234** järgi liigitatakse sõjarelvad käsitulirelvadeks, raskerelvadeks ja muudeks relvadeks, mis ei ole tulirelvad (**lõige 1**). **Lõikes 2** liigitatakse käsitulirelvad, **lõikes 3** raskerelvad ning **lõikes 5**, mis loetakse lahingumoona hulka. **Lõigetes 4 ja 6** on sätestatud, mida ei loeta raskerelvade või lahingumoona hulka.

Lõikega 7 antakse kaitseministrile õigus kehtestada määrusega sõjarelvade, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona täpsustav loetelu ja liigitus. Sarnane volitusnorm on antud ka **§ 235 ja 236 lõigetes 7** sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona osade ja oluliste osade täpsustava loetelu ja liigituse kehtestamiseks. Kuna üldistatuna on loetelu ja liigitus seaduse tasemel antud, on võimalik määrusega minna detailidesse, kuidas sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona eelkõige osi liigitatakse, sealhulgas, millised neist kuuluvad oluliste osade hulka. Kuna tehnoloogia areneb kiiresti, ei ole mõistlik seaduse tasemel täpsemini reguleerida liigitust, sest juhul, kui peaks näiteks sõjarelvadel lisanduma mõni uus tarkvara või muu selle juhtimiseks vajalik elektrooniline seade või seadeldis, oleks vaja muuta ka seadust. Määrusesse nimetatud osade lisamine on lihtsam ning selline lähenemine annab ka ettevõtjatele parema (õigus)selguse, kas ja millist tegevusluba ta oma majandustegevuses vajab.

Paragrahvis 235 loetletakse sõjarelva ja relvasüsteemi osad ning olulised osad sarnaselt, nagu on loetletud tsiviilkäibes lubatud relvade osad ja olulised osad. Sellega muu hulgas tagatakse seaduse ühetaolisus, kus sarnased objektid on sarnasel tasemel reguleeritud. Olulisi osi on vaja loetleda selleks, et ettevõtjatel oleks parem selgus kas ja millal peavad nad taotlema tegevusluba, kui soovivad käidelda sõjarelvi, sealhulgas relvasüsteeme. Samas on oluline rõhutada, et sõjalennukid, sõjalaevad ja sõidukid ei ole ise relvasüsteemid, vaid nende pardal või peal asuvad sõjarelvad või relvasüsteemid. Nii näiteks on sõjalennuki pardal pardarelvadena kuulipildujad või raketiheitjad, sõjalaevadel kuulipildujad, raketiheitjad või -kompleksid, samuti võivad olla ka laserrelvad ja elektromagnetvälja kiirgavad relvad. Samas võidakse mehitamata õhusõiduki, veesõiduki või (maismaa)sõiduki baasil valmistada varitsevat ründemoona, mille kasutuseesmärk on ühekordne kasutus (ingl *loitering munition*). Enamasti selline ründemoon jääb mõne meetri pikkusega mehitamata õhusõiduki, veesõiduki või sõiduki kujuliseks seadmeks, mis suudab sarnaselt mehitamata õhusõiduki, veesõiduki või sõidukiga edasi liikuda, kuid ei vasta täielikult selle valmistamise nõuetele ning on mõeldud asendama rakette, sest nende valmistamine on märksa odavam, ent võivad olla kohati isegi täpsemad sihtmärgi leidmisel ja tabamisel.

Paragrahvis 236 loetletakse, mis on sõjarelva laskemoona ja lahingumoona osad ning komponendid. Sarnaselt kahe eelneva paragrahviga, on eesmärk luua parem õigusselgus ettevõtjate jaoks, kes soovivad majandustegevusena käidelda sõjarelva laskemoona või lahingumoona. Täpsemalt võib lugeda loetelu ja liigitamise kohta kaitseministri 29.05.2025 määruse nr 7 seletuskirjast[52], samuti eelnõu 615 SE seletuskirjast[53].

2. jagu

[52] Leitav: https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/a0a8a0f9-33b9-443f-8cef-b2f0ba3d10d2.
[53] Vt lk 11–12, 31–33

Sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona käitlemisega tegeleva ettevõtja aktsiate ja osade ning ettevõtja omandamisel kohaldatavad erandid

19. peatüki teises jaos:
1) käsitletakse sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona käitlemisega tegeleva ettevõtja aktsiate ja osade ning ettevõtja omandamist (**§ 237**),
2) kehtestatakse nõuded, kes võib olulist osalust omandada ja omada (**§ 238**),
3) kes ja millal peab teavitama sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona käitlemisega tegeleva ettevõtja aktsiate või osade omandamisest või osaluse suurendamisest nii, et see ulatub üle 10% ettevõtja aktsia- või osakapitalist või aktsiatega või osadega esindatud häälte arvust, või tehingu tegemisest, mille tulemusel muutuks ettevõtja tema kontrollitavaks ettevõtjaks (**§ 239**),
4) millised andmed tuleb esitada osaluse omandamisest teavitamisel ja kuidas toimub esitatud andmete kontroll (**§ 240**),
5) millistel tingimustel võib olulise osaluse omandada ja mis on olulise omandamise keelamise alused (**§ 241**), ning
6) mis on osaluse ebaseadusliku omandamise tagajärjed (**§ 242**).

Paragrahvi 237 lõikega 1 sätestatakse, et sõjarelvade, laskemoona või lahingumoona käitlemisega tegeleva äriühingu aktsia või osaku võib omandada iga isik, kuid koostoimes järgnevate sätetega kehtivad siin siiski piirangud. Isik, kes soovib sõjarelva, selle laskemoona või lahingumoona käitlemisega tegelevas äriühingus omandada aktsiaid või osakuid, võib üldjuhul olla mis tahes riigi kodanik, nii füüsiline kui ka juriidiline isik. Aktsiate või osakute omandamisel seatakse piiranguid siis, kui kellelgi on soov omandada olulist osalust äriühingus (ettevõtjas), sealhulgas on oluline ka kaudne osalus. See tähendab, et olulise osaluse omandamiseks peavad isikul olema täidetud kõnesolevas jaos kehtestatud nõuded. Olulise osaluse omandamisega on võrdne ka äriühingu (ettevõtja) omandamine tervikuna, kahe juriidilise isiku ühinemine, sealhulgas piiriülene ühinemine, ja muu sarnane tehing, mille tulemusena füüsilisel või juriidilisel isikul tekib oluline osalus ettevõtjas, kes tegeleb sõjarelvade, laskemoona või lahingumoona käitlemisega (**§ 237 lõige 2**).

Olulise osaluse all mõistetakse olulist osa väärtpaberituru seaduse tähenduses (**§ 237 lõige 3**). *Oluline osalus* on otsene või kaudne osalus äriühingu aktsia- või osakapitalis, mis on vähemalt kümme protsenti äriühingu aktsia- või osakapitalist, seda väljendavatest kõigist õigustest või kõigist häältest äriühingus või mis võimaldab olulise mõju äriühingu juhtorganite üle.[54] Osalus on otsene, kui isik omab või teostab seda isiklikult.[55] Osalus on kaudne aga siis, kui: 1) seda omab või teostab isik koos ühe või mitme kontrollitava äriühinguga, 2) seda omab või teostab üks või mitu isiku kontrollitavat äriühingut, 3) seda omab või teostab isik või tema kontrollitav äriühing kokkuleppel kolmanda isikuga või 4) sellest tulenev hääleõigus loetakse isikule kuuluvaks.[56] Olulist osalust arvutatakse sarnaselt nagu on kirjeldatud väärtpaberituru seaduse §-s 10 (**§ 237 lõige 4**).

Paragrahviga 238 seatavas piirangus sätestatakse, kes võib olulist osalust ettevõtjas omada ja omandada. Piirangu seadmise põhjused on samad, mis tsiviilkäibes lubatud relvade käitlemisega seotud ettevõtja ja tema omanike puhul. Selleks on isik, kes vastab samadele

[54] Väärtpaberituru seaduse § 9 lõige 1
[55] Väärtpaberituru seaduse § 9 lõige 2
[56] Väärtpaberituru seaduse § 9 lõige 3

nõuetele, mis on kehtestatud RelvS § 68 lõike 1 punktides 5–8 ja sama paragrahvi lõikes 2 ning kes on:
1) Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik või
2) NATO liikmesriigi kodanik või
3) Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioon (edaspidi *OECD*) liikmesriigi kodanik või
4) sellise riigi kodanik, kellega Eesti Vabariik on sõlminud salastatud teabe vastastikuse kaitse lepingu, või
5) muu riigi kodanik, kellele Kaitseministeerium on Siseministeeriumiga kooskõlastatult andnud nõusoleku teha käesoleva lõike punktidest 1–4 erand.
Punkti 5 kohaselt antud haldusakti aluseks olevaid põhjendusi, samuti menetluses kogutud teavet ja tõendeid ei avaldata, sealhulgas taotlejale, ulatuses, milles see võib ohustada Eesti Vabariigi, Euroopa Liidu, NATO, muu välisriigi või mõne muu rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsiooni julgeolekut või avaliku korra kaitset või milles sellele kohaldub seaduses sätestatud juurdepääsupiirang.

Paragrahvid 239 ja 240 käsitlevad sõjarelva, laskemoona või lahingumoona käitlemisega tegeleva ettevõtja aktsiate või osakute omandamisest teavitamist, kui omandatakse oluline osalus. Oluline on märkida, et olulise osaluse omandamisest teavitamisel ei kohaldata MSÜS §-s 30 sätestatud teavitamise korda (**§ 239 lõige 3**). Peamine põhjus on vajadus tagada riigi julgeolek, sest MSÜS § 30 kohase teavitamise korral ei tehta olulise omandaja suhtes taustakontrolli.

Kui füüsiline või juriidiline isik soovib sõjarelvi, nende laskemoona või lahingumoona käitlevas äriühingus omandada otseselt või kaudselt olulist osalust või seda suurendada[57], peab ta sellest teavitama PPA-d või Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametit (edaspidi *TTJA*) kui tegevusloa andjat (**§ 239 lõige 1**). Samuti tuleb teavitada, kui soovitakse teha tehingut, mille tulemusel muutuks ettevõtja isiku kontrollitavaks ettevõtjaks. Kui omandaja on välismaalane, võib asjaajamise lihtsustamiseks ja keelebarjääri ületamiseks kavandatavast tehingust teavitada ka ettevõtja juhatus. Oluliseks osaluseks loetakse, kui isikul on 10% või rohkem aktsiaseltsi või osaühingu häälte arvust või 10% või rohkem selle aktsia- või osakapitalist. Kui isik pärib, saab kingiks või omandab osaluse muul viisil, tuleb olulise osaluse või ettevõtja omandamisest teavitada tegevusloa andjat (**§ 239 lõige 2**).

Teavitamisel tuleb esitada järgmised andmed (**§ 240 lõiked 1** ja **2**):

- omandatava osaluse suurus;
- füüsilisest isikust omandaja ees- ja perekonnanimi, isikukood, selle puudumise korral sünniaeg, tegelik elukoha aadress ning kõik andmed osaluste kohta teistes juriidilistes isikutes või varakogumites ja andmed isikute kohta, kelle üle omandaja omab kontrolli;
- välismaalasest füüsilisest isikust omandaja ka oma elukohariigi karistusregistri väljavõtte tõlgituna eesti või inglise keelde ja kinnitatuna tunnistusega (apostilliga), kui välislepingust ei tulene teisiti;

[57] Olulise osaluse omandamise juhtumi näiteks on: 1) juhtum, kus isik kas otse või kaudselt omandab näiteks 20% aktsia- või osakapitalist ühe tehinguga; 2) juhtum, kus isikul on 5% aktsia- või osakapitalist ja ta omandab veel 5% aktsia- või osakapitalist (selle tulemusena on tal kokku 10% aktsia- või osakapitalist); 3) juhtum, kus isikul on 25% aktsia- või osakapitalist ja ta omandab veel 15% (selle tulemusena on tal kokku 40% aktsia- või osakapitalist); 4) juhtum, kus isikul on 60% äriühingu aktsiatest, see juriidiline isik omandab ettevõtjas 51% aktsia- või osakapitalist (selle tulemusena muutub see isik kaudseks omandajaks).

- juriidilisest isikust omandaja või varakogumit valitseva juriidilise isiku nimetus, asukoht, registrikood, andmed osaluse kohta teistes juriidilistes isikutes või varakogumites ning andmed isikute kohta, kelle üle omandaja omab kontrolli;
- juriidilisest isikust omandaja omanike või liikmete nimekiri, andmed igale omanikule või liikmele kõikides juriidilistes isikutes või varakogumites kuuluvate aktsiate hulga või kuuluva osa suuruse ja häälte arvu kohta ning andmed isikute kohta, kes omavad kontrolli juriidilisest isikust omandaja omanike või liikmete üle;
- andmed juriidilisest isikust omandaja juhatuse ja nõukogu liikmete kohta, mis sisaldavad neist igaühe ees- ja perekonnanime, isikukoodi või selle puudumise korral sünniaega;
- konsolideerimisgruppi kuuluva omandaja puhul konsolideerimisgrupi struktuuri kirjeldus koos andmetega sinna kuuluvate ettevõtjate osaluse suuruse kohta;
- väljaspool Eestit asutatud ja registreeritud juriidilisest isikust omandaja puhul, kelle tegevus toimub peamiselt väljaspool Eestit, põhikirja ärakiri, viimase majandusaasta aruanne tõlgituna eesti või inglise keelde ja kinnitatuna tunnistusega (apostilliga), kui välislepingust ei tulene teisiti.

Kuna Eesti on EL-i liikmesriik ja on sõlminud lepinguid ka teiste riikidega väljaspool EL-i, siis võib Eestil olla teise riigiga kokkulepe selle kohta, kuidas Eesti ja selle teise riigi kodanikud esitavad ametlikest andmekogudest pärit andmeid. Kui selles ei ole kokku lepitud, tuleb andmed esitada eelnõukohase seadusega sätestatu kohaselt.

Kui tegevusloa andja saab esitatud teate ja andmed kätte, peab ta sellest andmete esitajat teavitama kahe tööpäeva jooksul (**§ 240 lõige 4**). Kui tegevusloa andja palub saata andmed oma e-posti aadressile, mis saadab e-kirja kohalejõudmisel automaatvastuse, loetakse ka see nimetatud teateks. See tähendab, et tegevusloa andja ei pea sellisel juhul uut teadet saatma. Kui pärast andmete kättesaamist ja läbivaatamist selgub, et andmeid on vaja täpsustada või esitada andmete kontrollimiseks lisaandmeid, siis on tegevusloa andjal õigus küsida lisaks eespool nimetatud andmetele veel andmeid (**§ 240 lõige 3**). Ettevõtja omandaja kohta tehakse isiku(te) usaldusväärsuse kontroll ehk taustakontroll (**§ 240 lõige 5**), mille alusel tehakse ka olulise osaluse omandamise lubamise või omandamisest keeldumise otsus.

Füüsiline või juriidiline isik võib olulise osaluse omandada, seda suurendada või muuta ettevõtja kontrollitavaks ettevõtjaks, kui tegevusloa andja teeb positiivse otsuse (**§ 241 lõige 1**). Selleks kontrollib tegevusloa andja esmajoones (**§ 241 lõige 2**):

1) kas füüsiline isik või juriidilise isiku otsesed ja kaudsed omanikud ei ole toime pannud § 68 lõike 1 punktides 5–8 või lõikes 2 loetletud kuritegusid;
2) kas omandaja on esitanud tähtajaks kõik asjakohased dokumendid, sealhulgas tegevusloa andja nõudmisel lisaandmeid;
3) kas andmed on korrektsed ega ole eksitavad, ebaõiged või puudulikud, et nende alusel oleks võimalik kõrvaldada kõik mõistlikud kahtlused omandamise ebasobivuses või selles, et omandamine ei vasta kõnesoleva seadusega sätestatud nõuetele;
4) kui ettevõtja muutuks väljaspool EL-i elava või asuva isiku kontrollitavaks ettevõtjaks, siis kas selles riigis tehakse selle isiku üle piisavalt järelevalvet või kas tegevusloa andjal on võimalik teha selle kolmanda riigi järelevalveasutusega koostööd;
5) kas omandaja üle omab omakorda kontrolli isik, keda ei ole tegevusloa andjale nimetatud.

Nimetatud kaalutluste põhjal tehakse omandamise keelamise või lubamise otsus. Kui tegevusloa andja teeb positiivse otsuse, kuid hiljem selgub mõni asjaolu, mida teades ei oleks

omandamiseks luba antud, peab tegevusloa andja asjaolusid uuesti hindama ja tegema uue otsuse. Kuna omandamise lubamise otsus on juba tehtud, saab ta nüüd tunnistada oma otsuse kõnesoleva seadusega vastuolus olevaks. Kui eelnevalt tehtud omandamise lubamise otsus tunnistatakse seadusega vastuolus olevaks, ei saa omandaja aktsiate või osakutega kaasnevat hääleõigust ja tal ei teki õigusi, mis muudaksid ettevõtja tema kontrollitavaks ettevõtjaks (**§ 242 lõike 1 punkt 2**, **lõige 2**). Kui neid õigusi tehingus siiski teostati, on see õiguste teostamine tühine (**§ 242 lõige 4**). Kui hääled loeti aga üldkoosoleku kvoorumisse, on see üldkoosoleku otsus tühine (**§ 242 lõige 3**).

Tegevusloa andjal on õigus oma otsusega kuni asjaolude väljaselgitamiseni sisuliselt peatada, keelata või muul viisil piirata olulise osaluse omandajal hääleõiguse kasutamist või ettevõtja üle kontrolli võimaldavate õiguste teostamist seni, kuni ta teeb otsuse, kas keelata omandamine või tunnistada see kõnesoleva seadusega vastuolus olevaks (**§ 241 lõige 4**). Viimase tagajärg on siiski (omandamise) tehingu tühistamine.

Olulise osaluse omandamise või suurendamise tehingu tagajärjel ei omanda isik aktsiate või osakutega kaasnevat hääleõigust ning aktsiate või osakutega esindatud hääli ei arvata üldkoosoleku kvoorumisse, kui:
1) tehing on vastuolus tegevusloa andja otsusega;
2) tegevusloa andja on teinud otsuse tunnistada tehing kõnesoleva seadusega vastuolus olevaks või piiranud või keelanud oma otsusega kasutada hääleõigust või õigusi, mis muudaksid ettevõtja tema kontrollitavaks ettevõtjaks;
3) tehingust ei ole tegevusloa andjat nõuetekohaselt teavitatud;
4) tehing on tehtud enne, kui olulise osaluse omandamine eelnõukohase seaduse alusel lubatud oli (**§ 242 lõige 1**).
Samadel põhjustel ei teki isikul õigusi, mis muudaksid ettevõtja tema kontrollitavaks ettevõtjaks (**§ 242 lõige 2**).

3. jagu
Sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona käitlemisega tegeleva ettevõtja maksejõuetuse korral kohaldatavad erandid

Kuna sõjarelvi, nende laskemoona või lahingumoona käitlev ettevõte kujutab endast ilma nõuetekohaste julgeolekuabinõudeta riigile suurt julgeolekuohtu, on oluline, et need abinõud toimiksid ka siis, kui ettevõtjal tekivad makseraskused. Ei ole oluline, kas ettevõtjal on makseraskused ajutiselt või püsivalt, julgeolekuabinõud peavad toimima igal juhul, sest ettevõtte laos võib olla sõjarelvi, nende olulisi osi või laskemoona, lahingumoona või nende valmistamise materjali (lõhkeainet, sütikuid jms). Seetõttu on sõjarelvade, laskemoona või lahingumoona käitlemisega tegeleva ettevõtja juhatusel kohustus teavitada tegevusloa andjat oma makseraskustest, sõltumata sellest, kas need raskused on ajutised või püsivad (**§ 243**).

Koos teatega peab ettevõtja esitama kava, kuidas plaanitakse edaspidi järgida kõnesoleva seadusega kehtestatud nõudeid. Viimane on oluline selleks, et tegevusloa andja teaks, mida ettevõtja plaanib. Samuti selleks, et tegevusloa andja saaks anda ettevõtjale vajaduse korral soovitusi, mida teha ning et ettevõtja saaks olla ka ise valmis asjakohaseid julgeolekuabinõusid kasutusele võtma, kui see peaks vajalikuks osutuma.

Püsiv maksejõuetus (pankrot) ei tule tavaliselt üleöö ja seetõttu peaks tegevusloa andja juba varakult teadma, kuidas tagatakse pankrotis ettevõtja juures julgeoleku- ja ohutusnõuete järgimine muu hulgas ka pankrotimenetluse, saneerimise või ettevõtja likvideerimise ajal.

Selleks sätestatakse seadusega, et sõjarelva, laskemoona või lahingumoona käitlemisega tegeleva ettevõtja pankrotti menetlev kohus (sõltumata kohtu asukohariigist) või ajutine pankrotihaldur või pankrotihaldur teavitab tegevusloa andjat, kui:
1) kohus nimetab ajutise pankrotihalduri;
2) kohus kuulutab välja ettevõtja pankroti ja nimetab pankrotihalduri;
3) kohus kinnitab pankrotiseaduse § 61 lõike 2 või 3 või § 68 lõike 3 kohaselt nimetatud pankrotihalduri;
4) kohus lõpetab menetluse pankrotti välja kuulutamata menetluse raugemise tõttu;
5) kohus määrab menetluse raugemise vältimiseks pankrotimenetluse kulude katteks deposiidi maksmise võimaluse;
6) kohus kinnitab ettevõtte tegevuse lõpetamise otsuse.
7) kohus kinnitab juriidilise isiku lõpetamise otsuse (**§ 244 lõige 1**).

Teavitamise eesmärk on hoida tegevusloa andjat menetluse käiguga kursis, et tegevusloa andja saaks õigel ajal sekkuda, kui see peaks osutuma vajalikuks, ja teha järelevalvet ettevõtja üle sõltumata sellest, kas ettevõtjat juhib endiselt ettevõtja juhtkond või teeb seda pankrotihaldur. Tegevusloa andja lisandub sellesse loetelusse, kellele kohus või pankrotihaldur peavad toimuva kohta infot edastama. Tegevusloa andjale tuleb esitada sama info, mis esitatakse teistele pankrotiteates või teistes PankrS-s sätestatud teadetes (**§ 244 lõige 2**). Samuti peab esitama tegevusloa andjale aruandeid pankrotimenetluse kohta (**§ 244 lõige 3**). Ka siin kehtib reegel, et tegevusloa andja on lihtsalt veel üks isik, kellele pankrotihaldur sama aruande esitab.

Ettevõtja saneerimismenetluses ei ole saneerimisnõustajal samu kohustusi, mis pankrotimenetluses pankrotihalduril, sest saneerimisnõustajal ei ole samu õigusi, mis halduril. Näiteks ei ole saneerimisnõustajal võimalik üle võtta ettevõtja juhtimist. Sellest tulenevalt piirdub sõjarelvade, nende laskemoona või lahingumoona käitlemisega tegeleva ettevõtja saneerimisnõustaja teavitamise kohustus ainult kahtluse tekkimise korral teavitamisega (**§ 244 lõige 4**). See tähendab, et juhul kui saneerimisnõustajal tekib kahtlus mõne ettevõtja otsuse, toimingu või tegevuse suhtes, et see ei vasta RelvS-i, lõhkematerjaliseaduse (edaspidi *LMS*), StrKS-i või muu asjakohase seaduse nõuetele, peab ta teavitama tegevusloa andjat ettevõtja sellisest otsusest, toimingust või tegevusest.

Kui tegevusloa andja märkab või tal on alust arvata, et pankrotihaldur ei täida eelnõukohase seadusega sätestatud julgeolekunõudeid korralikule ja ausale pankrotihaldurile omase hoolega või ei ole usaldusväärne isik sõjarelva, laskemoona või lahingumoona käitlemisega tegeleva ettevõtja pankroti menetlemiseks, on tal õigus taotleda pankrotihalduri vabastamist (**§ 245 lõige 1**). Tegevusloa andja võib seda teha igal ajal kogu pankrotimenetluse jooksul. Tegevusloa andja ei saa aga meelevaldselt seda taotleda, vaid peab oma nõuet ka põhjendama. Kui kohus leiab, et tegevusloa andja taotlus on põhjendatud, vabastab ta pankrotihalduri ja nimetab tema asemele uue (**§ 245 lõige 2**). Pankrotihaldur võib osutuda mitteusaldusväärseks, kui ta näiteks asub juhtima ettevõtjat ja tegevusloa andja tema kohta tehtava taustakontrolli käigus avastab, et pankrotihalduril ei ole täidetud kõik ettevõtja juhile kehtestatud nõuded (**§ 246 lõige 2**).

Paragrahv 246 käsitleb ettevõtja tegevusloa kehtivust maksejõuetuse menetluse ajal. Ettevõtjale antud tegevusluba kehtib kuni:

1) tegevusloa tähtaja möödumiseni;
2) kohus kinnitab pankrotiseaduse § 129 lõike 6 kohaselt ettevõtte tegevuse lõpetamise otsuse;
3) kohus kinnitab pankrotiseaduse § 130 lõike 2 kohaselt juriidilise isiku lõpetamise otsuse (**lõige 1**).

Kahe viimase puhul peab tegevusloa andja tegevusloa kehtetuks tunnistama.

Kui pankrotihalduri hinnangul on parem, et ettevõtja jätkaks tegevust ka pankrotimenetluse ajal, sest siis on ettevõtja atraktiivsem ka võimalike ostjate jaoks, kuid ettevõtja tegevusluba muutub kehtetuks tähtaja möödumise tõttu, võib pankrotihaldur taotleda uut tegevusluba (**lõige 2**). Pankrotihaldur saab tegevusluba taotleda aga üksnes siis, kui tal endal on täidetud ettevõtja juhile kehtestatud nõuded, sest tegevusloa andja annab tegevusloa üksnes siis, kui täidetud on kõik §-s 274 sätestatud nõuded, sealjuures on ka tal endal täidetud ettevõtja juhile sätestatud nõuded.

Kui saneerimismenetluse käigus muutub ettevõtja tegevusluba kehtetuks tähtaja möödumise tõttu, on ettevõtjal õigus taotleda uut tegevusluba samuti nagu siis, kui saneerimismenetlust ei oleks (**lõige 3**). Siiski on üks erand: ettevõtja peab esitama koos tegevusloa taotlusega ka saneerimisnõustaja hinnangu selle kohta, kuidas ja kas ettevõtja suudab täita kõnesoleva seadusega kehtestatavaid nõudeid. Kui saneerimisnõustaja hinnang on positiivne, annab tegevusloa andja uue tegevusloa, kui kõik muud nõuded on täidetud. Kui saneerimisnõustaja arvates ei ole ettevõtja edaspidine tegevus võimalik, siis tegevusloa andja ei anna ettevõtjale tegevusluba või annab selle lühema tähtajaga kui maksimaalne võimalik tähtaeg (5 aastat).

Paragrahviga 247 kehtestatakse pankrotihalduri tegevusele erandid võrreldes PankrS-ga. Olulisim neist on, et pankrotihaldur peab tagama pankrotivaras oleva sõjarelva, laskemoona, lahingumoona ja nende oluliste osade hoidmise eelnõukohase seadusega kehtestatavas korras ja tingimustes (**lõige 1**). Eesmärk on tagada riigi julgeolek, üldine ohutus ja vara säilimine. Näiteks, kui laos ei hoita õhuniiskust vajalikul tasemel, rikub see laos seisvaid sõjarelvi, nende osi või laskemoona, lahingumoona või nende osi, mistõttu ei saa neid ka varana realiseerida. Või kui ettevõtet ei valvata samamoodi nagu enne maksejõuetust, on ka julgeolekuoht väga suur.

Teine oluline nõue on, et pankrotihaldur saab pankrotivarana müüdavat sõjarelva, selle laskemoona või lahingumoona müüa üksnes isikutele, kellel on kõnesoleva seadusega antud õigus soetada, omada ja vallata sõjarelva, laskemoona või lahingumoona (**lõige 2**). Et seda teha, peab pankrotihaldur küsima tegevusloa andja nõusolekut, kui sõjarelvad, laskemoon või lahingumoon kavatsetakse võõrandada Eestis tegutsevale ettevõtjale. Väljaspool Eestit asuvale ettevõtjale võõrandamise puhul ei pea selle riigi tegevualoa andjalt nõusolekut küsima, ostja tegevusloa olemasolu tuleb tõendada SKK-le, kellelt tuleb saada sõjarelvade, laskemoona või lahingumoona Eestist väljaveoks litsents. Eesmärk on riigi ja rahvusvahelise kogukonna julgeolek ning riikliku kontrolli jätkumine ka pärast asja müümist. Väljapoole Eestit müües peab pankrotihaldur esiteks veenduma, et riigi suhtes, kuhu sõjarelv, selle laskemoon või lahingumoon müüakse, ei ole rakendatud sanktsioone. Teiseks, kui ostjaks on eraõiguslik isik, siis kas selles riigis on eraõiguslikul isikul lubatud sõjarelva, selle laskemoona või lahingumoona soetada, omada ja vallata. Kui ostjaks on relvajõud, tuleb veenduda, et selle riigi suhtes ei ole rakendatud rahvusvahelisi sanktsioone. Eestis võib selleks isikuks olla Kaitsevägi, Kaitseliit, samuti PPA või muu valitsusasutus, kes kasutab sõjarelvi oma teenistusülesannete täitmisel, eraõiguslikest isikutest aga üldjuhul need, kellele on antud sama liiki tegevusluba nagu on maksejõuetuks muutunud ettevõtjal. Näiteks, kui ettevõtja tegeles sõjarelvade valmistamisega, siis sõjarelvi saab müüa võla katteks ainult ettevõtjale, kellel on tegevusluba sõjarelvade valmistamiseks. Tema laos olevaid sõjarelva olulisi osi saab müüa ettevõtjale, kellel on tegevusluba sõjarelvade valmistamiseks või sõjarelvade parandamiseks või ümbertegemiseks. Viimaste puhul on määravaks kindlasti ka kogus, mida müüa soovitakse,

sest kui kogus on suur, ei ole sõjarelva parandajal või ümbertegijal neid nii palju vaja või ettevõtjal ei olegi lubatud nii suurt kogust korraga laos hoida.

Sama paragrahvi **lõikega 3** sätestatakse nõue, et kui pankrotimenetluses tehakse tehing, mis on seotud sõjarelva, laskemoona või lahingumoona või nende oluliste osade võõrandamisega, ei tohi seda teha esindaja kaudu, kui ei ole teada, kes on ostja. Sõjarelvad, nende olulised osad, laskemoon või lahingumoon ning nende olulised osad ja komponendid võivad kujutada endast ohtu riigi julgeolekule, samuti rahvusvahelisele julgeolekule, kui sõjarelva, laskemoona, lahingumoona või nende oluliste osade lõppkasutaja ei ole teada. Eelnõukohase seadusega pannakse sõjarelvi, laskemoona või lahingumoona käitlevale ettevõtjale kohustus teavitada SKK-d lepingu sõlmimise kavatsusest, seda ka siis, kui tehing toimub vahendaja kaudu (vt 19. peatüki 4. jagu). See kohustus laieneb ka pankrotihaldurile. Muu hulgas tuleb teada anda, kes on sõjarelva, laskemoona või lahingumoona lõppkasutaja. Kui esindaja ei soovi seda avaldada, ei saa ka tehingut teha.

Kui aga pankrotihaldur ise kasutab esindajat või abilist pankrotimenetlusega seotud toimingute ja tehingute tegemisel, peab ta saama selleks peale pankrotitoimkonna ka tegevusloa andja nõusoleku (**lõige 4**). Sätte eesmärk on pigem ennetav, et tegevusloa andja teaks, kellel on juurdepääs ettevõtja andmetele ja territooriumile. Kui tekib kahtlus, et isik ei ole usaldusväärne või ei täida oma ülesandeid julgeoleku tagamise seisukohast piisava hoolega, saab tegevusloa andja nõuda esindaja või abilise asendamist.

Sõjarelvi, laskemoona, lahingumoona või nende olulisi osi käitlevas maksejõuetus ettevõtjas on tõenäoliselt üks suuremaid kulusid tõhusa valve tagamine ettevõtte territooriumil, kui selle ladudes on sõjarelvi, nende olulisi osi, laskemoona või lahingumoona ning nende olulisi osi ja komponente. Kuna pankrotihalduril on kohustus tagada kogu pankrotimenetluse käigus samade nõuete täitmine, mida peab täitma ettevõtja, peab ka pankrotihaldur jätkama nende nõuete täitmist. Tavaliselt teeb pankrotihaldur arvutused, et selgitada välja kõige soodsam lahendus. Nii võib ühe variandina kõne alla tulla sõjarelvade, laskemoona või lahingumoona või nende oluliste osade või komponentide hoidmine teise isiku laos, makstes selle eest üüri (**lõige 5**). Pankrotihaldur võib niisuguse ladustamise ja hoidmise lepingu sõlmida järgmiste isikutega:
1) PPA – sõjarelvade ja laskemoona hoidmiseks ja ladustamiseks;
2) Kaitsevägi – sõjarelvade, laskemoona või lahingumoona hoidmiseks ja ladustamiseks;
3) sõjarelvade valmistamiseks tegevusluba omav ettevõtja – sõjarelvade hoidmiseks ja ladustamiseks;
4) laskemoona ja lahingumoona hoidmise teenuse osutamiseks tegevusluba omav ettevõtja – laskemoona või lahingumoona hoidmiseks ja ladustamiseks;
5) laskemoona valmistamiseks tegevusluba omav ettevõtja – laskemoona hoidmiseks ja ladustamiseks;
6) lahingumoona valmistamiseks tegevusluba omav ettevõtja – lahingumoona hoidmiseks ja ladustamiseks.
Kuigi see võimalus seadusega luuakse, ei tähenda see automaatselt, et loetletud isikud peavad pankrotihalduriga sõlmima vastavasisulise lepingu. Tegemist on siiski võimalusega, mille kasutamine oleneb paljuski sellest, kas nendel isikutel on ruumi hoida maksejõuetuks muutunud ettevõtja vara oma ladudes. Ettevõtjaga lepingu sõlmimiseks on vaja küsida ka tegevusloa andja nõusolekut. Tegevusloa andja jaoks on võrreldes esialgse tegevusloa taotlusega tegemist olulise muudatusega, mistõttu peabki saama temalt nõusoleku sellise lepingu sõlmimiseks.

Teine variant on sõlmida maksejõuetu ettevõtja territooriumi valvamise leping PPA, Kaitseväe või Kaitseliiduga, kui see tagab paremini julgeoleku ja üldise ohutuse. Tegevusloa andjat võiks sellest teavitada, kuid tema nõusolekut vaja ei ole. Peale selle saab hoida palgal inimesi, kes seni valvasid ettevõtja territooriumi.

Paragrahviga 248 kehtestatakse pankrotivara võõrandamisega seotud erandid. Esiteks võib sõjarelvi, laskemoona või lahingumoona või nende olulisi osi ja komponente tegevusloa andja ja SKK nõusolekul võõrandada ainult riigi relvajõududele või teisele ettevõtjale, kellel on nende toodete käitlemise õigus (**lõige 1**). Käitlemise all ei ole siiski mõeldud ükskõik millist RelvS § 240 lõikes 1 käitlemise määratluses nimetatud tegevust või toimingut, vaid § 266 lõikes 1 nimetatud tegevusi (eelkõige valmistamine, parandamine või ümbertegemine). Riigi relvajõud võivad Eestis olla Kaitsevägi või Kaitseliit või väljaspool Eestit teiste riikide relvajõud. SKK-d tuleb teavitada ja saada selle nõusolek, kui sõjarelvad, nende olulised osad, laskemoon või lahingumoon ja nende olulised osad võõrandatakse väljapoole Eestit. Kui vara võõrandatakse näiteks Kaitseväele, piisab tegevusloa andja nõusolekust. Väljapoole Eestit sõjarelva, laskemoona või lahingumoona võõrandamise puhul tuleb lepingu sõlmimise kavatsusest eelnevalt teavitada SKK-d ning alles seejärel saab taotleda litsentsi sõjarelvade, laskemoona, lahingumoona või nende oluliste osade Eestist väljaviimiseks. Teisisõnu, tuleb järgida RelvS-i ja StrKS-ga kehtestatud nõudeid.

Kui võõrandamine ei õnnestu RelvS § 107 lõikes 3 sätestatud tähtaja jooksul (kuus kuud), tuleb sõjarelvad, nende olulised osad, laskemoon, lahingumoon ja nende olulised osad hävitada RelvS §-s 292 kehtestatud nõuete kohaselt (**lõige 2**). Hävitamise korraldab PPA, kuid hävitamise kulud kannab ettevõtja. Võõrandamisele on määratud tähtaeg, sest nagu eespool juba öeldud, on sõjarelvade, laskemoona ja lahingumoona nõuetekohane hoidmine ettevõtja jaoks üsna kulukas (samuti ka pankrotimenetluses), ilma nõuetekohase valveta on nende hoidmine laos suure julgeolekuriskiga ning kuus kuud on piisavalt pikk aeg, et leida neile seaduslik ostja, kui sellist tüüpi sõjarelvi, laskemoona või lahingumoona või nende olulisi osi osta soovitakse. Seetõttu nähaksegi ette, et kui kuue kuu möödudes ei ole õnnestunud leida sobivat ostjat, tuleb sõjarelvad, laskemoon ja lahingumoon, samuti nende olulised osad hävitada.

Paragrahv 249 käsitleb ettevõtja osakute või aktsiate võõrandamise ning ettevõtte võõrandamise erandeid. Ettevõtja aktsiaid ja osakuid, mis moodustavad olulise osa[58], võib pankrotimenetluses ja täitemenetluses võõrandada üksnes isikule, kellel on täidetud RelvS §-s 238 sätestatud nõuded (**lõige 1**). Kui oluline osalus müüakse üksikaktsiatena või väiksemas koguses kui 10% aktsia- või osakapitalist, kuid müüakse ühele ja samale isikule kas otse või kaudselt, on tegemist olulise osaluse omandamisega. Olulise osaluse omandaja kohta tehakse taustakontroll ja olulise osaluse omandamiseks tuleb saada tegevusloa andja nõusolek. Selleks, et tegevusloa andja saaks kontrollida olulise osaluse omandaja usaldusväärsust, peab pankrotihaldur esitama omandaja kohta samad andmed, mille peab tavapärases olukorras tegevusloa andjale esitama omandaja ise või tema eest ettevõtja juhatus.

Kui haldur leiab, et kõige mõistlikum on võõrandada terve ettevõte või siis selle organisatsiooniliselt iseseisev osa[59], kus käideldakse sõjarelvi, laskemoona või lahingumoona

[58] Oluline osalus on otsene või kaudne osalus äriühingu aktsia- või osakapitalis, mis on vähemalt kümme protsenti äriühingu aktsia- või osakapitalist, seda väljendavatest kõigist õigustest või kõigist häältest äriühingus või mis annab olulise mõju äriühingu juhtorganite üle (väärtpaberituru seaduse § 9 lõige 1).

[59] Näiteks eraldiseisvas hoones asuv osa, mille tootmisprotsess ei ole seotud ülejäänud ettevõttega.

või nende olulisi osi, peab ta taotlema selleks peale pankrotitoimkonna nõusoleku ka tegevusloa andja nõusolekut (**lõige 2**). Kuna ettevõtja on taotlenud tegevusloa ja käitamisloa kindlal territooriumil ja kindlal tegevusalal tegutsemiseks, on tegevusloa andja jaoks oluline teada, kui pankrotimenetluse käigus otsustatakse müüa kas kogu ettevõte või osa sellest uuele ettevõtjale. Teiseks on selle sätte eesmärk kindlustada, et sellist ettevõtet või osa sellest võib võõrandada üksnes juriidilisele isikule, kes vastab §-s 267 sätestatud nõuetele (**lõige 3**). Tehingu toimumiseks peab tegevusloa andja seega kontrollima, kas ettevõtja, kes soovib pankrotimenetluse käigus osta sõjarelvi, laskemoona või lahingumoona käitleva ettevõtte või osa sellest, vastab seadusega kehtestatud nõuetele. Tegutseva ettevõtte omand, valdus ja vastutus ei saa üle minna enne, kui uuel omanikul on olemas RelvS § 266 lõike 1 punktides 1–5 sätestatud tegevusluba sõjarelvade, laskemoona või lahingumoona käitlemiseks. Kui uus omanik ei plaani jätkata selles ettevõttes sõjarelvade, laskemoona või lahingumoona käitlemisega, on vaja tegevusloa andjalt küll nõusolekut, kuid tegevusloa taotlust esitada ei ole vaja. Piisab, kui ettevõtja kinnitab, et ta ei plaani selles ettevõttes jätkata sama tegevusega. Eeldus on aga, et selles ettevõttes ei ole ühtegi sõjarelva, laskemoona, lahingumoona ega nende olulisi osi. Enne ei saa omand ega valdus üle minna, see tähendab, et tegevusloa andja ei saa enne anda oma nõusolekut võõrandamistehingu tegemiseks.

Paragrahviga 250 sätestatakse, et kui seadusega on nõutav taotleda tegevusloa andja või SKK nõusolekut tehingu või toimingu tegemiseks, kuid seda ei tehta, on selline tehing tühine. Nõusolekut on vaja taotleda järgmistel juhtudel:
1) pankrotihaldur kasutab pankrotimenetlusega seotud toimingute ja tehingute tegemisel esindajat või abilist;
2) tegevusluba omava ettevõtjaga lepingu sõlmimine sõjarelvade, laskemoona või lahingumoona hoidmiseks ja ladustamiseks;
3) sõjarelvade, laskemoona, lahingumoona või nende oluliste osade võõrandamine;
4) ettevõtja olulise osaluse võõrandamine;
5) ettevõtte või selle organisatsiooniliselt iseseisva osa võõrandamine.

4. jagu
Tellijaga lepingu sõlmimise erisused

4. jagu käsitleb väljaspool Eestit asuva tellijaga lepingu sõlmimise erisust, lepingu sõlmimise keelamise aluseid ja lepingu sõlmimisest teavitamata jätmise tagajärgi. Võrreldes kehtiva RelvS-ga muudatusi jaos tehtud ei ole. **Paragrahvi 251 lõikega 1** pannakse ettevõtjale kohustus teavitada SKK-d väljaspool Eestit asuva tellijaga lepingu sõlmimise kavatsusest. Teavitada tuleb, kui lepingu eesmärgipärase täitmise korral:
1) veetakse Eestisse kaubana sisse sõjarelvi, laskemoona või lahingumoona;
2) veetakse Eestist kaubana välja sõjarelvi, laskemoona või lahingumoona;
3) veetakse Eestisse teenuse osutamise korras sisse sõjarelvi.

Lepingu sõlmimise kavatsuseks loetakse seda, kui ettevõtja alustab läbirääkimisi väljaspool Eestit asuva ettevõtja või relvajõududega eesmärgiga sõlmida leping või eelleping või astuda muid samme, mille tulemusena võidakse sõlmida leping. Kõik läbirääkimised ei pruugi lõppeda eellepingu või lepingu sõlmimisega, näiteks, kui ettevõtja osaleb ELisisesel hankel, siis hankel osalemist ei loeta selleks juhtumiks, kui tuleb teavitada SKK-d, kuigi ettevõtjal justkui on kavatsus leping sõlmida. Kui ettevõtja osutub hankel edukaks, tuleb sellest teavitada ka SKK-d.

Väljaspool Eestit asuva tellijaga tuleb lepingu sõlmimise kavatsusest teavitada ka siis, kui leping sõlmitakse vahendaja kaudu (**§ 251 lõige 2**). Teavitada võib lepingu sõlmimise kavatsusest ka vahendaja, kui ettevõtja ei tea lepingu teise poole andmeid (ettevõtja ei tea, kes on toote lõppkasutaja). Lepingu sõlmimise kavatsusest teavitamise puhul on olulisim detail toote lõppkasutaja andmed. Kui lõppkasutaja ei ole teada, ei saa julgeolekukaalutlustel anda ka luba lepingu sõlmimiseks. Seega, kui ka vahendaja kasutab omakorda vahendajat, tuleb esitada siiski andmed toote lõppkasutaja kohta, mitte n-ö vahelülide (vahendajate) kohta.

Tellijaga lepingu sõlmimise kavatsusest teavitamine on StrKS-s sätestatud sõjalise kauba[60] Eestisse sisseveo ja Eestist väljaveo eriloa (litsentsi) taotlemise osa, selle eeltoiming. Välismaise tellijaga lepingu sõlmimise kavatsusest teavitamine ei asenda siiski nõuet taotleda StrKS §-s 6 sätestatud eriluba (**§ 251 lõige 3**). Tegemist on preventiivse nõudega. Lepingu sõlmimise kavatsusest teavitamisest võib toote (sõjarelv, laskemoon või lahingumoon) valmimiseni kuluda mitu kuud ja selle aja jooksul võib olukord muutuda. Näiteks kehtestatakse sellele riigile, kuhu toode viia kavatsetakse, relvaembargo. Sellisel juhul keeldub SKK sellesse riiki väljaveo jaoks litsentsi andmast. Rahvusvahelisi sanktsioone ei kehtestata üldjuhul ühe-kahe päeva jooksul, vaid neile eelneb pikema aja jooksul relvakonflikt või rahvusvahelise kogukonna silmis muu jäme õigusrikkumine. SKK saab ettevõtjat hoiatada, et riigis on probleeme, mille tõttu võidakse kehtestada selle riigi suhtes sanktsioone, ja soovitada lepingut mitte sõlmida, või lepingu sõlmimise julgeolekukaalutlustel hoopis keelata. Samas on sellisel teavitamisel ka teine aspekt: see aitab teatud määral maandada ettevõtja äririske, mis on kujunenud äsjanimetatud põhjustel. Kui ettevõtja teab juba ette, et ta ei saa luba toote väljaveoks sellesse riiki, ei sõlmi ta ka lepingut ega tee kulutusi toote valmistamiseks või muuks käitlemiseks, mis oleks olnud lepingu ese.

Sõjarelva, laskemoona või lahingumoona käitlemisega tegelev ettevõtja (edaspidi *teavitaja*) peab esitama teates SKK-le järgmised andmed (**§ 251 lõige 4**). Esiteks, teavitaja nimi, registrikood, aadress, telefoninumber, elektronposti ja veebilehe aadress. Teiseks, lepingu teise poole andmed, nagu nimi, registrikood, aadress, telefoninumber, elektronposti ja veebilehe aadress. Kui lepingu teisel poolel ei ole registrikoodi sellisel kujul nagu Eesti ettevõtjatel, tuleks esitada muu seda ettevõtjat selles riigis eristav tunnus, mis on samalaadne registrikoodiga. Veebilehe andmeid küsitakse selleks, et saaks kontrollida, kas selline ettevõtja on olemas ja millega ta tegeleb (tema turupositsioon, kuidas ta end reklaamib jms), kui lepingu teine pool on eraõiguslik isik, mitte riigiasutus.

Kolmandaks tuleb teatele lisada lepingu projekt. Kui lepingu projekti veel ei ole, tuleb teates kirjeldada lepingu eesmärki, selle võimalikku sisu ja märkida lepingu täitmise kavandatav tähtaeg. Neljandaks tuleb teates märkida, millal kavatsetakse leping sõlmida. Viiendaks on teatesse kohustuslik kirjutada lepingu esemeks olevate sõjarelvade, laskemoona või lahingumoona kogus. Kogus tuleb ka siis märkida, kui ettevõtja plaanib sõjarelvi Eestisse tuua, et neid siin teenuse osutamise korras hooldada või parandada või ümber teha.

Kuuendaks, strateegilise kauba nimekirja kategooria tähis ja number. Kuna sõjarelvad, nende laskemoon ja lahingumoon on sõjaline kaup, on oluline nende kohta ka arvestust pidada. Tavapärane on, et ettevõtja, kes taotleb SKK-st litsentsi sõjalise kauba sisise- või väljaveoks, klassifitseerib ise kauba, mis kategooriasse kaup (toode) kuulub. Kui on ilmselgelt näha, et ettevõtja on kategooria märkimisel eksinud, võib SKK ise määrata kategooria, mida peab õigeks.

[60] Sõjarelvad, laskemoon ja lahingumoon on sõjaline kaup StrKS § 2 lõike 2 järgi.

Seitsmendaks tuleb teatesse panna teavitaja kontaktisiku ja esindaja nimi, tema telefoninumber ja elektronposti aadress. Neid andmeid on vaja selleks, et kui SKK-l on lisaküsimusi, saab ettevõtjas kohe ühendust võtta õige isikuga, kes selle teemaga tegeleb. Kaheksandaks lisab teavitaja teatesse ka sõjarelva, laskemoona või lahingumoona käitlemiseks antud tegevusloa andmed, nagu selle number ja kehtivusaeg. Ettevõtja ei pea lisama tegevusloa koopiat, vajaduse korral teeb SKK selle kohta päringu tegevusloa andjale. Kui teates olev info on kasin või vajab täpsustamist, on SKK-l õigus küsida muud asjakohast teavet, et oleks selge, miks, milleks, kellega ja mis ajal leping sõlmitakse ning täidetakse (**§ 251 lõige 5**).

Pärast teate kättesaamist on SKK-l aega 20 tööpäeva, et teade läbi vaadata ja otsustada, kas keelata kavandatava lepingu sõlmimine või mitte (**§ 251 lõige 6**). See tähendab, et kui SKK ei ole ettevõtjaga 20 tööpäeva jooksul lisaandmete küsimiseks ühendust võtnud ega teatanud oma keelduvast otsusest, loetakse, et ettevõtjal on luba leping sõlmida ja SKK arvates ei ole sellega probleeme. Teisisõnu, SKK ei pea ettevõtjale eraldi teada andma, et tal ei ole vastuväiteid kavandatava lepingu sõlmimise kohta. Sarnane teavitussüsteem on Saksamaal, kus asutus, kellele teave esitatakse, ei tee otsust, kui vastuväiteid ei ole. Ent kui SKK on küsinud ettevõtjalt lisateavet, lükkub ka menetluse tähtaeg edasi teabe esitamiseks antud tähtaja võrra või teavitajal nõutud teabe esitamiseks kulunud päevade arvu võrra (**§ 251 lõige 7**). Kui ettevõtja ei esita teavet nõutud tähtajaks, ei tähenda see siiski, et kui teate esmasest esitamisest on möödas 20 tööpäeva, ei ole SKK-l vastuväiteid. Kui SKK on nõudnud lisateavet, annab SKK ka teada, kas tal on vastuväiteid või mitte, et ettevõtja ei peaks jääma teadmatusse, kas ta võib lepingu sõlmida või mitte. Kui ettevõtja ei esita nõutud andmeid, siis menetlus peatub ja samas ei ole tal luba lepingut sõlmida. Kui ettevõtja ei esita nõutud teavet mõistliku aja jooksul, loetakse, et SKK on keelanud lepingu sõlmimise (**§ 252 lõige 2**). Keeldumise aluseks on sellisel juhul StrKS § 19 lõike 2 punktis 7 või 8 sätestatu[61]. Kui ettevõtja ei esita nõutud teavet, kuid sõlmib siiski lepingu, on sõlmitud leping tühine (**§ 253 lõige 1**).

SKK võib keelata väljaspool Eestit asuva tellijaga lepingu sõlmimise samadel alustel, mis on StrKS-s sätestatud keeldumise alustena litsentsi taotlemisel (**§ 252 lõige 1**). Need alused on sätestatud StrKS §-s 19. Näiteks võib SKK keelduda litsentsi andmisest, kui on alust arvata, et strateegilist kaupa (toodet) võidakse kasutada sihtriigis inimõiguste rikkumiseks või kui on alust arvata, et toodet võidakse kasutada rahvusvahelise julgeoleku ohustamiseks või kui taotleja või temaga seotud isiku suhtes on alustatud strateegilise kaubaga, strateegilise kauba veo või teenuse osutamisega seotud süüteo menetlus või kui toote sihtriigis asuv lõppkasutaja ei ole teada või kui lõppkasutaja keeldub SKK-le esitamast lõppkasutuse järelevalve dokumente.

Kui ettevõtja jätab väljaspool Eestit asuva tellijaga lepingu sõlmimise kavatsusest SKK-d teavitamata, on väljaspool Eestit asuva tellijaga sõlmitud leping tühine (**§ 253 lõige 1**). Kui ettevõtja jätab väljaspool Eestit asuva tellijaga lepingu sõlmimise kavatsusest teavitamata, võib tal selle tagajärjel jääda hiljem saamata toote Eestist väljaveo luba (**§ 253 lõige 2**), sest ta on rikkunud teavitamiskohustust ja muutunud sellega ebausaldusväärseks. Sama õigus on SKK-l ka siis, kui ettevõtja ei esita SKK-le nõutud lisateavet (seda juhtumit loetakse võrdseks lepingu sõlmimise keelamise juhtumiga). Eriloa (litsentsi) väljastamata jätmine ei ole absoluutne, mis

[61] StrKS § 19 lõike 2 punktid 7 ja 8: 7) strateegilise kauba või teenuse sihtriigis asuv lõppkasutaja ja lõppkasutus ei ole teada või kui lõppkasutaja keeldub komisjonile esitamast või esitab puudulikult täidetud lõppkasutuse järelevalve dokumendid; 8) esinevad muud mõjuvad põhjused.

tähendab, et SKK peab kaaluma kõiki asjaolusid, et saada selgust, miks ettevõtja jättis lepingust teavitamata.

Kui ettevõtja jätab väljaspool Eestit asuva tellijaga lepingust teavitamata korduvalt, on tagajärjeks ka see, et SKK teavitab sellest tegevusloa andjat ning too algatab rikkumismenetluse. Kui ettevõtja jätab teavitamata korduvalt, ei ole tegemist enam inimliku eksimusega, vaid ettevõtja töötaja(d) ei ole olnud piisavalt hoolas oma tööülesannete täitmisel või on teadlikult eiranud nimetatud nõuet kas omal algatusel või ettevõtja huvides. Üldjuhul omistatakse ettevõtja töötaja tegevus ettevõtjale, sest eeldatakse, et töötaja tegutseb ettevõtja huvides.

5. jagu
Nõuded sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona käitlevale ettevõtjale

Eelnõukohase **19. peatüki 5. jaoga** kehtestatakse nõuded sõjarelva, laskemoona või lahingumoona käitlevale ettevõtjale, nagu nõuded tegutsemisvormile, juhatuse asukohale, juhtidele, vastutavale isikule ja töötajatele, samuti käsitleb vastutuskindlustusega seotut ning §-des 254–258 ja 260 on sätestatud osa kontrollieseme nõuetest.

Paragrahviga 254 kehtestatakse nõuded ettevõtja tegutsemisvormile. Ettevõtja, kes soovib käidelda sõjarelvi, nende olulisi osi, laskemoona või lahingumoona ja nende olulisi osi[62], peab olema kas aktsiaselts või osaühing. Ettevõtja võib olla asutatud ka ELi liikmesriigis, samuti Šveitsis või Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis[63], kuid peab olema aktsiaseltsi või osaühinguga sarnane juriidiline isik. Ettevõtjal peab olema vähemalt 25 000 euro suurune aktsia- või osakapital, mis on reaalselt ka sisse makstud. See tähendab, et ei saa olla juhtumit, kus näiteks osaühing on asutatud, kuid ettevõtjal ei ole tegelikult vara ning kuni osakapitali sissemaksmiseni vastutavad osanikud oma varaga. Arvesse võttes, et sõjarelvad, laskemoon ja lahingumoon on kallid, nende valmistamine kulukas, sõjarelvade hooldus, parandamine ja ümbertegemine samuti kallis, sest nõuab ettevõttes tööga alustamiseks suuri kulusid julgeoleku tagamiseks, ei ole ettevõtja, kellel ei ole vara vähemalt aktsia- või osakapitalina, usaldusväärne. Kuna sõjarelvade, laskemoona ja lahingumoona käitlemine ja hoidmine laos on kõrgendatud ohu allikaks ning suure julgeolekuriskiga ettevõtmine, peab olema tagatud, et isikud, kes kavatsevad hakata sõjarelvi, laskemoona või lahingumoona käitlema, oleks usaldusväärsed ja täidaksid kõiki nõudeid, sealhulgas julgeoleku tagamise nõudeid. Seetõttu on piiratud tegutsemisvormi ning suurendatud osaühingu miinimumkapitali suurust samale tasemele aktsiaseltsi miinimumkapitaliga. Eesmärk on riigi julgeoleku tagamine.

Paragrahvis 255 sätestatakse, et ettevõtja ja tema juhatuse asukoht peab olema Eestis (**lõige 1**) ning see peab olema kirjas ka ettevõtja ühingulepingus või põhikirjas (**lõige 2**). Nõude kehtestamise eesmärk on tõhustada riiklikku kontrolli juhatuse ja nõukogu tegevuse üle. Kui ettevõtja juhatus tegutseks väljaspool Eestit, kujutaks ettevõtja suuremat julgeolekuriski, sest juhatuse tegevus ei alluks Eesti jurisdiktsioonile. Sel juhul ei saaks Eesti järelevalveasutused kiirelt ja tõhusalt ettevõtjat kontrollida, kui peaks tulema signaal, et ettevõtja mõni juhatuse liige ei ole seaduskuulekas või et ettevõtja juhatus on vastu võtnud otsuseid, mis ei ole seadusega kooskõlas. Piirang ei kehti juhatuse ja nõukogu liikmete elukohale ega

[62] Oluliseks osaks loetakse ka komponente.

[63] Need lepinguriigid on Norra, Liechtenstein ja Island.

kodakondsusele. See tähendab, et iga juhatuse ja nõukogu liige võib valida endale meelepärase elukoha, olgu see siis Eestis või väljapool Eestit, üksnes tema töökoht peab asuma Eestis.

Paragrahviga 256 kehtestatakse nõuded ettevõtja juhtidele. Ettevõtja juhtideks loetakse ettevõtja juhatuse ja nõukogu liikmeid ning prokuristi, samuti muud isikut, kes täidab ülesandeid, mida tavapäraselt täidab juhatuse liige (**lõige 1**). Näiteks võib see muu isik olla ettevõtja raamatupidaja või vastutav isik. Ettevõtja juhiks saab olla vaid isik, kes vastab samadele nõuetele, mis on kehtestatud ettevõtja olulise osaluse omanikele ja tsiviilkäibes lubatud relvade käitlemisega tegeleva ettevõtja omanikele ja juhtidele (**lõige 2**). See tähendab, et ettevõtja juhiks võib valida või määrata vaid isiku, kelle suhtes ei ole tuvastatud RelvS § 68 lõike 1 punktides 5–8 ja lõikes 2 sätestatud asjaolusid ning kes on:
1) Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik või
2) NATO liikmesriigi kodanik või
3) OECD liikmesriigi kodanik või
4) sellise riigi kodanik, kellega Eesti Vabariik on sõlminud salastatud teabe vastastikuse kaitse lepingu, või
5) muu riigi kodanik, kellele Kaitseministeerium on Siseministeeriumiga kooskõlastatult andnud nõusoleku teha käesoleva lõike punktidest 1–4 erand.
Teisisõnu, ettevõtja juhtidel peab olema laitmatu maine. Kui juhatuse ülesandeid täidab muu isik, siis peavad ka temal olema täidetud juhatuse liikmele kehtestatud nõuded.

Sarnaselt § 245 lõikes 2 sätestatuga punkti 5 kohaselt antud haldusakti aluseks olevaid põhjendusi, samuti menetluses kogutud teavet ja tõendeid ei avaldata, sealhulgas taotlejale, ulatuses, milles see võib ohustada Eesti Vabariigi, Euroopa Liidu, NATO, muu välisriigi või mõne muu rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsiooni julgeolekut või avaliku korra kaitset või milles sellele kohaldub seaduses sätestatud juurdepääsupiirang (**lõige 3**).

Ettevõtja juhid on kohustatud ettevõtja juhtimisel, sealhulgas kõikide ettevõtja jaoks oluliste otsuste tegemisel silmas pidama, et otsuse tagajärjel ei tohi ohtu sattuda avalik kord ega riigi üldine julgeolek (**lõige 4**). See tähendab, et kui ettevõtja peab valima kahe alternatiivi vahel, millest ühe tulemusena tekiks julgeolekurisk ja oht avalikule korrale, kuid majanduslik kasu oleks suurem, kuid teise alternatiivi puhul ohtu ei tekiks, ent majanduslik kasu oleks väiksem, siis tuleb valida alternatiiv, mille puhul riigi avalik kord ja julgeolek oleks tagatud.

Kui ettevõtjas vahetub või võetakse tööle mõni uus juhatuse liige, nõukogu liige või prokurist, tuleb sellest kavatsusest teavitada tegevusloa andjat vähemalt 20 tööpäeva enne selle küsimuse otsustamist (**lõige 5**). Teates esitatakse võimaliku uue juhatuse liikme, nõukogu liikme või prokuristi ees- ja perekonnanimi, isikukood, selle puudumise korral sünniaeg, elukoha- ja kontaktandmed ning muud andmed, mis on selle isiku kohta vaja esitada tegevusloa taotluses või koos sellega. Põhimõtteliselt on vaja esitada isikuandmete ankeet, et võimaliku juhatuse liikme, nõukogu liikme või prokuristi kohta saaks §-des 261 ja 262 sätestatu kohaselt teha taustakontrolli. „Võimalik“ tähendab, et potentsiaalne juhatuse liige, nõukogu liige või prokurist on kandidaatide hulgast välja valitud ning enne temaga töösuhteid ei alustata (sealhulgas ei sõlmita töö-, käsundus- või muud lepingut, kui see on seadusega nõutav), kui tegevusloa andja on andnud selleks oma nõusoleku. Esitatud andmete läbivaatamise tähtaega võib üks kord kuni 40 tööpäeva võrra pikendada, kui seda on vaja juhtumi keerukuse tõttu. Tähtaja pikendamisest tuleb teavitada ka ettevõtjat. Tähtaega võib olla vaja pikendada näiteks siis, kui konkursil välja valitud juhatuse liikme, nõukogu liikme või prokuristi kandidaat ei ela alaliselt Eestis ega ole Eesti kodakondsusega.

Paragrahviga 257 kehtestatakse nõuded ettevõtja töötajatele. Töötajateks loetakse kõiki neid füüsilisi isikuid, kes ei ole ettevõtja juhid ega vastutav(ad) isik(ud). Töötajate hulka loetakse muu hulgas ettevõtja raamatupidaja, sekretär ja muud ettevõtja kontoritöötajad, samuti kõik, kes osutavad ettevõtjale teenust (näiteks ostetakse sisse raamatupidamis-, koristamis- või valveteenust) või teevad tööd alltöövõtu korras ja pääsevad seetõttu ettevõtja territooriumile või ligi ettevõtja andmetele (laoseisud, raamatupidamine jms).

Paragrahvi 257 lõigetega 1 ja 2 kehtestatakse, et ettevõtja töötaja ning alltöövõtja töötaja ja ettevõtjale teenust osutava ettevõtja töötaja, kes pääseb ettevõtja territooriumile, ei või olla isik:
1) kes on kriminaal- või väärteomenetluses karistatud esimese astme kuriteo, riigivastase süüteo või narkootikumidega seotud süüteo või süüteo eest, mis pandi toime lõhkematerjali, pürotehnilist toodet, laskemoona või tulirelva kasutades, ja kelle karistusandmed ei ole karistusregistrist karistusregistri seaduse kohaselt kustutatud;
2) kes on tagaotsitav või punktis 1 nimetatud kuritegude toimepanemises kahtlustatav või süüdistatav;
3) kelle kohta on andmeid või alust arvata, et ta kuulub kuritegelikku või terroriühendusse või et ta on toime pannud või võib toime panna terrorikuriteo, või et ta on seotud terrorikuriteo rahastamise või toetamisega või rahapesuga.

Töötajatele lõike 1 punktides 1 ja 2 kehtestatud nõuded on sarnased LMS-s kehtestatud nõuetega lõhkematerjalidega tegeleva ettevõtja töötajatele[64]. Arvesse võttes riigi julgeoleku tagamise vajadust, sealhulgas võitlust terrorismi vastu, kehtestatakse veel ka nõue ettevõtja töötajale, et ta ei saa töötada ettevõtjas, kui on andmeid või põhjendatud alus arvata, et ta kuulub kuritegelikku või terroriühendusse või et ta on toime pannud või võib toime panna terrorikuriteo või et ta on seotud selle rahastamise või toetamisega, samuti rahapesuga. See on imperatiivne norm, mis tähendab, et ei tegevusloa andja ega tööandja saa teha kaalutlusotsust. Julgeolekukaalutlused on põhimõtteliselt samad, mis ettevõtja olulise osaluse omaniku või ettevõtja juhtide puhul.

Veel kehtestatakse ettevõtja töötajale tervisenõuded (**§ 257 lõiked 3–5**). Kõigile ettevõtja töötajatele eelnõukohase seadusega kehtestatavad tervisenõuded ei laiene. Nii näiteks ei pea ettevõtja raamatupidaja või koristaja käima regulaarselt tervisekontrollis, kui seda ei nõuta muu seadusega või ettevõtja sisekorraeeskirjade või muu eeskirjaga.

Töötajal, kes puutub laskemoona või lahingumoona käitlemisel vahetult kokku lõhkeainega, peavad olema täidetud LMS-iga lõhkajale kehtestatud tervisenõuded (**lõige 3**). LMS §-ga 21 kehtestatakse nõuded lõhkaja, lõhkemeistri ja pürotehniku terviseseisundile. Lõhkaja võib teha lõhketöid, kuid mitte iseseisvalt.[65] Laskemoona või lahingumoona käitleva ettevõtja töötaja, kes puutub vahetult kokku lõhkeainega, on töökorralduslikult kõige sarnasemas olukorras lõhkajaga, mistõttu tema tervisenõuete aluseks võetaksegi lõhkajale kehtestatud tervisenõuded.[66] Terviseseisundi vastavus tervisenõuetele tehakse kindlaks enne tööle asumist ja töötamise ajal regulaarse tervisekontrolliga (iga kahe aasta järel) ning seda tõendatakse tervisetõendiga. See tähendab, et töötaja peab enne ettevõtja juures tööle asumist läbima tervisekontrolli. Sealjuures on oluline, et tervisekontroll ei oleks tehtud rohkem kui kolm kuud

[64] Vt LMS § 16 lõige 2, § 17 lõike 3 punkt 3, § 18 lõike 3 punkt 4.

[65] LMSi § 17 lõige 1

[66] Vt tervise- ja tööministri 5. juuli 2017. a määrust nr 30 „Lõhkaja, lõhkemeistri ja pürotehniku tervisenõuded ning tervisekontrolli sagedus ja kord“.

enne tööle asumist. Kui töötajal ei ole täidetud kehtestatud tervisenõuded, peab tööandja lõpetama temaga töösuhte, kui ta on juba sõlminud töötajaga töölepingu. Kui tervisenõuded on täidetud, saab töötaja kokkulepitud päeval alustada töötamist ettevõtja juures. Tervisekontrolli teeb töötervishoiuarst, kes kaasab psühhiaatri ja vajaduse korral ka muid arste. Töötaja peab käima töötervishoiuarsti juures iga kahe aasta järel. Täpsemad nõuded on kehtestatud tervise- ja tööministri 5. juuli 2017. a määrusega nr 30 „Lõhkaja, lõhkemeistri ja pürotehniku tervisenõuded ning tervisekontrolli sagedus ja kord“.

Sõjarelvi käitleva ettevõtja töötajal, kes puutub vahetult kokku sõjarelvadega, peavad olema täidetud RelvS §-s 56 lõike 16 alusel määrusega kehtestatud tervisenõuded (**lõige 4**). Nimetatud määrusega sätestatakse tervisenõuded relvaloa taotlejale. Isikud, kes puutuvad vahetult kokku sõjarelvadega, peaksid olema sama terved kui isikud, kellele antakse õigus relva kanda. Nagu laskemoona või lahingumoona käitlemisega tegeleva ettevõtja töötaja puhul, tehakse ka sõjarelvi käitleva ettevõtja töötaja terviseseisundi tervisenõuetele vastavus kindlaks enne tööle asumist ja töötamise ajal regulaarse tervisekontrolliga (iga kahe aasta järel) ning seda tõendatakse tervisetõendiga. See tähendab, et töötaja peab enne sõjarelvade käitlemisega tegeleva ettevõtja juures tööle asumist läbima tervisekontrolli, mis ei ole soovituslikult siiski tehtud rohkem kui kolm kuud enne tööle asumist.

Tervisetõend kehtib kuni kaks aastat, mis tähendab, et töötaja peab läbima tervisekontrolli vähemalt iga kahe aasta järel (**lõige 5**). Tervisekontrolli teeb töötervishoiuarst, kaasates psühhiaatri ja vajadusel teisi eriarste. Ettevõtja töötaja peab läbima tervisekontrolli ka siis, kui seda nõuab ettevõtja. Ettevõtja ei saa seda aga teha suvaliselt, vaid selleks peab olema alust arvata, et töötaja terviseseisund ei vasta seadusega kehtestatud nõuetele. Kui ettevõtja seda nõuab, kannab ta ka tervisekontrolli ja tervisetõendi väljastamisega seotud kulud (nagu muul juhulgi). Nimetatud tervisekontrolli ei pea siiski läbima isik, kellel on RelvS-i alusel antud kehtiv relvaluba või Kaitseliidu seaduse alusel väljastatud kehtiv Kaitseliidu relva kandmise luba (**lõige 6**).

Sõjarelva, selle olulisi osi, laskemoona, lahingumoona ja nende olulisi osi käitleva ettevõtja töötaja on kohustatud seadma avaliku korra ja julgeoleku säilimise kõrgemale tööandja ja iseenda majanduslikest huvidest (**lõige 7**). See tähendab, et töötaja peab muu hulgas hindama tööandja antud korraldusi tööülesannete täitmisel. Kui on ilmselgelt näha, et korraldus, mis töötajale anti, on vastuolus seadusega ning võib ohtu seada avaliku korra või riigi julgeoleku, peaks töötaja seda ütlema ka tööandjale ning mitte täitma selgelt seadusega vastuolus olevat töökorraldust. Kui tööülesande täitmiseks on olemas alternatiiv, mille tulemusena ei seata ohtu avalikku korda ega julgeolekut, tuleb tööülesanne täita alternatiivsel viisil isegi siis, kui ettevõtja ja töötaja enda[67] majanduslik kasu oleks väiksem. Vajaduse korral tuleb teavitada politseid.

Kui ettevõtjas vahetub töötaja või võetakse tööle uus töötaja, peab ettevõtja juhatus sellest kavatsusest teavitama tegevusloa andjat vähemalt 20 tööpäeva enne selle küsimuse otsustamist (**lõige 8**). Andmete kontrollimise toiming on sarnane ettevõtja juhtide puhul tehtava toiminguga.

Selleks, et ettevõtja saaks vajaduse korral tööle võtta asendaja, kui mõni töötaja jääb ootamatult haigeks või on puhkusel, peab ettevõtja juhatus kehtestama korra, mille järgi asendustöötaja saab tööle asuda kohe või järgmisel päeval, mitte ei pea ootama kuni 20 tööpäeva, kuni

[67] Töötaja majanduslik kasu võib olla näiteks preemia saamine.

tegevusloa andja kontrollib asendustöötaja usaldusväärsust. Selline kohustus pannakse talle ka **§-ga 259**, mis kohustab ettevõtjat kehtestama ettevõtte sise-eeskirja, töökorra jms.

Paragrahviga 258 kehtestatakse nõuded ettevõtja vastutavale isikule[68]. Oluline on märkida, et samuti nagu töötajate asendamise puhul, peab ettevõtja olema läbi mõelnud, kuidas toimub vastutava isiku asendamine, sest ka vastutava isiku asendajal peavad olema täidetud samad seadusega kehtestatud nõuded. *Vastutav isik* teeb, kontrollib või juhib iseseisvalt oma pädevusse kuuluval tegevusalal tööd ja vastutab selle eest, esitab enda nimel, ettevõtja heaks tegutsedes ka ettevõtja nimel, tehnilisi seisukohti ning vajaduse korral korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd (**lõige 1**).

Peale selle ei või vastutav isik tegutseda samal ajal mitme ettevõtja vastutava isikuna või olla vastutav mitme käitlemiskoha eest, kui tema töökoormus ei võimalda tal oma ülesandeid nõuetekohaselt täita (**lõige 8**). Nagu eespool öeldud, on eesmärk vältida olukorda, kus vastutav isik eksisteerib ainult paberil. Ta peab ka tegelikkuses vastutama ettevõtja juures selle eest, et ettevõte töötaks korralikult ning kõik seadusega (laias tähenduses) kehtestatud nõuded oleks täidetud, sealhulgas tagatud avaliku korra ja julgeoleku säilimine.

Vastutav isik võib olla ettevõtja juhatusse kuuluv isik, insener või muu isik ettevõttes. Ta võib olla tööle võetud ka käsunduslepingu alusel. Oluline on, et tema töösuhe ettevõtjaga eksisteeriks reaalselt, mitte ainult paberil. Muu hulgas peab ta suutma ettevõttesse kutse peale kohale minna, kui seal tekib lahendamist vajav probleem. Seetõttu kehtestatakse nõuded, et vastutavaks isikuks võib määrata füüsilise isiku:
1) kes on Eesti kodanik või välismaalane, kelle suhtes puuduvad RelvS §-s 55 sätestatud asjaolud ning puudub kahtlus, et ta võib ohustada Eesti Vabariigi turvalisust ja julgeolekut;
2) kes vastab käesoleva seaduse § 257 lõigetes 1 ja 3–5 sätestatud nõuetele;
3) kelle alaline töökoht asub Eestis (**lõige 2**).
Seadusega ei seata piiranguid vastutava isiku elukohale, vastutav isik võib elada mis tahes riigis, ainult tema töökoht on Eestis. Veel peavad vastutaval isikul olema täidetud ettevõtja töötajatega samad tervisenõuded ja ta ei tohi olla karistatud teatud kuritegude eest või olla tagaotsitav, kahtlustatav või süüdistatav nendes kuritegudes või olla seotud kuritegeliku või terroriühendusega. See tähendab, et vastutavale isikule kohaldatakse samu tervise- ja usaldusväärsuse nõudeid nagu ettevõtja muudele töötajatele.

Kui ettevõtja tegeleb sõjarelva või relvasüsteemi käitlemisega, peab vastutav isik olema läbinud sõjarelva ja relvasüsteemi käitlemist reguleerivate õigusaktide tundmise eksami positiivsele tulemusele (**lõige 3**). Vastutav isik peab sooritama nimetatud eksami iga viie aasta järel ning enne eksami sooritamist tuleb tal tasuda selle eest riigilõiv (**lõiked 5 ja 6**).

Lõikes 4 oleva volitusnormi kohaselt kehtestab riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister määrusega sõjarelvade, relvasüsteemi, sõjalise otstarbega laskemoona ja lahingumoona käitlemisega seotud tegevusaladel tegutsemiseks kohustuslikud kvalifikatsiooninõuded ning pädevustunnistuse andmise tingimused ja korra.

Kui ettevõtja tegeleb laskemoona või lahingumoona käitlemisega, toimub vastutava isiku kvalifikatsiooni hindamine LMS-ga kehtestatud korra kohaselt (**lõige 7**). LMS § 22 sätestab nõuded pädevuse hindamiseks. Selleks tuleb isikul teha eksam. TTJA annab eksami eduka sooritamise järel isikule kutsetunnistuse, mis tõendab tema pädevust sellel erialal töötamiseks.

[68] Vastutav isik on vastutav spetsialist MSÜS-i tähenduses.

Lõigetes 9 ja 10 sätestatu on tähenduselt ja põhimõtetelt sama, mis § 257 lõigetes 7 ja 8 või § 256 lõigetes 4 ja 5 sätestatud kohustused.

Paragrahviga 266 pannakse sõjarelvi, laskemoona või lahingumoona käitlevale ettevõtjale kohustus kehtestada juhtide, vastutava isiku ja töötajate tegevust reguleeriv sise-eeskiri ja töökord, kus tuleb muu hulgas kindlaks määrata vähemalt:
1) ettevõttes informatsiooni ja dokumentide liikumise kord;
2) aruannete koostamise ja esitamise kord;
3) sisekontrolli toimimise kord;
4) sõjarelvade, laskemoona ja lahingumoona arvestuse pidamise kord.
Loetelu ei ole lõplik. Selliste dokumentide koostamine sunnib ettevõtjat läbi mõtlema kogu ettevõtja tegevust, st kes mille eest vastutab, kuidas toimitakse õnnetuse, varguse vms korral, sealhulgas ettevõtja võrgusüsteemi häkkimise korral. Eesmärk on tagada julgeoleku säilimine ja vähendada julgeolekuriske.

Paragrahviga 260 kehtestatakse ettevõtjale kohustus omada vastutuskindlustust. Kindlustus peab katma kolmandale isikule tekkida võiva lepinguvälise ja õigusvastase kahju. Sarnane vastutuskindlustuse nõue on ka kõigil ohtlikel ettevõtetel ja suurõnnetuse ohuga ettevõtetel kemikaaliseaduse (edaspidi *KemS*) tähenduses.

Kindlustus ei ole oma olemuselt avalik-õiguslik instrument, see ei ole enamat kui üks kindlustusvõtja riskimaandamismeede. Kindlustus on alati olnud ja jääb ka edaspidi üksnes kindlustusjuhtumi tagajärjel tekkinud kahjude rahalise hüvitamise sekundaarseks tagatiseks (esmane on kahju põhjustaja enda hüvitamiskohustus). Vastutuskindlustuse mõte seisnebki üksnes selles, et tagada kahju tekkimise korral kolmandate isikute õiguste parem kaitstus. Kindlustuse puudumise korral peaks kahju tekitanud isik ise kahju hüvitama.

6. jagu
Taustakontroll

Kuues jagu käsitleb ettevõtja omanike, juhtide ja töötajate sobivuse ja usaldusväärsuse kontrollimist (ehk taustakontrolli) ja seda, kuidas seda teha tohib. **Paragrahvi 261 lõigetega 1 ja 2** sätestatakse, et isiku sobivuse hindamiseks sõjarelva, laskemoona või lahingumoona käitlemisega tegeleva ettevõtja olulise osaluse omandamiseks, ettevõtja juhtimiseks ja ettevõtjas töötamiseks teeb PPA taustakontrolli. PPA teavitab taustakontrolli tegemisest ka KAPO-t (**§ 261 lõige 5**). See tähendab, et PPA edastab loetelu isikutest, kelle suhtes taustakontrolli tehakse, KAPO-le. Juhul, kui KAPO-l on mõne loetelus oleva isiku kohta RelvS-s sätestatud nõuete täitmise kontrollimise jaoks tähtsust omavat teavet, edastab ta selle teabe PPA-le juhul, kui see ei ole vastuolus julgeolekuasutuse eesmärkidega või teabe töötlemise tingimustega. Vajadusel võib PPA pöörduda ka teiste valitsusasutuste poole halduskoostöö seaduse alusel.

Isikud, keda kontrollitakse, on järgmised (**§ 261 lõige 1**). Esiteks, isikud, kes on tegevusloa esmakordse taotlemise ajal või enne seda omandanud sõjarelva, laskemoona või lahingumoona käitlemisega tegelevas ettevõtjas osaluse. See tähendab, et kui ettevõtja esitab tegevusloa taotluse, lisab ta kõikide ettevõtja otseste ja kaudsete omanike loetelu koos seaduses nõutud andmetega. Omanike andmed peavad olema nii põhjalikud, et andmete kontrollimise käigus selgub tegelik kasusaaja. Teiseks, isik, kes soovib omandada sõjarelva, laskemoona või lahingumoona käitlemisega tegelevas ettevõtjas olulist osalust või omandada ettevõtjat.

Kolmandaks, isik, kes täidab või hakkab täitma sõjarelva, laskemoona või lahingumoona käitlemisega tegeleva ettevõtja juhtimisega seotud ülesandeid, teisisõnu ettevõtja juhatuse ja nõukogu liikmed, prokurist või muu isik, kes täidab ettevõtja juhtimisega seotud ülesandeid. Selleks võib olla ka pankrotihaldur, kui ta võtab üle pankrotis oleva, ent veel tegutseva ettevõtja juhtimise. Neljandaks, isik, kes on ettevõtjas vastutav isik või kandideerib sellele töökohale. Kui ettevõtja on korraldanud konkursi vastutava isiku tööle võtmiseks, ei pea taustakontrolli tegema mitte kõikide kandidaatide kohta, vaid ainult isiku kohta, kellele kui parimale kandidaadile ettevõtja teeb ettepaneku asuda nende juures tööle. Viiendaks, isik, kes on ettevõtjas töötaja või kandideerib sellele töökohale. Ka töötajate puhul ei pea kohe kontrollima kõiki töökuulutuse peale avalduse esitanud isikuid, vaid ainult neid, kelle ettevõtja parima kandidaadina välja valis. Kuna taustakontroll on perioodiline, kontrollitakse nii ettevõtja vastutavat isikut kui ka töötajaid iga viia aasta järel, kui ettevõtja taotleb uut tegevusluba, et jätkata oma tegevust selles valdkonnas.

Kuuendaks, isik, kes on töötaja, alltöövõtja ja teenuse osutaja, kellel on juurdepääs sõjarelvadele, relvasüsteemidele, sõjarelva laskemoonale, lahingumoonale või nende olulistele osadele või nendega seotud teabele.

Taustakontroll käesoleva seaduse tähenduses on isiku andmete töötlemine avaliku ja põhiseadusliku korra ning riigi julgeoleku tagamise eesmärgil järgmistel juhtudel:
1) tegevusloa kontrollesemesse kuuluva isikulise majandustegevuse nõude kontrollimiseks;
2) isiku sobivuse hindamiseks sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona või lahingumoona käitlemisega tegelevas ettevõtjas olulise osaluse omandamiseks (**lõige 2**).

Taustakontrolli ei pea tegema isiku kohta, kes on läbinud julgeolekukontrolli riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse kohaselt ja kellel on kehtiv juurdepääsuluba või -sertifikaat või salastatud välisteabe juurdepääsusertifikaat (**lõige 3**). Tegemist on tegevusloa andja jaoks kaalutlusnormiga, mille puhul ta saab otsustada, kas kontrollida uuesti isiku tausta, kellele on väljastatud riigisaladuse luba või salastatud välisteabe juurdepääsusertifikaat, või mitte. Ettevõtja peab siiski ka selle isiku andmed esitama koos teiste isikute andmetega.

Taustakontrolli tehakse isikute kohta esimest korda siis, kui ettevõtja soovib hakata käitlema sõjarelvi, laskemoona või lahingumoona ning esitab selleks tegevusloa andjale (PPA või TTJA) taotluse tegevusloa saamiseks. Hiljem kontrollitakse isikuid uuesti, kui ettevõtja esitab viie aasta möödudes uue taotluse uue tegevusloa saamiseks. See tähendab, et taustakontroll on perioodiline. Samas võib PPA kontrollida kõiki nimetatud isikuid ka muul ajal (tegevusloa kehtivuse ajal), kui on tekkinud põhjendatud kahtlus, et isiku kohta on tema tööloleku ajal või enne tööleasumist ilmnenud asjaolud, mis oleksid välistanud tema töölevõtmise (**§ 261 lõige 4**). Need kahtlused saavad tekkida PPA-le esitatud vihje põhjal või seoses mõne kuriteo või muu sellise uurimisega. Kui isik lahkub töölt, siis tema tausta enam ei kontrollita. Kontrollimine lõpetatakse, kui isik lahkub töölt või loobub kandideerimast töökohale, kuid taustakontrolli menetlus on juba alanud. Taustakontrolli tegemiseks kogutud isikuandmeid säilitatakse kümme aastat pärast kontrolli läbiviimist. Pärast nimetatud tähtaja möödumist andmed kustutatakse (**lõige 6**). Ettevõtja esitab tegevusloa andjale nimekirja ettevõtja nende töötajate, alltöövõtjate ja teenuse osutajate kohta, kellel on juurdepääs sõjarelvadele, relvasüsteemidele, sõjarelva laskemoonale, lahingumoonale ja nende olulistele osadele või nendega seotud teabele (**lõige 7**).

Taustakontrolli tegemiseks esitab kontrollitav tegevusloa andjale (**§ 262 lõige 1**):

1) täidetud isikuandmete ankeedi või
2) paragrahvi 240 lõigetes 1–3 nimetatud andmed ja dokumendid (olulise osaluse omandamiseks).
See, mis andmed ja dokumendid tegevusloa andjale esitatakse, sõltub sellest, mis tegevuseks tegevusloa andjalt nõusolekut küsitakse või kas tegemist on tegevusloa taotlemisega. Kuna tegevusloa andja võib olla kas PPA või TTJA, siis ainult TTJA kohta sätestatakse, et TTJA edastab esitatud andmed ja dokumendid taustakontrolli tegemiseks PPA-le.

Isikuandmete ankeedis esitab kontrollitav RelvS § 261 lõikes 1 nimetatud asjaolude esinemise kontrollimiseks järgmised andmed:
1) ees- ja perekonnanimi;
2) isikukood, selle puudumise korral sünniaeg;
3) sünnikoha riik, maakond, vald ja linn;
4) varem kasutatud ees- ja perekonnanimed, sealhulgas neiupõlvenimi, ja nende muutmise põhjused;
5) telefoninumber, e-posti aadress, kasutajanimi;
6) passi või ID-kaardi andmed;
7) varasemate elukohtade ja praeguse tegeliku elukoha andmed;
8) perekonnaseis;
9) punktides 1–3 nimetatud andmed lähedaste isikute kohta;
10) hariduskäigu andmed;
11) varasemate töökohtade ja praeguse töökoha andmed;
12) andmed nii Eestis kui ka välisriigis läbitud kaitseväeteenistuse ja sõjalise väljaõppe kohta;
13) kriminaal- või väärteokaristuste andmed, sõltumata nende määramise ajast;
14) andmed käimasoleva kriminaal- või väärteomenetluse kohta;
15) kriminaalmenetluses kahtlustatava või süüdistatava andmed (**§ 262 lõige 2**).
Isikuandmete ankeedi vormi ja täitmise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister, kelleks on siseminister (**lõige 5**).

Kui kontrollitav elab Eestis, kuid on mingi aja oma elust elanud väljaspool Eestit, näiteks õppimise või töötamise eesmärgil, tuleb tal esitada koos isikuandmete ankeediga hariduskäiku kinnitavad dokumendid, samuti kõikidest elukohariikidest (kui neid on olnud mitu ja ta on elanud neis kuus kuud ja enam) karistusandmed või ametlik kinnitus nende puudumise kohta (**lõige 3**). Haridusasutustest saadud tunnistused, diplomid ja muud dokumendid, karistusandmete dokument või ametlik kinnitus nende puudumise kohta peab olema tõlgitud eesti või inglise keelde ning kinnitatud tunnistusega (apostilliga), kui välislepingust ei tulene teisiti. Isik ei pea esitama hariduskäiku tõendavaid dokumente Eestis saadud hariduse kohta, samuti mitte karistusregistri väljavõtet. Need andmed on taustakontrolli tegijale asjakohastest andmekogudest kättesaadavad.

Välismaalane, kes asub Eestis sõjarelva, laskemoona või lahingumoona käitlevas ettevõtjas tööle, peab esitama koos isikuandmete ankeediga samad andmed: hariduskäiku tõendavad dokumendid, karistusandmed või ametliku kinnituse nende puudumise kohta kõikidest riikidest, mille ta on märkinud isikuandmete ankeedis oma elukohana. Esitatavad dokumendid peavad olema tõlgitud eesti või inglise keelde ning kinnitatud tunnistusega (apostilliga), kui välislepingust ei tulene teisiti (**lõige 4**).

Esitatud andmeid kontrollib PPA 20 tööpäeva jooksul alates kõikide nõutud andmete ja dokumentide esitamisest (**§ 262 lõige 6**). Kui kontrolli tegemiseks tuleb teha järelepärimine rahvusvahelisele organisatsioonile, välisriigile või kohalikule omavalitsusele, haridusasutusele

või muule asjakohasele asutusele, võib kontrolli tulemustest teavitamise tähtaega pikendada kuni 40 tööpäeva. Vajadusel ka korduvalt, kui kolmandalt isikult oodatakse päringule vastust. Kui andmed on kontrollitud, teavitab PPA tegevusloa andjat kontrolliga tuvastatud asjaoludest, mille järel tegevusloa andja teeb eespool kirjeldatud otsuse, kas tegevus, toiming või tehing keelata või teha enne ettekirjutus, olenevalt sellest, kelle kohta ja mis eesmärgil taustakontrolli tehti. Seda siiski üksnes juhul, kui teabe edastamine[69] ei ole vastuolus teabe töötlemise tingimustega. See tähendab, et PPA peab andmete edastamisel järgima ka teisi seadusi ja eeskirju, millega kaitstakse isikuandmete või muude nn tundlike andmete avaldamist.

Paragrahv 263 sätestab kuidas toimub esitatud andmetes puuduste kõrvaldamine ja sätestatakse tähtajad puuduste kõrvaldamiseks. Haldusmenetluse järgi ei vaata haldusorgan enne esitatud andmete sisu, kui talle ei ole esitatud kõiki seaduses loetletud dokumente. Nii vaatab ka PPA esmalt, kas isiku kohta on kõik andmed esitatud. Kui mõni seadusega nõutav dokument on puudu, annab PPA sellest ettevõtjale või isikule teada ja määrab ka tähtaja nende esitamiseks. Tähtaja pikkus sõltub sellest, mis dokument puudu on. Kui kõik dokumendid on olemas, vaatab taustakontrolli tegija esitatud andmete sisu. Kui siis leitakse, et mõned andmed on puudu (näiteks on esitatud osaliselt täidetud isikuandmete ankeet), määratakse puuduste kõrvaldamise tähtaeg, mis on kuni viis tööpäeva. Kui isik nõutud päevade jooksul puuduseid ei kõrvalda, võib taustakontrolli tegija taustakontrolli lõpetada ja teavitab sellest ettevõtjat, samuti tegevusloa andjat.

Paragrahvi 264 lõikega 1 kehtestatakse, mis juhul võib kontrollitavate kohta andmeid koguda jälitustoiminguga ja teha päringu sideettevõtjale. Tegemist on kaalutlusnormiga. Kuna taustakontrolli tegemine on põhiseaduslik riive ning isikuandmeid tuleks koguda ja töödelda võimalikult vähe, ei saa ka jälitustoiminguga andmete kogumine olla tavapärane tegevus, vaid siiski erand. Kui aga mõne ettevõtja omaniku, juhi või töötaja suhtes on kahtlusi, et ta on seotud näiteks terroriühendusega, ei saa kahtlusi muul moel hajutada kui teabe kogumisega. Kuna jälgimine võib võtta aega ja selle käigus saadud andmed ei pruugi taustakontrolli menetluseks sätestatud tähtaja jooksul kahtlusi kinnitada ega ümber lükata, võib tegevusloa andja hinnata riski olemasolevate andmete põhjal ja anda nõusoleku isiku töölevõtmiseks või keelduda sellest. Sarnane õigus on antud ka tsiviilkäibes lubatud relvade käitlemisega tegelevate ettevõtjate juhtide ja töötajate kontrollimisel. Kõnesoleva sättega piiratakse seda õigust, lubades seda vaid kahel juhul: olulise osaluse omandamiseks nõusoleku andmise menetluses ja tegevusloa taotluse lahendamises. Kuna ettevõtja töötajad võivad vahetuda või nad võidakse tööle võtta alles pärast tegevusloa andmist, on usaldusväärsete töötajate palkamine tegevusloa kehtimise oluline osa, sest kui ettevõtjas ei tööta usaldusväärsed isikud, on julgeolekurisk liiga suur ja tegevusloa andja peaks keelduma tegevusloa andmisest. Seega on oluline, et tegevusloa andjal säiliks kontrollimise õigus ka muul ajal kui tegevusloa taotluse lahendamisel.

Paragrahvi 264 lõikega 2 sätestatakse, et taustakontrolli käigus kogutud isikuandmeid võib avaldada avaliku teabe seaduses sätestatud korras riigiasutustele ainult tausta- või julgeolekukontrolli tegemiseks. Kuna riigil on kohustus kaitsta isikuandmeid, on oluline, et isik teab, kes ja millal saab tutvuda tema kohta kogutud andmetega. Sellest tulenevalt sätestataksegi, et andmeid võib avaldada üksnes avaliku teabe seaduses sätestatud korras.

Paragrahv 264 piiritleb taustakontrolli tegemise käigus andmete töötlemise ulatuse. Taustakontrolli tegija võib töödelda taustakontrolli tegemisel kontrollitava kohta andmekogudes olevat avalikku või piiratud juurdepääsuga teavet, samuti arvutivõrgus,

[69] Andmete edastamine on üks andmete töötlemise viisidest.

meedias, sotsiaalmeedias, otsingumootorites ja eraõiguslikel alustel asutatud andmekogudes avalikustatud andmeid ulatuses, mida on vaja taustakontrolli adressaadi sobivuse hindamiseks ning RelvS §-des 238, 252, 256, 257 või 258 sätestatud nõuetele vastavuse hindamiseks.

EL põhiõiguste harta (edaspidi *harta*) artikkel 7 sätestab igaühe õiguse eraelu puutumatusele ja artikkel 8 õiguse isikuandmete kaitsele. Kuigi mõlemad sätted on igaühe õigused, ei ole siiski tagatud nende piiramatu kaitse. Harta artikli 52 lõikes 1 on sätestatud, et õiguste teostamist võib piirata seadusega ja arvestades kõnealuste õiguste olemust ning et piiranguid võib seada juhul, kui need on proportsionaalsed ja tingitud teiste isikute õiguste või üldhuvide kaitsmise vajadusest. Riigi julgeoleku ja avaliku korra tagamise üks osa on ka teiste isikute õiguste ja üldhuvide kaitsmine.

7. jagu
Tegevusluba sõjarelvade, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoonaga seotud tegevusaladel

19. peatüki 7. jagu on seotud ettevõtjale sõjarelvade, laskemoona või lahingumoona käitlemise õiguse saamiseks antava tegevusloaga – kehtestatakse loetelu tegevustest, mille jaoks tuleb taotleda tegevusluba, tegevusloa andmise tingimused ja tegevusloa taotluse lahendamise erandid ning tegevusloa andmisest keeldumise alused.

Paragrahviga 266 sätestatakse loetelu tegevustest, mille jaoks tuleb taotleda tegevusluba, kui ettevõtja soovib tegeleda sõjarelvade, relvasüsteemide, nende oluliste osade laskemoona või lahingumoona käitlemisega.

Tegevusluba tuleb taotleda järgmiste tegevuste jaoks (**lõige 1**). Esiteks peab tegevusluba olema ettevõtjal, kes soovib valmistada: 1) sõjarelvi, 2) relvasüsteeme, või 3) sõjarelvade ja relvasüsteemide olulisi osi (**§ 266 lõike 1 punkt 1**). Valmistamise all tuleb mõista sõjarelva, relvasüsteemi või selle olulise osa valmistamist toormest või pooltoodetest või sõjarelva, relvasüsteemi või lahingumoona koostamist üksikosadest või komponentidest. Kuna relvasüsteemi oluline osa on sõjarelv, siis on sõjarelva ja relvasüsteemi valmistamine võrreldes kehtiva RelvS-ga kokku pandud, et mitte tekitada ettevõtjates segadust, et millise punkti alusel ta taotleb tegevusluba, kui ta valmistab sõjarelva, mida saab kasutada nii eraldiseisva relvana kui ka relvasüsteemi osana. Luba annab ka õiguse PPA või Kaitseväe järelevalve all hävitada oma tegevuse käigus tekkinud sõjarelvi (näiteks praagiks tunnistatud relvad) või nende olulisi osi (**§ 292 lõige 2**). Samuti annab tegevusluba sõjarelva, relvasüsteemi, nende olulise osa, sõjarelva laskemoona või lahingumoona valmistamiseks annab ettevõtjale õiguse ka omavalmistatud sõjarelva, relvasüsteemi või nende olulist osa müüa, vedada, hooldada ja parandada ning omavalmistatud sõjarelva laskemoona või lahingumoona müüa ja vedada (**§ 266 lõige 2**).

Kui tegevusluba taotletakse esimest korda, tuleb tegevusloa taotluses selgelt kirja panna, millega ettevõtja kavatseb tegeleda, seejärel oma tegevust täpsustada. Näiteks, et tegevusluba taotletakse sõjarelvade valmistamiseks. Kuna mitmes lõike 1 punktis on koos eri tegevused, tuleb nendest valida ainult see, millega tegeletakse. Kui ettevõtja tegeleb ainult sõjarelvade valmistamisega, ei pea ta taotlusse kirjutama, et ta valmistab ka sõjarelva või relvasüsteemi olulisi osi.

Kui ettevõtja tegeleb sõjarelvade valmistamisega, võib tal tõenäoliselt toote arendamise ja katsetamise käigus vaja minna ka sellest relvast lastavat laskemoona. Sellisel juhul peab

ettevõtja märkima tegevusloa taotlusesse ka vajamineva laskemoona andmed ja koguse, mis kulub ühe katse käigus. Soetatava laskemoona kogus tuleb iga kord kooskõlastada tegevusloa andjaga (**§ 280 lõige 5**).

Teiseks tuleb tegevusluba taotleda, kui ettevõtja soovib osutada sõjarelvade, relvasüsteemide või nende oluliste osade ümbertegemise teenust (**§ 266 lõike 1 punkt 2**). Ümbertegemise all tuleb aga mõista sõjarelva muutmist viisil, millega kaasneb selle omaduste oluline muutmine. Kui ettevõtja soovib osutada sõjarelvade laskekõlbmatuks muutmise teenust, tuleb tal taotleda tegevusluba sõjarelva ümbertegemise teenuse osutamiseks (vt ka **§ 287 lõige 2**). Relva laskekõlbmatuks muutmine on ka üks viis muuta oluliselt relva omadusi ehk relva ümber teha. Sama tegevusloa omaja võib PPA või Kaitseväe järelevalve all hävitada oma tegevuse käigus tekkinud sõjarelvi või nende olulisi osi (**§ 292 lõige 2**). See tähendab, et sõjarelva või selle oluliste osade iseseisva hävitamise õigust ettevõtjal ei teki. Küll aga võib ta sõjarelvi lammutada (vt **§ 290 lõige 1**). Nii nagu sõjarelva valmistamiseks tegevusloa taotlemise puhul, tuleb kirjeldada tegevusi täpsemalt, sest näiteks tegevusluba sõjarelvade ümbertegemiseks tuleb taotleda ka siis, kui ettevõtja tegeleb üksnes sõjarelvade laskekõlbmatuks muutmisega.

Kolmandaks tuleb tegevusluba taotleda, kui ettevõtja soovib vedada sõjarelvi, relvasüsteeme, nende olulisi osi, sõjarelva laskemoona või lahingumoona (**§ 266 lõike 1 punkt 3**). Veona mõistetakse vedu väljaspool tegevusluba taotleva ettevõtja territooriumi. Tegevusluba sõjarelvade, relvasüsteemide, nende oluliste osade, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona vedamiseks peavad taotlema kõik ettevõtjad, kes soovivad neid vedada kas oma tarbeks või teenustööna. Tegevusloa taotluses ei pea vedu märkima üksnes need ettevõtjad, kes valmistavad sõjarelvi, relvasüsteeme, nende olulisi osi, sõjarelva laskemoona või lahingumoona, sest nende tegevusluba annab neile õiguse ka omavalmistatud sõjarelva, selle olulist osa, laskemoona või lahingumoona ise vedada (**§ 266 lõige 2**). Kui selline ettevõtja soovib vedada ka muud kui omavalmistatud tooteid, peab ta selleks siiski tegevusloa taotlema ehk märkima ka selle tegevuse tegevusloa taotlusesse. Tegevusloa taotlemise nõude eesmärk on riigi julgeoleku ja avaliku korra tagamine.

Neljandaks tuleb tegevusluba taotleda, kui ettevõtja soovib valmistama hakata laskemoona või lahingumoona (**§ 266 lõike 1 punkt 4**).

Viiendaks tuleb tegevusluba taotleda, kui ettevõtja soovib pakkuda teenusena laskemoona ja lahingumoona hoidmist (**§ 266 lõike 1 punkt 5**). Teisisõnu, ettevõtja osutab laoteenust. Eesmärk on luua juurde võimalusi hoida vajaduse korral riigikaitseks vajaminevat laskemoona ja lahingumoona hajutatult ja kokkuvõttes suuremas koguses, sest teatud turuhindade juures võib laopinna üürimine olla odavam kui uute ladude ehitamine. Üürihinda mõjutavad ohutuse ja julgeoleku tagamise abinõud, sest kasutatavad julgeolekuabinõud peavad olema sama tõhusad kui Kaitseväes.

Nagu eespool juba mainitud, ei pea tegevusloa taotluses vedamist märkima need ettevõtjad, kes valmistavad sõjarelvi, relvasüsteeme, nende olulisi osi, laskemoona või lahingumoona, sest nende tegevusluba annab neile õiguse ka omavalmistatud sõjarelva, selle olulist osa, laskemoona või lahingumoona vedada (**§ 266 lõige 2**). Sama kehtib ka müümise kohta. Müümine ei ole siin samas tähenduses nagu tsiviilrelvade müümine. Müümine on üks osa valmistaja ja tellija vahelisest ostu-müügitehingust. Ettevõtjal ei ole oma toodete pakkumiseks kauplust või muud müügipinda. Tehakse reklaami, sealhulgas tuuakse kohapeale oma tooteid näha või käivad relvajõudude esindajad tehases tootega tutvumas, ning osaletakse kaitsetööstuse messidel. Tegevusluba sõjarelva, relvasüsteemi, laskemoona või lahingumoona

valmistamiseks annab ettevõtjale ka õiguse omavalmistatud relvi parandada ja hooldada. Tundub küll loomulik, et valmistaja vastutab oma toote kvaliteedi eest ja vajaduse korral ka parandab või hooldab oma toodet, kuid praktikas võib tekitada segadust, sest valmistamist mõeldakse kitsas tähenduses. Õigusselguse huvides sätestataksegi, et kui ettevõtjal on tegevusluba sõjarelvade, laskemoona või lahingumoona valmistamiseks, annab see talle õiguse ka omavalmistatud tooteid vedada, müüa, parandada ja hooldada. Kuna sõjarelvad, laskemoon ja lahingumoon on strateegiline kaup, tuleb nende vedamiseks üle riigipiiri taotleda litsentsi. Nii on ka SKK-le üheselt selge, et kui valmistaja on müünud näiteks Rootsi relvajõududele sõjarelvi, võib kas valmistaja ise või Rootsi relvajõud taotleda litsentsi sõjarelvade veoks tehasesse ja tagasi nende hooldamise eesmärgil (need relvad võivad olla sõiduki küljes).

Tegevusluba peab Eestis taotlema ka ettevõtja, kellel on mõnes teises EL liikmesriigis ettevõte ja seetõttu on ka sealne pädev asutus andnud talle tegevusloa (**§ 266 lõige 3**). Kuna tegevusloa üks peamisi eesmärke on tagada riigi julgeoleku ja avaliku korra säilimine tugevama riikliku kontrolli abil, ei piisa, kui ettevõtjal on näiteks Prantsusmaal saadud tegevusluba, sest see suurendaks märgatavalt julgeolekuriske. See, mida peetakse julgeolekuriskiks, võib olla riigiti erinev. Erandina ei pea seda tegema ettevõtja, kellel on mõnes teises EL liikmesriigis antud tegevusluba sõjarelva, relvasüsteemi, nende oluliste osade, sõjarelva laskemoona või lahingumoona vedamiseks (**lõige 4**), siis Eestis teenuse osutamiseks eraldi tegevusluba taotlema ei pea.

Tegevusluba tuleb taotleda ka siis, kui tegemist on ajutise tegevusega. Ei ole vahet, kas ettevõtja tegutseb 50 aastat või ainult 50 päeva, tema omanike, juhtide ja töötajate näol on julgeolekuriskid sama suured, sest ka lühikese aja jooksul on võimalik riigi julgeolekut ja avalikku korda ohtu seada.

Tegevusluba antakse kuni viieks aastaks ning see ei ole üleantav ja selle kasutamine teise ettevõtja või isiku poolt ei ole lubatud (**§ 266 lõiked 5** ja **7**). Nõue kehtib ka tütarettevõtte kohta. Tegevusluba ei ole tähtajatu julgeolekukaalutlustel. Kuigi järelevalveasutus võib ettevõtjat põhimõtteliselt kontrollida igal ajal ja nii sageli kui ta vajalikuks peab, tähendab uue tegevusloa taotluse lahendamine kõigi ettevõtjale ja tema tegevusele seadusega pandud kohustuste ülevaatamist, sealhulgas kõikide ettevõtja juhtide ja töötajate ning vastutava isiku tausta kontrollimist. Aja jooksul võivad asjaolud muutuda, mistõttu uue tegevusloa taotluse lahendamise käigus saab üle vaadata ja korrigeerida ka ettevõtja tegevusloasse lisatud kõrvaltingimusi.

Ühele ettevõtjale antud tegevusluba ei saa kasutada oma tegevuseks teine ettevõtja, iga ettevõtja peab endale ise tegevusloa taotlema. See tähendab, et näiteks OÜ MMMM tegevusluba ei saa kasutada tema alltöövõtja OÜ YYYY või talle näiteks veoteenust osutav ettevõtja AS RRRR. Sellise nõude kehtestamine on seotud jällegi julgeoleku tagamise vajadusega, sest kuigi OÜ MMMM tegevust ja töötajaid on peetud usaldusväärseks, ei pruugi seda olla mõni OÜ YYYY või ASi RRRR omanikest, juhtidest või töötajatest.

Tegevusluba ei ole üleantav teisele ettevõtjale. See tähendab, et kui kaks ettevõtjat ühinevad ja teisel ettevõtjal ei ole tegevusluba, tuleb taotleda uut tegevusluba, sest ettevõtjate ühinemisega olukord muutus, sealhulgas tuleb uuesti hinnata kõiki julgeolekuriske. Seda tuleb teha ka siis, kui uus ettevõtja loetakse ametlikult tegevusluba omava ettevõtja õigusjärglaseks.

Lõikes 6 sätestatakse, et tegevusluba, mille kehtivus lõpeb eriolukorra ajal, kehtib edasi eriolukorra ajal ja 60 päeva eriolukorra lõppemisest arvates.

Ettevõtjale antakse tegevusluba, kui tal on täidetud järgmised nõuded (**§ 267**). Esiteks, ettevõtja on ELi liikmesriigis, Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis või Šveitsi Konföderatsioonis asutatud juriidiline isik. See tähendab, et ta on asutatud Eestis või nimetatud riikides ja ta on kas aktsiaselts või osaühing või nendega sarnane äriühing[70]. Teiseks ja kolmandaks, ettevõtja aktsia- või osakapitali suurus on vähemalt 25 000 eurot ja see on enne tegevusloa taotlemist sisse makstud. Neljandaks, ettevõtja asukoht ja tema juhatus asub Eestis. Viiendaks, ettevõtja osanikel ja aktsionäridel, sealhulgas kaudsetel osanikel ja aktsionäridel, prokuristil, juhatuse ja nõukogu liikmetel ning juriidilise isiku juhtimise üle valitsevat mõju omaval muul isikul on täidetud RelvS §-s 238 ja § 256 lõikes 2 sätestatud nõuded. Kuuendaks, ettevõtja vastutaval isikul on täidetud RelvS § 258 lõikes 2 sätestatud nõuded. Seitsmendaks, ettevõtja töötajatel, alltöövõtjal ja teenuse osutajal on täidetud RelvS § 257 lõigetes 1 ja 2 sätestatud nõuded. Kaheksandaks, ettevõtjal on olemas nõuetekohane vastutuskindlustus, kui ta taotleb tegevusluba sõjarelvade, relvasüsteemide, nende oluliste osade, sõjarelva laskemoona või lahingumoona vedamiseks. Üheksandaks, ettevõtja ei tegele turvateenuste osutamisega. See nõue ei kehti ettevõtjale, kes taotleb tegevusluba sõjarelvade, relvasüsteemide, nende oluliste osade, laskemoona või lahingumoona vedamiseks. See tähendab, et turvateenust osutav ettevõtja saab oma tegevust laiendada üksnes sõjarelvade, laskemoona või lahingumoona vedamise teenuse osutamisele. Kümnendaks, ettevõtja ei tegele eradetektiiviteenuse osutamisega. Üheteistkümnendaks, tegevusloa andmine ei tekita kõrgendatud ohtu avalikule ja põhiseaduslikule korrale, ei kahjusta riigi välissuhtlust ja ei sea ohtu riigi julgeolekut. Kontrolliesemena mõjutab seda nõuet kõige rohkem ettevõtja omanike, juhtide ja töötajate taustakontrolli tulemus, ettevõtja tegevuse ulatus (st kui suure ettevõtte plaanib ettevõtja rajada) ja ettevõtte (käitamiskoha) asukoht.

PPA annab tegevusloa järgmisteks tegevusteks (**§ 268 lõige 1**):

- sõjarelva või relvasüsteemi või selle olulise osa valmistamine,
- sõjarelva või relvasüsteemi ümbertegemise teenuse osutamine,
- sõjarelva või relvasüsteemi või nende olulise osa või laskemoona või lahingumoona vedamine.

TTJA annab tegevusloa järgmisteks tegevusteks:

- laskemoona või lahingumoona hoidmise teenuse osutamine ja
- laskemoona või lahingumoona valmistamine.

PPA-d ja TTJA-d kui tegevusloa andjaid abistab tegevuslubade taotluste lahendamisel PPA juurde moodustatud komisjon. Komisjoni ülesandeks on tegevusloa andmine, muutmine, kehtivuse peatamine ja kehtetuks tunnistamine (**§ 269 lõige 1**). Komisjoni liikmed on:
1) PPA, KAPO, TTJA ja Kaitseväe esindajad, kui tegevusluba taotletakse sõjarelvadega seotud tegevusteks või sõjarelvade, laskemoona või lahingumoona vedamiseks või
2) TTJA, PPA, KAPO, Päästeameti ja Kaitseväe esindajad, kui tegevusluba taotletakse laskemoonaga või lahingumoonaga seotud tegevusteks (**§ 269 lõige 2**).

Kõik nimetatud valitsusasutused peavad komisjoni nimetama vähemalt kaks esindajat, kellest üks on asendusliige (**§ 269 lõige 3**). See tähendab, et iga valitsusasutus võib nimetada ka rohkem liikmeid, kui ta peab seda oluliseks, kuid alati peab olema üks põhiliige ja üks

[70] Välisriikide äriühingud ei vasta üksüheselt Eesti omadele, sellest ka aktsiaseltsi või osaühinguga sarnase äriühingu (juriidiline isik) nõue.

asendusliige. PPA peadirektor moodustab komisjoni oma käskkirjaga (**§ 269 lõige 4**). Samuti kehtestab PPA peadirektor komisjoni töö- ja asjaajamise korra.

Tegevusloa taotluse lahendamise eest tuleb ettevõtjal tasuda riigilõivu (**§ 268 lõige 2**). Riigilõivu suuruseks 950 eurot.[71]

Tegevusloa taotluses tuleb esitada vähemalt järgmised andmed (**§ 268 lõige 3**):

- ettevõtja nimi ja registrikood, selle puudumise korral asukohariigi asjakohane identifitseerimistunnus (registreerimisnumbriga võrdsustatav numbri- või tähekombinatsioon);
- ettevõtja kontaktandmed (telefoninumber, elektronposti aadress ja postiaadress);
- teise lepinguriigi või kolmanda riigi ettevõtja puhul asukoha aadress, kui see erineb postiaadressist;
- tegevusala seadusest tulenev nimetus ning äriseadustiku § 4 lõike 6 alusel kehtestatud klassifikaatori kohane nimetus ja kood;
- taotluse esitanud isiku nimi ja kontaktandmed (telefoninumber ja elektronposti aadress), esindusõiguse aluse nimetus (juhatuse liige või volitus);
- tegevuse kirjeldus, milleks tegevusluba taotletakse, sealhulgas sõjarelvade, nende oluliste osade, laskemoona ja lahingumoona kogus;
- tegevusluba taotleva ettevõtja osanike ja aktsionäride nimekiri ning ettevõtja juhatuse ja nõukogu liikmete nimekiri, kus on märgitud füüsilise isiku ees- ja perekonnanimi, isikukood, selle puudumise korral sünniaeg ja elukoht, ning juriidilise isiku täielik nimi, asukoht ja äriregistrikood;
- andmed vastutava isiku ja tema asendaja kohta, nagu ees- ja perekonnanimi, isikukood, selle puudumise korral sünniaeg, elukoht, kontakttelefoni number, samuti andmed vastutava isiku pädevuse kohta;
- töötajate nimekiri, kus on märgitud nende ees- ja perekonnanimi, elukoht ja isikukood, selle puudumise korral sünniaeg;
- alltöövõtjate ja teenuse osutajate nimekiri, kus on märgitud ettevõtja täielik nimi ja registrikood ning töötajate ees- ja perekonnanimi, elukoht ja isikukood, selle puudumise korral sünniaeg;
- käitlemiskoha aadress ja kontakttelefoni number;
- väljavõte ettevõtja raamatupidamisdokumentidest, mis kinnitavad aktsiakapitali või osakapitali sissemaksmist;
- kui käitlemiskoha asukoha kinnistu ja hooned ei kuulu tegevusloa taotlejale, kinnistu ja hoonete üüri- või rendilepingu või muu kinnistu ja hoonete kasutamise õigust tõendava lepingu koopia, mis tõendab, et tegevusloa taotlejal on õigus kasutada kinnistut ja sellel paiknevaid hooneid oma taotletava tegevuse jaoks;
- andmed vastutuskindlustuse kohta (vastutuskindlustuse kindlustussumma ja kindlustuse kehtivuse piirkond, kehtivuse algus- ja lõppkuupäev, kindlustussumma, kindlustusandja nimi, registrikood, aadress ja muud kontaktandmed).

Alltöövõtjate ja teenuse osutajate korral tuleb esitada ettevõtjate nimed, kuid ainult nende töötajate nimed, kes pääsevad sõjarelva, laskemoona või lahingumoona käitleva ettevõtja ettevõtte territooriumile või on seotud muul viisil ettevõtjaga.

[71] Vt riigilõivuseaduse § 202[1] lõige 1, § 267[1] lõige 1.

Kui ettevõtja taotleb tegevusluba esimest korda ja tegevusloa taotlemise ajal ei ole ettevõtjal veel käitlemiskohta, võib ettevõtja jätta esitamata andmed töötajate kohta, käitlemiskoha andmed ning kinnistu ja hoonete üüri- või rendilepingu või muu kinnistu ja hoonete kasutamise õigust tõendava lepingu koopia (**§ 268 lõige 4**). Töötajate nimekiri koos töötajate isikuandmete ankeetidega tuleb esitada kohe, kui käitlemiskoht on olemas ja ettevõte saab alustada tegevust (**§ 268 lõiked 5** ja **6**). Sama ka alltöövõtjate ja teenuse osutajate töötajate kohta – kui need on teada, tuleb esitada ka andmed. Hiljem tuleb töötajate andmed koos isikuandmete ankeetidega saata jooksvalt, enne nendega töölepingu sõlmimist. Kui ettevõtja esitab tegevusloa taotluse vähemalt teist korda, tuleb koos muude andmetega esitada ka need andmed, mida ei saanud esimeses tegevusloa taotluses kohe esitada. Kui näiteks ettevõtja üürileping kehtib 15 aastat, ei ole ettevõtjal kohustust tegevusloa teistkordsel taotlemisel selle koopiat uuesti esitada, kui seda ei ole muudetud, kuid ettevõtja peab kinnitama, et see ei ole muutunud.[72] Ettevõtja ei või jätta esitamata andmeid töötajate, juhtide ja vastutava isiku kohta isegi siis, kui need ei ole viie aasta jooksul vahetunud.

Tegevusloa taotlusega koos tuleb peale juhtide, vastutava isiku ja tema asendaja ning töötajate nimekirja esitada ka nende isikuandmete ankeedid ja muud nõutud dokumendid (**§ 268 lõige 6**). Sama ka alltöövõtja ja teenuse osutaja töötajate kohta. Nimekirjad ja isikuandmete ankeedid tuleb esitada iga kord sõltumata sellest, kas juhid, vastutav isik või töötajad on vahetunud viimase viie aasta jooksul või mitte. Kui isikud ei ole vahetunud, siis dokumentide koopiaid uuesti esitama ei pea, tuleb üksnes kinnitada, et andmed ei ole muutunud.

Kui ettevõtja kavatseb käidelda sõjarelvi ainult tellija tegevus- või asukohas, ei pea tegevusloa taotluses esitama käitlemiskoha andmeid ja üüri- või rendilepingu vms koopiat, mis kinnitab, et ettevõtja võib seda kinnistut oma tegevuseks kasutada (**§ 268 lõige 7**). Kui ettevõtja tegeleb veoteenuse pakkumisega, on tal peale kontoriruumide ka garaaž või muu sarnane koht, kus veokeid hoida ja hooldada.

Tegevusloa taotlus lahendatakse 80 tööpäeva jooksul taotluse esitamisest arvates (**§ 270 lõige 4**). Taotluse lahendamise tähtaega võib üks kord kuni 60 tööpäeva võrra pikendada, kui seda on vaja juhtumi keerukuse tõttu. Tähtaja pikendamisest tuleb teavitada ka ettevõtjat. Tähtaega võib olla vaja pikendada ainult siis, kui näiteks taustakontrolli tegemiseks on vaja teha päringuid väljaspool Eestit asuvatele asutustele. Kui tegevusloa andja ei anna tegevusluba 80 tööpäeva jooksul, ei loeta tegevusluba vaikimisi antuks (**§ 270 lõige 3**). Võrreldes MSÜS-s sätestatuga[73] on seda erandit vaja julgeolekukaalutlustel, sest ettevõtja ei saa alustada tegevust enne, kui tegevusloa andja on hinnanud kõiki julgeolekuriske ja teinud ettevõtja kohta positiivse otsuse.

Tegevusluba jõustub käitamisloaga samal ajal (**§ 272 lõige 3**). See tähendab, et ettevõtja peab küll taotlema enne tegevusluba ja alles seejärel käitamisluba, kuid tegevusluba üksi ei anna ettevõtjale õigust tegutseda täpselt selles asukohas, kuhu ta rajab käitlemiskoha(d). Tegevusloa jõustumine on seega tingimuslik, kuid annab ettevõtjale siiski õiguse teatud ettevalmistavateks tegevusteks.

Tegevusloa taotluse lahendamisega seotud haldusaktid sisestatakse MSÜS-i kohaselt majandustegevuse registrisse ning kui andmed ei ole avalikud, on need üldiselt teabenõude korras avalikud. See tähendab, et kui isik esitab teabenõude, siis talle need andmed või

[72] MSÜS § 19 lõige 3

[73] MSÜS § 20 lõige 4

dokumendid ka edastatakse. Sõjarelvade, nende laskemoona või lahingumoona käitlemiseks esitatud taotluse menetlemise käigus kogutakse taustakontrolli andmeid, mida ei saa kanda majandustegevuse registrisse, sest tegemist ei ole avaliku teabega või tehakse selliste andmete põhjal otsus. Nii sätestataksegi, et juhul, kui andmed või haldusakt sisaldab teavet, mis on kogutud taustakontrolli käigus või on seotud muul viisil ettevõtja, omanike, juhtide, vastutava isiku või töötajatega või käsitleb julgeolekuriski hinnangut, ei kanta neid andmeid majandustegevuse registrisse (**§ 270 lõige 1**). Näiteks kui tegevusloa andja keeldub tegevusloa andmisest § 267 punkti 11 alusel, siis majandustegevuse registrisse kantakse keeldumise alusena õiguslik alus, kuid ei märgita faktilist alust.

MSÜS-i kohaselt kui üldiselt taotletava tegevusloa kontrolliesemesse kuuluv majandustegevuse nõue kuulub ka ettevõtjale varem muul tegevusalal Eesti majandushaldusasutuse antud kehtiva tegevusloa kontrolliesemesse, tõendab varem antud tegevusluba ka nimetatud nõude täitmist.[74] Nimetatud nõuet sõjarelvade, nende laskemoona või lahingumoona käitlemisega tegeleva ettevõtja taotluse lahendamisel ei kohaldata (**§ 270 lõige 2**). See tähendab, et olenemata sellest, kas ettevõtja on mõnel muul tegevusalal[75] varem saanud tegevusloa, mille taotluse lahendamisel oli mõni sama kontrollieseme nõue, siis ei loeta, et see nõue on täidetud, vaid ettevõtja peab kõik andmed uuesti esitama ja tõendama, et kõik kontrollieseme nõuded on täidetud.

Kui tegevusluba muutub kehtetuks selle aegumise tõttu, kui tegevusloa andja peatab tegevusloa kehtivuse või tunnistab tegevusloa kehtetuks, peab ettevõtja tagama tema valduses olevate sõjarelvade, laskemoona ja lahingumoona hoiuleandmise selleks õigustatud isikule või nende nõuetekohase valve ja kaitse kuni sõjarelvade, laskemoona ja lahingumoona võõrandamise või hävitamiseni või tegevusloa peatamise lõpetamiseni või uue tegevusloa saamiseni (**§ 271 lõige 1**). See tähendab, et ettevõtja ei või käidelda sõjarelvi, laskemoona või lahingumoona, kui tal ei ole kehtivat tegevusluba. Kui tegevusluba aegub, kui see peatatakse või tunnistatakse kehtetuks, peab ettevõtja viivitamata andma kõik ettevõtja territooriumil olevad sõjarelvad, nende olulised osad, laskemoona, lahingumoona või nende olulised osad isikule, kellel on seadusega antud õigus sõjarelvi, laskemoona või lahingumoona vallata või omada. Need isikud on:
1) PPA (sõjarelvad ja laskemoon);
2) Kaitsevägi (sõjarelvad, relvasüsteemid, nende olulised osad, laskemoon ja lahingumoon);
3) Kaitseliit (sõjarelvad, relvasüsteemid, nende olulised osad, laskemoon ja lahingumoon);
4) sõjarelvade, relvasüsteemide ja nende oluliste osade valmistamiseks tegevusluba omav ettevõtja (ainult sõjarelvad, relvasüsteemid ja nende olulised osad);
5) laskemoona ja lahingumoona hoidmise teenuse osutamiseks tegevusluba omav ettevõtja (laskemoon ja lahingumoon);
6) laskemoona valmistamiseks tegevusluba omav ettevõtja (ainult laskemoon);
7) lahingumoona valmistamiseks tegevusluba omav ettevõtja (ainult lahingumoon).

Sõjarelvade, laskemoona või lahingumoona pakkimis-, peale- ja mahalaadimis-, veo-, hoidmis-, valve-, kaitse- ja muud asjassepuutuvad kulud peab tasuma ettevõtja, kelle tegevusluba on aegunud, peatatud või kehtetuks tunnistatud (**§ 271 lõige 2**).

Kui ettevõtja tegeleb tsiviilkäibes lubatud relvade või laskemoona käitlemisega ja soovib oma tegevust laiendada ka sõjarelvade või sõjalise otstarbega laskemoona või lahingumoona

[74] MSÜS § 18 lõige 2

[75] Näiteks RelvS §-s 161 sätestatud tegevusalal.

käitlemisele, kuid samas jätkata ka oma endise tegevusega, peab ta esitama ühe taotluse mõlema tegevuse jaoks (**§ 272 lõige 1**). Tegevusloa taotluses esitatakse andmed, mis tuleb esitada tegevusloa saamiseks sõjarelvade, relvasüsteemide, nende oluliste osade, sõjarelva laskemoona või lahingumoona käitlemiseks. See tähendab, et tuleb esitada RelvS § 268 lõike 3 kohane taotlus. Taotlus esitatakse PPA-le. Kui ettevõtja soovib aga käidelda nii sõjarelvi kui ka tsiviilkäibes lubatud laskemoona[76], tuleb samuti esitada üks taotlus, milles on kõik RelvS § 268 lõikes 3 sätestatud andmed ning lisaks ka LMS § 13 lõikes 3 sätestatud andmed, kui need erinevad. Taotlus esitatakse PPA-le. Taotluse lahendamine toimub RelvS-i järgi.

8. jagu
Sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona käitlemiskoht ning sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona käitleva ettevõtte käitamisluba

19. peatüki **8. jagu** käsitleb sõjarelva, relvasüsteemi, nende oluliste osade, laskemoona või lahingumoona käitlemiskohale kehtestatavaid nõudeid ning sõjarelva, relvasüsteemi, selle olulise osa, laskemoona või lahingumoona käitlemiseks käitamisloa taotlemist ja käitamisloa andmist. Võrreldes kehtiva RelvS-ga selles jaos muudatusi tehtud ei ole. Nagu eespool tegevusloa kehtivuse selgituses öeldud, tuleb ettevõtjal peale tegevusloa taotleda ka käitamisluba. Kui tegevusluba annab ettevõtjale õiguse tegeleda sõjarelvade, laskemoona või lahingumoona käitlemisega ja on seotud peamiselt ettevõtjas töötavate isikute ja ettevõtja omanikega, siis käitamisluba annab ettevõtjale õiguse käidelda sõjarelvi, relvasüsteemi, selle olulisi osi, laskemoona või lahingumoona konkreetses asukohas ehk on seotud konkreetse käitlemiskohaga. Kui ettevõtja soovib rajada mitu käitlemiskohta, piisab talle üldiselt ühest tegevusloast ja käitamisloast, sest kõikide käitlemiskohtade andmed ja kõrvaltingimused iga käitlemiskoha kohta eraldi saab märkida samale käitamisloale. Kui ettevõtja rajab käitlemiskohad eri aegadel, saab ta ise valida, kas muudab olemasolevat käitamisluba või taotleb iga käitlemiskoha jaoks uue käitamisloa.

RelvS-ga kehtestatav tegevusloa ja käitamisloa nõue ei vabasta ettevõtjat vajadusel taotlemast ka muid lube, kui see on muu seadusega nõutav. Üheks selliseks loaks on näiteks keskkonnakaitseluba[77], mida ettevõtja peab üldjuhul taotlema enne tegevusega alustamist, sealhulgas enne käitlemiskohas vajalike ehitustööde tegemist. Eelkõige võib seda vaja olla tootmisjääkide hävitamiseks, mis on jäätmekäitlus jäätmeseaduse tähenduses.

Paragrahv 273 käsitleb sõjarelvade, relvasüsteemide, sõjarelva laskemoona või lahingumoona käitlemiskoha üldisi nõudeid. **Lõikega 1** sätestatakse, et sõjarelva, relvasüsteemi, laskemoona või lahingumoona tohib käidelda kohas, mis on sellel otstarbel kasutamiseks sobiv ja vastab nõuetele. See tähendab, et ettevõtja ei saa rajada käitlemiskohta igale poole, kuhu soovib. Asukoha valikul tuleb lähtuda ohutusnõuetest ja julgeolekukaalutlustest. **Lõikes 2** antakse sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutavale ministrile (ehk kaitseministrile) volitus kehtestada nõuded sõjarelvade, laskemoona ja lahingumoona käitlemiskohale. Nõuded tuleb kehtestada sama määrusega, millega kehtestatakse nõuded ka sõjarelvade, laskemoona või lahingumoona käitlemiseks (§ 233 lõige 3). **Lõikes 3** antakse kaitseministrile kui sõjalise

[76] Tsiviilkäibes lubatud laskemoona käitlemine, kui laskemoona kogus ületab RelvSis kehtestatud koguse, toimub LMS-i järgi.

[77] Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 40 kohane keskkonnakaitseluba tuleb taotleda vee erikasutuse, saasteainete viimise eest paiksest saasteallikast välisõhku, jäätmete käitlemise, maavara kaevandamise või kiirgustegevuse eest (vt § 41 ja täpsemalt keskkonnaeriseadustest).

riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutavale ministrile õigus kehtestada vajaduse korral nõuded käitlemiskohas hoitavate sõjarelvade, laskemoona ja lahingumoona lubatud maksimumkogusele ja käitlemiskoha ohutule kaugusele teistest hoonetest ja muust sellisest. Et hinnata asukoha sobivust ja nõuetele vastavust sõjarelvade, laskemoona või lahingumoona käitlemiskohana kasutamiseks, on vaja kehtestada käitlemiskoha miinimumnõuded. Miinimumnõuded ei eelda tingimata nõuete kehtestamist käitlemiskohas hoitavate sõjarelvade, laskemoona ja lahingumoona lubatud maksimumkogusele ja käitlemiskoha ohutule kaugusele. See õigus võiks jääda peamiselt tegevusloa andjale, kes saab kehtestada need nõuded käitamisloas kõrvaltingimustena. Kui seaduse rakendamise käigus ilmneb, et määrusega oleks vaja kehtestada nõuded käitlemiskohas hoitavate sõjarelvade, laskemoona ja lahingumoona lubatud maksimumkogusele ja käitlemiskoha ohutule kaugusele, siis kaitseminister saab tegevusloa andjate ettepanekul need nõuded määrusega kehtestada. LMS § 5 lõigetes 2 ja 3 defineeritud ohutuse ja julgeoleku mõistetest peaks sõjarelva, laskemoona või lahingumoona käitleja ka lähtuma, tehes valiku, kuidas täita uue RelvS § 273 lõikes 1 sätestatud nõuet, et sõjarelva, relvasüsteemi, laskemoona või lahingumoona tohib käidelda kohas, mis on sellel otstarbel kasutamiseks sobiv ja vastab nõuetele. Osa nõuetest sätestatakse lõike 2 alusel kehtestatava määrusega detailselt, kuid osa jääb määruses üldsõnaliseks, mistõttu ettevõtja saab ise otsustada, kuidas täita seadusega kehtestatud nõudeid, et saada käitamisluba sõjarelvade, relvasüsteemide, laskemoona või lahingumoona käitlemiseks soovitud asukohas.

Kui ettevõtja soovib lõpetada käitlemiskohas sõjarelvade, laskemoona või lahingumoona käitlemise, peab ta sellest käitamisloa andjale teada andma hiljemalt kaks nädalat enne käitlemise lõpetamist (**lõige 4**). Sätte eesmärk on anda käitamisloa andjale varakult teada, et selles käitlemiskohas lõpetatakse sõjarelvade, laskemoona või lahingumoona käitlemine, et tal jääks piisavalt aega tunnistada käitamisluba kehtetuks. Kui see on ettevõtja ainus käitlemiskoht, peab ettevõtja teavitama käitlemise lõpetamisest ka tegevusloa andjat, kes saab seejärel otsustada, kas tunnistada tegevusluba kehtetuks või mitte. Kui ettevõtja lõpetab üldse selles valdkonnas tegutsemise, on oluline ka tegevusluba kehtetuks tunnistada. Kui ettevõtja vahetab käitlemiskoha asukohta, ei ole vaja tegevusluba kehtetuks tunnistada, kui kõik isikud, kes ettevõtjas töötavad, jäävad samaks.

Paragrahvi 274 lõikega 1 sätestatakse, et sõjarelva, laskemoona või lahingumoona käitlemiskohal peab olema käitamisluba. Ei ole oluline, kas selles käitlemiskohas valmistatakse, parandatakse, hooldatakse või hoitakse sõjarelvi, laskemoona või lahingumoona või tehakse muid käitlustoiminguid. Käitamisluba ei ole vaja taotleda ettevõtjal, kes:
1) ainult veab sõjarelvi, laskemoona või lahingumoona või
2) osutab teenust ainult tellija asukohas (**lõige 2**).
Viimase puhul on selleks teenuseks eelkõige sõjarelvade parandamine ja hooldamine. Ainult vedamisega tegeleval ettevõtjal ei ole käitlemiskohta kõnesoleva seaduse või ka näiteks LMS § 24 lõike 1 tähenduses. Vedajal on tegevuskoht, mitte käitlemiskoht.

Lõikega 3 sätestatakse, et muudatustest käitlemiskohas (ettevõttes), mis võivad mõjutada käitamisloa andmise tingimusi, tuleb teavitada käitamisloa andjat. Selliseks muudatuseks võib olla näiteks korraga laos hoitavate sõjarelvade, laskemoona või lahingumoona koguse muutumine, ettevõttes valmistatavate toodete nimekirja muutmine, samuti välised tegurid, näiteks naabrusse ehitatav elamu või muu hoone.

Paragrahviga 275 sätestatakse tingimused, mis peavad ettevõtjal olema täidetud käitamisloa saamiseks. Käitamisluba antakse sõjarelvade või relvasüsteemide käitlemisega tegelevale ettevõtjale, kui:

1) käitlemiskoht ja käitlemistingimused vastavad õigusaktides sätestatud nõuetele;
2) rakendatavad ohutus- ja turvalisusabinõud tagavad inimese ja ümbruskonna ohutuse ja julgeoleku;
3) rakendatavad julgeolekuabinõud tagavad avaliku korra, riigi põhiseadusliku korra ja julgeoleku;
4) käitlemiskoha asukoht ei suurenda riigi julgeolekuriske;
5) ehitise või selle osa kasutamine käitlemiskohana vastab ehitise kasutusotstarbele.

Esimesel juhul hindab käitamisloa andja käitlemiskoha ja käitlemistingimuste vastavust RelvS-i, LMS-i, KemS-i või teiste seadustega sätestatud nõuetele, samuti RelvS-i või LMS-i alusel kehtestatud määruste nõuetele. Selleks, et käitamisloa andja saaks nõuetele vastavust hinnata, peab ettevõtja esitama käitamisloa taotluses käitlemiskoha kirjelduse koos käitlemiskoha ja seda ümbritseva maa-ala plaaniga, millest nähtub käitlemiskoha ohuala ja ohualasse jäävad ehitised ning nende otstarve, samuti käitlemiskoha täpse aadressi, käitlemiskohas hoitavate sõjarelvade koguse ning kui ettevõtjal on relvade katsetamiseks laskemoona, siis ka selle koguse, lisaks veel sõjarelvade valmistamisel kasutatava tehnoloogia kirjelduse koos maksimaalse aastase tootmismahuga (**§ 277 lõike 5 punktid 1–3**).

Teiseks hindab käitamisloa andja ohutus- ja turvalisusabinõusid, mida plaanitakse rakendada ning mis peavad tagama inimese ja ümbruskonna ohutuse ja julgeoleku. Selleks, et käitamisloa andja saaks neid abinõusid hinnata, peab ettevõtja esitama käitamisloa taotluses kirjelduse rakendatavatest abinõudest, mis tagavad, et kõrvalisel isikul ei ole juurdepääsu hoiustatavatele valmistatud sõjarelvadele ega parandamise, hooldamise, lammutamise või ümbertegemise ootel olevatele sõjarelvadele ega nende valmistamiseks, parandamiseks või ümbertegemiseks vajaminevatele osadele ja materjalidele (**§ 277 lõike 5 punkt 4**). Samuti ei või kõrvalistel isikutel olla juurdepääsu käitlemiskohas hoitavale laskemoonale. Need abinõud peavad muu hulgas hõlmama julgeolekuabinõusid riigi julgeoleku ja avaliku korra säilimiseks. Julgeolekuabinõud peavad aitama kindlustada, et käitlemiskoha rajamine soovitud kohta ei suurendaks riigi julgeolekuriski.

Viimaseks hindab käitamisloa andja, kas ehitise või selle osa kasutamine käitlemiskohana vastab ehitise kasutusotstarbele. Selleks peab ettevõtja käitamisloa taotluses esitama käitlemiskoha ja seda ümbritseva maa-ala plaani, millest nähtub käitlemiskoha ohuala ja ohualasse jäävad ehitised ning nende otstarve, samuti kinnistu ja hoonete üüri- või rendilepingu või muu kinnistu ja hoonete kasutamise õigust tõendava lepingu koopia, mis tõendab, et käitamisloa taotlejal on õigus kasutada kinnistut ja sellel paiknevaid hooneid oma taotletava tegevuse jaoks, kui ettevõtja ei ole käitlemiskoha kinnistu ja hoonete omanik (**§ 277 lõike 5 punktid 1 ja 5**).

Kui käitamisloa andja leiab pärast kõigi eespool nimetatud dokumentide läbivaatamist, plaanitud abinõude ja käitlemiskoha asukoha hindamist, et ettevõtjale ei saa anda luba käidelda taotletavas asukohas soovitud kogust sõjarelvi, laskemoona või lahingumoona, siis võib käitamisloa andja käitamisloas kõrvaltingimusena määrata sõjarelvade või nende oluliste osade, laskemoona või lahingumoona maksimumkoguse, mida lubatakse konkreetses käitlemiskohas valmistada või hoida (**§ 276**). Hinnangutes võetakse arvesse kõiki julgeolekuriske ja nende vähendamiseks plaanitud meetmeid. Samuti veendutakse, et laskemoona või lahingumoona käitlemisel on tagatud ohutu kaugus. Ka see on osa ümbruskonna turvalisusest ja julgeolekust.

Sõjarelvade või relvasüsteemide käitlemiskohale annab käitamisloa PPA (**§ 277 lõige 1**). Käitamisloa laskemoona või lahingumoona hoidmise teenuse osutamiseks või valmistamiseks annab TTJA. Käitamisluba on tähtajatu. Kui ettevõtja tegevus hõlmab peale sõjarelva käitlemise ka selle laskemoona või lahingumoona käitlemist, milleks on vaja taotleda tegevusluba ja käitamisluba RelvS-i või LMS-i alusel, esitatakse üks tegevusloa taotlus TTJA-le (**§ 279**).

Käitamisloa taotlus lahendatakse 60 tööpäeva jooksul taotluse saamisest arvates (**§ 277 lõige 2**). Taotluse lahendamise tähtaega võib pikendada veel 30 tööpäeva võrra, kui seda on vaja juhtumi keerukuse tõttu. Käitamisloa andja teavitab sellest ka ettevõtjat. Kui käitamisloa andja ei suuda taotlust lahendada ka pikendatud tähtajaks, ei loeta käitamisluba vaikimisi antuks (**§ 277 lõige 3**). Antud erandi kehtestamist võrreldes MSÜS-s sätestatuga on vaja, et tagada riigi julgeoleku ja avaliku korra säilimine ning ümbruskonna turvalisus ja ohutus.

Ettevõtja peab käitamisloa taotluse lahendamise eest tasuma riigilõivu (**§ 277 lõige 4**). Riigilõivu suurus on 1150 eurot.[78]

Kui ettevõtja käitleb ainult laskemoona või lahingumoona, peab ta esitama taotluse käitamisloa saamiseks LMS-iga sätestatud nõuete kohaselt (**§ 277 lõige 6**). Andmed ja dokumendid, mis tuleb esitada käitamisloa taotluses, on sätestatud LMS § 26 lõikes 1. TTJA lahendab käitamisloa taotluse LMS §-des 26–29 sätestatu kohaselt, välja arvatud taotluse lahendamise tähtaeg. Selles lähtutakse RelvS § 277 lõikes 2 sätestatud tähtajast.

Kui ettevõtja soovib käidelda nii sõjarelvi kui ka laskemoona või lahingumoona olenemata sellest, kas seda tehakse samas asukohas või eri asukohtades, esitab ettevõtja ühe taotluse TTJA-le (**§ 279**). Sellisel juhul peab käitamisloa taotlus lisaks RelvS § 277 lõikes 5 nimetatud andmetele sisaldama ka LMS § 26 lõikes 1 nimetatud andmeid. TTJA lahendab taotluse LMS-i kohaselt, välja arvatud taotluse lahendamise tähtaeg.

PPA kui sõjarelvade käitlemiskoha jaoks käitamisloa andja edastab käitamisloa taotluse TTJA-le, KAPO-le, Kaitseväele ja Päästeametile, kes selle kooskõlastavad või jätavad taotluse põhjendatult kooskõlastamata 30 tööpäeva jooksul nimetatud dokumentide saamisest arvates (**§ 277 lõige 7**). Sarnane nõue on ka LMS-is laskemoona või lahingumoona käitlemiskoha käitamisloa taotluse lahendamisel, kuid tähtaja osas lähtutakse § 277 lõikes 7 sätestatud tähtajast. Peale selle edastab TTJA taotluse ka Kaitseväele.

PPA ja TTJA teavitavad käitamisloa taotlusest ettevõtte asukohajärgset valla- või linnavalitsust. Kohalik omavalitsus (edaspidi *KOV*) annab arvamuse kavandatava tegevuse kooskõla kohta kehtiva planeeringuga 30 tööpäeva jooksul teavituse saamisest arvates (**§ 277 lõige 8**). KOV-i antud arvamust arvestatakse käitlemiskoha asukoha sobivuse hindamisel.

PPA teavitab TTJA-d, KAPO-t, Kaitseväge, Päästeametit ja käitlemiskoha asukohajärgset KOV-i käitamisloa andmisest, peatamisest ja kehtetuks tunnistamisest (**§ 277 lõige 9**). Teavitamist on vaja selleks, et nimetatud asutused teaksid konkreetse käitlemiskohaga seotud asjaolusid, sest käitamisluba on tähtajatu ja seega seda nagu tegevusluba perioodiliselt ei uuendata. Samas, kui ettevõtja tegevusluba muutub kehtetuks ja ta uut ei taotle, tuleb kehtetuks tunnistada ka käitamisluba.

[78] Riigilõivuseaduse § 202[1] lõige 2, § 267[1] lõige 2.

Paragrahviga 278 sätestatakse käitamisloa peatamise ja kehtetuks tunnistamise tagajärjed. Kui ettevõtja rikub talle seadusega pandud kohustusi või kehtestatud nõudeid, võib käitamisloa andja otsustada tema käitamisloa peatada. Käitamisloa peatamise eesmärk on hoiatada, et kui ettevõtja ei lõpeta rikkumist ja ei kõrvalda puudusi, mille kõrvaldamise kohustuse on käitamisloa andja talle ettekirjutusega pannud, siis tema käitamisluba tunnistatakse kehtetuks (**lõige 2**). Kui käitamisloa andja on peatanud ettevõtjale antud käitamisloa, ei tohi ka ettevõtja selles käitlemiskohas tegevust jätkata – ta peab lõpetama sõjarelvade, relvasüsteemide, laskemoona või lahingumoona käitlemise (**lõige 1**). Käitlemiskeeld kehtib kuni puudused on kõrvaldatud ja käitamisloa andja on otsustanud lõpetada käitamisloa peatamise. Käitamisluba võidakse peatada ka muul põhjusel, näiteks selleks ajaks, kui ettevõtjal puudub tegevusluba, sest ettevõtja ei esitanud õigeaegselt taotlust uue tegevusloa saamiseks ning see lihtsalt aegus.

9. jagu
Sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona soetamine, valmistamine, hoidmine, edasitoimetamine, vedu ja hävitamine, sõjarelva kandmine, parandamine, ümbertegemine, laskekõlbmatuks muutmine ja lammutamine

19. peatüki **9. jagu** käsitleb sõjarelvade, relvasüsteemide, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona käitlemise viise. Käitlemise viisid on loetletud muu hulgas ka käitlemise definitsioonis. Käitlemise eri viise ei defineerita, vaid lähtutakse RelvS-is sätestatust. Üheksanda jao ülesehitus on järgmine:

- sätestatakse, kellele mis käitlemisviis on lubatud, alustades soetamisest ja lõpetades hävitamisega;
- sätestatakse keelud, näiteks ei ole lubatud laskekõlbmatuks muudetud sõjarelva uuesti laskekõlblikuks muuta;
- antakse valdkonna eest vastutavale ministrile (peamiselt kaitseministrile) volitus kehtestada iga käitlemisviisiga seotud nõuded.

Paragrahv 280 käsitleb sõjarelva, relvasüsteemi, laskemoona ja lahingumoona soetamist. Sõjarelva, relvasüsteemi ja selle jaoks sobivat laskemoona võivad soetada üksnes valitsusasutus ja Kaitseliit oma teenistusülesannete või teenistuskohustuste täitmiseks (**lõige 1**). Lahingumoona võivad soetada ainult Kaitsevägi ja Kaitseliit (**lõige 2**). Eraõiguslik isik võib soetada sõjarelva neljal juhul (**lõiked 4 ja 5**):
1) kollektsioneerimiseks, kui tal on olemas relvaluba kollektsioneerimise otstarbel;
2) sõjarelva ümbertegemiseks (uuendamiseks), et see uuendatuna müüa selleks õigustatud isikule;
3) valmistatavale või ümbertehtavale sõidukile, veesõidukile, õhusõidukile või muule tootele paigaldamise eesmärgil;
4) sõjarelva valmistamise korral selle katsetamise eesmärgil.
Kolmel viimasel juhul saab sõjarelva või laskemoona soetada ainult juriidiline isik ja tal peab olema selle seaduse kohane tegevusluba kas sõjarelva ümbertegemise teenuse osutamiseks või relvasüsteemi valmistamiseks või sõjarelva valmistamiseks. Oluline on märkida, et kui sõjarelv on demilitariseeritud, siis seda remilitariseerida ei ole lubatud, seega sellist tegevust ei loeta sõjarelva ümbertegemiseks. Eraõiguslik isik saab soetada sõjarelva väljastpoolt Eestit üksnes siis, kui StrKS-i alusel taotletakse sellise relva Eestisse sissevedamiseks luba ja SKK selle ka annab.

Kuna sõjarelva, selle laskemoona ja lahingumoona soetamise õigus on üldjuhul siiski ainult valitsusasutustel ja Kaitseliidul, antakse lõikes 3 asjaomasele ministrile volitus kehtestada

määrusega sõjarelva, laskemoona või lahingumoona soetamise kord kas tsiviilrelvade käitlemise määrusega (siseminister) või sõjaväerelvade käitlemise määrusega (kaitseminister).

Paragrahv 281 käsitleb sõjarelva kandmist. Sõjarelva kandmise all tuleb mõista sõjarelva ja sellega sobiva laskemoona endaga kaasaskandmist väljaspool sõjarelvale ettenähtud hoiukohta. Sõjarelva võivad põhimõtteliselt kanda ainult valitsusasutuste ametnikud või töötajad, kaitseväelased ja Kaitseliidu tegevliikmed. Sellest tulenevalt sätestataksegi, et isikute loetelu, kellel on õigus sõjarelva kanda, ja sõjarelva kandmise tingimused kehtestatakse teenistusrelvade käitlemise määrusega (siseminister) või sõjaväerelvade käitlemise määrusega (kaitseminister).

Paragrahv 282 käsitleb sõjarelva, laskemoona ja lahingumoona valmistamist. Sõjarelva või relvasüsteemi ja selle olulist osa võib valmistada ainult selle seadusega kehtestatud nõudeid järgides (**lõige 1**). Sõjarelva või relvasüsteemi ja selle olulise osa valmistamiseks peab taotlema tegevusluba sõjarelva või relvasüsteemi või selle olulise osa valmistamiseks. Tegevusluba peab olema igal juhul, sõltumata sellest, mitu sõjarelva soovitakse valmistada ja kas see tegevus on ajutine või pikemaajaline. Valmistamisele kui ühele käitlemisviisile võib seada tingimusi ka tegevusloa või käitamisloa andja. Tingimusi ei seata sõjarelva välimusele, vaid selle valmistamisele kui protsessile.

Lõikes 2 sätestatakse, et laskemoona ja lahingumoona võib valmistada laskemoona või lahingumoona valmistamiseks tegevusluba omav isik. Põhimõtteliselt võib ka Kaitsevägi valmistada laskemoona või lahingumoona, kuid sel juhul kohaldatakse kas sõjaväerelvade käitlemise määrust või Kaitseväe juhataja kehtestatud asjakohast asutusesisest korda. Laskemoona ja lahingumoona valmistamise puhul tuleb lisaks RelvS-le järgida ka LMS-i.

Lõikega 3 antakse sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutavale ministrile (kaitseminister) volitus kehtestada sõjarelvade, laskemoona ja lahingumoona käitlemise määrusega (vt § 233 lõige 3) sõjarelva, relvasüsteemi, nende oluliste osade, laskemoona või lahingumoona valmistamisega seotud nõuded, muu hulgas nõuded käitlemiskohale. Oluline on märkida, et sõjarelvade, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona käitlemise määruse nõuded ei kohaldu valitsusasutustele ja Kaitseliidule. Nemad juhinduvad sõjarelvade, laskemoona ja lahingumoona käitlemise nõuetest, mis on kehtestatud vastavalt kas teenistusrelvade käitlemise määrusega või sõjaväerelvade käitlemise määrusega.

Paragrahv 283 käsitleb sõjarelva laskemoona ja lahingumoona hoidmist. Sõjarelva laskemoona võivad hoida sõjarelvi või relvasüsteeme omavad valitsusasutused ja Kaitseliit või eraõiguslik isik, kellel on tegevusluba laskemoona hoidmise teenuse osutamiseks (**lõige 1**). Loomulikult võivad laskemoona hoida ka teised tegevusluba omavad eraõiguslikud isikud, kui nad seda luba taotlevad ja see on üks osa nende tegevusest (näiteks nad valmistavad laskemoona). Sellisel juhul on hoidmine üks osa käitlusprotsessist ja ei vaja eraldi nimetamist tegevusena, milleks tegevusluba taotletakse.

Lahingumoona võivad hoida Kaitseministeeriumi ja Siseministeeriumi valitsemisalas olevad valitsusasutused ja Kaitseliit ning eraõiguslik isik, kes omab tegevusluba lahingumoona hoidmise teenuse osutamiseks (**lõige 2**). Valitsusasutused, kes võivad lahingumoona hoida, on näiteks Kaitsevägi ja PPA.

Lõikega 3 antakse sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutavale ministrile (kaitseminister) volitus kehtestada sõjarelvade, relvasüsteemi, nende oluliste osade, sõjarelva

laskemoona ja lahingumoona käitlemise määrusega (§ 233 lõige 3) laskemoona või lahingumoona hoidmisega seotud nõuded, muu hulgas nõuded käitlemiskohale.

Paragrahv 284 käsitleb sõjarelvade, laskemoona ja lahingumoona edasitoimetamist. Edasitoimetamise all tuleb mõista kuni kahe sõjarelva ja nende laskemoona kaasaskandmist, kui neid on vaja toimetada ühest kohast teise, relva vahepealse kasutamise eesmärgita ja olenemata sellest, kas edasitoimetamisel kasutatakse sõidukit või mitte. Sõjarelva ja selle laskemoona võivad edasi toimetada üksnes ja ainult sõjarelvi omav valitsusasutus ja Kaitseliit (**lõige 1**). Eraõiguslikud isikud seda teha ei või, nemad võivad neid ainult vedada. Lahingumoona edasitoimetamise õigus on ainult Kaitseministeeriumi ja Siseministeeriumi valitsemisalas oleval valitsusasutusel ja Kaitseliidul (**lõige 2**).

Paragrahv 285 käsitleb sõjarelvade, relvasüsteemide, nende oluliste osade, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona vedu. Sõjarelvi ja nende laskemoona omavad valitsusasutused ning Kaitseliit peaksid veo all mõistma kolme või enama käsitulirelva, ühe või enama raskerelva või laskemoona vedamist või pukseerimist transpordivahendiga Eesti piirides relvade ja laskemoona vahepealse kasutamise eesmärgita. Eraõiguslike isikute jaoks on sõjarelva, laskemoona või lahingumoona vedu igasugune sõjarelva, laskemoona või lahingumoona transportimine väljaspool käitluskohta.

Lõikega 1 sätestatakse, et sõjarelvi, relvasüsteeme ja laskemoona võivad vedada sõjarelvi omav valitsusasutus ja Kaitseliit ning ettevõtja, kes omab tegevusluba sõjarelva, relvasüsteemi või laskemoona vedamise teenuse osutamiseks. Ka sõjarelvi, relvasüsteeme ja laskemoona valmistav ettevõtja võib oma tegevusloa alusel vedada omavalmistatud sõjarelvi, relvasüsteeme või laskemoona.

Lõikega 2 sätestatakse, et lahingumoona võivad vedada Kaitseministeeriumi ja Siseministeeriumi valitsemisalas olev valitsusasutus ja Kaitseliit ning ettevõtja, kes omab tegevusluba lahingumoona vedamise teenuse osutamiseks, sealhulgas ettevõtja, kellel on mõne EL liikmesriigis antud asjakohane tegevusluba. Ka lahingumoona valmistav ettevõtja võib oma tegevusloa alusel vedada omavalmistatud lahingumoona.

Kui ettevõtja, kellele on kas Eestis või EL liikmesriigis antud tegevusloaga õigus vedada sõjarelvi, relvasüsteeme, sõjarelva laskemoona või lahingumoona, plaanib vedada sõjarelvi, relvasüsteeme, sõjarelva laskemoona või lahingumoona, peab ta sellest veost teavitama PPA-d (**lõige 3**). Teavitada tuleb enne veo algust. „Enne veo algust“ ei tähenda seda, et ettevõtja teavitab PPA-d viis minutit enne starti, vaid seda, et ettevõtja kooskõlastab oma veo marsruudi PPA-ga. Seega tuleb vedu ette planeerida ning jätta teavituse ja veo vahele mõistlik aeg, et PPA saaks anda oma nõusoleku sellise marsruudi kasutamiseks. Teavituse ja veo vahele mõistliku aja jätmist on vaja selleks, et PPA saaks uurida, kas näiteks valitud marsruudi vahetusse lähedusse jääb mõni objekt, millest ei tohiks mööda sõita sellise lastiga veok või on vahetus läheduses toimumas mõni rahvarohke üritus. Ettevõtja ei tohi alustada sõitu enne, kui ta on saanud PPA-lt marsruudi nõusoleku (**lõige 4**). Muu hulgas on PPA-l vaja teada ka veo alustamise plaanitavat kellaaega. PPA-le tuleb teates esitada vähemalt järgmine teave:
1) veo sihtkoht ja kavandatava veo marsruut;
2) veetavate sõjarelvade, laskemoona või lahingumoona nimetus ja kogus;
3) vedu saatvate isikute arv ja nende relvastus;
4) veo jaoks oluline muu info.
Teavitamise eesmärk on tagada riigi julgeolek ja avalik kord.

Lõikega 5 antakse riigikaitse valdkonna eest vastutavale ministrile (kaitseminister) volitus kehtestada sõjarelvade, relvasüsteemi, nende oluliste osade, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona käitlemise määrusega (§ 233 lõige 3) sõjarelvade, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona või lahingumoona veoga seotud nõuded. Näiteks võib nõuetes olla ettekirjutus selle kohta, mis on laskemoona maksimumkogus, mida vedada võib, mitu meest peab turvama vedu ja muu selline.

Paragrahv 286 käsitleb sõjarelva parandamist. Nagu eespool juba öeldud, tuleb sõjarelva parandamise all mõista sõjarelva kasutamisel, vedamisel või hoidmisel tekkinud defekti kõrvaldamist viisil, millega ei kaasne sõjarelva omaduste olulist muutmist, samuti sõjarelva osade või ainete asendamist. **Lõikes 1** sätestatakse, et sõjarelva võivad parandada Kaitsevägi, Kaitseliit ja ettevõtja, kes omab tegevusluba sõjarelva ümbertegemiseks. Pisiremonti võib teha ka sõjarelva valdav valitsusasutus. Pisiremondiks loetakse relval sellise vea parandamist, millega saab hakkama asutuse relvur või ka relva kasutaja ise.

Lõikega 2 antakse sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutavale ministrile (kaitseminister) volitus kehtestada sõjarelvade, relvasüsteemi, nende oluliste osade, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona käitlemise määrusega (§ 233 lõige 3) sõjarelva parandamisega seotud nõuded, muu hulgas nõuded käitlemiskohale.

Paragrahv 287 käsitleb sõjarelva ümbertegemist. Ümbertegemise all tuleb aga mõista sõjarelva muutmist viisil, millega kaasneb selle omaduste oluline muutmine. Kui ettevõtja soovib osutada sõjarelvade laskekõlbmatuks muutmise teenust, tuleb taotleda tegevusluba sõjarelva ümbertegemise teenuse osutamiseks. Relva laskekõlbmatuks muutmine on ka üks viis muuta oluliselt relva omadusi ehk relva ümber teha. Seega, kui ettevõtja soovib muuta sõjarelvi laskekõlbmatuks, peab ta taotlema RelvS § 266 lõike 1 punktis 2 nimetatud tegevusloa.

Keelatud on sõjarelva ümbertegemine eesmärgiga muuta relva omadusi nii, et sõjarelv muutub tsiviilkäibes lubatud relvaks (**lõige 1**). Näiteks ei või muuta automaattulirelva ühelasuliseks, et seda oleks võimalik tsiviilkäibesse lasta. Sellist relva on lihtne tagasi muuta mitmelasuliseks, mistõttu selline tegevus võib ohustada avalikku korda ja riigi julgeolekut.

Lõikes 2 sätestatakse, et sõjarelva võivad ümber teha Kaitsevägi, Kaitseliit ja ettevõtja, kes omab tegevusluba sõjarelva ümbertegemiseks.

Lõikega 3 antakse sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutavale ministrile (kaitseminister) volitus kehtestada sõjarelvade, relvasüsteemi, nende oluliste osade, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona käitlemise määrusega (§ 233 lõige 3) sõjarelva ümbertegemisega seotud nõuded, muu hulgas nõuded käitlemiskohale.

Paragrahv 288 käsitleb sõjarelva laskekõlbmatuks muutmist. Sõjarelva laskekõlbmatuks muutmise all tuleb mõista sõjarelva oluliste osade mehaanilist töötlemist viisil, mille tulemusena sõjarelv kaotab jäädavalt lasu sooritamise võime. **Lõikes 1** sätestatakse, et sõjarelva võivad laskekõlbmatuks muuta Kaitsevägi, Kaitseliit ja ettevõtja, kes omab tegevusluba sõjarelva ümbertegemiseks. Nagu eespool juba öeldud, on relva laskekõlbmatuks muutmine üks relva ümbertegemise viisidest, mistõttu on kohane kehtestada, et ettevõtja, kes soovib osutada teenust sõjarelva laskekõlbmatuks muutmiseks, peab taotlema tegevusluba sõjarelvade ümbertegemiseks.

Lõikega 2 antakse sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutavale ministrile (kaitseminister) volitus kehtestada määrusega sõjarelva laskekõlbmatuks muutmise tehnilised nõuded. Määrus on kehtestatud StrKS § 83^1 lõike 2 alusel.[79]

Paragrahv 289 käsitleb sõjarelva laskekõlbmatusnõuetele vastavuse tuvastamist ja laskekõlbmatuks tunnistamist. Eraõiguslikud isikud võivad lisaks Kaitseväes, Kaitseliidus või PPA-s laskekõlbmatuks muudetud sõjarelvade neilt ostmise vedada selliseid relvi ka Eestisse sisse. Kuni ei ole tuvastatud, kas väidetavalt laskekõlbmatuks muudetud relv vastab seadusega kehtestatud laskekõlbmatusnõuetele, loetakse relv laskekõlbliku relvaga võrdseks ja seetõttu strateegiliseks kaubaks, mille sissevedamiseks on vaja taotleda luba. Seetõttu sätestataksegi **lõikes 1**, et teises riigis laskekõlbmatuks muudetud sõjarelv peab vastama StrKS § 83^1 lõike 2 alusel määrusega kehtestatud laskekõlbmatusnõuetele. Nende nõuete täitmise tuvastamine toimub samuti StrKS-iga kehtestatud korras (**lõige 2**). Samas seaduses on sätestatud ka relva laskekõlbmatuks tunnistamise kord (**lõige 3**).

Paragrahviga 290 keelatakse laskekõlbmatuks muudetud sõjarelva uuesti laskekõlblikuks muuta. Keelu eesmärk on avaliku korra ja julgeoleku tagamine, eriti arvesse võttes riikide võitlust terrorismiga. Kui relv on kord muudetud laskekõlbmatuks, peab see kuni relva hävitamiseni selliseks ka jääma.

Paragrahv 291 käsitleb sõjarelva lammutamist. Sõjarelva lammutamise all tuleb mõista sõjarelva lahtivõtmist koostisosadeks viisil, mis välistab selle kui terviku kasutamise. See tähendab, et teatud relvaosad eemaldatakse, nii et neid ei saa enam relva kokkupanemisel kasutada, vaid tuleb asendada uute osadega. **Lõikes 1** sätestatakse, et sõjarelva võivad lammutada sõjarelva omav valitsusasutus, Kaitseliit ja ettevõtja, kes omab tegevusluba sõjarelva ümbertegemiseks. Omavalmistatud sõjarelva võib lammutada ka sõjarelva valmistaja.

Lõikega 2 antakse sõjalise riigikaitse valdkonna eest vastutavale ministrile (kaitseminister) volitus kehtestada sõjarelvade, relvasüsteemi, nende osade, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona käitlemise määrusega (§ 233 lõige 3) sõjarelva lammutamisega seotud nõuded, muu hulgas nõuded käitlemiskohale.

Paragrahv 292 käsitleb sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona hävitamist. Sõjarelva ja selle laskemoona hävitamise all tuleb mõista relva või laskemoona, samuti kasutute valmistamis- või parandamisjääkide ja pooltoodete füüsilist hävitamist viisil, millega välistatakse nende edasine kasutamine või taastamine. Lammutamise ja hävitamise olulisim erinevus on see, et lammutatud relva osi saab vajaduse korral kasutada teiste relvade varuosadena, kuid hävitatud relva osi mitte. Enne sõjarelva hävitamist relv tavaliselt lammutatakse, et eemaldada osad, mida saab kasutada teiste relvade parandamiseks. Tegevus võib vajada keskkonnakaitseluba, sest tootmisjääkide jms hävitamine on jäätmekäitlus jäätmeseaduse tähenduses.

Lõikes 1 sätestatakse, et sõjarelva, selle olulise osa, laskemoona või lahingumoona võivad hävitada sõjarelva omav valitsusasutus ja Kaitseliit. Ettevõtja, kes omab tegevusluba sõjarelva, laskemoona või lahingumoona valmistamiseks või sõjarelva ümbertegemiseks võib oma tegevuse käigus tekkinud sõjarelvi, laskemoona või lahingumoona ja nende olulisi osi hävitada

[79] Kaitseministri 18. oktoobri 2019. a määrus nr 19 „Loetelu sõjalisest kaubast, mida on lubatud demilitariseerida, ja demilitariseerimise tehnilised nõuded“

tegevusloa andja (PPA või TTJA) või Kaitseväe järelevalve all (**lõige 2**). Sätte eesmärk on tagada avalik kord ja riigi julgeolek ning vältida juhtumeid, kus ettevõtja näitab oma aruannetes, et relvad, relvasüsteemid, nende olulised osad, sõjarelva laskemoon või lahingumoon on hävitatud, kuid tegelikult on need müüdud ebaseaduslikult eraõiguslikele isikutele.

Lõikega 3 antakse sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutavale ministrile (kaitseminister) volitus kehtestada sõjarelvade, relvasüsteemi, nende oluliste osade, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona käitlemise määrusega (§ 233 lõige 3) sõjarelva, selle olulise osa, laskemoona ja lahingumoona hävitamisega seotud nõuded.

10. jagu
Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse poolt teenuse osutamine

Paragrahviga 293 antakse Riigi Kaitseinvesteeringute Keskusele (edaspidi *RKIK*) õigus osutada tasulisi teenuseid. Need õigused tuleb valitsusasutusele anda seadusega, vastasel juhul puudub valitsusasutusel see õigus. **Lõikega 1** sätestatakse, et RKIK võib osutada ettevõtjatele kaitsetööstuspargi arendamise ja haldamise korraldamise, sealhulgas kaitsetööstuslikuks tegevuseks vajaliku taristu rajamise ja kasutamise koordineerimise ning sõjarelva laskemoona, lahingumoona ja lõhkematerjali käitlemise ja sellega seotud tegevuste korraldamise teenust. Sõjalise riigikaitse valdkonna eest vastutav minister (kaitseminister) kehtestab RKIK-i osutatavate tasuliste teenuste täpsema loetelu, tasumäärad või tasu arvestamise alused ja tasuliste teenuste osutamise korra (**lõige 2**).

Tänane julgeolekuolukord eeldab riigikaitse valdkonnas kiiret tegutsemist, strateegilist ettenägelikkust ning senisest tihedamat koostööd riigi ja erasektori vahel. Selle eesmärk on toetada kaitsetööstuse arengut ja vähendada ettevõtjate koormust olukorras, kus laskemoona hoidmise, veoteenuste, hävitamise ning katseplatside kasutamise võimekuse iseseisev loomine on kulukas või kohati raskendatud. Antud paragrahv on seotud ka kaitsetööstuspargi kui riigi julgeoleku ja kaitsevõime seisukohalt olulise tööstusala arendamisega, mille eesmärk on luua Eestis terviklik kaitsetööstuse väärtusahel ning tagada kriitiliste varude, sealhulgas lõhkeainete, laskemoona, lahingumoona ja relvasüsteemide tootmise, katsetamise ja ladustamise võimekus riigi territooriumil. Kaitsetööstusparki koondatav tootmis- ja tugitaristu aitab suurendada tootmiskiirust, vähendada sõltuvust välismaistest tarneahelatest ning parandada kriisiolukorras reageerimisvõimet. Teenuste tasulisus lähtub põhimõttest, et tegemist ei ole tasuta avaliku ülesande täitmisega ettevõtjate huvides, vaid kulupõhiselt osutatavate teenustega. Tegemist ei ole avalik-õigusliku tasuga ning selle eest ei saada avalik-õiguslikku hüve, vaid tasu vastab isiku kokku hoitavale kasutuseelisele. Ministrile antud volitus kehtestada teenuste täpsem loetelu, tasumäärad ja osutamise kord tagab vajalikku paindlikkust ning võimaldab tehnilised ja hinnastamise küsimused reguleerida määruse tasandil.

Kaitsetööstuspark on olulise riikliku huviga ja märkimisväärse ruumilise mõjuga majandustegevuse piirkond, mille arendamist korraldab Kaitseministeerium ning mis on suunatud riigikaitse eesmärkide saavutamisele ja kus koondatakse tootmisrajatised, taristu ja tugiteenused relvade, laskemoona, lahingumoona või nende oluliste osade arendamiseks ja tootmiseks. Kaitsetööstuspargi eesmärk on luua riigi poolt ette valmistatud ja turvaline tööstuskeskkond, mille põhitaristu arendamine ja haldamine on RKIK-i ülesanne. Kaitsetööstuspargiga seotud tegevusteks on kinnisvara korrashoid ja tehniline haldamine (ehitiste ja territooriumi füüsilise säilimise ja ohutuse tagamine), julgeoleku ja valve

korraldamine, kasutuslepingute sõlmimine, ehitustegevuse ja planeerimise koordineerimine. Kokkuvõtvalt hõlmab kaitsetööstuspargi haldamine riigivara eesmärgipärast ja säästlikku valitsemist, tagades samal ajal spetsiifilised riigikaitselised nõuded ja toetades kaitsetööstuse arengut läbi kinnisvararessursi juhtimise.

Kaitsetööstuspargi alale ehitatakse põhitaristu osana muu hulgas ka hooned sõjarelva laskemoona, lahingumoona ja nende oluliste osade (sh lõhkematerjali) hoidmiseks. Samuti rajatakse alale lõhkematerjali katseplats ja lõhkematerjali tootmisjääkide hävitamise plats. Sõjarelva laskemoona, lahingumoona ja nende oluliste osadega seotud tegevused on seotud otseselt kaitsetööstuspargi arendamise ja toimimise korraldamisega.

Kaitsetööstuspargi katseplats on spetsiaalselt rajatud ja kontrollitud ala, kus saab testida ning katsetada kaitsetööstuses arendatavaid või toodetavaid süsteeme, sõjarelva laskemoona, lahingumoona, relvi ning nende olulisi osi ohutult. Selle mõte on anda tootjatele koht, kus arendus ja katsetamine toimuks turvaliselt, kontrollitud tingimustes ja sageli kõrgendatud julgeoleku ning ohutusnõuete järgi tootmiskoha läheduses. Kaitsetööstuspargi kontekstis on katseplats osa laiemast ökosüsteemist, kus tootmine, arendus, ladustamine ja testimine on koondatud ühte strateegilisse tervikusse. RKIK võib sellise katseplatsi kasutamist ettevõtjatele korraldada tasulise teenusena, näiteks võimaldada juurdepääsu või pakkuda sellega seotud tugiteenuseid.

20. peatükk
TEABEVAHETUS JA KOOSTÖÖ EUROOPA LIIDUS

20. peatükis sätestatakse, millised Eesti asutused vahetavad relvade, nende oluliste osade ja laskemoona kohta teavet ning kuidas nad teevad koostööd omavahel ja välisriikide pädevate asutustega. Teabevahetus võimaldab arvestada loamenetluses teistes liikmesriikides tehtud otsuseid ning kontrollida nõuete täitmist nii kaupade liikumisel Euroopa Liidu sees kui ka nende impordil, ekspordil ja transiidil. Samuti võimaldab see loa andmise üle otsustamisel arvestada teises liikmesriigis ilmnenud asjaolusid, mis on olulised taotleja usaldusväärsuse või loa andmisega kaasneva julgeolekuohu hindamisel. RelvS-is määratakse kindlaks, milline Eesti asutus vastutab teabe edastamise ja kontrollimise eest. Teabevahetuse juhud ja kord tulenevad Euroopa Liidu õigusaktidest, sealhulgas tulirelvadirektiivi alusel antud komisjoni delegeeritud määrustest.[80]

Paragrahvis 294 sätestatakse PPA ülesanded teabe edastamisel ja kontrollimisel Euroopa Liidus. Teabevahetus aitab liikmesriikidel kontrollida relvade piiriülest liikumist ning arvestada loa andmise üle otsustamisel teises liikmesriigis tehtud otsuseid. RelvS-is määratakse kindlaks, millist teavet PPA edastab ja kontrollib. Teabevahetuse üksikasjad tulenevad Euroopa Liidu õigusaktidest.

Lõike 1 kohaselt vahetab PPA Euroopa Liidu liikmesriikide pädevate asutuste ja Euroopa Komisjoniga teavet RelvS-i kohaldamisalasse kuuluvate esemete omandamise, valdamise, käitlemise ja piiriülese liikumise kohta. Teabevahetus toimub Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud juhtudel ja korras.

[80] Relvaseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse (digilahendused loamenetluses ning teenistus- ja tsiviilrelvade registri arendamine) eelnõu seletuskiri

Lõikes 2 tuuakse esile kaks peamist teabevahetuse valdkonda. Esiteks vahetatakse teavet otsuste kohta, mis välistavad julgeoleku või isiku usaldusväärsusega seotud põhjusel tulirelva omandamise või valdamise õiguse. Teiseks vahetatakse teavet relva, selle olulise osa ja laskemoona liikmesriikide vahelise liikumise ning selleks väljastatud dokumentide kohta. Teavet vahetatakse ka muudel Euroopa Liidu õigusaktides ette nähtud juhtudel.

Lõigetes 3 ja 4 nimetatakse teabevahetuse korda reguleerivad Euroopa Komisjoni delegeeritud määrused ning sätestatakse, et teavet vahetatakse siseturu infosüsteemi kaudu. Ühise infosüsteemi kasutamine võimaldab liikmesriikide pädevatel asutustel edastada ja kontrollida teavet ühtses korras. Vahetatava teabe täpsem koosseis ja selle töötlemise kord tulenevad Euroopa Liidu õigusaktidest. Isikuandmete töötlemisel järgitakse kohaldatavaid andmekaitsenõudeid.

Lõikes 5 määratakse kindlaks, millistel juhtudel edastab PPA teiste liikmesriikide pädevatele asutustele siseturu infosüsteemi kaudu teavet Eestis tehtud otsuse kohta. Teavet edastatakse lõikes nimetatud juhtudel, kui relvaloa andmisest või relvaloale täiendava õiguse kandmisest on keeldutud, relvaloa kehtivus või loale kantud täiendav õigus on peatatud või relvaluba või täiendav õigus on tunnistatud kehtetuks.

Lõige 6 käsitleb keeldumisotsuste kohta vahetatud teabe juurdepääsetavust siseturu infosüsteemis. Juurdepääsu kestus ja tähtaja arvestamine tulenevad komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2021/1423 artiklist 5.

Lõike 7 kohaselt kontrollib PPA relvaloa väljastamise või relvaloale täiendava õiguse kandmise taotluse lahendamisel, kas taotleja kohta on siseturu infosüsteemis teise liikmesriigi keeldumisotsuse teave. Kontroll võimaldab PPA-l võtta Eestis taotluse lahendamisel arvesse teises liikmesriigis ilmnenud asjaolusid. PPA hindab teise liikmesriigi otsuse aluseks olnud asjaolude tähendust Eestis esitatud taotluse lahendamisel RelvS-s sätestatud loa andmise tingimuste järgi.

Lõige 8 käsitleb teabe edastamist ja kontrollimist kaupade liikmesriikide vahelisel edasitoimetamisel. PPA teavitab asjaomase liikmesriigi pädevaid asutusi RelvS-is nimetatud edasitoimetamise dokumendi väljastamisest. Samuti kontrollib PPA siseturu infosüsteemis teavet dokumentide kohta, mida on vaja relva, selle olulise osa või laskemoona Eestisse või Eestist teise liikmesriiki toimetamiseks. Nii saab asjaomane asutus kontrollida, kas edasitoimetamiseks nõutavad dokumendid on väljastatud.

21. peatükk
ISIKUANDMETE TÖÖTLEMINE JA ÕIGUSTE KAITSE

§ 295. Andmete saamine nõuetele vastavuse kontrollimiseks

Lõikes 1 on punkti 13 alusel PPA-l õigus saada tervise infosüsteemist § 56 lõikes 12 nimetatud andmeid relvaloa taotleja või omaja tervisenõuetele vastavuse kontrollimiseks. PPA-l on õigus saada samast infosüsteemist ka § 57 lõikes 6 nimetatud täiendava tervisekontrolli andmeid, et teha kontrolli tulemuse põhjal § 57 lõikes 5 sätestatud otsus.

RelvS-s sätestatud ülesannete täitmisel on pädeval asutusel vaja töödelda isikuandmeid, et teha kindlaks, kas isikul on õigus relva käidelda ja kas ta täidab selleks seaduses sätestatud nõudeid. Andmeid on vaja nii loa andmise üle otsustamisel kui ka loa kehtivuse ajal, sest õiguse aluseks

olevad asjaolud võivad muutuda. Näiteks võib lõppeda loa andmisel aluseks olnud jahipidamisõigus või muutuda relva hoiukoht. Ajakohased andmed võimaldavad pädeval asutusel hinnata, kas isik vastab endiselt talle esitatavatele nõuetele ning kas relvade ja laskemoona käitlemine on õiguspärane ja ohutu. Töötlemise eesmärk on seeläbi kaitsta inimeste elu ja tervist, avalikku korda ning riigi julgeolekut.

Isikuandmete töötlemine riivab isiku eraelu puutumatust ja eeldab õiguslikku alust. Seetõttu määratakse RelvS-s kindlaks andmete töötlemise eesmärgid ja andmete koosseis ning nähakse ette, millistest allikatest ja millistel tingimustel võib PPA andmeid saada. Isikul peab olema võimalik seadusest aru saada, milliseid andmeid tema kohta võidakse kontrollida, miks seda tehakse ja millise otsuse või toimingu tegemiseks andmeid kasutatakse.

Andmetöötluse vajalikkust hinnatakse iga ülesande ja andmeliigi puhul eraldi. Pädev asutus töötleb ainult neid andmeid, millel on tähtsus konkreetse seaduses sätestatud nõude täitmise hindamisel. Kui asjaolu saab piisava kindlusega kontrollida vähemate andmete abil, tuleb piirduda nende andmetega. Andmeid säilitatakse nii kaua, kui see on vajalik töötlemise eesmärgi saavutamiseks või seadusest tuleneva säilitamiskohustuse täitmiseks.

Peatükis sätestatakse ka tingimused, mille korral võib Politsei- ja Piirivalveamet ajutiselt piirata andmesubjekti õigust saada teavet oma isikuandmete töötlemise kohta või tutvuda oma isikuandmetega. Piirang peab olema konkreetsel juhul vajalik ja proportsionaalne. Politsei- ja Piirivalveamet dokumenteerib piirangu ning hindab selle jätkuvat vajalikkust. Piirangu aluse äralangemisel antakse andmesubjektile varem andmata jäetud teave või võimaldatakse talle juurdepääs andmetele, mille suhtes piirangut kohaldati.

Paragrahvi 296 lõikes 1 määratakse kindlaks eesmärgid, milleks pädev asutus võib RelvS-s sätestatud ülesannete täitmisel isikuandmeid töödelda. Töödeldavate andmete ulatus sõltub konkreetsest ülesandest. Näiteks võib loa kehtivuse taastamise üle otsustamiseks olla vaja kontrollida, kas kehtivuse peatamise aluseks olnud asjaolu on ära langenud. Andmete töötlemise piiramine konkreetse ülesande täitmiseks vajalikuga lähtub isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 5 lõike 1 punktides b ja c sätestatud eesmärgi piiramise ja võimalikult väheste andmete kogumise põhimõttest.

Punktid 1 ja 2 käsitlevad loa või muu õiguse üle otsustamist ning isiku nõuetele vastavuse kontrollimist. Punkt 1 hõlmab nii loa või õiguse esmakordset andmist kui ka hilisemaid otsuseid, näiteks loa muutmist, kehtivuse peatamist, taastamist või kehtetuks tunnistamist. Punkt 2 võimaldab kontrollida isiku vastavust RelvS-s sätestatud nõuetele ka juhul, kui parajasti loa või muu õiguse üle otsustamist ei toimu.

Punkt 3 käsitleb nende füüsiliste isikute andmete töötlemist, kellele RelvS näeb nende seose tõttu juriidilise isikuga ette eraldi nõuded. Näiteks võib olla vaja kontrollida juriidilise isiku juhtorgani liikme või relvade ja laskemoona eest vastutava isiku vastavust talle esitatavatele nõuetele. Kontrolli ulatus sõltub sellest, millised nõuded RelvS asjaomasele isikule tema rollist tulenevalt ette näeb.

Punktid 4 ja 5 käsitlevad vastavalt eseme käitlemise õiguspärasuse ja majandustegevusele kehtestatud nõuete täitmise kontrollimist. Punkti 4 alusel saab näiteks kontrollida, kas isikul on õigus konkreetset relva vallata või võõrandada. Punkti 5 alusel saab kontrollida, kas ettevõtjal on tegevuseks nõutav tegevusluba, kas ta on esitanud nõutava majandustegevusteate ja kas ta täidab muid RelvS-s sätestatud majandustegevuse nõudeid.

Punkt 6 käsitleb andmete töötlemist riikliku ja haldusjärelevalve käigus. Pädev asutus võib töödelda andmeid ulatuses, mis on vajalik tema pädevusse kuuluva järelevalveülesande täitmiseks, näiteks nõude rikkumise asjaolude väljaselgitamiseks või ettekirjutuse täitmise kontrollimiseks.

Lõikes 2 määratakse kindlaks, milliseid isikuandmeid võib pädev asutus lõikes 1 nimetatud eesmärkidel töödelda. Loetelu aitab isikul ette näha, milliseid tema andmeid võidakse loa menetlemisel, nõuetele vastavuse kontrollimisel või järelevalves kasutada. Igas menetluses sõltub töödeldavate andmete ulatus sellest, millist seaduses sätestatud asjaolu on vaja kindlaks teha. Kui selleks piisab ühest andmest või kontrolli tulemusest, piirdutakse sellega.

Punktis 1 nimetatud identifitseerimisandmeid kasutatakse isiku tuvastamiseks ning taotluse, registrikande või teisest andmekogust saadud teabe sidumiseks õige isikuga. Isikukood võimaldab eristada samanimelisi isikuid ja selle puudumisel kasutatakse sünniaega. Sünnikohta ja isikut tõendava dokumendi andmeid kasutatakse juhul, kui neid on vaja isiku tuvastamiseks. Kodakondsuse andmeid on vaja ka siis, kui sellest sõltub isiku vastavus konkreetsele RelvS-s sätestatud nõudele.

Punktis 2 nimetatud kontaktandmeid kasutatakse isikuga menetluses ühenduse võtmiseks, näiteks puuduvate andmete küsimiseks, menetlustoimingust teatamiseks või relva hoiutingimuste kontrollimise aja kokkuleppimiseks. Elukoha aadressi kasutatakse ka relva ja laskemoona hoiutingimuste kontrollimiseks, kui neid hoitakse isiku elukohas.

Punktis 3 nimetatud andmed võimaldavad kontrollida Eestis viibimise õiguse liiki ja kehtivust, kui sellest sõltub isiku vastavus RelvS-s sätestatud nõudele. Kehtivuse algus- ja lõppkuupäeva põhjal saab kindlaks teha, kas isikul oli asjaomasel ajal nõutav elamisluba või elamisõigus.

Punktis 4 nimetatud andmete põhjal tehakse kindlaks loa kehtivus, ulatus ja loaga seotud tingimused. Näiteks saab kontrollida, kas luba kehtis relva omandamise ajal või millistel tingimustel loa kehtivus taastati. Menetluses esitatud dokumentide, tehtud toimingute ja haldusaktide andmed võimaldavad hiljem kindlaks teha, millistele asjaoludele otsus tugines.

Punktis 5 nimetatud andmeid on vaja selleks, et siduda relv või muu RelvS-ga reguleeritud ese selle omaniku või valdajaga ning kontrollida käitlemise õiguspärasust. Näiteks võimaldavad võõrandamise ja üleandmise andmed kontrollida, kellele ja millal ese üle anti ning kas saajal oli õigus seda omandada või vallata.

Punktis 6 nimetatud andmeid kasutatakse relva ja laskemoona hoidmise nõuete kontrollimiseks. Hoiukoha aadress võimaldab kindlaks teha, kus relva ja laskemoona hoitakse. Hoiutingimuste ning kontrolli kuupäeva ja tulemuse andmed näitavad, milliseid tingimusi kontrolliti ja kas need vastasid nõuetele.

Punktis 7 nimetatud andmed võimaldavad kontrollida, kas isik on läbinud nõutava tervisekontrolli, kas tema tervisetõend kehtib ning kas ta vastab tervisenõuetele. Täiendavale tervisekontrollile suunamise andmeid on vaja selleks, et kontrollida nõutud kontrolli läbimist. Pädeva asutuse töödeldavate terviseandmete ulatust täpsustatakse lõigetes 3 ja 4.

Punktis 8 nimetatud andmeid kasutatakse selleks, et kontrollida, kas isik on läbinud nõutava koolituse, sooritanud relvaeksami või laskekatse või tõendanud muul seaduses ette nähtud viisil

oma pädevust. Kui isik on eksamist või selle osast vabastatud, võimaldavad vabastamise aluse andmed kontrollida, kas selle eeldused olid täidetud.

Punktis 9 nimetatud andmed võimaldavad kontrollida, kas isikul on alus omada relva taotletud või loale kantud otstarbel. Näiteks töödeldakse laskespordiga tegelemise või riigikaitses osalemise andmeid siis, kui taotletav või juba antud õigus sõltub vastava asjaolu olemasolust.

Punktis 10 nimetatud andmeid töödeldakse ulatuses, mis on vajalik RelvS-s sätestatud tingimuse või välistava asjaolu kontrollimiseks. Kahtlustatava või süüdistatava staatuse andmed on vajalikud juhul, kui seadus seob selle menetlusseisundiga õigusliku tagajärje. Karistuse kehtivuse ja karistusandmete kustutamise teave võimaldab hinnata, kas ja millisel ajavahemikul saab karistust RelvS-i alusel arvesse võtta. Nende andmete töötlemise ulatust täpsustatakse lõikes 5.

Punkti 11 kohaselt töödeldakse tagaotsimise andmeid juhul, kui tagaotsitavaks olemisel on RelvS-i järgi tähtsus isiku nõuetele vastavuse hindamisel. Töötlemine piirdub teabega, mida on vaja selle asjaolu tuvastamiseks.

Punktis 12 nimetatud andmed võimaldavad hinnata julgeolekuohtu või relva käitlemisest tulenevat ohtu juhul, kui RelvS näeb sellise hindamise ette. Töötlemise ulatus sõltub sellest, millist ohtu tuleb konkreetse otsuse tegemiseks või järelevalveülesande täitmiseks hinnata.

Punktis 13 nimetatud andmed võimaldavad kindlaks teha, mida järelevalves kontrolliti, millised asjaolud tuvastati, millist meedet kohaldati ja kas adressaat täitis ettekirjutuse. Neid andmeid on vaja ka juhul, kui hiljem tuleb hinnata järelevalvetoimingu või -meetme põhjendatust.

Punktid 14 ja 15 viitavad §-le 299, milles täpsustatakse juriidilise isikuga seotud isikute ning relvade ja laskemoona eest vastutava isiku ja tema asendaja andmete koosseis. Andmeid kasutatakse selleks, et teha kindlaks isiku seos juriidilise isikuga või tema ülesanded ning kontrollida, kas ta vastab selles rollis talle RelvS-s esitatud nõuetele.

Lõikes 3 piiratakse terviseandmete töötlemine sellega, mis on vajalik isiku tervisenõuetele vastavuse kontrollimiseks ning relvaomamise õiguse või muu RelvS-s sätestatud loa üle otsustamiseks. Füüsilisest isikust relvaloa taotlejal ja omajal ei tohi olla tervisehäiret, mis välistab relva ohutu käitlemise. Seetõttu tuleb tervisenõuetele vastavust hinnata nii loa andmisel kui ka loa kehtivuse ajal, kui tekib vajadus otsustada näiteks loa peatamise, taastamise või kehtetuks tunnistamise üle.

Lõike 4 kohaselt võib pädev asutus tervisenõuetele vastavuse kontrollimiseks ning relvaomamise õiguse või muu RelvS-s sätestatud loa üle otsustamiseks töödelda üksnes neid terviseandmeid, mille töötlemiseks annab RelvS asjaomasel eesmärgil aluse. Relvaloa taotleja ja omaja tervisenõuetele vastavuse kontrollimiseks tervise infosüsteemist saadavad andmed on määratud § 56 lõikes 12 ja § 57 lõikes 6.

Lõikes 5 piiratakse süüteomenetluse, karistuse, õigusrikkumise ning julgeoleku- ja ohuhinnangu andmete töötlemist. Nende andmete kasutamine peab olema seotud konkreetse ülesandega, näiteks loa andmist välistava asjaolu kontrollimise, relva käitlemisest tuleneva ohu hindamise või järelevalve tegemisega. Andmete töötlemise ulatus peab olema selle ülesandega

proportsionaalne. Näiteks kui loa andmist välistava asjaolu kontrollimiseks piisab teabest süüteo liigi ja karistuse kehtivuse kohta, piirdutakse nende andmetega.

Lõikes 6 sätestatakse kõigi paragrahvis nimetatud andmete töötlemise ja säilitamise üldine piir. Proportsionaalsust tuleb arvestada nii töödeldavate andmete valikul kui ka nende säilitamisel. Pädev asutus kasutab andmeid üksnes konkreetse seaduses sätestatud ülesande täitmiseks vajalikul eesmärgil ja ulatuses. Kui andmeid ei ole töötlemise eesmärgi saavutamiseks enam vaja, võib neid edasi säilitada üksnes seadusest tuleneva säilitamiskohustuse täitmiseks.

§ 296. Juriidilise isikuga seotud isikute andmete töötlemine

Paragrahvis 296 sätestatakse, milliseid isikuandmeid võib töödelda juriidilise isiku relvaloa menetluses ja RelvS-s sätestatud nõuetele vastavuse kontrollimisel. Kontrolli vajadus tuleneb põhiosas kehtiva RelvS §-s 40 sätestatud alustest, mis võetakse eelnõu §-ga 68 üle. Juriidilise isikuga seotud inimesed saavad oma rollist tulenevalt mõjutada tema tegevust ja otsuseid relvade ning laskemoona käitlemisel. Seetõttu tuleb loa üle otsustamisel arvestada ka nende inimestega seotud asjaolusid, millele RelvS annab loa menetluses tähenduse. Kontrolli eesmärk on ennetada relvade väärkasutamist ning kaitsta inimeste elu ja tervist, avalikku korda ja Eesti Vabariigi julgeolekut.

Lõikes 1 määratakse kindlaks juriidilise isiku aktsionäri, osaniku, nõukogu või juhatuse liikme ning juriidilise isiku juhtimise üle valitsevat mõju omava muu isiku kohta töödeldavad andmed. Kontrollitavate isikute hulka kuulub ka inimene, kellel on juriidilise isiku juhtimise üle tegelik valitsev mõju. Andmete töötlemise vajadus tuleneb eelkõige § 68 lõike 1 punktides 5–9 nimetatud kohustuslikest keeldumisalustest ning sama paragrahvi lõikes 2 sätestatud kaalutlusõiguslikest keeldumisalustest. Lõike 2 kohaldamisel vajab PPA andmeid nii asjaolu tuvastamiseks kui ka selleks, et hinnata § 68 lõike 3 kohaselt, kas loa andmisest keeldumine on konkreetsel juhul põhjendatud.

Punktides 1–4 nimetatud andmeid on vaja isiku tuvastamiseks, tema kodakondsuse kontrollimiseks ja juriidilise isikuga seose kindlakstegemiseks. Nimi ja isikukood või selle puudumisel sünniaeg võimaldavad siduda kontrolli käigus saadud teabe õige isikuga. Kodakondsuse andmeid kasutatakse § 68 lõike 1 punktis 9 sätestatud nõude kontrollimiseks. Seose liik ning algus- ja lõppkuupäev võimaldavad kindlaks teha, kas isik kuulus menetluses olulisel ajal kontrollitavate isikute hulka.

Punktis 5 nimetatud karistusandmeid kasutatakse § 68 lõike 1 punktis 5 ja lõike 2 punktides 2 ja 3 sätestatud asjaolude kontrollimiseks. Süüteo liigi põhjal saab kindlaks teha, kas karistus on määratud seaduses nimetatud teo eest. Karistuse jõustumise ja karistusandmete kustutamise andmed aitavad hinnata karistuse õiguslikku tähendust. Paragrahvi 68 lõike 1 punktis 5 nimetatud karistust arvestatakse ka pärast andmete karistusregistrist kustutamist. Sama paragrahvi lõike 2 punktides 2 ja 3 nimetatud karistuse puhul on andmete kustutamine seevastu keeldumisaluse kohaldamisel oluline.

Punktide 6 ja 7 alusel töödeldakse tagaotsitavaks olemise ning kahtlustatava või süüdistatava menetlusseisundi andmeid § 68 lõike 2 punktides 1 ja 2 sätestatud asjaolude kontrollimiseks. Näiteks on kahtlustatava või süüdistatava puhul vaja teada, millist kuritegu menetlus puudutab, et teha kindlaks, kas see kuulub seaduses nimetatud kuritegude hulka. Asjaolu tuvastamise järel hindab PPA § 68 lõike 3 kohaselt selle tähendust juriidilise isiku sobivusele relva omada ning tagada relva ja laskemoona nõuetekohane ja turvaline käitlemine.

Punktis 8 nimetatud andmeid kasutatakse § 68 lõike 1 punktis 7 sätestatud asjaolude kontrollimiseks. Nende andmete töötlemine võimaldab ennetada olukorda, kus kuritegelikku ühendusse või terroriühendusse kuuluv, terrorikuriteoga seotud või rahapesuga seotud isik saab juriidilise isiku kaudu juurdepääsu relvadele või mõjutab nende käitlemist. Andmete ulatus sõltub konkreetsest kontrollitavast asjaolust, näiteks sellest, kas hinnatakse isiku kuulumist ühendusse või tema seotust terrorikuriteo rahastamisega.

Punktis 9 nimetatud andmeid kasutatakse selleks, et hinnata, kas § 68 lõike 1 punkti 6 tähenduses on põhjendatud alus arvata, et juriidilise isikuga seotud inimene on toime pannud inimsusevastase kuriteo või sõjakuriteo. Sätte eesmärk on võimaldada ennetavat reageerimist ka juhul, kui olemasoleva konkreetse ja usaldusväärse teabe põhjal on selline hinnang põhjendatud ning isiku suhtes puudub süüdimõistev kohtulahend. Töödeldakse andmeid, mis võimaldavad hinnata isiku seost konkreetse teoga ja hinnangu aluseks oleva teabe usaldusväärsust.

Punktis 10 nimetatud andmeid kasutatakse § 68 lõike 1 punktis 8 sätestatud asjaolu kontrollimiseks. PPA hindab konkreetse teabe põhjal, kas on põhjust kahtlustada, et juriidilise isikuga seotud inimene võib ohustada Eesti Vabariigi julgeolekut. Andmete töötlemine võimaldab julgeolekuohule viitavaid asjaolusid hinnata enne, kui loa andmine loob juriidilisele isikule võimaluse relvi käidelda.

Punktis 11 nimetatud eriväljaõppe või eriettevalmistuse andmeid kasutatakse § 68 lõike 2 punktis 4 sätestatud asjaolu kontrollimiseks. Sätte eesmärk on võimaldada arvesse võtta riski, mis võib tuleneda konkreetse väljaõppe käigus omandatud oskustest koos juurdepääsuga relvadele või võimalusega mõjutada nende käitlemist. PPA hindab § 68 lõike 3 kohaselt muu hulgas väljaõppe laadi, selle saamisest möödunud aega ja muid asjaolusid, mis on olulised juriidilise isiku sobivuse hindamisel.

Lõikes 2 sätestatakse juriidilise isiku relvade ja laskemoona eest vastutava isiku ning tema asendaja kohta töödeldavad andmed. Paragrahvi 68 lõike 1 punkti 10 kohaselt on nende vastavus RelvS-s sätestatud nõuetele juriidilisele isikule relvaloa andmise eeldus. Andmeid on vaja selleks, et teha kindlaks, kes ülesandeid täidab, ning kontrollida, kas tal on nende täitmiseks nõutav õigus ja kas ta vastab muudele seaduses sätestatud nõuetele.

Punktides 1–4 ja 7 nimetatud andmeid kasutatakse isiku tuvastamiseks, talle kohalduva kodakondsusnõude kontrollimiseks ning tema rolli ja ülesannete täitmise ajavahemiku kindlakstegemiseks. **Punktis 5** nimetatud kontaktandmeid kasutatakse vajaduse korral isikuga ühenduse võtmiseks tema nõuetele vastavuse kontrollimisel. **Punktis 6** nimetatud andmed võimaldavad kontrollida relvaloa olemasolu ja kehtivust ning seda, kas loaga hõlmatud relvaliigid ja relva omamise otstarbed vastavad ülesannete täitmiseks vajalikule õigusele. **Punktis 8** nimetatud andmete põhjal kontrollitakse, kas esineb seaduses sätestatud asjaolu, mis välistab isiku relva omamise või kasutamise õiguse. Andmete töötlemisel lähtutakse konkreetsest vastutavale isikule või tema asendajale kohalduvast nõudest.

Lõige 3 seob andmete kasutamise konkreetse isiku rollist tulenevate nõuetega. Andmete loetelu ei anna alust kontrollida kõigi seotud inimeste kohta kõiki nimetatud andmeid. Menetlusseisundit ei samastata süüdimõistmisega ning kaalutlusliku aluse korral hinnatakse asjaolusid § 68 lõike 3 kohaselt.

§ 297. Andmete saamine nõuetele vastavuse kontrollimiseks

Paragrahvi 297 lõikes 1 sätestatakse, millistest andmekogudest ja milliseid andmeid on PPA-l õigus RelvS-s sätestatud ülesannete täitmiseks tasuta saada. Andmeid kasutatakse muu hulgas relvaloa, relva paralleelkasutusõiguse, tegevusloa ja tulirelvapassi menetlemisel ning järelevalves. Andmete saamise ulatus sõltub sellest, millist seaduses sätestatud nõuet konkreetsel juhul kontrollitakse. Kui nõude täitmise saab kindlaks teha ühe tunnuse või kontrollitulemuse põhjal, piirdutakse selle teabega.

Punkti 1 alusel saadakse aadressiandmete süsteemi infosüsteemist andmed, mis võimaldavad üheselt tuvastada menetluses olulise aadressi. Näiteks saab täpsustada menetluses teatavaks saanud relva ja laskemoona hoiukoha aadressi, et vajaduse korral kontrollida selles kohas hoiutingimusi.

Punkti 2 alusel saadakse ametnike registrist registrile juurdepääsu õigusega ametniku nimi ja teenistuskoht. Andmeid kasutatakse juurdepääsuõiguse sidumiseks konkreetse ametnikuga ning selle kontrollimiseks, kas juurdepääs on tema teenistusülesannete täitmiseks vajalik.

Punkti 3 alusel saadakse e-toimiku süsteemist kriminaal-, väärteo- ja kohtumenetluse andmeid ulatuses, mis on vajalik loa või õiguse andmist välistava asjaolu, loa kehtetuks tunnistamise aluse või relva omamise õiguse piirangu kontrollimiseks. Näiteks võib PPA-l olla vaja kindlaks teha, kas isik on seaduses nimetatud kuriteos kahtlustatav või süüdistatav. Sellisel juhul piirdub päring menetlusseisundi ja kuriteo tuvastamiseks vajalike andmetega.

Punkti 4 alusel saadakse isikut tõendavate dokumentide andmekogust andmeid isiku tuvastamiseks ja tema esitatud dokumendi andmete kontrollimiseks. Nii saab PPA veenduda, et taotlus või muu menetluses saadud teave puudutab õiget isikut.

Punkti 5 alusel saadakse jahilubade infosüsteemist andmeid jahitunnistuse ja jahipidamise õiguse kohta. Neid kasutatakse näiteks selleks, et kontrollida, kas isik vastab jahipidamise otstarbel relva omamiseks sätestatud nõuetele.

Punkti 6 alusel saadakse andmeid tegevväelase ja vabatahtlikus teenistuses oleva isiku sõjaväerelva kandmise õiguse kontrollimiseks. Punkt ei reguleeri teiste teenistusasutuste kinnituste saamist.

Punkti 7 alusel saadakse andmeid nõuetele vastavuse kontrollimiseks ning loa või õiguse andmise, peatamise või kehtetuks tunnistamise üle otsustamiseks vajalikud karistusandmed. Konkreetne nõue määrab, millistel süütegudel ja karistuse kehtivusel on õiguslik tähendus. Karistusregistri arhiiviandmeid saadakse üksnes seaduses sätestatud juurdepääsuõiguse olemasolul.

Punkti 8 alusel saadakse majandustegevuse registrist tegevusloa ja majandustegevusteate andmeid. Nende põhjal saab PPA kontrollida, kas isikul on asjaomasel tegevusalal tegutsemiseks nõutav tegevusluba või kas ta on esitanud nõutava majandustegevusteate.

Punkti 9 alusel saadakse maksukohustuslaste registrist maksuvõlgnevuse andmeid juhul, kui maksuvõlgnevus on RelvS-s sätestatud nõude täitmise hindamisel oluline.

Punkti 10 alusel saadakse politsei andmekogust teavet selle kohta, kas isik, relv, relva oluline osa, piiratud käibega padrunisalv või laskemoon on tagaotsitav. Samuti saadakse andmeid süüteomenetluses või ennetustegevuses ilmnenud asjaolude kohta ulatuses, mis on vajalik konkreetse RelvS-s sätestatud loa või õiguse andmist välistava asjaolu kontrollimiseks.

Punkti 11 alusel saadakse rahvastikuregistrist andmeid isiku tuvastamiseks ning tema kodakondsuse, elukoha ja teovõime kontrollimiseks, kui need asjaolud on menetluses olulised. Surma andmeid kasutatakse isiku surmast tulenevate RelvS-s ette nähtud toimingute tegemiseks. Varasemaid nime- ja aadressiandmeid võib saada § 93 lõikes 9 ja § 262 lõikes 2 sätestatud juhul.

Punkti 12 alusel saadakse teenistus- ja tsiviilrelvade registrist andmeid relva või muu registrisse kantud eseme tuvastamiseks, selle omaniku või valdaja kindlakstegemiseks ning relva omamise või kasutamise õiguse kontrollimiseks. Lubade ja menetluste andmed võimaldavad muu hulgas kontrollida, millise loa alusel ja millistel tingimustel on isikul õigus relva käidelda.

Punkti 13 alusel saadakse tervise infosüsteemist § 56 lõikes 12 ja § 57 lõikes 6 nimetatud andmeid relvaloa taotleja või omaja tervisenõuetele vastavuse kontrollimiseks. PPA kasutab loa menetluses tervisekontrolli tulemust ehk teavet selle kohta, kas isik vastab tervisenõuetele. Saadavate andmete koosseis tuleneb viidatud sätetest.

Punkti 14 alusel saadakse täite- ja pankrotimenetluse infosüsteemist andmeid, kui täite- või pankrotimenetlus on oluline relva või muu RelvS-ga reguleeritud eseme käsutamisel. PPA saab kontrollida, kas vara käsutamine on piiratud, ning teha kindlaks, milline kohtutäitur, pankrotihaldur või usaldusisik on menetlusega seotud.

Punkti 15 alusel saadakse äriregistrist andmeid juriidilise isiku tuvastamiseks ja tema esindusõiguse kontrollimiseks. Põhikirja andmeid kasutatakse juhul, kui juriidilise isiku tegevuse eesmärk või muu põhikirjast nähtuv asjaolu on RelvS-s sätestatud nõude hindamisel oluline.

Lõige 2 võimaldab PPA-l kasutada RelvSs sätestatud ülesande täitmisel ka andmeid, mille ta on varem sama seaduse alusel toimunud haldus- või järelevalvemenetluses õiguspäraselt kogunud. Näiteks võib varem kontrollitud hoiukoha andmeid kasutada hilisemas menetluses, kui need on selle menetluse jaoks vajalikud, endiselt ajakohased ja nende kasutamine on kooskõlas algse kogumise eesmärgiga. Kui edasine kasutamine ei ole algse eesmärgiga kooskõlas, peab selleks olema seadusest tulenev alus.

Lõige 3 sätestab andmete edastamise viisi. Võimaluse korral edastatakse andmed andmekogude vahelise andmevahetuse teel. Kui sellist andmevahetust ei saa kasutada, tuleb valida muu turvaline edastusviis. Mõlemal juhul tuleb tagada, et andmed jõuavad volitatud saajani ning nende sisu edastamisel ei muutu.

Lõikes 4 jaotatakse ülesanded KAPO ja PPA vahel. KAPO kontrollib oma pädevuse piires seaduses nimetatud asjaolusid, mis puudutavad julgeolekuohtu, terrorismi, kuritegelikku ühendusse kuulumist, inimsusevastast kuritegu või sõjakuritegu ning eriväljaõpet või eriettevalmistust. PPA kasutab saadud teavet enda menetluses, näiteks hinnates, kas juriidilise isiku relvaloa puhul esineb mõni §-s 68 nimetatud keeldumisalus. KAPO edastab PPA-le teabe ulatuses, mida PPA vajab konkreetse asjaolu hindamiseks ja menetluse läbiviimiseks.

Lõike 5 alusel saab PPA Kaitseliidult §-s 100 nimetatud andmeid Kaitseliidu tegevliikmete kohta, kes hoiavad oma elukohas sõjaväerelvade registrisse kantud relva. Edastatavate andmete koosseis ja edastamise kord tulenevad §-st 100.

Lõige 6 piirab paragrahvi alusel saadud isikuandmete kasutamist konkreetse ülesande täitmiseks vajaliku ulatusega. Näiteks kui loa andmist välistava asjaolu kontrollimiseks piisab teabest isiku menetlusseisundi ja menetletava kuriteo kohta, tuleb piirduda nende andmetega. Isikuandmete töötlemisel järgitakse ka isikuandmete kaitset reguleerivaid õigusakte.

Lõige 7 viitab teenistus- ja tsiviilrelvade registri pidamist reguleerivatele sätetele. Registrisse kantavate andmete koosseis, andmeandjad, andmetele juurdepääs, säilitamistähtajad ning vastutava ja volitatud töötleja ülesanded määratakse kindlaks eelnõu 7. peatüki 1. jaos ja selle alusel kehtestatud registri põhimääruses. Paragrahvi 299 lõike 1 punkt 12 käsitleb registrist andmete saamist. Registrisse andmete kandmisel ja säilitamisel lähtutakse registri pidamise sätetest.
Lõikes 8 eristatakse kontrollimiseks saadud andmete kasutamist, nende säilitamist menetlustoimikus ja registrisse kandmist. Andmete saamise õigus ei tähenda, et kogu päringuvastus tuleb automaatselt säilitada. Kontroll dokumenteeritakse viisil, mis võimaldab hiljem kindlaks teha kontrolli aja, andmeallika, tulemuse ja otsuse aluseks olnud asjaolud. Kui asjaolu tõendamiseks piisab üksikandmetest või asjakohasest väljavõttest, ei säilitata kogu päringuvastust ega alusdokumenti. Tervikuna säilitamine on lubatud üksnes juhul, kui väiksema andmehulgaga ei saa asjaolu piisavalt tõendada või seadus nõuab dokumendi tervikuna säilitamist. Nii säilib võimalus kontrollida otsuse põhjendatust, vältides samal ajal menetluses ebavajalike isikuandmete säilitamist. Registrisse kandmisel järgitakse §-s 93 sätestatud andmekoosseisusid ja eripiiranguid. Käesolev lõige ei anna täiendavat õigust andmete saamiseks ega pikenda nende säilitamistähtaegu.

§ 298. Andmesubjekti õiguste piiramine

Paragrahvis 298 sätestatakse, millistel tingimustel võib Politsei- ja Piirivalveamet piirata andmesubjekti õigust saada teavet oma isikuandmete töötlemise kohta või tutvuda oma isikuandmetega. Paragrahviga määratakse kindlaks ka piirangu ulatus ja kestus, selle dokumenteerimise ja uuesti hindamise kord ning PPA kohustus pärast piirangu aluse äralangemist.

Lõikes 1 sätestatakse piirangu kohaldamise alused isiku nõuetele vastavuse kontrollimisel ja riikliku järelevalve tegemisel. Piirangu eesmärk on kaitsta süüteo tõkestamist, avastamist või menetlemist, järelevalve või kontrolli tõhusat läbiviimist, riigi julgeolekut ning teise isiku elu, tervist või turvalisust. PPA hindab piirangu vajadust iga juhtumi asjaolude põhjal. Piirangu põhjendusest peab selguma, millist lõikes 1 nimetatud huvi kaitstakse ning kuidas teabe andmine või andmetele juurdepääsu võimaldamine võiks seda huvi kahjustada või ohustada. Kontrolli või järelevalve pooleliolek ei ole üksi piirangu alus. Põhjendada tuleb, kuidas andmete avaldamine võimaldaks takistada konkreetset toimingut, varjata olulist eset või asjaolu või kontrollist kõrvale hoida.

Lõike 2 kohaselt peab piirang olema nii ulatuselt kui ka kestuselt vajalik ja proportsionaalne. PPA teeb kindlaks, millise teabe või andmete suhtes on piirang lõikes 1 nimetatud kahju või ohu vältimiseks vajalik. Kui osa teabest saab anda või osale andmetest saab juurdepääsu võimaldada kaitstavat huvi kahjustamata, tehakse see osa andmesubjektile kättesaadavaks.

Piirangu jätkuvat vajalikkust hinnatakse asjaolude muutumisel ja vähemalt iga kolme kuu järel. Kolmekuuline tähtaeg on ülevaatamise pikim lubatud vahemik, mitte piirangu kohustuslik kestus, välja arvatud lõikes 4 sätestatu juhul. Kui piirangu alus langeb ära varem, lõpetatakse piirang viivitamata ning andmesubjektile antakse teave või võimaldatakse juurdepääs andmetele, mille suhtes piirangut kohaldati.

Lõike 3 kohaselt dokumenteerib PPA piirangu aluse, põhjenduse, ulatuse ja algusaja. Dokumenteerimine võimaldab kontrollida, millistele asjaoludele PPA tugines, millist teavet või andmeid piirang hõlmas ja mis ajast seda kohaldati. PPA hindab piirangu jätkuvat vajalikkust asjaolude muutumisel ja vähemalt iga kolme kuu järel. Kolm kuud on pikim lubatud ajavahemik korraliste hindamiste vahel. Kui piirangu alus langeb ära enne järgmist korralist hindamist, lõpetab PPA piirangu viivitamata.

Lõikes 3 sätestatut ei rakendata juhul, kui on tegu teabega, mis on riigisaladus või salastatud välisteave riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse järgi. Nimetatud teabele kohaldatakse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses sätestatud tähtaegasid ja korda (**lõige 4**).

Lõike 5 kohaselt teavitatakse andmesubjekti piirangust, selle põhjustest ja õiguskaitsevõimalustest. Piirangu kohaldamine ei tähenda automaatselt, et ka selle olemasolu tuleb varjata. Teavitamise edasilükkamine või selle ulatuse piiramine peab olema eraldi vajalik ja põhjendatud.

Lõike 6 alusel antakse piirangu aluse äralangemisel varem andmata jäetud teave või võimaldatakse juurdepääs. Varasema taotluse olemasolul ei pea isik sama teabe jaoks uut taotlust esitama.

§ 299. Haldusülesande täitmiseks volituse andmine

Paragrahviga luuakse Politsei- ja Piirivalveametile võimalus volitada halduslepinguga ettevõtjat läbi viima ja hindama §-s 86 sätestatud perioodilist laskekatset ning korraldama kohustuslikule võõrandamisele kuuluva relva ja laskemoona komisjonimüüki. Regulatsioon võimaldab kasutada ettevõtjate erialast pädevust, rajatisi ja teenindusvõimekust. Ülesannete üleandmise tingimused peavad tagama nende nõuetekohase täitmise, teenuse kasutajate õiguste kaitse ning ülesande täitmise kontrollitavuse.

Lõikes 1 määratakse kindlaks üleantavad haldusülesanded ja nende täitmiseks volitatavate ettevõtjate ring. Ülesande üleandmine toimub halduskoostöö seaduses sätestatud korras sõlmitava halduslepinguga. Tegevusloa olemasolu üksi ei anna ettevõtjale õigust nimetatud haldusülesandeid täita.

Punkti 1 alusel võib § 156 lõike 1 punktis 4 nimetatud tegevusluba omavale ettevõtjale üle anda relvaeksami laskekatse läbiviimise ja hindamise. Ülesanne hõlmab laskekatse praktilist läbiviimist,, nõutavate oskuste hindamist ning tulemuse dokumenteerimist ja tõendi väljastamist. Ettevõtjale ei anta üle oskuste säilimise tõendamise kohustuse täitmise üle otsustamist ega relvaloa andmise, relvaloast tulenevate õigustepeatamise või taastamise või relvaloa kehtetuks tunnistamise üle otsustamist. Samuti ei hõlma ülesanne isiku tervisenõuetele vastavuse, karistatuse ega muude PPA pädevuses olevate loa andmise eelduste iseseisvat kontrollimist.

Punkti 2 alusel võib § 156 lg 1 punktis 1 nimetatud tegevusluba omavat ettevõtjat volitada korraldama kohustuslikule võõrandamisele kuuluva relva ja laskemoona komisjonimüüki ning tegema selleks vajalikke toiminguid. Ülesande üleandmine võimaldab kasutada müügitegevuseks sobivat korraldust ja erialaseid teadmisi. Volitus ei hõlma iseenesest

kohustusliku võõrandamise aluse üle otsustamist ega anna õigust müüa eset isikule, kellel puudub selle omandamise õigus.
Lõikega 2 tagatakse haldusülesande täitmise jätkumine halduslepingu lõppemisel või lõpetamisel. Sellisel juhul tagab ülesande täitmise PPA. Lepingu lõppemine ei tohi jätta pooleliolevaid toiminguid korraldamata ega muuta isikul seadusest tuleneva kohustuse täitmist võimatuks. Ülesande jätkamiseks vajalike toimingute ja dokumentatsiooni üleandmise korraldus tuleb ette näha halduslepingus.
Lõikes 3 antakse laskekatse läbiviimist ja hindamist korraldavale ettevõtjale õigus võtta ülesande täitmise eest tasu. Tasu ülempiir seotakse põhjendatud kuludega. Arvesse võib võtta muu hulgas katse korraldamise, lasketiiru kasutamise, laskemoona ja hindamise kulusid, kui need on ülesande täitmiseks vajalikud. Kulupõhine piirang aitab tagada, et avaliku ülesande täitmise eest nõutav tasu oleks põhjendatud ja kontrollitav.
Lõikes 4 sätestatakse komisjonimüügi korraldamise tasu arvutamise alus ja ülempiir. Tasu arvutatakse relva või laskemoona tegelikust müügihinnast ning see ei või ületada 15 protsenti müügihinnast ilma käibemaksuta. Tegeliku müügihinna kasutamine seob tasu toimunud müügiga. Protsendiline ülempiir piirab müügi korraldamise eest võetavat tasu ega anna ettevõtjale automaatset õigust nõuda igal juhul maksimaalset tasumäära.
Lõikes 5 nähakse ette halduslepingus tasu täpsemate tingimuste määramine. Lepingus määratakse tasu suurus, selle arvutamise ja tasumise kord ning tasu eest tehtavad toimingud, järgides lõigetes 3 ja 4 sätestatud piiranguid. Tasu suuruse eelnev avalikustamine võimaldab isikul enne tasulise toimingu tegemist sellega arvestada ning toetab tasustamise läbipaistvust.
Lõikes 6 antakse valdkonna eest vastutavale ministrile volitus kehtestada haldusülesannete täitmise täpsemad nõuded ning tasu maksmise kord. Laskekatse puhul täpsustatakse määruses ka lõikes 7 nimetatud andmete koosseisu, katse dokumenteerimist ja tõendi väljastamist. Seadus määrab töödeldavate andmete põhikoosseisu, määruses täpsustatakse selle rakendamiseks vajalikud andmeväljad ja dokumenteerimise nõuded. Volitus ei võimalda laiendada andmetöötlust laskekatse läbiviimise, hindamise ja selle kontrollimise eesmärgist väljapoole.
Lõikes 7 sätestatakse laskekatse läbiviimisel ja hindamisel dokumenteeritavad andmed ning isikule väljastatava tõendi sisu. Katse sooritaja nimi ja isikukood või selle puudumisel sünniaeg võimaldavad siduda katse tulemuse õige inimesega. Katse aeg ja relvaliik näitavad, millal ning millise relvaliigi kohta oskusi hinnati. Hindaja nimi võimaldab kindlaks teha hindamise eest vastutanud isiku. Tulemus ja selle põhjendamiseks vajalikud hindamisandmed võimaldavad kontrollida hindamise nõuetekohasust.
Ettevõtja juures dokumenteeritavaid hindamisandmeid eristatakse isikule väljastatavast tõendist. Hindamise alusandmed võivad olla üksikasjalikumad, sest nende põhjal peab olema võimalik kontrollida tulemuse kujunemist. PPA-le esitatav tõend sisaldab katse sooritamise kinnitamiseks ning isiku, katse, väljastaja ja hindaja tuvastamiseks vajalikke andmeid. Üksikasjalikke hindamisandmeid tõendile ei kanta.
Katse läbiviimiseks vajalikku juurdepääsu relvaregistri andmetele reguleerib § 96 lõige 3. Ettevõtja kasutab üksnes katse sooritaja tuvastamiseks ning loa kehtivuse, relvaliikide ja katse läbiviimist mõjutavate piirangute kontrollimiseks vajalikku teavet. Talle ei avaldata tervise- ega karistusandmeid, loa menetluse tõendeid ega loa piirangu põhjendusi.
Laskekatse sooritamise kohta väljastatakse tõend inimesele, kes esitab selle PPA-le, Laskekatse läbiviimiseks, hindamiseks ja tulemuse tõendamiseks vajalik isikuandmete töötlemine toimub seadusega ette nähtud avaliku ülesande täitmiseks ning dokumenteerimisel ja tõendi koostamisel piirdutakse selle ülesande täitmiseks vajalike andmetega.

23. peatükk
RIIKLIK JA HALDUSJÄRELEVALVE

23. peatükis sätestatakse riikliku ja haldusjärelevalve korraldus RelvS-i nõuete täitmise üle.

Eelnõu §-s 300 määratakse kindlaks, milline asutus teeb RelvS-s sätestatud nõuete täitmise üle järelevalvet. Paragrahv lähtub valdavas osas kehtiva RelvS-i §-st 88.

Lõike 1 kohaselt teeb PPA riiklikku järelevalvet tsiviilkäibes olevate relvade, nende osade ja laskemoona käitlemise üle. Samuti kontrollib PPA tegevusloa omajate, laskespordiorganisatsioonide, laskespordiklubide ja § 69 lõikes 1 nimetatud juriidiliste isikute vastavust RelvS-i nõuetele ning lasketiirude ja laskepaikade vastavust § 215 lõike 8 alusel kehtestatud ohutusnõuetele.

Viide § 69 lõikele 1 hõlmab juriidilisi isikuid, kellele võib anda relvaloa akustilise relva omandamiseks ja omamiseks ajaloolise sündmuse taasetendamiseks või muul sättes nimetatud kultuurilisel eesmärgil. PPA saab kontrollida, kas need isikud järgivad akustilise relva käitlemisele kehtestatud nõudeid. Selles osas võetakse üle kehtiva RelvS-i § 88 lõikes 1 sätestatud järelevalvepädevus.

Relvade ja laskemoona sisseveo, väljaveo ja edasitoimetamise seaduslikkuse üle teeb riiklikku järelevalvet Maksu- ja Tolliamet.

Lõikes 2 jaotatakse riikliku järelevalve ülesanded PPA ning TTJA vahel. PPA kontrollib sõjarelvi, relvasüsteeme, nende olulisi osi ja sõjarelva laskemoona käitlevate isikute vastavust RelvS-i nõuetele. TTJA kontrollib laskemoona, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona valmistamist ning nende käitlemiskohta. Tööjaotus võimaldab valmistamise ja käitlemiskoha nõuete kontrollimisel kasutada TTJA tehnilist pädevust.

Lõige 3 võimaldab PPA-l ja TTJA-l kaasata riiklikku järelevalvesse § 276 lõikes 2 nimetatud komisjoni liikmeid. Sõjarelvade, relvasüsteemide ja moona käitlemise kontrollimisel võib vaja minna teise asutuse erialateadmisi. Kaasamise vajaduse üle otsustab järelevalvet tegev asutus konkreetse juhtumi asjaolude põhjal. Kaasata saab komisjonis esindatud asutuse selle esindaja kaudu, sealhulgas kohapealseks kontrolliks.

Lõike 4 kohaselt teeb Muinsuskaitseamet riiklikku ja haldusjärelevalvet muuseumi relvakollektsiooni käitlemise, relvade ja laskemoona üle arvestuse pidamise ning vastutava isiku määramise üle. See võimaldab kontrollida §-des 154 ja 155 ning nende alusel antud õigusaktides sätestatud nõuete täitmist koos muuseumi kogude käitlemise nõuetega.

Lõike 5 kohaselt kontrollib PPA relvade ja laskemoona üle arvestuse pidamist ning nende hoidmise tingimusi Eesti riigilippu kandval laeval. Järelevalve hõlmab §-des 137 ja 138 sätestatud nõuete täitmist. Vajaduse korral võib PPA taotleda Transpordiametilt ametiabi, arvestades Transpordiameti ülesandeid laevade turvalisuse järelevalves.

Lõike 6 kohaselt teevad sättes nimetatud ministeeriumid oma valitsemisalas haldusjärelevalvet teenistus- ja sõjaväerelvade käitlemise ning lõikes nimetatud lasketiirude, laskepaikade ja harjutusväljade üle. Järelevalve seotakse asutuse valitsemisalaga, et nõuete täitmist saaks hinnata asutuse teenistusülesandeid, väljaõppe korraldust ja kasutatavat taristut arvestades.

Lõike 7 kohaselt teeb PPA haldusjärelevalvet § 299 alusel sõlmitud halduslepingu täitmise üle. Halduslepinguga võib PPA volitada relvade müügi tegevusloaga ettevõtjat läbi viima relvaeksami laskekatset või korraldama kohustuslikule võõrandamisele kuuluva relva ja

laskemoona komisjonimüüki. PPA kontrollib, kas ettevõtja täidab talle antud ülesannet seaduses, selle alusel kehtestatud määruses ja halduslepingus sätestatud tingimustel. Näiteks saab PPA kontrollida, kas laskekatse viiakse läbi ja seda hinnatakse nõuetekohaselt või kas ettevõtja teeb komisjonimüügiks vajalikud toimingud kokkulepitud korras.

Järelevalve hõlmab ka tasu võtmist. PPA saab kontrollida, kas tasu on avalikustatud enne toimingu tegemist ning kas seda arvestatakse halduslepingus kokku lepitud korras. Nii saab PPA jälgida, et ettevõtjale antud haldusülesannet täidetakse nõuetekohaselt nii toimingu tegemisel kui ka isikult tasu võtmisel.

Eelnõu §-s 301 sätestatakse, milliseid riikliku järelevalve erimeetmeid võib iga asutus §-s 300 nimetatud ülesannete täitmisel kohaldada. Meetmete loetelud võetakse üle kehtiva RelvS-i §-st 88[1]. Iga meetme kohaldamisel tuleb järgida KorS-is sätestatud eeldusi ja korda.

Lõike 1 kohaselt võib MTA relvade ja laskemoona sisseveo, väljaveo ning edasitoimetamise seaduslikkuse kontrollimiseks isikut küsitleda ja nõuda dokumente (KorS § 30), tuvastada isikusamasust (KorS § 32), peatada sõiduki (KorS § 45), vaadata läbi vallasasja (KorS § 49), siseneda valdusesse (KorS § 50) ja vaadata läbi valdusi (KorS § 51). Näiteks saab amet kontrollida, kas veetavad relvad ja laskemoon vastavad nende kohta esitatud dokumentidele.

Lõike 2 kohaselt võib PPA RelvS-ist tulenevate järelevalveülesannete täitmiseks kohaldada järgmisi meetmeid.

- Küsitlemine ja dokumentide nõudmine (KorS § 30), kutse saatmine ja sundtoomine (KorS § 31) ning isikusamasuse tuvastamine (KorS § 32).
- Joobeseisundi kontrollimine ja tuvastamine (KorS § 37), alkoholijoobe kontrollimine ja tuvastamine kohapeal (KorS § 38), isiku toimetamine alkoholijoobe tuvastamiseks (KorS § 39) ning narkootilise, psühhotroopse või muu joovastava aine tarvitamise või sellest tingitud joobeseisundi tuvastamine (KorS § 41).
- Sõiduki peatamine (KorS § 45), isiku läbivaatus (KorS § 48), vallasasja läbivaatus (KorS § 49), valdusesse sisenemine (KorS § 50) ja valduse läbivaatus (KorS § 51).
- Vallasasja hoiulevõtmine (KorS § 52) ning hoiulevõetud vallasasja müümine või hävitamine (KorS § 53).

Need meetmed võimaldavad PPA-l näiteks kontrollida relva käitleva isiku joobeseisundit, hinnata relva hoiukoha nõuetekohasust või võtta relv KorS-is sätestatud juhul ohu tõrjumiseks hoiule.

Lõike 3 kohaselt võib TTJA laskemoona, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona valmistamise ning nende käitlemiskoha üle järelevalvet tehes kohaldada järgmisi meetmeid.

- Küsitlemine ja dokumentide nõudmine (KorS § 30), kutse saatmine ja sundtoomine (KorS § 31) ning isikusamasuse tuvastamine (KorS § 32).
- Joobeseisundi kontrollimine ja tuvastamine (KorS § 37) ning alkoholijoobe kontrollimine ja tuvastamine kohapeal (KorS § 38).
- Viibimiskeeld (KorS § 44) ja turvakontroll (KorS § 47).
- Vallasasja läbivaatus (KorS § 49), valdusesse sisenemine (KorS § 50), valduse läbivaatus (KorS § 51) ning vallasasja hoiulevõtmine (KorS § 52).

Meetmete valikul lähtuti lõhkematerjaliseaduses ette nähtud meetmetest, sest moona valmistamise ja käitlemisega võivad kaasneda lõhkematerjali käitlemisega sarnased ohud. Näiteks võimaldavad valdusesse sisenemine ja valduse läbivaatus kontrollida käitlemiskoha nõuetele vastavust. Kontroll tuleb korraldada nii, et järelevalvetoiming ise ohtu ei suurendaks.

Käitlemiskoha ohutusnõudeid, sealhulgas vajaduse korral eririietuse ja ohutute töövahendite kasutamise nõudeid, tuleb järgida ka kontrolli kaasatud teiste asutuste esindajatel.

Lõike 4 kohaselt võib Muinsuskaitseamet muuseumi relvakollektsiooni üle riiklikku järelevalvet tehes isikuid küsitleda ja nõuda dokumente (KorS § 30), vaadata läbi vallasasja (KorS § 49), siseneda valdusesse (KorS § 50) ja vaadata läbi valdusi (KorS § 51). Dokumentide põhjal saab kontrollida näiteks kollektsiooni üle peetavat arvestust ja vastutava isiku määramist. Kohapeal saab kontrollida kollektsiooni kuuluvaid esemeid ning nende hoidmise ja eksponeerimise tingimusi.

Eelnõu §-s 302 sätestatakse ettekirjutuse tegemise õigus, ettekirjutuse täitmise kord ja sunniraha ülemmäär. Sätte eesmärk on võimaldada järelevalveasutusel nõuda RelvS-i nõuete täitmist ning vajaduse korral sundida ettekirjutuse adressaati talle pandud kohustust täitma.

Lõike 1 kohaselt võib riiklikku järelevalvet tegev ametiisik teha ettekirjutuse RelvS-i nõuete täitmise tagamiseks. Ettekirjutusega saab isikult nõuda konkreetse puuduse kõrvaldamist või nõuetele mittevastava tegevuse lõpetamist. Näiteks võib järelevalveasutus nõuda relvade hoiutingimuste nõuetega vastavusse viimist, kui kõrvaliste isikute juurdepääs relvadele ei ole välistatud.

Lõike 2 kohaselt tuleb ettekirjutus täita viivitamata. Vaide või kaebuse esitamine iseenesest täitmist ei peata. Selle eesmärk on vältida olukorda, kus relvade või laskemoona käitlemisega seotud oht püsib kogu vaidluse lahendamise aja. Näiteks kui ettekirjutusega nõutakse ohtliku tegevuse lõpetamist, tuleb tegevus lõpetada ka juhul, kui isik ettekirjutuse vaidlustab.

Lõikes 3 sätestatakse, et ettekirjutuse täitmata jätmisel on asendustäitmise ja sunniraha seaduse alusel rakendatava sunniraha ülemmäär 10 000 eurot. Sunniraha eesmärk on saavutada ettekirjutuse täitmine. Relvade, laskemoona ja lahingumoona käitlemisel võib nõuete rikkumise jätkumine ohustada inimeste elu ja tervist, avalikku korda või riigi julgeolekut. Ülemmäär peab võimaldama rakendada sunniraha, mis on rikkumise asjaolusid arvestades piisav, et ajendada adressaati ettekirjutust täitma ja rikkumist lõpetama.

Eelnõu §-s 303 sätestatakse RelvS-i ja selle alusel antud õigusaktide nõuete täitmise üle haldusjärelevalvet tegema volitatud ametiisiku õigused. Paragrahv lähtub kehtiva RelvS-i §-st 89. Järelevalveasutuste pädevus on sätestatud §-s 300.

Punkti 1 kohaselt võib ametiisik vaadata üle relvad, nende osad ja laskemoona ning sättes nimetatud käitlemiskohad. Kohapealne ülevaatus võimaldab kontrollida käitlemise tegelikke tingimusi. Näiteks saab ametiisik veenduda, et relvi hoitakse selleks ette nähtud kohas ja kõrvaliste isikute juurdepääs neile on välistatud. Võrreldes kehtiva RelvS-iga kasutatakse eelnõus „tulirelva osade“ asemel laiemat mõistet „relva osad“.

Punkti 2 kohaselt võib ametiisik nõuda sõjaväerelvade ja teenistusrelvade käitlejalt haldusjärelevalveks vajalikke dokumente ning kirjalikku või suulist teavet. Näiteks saab ta küsida relvade arvestusdokumente või selgitusi selle kohta, kuidas on korraldatud relvade hoidmine ja väljastamine. Nii saab dokumentides kajastatud andmeid võrrelda ülevaatusel tuvastatuga.

Punkti 3 kohaselt võib ametiisik teha ettekirjutuse tuvastatud õigusrikkumise kõrvaldamiseks ja kontrollida selle täitmist. Näiteks võib ta nõuda relvade hoiutingimuste nõuetega vastavusse viimist ning seejärel kontrollida, kas puudus on kõrvaldatud.

Punkti 4 kohaselt võib ametiisik võtta RelvS-i täitmise tagamiseks muid abinõusid, kui nende kasutamiseks on seaduses või selle alusel antud õigusaktis ette nähtud õiguslik alus.

24. peatükk
VASTUTUS

§ 304. Relvade, nende oluliste osade ja laskemoona ebaoluline kogus

Paragrahviga määratletakse relvade, nende oluliste osade ja laskemoona ebaoluline kogus. Kehtivas õiguses kasutatakse ebaolulise koguse mõistet laskemoona ebaseadusliku käitlemise puhul väärteo ja kuriteo eristamiseks (RelvS § 89^{13} ning KarS § 418 lg 1 ja § 418^{1} lg 1), kuid seaduses ei ole sätestatud, millist laskemoona kogust loetakse ebaoluliseks. Muudatusega kehtestatakse seaduses konkreetsed koguselised piirmäärad, mis võimaldavad samalaadseid rikkumisi ühetaoliselt kvalifitseerida ning muudavad ebaseadusliku käitlemisega kaasnevad karistusõiguslikud tagajärjed isikutele paremini ettenähtavaks. Selleks täiendatakse eelnõu § 348 punktidega 1 ja 2 ka KarS §-e 418 ja 418^{1}, nähes ette, et laskemoona ebaolulise koguse määramisel lähtutakse edaspidi relvaseadusest.

Lõike 1 punktide 1 ja 2 kohaselt loetakse ebaoluliseks koguseks üks piiratud tsiviilkäibega relv või kuni kaks eraldi käideldavat piiratud tsiviilkäibega tulirelva olulist osa.

Kehtiva KarS § 418 lõike 1 kohaselt on ka ühe tulirelva või selle olulise osa ebaseaduslik käitlemine kuritegu, mille eest karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega. Eelnõuga seda põhimõtet ei muudeta – ehkki üks tulirelv loetakse edaspidi ebaoluliseks koguseks, jääb näiteks ühe jahipüssi teadlik hoidmine selleks nõutavat luba omamata karistatavaks kuriteona. Sama kehtib tulirelva oluliste osade kohta. Erinevalt laskemoonast ei ole tulirelvade ja nende oluliste osade puhul kogusel tähendust väärteo ja kuriteo eristamisel. Nende puhul on kogusel tähendus KarS § 418 lõigetes 1 ja 2 sätestatud erineva raskusega kuritegude eristamisel, kuna nende suures koguses ebaseadusliku käitlemise eest on ette nähtud rahaline karistus või kuni viieaastane vangistus. Selleks vajalikud suure koguse piirmäärad sätestatakse eelnõu §-s 318. Suure koguse piirmäärad sätestatakse eelnõu §-s 318. Ebaolulise koguse määratlemine käesolevas paragrahvis on seega relvade ja nende oluliste osade puhul eelkõige terminoloogilise tähendusega ega muuda nende ebaseadusliku käitlemise karistatavust.

Punktis 1 kasutatud mõiste „piiratud tsiviilkäibega relv“ hõlmab eelnõu § 12 lõike 1 kohaselt lisaks tulirelvadele ka muid relvi, näiteks piiratud tsiviilkäibega pneumorelvi (nt 5,5 mm kaliibriga õhupüss, mis on § 11 lõike 1 punkti 2 ja § 12 lõike 1 punkti 4 kohaselt piiratud tsiviilkäibega relv) ja külmrelvi (nt teleskoopnui). KarS § 418 näeb aga ette kriminaalvastutuse üksnes tulirelva, selle olulise osa ja laskemoona ebaseadusliku käitlemise eest. Muude piiratud tsiviilkäibega relvade käitlemise nõuete rikkumine on karistatav väärteona eelnõu § 319 alusel. Näiteks on relvaloata viie piiratud tsiviilkäibega pneumorelva omamine karistatav väärteona, samas kui juba ühe tulirelva tahtlik omamine relvaloata on karistatav kuriteona. Seega ei mõjuta käesolevas paragrahvis ebaolulise koguse määratlemine kummalgi juhul seda, kas tegu on väär- või kuriteoga.

Lõike 1 punktides 3–5 loetakse ebaoluliseks koguseks vähem kui 100 tsiviilkäibes lubatud tulirelvapadrunit, vähem kui 100 grammi laskemoona valmistamiseks ettenähtud püssirohtu või vähem kui 100 sütikut.

Erinevalt relvadest ja nende olulistest osadest on laskemoona puhul ebaolulise koguse määratlemisel vahetu mõju isiku vastutusele. Kehtiva RelvS § 89^{13} kohaselt on tulirelva laskemoona ebaolulises koguses ebaseaduslik käitlemine väärtegu, mille eest karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga. Kui ebaseaduslikult käideldud laskemoona kogus on ebaolulisest suurem, on tegu karistatav kuriteona KarS § 418 või § 418^{1} alusel, sõltuvalt sellest, kas tegemist on tsiviilkäibes lubatud või keelatud laskemoonaga.

Kuna kehtivas õiguses ei ole ebaolulise koguse piirmäärasid sätestatud, tuleb menetlejal ja kohtul anda selle kohta hinnang iga juhtumi puhul eraldi. Eelnõuga määratakse, et kuni 99 tsiviilkäibes lubatud tulirelvapadruni ebaseaduslik käitlemine on kogusest lähtudes käsitatav väärteona ning alates 100 padrunist kuriteona. Seeläbi vähendatakse samalaadsete rikkumiste erineva kvalifitseerimise võimalust.

Seejuures määratletakse eelnõu §-s 318 juba 100 tulirelvapadrunit, 100 grammi püssirohtu või 100 sütikut suure kogusena KarS § 418 lõike 2 punkti 2 tähenduses. Seetõttu vastab 100 padruni tahtlik ebaseaduslik käitlemine edaspidi juba raskemini karistatava kuriteo tunnustele, mille eest on ette nähtud rahaline karistus või kuni viieaastane vangistus. KarS § 418 lõikes 1 sätestatud kergema kuriteokoosseisu kohaldamiseks, mille puhul on vangistuse ülemmäär kolm aastat, ei jää nimetatud laskemoona puhul koguselist vahemikku.

Tsiviilkäibes keelatud tulirelvapadrunite ebaolulist kogust lõikes 1 ei määratleta. Nende puhul loobutakse senisest võimalusest määrata teo karistatavus väärteo või kuriteona sõltuvalt käideldud laskemoona kogusest ning loetakse eelnõu § 318 lõike 2 punkti 3 kohaselt juba üks keelatud padrun suureks koguseks. Sellega nähakse ette võimalus karistada ühe keelatud padruni tahtliku ebaseadusliku käitlemise eest viie- kuni viieteistaastase vangistusega KarS § 418^{1} lõike 2 punkti 2 alusel.

Lõikega 2 reguleeritakse tulirelva ja selle oluliste osade koguse arvestamist. Sätte kohaselt ei arvestata tulirelva koosseisu kuuluvaid olulisi osi eraldi, kui nendest ei ole võimalik kokku panna tulirelva. Seega on oluliste osade eraldi arvestamata jätmine seotud nende osade kasutatavusega tulirelva kokkupanemiseks.

Lõikega 3 täpsustatakse, et koguse määramisel võetakse arvesse üksnes ebaseaduslikult käideldud esemeid. Seega juhul, kui isikul on õigus hoida 1000 tulirelvapadrunit, kuid ta hoiab 1050 padrunit, võetakse süüteo kvalifitseerimisel arvesse üksnes lubatud kogust ületavad 50 padrunit.

Sama liiki esemete kogused liidetakse sõltumata nende margist, mudelist või kaliibrist. Näiteks kui isik käitleb ebaseaduslikult 50 ühe kaliibriga ja 50 teise kaliibriga tulirelvapadrunit, käsitatakse neid kokku 100 padrunina. Selliselt välditakse olukorda, kus isik saaks käidelda ebaseaduslikult suuremat kogust laskemoona, ilma et ühegi kaliibri puhul oleks eraldi ületatud ebaolulise koguse piirmäära.

Lõike 4 kohaselt arvestatakse seevastu eri liiki esemete koguseid eraldi. Näiteks loetakse ebaoluliseks koguseks nii 99 tulirelvapadrunit, 99 grammi püssirohtu kui ka 99 sütikut, sõltumata sellest, kas isik käitleb neid ebaseaduslikult eraldi või samaaegselt. Eri liiki esemete

kooskäitlemisel loetakse kogus aga ebaoluliseks üksnes juhul, kui iga esemeliigi kogus vastab lõikes 1 sätestatud tingimustele. Kui isik käitleb näiteks 100 tulirelvapadrunit ja 50 sütikut, ei ole enam tegemist ebaolulise kogusega, sest padrunite kogus ei vasta lõike 1 punktis 3 sätestatud tingimusele.

Sellise lahendusega välditakse vajadust määrata erinevate esemete koguste omavahelisi arvestuslikke suhteid, näiteks seda, mitmele padrunile vastab üks gramm püssirohtu. Eri liiki esemete samaaegse käitlemisega kaasnevat võimalikku suuremat ohtu, sealhulgas täiendava laskemoona valmistamise võimalust, saab arvestada karistuse määramisel KarS § 56 lõike 1 alusel, kuid see ei mõjuta koguse määramist.

Lõike 5 kohaselt ei arvestata padrunis sisalduvat püssirohtu ja sütikut padruni kõrval eraldi. Padrun moodustab eelnõu § 2 punkti 31 tähenduses tervikliku laskemoonaühiku, mistõttu moonutaks selle koostisosade täiendav arvestamine tegelikult käideldud laskemoona kogust. Lõikega 6 täpsustatakse, et käesolevas paragrahvis sätestatud piirmäärad ei laiene KarS §-s 418^2 nimetatud sõjarelvadele, nende olulistele osadele ega laskemoonale. Kuivõrd KarS § 418^2 ei näe ette erandit laskemoona ebaolulises koguses käitlemiseks, jääb ka edaspidi sõjarelva laskemoona tahtlik ebaseaduslik käitlemine kuriteona karistatavaks sõltumata selle kogusest. Sõjalise otstarbega esemete ebaseadusliku kättesaadavusega kaasneva julgeolekuriski tõttu säilitatakse põhimõte, mille kohaselt on juba ühe sõjarelva padruni tahtliku ebaseadusliku käitlemise eest ette nähtud kahe- kuni kümneaastane vangistus KarS § 418^2 lõike 1 alusel.

Eelnõu § 305. Relvade, nende oluliste osade ja laskemoona suur kogus

Paragrahviga määratletakse relvade, nende oluliste osade ja laskemoona suur kogus. Kui eelnõu §-s 304 sätestatud laskemoona ebaolulise koguse piirmääradest lähtutakse väärteo ja kuriteo eristamisel, siis käesolevas paragrahvis sätestatud suure koguse piirmääradest lähtutakse erineva raskusega kuritegude eristamisel KarS § 418 lõike 2 punkti 2 ja § 418^1 lõike 2 punkti 2 alusel.

Kehtivas õiguses ei ole suure koguse arvulisi piirmäärasid sätestatud. Nende kehtestamine võimaldab samalaadseid rikkumisi ühetaoliselt kvalifitseerida ning määrata seaduses kindlaks, millise koguse relvade, nende oluliste osade või laskemoona ebaseadusliku käitlemise korral kohaldatakse rangemat karistusraami.

Kui tsiviilkäibes lubatud tulirelvade ja laskemoona puhul sõltub rangema vastutuse kohaldamine käideldud esemete arvust või kogusest, siis tsiviilkäibes keelatud tulirelvade nende oluliste osade ja tulirelvapadrunite puhul peetakse rangema vastutuse kohaldamiseks piisavaks juba ühe sellise eseme ebaseaduslikku käitlemist. Selleks täiendatakse eelnõu § 334 punktidega 1 ja 2 ka KarS §-e 418 ja 418^1, mis näevad ette kriminaalvastutuse vastavalt tsiviilkäibes lubatud ja keelatud tulirelvade, nende oluliste osade ning laskemoona ebaseadusliku käitlemise eest. Edaspidi ei otsusta menetleja ega kohus enam juhtumipõhiselt, kas käideldud esemete kogus on piisavalt suur, et kohaldada rangemat karistusraami, vaid lähtub seejuures relvaseaduses sätestatud piirmääradest. Kuigi KarS-is ette nähtud karistusmäärad jäävad samaks, muutub seega see, milliste tegude eest saab isikut nende määrade alusel karistada. Lõike 1 punktides 1 ja 2 loetakse suureks koguseks vähemalt kaks tsiviilkäibes lubatud tulirelva või vähemalt kolm eraldi käideldavat tsiviilkäibes lubatud tulirelva olulist osa.

Kehtiva KarS § 418 lõike 1 kohaselt karistatakse tulirelva või selle olulise osa ebaseadusliku käitlemise eest rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega. Kui ebaseaduslikult käideldud esemete kogus on suur, karistatakse isikut sama paragrahvi lõike 2 punkti 2 alusel rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

Eelnõu kohaselt on seega ühe jahipüssi tahtlik ebaseaduslik hoidmine jätkuvalt karistatav KarS § 418 lõike 1 alusel, kuid juba kahe jahipüssi ebaseadusliku hoidmise korral tuleb lähtuda raskema kuriteo eest ette nähtud karistusraamist. Kehtiva õiguse kohaselt ei kaasne ainuüksi teise tulirelva lisandumisega automaatselt kohustust käsitada ebaseaduslikult käideldud relvade kogust suurena.

Mitme tulirelva ebaseaduslik koondumine ühe isiku valdusse suurendab võimalust varustada relvadega ka teisi isikuid ning seeläbi relvade ebaseadusliku leviku ohtu. Regulatsiooniga soovitakse sellise ohu tekkimist ennetada, sõltumata sellest, kas isikul on tegelikult kavatsus relvi edasi müüa, teistele isikutele üle anda või kasutada neid süütegude toimepanemiseks.

Sellest tulenevalt kohaldatakse sama koguselist piirmäära nii näiteks isiku suhtes, kes jätab kaks päritud jahipüssi teadlikult enda valdusse nende hoidmiseks nõutava loata, kui ka isiku suhtes, kes omandab kaks tulirelva nende edasimüümiseks ebaseaduslikul relvaturul. Nimetatud juhtumite erinevat ohtlikkust saab arvestada karistuse määramisel KarS § 56 lõike 1 alusel.

Lõike 1 punktide 3–5 kohaselt loetakse suureks koguseks vähemalt 100 tsiviilkäibes lubatud tulirelvapadrunit, vähemalt 100 grammi laskemoona valmistamiseks ettenähtud püssirohtu või vähemalt 100 sütikut.

Kehtivas õiguses eristatakse laskemoona ebaseaduslikul käitlemisel kogusest lähtudes kolme erineva raskusega rikkumist:

- ebaolulises koguses ebaseaduslik käitlemine, mille eest karistatakse väärteokorras kehtiva RelvS § 89^{13} alusel;
- ebaolulisest suuremas koguses ebaseaduslik käitlemine, mille eest karistatakse KarS § 418 lõike 1 alusel rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega;
- suures koguses ebaseaduslik käitlemine, mille eest karistatakse KarS § 418 lõike 2 punkti 2 alusel rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

Kuna lõike 1 punktides 3–5 sätestatud suure koguse alampiirid langevad kokku § 304 lõike 1 punktides 3–5 sätestatud ebaolulise koguse piirmääradega, ei jää nende vahele koguselist vahemikku. Seega jääb nimetatud laskemoona puhul senise kolme asemel alles kaks kogusest sõltuvat vastutuse astet.

Näiteks kui isik käitleb ebaseaduslikult 99 tsiviilkäibes lubatud tulirelvapadrunit, on teda võimalik karistada väärteokorras, kuid juba ühe padruni lisandumisel saab teda tahtliku teo korral karistada rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega KarS § 418 lõike 2 punkti 2 alusel. Sama põhimõte kehtib püssirohu ja sütikute ebaseadusliku käitlemise korral. Seega loobutakse laskemoona puhul senisest kogusel põhinevast kolmeastmelisest vastutuse süsteemist, võimaldades väiksema koguse ebaseadusliku käitlemise juhtumeid lahendada väärteomenetluses, kuid nähes piirmäära saavutamisel ette kohe rangema, kuriteokoosseisu kohaldamise.

Piirmäärade kehtestamisel lähtutakse laskemoona ebaseadusliku kättesaadavusega kaasnevast julgeolekuriskist, mitte laskemoona tavapärasest tarbimisest jahipidamisel või laskespordiga tegelemisel. Seetõttu käsitatakse karistusõiguslikus tähenduses suure kogusena ka selliseid laskemoonakoguseid, mis moodustavad üksnes väikese osa eelnõu § 119 lõike 6 kohaselt relvaloa omajale hoida lubatud laskemoona kogusest.

Lõike 2 kohaselt loetakse suureks koguseks juba üks tsiviilkäibes keelatud tulirelv, selle oluline osa või tulirelvapadrun.

Kehtiva KarS § 418^1 lõike 1 kohaselt karistatakse nimetatud esemete ebaseadusliku käitlemise eest ühe- kuni viieaastase vangistusega, välja arvatud laskemoona ebaolulises koguses ebaseadusliku käitlemise korral, mis on karistatav väärteona kehtiva RelvS § 89^{13} alusel. Kui ebaseaduslikult käideldud esemete kogus on suur, karistatakse isikut KarS § 418^1 lõike 2 punkti 2 alusel viie- kuni viieteistaastase vangistusega.

Eelnõuga karmistatakse vastutust tsiviilkäibes keelatud esemete ebaseadusliku käitlemise eest, lugedes nende kättesaadavusega kaasneva julgeolekuriski piisavalt suureks juba ühe eseme puhul. Sellest tulenevalt kaotab KarS § 418^1 lõikes 1 sätestatud kergem kuriteokoosseis nimetatud esemete puhul iseseisva kohaldamisala, sest sõltumata käideldud esemete arvust on alati täidetud suure koguse tunnus.

Muudatuse mõju on kõige ulatuslikum laskemoona puhul. Näiteks on ühe õõnsaotsalise kuuliga püstolipadruni (eelnõu § 13 lõike 4 punkt 6) ebaseaduslik käitlemine kehtiva õiguse kohaselt üldjuhul karistatav väärteona kuni 300 trahviühiku suuruse rahatrahvi või arestiga, kuid edaspidi on selle tahtlik ebaseaduslik käitlemine karistatav viie- kuni viieteistaastase vangistusega.

Sellise karistuspoliitilise lahendusega omistatakse eseme tsiviilkäibes keelatud staatusele suurem tähendus kui käideldud esemete tegelikule kogusele. Seetõttu nähakse sama karistusraam ette nii ühe keelatud tulirelvapadruni kui ka näiteks kümne automaattulirelva ebaseadusliku käitlemise eest. Nimetatud tegude erinevat ohtlikkust tuleb kohtul arvestada karistuse mõistmisel KarS § 56 lõike 1 alusel. Erandlike asjaolude esinemisel võimaldab KarS § 61 lõige 1 mõista karistuse ka alla seaduses sätestatud viieaastase vangistuse alammäära.

Lõigetega 3 ja 4 sätestatakse suure koguse arvestamiseks eelnõu §-ga 304 analoogsed põhimõtted, mille kohaselt liidetakse sama liiki esemete kogused, sõltumata nende margist, mudelist, kaliibrist või valmistajast, kuid eri liiki esemete ning tsiviilkäibes lubatud ja keelatud esemete koguseid arvestatakse eraldi. Tulirelva koosseisu kuuluvat olulist osa ei arvestata eraldi käideldava olulise osana.

Seega ei käsitata suure kogusena näiteks ühe jahipüssi, kahe eraldi käideldava tsiviilkäibes lubatud tulirelva olulise osa, 99 tsiviilkäibes lubatud tulirelvapadruni, 99 grammi püssirohu ja 99 sütiku samaaegset ebaseaduslikku käitlemist, ehkki üheainsa tsiviilkäibes keelatud tulirelvapadruni ebaseaduslikul käitlemisel on suure koguse tunnus täidetud. Sellise lahendusega eelistatakse koguse määramise aluste ühetaolisust ja ettenähtavust eri liiki esemete kooskäitlemisest tuleneva ohu juhtumipõhisele hindamisele.

Lõikega 5 piiratakse §-s 305 sätestatud suure koguse määratluse kohaldamisala KarS § 418 lõike 2 punkti 2 ja § 418^1 lõike 2 punktiga 2. Seega ei kohaldata selles paragrahvis sätestatud

koguselisi piirmäärasid KarS § 418[2] lõike 2 punktis 3 sätestatud sõjarelvade, nende oluliste osade ja sõjarelva laskemoona suures koguses ebaseadusliku käitlemise puhul.

Eelnõu § 306. Piiratud tsiviilkäibega relva, selle olulise osa, tulirelva lisaseadme ja laskemoona käitlemise nõuete rikkumine

Paragrahviga sätestatakse vastutus piiratud tsiviilkäibega relva, selle olulise osa, tulirelva lisaseadme ja laskemoona käitlemise nõuete rikkumise eest. Paragrahv põhineb kehtiva RelvS §-del 89[1] ja 89[3], kuid eelnõuga muudetakse nii väärteona karistatavate tegude ulatust kui ka nende eest ette nähtud karistusmäärasid.

Lõikes 1 loetletakse tegevused, mille puhul on seaduses sätestatud käitlemisnõuete rikkumine väärteona karistatav. Loetelu vastab eelnõu § 2 punktis 18 sätestatud käitlemise mõistele, hõlmates kõiki relva elutsükliga seotud tegevusi alates selle valmistamisest kuni hävitamiseni. Kui kehtiva RelvS § 89[1] lõikes 1 hõlmatakse osa tegevusi üldise viitega muudele käitlemisnõuetele, siis eelnõus nimetatakse kõik käitlemisviisid eraldi, et muuta karistatavate tegude ulatus isikutele paremini arusaadavaks. Relvade arvestuse ja registreerimise nõuete ning nõuetele mittevastava laskekõlbmatu relva käitlemise nõuete rikkumise eest, mis on samuti hõlmatud kehtiva RelvS §-ga 89[1], nähakse edaspidi ette vastutus eraldi vastavalt eelnõu §-des 320 ja 321. Viimati nimetatud paragrahviga hõlmatakse ka nõuetele mittevastava akustilise relva käitlemise nõuete rikkumine.

Käitlemisnõuete rikkumisena käsitletakse edaspidi nii relva käitlemist selleks nõutavat õigust mitte omava isiku poolt kui ka sellise isiku tegevust, kellel on relva käitlemise õigus olemas, kuid kes ei järgi selleks kehtestatud nõudeid. Näiteks on väärteona karistatav nii piiratud tsiviilkäibega pneumorelva (nt 5,5 mm kaliibriga õhupüss) loata omandamine kui ka jahipüssi seadusliku omaniku tegevus, kes jätab relva hoidmiseks ette nähtud relvakapi lukustamata. Mõlema rikkumise eest karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut ehk 2400 eurot või arestiga.

Võrreldes kehtiva õigusega mõjutavad väärteokoosseisu kohaldamisala eelkõige muudatused relvade liigitamisel. Eelnõu § 11 lõike 1 punkti 2 ja § 12 lõike 1 punkti 4 kohaselt liigitatakse piiratud tsiviilkäibega relvadeks ka sellised kuni 4,5 mm kaliibriga õhupüssid, mille lendkeha kineetiline energia ületab 7,5 džauli. Kui kehtiva RelvS § 18 lõike 1 punkti 2 kohaselt saab selliseid harrastuslaskmiseks kasutatavaid õhupüsse omandada relvaloata, siis edaspidi on nende loata omamine § 36 lõike 1 punkti 1 alusel nõutava relvaloa puudumise tõttu väärteona karistatav. Samuti on väärteona karistatav § 12 lõike 1 punktis 3 ja § 17 punktis 3 nimetatud relvaraua ja padrunipesata tulirelva kujuga hoiatus- ja signaalrelva (nt mänguasjapoes müüdav tongipüstol) loata omamine, ehkki sellisest relvast ei ole võimalik kuuli tulistada ega seda selleks ümber ehitada. Airsoft- ja paintball-relvade käitlemise nõuete rikkumine jääb seevastu väärteokoosseisu kohaldamisalast välja, kuna eelnõu § 2 punktis 36 välistatakse need pneumorelva mõistest ning § 11 lõike 1 punktide 3 ja 4 kohaselt liigitatakse need piiramata tsiviilkäibega relvadeks.

Relvade ja nende oluliste osade kõrval nimetatakse erinevalt kehtiva RelvS § 89[1] lõikest 1 väärteokoosseisus sõnaselgelt ka tulirelva lisaseadmeid (helisummuti, lasersihik ja öösihik). Kuivõrd sellised seadmed ei ole iseseisvalt relvad ega relva olulised osad, on nende eraldi nimetamine vajalik, et hõlmata väärteokoosseisuga ka nende käitlemise nõuete rikkumine. Lisaseadmete kättesaadavuse piiramise eesmärk on vähendada nende väärkasutamisega kaasnevat ohtu inimeste elule ja tervisele. Lisaseadmete vaba kättesaadavus hõlbustaks

rünnakute ettevalmistamist ja toimepanemist, kuna rünnakut kavandaval isikul oleks võimalik piiranguteta soetada vahendeid, mis suurendavad tulirelva kasutamise tõhusust, raskendavad rünnaku avastamist ning võivad anda ründajale taktikalise eelise ka sündmusele reageerivate politseiametnike ees. Selle ohu maandamiseks seotakse tulirelva lisaseadmete omandamise õigus üldjuhul tulirelva omamise õiguse ja lasersihiku ning öösihiku puhul ka relva omamise otstarbega ning nähakse nende nõuete rikkumise eest ette vastutus. Piirang kehtib sõltumata sellest, millisel relval isik lisaseadet kasutada kavatseb. Seega on näiteks tulirelva öösihiku omandamine § 39 lõikes 3 nõutava, jahipidamise või jahinduse otstarbel püssi omamiseks õigust andva relvaloata karistatav ka juhul, kui isik soovib öösihikut kasutada üksnes piiramata tsiviilkäibega airsoft-relval. Vastasel juhul oleks võimalik tulirelva lisaseadmete omandamise piirangutest mööda minna, põhjendades nende soetamist kasutamisega piiramata tsiviilkäibega relval.

Laskemoona ebaseaduslik käitlemine on sarnaselt kehtiva õigusega karistatav nii väärteo kui ka kuriteona. Vastutuse liik sõltub laskemoona liigist ja kogusest ning isiku süü vormist. Näiteks on 50 tsiviilkäibes lubatud tulirelvapadruni loata omandamine karistatav väärteona, 100 padruni tahtlik loata omandamine aga kuriteona (KarS § 418 lg 2 p 2 ja eelnõu § 305 lg 1 p 3). Kuivõrd KarS § 15 lõigete 1 ja 3 kohaselt on kuriteona üldjuhul karistatav üksnes tahtlik tegu, väärteona aga nii tahtlik kui ka ettevaatamatu tegu, on § 306 alusel võimalik karistada isikut ka suurema koguse laskemoona ettevaatamatusest ebaseadusliku käitlemise eest. Sama põhimõte kehtib ka relva, selle olulise osa ja tulirelva lisaseadme ebaseadusliku käitlemise puhul. Kui tegu vastab nii väärteo- kui ka kuriteokoosseisule, karistatakse isikut üksnes kuriteo eest (KarS § 3 lg 5).

Füüsilisele isikule ette nähtud karistusmäär võrreldes kehtiva RelvS § 89^1 lõikega 1 ei muutu, kuid karmistatakse vastutust piiratud tsiviilkäibega pneumo- ja külmrelvade ebaseadusliku käitlemise eest. Nende relvade puhul suureneb kehtiva RelvS § 89^3 lõikes 1 sätestatud rahatrahvi ülemmäär 100 trahviühikult 300 trahviühikuni ehk 800 eurolt 2400 eurole. Muudatusega ühtlustatakse piiratud tsiviilkäibega relvade käitlemise nõuete rikkumise eest ette nähtud karistusmäärad sõltumata relvaliigist. Selle tulemusel on näiteks piiratud tsiviilkäibega teleskoopnuia ebaseadusliku käitlemise eest ette nähtud kõrgem rahatrahvi ülemmäär kui tsiviilkäibes keelatud kasteedi ebaseadusliku käitlemise eest (§ 309 lg 1 – 1600 eurot). Erinevus tuleneb sellest, et piiratud tsiviilkäibega relvade puhul ühtlustatakse karistusmäärad tulirelvade käitlemise nõuete rikkumise eest ette nähtud karistusmääraga, lähtumata seejuures konkreetse relvaliigi ohtlikkusest. Kõrgem rahatrahvi ülemmäär ei tähenda seega, et piiratud tsiviilkäibega külmrelva ebaseaduslikku käitlemist peetakse ohtlikumaks kui tsiviilkäibes keelatud külmrelva ebaseaduslikku käitlemist. Konkreetse karistuse määramisel lähtutakse isiku süüst ja toimepandud rikkumise asjaoludest (KarS § 56 lg 1).

Lõikega 2 suurendatakse juriidilisele isikule lõikes 1 nimetatud rikkumiste eest ette nähtud rahatrahvi ülemmäära 400 000 euroni. Võrreldes kehtiva RelvS § 89^1 lõikes 2 sätestatud 3200 euroga suureneb rahatrahvi ülemmäär 125 korda ning võrreldes RelvS § 89^3 lõikes 2 sätestatud 1300 euroga ligikaudu 308 korda.

Senised rahatrahvi ülemmäärad ei pruugi olla piisavad, et mõjutada suure majandusliku võimekusega ettevõtjaid relvade käitlemise nõudeid järgima. Näiteks võib ettevõtja saada relvade hoidmis- või müüginõuete eiramisest suuremat majanduslikku kasu, kui on rikkumise eest võimalik määrata rahatrahvi. Rahatrahvi ülemmäära suurendamisega soovitakse vältida olukorda, kus ettevõtjale on majanduslikult kasulikum tasuda rikkumise eest määratud rahatrahv kui täita seaduses sätestatud nõudeid. Samuti võimaldab kõrgem rahatrahvi

ülemmäär arvestada rikkumise ulatuse ja ohtlikkusega, näiteks juhul, kui ettevõtja tegevuse tõttu satub ebaseaduslikku käibesse suur hulk relvi või laskemoona.

Sarnaselt füüsiliste isikute karistusmääradega ühtlustatakse ka juriidiliste isikute puhul piiratud tsiviilkäibega relvade käitlemise nõuete rikkumise eest ette nähtud rahatrahvi ülemmäärad sõltumata relvaliigist. Sellest tulenevalt on ka juriidilise isiku puhul piiratud tsiviilkäibega külmrelva ebaseadusliku käitlemise eest ette nähtud kõrgem rahatrahvi ülemmäär kui tsiviilkäibes keelatud külmrelva ebaseadusliku käitlemise eest (§ 309 lg 2 – 270 000 eurot).

Eelnõu § 307. Relva, olulise osa, laskemoona või tulirelva lisaseadme arvestuse ja registreerimise korra rikkumine

Paragrahviga sätestatakse vastutus piiratud tsiviilkäibega relva, selle olulise osa, tulirelva lisaseadme ja laskemoona arvestuse ning registreerimise nõuete rikkumise eest. Kehtivas õiguses on nimetatud rikkumised hõlmatud RelvS §-s 89^1 sätestatud üldise väärteokoosseisuga. Lõikes 1 sätestatud väärteokoosseisu eesmärk on tagada relvade ja nendega seotud esemete käibe jälgitavus. Arvestuse pidamine ja andmete registrisse kandmine võimaldavad kontrollida, kes, millal ja millisel õiguslikul alusel on relva omandanud või võõrandanud, ning tuvastada relvade ebaseaduslikku käibesse sattumist.

Väärteona on karistatav näiteks see, kui relvakaupluses jäetakse müüdud relva andmed arvestuses kajastamata, esitatakse registrisse ebaõiged andmed või jäetakse andmed § 170 lõikes 4 sätestatud ühe tööpäeva jooksul registrisse esitamata. Erinevalt kehtiva RelvS § 89^1 lõikest 1 hõlmatakse väärteokoosseisuga ka tulirelva lisaseadmete üle arvestuse pidamise nõuete rikkumine.

Füüsilisele isikule ette nähtud karistusmäär võrreldes kehtiva RelvS § 89^1 lõikega 1 ei muutu – rikkumise eest karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut ehk 2400 eurot või arestiga, kuid lõikega 2 suurendatakse juriidilisele isikule ette nähtud rahatrahvi ülemmäära kehtiva RelvS § 89^1 lõikes 2 sätestatud 3200 eurolt 400 000 eurole ehk 125 korda. Kuivõrd arvestuse pidamise ja registrisse andmete esitamise nõuete rikkumine võib takistada suure hulga relvade päritolu ja edasise käibe tuvastamist, nähakse nende rikkumiste eest ette samad karistusmäärad nagu relvade muude käitlemisnõuete rikkumise eest §-s 305.

Eelnõu § 308. Nõuetele mittevastava laskekõlbmatu relva või akustilise relva käitlemise nõuete rikkumine

Paragrahviga sätestatakse vastutus nõuetele mittevastava laskekõlbmatu relva või akustilise relva käitlemise nõuete rikkumise eest. Kehtiva RelvS § 89^1 lõikega 1 võrreldes laiendatakse väärteokoosseisu nõuetele mittevastavatele akustilistele relvadele.

Lõikes 1 sätestatud väärteokoosseis hõlmab muu hulgas sellise laskekõlbmatuna käideldava relva omandamist, omamist ja võõrandamist, mille laskekõlbmatust ei ole seaduses sätestatud korras tõendatud. Eelnõu § 12 lõike 1 punktide 7 ja 8 kohaselt peab laskekõlbmatuks muudetud relva kohta olema väljastatud laskekõlbmatust tõendav dokument. Seega ei piisa relva seaduslikuks käitlemiseks üksnes asjaolust, et sellest ei ole võimalik tulistada. Laskekõlbmatuse tõendamise nõude ja selle rikkumise eest ette nähtud karistuse eesmärk on vältida olukorda, kus laskekõlbmatuna müüakse ja omandatakse relvi, mille laskekõlblikkust on võimalik taastada. Selliselt piiratakse tulirelvade omandamist laskekõlbmatute relvade nime all, ilma et omandajal oleks tulirelva omamiseks nõutavat relvaluba.

Akustilise relva puhul on tegemist tulirelvast ümber ehitatud relvaga, mis on ette nähtud üksnes paukpadrunitega tulistamiseks, näiteks teatrietendustel või ajalooliste lahingute taaslavastamisel (§ 30 lg 1). Nõuetele mittevastav on nii akustiline relv, millest saab tulistada kuuli või muud tahket lendkeha või mida saab selleks ümber ehitada, kui ka relv, mis ei vasta § 30 lõike 3 alusel kehtestatud tehnilistele nõuetele. Sellist relva tuleb käidelda tulirelva kohta sätestatud nõuete kohaselt.

Paragrahvi 33 lõike 4 kohaselt on nõuetele mittevastavat akustilist relva keelatud akustilise relvana Eestisse sisse vedada, turule lasta või võõrandada, kuni relv on viidud vastavusse tehniliste nõuetega ja selle nõuetele vastavus on tuvastatud. Nimetatud keeldude rikkumine on edaspidi karistatav väärteona § 308 alusel. Väärteovastutuse laiendamisega akustilistele relvadele soovitakse mõjutada eelkõige nende maaletoojaid ja müüjaid kontrollima enne relva turule laskmist või võõrandamist selle vastavust kehtestatud nõuetele. Sellega vähendatakse riski, et nõuetele mittevastavad akustilised relvad satuvad isikute valdusse, kellel puudub õigus tulirelva omada, ning neid kasutatakse laskekõlblike tulirelvade saamiseks. Kui isik omab teadlikult nõuetele mittevastavat akustilist relva, mis vastab tulirelva tunnustele, omamata selleks nõutavat relvaluba, vastutab ta kuriteo eest KarS § 418 või § 418^1 alusel.

Füüsilist isikut karistatakse lõikes 1 nimetatud rikkumiste eest rahatrahviga kuni 300 trahviühikut ehk 2400 eurot või arestiga. Laskekõlbmatute relvade puhul säilitatakse seega kehtiva RelvS § 89^1 lõikes 1 ette nähtud karistusmäär, kuid sama karistusmäär kehtestatakse ka nõuetele mittevastavate akustiliste relvade käitlemise nõuete rikkumise eest. Ühesugune karistusmäär on põhjendatav asjaoluga, et mõlemal juhul kaasneb nõuete rikkumisega oht, et ebaseaduslikku käibesse satuvad sisuliselt tulirelvad.

Lõikega 2 suurendatakse juriidilisele isikule ette nähtud rahatrahvi ülemmäära kehtiva RelvS § 89^1 lõikes 2 sätestatud 3200 eurolt 400 000 eurole ehk 125 korda. Rahatrahvi ülemmäära suurendamisega soovitakse vältida olukorda, kus ettevõtjale on majanduslikult kasulikum müüa nõuetele mittevastavaid relvi ja tasuda rikkumise eest määratud rahatrahv kui kanda relvade nõuetele vastavusse viimise ja nõuetele vastavuse kontrollimisega seotud kulud. Kõrgem rahatrahvi ülemmäär võimaldab arvestada ka rikkumise ulatusega, näiteks juhul, kui ettevõtja toob Eestisse ja müüb suure koguse nõuetele mittevastavaid akustilisi relvi.

25. peatükk
RAKENDUSSÄTTED

Paragrahvid 323–360 käsitlevad eri seadustes muudatusi, mida on vaja teha seoses RelvS-i sätete muutunud asukoha tõttu, millele nendes eri seadustes viidatakse. Lisaks on vaja mitmes seaduses teha muudatusi muutunud terminite tõttu (gaasirelva asemel on kasutusel gaasipihusti või hoiatus- ja signaalrelv, sportvibu asemel vibu), samuti põhjusel, et muudeti relvaloa andmise kontseptsiooni, mille tulemusena kadus relvasoetamisluba, mis asendati relva omamise õigusega.

Karistusseadustiku §-e 418, 418^1 ja 418^2 täiendatakse sätetega, milles sätestatakse, millal käideldakse ebaseaduslikult tulirelvi, nende olulisi osi ja laskemoona ebaolulises koguses ja millal suures koguses. Tegemist on täpsustusega, mis aitab luua paremat õigusselgust nii isikule, kohtuvälisele menetlejale, prokuratuurile kui ka kohtule (§-i 418 lisatav lõige 5 ja §-i 418^1 lisatav lõige 5). Sõjarelva laskemoona ja lahingumoona puhul täiendatakse § 418^2 lõikega 5, lisades viite RelvS § 233 lõikele 6, milles on defineeritud, mida loetakse suureks

koguseks. Sõjarelvade käitlemisele suurt kogust ei määrata, sest oma suurema kahju- ja hävitusvõime tõttu on juba ühe tulirelva või relvasüsteemi käitlemine ilma asjakohaste õigusteta ebaseaduslik ning käsitletav kuriteona, mitte väärteona.

RelvS-s täpsustatakse, millal kohaldatakse seadust riigi omandis ja Eesti Kohtuekspertiisi Instituudi valduses olevale relvale, selle olulisele osale, laskemoonale ja lahingumoonale, mida instituut kasutab ekspertiisi tegemiseks. Sellest tulenevalt täiendatakse kohtuekspertiisiseaduse § 11 lõikega 2^1. RelvS-i kohaldatakse nimetatud esemetele üksnes kohtuekspertiisiseaduses sätestatud juhul ja ulatuses.

Kohtuekspertiisiseaduse § 11 lõike 2^1 alusel kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega nende esemete käitlemise korra. Volitusnorm sätestatakse kohtuekspertiisiseaduses, sest käitlemise kord on vahetult seotud ekspertiisiasutuse ülesannete täitmisega. Määrusega saab täpsustada esemete ohutu hoidmise ja kasutamise ning nende üle arvestuse pidamise korda.

RelvS-ga muudetakse ka perekonnaseaduse § 27 lõiget 1 lisades sellesse uue punkti 5, millega sätestatakse, et juhul, kui üks abielu osapool taotleb omale relva omamise õiguse ja ostab relva, milleks on vaja relvaluba, siis seda relva ei loeta ühisvara hulka. Sellisel juhul jääb see relv lahusvaraks perekonnaseaduse tähenduses. Muudatust on vaja õigusselguse huvides, sest ühisvarana ei ole võimalik relva käsitleda, alati ainult üks isik vastutab relva eest ning saab seda omada, vallata ja kasutada. Seega, kui teisel abikaasal ei ole relvaluba, ei saa ta ka seda relva isegi vallata ega kasutada. Juhul, kui abielu lahutatakse, ei ole võimalik vara jagada nii, et relv jääb sellele isikule, kellel ei ole relva omamise õigust ega relvaluba, mistõttu relv peab jääma sellele abikaasale, kellel on relva omamise õigus ja relvaluba. Seda olenemata sellest, kelle raha eest tegelikult relv osteti.

Kuna RelvS-s täpsustati ja täiendati relvastatud pardasaatja ning välislepingu või Euroopa Liidu õigusakti alusel Eestis politsei või tolli tegevusse kaasatud teise riigi pädeva asutuse või Euroopa Liidu ameti ametniku ametirelvade ja laskemoona käitlemisele, sealhulgas sisse- ja väljaveole, siis täpsustatakse strateegilise kauba seaduse § 1 lõikes2, millisel juhul seadust nimetatud isikute ametirelvade ja nende laskemoona sisse- ja väljaveo korral ei kohaldata. Strateegilise kauba seadust ei kohaldata nimetatud isikute ametirelvade ja laskemoona sisse- ja väljaveole, sealhulgas Euroopa Liidu sisesele veole, kui Maksu- ja Tolliametit on RelvS § 148 kohaselt teavitatud.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga võetakse kasutusele järgmised terminid.

- **Relvakollektsioon** asendab senise termini „relva- ja padrunikollektsioon“. Termin hõlmab relvade, relva oluliste osade, piiratud käibega padrunisalvede või padrunite korrastatud kogumit. Eelnõus nimetatakse ka kogumi säilitamise eesmärgid, sealhulgas ajaloolised, teaduslikud, hariduslikud ja kultuuripärandiga seotud eesmärgid.
- **Airsoft-relv** tähistab airsoft-mänguks ette nähtud relva. Eraldi termin võimaldab seaduses täpsustada, millistele relvadele kohalduvad airsoft-relvade käitlemise nõuded.
- **Paintball-relv** tähistab paintball-mänguks ette nähtud relva. Eraldi termin võimaldab kohaldada paintball-relvadele nende omadusi ja kasutusotstarvet arvestavaid käitlemisnõudeid.

Eelnõuga täpsustatakse ka järgmisi seniseid mõisteid.

- **Adapter.** Mõiste täpsustamine aitab kindlaks teha, milliseid relva kaliibri muutmiseks ette nähtud esemeid käsitatakse adapterina ja millistele esemetele kohalduvad selle käitlemise nõuded.
- **Gaasipihusti.** Mõiste täpsustamine aitab kindlaks teha, millistele esemetele kohalduvad gaasipihusti käitlemise ja täidise nõuded. Eelnõus loobutakse gaasirelvast eraldi relvaliigina.
- **Akustiline relv** ning **hoiatus- ja signaalrelv.** Nende mõistete täpsustamine aitab eristada relvaliike, millele eelnõus kohalduvad erinevad valmistamise, ümbertegemise ja kasutamise nõuded.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole vastuolus EL-i õigusega. Eelnõu reguleerimisalaga on eelkõige seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2021/555 relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta (edaspidi *tulirelvadirektiiv*). Tulirelvadirektiiv kehtestab ühised miinimumnõuded tsiviilkasutuses olevate tulirelvade omandamisele ja valdamisele ning nende edasitoimetamisele ühest liikmesriigist teise. Nõuded aitavad ühitada siseturu toimimise avaliku julgeoleku kaitsega. Markeerimine, arvestus ja liikmesriikide teabevahetus võimaldavad jälgida seaduslikus käibes olevate tulirelvade liikumist ning vähendada nende ebaseaduslikku käibesse sattumise ohtu.

Tulirelvadirektiivi nõuded on Eesti õigusesse üle võetud relvaseaduse ja selle alusel antud õigusaktidega. Uue relvaseaduse eelnõus täpsustatakse muu hulgas tulirelvade liigitamist, loamenetlusi, relvade üle arvestuse pidamist, relvadega seotud majandustegevust ja piiriülest edasitoimetamist käsitlevaid sätteid.

Liikmesriikidevahelises teabevahetuses on Politsei- ja Piirivalveameti ülesanne edastada ja kontrollida teavet tulirelvade edasitoimetamise ning teatavate loa andmisest keeldumise otsuste kohta. Edasitoimetamise kohta vahetatakse teavet komisjoni delegeeritud määruse 2019/686 alusel ja keeldumisotsuste kohta delegeeritud määruse 2021/1423 alusel. Teavet vahetatakse siseturu infosüsteemi kaudu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses 1024/2012 sätestatud korras.

Tulirelvade, nende oluliste osade ja laskemoona impordi, ekspordi ja transiidi suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust 2025/41. Eelnõus määratakse kindlaks Eesti pädevad asutused ning nende ülesanded loamenetluses, tollikontrollis ja teabevahetuses.

Eelnõu alusel isikuandmete töötlemisel kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust 2016/679 ehk isikuandmete kaitse üldmäärust. Andmesubjekti õigust saada teavet oma isikuandmete töötlemise kohta või tutvuda oma isikuandmetega saab piirata üldmääruse artiklis 23 sätestatud tingimustel. Piirang peab olema kaitstava eesmärgi saavutamiseks vajalik ja proportsionaalne ning selle kohaldamisel tuleb tagada andmesubjekti õiguste kaitse.

6. Seaduse mõjud

Eelnõuga seotud mõjud on esitatud käesoleva seletuskirja **lisas 1.**

Isikuandmete töötlemisega kaasneb mõju eelkõige relvaloa omaja perioodilisel kontrollimisel, terviseandmete edastamisel, relvaregistri andmetele väliste kasutajate juurdepääsu võimaldamisel ning sõjarelvade käitlemisega seotud taustakontrollis. Iga kontrolli puhul

piiritletakse andmete kasutamine kontrollitava tingimuse ja otsuse tegemiseks vajaliku teabega. Mõju inimesele sõltub muu hulgas sellest, kas otsustamisel kasutatakse üksnes kontrollitulemust või ka selle aluseks olevaid dokumente, kellele andmed kättesaadavaks tehakse ja kui kaua neid säilitatakse.

Kavandatava töötlemise puhul tuleb hinnata, kas see vastab isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 35 sätestatud mõjuhinnangu tegemise tingimustele. Õigusloome käigus tehtav mõjude hindamine ja registri tehnilise lahenduse mõjuhinnang tuleb omavahel siduda. Seadusest peab sõltumata tehnilise lahenduse valikust nähtuma andmete kasutamise eesmärk, ulatus, saajad ja õiguste kaitse.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud. Seaduse jõustumine on kavandatud 01.01.2030. Rakendamise ettevalmistamisel tuleb ajakohastada teenistus- ja tsiviilrelvade registrit ning sellega seotud menetlusi, valmistada ette rakendusaktid ja juhendid ning koolitada seadust rakendavaid ametnikke. Kuluvajadust ei ole käesolevas etapis veel hinnatud. See täpsustatakse pärast seda, kui on kindlaks tehtud, milliseid tööprotsesse ja infosüsteeme tuleb eelnõu rakendamiseks muuta ning millises mahus muutub asutuste töökoormus.

Riigi tegevused ja kulud. Peamine kavandatav ühekordne kulu on teenistus- ja tsiviilrelvade registri ning sellega seotud e-teenuste arendamine. Eelnõu rakendamiseks tuleb registris ja menetluskeskkonnas kajastada muu hulgas relvade liigituses, lubade ja õiguste andmises, registreerimises ning arvestuse pidamises tehtavad muudatused. Selleks võib olla vaja muuta registri andmekoosseisu, taotlusvorme ja menetlustoiminguid ning ajakohastada andmevahetust teiste infosüsteemidega. Arenduse kavandamisel tuleb hinnata ka olemasolevate registriandmete üleviimise või korrastamise vajadust ning testida, et seniste lubade ja registrikannetega seotud menetlusi saab pärast seaduse jõustumist jätkata.

Varasema võrdlusena toodi teenistus- ja tsiviilrelvade registri arendamist käsitlenud eelnõu seletuskirjas registri teise arendusetapi tegeliku kuluna välja ligikaudu 486 000 eurot koos käibemaksuga. Viienda arendusetapi prognoositav kogumaksumus oli 609 600 eurot käibemaksuta. Need summad kajastavad varasemate etappide töömahtu. Käesoleva eelnõu arenduskulu sõltub sellest, milliseid olemasolevaid lahendusi saab kasutada ja milliseid muudatusi tuleb nendele lisaks teha.[81]

Lisaks infosüsteemide arendamisele tuleb arvestada PPA ja teiste rakendavate asutuste tööga rakendusaktide, menetlusjuhendite ja vormide ettevalmistamisel, ametnike koolitamisel ning ettevõtjate, relvaloa omajate ja teiste puudutatud isikute teavitamisel. Püsikulude hindamisel tuleb arvesse võtta infosüsteemide hooldust ja kasutajatuge ning võimalikku töökoormuse muutust loamenetluses, taustakontrollis, teabevahetuses ja järelevalves. Elektrooniline andmevahetus ja iseteenindus võivad vähendada käsitsi tehtavate toimingute mahtu. Selle mõju saab hinnata koos uute või muutuvate ülesannete töömahuga.

Eraldi tuleb hinnata haldusülesannete ettevõtjale üleandmise mõju. Laskekatse või komisjonimüügi korraldamise üleandmine võib vähendada PPA tehtavate toimingute mahtu,

[81] Relvaseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seadus (digilahendused loamenetluses ning teenistus- ja tsiviilrelvade registri arendamine), 737 SE

kuid PPA-l tuleb korraldada halduslepingute sõlmimine, teostada nende täitmise üle järelevalvet ning tagada ülesande täitmise jätkumine lepingu lõppemisel. Eelarvemõju sõltub sellest, kas ja millises ulatuses PPA volitamisvõimalust kasutab.

Rahastamise kavandamine. Kavandatud jõustumisaeg võimaldab korraldada ettevalmistused etappide kaupa. Esmalt tuleb koos rakendavate asutuste ning registri arendamise eest vastutava asutusega määrata kindlaks arendusvajadused ja nende järjekord. Selle põhjal saab koostada kuluhinnangu, kavandada rahastuse asjaomaste aastate eelarveprotsessis ning hankida arendustööd. Ajakavas tuleb jätta aega ka andmete korrastamiseks, lahenduste testimiseks ja kasutajate koolitamiseks enne seaduse jõustumist.

Eeldatavad tulud. Praeguses etapis ei ole alust kavandada eelnõu rakendamisest riigile ega kohaliku omavalitsuse üksustele täiendavat tulu.

8. Rakendusaktid

8.1. Volitusnormid

Seaduse rakendamiseks peab kehtestama järgmised uued rakendusaktid või kehtivate rakendusaktide uued terviktekstid:

1. **RelvS § 8 lõige 2**: Teenistusrelva, selle osa, laskemoona ja lahingumoona liigid ning teenistusrelva, selle osa, laskemoona ja lahingumoona käitlemise ja üleandmise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Määruse volitusnormi ulatus võrreldes kehtiva määrusega ei muutu, mistõttu on vaja määruses üksnes muuta volitusnormi ja asendada mõned viited RelvS-ile uute viidetega. Uus volitusnorm on RelvS § 8 lõige 3. Lisaks on vaja muuta kehtiva määruse § 8 lõikes 5^1 viidet, uus on RelvS § 303 lõike 6 punktides 3, 4 või 5. Paragrahvi 24 lõikes 3 on vaja asendada viide, uus on RelvS § 56. Paragrahvi 35 lõikes 3 ja § 37 lõikes 4 on vaja asendada tegevusloa kohustusega seotud viited, uued on vastavalt RelvS § 161 lõike 1 punktis 2 ja § 273 lõike 1 punktis 2. Peale selle tuleb asendada määruses termin „gaasirelv“ terminiga „gaasipihusti“. Määruse volitusnorm on seotud ka punktidega 45 ja 46, mis määravad määruse volituse ulatuse.

2. **RelvS § 8 lõige 4**: Sõjaväerelva, selle osa, sõjaväerelva laskemoona ja lahingumoona liigid, nende käitlemise nõuded ja korra ning üleandmise korra kehtestab sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister määrusega. Riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister on kaitseminister. Määruse volitusnormi ulatus võrreldes kehtiva määrusega ei muutu, mistõttu on vaja määruses üksnes muuta volitusnormi ja asendada mõned viited RelvS-le uute viidetega. Uus volitusnorm on RelvS § 8 lõige 4. Lisaks on vaja asendada määruse § 19 lõikes 9 olev viide, uus on RelvS § 121 lõige 13. Paragrahvi 26 lõikes 3 tuleb asendada viide tervisekontrolli tegemisele, uus on RelvS § 56. Paragrahvi 35 lõike 4 punktis 7 on vaja asendada viide füüsilisele isikule relvaloa andmist välistavatele asjaoludele, uus viide on RelvS § 55. Paragrahvi 39 lõigetes 2 ja 4 on vaja muuta viited. Mõlemal juhul on uus viide RelvS § 273 lõike 1 punkt 1. Määruse volitusnorm on seotud ka punktidega 45 ja 46, mis määravad määruse volituse ulatuse.

3. **RelvS § 13 lõige 7**: Eriohtlikkusega relvade, relvaosade ja laskemoona liikide loetelu kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Määruse volitusnormi ulatus võrreldes kehtiva määrusega ei muutu, mistõttu on vaja muuta ainult määruse volitusnormi. Uus on RelvS § 13 lõige 7.

4. **RelvS § 15 lõige 2**: Tulirelva üldpikkuse ja relvaraua pikkuse mõõtmise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Tegemist on uue määrusega.

5. **RelvS § 27 lõige 10**: Tüübikinnituse tegemise, tüübikinnituse taotlemise ning tüübikinnituse otsuse vormistamise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Määruse volitusnormi ulatus muutub, sisaldades ka tüübikinnituse taotlemise ning tüübikinnituse andmete vormistamise ja teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse kandmise täpsemad nõuded, mida seni määrusega kehtestatud ei ole.
6. RelvS § 29 lõige 5: Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud andmete täpsem koosseis sätestatakse teenistus- ja tsiviilrelvade registri põhimääruses. Seotud punktiga 14, eraldiseisvalt määrust ei koostata.
7. RelvS § 30 lõige 3: Akustiliste relvade tehnilised nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Tegemist on uue määrusega.
8. RelvS § 31 lõige 3: Hoiatus- ja signaalrelvade konstruktsioonile, valmistamiseks kasutatavatele materjalidele ning tulirelvaks ümberehitamise vältimisele esitatavad täpsemad tehnilised nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Vaatamata sellele, et volitusnormi alusel kehtestatava määruse pealkiri muutub, ei muutu oluliselt selle sisu, sest eelnõuga üksnes täpsustatakse, millistele tehnilistele nõuetele määrusega nõuded kehtestatakse, ent need nõuded on samad, mis kehtivas määruses.
9. RelvS § 56 lõige 16: Relva ohutut käitlemist välistavate tervisehäirete loetelu, tervisekontrolli tegemise korra, tervisetõendi väljastamise, kehtivuse peatamise ja kehtetuks tunnistamise korra ning tervisetõendi andmekoosseisu kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega. Seoses soetamisloa kaotamisega, muutub määruse pealkiri, muu hulgas täpsustatakse tervisetõendiga seotud nõudeid, kuid volitusnormi ulatus võrreldes kehtiva määrusega ei muutu.
10. RelvS § 58 lõige 3: Esmaabikoolituse mahu ja sisu, praktilise väljaõppe osakaalu, koolitaja pädevuse ning samaväärse ettevalmistuse hindamise tingimused ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Tegemist on uue määrusega.
11. RelvS § 59 lõige 9: Relvaeksami nõuded ja läbiviimise korra, eksamile registreerimise, eksamiosade sisu ja hindamise alused, korduseksami sooritamise, eksamitulemuse kehtivusaja ja ning laskekatsel kasutatavate relvade nõuded vormistamise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Määruse volitusnormi ulatust on muudetud, lisatud on eksamiosade sisu ja hindamise alused, laskekatsel kasutatavad relvad ning eksamitulemuse vormistamise kord, mida varem määrusena kehtestatud ei ole.
12. RelvS § 60 lõige 7: Varasema eksami, katse või väljaõppe arvestamise tingimused ja korra, arvestamise tähtaja, nõutavad tõendid ning käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud lasketegevuse minimaalse mahu, ajavahemiku ja dokumenteerimise nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Tegemist on uue määrusega.
13. RelvS § 60 lõige 13: Käesoleva paragrahvi alusel oskuste säilimise tõendamiseks tehtava laskekatse läbiviimise ja hindamise erisused, eri relvaliikide katsete samaväärsuse hindamise tingimused, käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud katsete, kontrollide ja lasketegevuse dokumenteerimise ning arvestamise korra ja lõikes 6 nimetatud tõendi täpse andmekoosseisu kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Tegemist on uue määrusega.
14. RelvS § 92 lõige 10: Teenistus- ja tsiviilrelvade registri põhimääruse kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Määruse volitusnormi ulatuse määravad lisaks veel ka eelnõukohase RelvS § 29 lõige 5, § 92 lõiked 6–9. On seotud punktiga 6.

Eelnõu § 92 lõike 6 punkti 7 alusel sätestatakse registri põhimääruses andmete väljastamise ja juurdepääsuõiguste andmise arvestuse ning selle kontrollimise kord. Arvestus peab võimaldama kindlaks teha, kellele, mis eesmärgil, millal, millisel viisil ja milliseid andmeid registrist väljastati. Asutusesiseseks kasutamiseks tunnistatud isikuandmeid sisaldava teabe puhul tuleneb see kohustus avaliku teabe seaduse § 39 lõikest 2. Arvestus hõlmab nii üksiktaotluse alusel andmete väljastamist kui ka püsiva juurdepääsu võimaldamist. Püsiva juurdepääsu puhul dokumenteeritakse, kellele, millisel alusel, mis eesmärgil ja millises ulatuses juurdepääsuõigus anti. Õiguse kasutamisel tehtud päringud logitakse. Põhimääruses täpsustatakse, kes ja kuidas kontrollib väljastamise ja päringute eesmärgipärasust ning juurdepääsuõiguse jätkuvat vajadust. Kui juurdepääsu vajadus lõpeb, lõpetatakse ka juurdepääsuõigus.

15. RelvS § 99 lõige 5: Sõjaväerelvade registri põhimääruse kehtestab sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister määrusega. Riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister on kaitseminister. Määruse volitusnormi ulatus võrreldes kehtiva määrusega ei muutu. Lisaks on vaja muuta kehtiva määruse §-s 211 viide, uus on RelvS § 102 punktid 1 ja 2.

16. RelvS § 105 lõige 15: Relva ja laskemoona kohustusliku võõrandamise täpsema korra, sealhulgas komisjonimüüki andmise, müügihinna määramise ja vähendamise, müügist saadud raha väljamaksmise, kulude arvestamise ning müügi ebaõnnestumise korral rakendatavate toimingute korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Volitusnormi ulatust määrab veel sama paragrahvi **lõige 8**, mis sätestab, et müügihinna vähendamise tingimused ja kord sätestatakse lõike 15 alusel kehtestatava määrusega.

17. RelvS § 118 lõige 6: Relva ja laskemoona teenusena lühiajalise hoiulevõtmise ning nende lühiajalise väljaandmise ja tagastamise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Määruse volitusnormi ulatus võrreldes kehtiva määrusega ei muutu, kuid peale volitusnormi tuleb muuta määruse tekstis viiteid § 2 lõikes 1 ja § 4 lõikes 1.

18. RelvS § 119 lõige 13: Nõuded relvahoidlale, relvakapile ning püssirohu ja sütiku hoidmisele ning muud hoidmise tingimused kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Määruse volitusnormi ulatus võrreldes kehtiva ei muutu.

19. RelvS § 137 lõige 2: Vabariigi Valitsus võib kehtestada määrusega mereturvatöötajate kasutamise eeskirja, milles kehtestatakse nõuded relvade ja laskemoona arvestuse pidamisele ning arvestuse pidamise dokumentide säilitamisele. Volitusnormi ulatus ei muutu. Kehtiva RelvS-i alusel ei ole määrust kehtestatud.

20. RelvS § 146 lõige 7: Relvastatud pardasaatja ja kaasatud ametniku ametirelvade alaliigid ning käesolevas peatükis nimetatud ametirelvade ja laskemoona käitlemise täpsemad nõuded ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Eelnõuga muudetakse määruse volitusnormi ulatust. Eelnõu § 146 lõikega 7 kehtestatava määruse sisu loetelu punktides 1 ja 2 on sätestatu on osaliselt reguleeritud kehtivas määruses, ülejäänud punkte reguleeritud ei ole. Lisaks on vaja asendada määruses termin “gaasirelv“ terminiga „gaasipihusti“.

21. RelvS § 166 lõige 4: Tulirelva, tulirelva olulise osa, akustilise relva, laskekõlbmatu relva ja laskemoona markeerimise nõuded kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega. Määruse volitusnormi ulatus ega sisu ei muutu.

22. RelvS § 169 lõige 9: Nõuded relva ja laskemoona müügikohale kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Võrreldes kehtiva määrusega määruse volitusnormi ulatus ei muutu.

23. RelvS § 174 lõige 7: Relva laskekõlbmatust kinnitava tunnistuse vormi kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Määruse volituse ulatus võrreldes kehtiva määrusega ei muutu.
24 RelvS § 191: Relva ja selle laskemoona kommertseesmärgil kasutatava õhusõiduki reisijatesalongi kaasavõtmise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on taristuminister. Määruse volitusnorm võrreldes kehtiva määrusega ei muutu. Lisaks on vaja muuta määruse §-s 5 viide.
25. RelvS § 192 lõige 9: Relva ja laskemoona Euroopa Liidus edasitoimetamise eelloa ja loa vormid kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Tegemist on sellisel kujul uue määrusega. Praegu on osaliselt kehtestatud siseministri 17. veebruari 2020. a määrusega nr 6 „Relva ja laskemoona Euroopa Liidus edasitoimetamise dokumentide vormid ja Euroopa tulirelvapassi väljaandmise kord".
26. RelvS § 196 lõige 3: Relva ja laskemoona kaubana Euroopa Liidus alalise edasitoimetamise deklaratsiooni vormi kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Tegemist on uue määrusega. Määrus kehtestatakse koos punktis 25 nimetatud määrusega.
27. RelvS § 215 lõige 8: Lasketiiru, laskepaiga, laskevõistluse ja treeninglaskmise ohutusnõuded ning lasketiirus ja laskepaigas laskmise eest vastutava ja laskmist läbiviiva isiku kohustused kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Eelnõukohase volitusnormi alusel kehtestatava määruse nõuded on praegu kehtestatud siseministri 5. oktoobri 2026. a määrusega nr 39 „Lasketiiru ja laskepaiga ning laskevõistluse ja treeninglaskmise ohutusnõuded". Uus määrus kehtestatakse koos punktis 29 nimetatud määrusega.
28. RelvS § 219 lõige 1: Lasketiiru ja laskepaiga rajamise, ehituse, seadistamise, varustuse ja kasutamise täpsemad ohutusnõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Eelnõukohase volitusnormi alusel kehtestatava määruse nõuded on praegu kehtestatud siseministri 5. oktoobri 2026. a määrusega nr 39 „Lasketiiru ja laskepaiga ning laskevõistluse ja treeninglaskmise ohutusnõuded". Uus määrus kehtestatakse koos punktis 27 nimetatud määrusega. Määruse volitusnormi ulatuse määrab veel ka sama paragrahvi **lõikes 2** sätestatu, mille kohaselt lõikes 1 nimetatud määrusega kehtestatakse ka laskevõistluse ja treeninglaskmise ohutusnõuded ning käesoleva seaduse § 225 nimetatud laskmise eest vastutava isiku ja laskmist läbiviiva isiku täpsemad ülesanded.
29. RelvS § 223 lõige 6: Laskeinstruktori koolituse ja eksami nõuded ja korra, laskeinstruktori litsentsi andmise, kehtivuse ja kehtetuks tunnistamise korra ning käesoleva paragrahvi lõike 3 punktides 2 ja 3 nimetatud pädevuse tunnustamise tingimused ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Osaliselt on praegu eelnõukohase volitusnormi alusel kehtestatava määruse nõuded kehtestatud siseministri 13. aprilli 2007. a määrus nr 33 „Laskeinstruktori koolitusele esitatavad nõuded, eksami sooritamise- ja litsentsi väljaandmise kord ning laskeinstruktori litsentsi vorm.
30. RelvS § 224: lõige 2: Teenistusrelvi käitleva asutuse laskeinstruktorile esitatavad nõuded, tema kohustused ja tema määramise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Tegemist on uue määrusega.
31. RelvS § 227 lõige 10: Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljale ning lasketiirule esitatavad nõuded kehtestab sõjalise riigikaitse valdkonna eest vastutav minister määrusega Kaitseväe juhataja ettepanekul. Sõjalise riigikaitse valdkonna eest vastutav minister on kaitseminister. Eelnõukohase volitusnormi alusel kehtestatava määruse nõuded on praegu osaliselt kehtestatud kaitseministri 28. detsembri 2010. a määrusega nr 26 „Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljale ja lasketiirule esitatavad nõuded ja kasutamise kord". Määrus kehtestatakse koos punktis 32 nimetatud määrusega.

32. RelvS § 228 lõige 1: Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusvälja ning lasketiiru kasutamise korra kehtestab sõjalise riigikaitse valdkonna eest vastutav minister määrusega Kaitseväe juhataja ettepanekul. Sõjalise riigikaitse valdkonna eest vastutav minister on kaitseminister. Eelnõukohase volitusnormi alusel kehtestatava määruse nõuded on praegu osaliselt kehtestatud kaitseministri 28. detsembri 2010. a määrusega nr 26 „Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljale ja lasketiirule esitatavad nõuded ja kasutamise kord“. Määrus kehtestatakse koos punktis 31 nimetatud määrusega.
33. RelvS § 228 lõige 3: Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud harjutusvälja kasutusse andmise otsustamise tingimused ja korra, ettevõtjaga lepingu sõlmimise tingimused ja korra ning tasumäärad või tasu arvestamise alused kehtestab sõjalise riigikaitse valdkonna eest vastutav minister määrusega. Sõjalise riigikaitse valdkonna eest vastutav minister on kaitseminister. Tegemist on uue määrusega.
34. RelvS § 228 lõige 5: Käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud hüvitise ulatuse, maksmise tingimused ja korra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega. Määruse volitusnormi ulatus võrreldes kehtiva määrusega ei muutu.
35. RelvS § 233 lõige 3: Sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona käitlemise nõuded ja korra kehtestab sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister määrusega. Sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister on kaitseminister. Määruse volitusnormi ulatus võrreldes kehtiva määrusega ei muutu. Määrus kehtestatakse koos punktidega 41, 42, 45, 46, 47, 48, 49, 52 ja 53. Lisaks on vaja määruses muuta viiteid RelvS-le. (Kehtiva) määruse § 1 lõikes 2 on vaja asendada viited, sama § 6 lõikes 1, § 31 lõikes 1 ja § 37.
36. RelvS § 234 lõige 7: Sõjarelvade, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona täpsustava loetelu ja liigituse kehtestab sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister määrusega. Sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister on kaitseminister. Määruse kehtestatakse koos punktidega 37 ja 38 ning koos neil võrreldes kehtiva määrusega volitusnormi ulatus ei muutu, üksikuna kehtestatuna on osa kehtivast määrusest.
37. RelvS § 235 lõige 7: Sõjarelvade ja relvasüsteemi osade, sealhulgas oluliste osade täpsustava loetelu ja liigituse kehtestab sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister määrusega. Sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister on kaitseminister. Määruse kehtestatakse koos punktidega 36 ja 38 ning koos neil võrreldes kehtiva määrusega volitusnormi ulatus ei muutu, üksikuna kehtestatuna on osa kehtivast määrusest.
38. RelvS § 236 lõige 7: Sõjarelva laskemoona ja lahingumoona osade, sealhulgas oluliste osade või komponentide täpsustava loetelu ja liigituse kehtestab sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister määrusega. Sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister on kaitseminister. Määruse kehtestatakse koos punktidega 36 ja 37 ning koos neil võrreldes kehtiva määrusega volitusnormi ulatus ei muutu, üksikuna kehtestatuna on osa kehtivast määrusest.
39. RelvS § 258 lõige 4: Sõjarelva ja relvasüsteemi käitlemist reguleerivate õigusaktide tundmise eksami korraldaja, ulatuse, tingimused ning läbiviimise korra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega. Määruse volitusnormi ulatus võrreldes kehtiva määrusega ei muutu. Samas on lisaks vaja muuta viited kehtiva määruse § 1 lõigetes 2 ja 3 ning § 4 lõikes 1.
40. RelvS § 262 lõige 5: Isikuandmete ankeedi vormi ja täitmise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Määruse volitusnormi ulatus võrreldes kehtiva määrusega ei muutu vaatamata volitusnormi sõnastuse muutumisele. Samas on lisaks vaja muuta viiteid kehtiva määruse §-s 1 ja § 3 lõikes 1.
41. RelvS § 273 lõige 2: Nõuded sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona käitlemiskohale kehtestab sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest

vastutav minister käesoleva seaduse § 233 lõikes 3 sätestatud määrusega. Sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister on kaitseminister. Määruse kehtestatakse koos punktidega 35, 42, 45, 46, 47, 48, 49, 52 ja 53 ning koos neil võrreldes kehtiva määrusega volitusnormi ulatus ei muutu, üksikuna kehtestatuna on osa kehtivast määrusest.

42. RelvS § 273 lõige 3: Sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister võib kehtestada käesoleva seaduse § 233 lõikes 3 sätestatud määrusega nõuded käitlemiskohas hoitavate sõjarelvade, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona lubatud maksimumkogusele ning käitlemiskoha ohutule kaugusele. Sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister on kaitseminister. Määruse kehtestatakse koos punktidega 35,41, 45, 46, 47, 48, 49, 52 ja 53 ning koos neil võrreldes kehtiva määrusega volitusnormi ulatus ei muutu, üksikuna kehtestatuna on osa kehtivast määrusest.

43. RelvS § 280 lõige 3: Sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona või lahingumoona soetamise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister käesoleva seaduse § 8 lõikes 2 või 4 sätestatud määrusega. Määruse volitusnorm on seotud punktidega 1 ja 2, see tähendab, et kehtestatakse üks määrus.

44. RelvS § 281: Nende isikute loetelu, kellel on õigus sõjarelva kanda, ja sõjarelva kandmise tingimused kehtestab valdkonna eest vastutav minister käesoleva seaduse § 8 lõikes 2 või 4 sätestatud määrusega. Määruse volitusnorm on seotud punktidega 1 ja 2, see tähendab, et kehtestatakse üks määrus.

45. RelvS § 282 lõige 3: Sõjarelva, relvasüsteemi, nende oluliste osade, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona valmistamisega seotud nõuded, sealhulgas nõuded käitlemiskohale, kehtestab sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister käesoleva seaduse § 233 lõikes 3 sätestatud määrusega. Sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister on kaitseminister. Määruse kehtestatakse koos punktidega 35, 41, 42, 46, 47, 48, 49, 52 ja 53 ning koos neil võrreldes kehtiva määrusega volitusnormi ulatus ei muutu, üksikuna kehtestatuna on osa kehtivast määrusest.

46. RelvS § 283 lõige 3: Laskemoona ja lahingumoona hoidmise nõuded, sealhulgas nõuded käitlemiskohale, kehtestab sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister käesoleva seaduse § 233 lõikes 3 sätestatud määrusega. Sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister on kaitseminister. Määruse kehtestatakse koos punktidega 35, 41, 42, 45, 47, 48, 49, 52 ja 53 ning koos neil võrreldes kehtiva määrusega volitusnormi ulatus ei muutu, üksikuna kehtestatuna on osa kehtivast määrusest.

47. RelvS § 285 lõige 6: Sõjarelva, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona veo nõuded kehtestab sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister käesoleva seaduse § 233 lõikes 3 sätestatud määrusega. Sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister on kaitseminister. Määruse kehtestatakse koos punktidega 35, 41, 42, 45, 46, 48, 49, 52 ja 53 ning koos neil võrreldes kehtiva määrusega volitusnormi ulatus ei muutu, üksikuna kehtestatuna on osa kehtivast määrusest.

48. RelvS § 286 lõige 2: Sõjarelva parandamisega seotud nõuded, sealhulgas nõuded käitlemiskohale, kehtestab sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister käesoleva seaduse § 233 lõikes 3 sätestatud määrusega. Sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister on kaitseminister. Määruse kehtestatakse koos punktidega 35, 41, 42, 45, 46, 47, 49, 52 ja 53 ning koos neil võrreldes kehtiva määrusega volitusnormi ulatus ei muutu, üksikuna kehtestatuna on osa kehtivast määrusest.

49. RelvS § 287 lõige 3: Sõjarelva ja selle osade ümbertegemise nõuded, sealhulgas nõuded käitlemiskohale, kehtestab sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister käesoleva seaduse § 233 lõikes 3 sätestatud määrusega. Sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister on kaitseminister. Määruse kehtestatakse koos punktidega 35, 41, 43, 45, 46, 47, 48, 52 ja 53 ning koos neil võrreldes kehtiva määrusega volitusnormi ulatus ei muutu, üksikuna kehtestatuna on osa kehtivast määrusest.

50. RelvS § 288 lõige 2: Sõjarelva laskekõlbmatuks muutmise tehnilised nõuded kehtestab sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister strateegilise kauba seaduse § 83^1 lõikes 1 sätestatud määrusega. Sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister on kaitseminister. Määruse volitusnormi ulatus ei muutu. Seotud punktiga 51.
51. RelvS § 289 lõige 1: Teises riigis laskekõlbmatuks muudetud sõjarelv peab vastama strateegilise kauba seaduse § 83^1 lõike 1 alusel määrusega kehtestatud laskekõlbmatusnõuetele. Sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister on kaitseminister. Määruse volitusnormi ulatus ei muutu. Seotud punktiga 50.
52. RelvS § 291 lõige 2: Sõjarelva lammutamisega seotud nõuded, sealhulgas nõuded käitlemiskohale, kehtestab sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister käesoleva seaduse § 233 lõikes 3 sätestatud määrusega. Sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister on kaitseminister. Määruse kehtestatakse koos punktidega 35, 41, 42, 45, 46, 47, 48, 49 ja 53 ning koos neil võrreldes kehtiva määrusega volitusnormi ulatus ei muutu, üksikuna kehtestatuna on osa kehtivast määrusest.
53. RelvS § 292 lõige 3: Sõjarelva, selle olulise osa, laskemoona ja lahingumoona hävitamisega seotud nõuded kehtestab sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister käesoleva seaduse § 233 lõikes 3 sätestatud määrusega. Sõjalise riigikaitse korraldamise valdkonna eest vastutav minister on kaitseminister. Määruse kehtestatakse koos punktidega 35, 41, 42, 45, 46, 47, 48, 49 ja 52 ning koos neil võrreldes kehtiva määrusega volitusnormi ulatus ei muutu, üksikuna kehtestatuna on osa kehtivast määrusest.
54. RelvS § 293 lõige 2: Valdkonna eest vastutav minister kehtestab Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse osutatavate tasuliste teenuste täpsema loetelu, tasumäärad või tasu arvestamise alused ja tasuliste teenuste osutamise korra. Valdkonna eest vastutav minister on kaitseminister. Volitusnormi alusel kehtestatakse nõuded kaitseministri käskkirjaga. Tegemist on uue volitusnormiga.
55. RelvS § 299 lõige 6: Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud haldusülesannete täitmise täpsemad nõuded ning tasu maksmise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Valdkonna eest vastutav minister on siseminister. Tegemist on uue määrusega.

8.2. Muutmist vajavad rakendusaktid

Mitmetes rakendusaktides, mis on kehtestatud muude seaduste alusel, on samuti vaja teha muudatusi, mis on seotud RelvS-le viitavate viidete või muutunud terminite tõttu. Need rakendusaktid on järgmised:
1. Vabariigi Valitsuse 11. aprilli 2013. a määrus nr 60 „Politsei- ja Piirivalveameti ja Kaitsepolitseiameti vaheline uurimisalluvus“ – muuta on vaja määruse § 2 lõike 1 punkti 2^2 seoses RelvS-i viite muutumisel ja sama lõike punkti 2^4.
2. Vabariigi Valitsuse 24. märtsi 2023. a määrus nr 38 „Kaitseväeteenistuskohustuslase ja tegevväelase teenistusülesande täitmiseks ettenähtud tervisenõuded“ – muuta on vaja määruse § 2 lõiget 3 asendades selles viite Vabariigi Valitsuse 21. juuni 2007. a määruse nr 179 „Soetamisloa ja relvaloa taotleja tervisekontrolli kord, loa andmist välistavate tervisehäirete loetelu ning tervisetõendi sisu ja vormi nõuded” uue vastava määruse nimetusega.
3. Justiitsministri 23. juuli 2013. a määrus nr 26 „Vanglateenistuse ametnikule esitatavad nõuded, nõuetele vastavuse hindamine ning vangla direktori värbamine ja valik“ – määruse § 3 punktis 7 on vaja asendada termin „gaasirelva“ terminiga „gaasipihustit“.
4. Kaitseministri 11. detsembri 2014. a määrus nr 29 „Sõjaväerelva, lahingutehnika, lahingumoona ning kaitseotstarbelise erivarustuse väljaveo ja sisseveo ning riigipiiri ületava sõjaväerelva ja laskemoona käitlemise ja üleandmise kord“ – muuta on vaja määruse § 9 lõikes 1 ja § 10 lõikes 1 olevat viidet. Mõlemal juhul on sama uus viide – RelvS § 8 lõige 4.

5. Kaitseministri 25. märtsi 2015. a määrus nr 7 „Kaitseliidu relva, laskemoona, erivahendi ja enesekaitsevahendi tegevliikme elukohas hoidmise tingimused ning hoiule andmise kord“ – muuta on vaja määruse § 2 lõikes 9 olevat viidet.
6. Kaitseministri 13. veebruari 2017. a määrus nr 2 „Kaitseliidu relva, mida ei loeta sõjarelvaks relvaseaduse tähenduses, käitlemise ja kasutamise nõuded“ – muuta on vaja § 16 lõikes 2, § 18 lõikes 4, § 22 lõikes 2 viidet, uus on kõikides RelvS § 8 lõige 4. Samuti on vaja viiteid muuta § 28 lõike 1 punktis 3 ja lõike 2 punktis 2 ning § 35 lõike 3 on vaja muuta viidet.
7. Kaitseministri 8. juuli 2019. a määrus nr 12 „Kaitseliidu ajutiselt valvatava objekti tähistamise kord ja tähis“ – muuta on vaja määruse §-s 3 olevat viidet.
8. Kaitseministri 18. oktoobri 2019. a määrus nr 20 „Kaitselennundusmäärustik“ – muuta on vaja määruse § 3 lõikes 6 viidet relvaseadusele. Uus viide on RelvS § 8 lõige 4. Lisaks on vaja asendada samas lõikes „õhuründemoon“ uue terminiga „varitsev ründemoon“, mis on defineeritud eelnõukohase RelvS § 2 punktis 68 kui mehitamata õhu-, maismaa- või veesõiduki baasil sõjaliseks otstarbeks projekteeritud ja valmistatud lahingumoon, mis on võimeline sõidu või lennu kestel ja kindla aja vältel püsima ooterežiimis sihtmärgi leidmiseks, tuvastamiseks ja hävitamiseks.
9. Kaitseministri 12. augusti 2019. a määrus „Kaitseväe julgeolekuala tähistamise kord“ – muuta on vaja viidet määruse §-s 7.
10. Kaitseministri 11. oktoobri 2019. a määrus nr 19 „Loetelu sõjalisest kaubast, mida on lubatud demilitariseerida, ja demilitariseerimise tehnilised nõuded“ – muuta on vaja § 2 punktides 1 ja 2 olevaid viiteid. Määrus on seotud ka käesoleva seletuskirja alapunktis 8.1 loetletud volitusnormidega punktides 50 ja 51.
11. Kaitseministri 28. juuni 2022. a määrus nr 13 „Välisluureameti ametniku ja töötaja tervisenõuded ning tervisekontrolli kord“ – muuta on vaja määruse § 6 lõiget 3, asendades selles viite Vabariigi Valitsuse 21. juuni 2007. a määruse nr 179 „Soetamisloa ja relvaloa taotleja tervisekontrolli kord, loa andmist välistavate tervisehäirete loetelu ning tervisetõendi sisu ja vormi nõuded” uue vastava määruse nimetusega.
12. Kultuuriministri 13. juuli 2023. a määrus nr 8 „Muuseumikogu täiendamise, kultuuriväärtusega asja muuseumisse hoiule võtmise ning museaali ja muuseumisse hoiule võetud asja märgistamise ja säilitamise kord“ – muuta on vaja määruse § 15 lõikes 4 viide.
13. Kultuuriministri 21. juuli 2020. a määrus nr 18 „Muuseumi relvakollektsiooni käitlemise ning relvakollektsiooni kuuluvate relvade ja laskemoona üle arvestuse pidamise kord“ – muuta on vaja määruse volitusnormi, § 1 lõigetes 1 ja 3 viited, § 2 lõikes 4, § 3 lõigetes 1 ja 4–9 on vaja asendada viited, samuti . Uued viited on vastavalt RelvS § 104 (lõikes 1), § 12 ja § 204 lõike 1 punkt 1 (lõikes 4), § 12 ja § 204 lõike 1 punkt 2 (lõikes 5), § 12 ja § 212 lõige 4 (lõikes 6), § 12 (lõikes 7), § 13 ja § 241 lõige 1 (lõikes 8) ning lõikes 9 tuleb muuta lõike sõnastust nii, et see viitaks RelvS §-le 104. Määruse § 5 lõike 1 punktis 3 tuleb asendada viide, uus on RelvS § 161 lõike 1 punktides 1–2 või 5. Sama paragrahvi lõikes 3 tuleb muuta viidet, uus on RelvS § 292. Paragrahvi 6 lõikes 1 tuleb asendada viited, uued on vastavalt RelvS §-des 12 ja 13 ning § 161 lõike 1 punktis 2, sama paragrahvi lõikes 2 asendada vastavalt RelvS §-s 243 ja § 273 lõike 1 punktis 2. Paragrahvis 7 tuleb mõlemas lõikes teha viidete muudatus, uued on vastavalt RelvS §-des 12 ja 13 (lõikes 1) ja § 241 lõikes 1 (lõige 2). Paragrahvis 8 tuleb asendada viide, uus on RelvS § 121 lõige 13. Paragrahvi 10 lõikes 1 tuleb asendada viide, uus on RelvS § 160.
14. Siseministri 10. novembri 2010. a määrus nr 57 „Vabatahtliku päästja ja abidemineerija kutsesobivuse nõuded isikuomaduste, füüsilise ettevalmistuse, väljaõppe ja terviseseisundi kohta ning nendele vastavuse kontrollimise tingimused ja kord“ – määruses on vaja muuta § 11 lõike 2 punktis 2 muuta viide, uus on RelvS § 56.
15. Siseministri 12. septembri 2012. a määrus nr 10 „Nõuded vabatahtliku merepäästja kutsesobivusele ja füüsilisele ettevalmistusele, tervisenõuetele vastavuse kontrollimise korrale,

välja- ja täiendusõppele, tunnistusele ning eritunnusele ja selle kandmise korrale“ – määruses on muuta vaja § 4^1 lõike 2 punktis 2, uus on RelvS § 56.
16. Siseministri 12. detsembri 2022.a määrus nr 45 „Abidemineerijale tulirelva väljastamise ning relva hoidmise, tagastamise ja kandmise kord“ – määruses on muuta vaja § 3 lõikes 3 viiteid, uued on vastavalt RelvS § 119 lõige 4 ning § 121 lõiked 4, 5 ja 9.
17. Siseministri 21. detsembri 2022. a määrus nr 50 „Abipolitseinikule väljastatud erivahendi ja relva väljastamise, hoidmise, tagastamise ning relva kandmise kord“ – määruse § 4 lõikes 1 on vaja asendada termin „gaasirelva“ terminiga „gaasipihustit“.

8.3. Kehtetuks tunnistatavad rakendusaktid
Kuna RelvS tunnistatakse kehtetuks, siis muutuvad kehtetuks ka nende alusel antud rakendusaktid.

9. Seaduse jõustumine
Seadus jõustub 2030. aasta 1. jaanuaril.

Algatab riigikaitsekomisjon 26.11.2026.

(allkirjastatud digitaalselt)
Peeter Tali
Riigikaitsekomisjoni esimees